Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2566
Vol. 8 No. 6 June 2023

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน 2566

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิชาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีร์ดนัย กัปโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมชาย ปโยโค	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน	นักวิชาการอิสระ
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ธีระวัฒน์ หินแก้ว	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปณฺโญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.สาคร มหาหิงค์	นักวิชาการอิสระ
ดร.อดิศร หนันคำจร	นักวิชาการอิสระ
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล	นักวิชาการอิสระ
ดร.ภานุวัฒน์ กิตติกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิราวรรณ บุตรจันทร์	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

➜**การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย** 1

กัญญณัฏฐ์ สุริยันต์, รตวรรณ ทวีรักษากุล, พิษณุ พร้อมญาติ และ ชนากานต์ ห้อยยี่ภู่

➜**ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ของการถือครองเงินสดและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย** 21

นวลปรางค์ แจบไธสง และ ภัทรพร พงศาปรมัตถ์

➜ **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4** 40

ชวลิต บัวพรม, อาริยา สุริยนต์ และ พิจิตรา ธงพานิช

➜**การยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสำหรับเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม** 58

กชนิภา วานิชกิตติกูล, นาวา มาสวนจิก, ปิยะวรรณ ยางคำ, ธีระศักดิ์ เกียงขวา และ อมร โททำ

➜**กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น** 73

ณัฐกานต์ สังขะทรัพย์

➜**การจับตัวของแป้งต่อแห้วในทับทิมกรอบ** 95

พรดารา เขตต์ทองคำ

➜ **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย** 111

วัลยา ตั้งมุทาสวัสดิ์, ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และ ปิยะมาศ สื่อสวัสดิ์วณิชย์

➜ **ความต้องการและแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี** 129

พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์, วลัยนาสภ์ มีพันธุ์ และ กัลพฤกษ์ พลศร

➜**การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก** 144

ณัฐธิชา เกษร และ สิทธิพล อาจอินทร์

➜**การพัฒนารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1** 160

อติกานต์ ทองมาก, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และ บุญมี เณรยอด

➜**การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช** 176

จินดา โพนะทา, อาริยา สุริยนต์ และ พิจิตรา ธงพานิช

➜**แนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย** 192

พนิดา สกุณา, ภัทรพล ชุ่มมี และ ปรีชา คำมาดี

➜**การพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชันร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน** 203

บุญญฉัตร สังกัดกลาง และ ทรงภพ ขุนมธุรส

➜**การเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี** 219

โสรฌา เครือเมฆ, รุจิราภา งามสระคู, ชุติมา สังคะหะ, พรสิน สุภวาลย์ และ อักษร สวัสดี

➜**ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ** 237

วรรณลักษณ์ อภินาวิน

➜ **การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท** 252

เกษม เที่ยงรอด

➜**การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์** 265

สิริลักษณ์ เกษรปทุมานันท์, ปิยะทิพย์ ประดุจพรม และ กนก พานทอง

➜**การพัฒนากรอบแนวความคิดสมการโครงสร้างสำหรับเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** 281

ภัทรพล ชุ่มมี

➜**การให้บริการงานบริการสาธารณะจากทัศนะผู้รับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ในจังหวัดสงขลา** 296

นุกูล ชิ้นฟัก, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล, นิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว, เพ็ญสุข เกตุมณี และ ฐิติพงศ์ เกตุอมร

➜ **The development of Thai language skills by using learning Road Map and STAD technique for Grades 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University** 309

Bualak Petchngam

➜**กระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ** 317

กิจติพงษ์ ประชาชิต และ อุมาพร ประชาชิต

➜ **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี** 334

วุฒิชัย แม้นรัมย์

➜ **Study on the Nationalization in the Development of Chinese Popular Music** 354

Yanan Chen, Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan

➜ **กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของ ลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย** 364

มณฑิกานต์ เอี่ยมโซ้

➜ **การพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน** 381

สุทธารัตน์ บุญเลิศ และ ธัญญา กาศรุณ

➜ **A Study on the Philosophical Dimension of Ritual Music of Mahayana Buddhism in Chinese Han Tradition--A Case Study of Huayan Temple in Chongqing, China** 393

Dai Le, Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan

➜**โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** 407

สุวิตรา บุญแจ้ง, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์, อัจฉรา นิยมาภา และ สุพจน์ เกิดสุวรรณ

➜**การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักประชารัฐ : ทฤษฎีฐานราก** 426

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ, กนก พานทอง และ ปริญญา เรืองทิพย์

➜ **The Comparative Study of Traditonal Chinese and Thai Music wind Instruments** 444
Haibo Shuai, Veera Phansue and Surasak Jamnongsarn

➜ **The Cultural Ecology of Local Chorus Development in Southern Jiangxi,China** 452
Siying Cai, Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan

➜ **Influence of Transformational Leadership on the Relationship among Organizational Commitment, Intention to Leave ,and Innovation Capability among Bank Employees in Nakhon Phanom Province, Thailand** 467
Kusuma Soythong

➜ **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม** (UHT) **ของผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร** 484
เกสรี สมประสงค์, ณัฐพร มาประชา และ ศิริวรรณ ดีเชื่อนเพชร

➜ **รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz** 497
พระภาณุวัฒน์ จนฺทวฑฺฒโน, พระมหามิตร ฐิตปญฺโญ, อมรรัตน์ เตชะนอก และ สุทธิพงษ์ อุพลเถียร, นครินทร์ ตามบุญ

➜ **กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยองเขต 2** 511
ปนัดดา จันตุ่ย

➜ **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** 528
วิชาญ ดำรงค์กิจ, พัชราภรณ์ กระต่ายทอง, เดชา บัวเทศ และ ประจวบ แสงดาว

➜ **Improving the alternative care system in Thailand : Research to develop the National Alternative Care Action Plan** 541
Tanya Rujisatiensap, Kanthamanee Ladaphongphatthana and Pusa Srivilas

➜ **The Mediation Effects of Teachers' Quality and Organizational Factor on the Relationship between Teachers' Leadership and Teachers' Professional Development: A Case Study of Art Teachers in Colleges and Universities in Shenyang City, Liaoning Province** 557
Qin Yuanyuan, Sukhum Moonmuang and Prapatpong Senarith

➜ **Factors Affecting Talent Training Program of Art and Design Postgraduate Students: A Case Study of Shenyang University, Liaoning Province, China** 569
Zhang Sheng, Sukhum Moonmuang Moonmuang and Sataporn Pruettilul

➜ **The Impact of Intangible Assets on Firm Growth and Firm Value** 586
Pattaraporn Pongsaporamat

➜**การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง** 597

อิทธิวดี อึ้งรัศมี, ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย และ ภัทรา วยาจุต

➜ **ผลการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** 613

คฑาพร เหมภูเขียว

บทความวิชาการ

➜**กระบวนการขับเคลื่อนแผนงานวิจัยเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป บนฐานอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่** 624

เมธาวี จำเนียร

➜ **ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์** 641

พินิจนันท์ เนื่องจากอวน

➜**Buddhist Doctrine, Transforming Suffering Into Peace for Hiv/ Aids Clients** 653

Kamonmarn Virutestazin and Amornrat Kaewsuwan

ภาคผนวก 662

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

Adoption and use of Technology Affecting Intention to use Digital Currency in Thailand

กัญณัฏฐ์ สุริยันต์, รตวรรณ ทวีรักษากุล,
พิษณุ พร้อมญาติ และ ชนากานต์ ห้อยยี่ภู่
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Kanyanut Suriyan, Rattawan Taweeruksakul,
Pisanu Promyat and Chanakarn Hoyyeepoo
Siam Technology Colleage, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Kunyanuts@siamtechno.ac.th

****

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย 2) ความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย 3) การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการสกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยตัวอย่างต้องมีประสบการณ์เคยใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านแพลต์ฟอร์มต่าง ๆ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงหหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า1) การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านความเคยชิน และด้านอิทธิพลทางสังคม ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.67 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวข้างต้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยได้ร้อยละ 67.00 ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อผู้ให้บริการ ความเคยชิน ผู้บริโภคต้องมีความรู้ทางการเงิน และอิทธิพลทางสังคมมีบทบาทต่อการตัดสินใจใช้สกุลเงินดิจิทัล

คำสำคัญ : สุกลเงินดิจิทัล, การยอมรับและการใช้เทคโนโลยี, แพลตฟอร์มสกุลเงินดิจิทัล

---

* วันที่รับบทความ : 3 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 6 พฤษภาคม 2566
Received: April 3 2023; Revised: May 4 2023; Accepted: May 6 2023

Abstracts

The research aims at studying 1) adoption and use of technology affecting intention to use digital currency in Thailand 2) the intention of using digital currency in Thailand. 3) the adoption and use of technology that affects the intention to use digital currency in Thailand. This quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.98 for data collection. The sample was purposively Sampling selected on the basis of their experience in using cryptocurrencies in conducting financial transactions through various platforms. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. The results showed that 1) acceptance and use of digital currency technology in Thailand as a whole is moderate, 2) the intention to use digital currency in Thailand as a whole is at the moderate, and 3) factors for technology adoption and use trust, financial knowledge, the habit familiarity with digital currency use and social influence affected the intention to use digital currency in Thailand, which was statistically significant at the 0.05 level. The prediction coefficient (R^2) was 0.67. It shows that the four initial variables above could explain the variance in intention to use digital currency in Thailand at 67.00 percent, the research results show that consumers place great importance on confidence and trust in service providers, consumers were financially literate, and social had impacts on their decision to use cryptocurrencies.

Keywords: Digital Currency; Adoption and use of Technology; Digital Currency Platform

บทนำ

ในโลกอินเทอร์เน็ตที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลไปอย่างรวดเร็ว มีการใช้แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์มือถือเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เช่น การชำระค่าสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งช่วงสถานการณ์โควิดที่ผ่านมาผู้คนในสังคมได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาแก้ปัญหาการเว้นระยะห่าง และลดการเจอกัน เช่น การใช้ระบบกระเป๋าตังค์ ถุงเงิน ในการรับและจ่ายเงิน การใช้แอปพลิเคชันเพื่อใช้ในการปรึกษาแพทย์แบบออนไลน์ การดูหนังฟังเพลง เล่มเกม การประชุมออนไลน์ การทำงานในรูปแบบการทำงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) รวมถึงการทำธุรกรรมทางเงินในยุคใหม่ที่ทำธุรกิจผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ

การทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ เรียกว่า ฟินเทค (Fintech) หรือเทคโนโลยีทางด้านการเงิน ที่เข้ามาแทนที่รูปแบบธุรกรรมทางการเงินรูปแบบเก่า ลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจให้บริการชำระเงิน (Payment) เช่น กระเป๋าเงินดิจิทัล (E-Wallet) **แพลตฟอร์มธนาคาร** (Digital Banking) ให้บริการผ่านทางช่องทางออนไลน์ ทั้งรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การโอนการชำระเงิน และการลงทุน ซึ่งมีความยืดหยุ่นสูง การให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น สินเชื่อช็อปปี้ (Shopee Pay Later : SPayLater) **ธุรกิจด้านการลงทุน** (Investment and Exchanges) เช่น แอปพลิเคชันสำหรับซื้อขายหุ้นและอนุพันธ์ (Settrade Streaming) ที่ช่วยในการซื้อขายหุ้นออนไลน์ หรือ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence : AI) ในการบริหารจัดพอร์ตการลงทุนในบริษัทต่างประเทศ เช่น ธุรกิจผู้

ให้บริการผ่านแพลตฟอร์มการลงทุนในกองทุนรวม (Allfunds) **ธุรกิจประกัน (**Insurance) ธุรกิจประกันที่นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (InsurTech) บริษัท Startup ในสหรัฐอเมริกา Lemonade ที่ขายประกันสำหรับอสังหาริมทรัพย์ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน**ธุรกิจมีพัฒนาซอฟต์แวร์และให้คำปรึกษาด้านธุรกิจ** (Software and Outsourcing Solutions) เช่น บริษัท Temenos ที่เป็นบริษัทซอฟต์แวร์ชั้นนำที่ใช้ในธุรกิจการเงินและธนาคาร Temenos เป็นผู้พัฒนาซอฟต์แวร์ (Software) ให้กับธนาคาร FinTech ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการโอนเงินด้วยโมบายแบงค์กิ้ง (Mobile Banking) การจ่ายเงินออนไลน์ผ่านกระเป๋าเงินดิจิทัล (E-wallet) หรือ บัตรเครดิต การขอสินเชื่อ การซื้อประกัน รวมไปถึงการลงทุน แต่ในอีก 3-5 ปีจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นไปอีกจากการประยุกต์ใช้ Blockchain อย่างแพร่หลายหรือธุรกรรมการเงินที่เปลี่ยนไปหลังธนาคารกลางเริ่มประกาศใช้เงินสกุลดิจิทัลในหลายประเทศ ดังนั้นการลงทุนในธีมฟินเทคถือเป็นอีกหนึ่งการลงทุนที่เชื่อว่าจะสร้างผลตอบแทนที่ดีในระยะยาว (กรุงเทพธุรกิจ, 2559 : Online)

สกุลเงินดิจิทัล เป็นรูปแบบของสกุลเงินที่มีเฉพาะในรูปแบบดิจิทัลหรืออิเล็กทรอนิกส์ โดยสกุลเงินดิจิทัล มักใช้คู่กับคำว่า คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) สกุลเงินดิจิทัลเป็นรูปแบบเงินอิเล็กทรอนิกส์ของเหรียญและธนบัตรที่สามารถเก็บไว้ในกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet) คริปโทเคอร์เรนซีเป็นรูปลักษณะหนึ่งของสกุลเงินดิจิทัลหรือสกุลเงินเสมือน (Virtual Currency) ที่มีการรักษาความปลอดภัยโดยการเข้ารหัสโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) และไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันการเงินในการตรวจสอบธุรกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเงินและความแพร่หลายของการใช้สกุลเงินดิจิทัลทำให้ประเทศไทยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของพัฒนาการที่ก้าวกระโดดของเทคโนโลยีทางการเงินและการแข่งขันอย่างรุนแรงของตลาดการเงินของโลก รัฐบาลจึงได้มีการตรากฎหมายเพื่อรองรับการควบคุมและการกำกับดูแลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัลขึ้นเป็นการเฉพาะ (ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2564 : ออนไลน์)

การวิจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (The Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) เพื่อใช้ในการกำหนดปัจจัยที่ทำให้คนในประเทศไทยหันมาใช้สกุลเงินดิจิทัลสำหรับการลงทุนและการทำธุรกรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้มีประสบการณ์เคยใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านแพลต์ฟอร์ม อย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

1.2 ตัวอย่าง คือ ผู้มีประสบการณ์เคยใช้สกุลเงินดิจิทัล กำหนดขนาดตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563 : 75) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

สูตร $$n = \frac{P(1-P)z^2}{E^2}$$ ..... (1)

n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ร้อยละ 95 (ระดับ .05)

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05

แทนค่า $$n = \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$

= 384.16

เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือ ไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง และเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นผู้วิจัยจึงเก็บกลุ่มตัวอย่าง 410 ตัวอย่าง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Probability Sampling)โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และพฤติกรรมการใช้สกุลเงินดิจิทัล เป็นแบบสอบถามปลายปิด(Closed-Ended Form) ให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการคาดหวังถึงประสิทธิภาพ ด้านการคาดหวังในการใช้งาน ด้านอิทธิพลทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน ด้านความเคยชิน ด้านการรับรู้ความเสี่ยง ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ กำหนดเกณฑ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ,2563 : 75)

ระดับมากที่สุด ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5
ระดับมาก ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 4
ระดับปานกลาง ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 3
ระดับน้อย ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 2
ระดับน้อยที่สุด ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 1

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลและความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัล รวมถึงทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมคุณลักษณะทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

2.3 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดเกณฑ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 1.00

2.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในด้านการใช้ภาษาให้ถูกต้อง แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่มีประสบการณ์เคยใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านแพลตฟอร์ม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

2.7 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามจัดเข้าฟอร์มแบบสอบถามโดยใช้แอปพลิเคชันที่มีให้บริการฟรีบนอินเทอร์เน็ต (Google Form)

2. ผู้วิจัยได้นำลิงค์ของแบบสอบถามนำเสนอไว้ในช่องทาง Facebook , line เพื่อเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมการใช้สกุลเงินดิจิทัลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การศึกษาระดับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย และระดับความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยแปลความหมายโดยใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยใช้ช่วงของค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ,2563 : 75) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การศึกษาปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในส่วนที่เป็นสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้พฤติกรรมและลักษณะเฉพาะทางทฤษฎี UTAUT ที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีของ อาทิตย์ เกียรติกำจร และภูมิพร ธรรมสถิตเดช (2557 : 545 - 555 *ออนไลน์.*) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

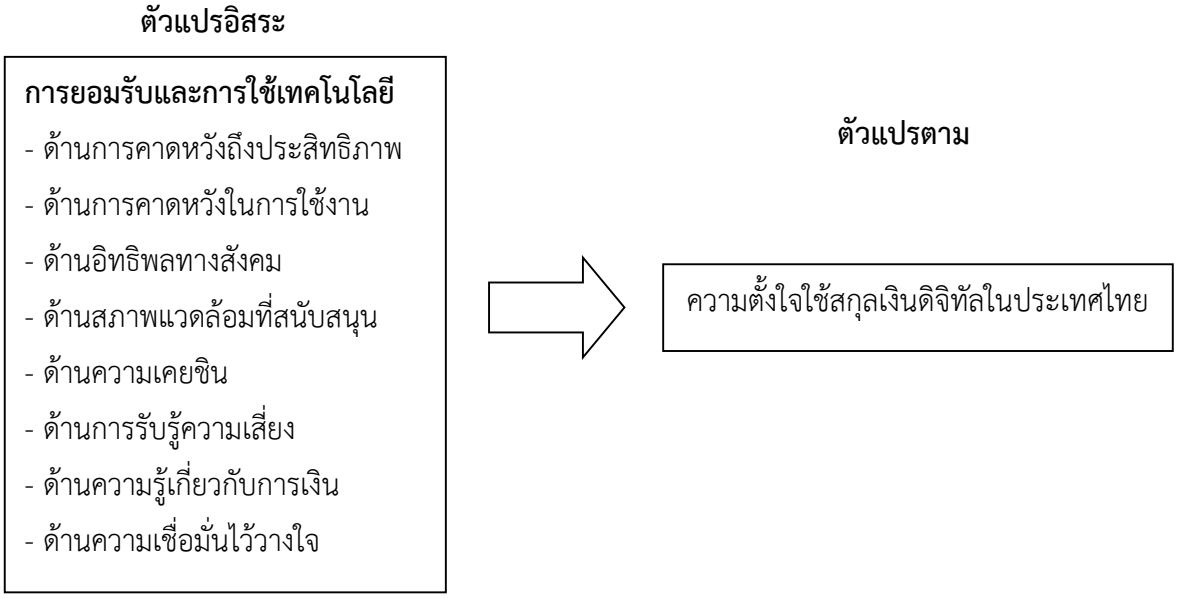

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้งานสกุลเงินดิจิทัล พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 61.70) มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 26.80) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 45.10) สำหรับความถี่ในการใช้งานสกุลเงินดิจทัล 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 36.10) และนิยมเลือกใช้สกุลเงินดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์ม Bitkub (ร้อยละ 32.40) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้งานสกุลเงินดิจิทัล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
เพศ			
ชาย	253	61.70	1
หญิง	157	38.30	2
รวม	410	100.00	
อายุ			
15-20 ปี	77	18.80	3
21-30 ปี	108	26.30	2
31-40 ปี	110	26.80	1
41-50 ปี	76	18.50	4
50 ปีขึ้นไป	39	9.50	5
รวม	410	100.00	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	41	10.00	4
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	185	45.10	1
ปริญญาโท	129	31.50	2
ปริญญาเอก	55	13.40	3
รวม	410	100.00	
ความถี่ต่อเดือนในการใช้สกุลเงินดิจิทัล			
1-2 ครั้ง	148	36.10	1
3-5 ครั้ง	133	32.40	2
มากกว่า 5 ครั้ง	129	31.50	3
รวม	410	100.00	
แพลตฟอร์มที่ท่านใช้ในการทำธุรกรรมด้วยสกุลเงินดิจิทัล			
zipmex	77	18.80	3
Bikub	133	32.40	1
Bitazza	35	8.50	5
Satangpro	55	13.40	4

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
Binance	110	26.80	2
รวม	410	100.00	

2) การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ปัจจัยทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ด้านการคาดหวังในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ด้านความคาดหวังถึงประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน และด้านความเคยชิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ด้านการรับรู้ความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ด้านอิทธิพลทางสังคมและด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย (n = 410)

ตัวแปรการวิจัย (X)	n	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการคาดหวังถึงประสิทธิภาพ (X1)	410	3.02	0.68	ปานกลาง
ด้านการคาดหวังในการใช้งาน(X2)	410	3.04	0.66	ปานกลาง
ด้านอิทธิพลทางสังคม(X3)	410	2.98	0.69	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน(x4)	410	3.01	0.66	ปานกลาง
ด้านความเคยชิน(X5)	410	3.01	0.78	ปานกลาง
ด้านการรับรู้ความเสี่ยง(X6)	410	2.99	0.63	ปานกลาง
ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน (X7)	410	2.98	0.63	ปานกลาง
ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ (X8)	410	3.05	0.66	ปานกลาง
ภาพรวม	410	3.01	0.34	ปานกลาง

3) ความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลของคนไทย (Y) (n = 410)

ตัวแปรการวิจัย (Y)	n	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัล	410	3.01	0.62	ปานกลาง

4) การวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยซึ่งใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลที่เป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ด้วยการทดสอบ One Sample Kolmogorov Smirnov Test ตามตารางที่ 4 และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ทำการศึกษา ด้วยการหาความสัมพันธ์ของ Pearson Correlation ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

One Sample Kolmogorov Smirnov Test	ตัวแปร								
	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
n	410	410	410	410	410	410	410	410	410
Sig	0.068	0.063	0.054	0.053	0.064	0.052	0.068	0.063	0.067

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตางรางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีการแจกแจงแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
X1	1.000	0.173	0.180	0.124	0.097	0.169	0.026	0.163	0.841*
X2	0.173	1.000	0.152	0.182	0.080	0.123	0.110	0.180	0.761*
X3	0.180	0.152	1.00	0.231	0.131	0.143	0.170	0.200	0.816*
X4	0.124	0.182	0.231	1.000	0.084	0.174	0.107	0.180	0.742*
X5	0.097	0.080	0.131	0.084	1.000	0.148	0.227	0.107	0.821*
X6	0.169	0.123	0.143	0.173	0.148	1.000	0.204	0.196	0.851*
X7	0.026	0.110	0.170	0.107	0.227	0.204	1.00	0.210	0.786*
X8	0.163	0.180	0.200	0.180	0.107	0.196	0.210	1.00	0.821*
Y	0.841*	0.861*	0.816*	0.742*	0.821*	0.851*	0.786*	0.821*	1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรอิสระมีความเป็นอิสระต่อกัน และตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทยพบว่าปัจจัยด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน ด้านความเคยชิน ด้านอิทธิพลทางสังคม ส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นผลการศึกษาจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการคาดหวังถึงประสิทธิภาพ ด้านการคาดหวังในการใช้งาน ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน ด้านการรับรู้ความเสี่ยง ไม่สนับสนุนสมมติฐาน และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 1.636+0.150(X_8) +0.122(X_7) +0.092(X_5) +0.094(X_3)$$

หรือแบบปกติมาตรฐาน

$$Z = 0.161(Z_{X8}) +0.124(Z_{X7})+0.115(Z_{X5})+0.105(Z_{X3})$$

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลของคนไทย

ตัวแปรการวิจัย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	Beta	Std.Error	Beta		
(Constant)	1.636	.210		7.786*	.000
ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ (X8)	0.150	0.046	0.161	3.285*	.001
ด้านความรู้ทางการเงิน (X7)	0.122	0.049	0.124	2.487*	.013
ด้านความเคยชิน (X5)	0.092	0.039	0.115	2.365*	.018
ด้านอิทธิพลทางสังคม(X3)	0.094	0.044	0.105	2.152*	.032

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 R^2=0.67

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย เพื่อศึกษาความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย เพื่อศึกษาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย ได้ดังนี้

1. การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ปัจจัยทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย

ดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ด้านการคาดหวังในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ด้านความคาดหวังถึงประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน และด้านความเคยชินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ด้านการรับรู้ความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ด้านอิทธิพลทางสังคมและด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01

1.1 ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจของผู้ใช้ที่มีต่อแพลตฟอร์มและนโยบายของแพลตฟอร์มที่มีให้บริการอยู่ในปัจจุบัน เช่น เรื่องของความปลอดภัยเมื่อมีการโอนสกุลเงินดิจิทัลระหว่างแพลตฟอร์ม ความไว้วางใจในเรื่องของการนำสกุลเงินดิจิทัลลงทุนทางธุรกิจ ความไว้วางใจว่าสกุลเงินดิจิทัลจะสร้างความรวดเร็วในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ เช่น การซื้อสินค้าและบริการ การซื้อขายแลกเปลี่ยน รวมถึงการลงทุน และไว้วางใจว่าแพลตฟอร์มที่ใช้งานมีการเข้ารหัสถอดรหัสสร้างความไว้วางใจในการใช้งาน ซึ่งงานวิจัยของ Akanksha Jalan.et.al (2003 : 1042) ความไว้วางใจระหว่างบุคคลในสังคมในการส่งเสริมระดับความสนใจและการยอมรับของคริปโตเคอร์เรนซี สำหรับสกุลเงินดิจิทัลจะใช้หลักการของการควบคุมแบบกระจายศูนย์ (Distributed Systems) โดยผู้เข้าร่วมจะไม่มีการระบุชื่อ ในทางกลับกันความซับซ้อนที่พิสูจน์ไม่ได้ของเทคโนโลยีบล็อกเชนที่สกุลเงินดิจิทัลส่วนใหญ่สร้างขึ้นนั้นให้ระดับความแน่นอนและความโปร่งใสในระดับสูง รวมถึงการใช้สกุลเงินดิจิทัลผ่านแพลต์ฟอร์ม Sun W, Dedahanov AT, Shin HY, Kim KS (2020 : 11) การวิจัยบ่งชี้ว่าแรงผลักดันหลักของความตั้งใจของนักลงทุนรายย่อยคือ ผลกระทบนวัตกรรมส่วนบุคคล ความเสี่ยงที่รับรู้ ความอ่อนไหวต่อรางวัล และความรู้ ซึ่งนวัตกรรมส่วนบุคคลมีบทบาทสำคัญที่สุด สาเหตุอาจเป็นเพราะนักลงทุนรายย่อยที่มีต่อสกุลเงินดิจิทัล ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางที่มีการศึกษาดีและมีประสบการณ์ในการลงทุนมากมาย ซึ่งทำให้มีความทะเยอทะยานที่จะพยายามหาวัตถุการลงทุนใหม่ ๆ เพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้มีความสำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่นๆ คำอธิบายอาจเป็นไปได้ว่าแพลตฟอร์มการซื้อขายมีอินเทอร์เฟซ มีการดำเนินการคล้ายกับตลาดหุ้นแบบดั้งเดิมและมีการดำเนินการศึกษาและฝึกอบรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์สำหรับผู้ที่มีโอกาสเป็นลูกค้า เนื่องจากความนิยมของสกุลเงินดิจิทัลได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เครื่องมือต่างๆ ทรัพยากรสารสนเทศได้ปรากฏขึ้น นอกจากนี้ การรับรู้ความเสี่ยงแสดงให้เห็นว่ามีนัยสำคัญต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนรูปแบบการลงทุน อาจเป็นเพราะผู้เล่นในตลาดการลงทุนทางการเงินแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนสถาบัน และเป็นไปไม่ได้ที่นักลงทุนรายย่อยจะแข่งขันกับนักลงทุนสถาบันในด้านขนาดเงินทุน ทรัพยากรการให้คำปรึกษาด้านข้อมูล และความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ด้านการคาดหวังในการใช้งาน ในงานวิจัยมองถึงเรื่องของวิธีการใช้สกุลเงินดิจิทัลที่ง่าย และประโยชน์จากการใช้สกุลเงินดิจิทัลรวมถึงมูลค่าของสกุลเงินดิจิทัลและวิธีการแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัลที่ง่าย ซึ่งในงานวิจัยปัจจัยด้านความคาดหวังที่ง่ายต่อการใช้งาน พบว่า งานวิจัยของ Tiantammachat (2018 : 85) และ Oliva, Borondo and Clavero, 2019 : 9) ได้ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกันคือ ด้านความคาดหวังที่ง่าย

ต่อ การใช้งานมีทิศทางที่เป็นบวก กล่าวคือ ถ้าการใช้สกุลเงินดิจิทัลนั้นง่ายขึ้น จะทำให้การยอมรับและใช้สกุลเงินดิจิทัลนั้นเพิ่มสูงตามไปด้วย เช่น ความง่ายในการใช้งาน ความง่ายต่อการเรียนรู้ และความง่ายต่อ การแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัล

1.3 ด้านความคาดหวังถึงประสิทธิภาพ ในงานวิจัยมองถึงประโยชน์ของการใช้สกุลเงินดิจิทัลในชีวิตประจำวัน โดยการใช้สกุลเงินดิจิทัลทำให้ประหยัดเวลา สามารถนำสกุลเงินดิจิทัลมาเก็บออมเป็นสินทรัพย์ การใช้สกุลเงินดิจิทัลจะช่วยในเรื่องของลดขั้นตอนการโอนเงินให้สั้นลง และสกุลเงินดิจิทัลจะสนับสนุนเรื่องของการดำเนินการทางธุรกิจได้ Arias-Oliva Mario al (2019 :14) ผลลัพธ์ของงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอำนาจอธิบายมากที่สุดสำหรับความตั้งใจของนักลงทุนแต่ละรายในการใช้คริปโตเคอร์เรนซี คือความคาดหวังด้านประสิทธิภาพซึ่งความคาดหวังด้านประสิทธิภาพสำหรับสกุลเงินดิจิทัลถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังถึงประสิทธิภาพของสกุลดิจิทัลซึ่งจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและประสิทธิภาพในการใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในอนาคต

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในงานวิจัยมองถึงช่องทางการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกิจ ธนาคารมีระบบการรองรับการใช้สกุลเงินดิจิทัล และสามารถให้คำแนะนำการใช้สกุลเงินดิจิทัลได้ มีสื่อเช่น หนังสือหรือแหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่สามารถให้ข้อมูลช่วยเหลือรวมถึงการได้ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัล และมีเจ้าหน้าที่ของแพลตฟอร์มสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อผู้ใช้เกิดปัญหา ซึ่งงานวิจัยของ Gupta, S., Gupta, S., Mathew, M., & Sama, H. R. (2021: 1457) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการอำนวยความสะดวกได้รับการอธิบายว่าเป็นการรับรู้ของผู้ใช้เกี่ยวกับความพร้อมใช้งานของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและการสนับสนุนที่จำเป็นต่อการใช้สกุลเงินดิจิทัล

1.5 ด้านความเคยชินในงานวิจัยมองถึงความคุ้นเคยกับการโอนสกุลเงินดิจทัลด้วยแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยน การใช้งานสกุลเงินดิจิทัลในการชำระค่าสินค้าและบริการ รวมถึงความเคยชินในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการลงทุน หรือ การซื้อขายแลกเปลี่ยนผ่านแพลตฟอร์ม Venkatesh, V., Thong, J. Y., & Xu, X. (2012 : 1) ได้กล่าวว่าความเคยชิน คือ ความสามารถที่จะกำหนดระดับการใช้งานของคนโดยอัตโนมัติที่เกิดจากการกระทำซ้ำๆและ Arenas Gaitán, J., Peral Peral, B., & Ramón Jerónimo, M. (2015 : 1) ความเคยชินมีอิทธิพลเชิงบวกในพฤติกรรมความตั้งใจและการยอมรับคริปโตเคอร์เรนซีในประเทศอเมริการใต้

1.6 ด้านการรับรู้ความเสี่ยงในงานวิจัยมองถึงการใช้สกุลเงินดิจิทัลบนแพลตฟอร์มซื้อขายแลกเปลี่ยนที่มีความปลอดภัย และมั่นใจว่าการโอนสกุลเงินดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มซื้อขายแลกเปลี่ยนจะถึงปลายทางอย่างแน่นอน รวมถึงผู้ให้บริการบนแพลตฟอร์มมีการบริการอย่างซื่อสัตย์ และสามารถแจ้งสิ่งผิดปกติให้ทราบเมื่อการทำธุรกรรมเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งงานวิจัยของ Hong, I.B.; Cha, H.S. (2013 : 930) การรับรู้ความเสี่ยงสามารถเป็นปัจจัยกำหนดการตัดสินใจไว้วางใจซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หากผู้บริโภคเชื่อมโยง

ความเสี่ยงระดับสูงกับธุรกรรมออนไลน์ระดับความไว้วางใจในผู้ขายจะลดลงและจำเป็นต้องควบคุม การทำธุรกรรมเพิ่มขึ้น

1.7 ด้านอิทธิพลทางสังคม ในงานวิจัยมองว่า ความมีชื่อเสียงของแพลตฟอร์มมีผลต่อการนำสกุลเงินดิจิทัลเข้าไปลงทุน สื่อสังคมออนไลน์มีผลทำให้ใช้สกุลเงินดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น การใช้สกุลเงินดิจิทัลทำให้ตามเทคโนโลยีทัน คำแนะนำจากกลุ่มเพื่อนทำให้ทราบมูลค่าของสกุลเงินดิจิทัล การรับรู้ถึงความปลอดภัยของข้อมูลที่อาจถูกโจรกรรมเมื่อมีการทำธุรกรรมด้วยสกุลเงินดิจิทัล อิทธิพลทางสังคมคือระดับที่บุคคลสามารถถูกโน้มน้าวโดยแนวโน้มของบุคคลอื่นในการใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ นั่นคือ “คน ๆ หนึ่งคิดว่าคนอื่นพบวิธีใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนสกุลเงินดิจิทัลมากน้อยเพียงใด” Albayati, H., Kim, S. K., & Rho, J. J. (2020 : 1) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอยู่ในเชิงบวก และความสำคัญของ อิทธิพลทางสังคมในตลาดดิจิทัลคือผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าพวกเขาควรจะพอใจกับสกุลเงินดิจิทัลในระดับเฉพาะบุคคลของผลกระทบทางสังคม การวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้คนได้รับอิทธิพลจากความคิดและการกระทำของเพื่อนร่วมงานและเพื่อนๆ Venkatesh, V., Thong, J. Y., & Xu, X. (2012 : 72) นอกจากนี้ การศึกษาล่าสุดได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอิทธิพลทางสังคมในแง่ของความพึงพอใจของลูกค้าในตลาดดิจิทัลและความจริงที่ว่าอิทธิพลทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการยอมรับ ดังนั้น ในเศรษฐกิจดิจิทัลของมาเลเซีย ความสัมพันธ์ของอิทธิพลทางสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมาก อิทธิพลทางสังคมและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นความเชื่อมโยงแบบขนานต่อการใช้สกุลเงินดิจิทัล ในทำนองเดียวกัน อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลเหนือความพึงพอใจของลูกค้า นักวิจัยคนหนึ่งเปิดเผยว่าอิทธิพลของเพื่อนสามารถสร้างความรู้สึกใหม่และความพึงพอใจในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือเทคโนโลยี นอกจากนั้น อิทธิพลของสังคมสามารถส่งผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ได้ สอดคล้องกับการวิจัยที่พิสูจน์ว่าความพึงพอใจของลูกค้าขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางสังคมที่แนะนำให้ใช้ผลิตภัณฑ์ สิ่งนี้สร้างความสัมพันธ์อันมีค่าในการยอมรับคริปโตเคอร์เรนซี่ Balakrishnan, V., & Shuib, N. L. M. (2021 : 1) ดังนั้นความสัมพันธ์ของอิทธิพลทางสังคม จึงส่งผลกระทบอย่างมากต่อความพึงพอใจของลูกค้าในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลของมาเลเซีย.

1.8 ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงิน ในงานวิจัยมองถึงความรู้ในเรื่องของการวางแผนการเงินรูปแบบสกุลเงินดิจิทัล ความรู้เกี่ยวกับผลตอบแทนที่จะได้รับ ยอมรับถึงความผันผวนของสกุลเงินดิจิทัล ความรู้ด้านการวางแผนการเงิน ในงานวิจัยของ Zhao, H. and Zhang, L. (2021 : p51) พบว่าในความรู้ทางการเงินและประสบการณ์การลงทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ประสบการณ์การลงทุนมีอิทธิพลมากกว่าในการลงทุนด้วยสกุลเงินดิจิทัล ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือครองสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง มีผลเป็นสื่อกลางที่สำคัญระหว่างความรู้ทางการเงินส่วนบุคคลและพฤติกรรมการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล

2. ความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

2.1 ความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ดังแสดงรายละเอียดใน งานวิจัยมองถึง ความสนใจที่จะใช้สกุลเงินดิจิทัลในการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน การใช้สกุลเงินดิจิทัลสามารถสร้างประโยชน์ในทางธุรกิจและให้ผลตอบแทนที่ดี การใช้สกุลเงินดิจิทัลเป็นประจำทุกว่า และคิดว่าจะใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางการเงินในอนาคต อยู่ในระดับปานกลาง การใช้สกุลเงินดิจิทัลถือเป็นเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำธุรกิจ จึงมีปัจจัยหลากหลายที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอมล สายทองและคณะ (2565 : 131-140) ความตั้งใจในการใช้เงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.22 แนวโน้มด้านพฤติกรรมและความรู้สึกสะท้อนผ่านระดับความตั้งใจในการใช้เงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์ของกลุ่มผู้บริโภคเพศหญิงในจังหวัดภูเก็ตที่อยู่เพียงระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า กลุ่มผู้บริโภคเพศหญิงมีความตั้งใจในการใช้เงินดิจิทัลสกุล บิตคอยน์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการใช้ชำระเงินค่าสินค้าและบริการ อาทิ การใช้ทดแทนบัตรเครดิต และมีความตั้งใจว่าจะใช้เงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์เป็นประจำในอนาคต สิ่งผู้วิจัยมองว่าความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลมีหลากหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกอยากใช้ เช่นหากผู้ใช้มีสกุลเงินดิจิทัลเก็บสะสมไว้จะต้องการนำสกุลเงินดิจิทัลดังกล่าวไปใช้ในรูปแบบกิจกรรมด้านอื่นๆตามมาได้เช่นกัน

3. การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

3.1 ด้านความเชื่อถือมั่นไว้วางใจ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลของคนไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ในงานวิจัยมองถึงผู้ใช้ที่มีความเชื่อมั่นไว้วางใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลว่าการใช้สกุลเงินดิจิทัลมีประโยชน์และสกุลเงินดิจิทัลจะกลายมาเป็นระบบการเงินรูปแบบใหม่ของระบบการเงินในอนาคต รวมถึงความไว้วางใจเชื่อถือในหน่วยงานที่เข้ามากำกับติดตามดูแลการทำธุรกรรมต่างๆที่ใช้สกุลเงินดิจิทัลและการใช้สกุลเงินดิจิทัลเพื่อการลงทุนสำหรับเก็งกำไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุทธ์ ธราธรรุ่งเรือง ,พัฒน์ พัฒนรังสรรค์ (2564 : 119) ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยด้านความไว้วางใจ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการมีองค์กรอิสระมากำกับดูแลอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ในทิศทางที่เพิ่มขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าการมีองค์กรอิสระเข้ามากำกับดูแลการใช้งานจะทำให้มีความสนใจใช้งานสกุลเงินดิจิทัลลิบราเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 เพราะผู้ใช้งานจะเกิดความไว้วางใจว่าจะมีการกำกับดูแล และควบคุมการทำธุรกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างราบรื่น หรืออีกนัยหนึ่งคือเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นผู้ใช้งานต้องทราบได้ว่าต้องติดต่อกับองค์กรใดเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่ง Shahzad, Xiu et al (2018 : 36) ได้นิยามความไว้วางใจ คือความเชื่อว่าบุคคลที่ดูแลผลประโยชน์จะสามารถดำเนินการจัดการและสนับสนุนเพื่อให้ตอบสนองต่อผู้ไว้วางใจ ซึ่งความวางใจเชื่อถือไม่ว่าจะอยู่ในส่วนของระบบ ความเชื่อ กิจกรรมการซื้อขาย ซึ่งความไว้วางใจเชื่อถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างทัศนคติ

ที่ดีต่อการนำระบบใหม่ๆหรือการนำเทคโนโลยีใหม่เข้าใช้ในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้ง Lee,Hong et al. (2018 : 47) ความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง เมื่อตรวจสอบอิทธิพลของความไว้วางใจในทัศนคติของผู้บริโภคความสัมพันธ์ที่ได้รับการสนับสนุนในเชิงบวก ตัวอย่างเช่น ความไว้วางใจมีอิทธิพลในทางบวกทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อธนาคารออนไลน์ อีคอมเมิร์ซ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ สำหรับบิตคอยส์ถือเป็นหนึ่งในสกุลเงินดิจิทัลที่มีสถาปัตยกรรมแบบกระจายศูนย์และเชื่อว่าการทำงานทุกโหนดในเครือข่ายแบบกระจายศูนย์จะมีความปลอดภัย ซึ่งแตกต่างจากระบบการเงินรูปแบบดั้งเดิมและ eCash ที่มีการทำงานในการทำธุรกรรมแบบรวมศูนย์การทำงาน เช่น ตัวกลางคือธนาคาร ดังนั้นความไว้วางใจในบิตคอยส์หนึ่งในสกุลเงินดิจิทัลจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคลและผู้ใช้เท่านั้นที่จะตัดสินใจในการลงทุนด้วยบิตคอยส์ซึ่งเป็นหนึ่งในสกุลเงินดิจิทัล

3.2 ด้านความรู้ทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 ในงานวิจัยมองถึงเรื่องของความรู้ด้านการเงินที่ผู้มีประสบการณ์ในการใช้สกุลเงินดิจิทัล เช่น การวางแผนการเงิน ผลตอบแทนที่จะได้รับ ความรู้ในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการลงทุน และการยอมรับความเสี่ยงรวมถึงความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นจากสกุลเงินดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอมล สายทองและคณะ (2565 : 131) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยว่า ด้านความรู้หรือความเข้าใจ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์ สอดคล้องกับงานวิจัย Zhao, H., & Zhang, L. (2021 : 1225) ความรู้ทางการเงินและประสบการณ์การลงทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ประสบการณ์การลงทุนมีอิทธิพลมากในการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือครองสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงมีผลเป็นสื่อกลางที่สำคัญระหว่างความรู้ทางการเงินส่วนบุคคลและพฤติกรรมการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล และ Saputro, R. E. H., & Lestari, D. (2019 : 110) คริปโตเคอเรนซีเป็นเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการทำธุรกรรมทางการเงิน ดังนั้นการยอมรับคริปโตเคอเรนซีของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับลักษณะของคริปโตเคอเรนซีแต่ยังรวมถึงความรู้ทางการเงินของแต่ละบุคคลด้วย อาจกล่าวได้ว่าความรู้ทางการเงินของแต่ละคนอาจมีอิทธิพลต่อระดับที่บุคคลนั้นเข้าใจและเห็นคุณค่าของขอบเขตที่สกุลเงินดิจิทัลอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

3.3 ด้านความเคยชิน (Habit) ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.018 ในงานวิจัยมองถึง พฤติกรรมความเคยชินในการใช้สกุลเงินดิจิทัลผ่านแพลต์ฟอร์ม การรู้และเข้าใจสกุลเงินดิจิทัล ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพรรณ แซ่ติ่ม (2564: 87-104) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยด้านความเคยชินมีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา และงานวิจัย

ของ Greeff,Nelius (2021 : 2) มีการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสกุลเงินดิจิทัลในมุมมองของผู้ใช้พบว่า ตัวแปรด้านความเคยชินมีอิทธิพลต่อการใช้สกุลเงินดิจิทัล ในมุมมองของผู้วิจัยมองถึงเรื่องของเมื่อเกิดความเคยชินในการใช้งานสิ่งใหม่พฤติกรรมของผู้ใช้จะเปลี่ยนไปเพราะเมื่อผู้ใช้ในได้ใช้แล้วเกิดความรู้สึกดีต่อสิ่งที่ใช้ จะทำให้เกิดการใช้งานสิ่งนั้นต่อไป ซึ่งในการใช้งานสกุลเงินดิจิทัลจะต้องมีการใช้งานผ่านแพลต์ฟอร์มที่ถูกติดตั้งบนอุปกรณ์สมาร์ทโฟน หรือ เว็บไซต์ หากผู้ใช้เคยชินกับการใช้งานผู้ใช้จะมองว่าสิ่งนั้นไม่ใช้ปัญหาที่จะใช้งานครั้งต่อไป ดังนั้นการจัดการด้านหน้าจอการใช้งาน รูปแบบการโอนสินทรัพย์ต่างๆ ควรคำนึงถึงความง่าย สะดวก รวดเร็ว และที่สำคัญต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งาน และ เมื่อเกิดปัญหาการใช้งานควรมีคู่มือ หรือเจ้าหน้าที่ค่อยสนับสนุนและช่วยแก้ปัญหา

3.4 ด้านอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.032 ในงานวิจัยมองถึงเรื่องของ บุคคล สังคม รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑัต จอมจักร์ และ ฤทธิกร พุ่มพวง (2565 : 50) กล่าวถึงอิทธิพลการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินคริปโตด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.66 ผู้ใช้งานพิจารณาถึงการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีว่าสกุลเงินคริปโตเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทั้งในความใช้งานง่าย ความมีประสิทธิภาพ อิทธิพลของคนรู้จักและครอบครัวต่างใช้สกุลเงินดิจิทัล สำหรับปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมย่อมมีผลต่อความตั้งใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลผู้วิจัยมองว่าการที่องค์กรหรือหน่วยงานที่ให้ข้อมูลตามสื่อออนไลน์ผู้ที่สนใจเข้าไปศึกษาผ่านสื่อดังกล่าวย่อมเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้ใช้มีความสนใจในการใช้สกุลเงินดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยที่ได้รับนั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินดิจิทัลของคนไทยด้านความเชื่อมั่น ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านความเคยชิน ด้านอิทธิพลทางสังคม ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ การให้ความรู้ทางการเงินและการใช้เทคโนโลยีรวมถึงระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างความตระหนักในเรื่องของการลงทุน และความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้สกุลเงินดิจิทัล รวมถึงแพลตฟอร์มที่ให้บริการต่างๆ ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในการใช้สกุลเงินดิจิทัลให้กับผู้ลงทุนรายใหม่ รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มให้เข้าถึงได้ง่าย และการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นกับผู้ใช้ เพื่อให้เกิดการยอมรับและการใช้สกุลเงินดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องการใช้สกุลเงินดิจิทัลสำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มปัจจัยที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ รวมถึงปัจจัยด้านระเบียบปฏิบัติในการใช้สกุลเงินดิจิทัล ควรเพิ่มการศึกษาเจาะลึกไปที่สกุลเงินดิจิทัลในแต่ละสกุลที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายใ และรูปแบบการใช้กระเป๋าเงินดิจิทัลในลักษณะต่างๆ

2. สกุลเงินดิจิทัลถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่ของสังคม ดังนั้นหากมีการศึกษาเรื่องระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย ข้อบังคับ ข้อกำหนดในการใช้สกุลเงินดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการใช้สกุลเงินดิจิทัลถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2559). ธุรกรรมยอดฮิต ผ่านการใช้เทคโนโลยี FinTech. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566. แหล่งที่มา https://www.bangkokbiznews.com/pr-news/business/961081

จิรายุทธ์ ธราธรรุ่งเรือง พัฒน์ พัฒนรังสรรค์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจใช้งานสกุลเงินดิจิทัลลิบรา. *Jorunal of Business, Economics and Communications*. 16 (2), 119.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย* SPSS *และ* AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 18) กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). Digital Currency แนวนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัล. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: https://lawforasean.krisdika.go.th/ File/files/Digital%20Currency.pdf

บัณณทัต จอมจักรและฤทธิกร พุ่มพวง. (2565). อิทธิพลของความเชื่อมั่นไว้วางใจ การยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ความพึงพอใจดิจิทัลที่มีต่อความตั้งใจใช้สกุลเงินคริปโต. *วารสารประชาสัมพันธ์และการโฆษณา.* 15 (2), 37-55.

มิตรา เชื้ออ่ำ. (2561). การรับรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้สกุลเงินดิจิทัลบิทคอยน์ (Bitcoin) ในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 1 (3), 131-144.

สิริพรรณ แซ่ติ่ม. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. *วารสารปาริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 34 (3), 87-104.

อรอมล สายทองและคณะ. (2565). ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์ (Bitcoin) ของกลุ่มผู้บริโภคเพศหญิงในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.* 5 (3), 83-97.

อาทิตย์ เกียรติกำจร และภูมิพร ธรรมสถิตเดช. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีกรณีศึกษาการใช้เทคโนโลยี Interactive Whiteboard ในการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า 545 – 555.

Arenas Gaitán, J., Peral Peral, B., & Ramón Jerónimo, M. (2015). Elderly and internet banking: An application of UTAUT2. *Journal of Internet Banking and Commerce.* 20 (1), 1-23.

Akanksha Jalan, Roman Matkovskyy, Andrew Urquhart, Larisa Yarovaya. (2023) The role of interpersonal trust in cryptocurrency adoption, Journal of International Financial Markets, Institutions and Money,Volume 83,2023,101715,ISSN 1042-4431, *Online.* Retrieved January 20,2023 from https://doi.org/10.1016/j.intfin.2022.101715.

Albayati, H., Kim, S. K., & Rho, J. J. (2020). Accepting financial transactions using blockchain technology and cryptocurrency: A customer perspective approach. *Technology in Society*, *62*, 101320.

Arias-Oliva Mario, Pelegrín-Borondo Jorge, Matías-Clavero Gustavo (2019) Variables Influencing Cryptocurrency Use: A Technology Acceptance Model in Spain**,** Frontiers in Psychology VOLUME=10 YEAR=2019 *Online.* Retrieved January 9,2023 from https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.00475

Balakrishnan, V., & Shuib, N. L. M. (2021). Drivers and inhibitors for digital payment adoption using the Cashless Society Readiness-Adoption model in Malaysia. *Technology in Society*, *65*, 101554.

Compeau, D., Higgins, C. A., & Huff, S. (1999). *Social cognitive theory and individual reactions to computing technology: A longitudinal study*. MIS quarterly, 145-158.

Davis, FD. (1998). Perceived usefulness, perceived ease of use, and end user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13 (13), 318-339.

Collier, Benjamin C., and Robert Hampshire. Sending mixed signals: Multilevel reputation effects in peer-to-peer lending markets. In *Proceedings of the 2010 ACM conference on Computer supported cooperative work*, pp. 197-206. 2010.

Gupta, S., Gupta, S., Mathew, M. and Sama, H.R. (2021), "Prioritizing intentions behind investment in cryptocurrency: a fuzzy analytical framework", *Journal of Economic Studies*, Vol. 48 No. 8, pp. 1442-1459. https://doi.org/10.1108/JES-06-2020-0285

Hong, I.B.; Cha, H.S. (2013). The Mediating Role of Consumer Trust in an Online Merchant in Predicting Purchase Intention. *Int. J. Inf. Manag.* 2013, *33*, 927–939.

Khan, S., Singh, R., & Kirti. (2022). Critical factors for blockchain technology implementation: A supply chain perspective. Journal of Industrial Integration and Management, *7*(04), 479-492.

Lee, W. J., Hong, S. T., & Min, T. (2018). Bitcoin distribution in the age of digital transformation: Dual-path approach. Journal of Distribution Science, 16 (12), 47-56.

Saputro, R. E. H., & Lestari, D. (2019). Effect of Financial Literacy and Risk Perception on Student Investment Decisions in Jakarta. *Review of Management and* Entrepreneurship, 3(2), 107–132. *Online.* Retrieved December 18,2022 from https://doi.org/10.37715/rme.v3i2.1237

Shahzad, F., Xiu, G., Wang, J., & Shahbaz, M. (2018). An empirical investigation on the adoption of cryptocurrencies among the people of mainland China. *Technology in Society, 55*, 33-40.

Sun W, Dedahanov AT, Shin HY, Kim KS (2020) Switching intention to crypto-currency market: Factors predisposing some individuals to risky investment. PLoS ONE 15(6): e0234155. *Online* Retrieved December 5,2022 from https://doi.org/10.1371/journal.pone.0234155

Venkatesh, V., Thong, J. Y., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: extending the unified theory of acceptance and use of technology. MIS quarterly, 157-178.

Zhao, H. and Zhang, L. (2021), Financial literacy or investment experience: which is more influential in cryptocurrency investment? , *International Journal of Bank Marketing*, Vol. 39 No. 7, pp. 1208-1226. Online Retrieved January 9,2023 from https://doi.org/10.1108/IJBM-11-2020-0552

ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ของการถือครองเงินสดและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Deteminants of Relationship of Cash Holding and Performance of Companies Listed in the Stock Exchange of Thailand

นวลปรางค์ แจบไธสง และ ภัทรพร พงศาปรมัตถ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

Nualprang Chaepthaisong and Pattaraporn Pongsaporamat
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nualprang.c60@nu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสด และความสัมพันธ์ของการถือครองเงินสดกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2562 จำนวน 301 บริษัท รวมทั้งสิ้น 3,612 ตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลพาแนลในการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะกิจการมีความสัมพันธ์กับการถือครองเงินสด โดยกระแสเงินสดและโอกาสในการลงทุนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด ในขณะที่ระดับหนี้สินและการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการ พบว่าบริษัทที่มีโครงสร้างกรรมการควบตำแหน่งประธานกรรมการและคณะกรรมการบริษัทมีการถือครองเงินสดมาก และบริษัทที่มีการลงทุนโดยนักลงทุนสถาบันจะมีการถือครองเงินสดน้อย นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่าการถือครองเงินสดมีผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการตามการวัดผลทางการบัญชีและการวัดผลทางการตลาด การวิจัยนี้ช่วยให้บริษัทตระหนักถึงความสำคัญของการถือครองเงินสด เพื่อให้บริษัทมีสภาพคล่องทางการเงินสร้างผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นและเพิ่มมูลค่าของกิจการ

คำสำคัญ: การถือครองเงินสด; การกำกับดูแลกิจการ; ผลการดำเนินงานของกิจการ

**วันที่รับความ: 26 กุมภาพันธ์ 2023; วันที่แก้ไขบทความ: 23 มีนาคม 2023; วันตอบรับบทความ: 24 มีนาคม 2023
Received: February 26 2023; Revised: March 23 2023; Accepted: March 24 2023

Abstracts

The purpose of this research was to study the factors that determine the cash holdings and the relationship of cash holding to the performance of the Public Limited Company of the Stock Exchange of Thailand. This study is quantitative research which collects data from the samples of Public Limited Company on the Stock Exchange of Thailand from 2008 – 2019. (301 companies), a total of 3,612 observations. Panel data analysis was employed to analyze data and hypothesize test.

The results found that the firm characteristics were related to cash holdings. Investment opportunities and cashflow were positive related to cash holdings, while leverage and dividend payment were negative related to cash holdings. Regarding to corporate governance factors, companies with CEO duality have more cash holdings and institutional ownership have less cash holdings. Moreover, the results also indicated that cash holdings affects firm's performance which measured by accounting-based and market-based. This research contributed to the company to realize the importance of cash holdings. Cash holdings improved firm's financial liquidity, generated shareholder's returns, and increased firm's value.

Keywords: Cash Holdings; Corporate Governance; Firm Performance

บทนำ

บทบาทสำคัญของฝ่ายบริหารในปัจจุบัน นอกจากบริหารงานโครงการต่าง ๆ สนับสนุนการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์เพื่อการเติบโตของกิจการ คือ การปกป้อง ดูแลและติดตามฐานะทางการเงินและการบริหารจัดการสภาพคล่องของกิจการ (Dowling, 2006 : 134 – 143) เนื่องจากแหล่งทุนที่สำคัญของวงจรการดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมทุกประเภท คือ เงิน เป็นสินทรัพย์ที่ช่วยให้กิจการมีความสามารถสร้างผลการดำเนินงาน (Frodsham and Liechtenstein, 2011 : 99) งานวิจัยในอดีต พบว่าบริษัทในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการถือครองเงินสดมากเพื่อความอยู่รอดในการดำเนินธุรกิจ (Kim et al., 2011 : 568-574, Bates et al., 2009 : 1985-2021, Dittmar et al., 2007 : 599-634, Luo & Hachiya, 2005 : 61-73) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกิจการกำหนดการถือครองเงินสดไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากบริษัทที่มีการลักษณะธุรกิจคล้ายกัน แต่ระดับหนี้สินมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด รวมถึงบริษัทขนาดเล็กมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินน้อย การถือครองเงินสดมีการกำหนดจากการสะสมกระแสเงินสดเพิ่มมากขึ้น ช่วยป้องกันความผันผวนของกระแสเงินสดไม่ให้ส่งผลต่อการถือครองเงินสดมาก สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นจัดหาเงิน (Pecking order theory) (Uyar and Kuzey, 2014 : 1035 – 1048) และบริษัทมีการประกาศจ่ายเงินปันผลสม่ำเสมอส่งผลทำให้มีการถือครองเงินสดมาก เพราะผู้ถือหุ้นและนักลงทุนสนใจลงทุนกับกิจการ (Chireke and Fakoya, 2017 : 79 - 93) ขณะที่บริษัทขนาดใหญ่มีการถือครองเงินสดในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากมีความได้เปรียบในการเข้าถึงแหล่งเงินในตลาดทุน (Aj-Najjar, 2013 : 77 – 88) อย่างไรก็ตาม การกำหนดถือครองเงินสดเพื่อบริหารความเสี่ยง ป้องกันการสูญเสียโอกาสในการทำกำไรตามทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Trade off theory)

กิจการกำหนดการถือครองเงินสดมากเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนสินทรัพย์สภาพคล่องอื่น และโอกาสการลงทุนในโครงการต่าง ๆ (Ali and Yousaf, 2013 : 28 – 34, Boyle and Guthrie, 2003 : 2143 – 2166, Froot et al., 1993 : 1629 – 1658) รวมถึงค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาเป็นรายจ่ายเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนของตัวผลิตภัณฑ์และงานบริการในอนาคต (D'meelo et al., 2008 : 1209 – 1220, Opler et al., 1999 : 3-46) ขัดแย้งกับผลวิจัย Uyar and Kuzey, (2014 : 1035 – 1048), D'mello et al., (2008: 1209-1220) พบว่าการถือครองเงินสดมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายจ่ายค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาและเงินปันผลจ่ายให้กับผู้ถือหุ้นเพื่อเป็นการควบคุมสิทธิ์การถือครองเงินสดของฝ่ายบริหารสอดคล้องกับทฤษฎีกระแสเงินสดอิสระ (Free cash flow)

นอกจากบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารจะมีผลต่อการถือครองเงินสดตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว การกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการและโครงสร้างผู้ถือหุ้นของกิจการยังส่งผลต่อการกำหนดการถือครองเงินสด งานวิจัยในอดีตพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่อการถือครองเงินสดไม่สอดคล้องกัน เช่น ขนาดของคณะกรรมการมีจำนวนมากทำให้กิจการถือครองเงินสดในระดับน้อย (Huang et al., 2015 : 30-45) การแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบและอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีผลทำให้การถือครองเงินสดของกิจการลดลง (Harford et al., 2008 : 535 - 555) เช่นเดียวกับบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทไม่ใช่ผู้บริหาร (Boubaker et al., 2015 : 341 – 370) ในทางตรงกันข้ามบริษัทบางแห่งมีความต้องการความคล่องตัวให้การกำหนดนโยบายการบริหารตามทฤษฎีผู้พิทักษ์ (Stewardship theory) โดยแต่งตั้งกรรมการควบตำแหน่งฝ่ายบริหารและจัดการ ส่งผลให้เกิดการรวมอำนาจ รวมทั้งกลุ่มผู้บริหารและกรรมการบริษัท ยังอาจมีสัดส่วนการถือหุ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการควบคุมสินทรัพย์และกำหนดการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก (Kuan et al., 2012 : 554-557, Kusnadi, 2011 : 303-314) นอกจากนั้น Luo and Hachiya, (2005 : 61 -73) ยังพบว่าบริษัทในญี่ปุ่นที่มีสัดส่วนการถือหุ้นโดยกลุ่มนักลงทุนสถาบันและกลุ่มนักลงทุนต่างชาติมีกระบวนการกำกับดูแลและติดตามนโยบายบริษัทอย่างใกล้ชิด ทำให้กิจการถือครองเงินสดลดลง แต่ในขณะเดียวกัน กิจการที่มีกลุ่มหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมลงทุนในกิจการ จะเข้ามามีบทบาทส่งเสริมศักยภาพด้านการแข่งขันส่งผลทำให้มีการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสดแสดงความสัมพันธ์มีทิศทางในการถือครองเงินสดของกิจการไม่สอดคล้องทั้งในมุมมองทฤษฎีและผลวิจัยที่ผ่านมา

งานวิจัยในอดีต พบว่า การถือครองเงินสดของกิจการส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ โดยทั่วไปกิจการจะมีการประเมินและวัดค่าผลการดำเนินงานจากข้อมูลทางการเงินและการบัญชี แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารของกิจการในงวดเวลาเดียวกัน และการวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการ โดยการถือครองเงินสดมีส่วนช่วยทำให้ความสามารถในการทำกำไรมากขึ้น เพิ่มสภาพคล่องทาง

การเงินและความเข้มแข็งให้กับฐานะทางการเงินของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทในประเทศกำลังพัฒนา การป้องกันความเสี่ยงจากการขาดสภาพคล่องทางการเงินและประสบปัญหาทางการเงิน ความสำคัญของการถือครองเงินสดมีผลต่อการดำเนินงานส่งผลทำให้การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลจากสินทรัพย์ (Return on assets) และผลตอบแทนของส่วนผู้ถือหุ้น (Return on equity) (Abushammala and Sulaiman, 2014 : 898 – 907, Vijayakumaran and Atchyuthan, 2014 : 1 – 11, Palazzo, 2012 : 162 – 185, Fresard, 2010 : 1097 - 1122) เช่นเดียวกับการวัดผลการดำเนินงานตามมุมมองด้านตลาด การถือครองเงินสดจำนวนมากทำให้อัตรามูลค่าตลาดขึ้น(Martinez-Sola et al., 2013: 161 -170, Ameer, 2012: 448 – 467) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยบางส่วนพบว่ากิจการที่มีการถือครองเงินสดจำนวนมาก อาจส่งผลให้อัตรามูลค่าตลาดลดลงได้เช่นกัน (Asante-Darko et al., 2018: 671 – 685, Azmat 2014: 488 – 504, Kusnadi 2011 : 554 – 570) สำหรับงานวิจัยเชิงประจักษ์ในไทย พบว่าการถือครองเงินสดมีผลดีต่อการปรับกำไรของกิจการ จากการวัดความสามารถในการบริหารกิจการ (จิรัชญา บุญช่วย , กรรณิกา บัวทองเรือง, และศิววงศ์ เพชรจุล, 2559 : 344 - 349) ซึ่งในปัจจุบันยังไม่พบการศึกษาความสัมพันธ์ธีการถือครองเงินสดกับการวัดผลการดำเนินงานตามมุมมองด้านการบัญชีและการตลาด งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดและความสัมพันธ์จากการถือครองเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผลการวิจัยเป็นข้อเสนอแนะสำหรับกิจการให้เห็นความสำคัญของการถือครองเงินสดที่ส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานด้านการบัญชีและด้านการตลาด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสด โดยพิจารณาตามคุณลักษณะของกิจการและการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณกำหนดกลุ่มประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 566 บริษัท ระหว่างปี 2551 – 2562 เนื่องจากมีการประกาศแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีเพิ่มเติมให้แก่กิจการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ส่งผลกระทบต่อข้อมูลจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายงานการข้อมูลประจำปี (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563 : 1 - 5)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ฉบับออนไลน์ SET SMART (SET market analysis and reporting tool) จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์บริษัทและเอกสารเผยแพร่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รวมถึงยกเว้นกลุ่มธุรกิจ ธนาคารและประกันภัย กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ และกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงงาน กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่งมวลชน กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม บริษัทที่ถูกเพิกถอน บริษัทที่ปรับโครงสร้างหนี้ บริษัทที่ถูกสั่งแขวนหุ้น บริษัทที่รอบปิดบัญชีไม่ตรงกับวันสิ้นปีบัญชี สรุปคงเหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 บริษัทและมีระยะเวลาติดต่อกัน 12 ปี จำนวนรวมทั้งสิ้น 3,612 บริษัท

การวิเคราะห์ผลการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา การอธิบายลักษณะทั่วไปของชุดข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) อันเป็นตัวแทนของข้อมูลแต่ละตัวแปร อธิบายเปรียบเทียบค่า ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ลักษณะการกระจายตัวของชุดข้อมูลจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ข้อมูลพาแนล (panel data analysis) ตามลักษณะการเก็บข้อมูลของตัวแปรวิธี balanced panel data analysis จำแนกการวิเคราะห์ตัวแบบมี 2 วิธี คือ Fixed Effect Model หรือ Random Effect Model ในกรณีที่ผลงานวิจัยทั้งสองวิธีแสดงผลทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย ควรมีการคัดเลือกตัวแบบที่เหมาะสมด้วยวิธี Hausman Test โดยพิจารณาค่าสถิติทดสอบ p-value > 0.05 ผลการทดสอบคัดเลือกตัวแบบเหมาะสมวิเคราะห์ตามวิธี Random Effect Model หากค่าสถิติทดสอบ p-value < 0.05 ผลการทดสอบคัดเลือกตัวแบบเหมาะสมวิเคราะห์ตามวิธี Fixed Effect Model (Choi, 2001 : 249-272)

ตัวแบบการศึกษา

ตัวแบบที่ 1

$$Cash_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 LnFS_{it} + \beta_2 LEV_{it} + \beta_3 INV_{it} + \beta_4 CF_{it} + \beta_5 CFV_{it} + \beta_6 LIQ_{it} + \beta_7 DIV_{it} + \beta_8 RD_{it} + \beta_9 BS_{it} + \beta_{10} IND_{it} + \beta_{11} CEOD_{it} + \beta_{12} NONEXE_{it} + \beta_{13} MOWN_{it} + \beta_{14} IOWN_{it} + \beta_{15} FOWN_{it} + \beta_{16} GOWN_{it} + \beta_{17} INDG2_{it} + \beta_{18} INDG3_{it} + \beta_{19} INDG4_{it} + \beta_{20} INDG5_{1it} + \beta_{21} INDG6_{it} + \beta_{22} INDG7_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{.....(1)}$$

ตัวแบบที่ 2

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 CASH_{it} + \beta_2 INDG_{it} + \beta_3 INDG3_{it} + \beta_4 INDG4_{it} + \beta_5 INDG5_{1it} + \beta_6 INDG6_{it} + \beta_7 INDG7_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{.....(2)}$$

ตัวแบบที่ 3

$$ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 CASH_{it} + \beta_2 INDG_{it} + \beta_3 INDG3_{it} + \beta_4 INDG4_{it} + \beta_5 INDG5_{1it} + \beta_6 INDG6_{it} + \beta_7 INDG7_{it} + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

ตัวแบบที่ 4

$$TOB_{it} = \beta_0 + \beta_1 CASH_{it} + \beta_2 INDG_{it} + \beta_3 INDG3_{it} + \beta_4 INDG4_{it} + \beta_5 INDG5_{1it} + \beta_6 INDG6_{it} + \beta_7 INDG7_{it} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

โดย

$LnFS_{it}$ วัดค่าจากลอการิทึมธรรมชาติของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

LEV_{it} วัดค่าจากอัตราส่วนหนี้สินรวมทั้งหมดหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

INV_{it} วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดของสินทรัพย์หารด้วยราคาตามบัญชีสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

CF_{it} วัดค่าจากอัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนหักภาษีบวกค่าเสื่อมราคาหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

CFV_{it} วัดค่าจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระแสเงินสดของบริษัท i ปีที่ t

LIQ_{it} วัดค่าจากอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนลบด้วยหนี้สินหมุนเวียนและเงินสดทั้งหมด หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

DIV_{it} วัดค่าจากอัตราส่วนเงินปันผลจ่ายต่อหุ้นหารด้วยกำไรต่อหุ้นของบริษัท i ปีที่ t

RD_{it} วัดค่าจากอัตราค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาหารด้วยยอดขายรวมของบริษัท i ปีที่ t

BS_{it} วัดค่าจากจำนวนขนาดของกรรมการในคณะกรรมการของบริษัท i ปีที่ t

IND_{it} วัดค่าจากสัดส่วนของกรรมการอิสระและตรวจสอบต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดของบริษัท i ปีที่ t

$CEOD_{it}$ วัดค่าจากกำหนดเป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) เป็น “1” หากบริษัทมีโครงสร้างกรรมการควบตำแหน่งประธานกรรมการและคณะกรรมการบริษัทในปีที่กำหนด และ หากไม่ใช่ให้เป็น “0” ของบริษัท i ปีที่ t

$NONEX_{it}$ วัดค่าจากสัดส่วนของกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหารต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดของบริษัท i ปีที่ t

$MOWN_{it}$ วัดค่าจากสัดส่วนการถือหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้ว ถือโดยสมาชิกของผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัทของบริษัท i ปีที่ t

$IOWN_{it}$ วัดค่าจากสัดส่วนการถือหุ้นโดยนักลงทุนสถาบันของบริษัท i ปีที่ t

$FOWN_{it}$ วัดค่าจากสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติของบริษัท i ปีที่ t

$GOWN_{it}$ วัดค่าจากสัดส่วนการถือหุ้นของหน่วยงานภาครัฐของบริษัท i ปีที่ t

ROA_{it} วัดค่าจากกำไรสุทธิก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

ROE_{it} วัดค่าจากกำไรสุทธิหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นรวมของบริษัท i ปีที่ t

TOB_{it} วัดค่าจากผลรวมของราคาตลาดของหุ้นสามัญ ณ สิ้นปี (ราคาตลาดของหุ้นสามัญคูณด้วยจำนวนหุ้นที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้น) บวกด้วยราคาตามบัญชีของหนี้สินรวมทั้งหมด หารด้วยราคาตามบัญชีสินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ t

$INDG_{it}$ วัดค่าจากกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัท i ปีที่ t

ε_{it} วัดค่าจากค่าคลาดเคลื่อนจากการแจกแจงปกติ ของบริษัท i ปีที่ t

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลโดยทั่วไปของบริษัทตัวอย่าง จำนวน 301 บริษัท ที่ใช้สำหรับการวิจัยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร 24 บริษัท (ร้อยละ7.97) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 67 บริษัท (ร้อยละ 22.26) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ 69 บริษัท (ร้อยละ 22.92) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี 27 บริษัท (ร้อยละ 8.97) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม 59 บริษัท (ร้อยละ 19.60) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 31 บริษัท (ร้อยละ 10.30) และกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค 24 บริษัท (ร้อยละ 7.97) จำนวนบริษัทรวมทั้งสิ้น 3,612 ตัวอย่าง

จากตารางที่ 1 แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปรงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ข้อมูลด้านคุณลักษณะกิจการ ขนาดบริษัท (LnFS) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.387 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 29.638 และ 4.269 ระดับหนี้สิน (LEV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.440 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 0.990 และ 0.004 โอกาสในการลงทุนของบริษัท (INV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.070 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 52.07 และ 0.01 กระแสเงินสด (CF) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.111 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดต่ำสุดคือ 3.990 และ -0.481 ความผันผวนกระแสเงินสด (CFV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.030 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดคือ 1.140 และ -0.410 สินทรัพย์สภาพคล่อง (LIQ) บริษัทส่วนมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.087 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด คือ 1.030 และ -1.590 การจ่ายเงินปันผล (DIV) พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.401 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด คือ 25.000 และ -19.16 ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (RD) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.070 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด คือ 19.190 และ 0.0

ตารางที่ 1 แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร		mean	max	min	sd.
ขนาดบริษัท	LnFS	22.387	29.638	4.269	1.711
ระดับหนี้สิน	LEV	0.440	0.990	0.004	0.216
โอกาสในการลงทุน	INV	2.071	52.070	0.01	3.902
กระแสเงินสด	CF	0.111	3.990	-0.481	0.149
ความผันผวนกระแสเงินสด	CFV	0.030	1.140	-0.410	0.044
สินทรัพย์สภาพคล่อง	LIQ	0.087	1.030	-1.590	0.262
การจ่ายเงินปันผล	DIV	0.401	25.0	-19.16	1.235
ค่าใช้จ่ายในการวิจัย	RD	0.070	19.190	0	0.935
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	BS	10.287	22	5	2.487
กรรมการอิสระและตรวจสอบ	IND	0.324	0.667	0.054	0.090
กรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้าที่	CEOD	0.268	1	0	0.443
กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	NONEX	0.412	0.9	0.167	0.140
กลุ่มผู้บริหารและกรรมการบริษัท	MOWN	32.676	93.94	0	.0426
กลุ่มนักลงทุนสถาบัน	IOWN	20.537	38.03	0	0.370
กลุ่มนักลงต่างชาติ	FOWN	7.425	43.91	0	0.197
กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ	GOWN	0.931	53.160	0	5.666
การถือครองเงินสด	CASH	0.071	0.540	.001	0.069
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์	ROA	0.067	2.260	-1.430	0.136
ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น	ROE	0.022	13.350	-37.96	1.176
อัตรามูลค่าตลาด	TOB	1.433	26.0	0.20	1.795

ที่มา: จากการคำนวณ

ข้อมูลด้านการกำกับดูแลกิจการ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BS) ค่าเฉลี่ย 10.287 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 22.0 และ 5.0 กรรมการอิสระและตรวจสอบ (IND) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.324 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดและค่าต่ำสุด 0.667 และ 0.054 กรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้าที่ (CEOD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.268 จากค่าสูงสุด 1.0 และค่าต่ำสุด 0.0 กรรมการที่ใช่ผู้บริหาร (NONEX) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.412 จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 0.9 และ .167 คณะกรรมการผู้บริหารบริษัท (MOWN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.676 จากค่าสูงสุด คือ 93.940 และค่าต่ำสุด คือ 0.0 กลุ่มสถาบัน (IOWN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.537 จากค่าสูงสุด คือ 38.03 และค่าต่ำสุดคือ 0.0กลุ่มนักลงทุนต่างชาติ (FOWN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.425 จากค่าสูงสุดคือ

43.91 และค่าต่ำสุดคือ 0.0 และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ (GOWN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.931 จากค่าสูงสุดคือ 53.16 และค่าต่ำสุดคือ 0.0 การถือครองเงินสด (CASH) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.071 จากค่าสูงสุดคือ 0.540 และค่าต่ำสุดคือ 0.001 ข้อมูลการวัดผลการดำเนินงาน ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.067จากค่าสูงสุด 2.260 และค่าต่ำสุด -1.430 ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.022 จากค่าสูงสุด 13.350 และค่าต่ำสุด -37.960 และอัตราส่วนมูลค่าตลาด (TOB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.433 จากค่าสูงสุด 26.0 และค่าต่ำสุด 0.20 โดยลักษณะการกระจายตัวของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของบริษัทมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.044 ถึง 5.666 พบว่ามีการกระจายตัวของข้อมูลเป็นอย่างมาก

2.ผลการวิเคราะห์เชิงอนุมาน การวิเคราะห์ข้อมูลพาแนล (panel data analysis)

ผลการทดสอบความนิ่ง (unit root test) เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าพยากรณ์สมการที่มีความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ต้องมีการทดสอบความนิ่ง (unit root test) ตามวิธี Augmented Dickey-Fuller test (ADF) ดังแสดงตารางที่ 2พบว่า ข้อมูลตัวแปรของงานวิจัยผลทดสอบมีลักษณะนิ่ง (stationary) ณ ระดับข้อมูล I = 0 จึงนำข้อมูลตัวแปรไปวิเคราะห์ขั้นตอนการทดสอบข้อมูลพาแนล

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความนิ่ง

ตัวแปร	Augmented Dickey-Fuller test	ระดับความนิ่ง
LnFS	-9.814***	I(0)
LEV	-12.904***	I(0)
INV	-15.865***	I(0)
CF	-17.613***	I(0)
CFV	-17.253***	I(0)
LIQ	-14.200***	I(0)
DIV	-22.224***	I(0)
RD	-13.076***	I(0)
BS	-15.971***	I(0)
IND	-13.557***	I(0)
CEOD	-15.548***	I(0)
NONEXE	-19.509***	I(0)
MOWN	-13.919***	I(0)
IOWN	-14.761***	I(0)
FOWN	-14.053***	I(0)
GOWN	-8.519***	I(0)
CASH	-17.382***	I(0)

ROA	-18.053***	I(0)
ROE	-16.224***	I(0)
TOB	-26.164***	I(0)

ที่มา: จากการคำนวณโปรแกรมสำเร็จสำหรับการศึกษา

หมายเหตุ *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01; ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบตัวแบบงานวิจัย

	ตัวแบบที่ 1		**ตัวแบบที่ 2**		**ตัวแบบที่ 3**		**ตัวแบบที่ 4**	
ตัวแปร	FEM	REM	FEM	REM	FEM	REM	FEM	REM
LnFS	0.0016	0.0021**						
LEV	-0.0364***	-0.0442***						
INV	0.0005*	0.0005*						
CF	0.0317***	0.0348***						
CFV	-0.0199	-0.0235						
LIQ	0.0025	0.0031						
DIV	-0.0015**	-0.0016**						
RD	0.0033	0.0022						
BS	0.0006	0.0004						
IND	0.0196	0.0216						
CEOD	0.0103***	0.0097***						
NONEXE	0.0089	0.0035						
MOWN	-0.0084	-0.0106						
IOWN	-0.0134*	-0.0121*						
FOWN	-0.0045	-0.0052						
GOWN	-0.0315	-0.2287						
INDG2	-0.0212	-0.0217***	-0.0457	-0.0684**	-0.0377	-0.1419	-	-
INDG3	-	-	-	-	-	-	-	-
INDG4	-	-	-	-	-	-	-	-
INDG5	-	-	-	-	-	-	-	-
INDG6	-	-	-	-	-	-	-	-
INDG7	-	-	-	-	-	-	-	-
CASH			-0.0061	-0.0091	0.9327**	0.0472	0.6770*	0.7081**
Constant	0.0390	0.032	0.0772***	0.00001	-0.354	0.0474	1.3341***	1.3319***

R–squared	0.0231	0.0226	0.0003	0.0001	0.0014	0.0004	0.0011	0.011
Hausman test	เลือก FEM		เลือก REM		เลือก FEM		เลือก REM	
Chi-square	32.07		0.036		9.50		0.13	
p-value	0.0147 < 0.05		0.8344 > 0.05		.0087 < 0.05		0.713 > 0.05	

ที่มา: จากการคำนวณโปรแกรมสำเร็จสำหรับการศึกษา

หมายเหตุ *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01; ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

ตามตารางที่ 3 ผลทดสอบตัวแบบงานวิจัยกำหนดตัวแบบที่เหมาะสมใช้วิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากผลการคัดเลือก ตัวแบบที่ 1 และ3 มีการวิเคราะห์ด้วย Fixed effect model (FEM) เนื่องจาก hausman test, p-value < 0.05) และตัวแบบที่ 2, 4 มีการวิเคราะห์ด้วย Random effect model (REM) (hausman test, p-value > 0.05) จากผลทดสอบตัวแบบงานวิจัยนำไปสรุปผลงานทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

สรุปผลทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

สรุปผลทดสอบสมมติฐานงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสดจากการแสดงค่าการทดสอบตัวแบบงานวิจัยตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของกิจการ ได้แก่

(1) ขนาดบริษัท (LnFS) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0016 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 1 ที่กำหนดขนาดบริษัทมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(2) ระดับหนี้สิน (LEV) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0364 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 2 ที่กำหนดระดับหนี้สินมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(3) โอกาสในการลงทุน (INV) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0005 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ทำให้ยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 3 ที่กำหนดโอกาสในการลงทุนมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(4) กระแสเงินสด (CF) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0317 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทำให้ยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 4 ที่กำหนดกระแสเงินสดมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(5) ความผันผวนกระแสเงินสด (CFV) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0199 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 5 ที่กำหนดความผันผวนกระแสเงินสดมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(6) สินทรัพย์สภาพคล่อง (LIQ) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0025 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 6 ที่กำหนดสินทรัพย์สภาพคล่องมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามต่อการถือครองเงินสด

(7) การจ่ายเงินปันผล (DIV) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0015 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 7 ที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(8) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (RD) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0033 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 8 ที่กำหนดค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

ผลสรุปสมมติฐานงานวิจัยศึกษาปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสด พบว่า ปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่

(9) ขนาดของกรรมการบริษัท (BS) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0006 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 9 ที่กำหนดขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(10) กรรมการอิสระและตรวจสอบ (IND) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0196 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 10 ที่กำหนดกรรมการอิสระและตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(11) กรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้าที่ (CEOD) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0103 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทำให้ยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 11 ที่กำหนดกรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(12) กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร (NONEXE) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.0089 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 12 ที่กำหนดกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(13) กลุ่มผู้บริหารและกรรมการบริษัท (MOWN) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0084 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 13 ที่กำหนดกลุ่มผู้บริหารและกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(14) กลุ่มสถาบัน (IOWN) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0134 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามต่อการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ทำให้ยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 14 ที่กำหนดกลุ่มสถาบันมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสด

(15) กลุ่มนักลงทุนต่างชาติ (FOWN) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0045 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 15 ที่กำหนดกลุ่มนักลงทุนต่างชาติมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด

(16) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ (GOWN) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0315 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 16 ที่กำหนดกลุ่มหน่วยงานของภาครัฐมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสด

ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างแสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นถูกจำกัดการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลสรุปผลการดำเนินงานวัดผลตอบแทนด้านการบัญชีและการตลาด ได้แก่

(1) การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากสินทรัพย์ แสดงค่าสัมประสิทธิ์ -0.0091 พบว่ามีการถือครองเงินสดมีสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 17 ที่กำหนดการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนจากสินทรัพย์

(2) การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.9327 พบว่ามีการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทำให้ยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 18 ที่กำหนดการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น

(3) การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์กับอัตรามูลค่าตลาด แสดงค่าสัมประสิทธิ์ 0.7081 พบว่าการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตรามูลค่าตลาดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานงานวิจัยที่ 19 ที่กำหนดไว้การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับอัตรามูลค่าตลาด

อภิปรายผลวิจัย

งานวิจัยครั้งมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการถือครองเงินสด โดยพิจารณาตามคุณลักษณะของกิจการ และการกำกับดูแลกิจการของ และ 2. เพื่อการศึกษาการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะกิจการสามารถอธิบายกำหนดการถือครองเงินสดได้ 0.0231 ผลวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด คือ กระแสเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า บริษัทของไทยมีการกำหนดการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากจากการสะสมของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เพื่อเป็นเงินหมุนเวียนการดำเนินงานและเป็นแหล่งเงินทุนภายในที่สำคัญ ผลวิจัยสอดคล้องกับ Uyar and Kuzey, (2014 : 1035-1048), Drobetz et al., (2007 : 293-324) ที่พบว่า การถือครองเงินสดจำนวนมากส่วนหนึ่งมาจากการสะสมจากกระแสเงินสดจากแหล่งเงินทุนภายในของกิจการสอดคล้องตามทฤษฎีกระแสเงินสดอิสระ (Free cash flow) กิจการมีแรงจูงใจต้องการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากเพื่อสะสมแหล่งเงินทุนสำหรับการบริหารงานโครงการในอำนาจการควบคุมของกิจการ และโอกาสในการลงทุนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า โอกาสในการลงทุนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการกำหนดการถือครองเงินสด กล่าวคือ บริษัทของไทยการกำหนดการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากเพื่อรองรับและสนับสนุนโอกาสการลงทุนสำหรับโครงการในอนาคตและการบริหารงานให้เกิดผลประโยชน์ต่อกิจการ สอดคล้องกับ Chireke and Fakoya (2017 : 79-93) ที่พบว่า กิจการที่มีการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากช่วยรองรับโอกาสการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารและป้องกันความเสี่ยงการลงทุนสำหรับโครงการอนาคต สอดคล้องตามทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Trade off theory) กำหนดให้กิจการต้องคำนึงค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มอันเกิดจากการสูญเสียโอกาสในการลงทุน และเพื่อเป็นการลดต้นทุนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์พบว่าการถือครองเงินสดมีการสะสมเงินทุนจากแหล่งภายในของกิจการสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นการจัดหาเงิน (Myers and Majluf, 1984: 187-221)

ปัจจัยที่มีทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสด คือ ระดับหนี้สินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า บริษัทของไทยมีระดับหนี้ต่ำและมีการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกิจการกำหนดการถือครองเงินสดเป็นการสะสมจากแหล่งเงินทุนภายในทำให้กิจการมีต้นทุนการจัดหาเงินที่ต่ำกว่าและลดการพึ่งพิงแหล่งเงินทุนภายนอกกิจการ สอดคล้องกับ Al-Najjar (2013 : 77-88), Kim et al., (2011 : 568-574), Drobetz et al., (2007 : 293-324) ที่พบว่า ระดับหนี้สินที่ลดลงส่งผลทำให้ปริมาณการถือครองเงินสดจำนวนมาก เนื่องจากกิจการมีการสะสมเงินทุนจากภายในลดการพึ่งพิงแหล่งเงินทุนภายนอก สอดคล้องตามทฤษฎีลำดับขั้นจัดหาเงิน (Pecking order theory) และการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ การ

จ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการถือครองเงินสด แสดงให้เห็นว่าการจ่ายเงินปันผลส่งผลให้การถือครองเงินสดของบริษัทของไทยลดลง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการใช้อำนาจการควบคุมสินทรัพย์ของกิจการลดลงอีกทั้งช่วยลดข้อแย้งผลประโยชน์ระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้นของกิจการ สอดคล้องกับ D'mello et al., (2008 : 1209-1220) ที่พบว่า เมื่อกิจการมีการประกาศจ่ายเงินปันผลส่งผลทำให้การถือครองเงินสดของกิจการลดลง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของในทิศทางตรงกันข้ามของระดับหนี้สินและเงินปันจ่าย เป็นรายจ่ายควบคุมงานฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับอำนาจกำหนดการถือครองเงินสดมีความสอดคล้องกับทฤษฎีกระแสเงินสด (Jensen, 1986: 323-329)

ปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการที่กำหนดการถือครองเงินสด คือ กรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้าที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า บริษัทของไทยมีการกำหนดโครงการสร้างคณะกรรมการกรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้ามีการกำหนดการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้บริหารสูงสุดมีอำนาจและการตัดสินใจการสะสมการถือครองเงินสดทั้งนี้เพื่อให้กิจการมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนการบริหารจัดการที่รวดเร็วและช่วยลดค่าตอบแทนของผู้บริหาร สอดคล้องกับ Kuan et al., (2012 : 554-557), Kusnadi, (2011 : 303-314) ที่พบว่า กิจการที่กำหนดโครงสร้างคณะกรรมการที่มีลักษณะแบบผู้นำ โดยที่มีบุคคลคนเดียวทำหน้าที่ประธานกรรมการและประธานผู้บริหาร ทำให้ประธานกรรมการมีอำนาจกำหนดนโยบายการบริหารงานรวมถึงสิทธิในการตัดสินใจการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก สอดคล้องตามทฤษฎีผู้นำ (Stewardship theory) มุ่งเน้นแนวทางการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการให้มีการปฏิบัติการบริหารงานองค์กรที่มีต้องการความคล่องตัวสำหรับการตัดสินใจที่จะส่งเสริมให้ประสิทธิภาพให้กับกิจการ ทำให้มีอำนาจและสิทธิในการกำหนดการถือครองเงินสดมีจำนวนเงินเพิ่มมากขึ้น รวมถึงโครงสร้างผู้ถือหุ้นของกลุ่มนักลงทุนสถาบันมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า บริษัทของไทยที่มีผู้ถือหุ้นกลุ่มนักลงทุนสถาบันเป็นจำนวนมากมีผลทำให้การกำหนดถือครองเงินสดลดลง สอดคล้องกับ You et al., (2019: 1-31) เนื่องจากนักลงทุนสถาบันมีสัดส่วนถือหุ้นจำนวนมากมีการกำหนดการถือครองเงินสดน้อยเพื่อป้องกันความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Jensen and Meckling, 1976 : 305-306)

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาการถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานกิจการ ตามการวัดผลการดำเนินงานวัดผลตอบแทนด้านการบัญชี ได้แก่ การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากของบริษัทไทยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น เนื่องจากการสะสมการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก ทำให้กิจการมีแหล่งเงินทุนภายในเพิ่มมากขึ้น มีส่วนช่วยทำให้กิจการลดต้นทุนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งนอก และเสริมสร้างความสามารถการทำกำไรของกิจการเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Manoel

et al., (2018: 106-115) เช่นเดียวกับ Isshaq et al., (2009 : 488-499) กลุ่มประเทศกำลังพัฒนามีการให้ความสำคัญต่อการสะสมการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยให้กิจการสามารถสร้างผลตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้การวัดผลการดำเนินงานวัดผลตอบแทนด้านการตลาด การถือครองเงินสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตรามูลค่าตลาดอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การถือครองเงินสดเป็นจำนวนมากของบริษัทไทยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับอัตรามูลค่าตลาด เนื่องจากการสะสมการถือครองเงินสดเป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้กิจการมีสภาพคล่องและมีฐานะทางการเงินเพิ่มมากขึ้น สนับสนุนการตัดสินใจการลงทุนในโครงการที่สร้างผลตอบแทนที่ดีและเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้แก่กิจการ สอดคล้องกับ Martinez-Sola, (2013 : 161-170), Ameer, (2012 : 448 – 467), Dowing, (2006 : 134-143) เนื่องจากถือครองเงินเป็นจำนวนมากช่วยให้กิจการมีความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันสามารถสร้างอัตรามูลค่าทางการตลาดเพิ่มขึ้นในแก่กิจการ กล่าวคือ การวัดผลการดำเนินงานของกิจการเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานของกิจการจากผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และอัตรามูลค่าตลาดเพื่อสะท้อนข้อมูลให้แก่นักลงทุน (Vijayakumaran and Atchyuthan, 2014 : 1-11, Koller et al., 1990 : 3-15) จึงกล่าวได้ว่า การถือครองเงินสดของกิจการมีความสำคัญต่อการดำเนินงานและผลตอบแทนที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลสรุปการศึกษางานวิจัยครั้งมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติของการกำหนดการถือครองเงินสดดังนี้

1. บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ของไทยควรให้ความสำคัญต่อการกำหนดการถือครองเงินสด เนื่องจากช่วยให้มีผลการดำเนินงานของกิจการที่ดีขึ้น สร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทำให้กิจการมีอัตรามูลค่าตลาดเพิ่มมากขึ้น

2. บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ของไทยควรรักษากระแสเงินสด เนื่องจากการถือครองเงินสดเป็นการสะสมเงินทุนจากแหล่งภายใน และรักษาระดับหนี้สินเพื่อช่วยให้กิจการประหยัดต้นทุนการจัดหาเงินทุน

3. บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ของไทยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสำหรับโอกาสในการลงทุน โดยมีกระแสเงินสดที่สะสมจากภายในของกิจการ ป้องกันมิให้เสียโอกาสการทำกำไรโครงการในอนาคต

4. บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ของไทยที่มีโครงสร้างคณะกรรมการลักษณะผู้นำ มีการกำหนดให้กรรมการควบตำแหน่งบริหารสองหน้าที่ในบุคคลเดียวกันควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่โดยเฉพาะอำนาจและสิทธิควบคุมการถือครองสดของกิจการ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับสภาพคล่องของ

ฐานะทางการเงิน เพื่อเป็นการสร้างบรรยายกาศการทำงานภายในองค์ที่ดี จักต้องปฏิบัติตามหลักการบริหารงานส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษางานวิจัยครั้งถัดไป พิจารณาปัจจัยที่กำหนดและความสัมพันธ์จากการถือครองเงินสดของกิจการ ควรพิจารณาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ เงิน (money) ตามมุมมองทางด้านการเงินและการวัดผลการดำเนินงานในมุมมองด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

จิรัชญา บุญช่วย, กรรณิกา บัวทองเรือง, และศิววงศ์ เพชรจุล. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการถือเงินสดกับการปรับกำไร: กรณีศึกษากลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร. *ประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ.* หน้า 344 – 349.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *เรื่อง มาตรการผ่อนปรนชั่วคราวสำหรับทางเลือกเพิ่มเติมทางบัญชีเพื่อรองรับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรงติดเชื้อไวรัสโคโร่นา 2019 (COVID-10)*. ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 16/2563 ประกาศ ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2563. หน้า 1 – 5.

Abushammala S. NM., and Sulaiman J. (2014). Cash holdings and Corporate Profitability: Some Evidences from Jordan. *International Journal of Innovation and Applied Studies*, (8) 3, 898 - 907

Ali A., and Yousaf S. (2013). Determinants of Cash holdings in German Market. *Journal of Business and Management*, (12) 6, 28 – 34.

Al-Najjar B. (2013). The financial determinants of corporate cash holdings: Evidence from some emerging markets. *International Business Review*. (22), 77–88.

Ameer R. (2012). Impact of cash holdings and ownership concentration on firm valuation: Empirical evidence from Australia. *Review of Accounting and Finance*. (11) 4, 448–467.

Asante-Darko D., Adu B., Samuel F., Amoako K., and Yayra G. (2018). Governance structures, cash holdings and firm value on the Ghana Stock Exchange. *Corporate Governance.* (18) 4. 671 – 685.

Azmat Q. (2014). Firm value and optimal cash level: evidence from Pakistan. *International Journal of Emerging Markets.* (9) 4, 488-504.

Bates T. W., Kahle K. M., and Stulz R. M. (2009). Why do U.S. firms hold so much more cash than they used to? *Journal of Finance*. (64) 5, 1985-2021.

Boubaker S., Derouiche I., and Nguyen K. D. (2015). Does the board of directors affect cash holdings? A Study of French listed firm. *Journal Management Governance*. (19), 341–370.

Boyle G. W. and Guthrie G. A. (2003). Investment, uncertainty, and liquidity. *Journal of finance.* (58), 2143-2166.

Chireka t., and Fakoya M. B. (2017). The determinants of corporate cash holdings levels: evidence from selected South African retail firms. *Investment Management and Financial innovations.* (14) 2, 79-93.

Choi I. (2001). Unit root tests for panel data. Journal of international money and finance. (20) 2, 249–272.

Dittmar A. and Mahrt-Smith J. (2007). Corporate governance and the value of cash holdings. *Journal of Financial Economics*. (83), 599–634.

D'Mello R., Krishnaswami S., and Larkin P. J. (2008). Determinants of corporate cash holdings: evidence from spin-offs. *Journal of Banking and Finance*. (32), 1209–1220.

Dowling G. (2006). In Practice How Good Corporate Reputations Create Corporate Value. *Corporate Reputation Review*. (9) 2, 134–143.

Drobetz W., and Gruninger M. C. (2007). Corporate cash holdings: Evidence from Switzerland. *Financial Markets and Portfolio Management*. (21) 3, 293-324.

Fresard L. (2010). Financial Strength and product market behavior: The real effects of corporate cash holdings. *The Journal of finance*, (64) 3, 1097–1122.

Frodsham D., and Liechtenstein H. (2011). Chapter 8 Valuing a company. Getting Between the Balance Sheets the Four Things Every Entrepreneur Should Know About Finance. Published 2011 by PALGRAVE MACMILLAN. pp. 109.

Froot K. A., Scharfstein D. S., and Stein J. C. (1993). Risk Management: Coordinating Corporate Investment and Financing Policies. *The Journal of Finance*, (48) 5, 1629–1658.

Harford J., Mansi S. A., and Maxwell W. F. (2008). Corporate governance and firm cash holdings in US. *Journal of Financial Economics*, (87) 3, 535–555.

Huang P., Guo J., Ma T., and Zhang Y. (2015). Does the value of cash holdings deteriorate or improve with material weaknesses in internal control over financial reporting? *Journal of Banking & Finance*, (54), 30-45.

Isshaq Z., Bokpin G. A., and Onumah J. M. (2009). Corporate governance, ownership structure, cash holdings, and firm value on the Ghana Stock Exchange. *The Journal of Risk Finance*, (10) 5, 488-499.

Jensen M. C. (1986). Agency Costs of Free Cash Flow, Corporate Finance, and Takeovers. *The American Economic Review*, (76) 2, 323–329.

Jensen M. C. and Meckling W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economic*. (3), 305–360.

Kim J., Kim H., and Woo D. (2011). Determinants of corporate cash-holding levels: An empirical examination of the restaurant industry. *International Journal of Hospitality Management*, (30), 568-574.

Koller T., Goedhart M., and Wessels D. (1990). *Valuation: measuring and managing the value of companies. Fifth edition. (University edition).* Published by John Wiley & Sons, Inc., Copyright 1990. 3 – 15.

Kuan T., Li C., and Liu C. (2012). Corporate governance and cash holdings: A Quantile regression approach. *International Review of Economics & Finance*, (24), 303–314.

Kusnadi Y. (2011). Do corporate governance mechanisms matter for cash holdings and firm value? *Pacific-Basin Finance Journal*, (19)5, 554–570.

Luo Q. and Hachiya T. (2005). Bank relations, cash holdings, and firm value: evidence from Japan. *Management Research News*, (28) 4, 61–73.

Manoel A. S., Marcelo M. B. C., Nagano M. S., and Sobreiro V. A. (2018). Cash holdings and corporate governance: The effects of premium listing in Brazil. *Review of Development Finance*, (8), 106 – 115.

Martinez-Sola C., Garcia-Teruel P. J., and Martinez-Sola P. (2013). Corporate cash holdings and firm value. *Applied Economics*, (45) 2, 161–170.

Myers S. C., and Majluf N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, (13), 187-221.

Palazzo B. (2012). Cash holdings, risk, and expected returns. *Journal of Financial Economics*, (104), 162–185.

Opler T., Pinkowitz L., Stulz R., and Williamson R. (1999). The determinants and implications of corporate cash holdings. *Journal of Financial Economics*, (52), 3-46.

Uyar A., and Kuzey C. (2014). Determinants of corporate cash holdings: evidence from the emerging market of Turkey. *Applied Economics*, (46) 9, 1035–1048.

Vijayakumaran R., and Atchyuthan N. (2014). Cash holdings and corporate performance: Evidence from Sri Lanka. *International Journal of Accounting & Business Finance*, (1), 1–11.

You J., Lin L., Huang J., and Xiao M. (2019). *When is cash king? International evidence on the value of cash across the business cycle.* Review of Quantitative Finance and Accounting. Springer, 1–31.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

Development of Problem - Based Learning Activity to Enhance Science Process Skills and Teamwork Skills on Scientific Inquiry and The Nature of science Course for 10th Grade Students

ชวลิต บัวพรม,
อาริยา สุริยนต์ และ พิจิตรา ธงพานิช
มหาวิทยาลัยนครพนม
Chavalit Buaprom,
Ariya Suriyon and Phichittra Thongpanit
Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 646150710085@npu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (2) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ (3) ศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 24 คน สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และจำนวน 12 คน สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กล้องบันทึกภาพ วีดิทัศน์ชั้นเรียน แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าคำตอบ 6) ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 6 แผนการเรียนรู้ (2) จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยทักษะที่มีค่าเฉลี่ย

วันที่รับบทความ : 21 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 26 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 27 มีนาคม 2566
Received: March 21 2023; Revised: March 26 2023; Accepted: March 27 2023

มากที่สุด คือ ทักษะการทดลอง ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = 0.06) และ (3) ผลการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม พบว่ามีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.22)

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์; ทักษะการทำงานเป็นทีม

Abstracts

The research aimed (1) to develop problem-based learning management activities by using collaborative learning activities, (2) to examine students' scientific processing skills during problem-based learning activities and, (3) to investigate students' teamwork skills during problem-based learning activities. This research is mixed method research with 24 grade 10 students as the sample for quantitative data and 12 grade 10 students as the sample for qualitative research. The two groups of students were selected by purposive sampling. The instruments used to collect the data were comprised of problem-based learning management, in-class-video camera, assessment form a teamwork skill assessment form, a scientific process skill for qualitative data analysis. The information obtained was analyzed using mean, and standard deviation.

The results showed that (1) The research acquired a plan of learning activities consisting to use the problem as a base, there were 6 steps, the learning activity design, using experience data and designing activities in accordance with the age of the student with a total of 6 learning activities. (2) By observing behaviors during problem-based learning activities, it was found that, the average of science process skills for all 6 learning activities was at a high level. The skill with the highest average was experimental skills ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = 0.06) and (3) For the teamwork skill assessed it was found that, in 6 learning activities, the average level of teamwork skills was at a high level. The skill with the highest average level was good interaction and mutual assistance ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.22).

Keywords: Problem - Based Learning Activity; Enhance Science Process Skills; Teamwork Skills

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ อีกทั้งยังพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลสอดคล้องโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 36)

ในปีพุทธศักราช 2553 คณะรัฐมนตรี อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงาน โครงการพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยทั้ง 12 โรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคมีภารกิจ อุดมการณ์และเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนานักเรียน สรุปได้ดังนี้ ศึกษาค้นคว้าและดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พัฒนานักเรียนไปสู่การเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้นด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความสามารถที่สูงเยี่ยมเทียบเท่ากับนักวิจัยชั้นนำของนานาประเทศ (หลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561, 2561 : 71) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษามุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะหรือความสามารถด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 6) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 7) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ 8) ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สร้างองค์ความรู้ โดยโครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนมีลักษณะที่ยืดหยุ่น มีลักษณะเป็นหลักสูตรรายบุคคล (Customized Curriculum) จัดรายวิชาและกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกตามศักยภาพ ความถนัดและความสนใจการจัดรายวิชาและกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียน

จากหลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561 สาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานเป็นรายวิชาที่ให้ความรู้ทั่วไป ทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้และทักษะจำเป็นในการดำรงชีวิตและการอยู่ในสังคม สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่ม 1 เป็นรายวิชาที่ออกแบบและจัดให้สอดคล้องกับโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ครูผู้สอนต้องพิจารณาศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพิ่มเติมรายละเอียดและความลึกซึ้งของเนื้อหา เพิ่มเติมกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการฝึกทักษะต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งรายวิชาในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่ม 1 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวิชาที่มีความต่อเนื่องในกระบวนการเรียนรู้ เริ่มจากการเรียนวิชาการสืบเสาะและธรรมทางวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่มีการปูพื้นฐานในทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ฝึกให้ผู้เรียนรู้เป็นคนช่างสังเกต เข้าใจสถานการณ์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดในธรรมชาติได้ ใช้ทักษะที่หลากหลาย ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิชาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการต่อยอดความรู้สู่รายวิชาเพิ่มเติมถัดอีก ต้องใช้พื้นฐานทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการเรียนต่อไปมากยิ่งขึ้น

จากประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2564-2565 ของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาจำนวน 3 ท่าน ปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการเรียน 2 อันดับแรก ดังนี้ 1) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม นักเรียนควรมีวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันเป็นทีม จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะแก้ปัญหา ดังกล่าว

จึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ให้แสวงหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาร่วมกับสมาชิกในทีม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์เป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองและทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม (ปรียานุช พรหมภาสิต, 2557 : ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการออกแบบกิจกรรมร่วมกัน
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร จำนวน 144 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน หลักเกณฑ์ขั้นตอนการเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ เป็นห้องเรียนที่ควรพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งได้รับการประเมินจากครูประจำวิชาจากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มป้าหมายสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยนี้ มีจำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนระหว่างการทำกิจกรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.3 แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม

3.4 กล้องสำหรับบันทึกภาพนิ่งและวีดีทัศน์ชั้นเรียน

4. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1. ขั้นตอนการออกแบบเครื่องมือวิจัย โดยรายละเอียดของขั้นตอนการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีทีมผู้วิจัยและครูผู้สอนในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์เป็นผู้พัฒนาแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

1) ครูคนที่ 1 วุฒิการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษาชีววิทยา ประสบการณ์สอน 8 ปี

2) ครูคนที่ 2 วุฒิการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจุลชีววิทยา ประสบการณ์สอน 2 ปี

3) ครูคนที่ 3 วุฒิการศึกษาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ ประสบการณ์สอน 2 ปี

โดยทีมผู้วิจัยมีการประชุมวางแผนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ช่วงเวลา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวางแผนการประชุมออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่	แผนการจัดการเรียนรู้	ช่วงเวลา
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ปืนฟ้าผ่า	สัปดาห์ที่ 1 วันพุธ เวลา 2 ชั่วโมง
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เครื่องบินกระดาษ	ช่วงวลา 16.20 น. - 18.20 น.
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หอคอย	สัปดาห์ที่ 2 วันพุธ เวลา 2 ชั่วโมง
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สะพาน DaVinci	ช่วงวลา 16.20 น. - 18.20 น.
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรือบรรทุกสินค้า	สัปดาห์ที่ 3 วันพุธ เวลา 2 ชั่วโมง
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ไข่ตกไม่แตก	ช่วงวลา 16.20 น. - 18.20 น.

ทีมผู้วิจัยร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง โดยขั้นตอนในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ดังแผนภาพที่ 1

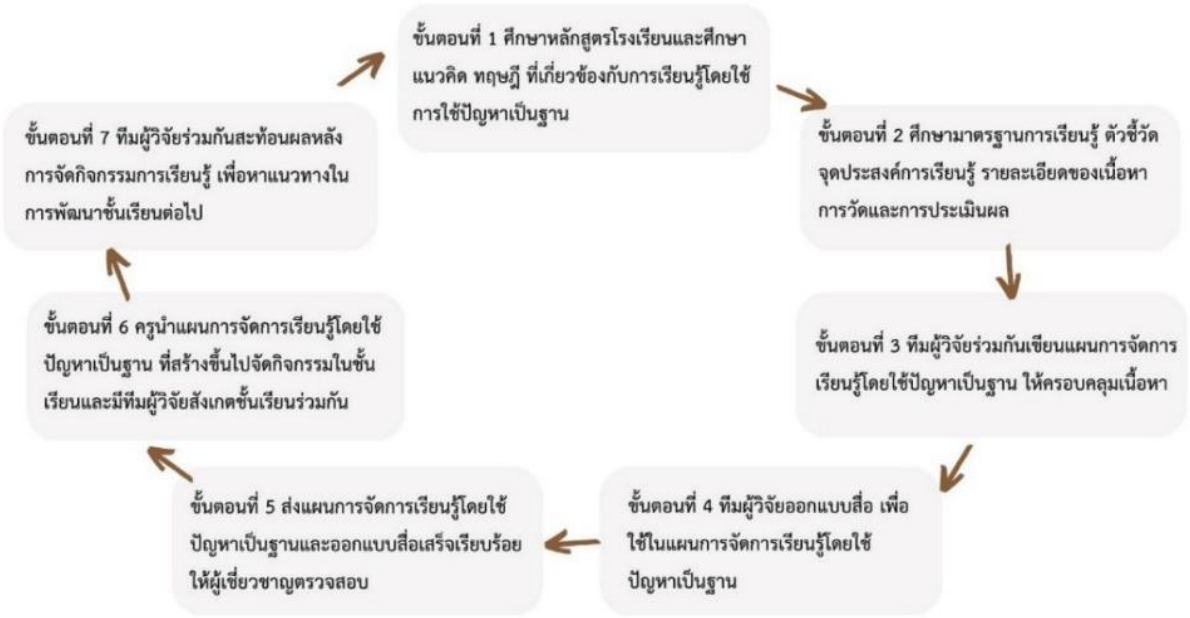

แผนภาพที่ 1 การพัฒนาการแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยพัฒนาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาพุทธศักราช 2554 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561) และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้การใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ รายละเอียดของเนื้อหาวิชาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ทีมผู้วิจัยร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานให้ครอบคลุมเนื้อหา วิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดปัญหา
2) ทำความเข้าใจกับปัญหา
3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า
4) สังเคราะห์ความรู้
5) สรุปและประเมินค่าคำตอบ
6) นำเสนอและประเมินผลงาน

ขั้นตอนที่ 4 ทีมผู้วิจัยออกแบบสื่อ เพื่อใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรม ความสอดคล้องของกิจกรรมกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมที่ต้องการวัด การใช้ภาษาการเรียบเรียงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 ส่งให้กับที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 6 ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่สร้างขึ้นไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนและมีทีมผู้วิจัยสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 7 ทีมผู้วิจัยร่วมกันสะท้อนผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชั้นเรียนต่อไป

2. ขั้นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ (Rubrics Score) 5 ระดับ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย แบ่งการประเมินเป็น 5 ทักษะ ได้แก่

1) ทักษะการตั้งสมมติฐาน
2) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ
3) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร
4) ทักษะการทดลอง
5) ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป

(2) แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบประเมินทักษะการทำงาน เป็นทีมแบบ (Rubrics Score) 5 ระดับ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย แบ่งการประเมินเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1) ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย
2) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3) การตระหนักในหน้าที่ของตนเอง
4) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม
5) การปรึกษาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

จากนั้นสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบระดับคุณภาพของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม แบบ (Rubrics Score) 5 ระดับ และนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับทักษะ โดยมีระดับการให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการกำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม จากค่าเฉลี่ยคะแนน 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยโดยการให้ค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับการประเมินทักษะ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับการประเมินทักษะ อยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับการประเมินทักษะ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับการประเมินทักษะ อยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับการประเมินทักษะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ขั้นการตอนการตรวจสอบเครื่องมือ

นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ความถูกต้องโดยการนำแบบประเมินไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วตัดสินว่าประเด็นต่าง ๆ ที่พิจารณามีความเหมาะสม ไม่แน่ใจหรือไม่เหมาะสม มีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธณี. 2565 : 217-218)

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความสอดคล้อง

- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินมีไม่ได้ความสอดคล้อง

หลังจากนั้น นำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการตรวจสอบ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน

$\sum$R คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยถือเกณฑ์ค่า IOC สูงกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงจะยอมรับได้ว่ารายละเอียดแต่ละประเด็นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ พร้อมปรับปรุงตามคำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ซึ่งผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่า IOC สูงกว่า 0.5 อยู่ในเกณฑ์ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมและยอมรับได้

4. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 แผนการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยมีทีมผู้ช่วยผู้วิจัย กล้องบันทึกภาพ วีดีทัศน์ชั้นเรียน บันทึกพฤติกรรมเกิดขึ้นในห้องเรียนและในระหว่างการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลในลำดับถัดไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้ผู้วิจัยสนใจนำแนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การปัญหาเป็นฐาน โดยสามารถสรุปเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

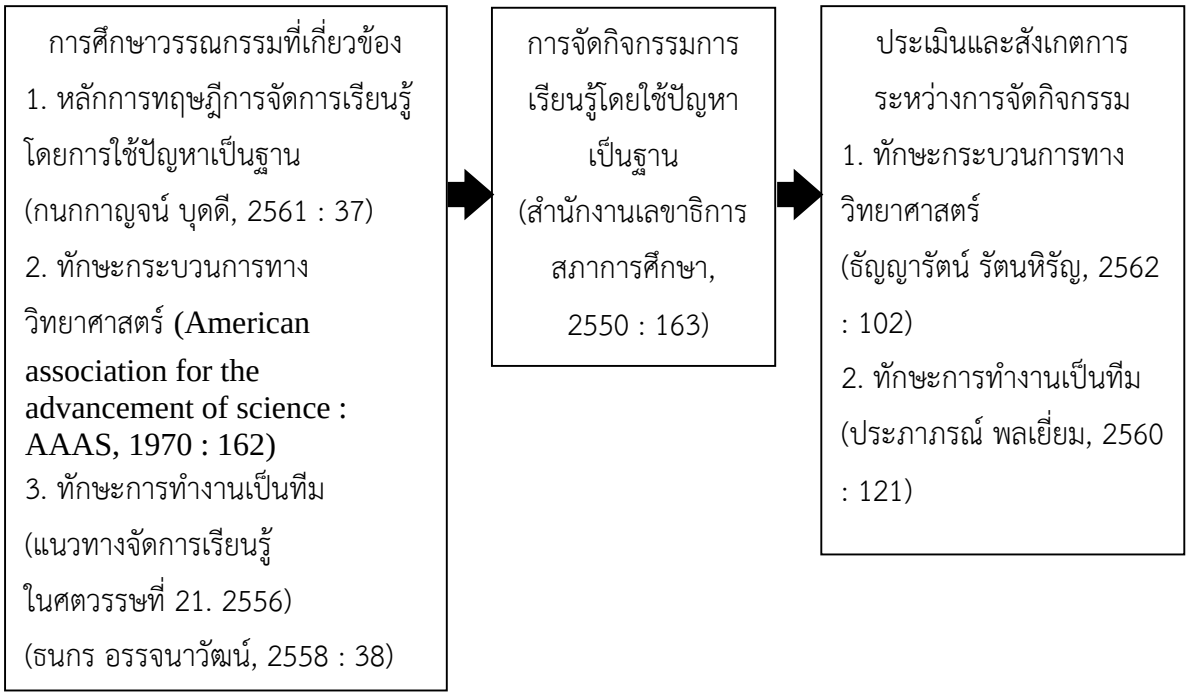

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการออกแบบกิจกรรมร่วมกัน

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในงานวิจัยนี้ โดยมีทีมออกแบบแผนการเรียนรู้ประกอบด้วย ผู้วิจัยและครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1) กำหนดปัญหา ครูผู้สอนเปิดประเด็นสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นสภาพปัญหา ผู้เรียนสามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่สนใจอยากเรียนรู้เกิดความสนใจที่จะค้นคว้าหาคำตอบ

2) ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนต้องมีการทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ

3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

4) สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมอภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

5) สรุปและประเมินค่าคำตอบ แต่ละกลุ่มสามารถสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6) นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนมีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มรวมทั้งผู้สอนร่วมกันประเมินผลงาน

สามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งสิ้น 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ปืนฟ้าผ่า จำนวน 2 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เครื่องบินกระดาษ จำนวน 2 ชั่วโมง
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หอคอย จำนวน 2 ชั่วโมง
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สะพาน Da Vinci จำนวน 2 ชั่วโมง
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรือบรรทุกสินค้า จำนวน 2 ชั่วโมง
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ไข่ตกไม่แตก จำนวน 2 ชั่วโมง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างเรียนซึ่งประเมินเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะจากจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของแผนการเรียนรู้ที่ 1 - 3

รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	**แผนการเรียนรู้ที่ 1**			**แผนการเรียนรู้ที่ 2**			**แผนการเรียนรู้ที่ 3**		
	($\bar{x}$)	**S.D.**	**แปล**	**($\bar{x}$)**	**S.D.**	**แปล**	**($\bar{x}$)**	**S.D.**	**แปล**
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	3.08	0.47	ปานกลาง	3.79	0.58	มาก	3.71	0.40	มาก
2. ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร	3.33	0.62	ปานกลาง	3.63	0.48	มาก	4.08	0.51	มาก
3. การกำหนดและการควบคุมตัวแปร	3.57	0.72	มาก	3.79	0.33	มาก	3.83	0.39	มาก
4. ทักษะการทดลอง	3.75	0.45	มาก	4.21	0.45	มาก	4.25	0.34	มาก
5. ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป	3.63	0.48	มาก	3.88	0.64	มาก	4.13	0.38	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.47	0.55	ปานกลาง	3.86	0.50	มาก	4.00	0.40	มาก

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของแผนการเรียนรู้ที่ 4 - 6

รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	แผนการเรียนรู้ที่ 4			แผนการเรียนรู้ที่ 5			แผนการเรียนรู้ที่ 6		
	$(\bar{x})$	S.D.	แปล	$(\bar{x})$	S.D.	แปล	$(\bar{x})$	S.D.	แปล
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	4.00	0.37	มาก	4.08	0.29	มาก	4.21	0.26	มาก
2. ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร	3.83	0.25	มาก	3.79	0.40	มาก	4.17	0.33	มาก
3. การกำหนดและการควบคุมตัวแปร	4.17	0.25	มาก	4.08	0.19	มาก	4.21	0.50	มาก
4. ทักษะการทดลอง	4.38	0.48	มาก	4.50	0.48	มากที่สุด	4.25	0.40	มาก
5. ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป	4.13	0.31	มาก	4.33	0.44	มาก	4.29	0.45	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.10	0.33	มาก	4.16	0.36	มาก	4.23	0.39	มาก

จากตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์แยกทั้ง 5 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทักษะการทดลอง ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.06) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.11) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ทักษะการกำหนดและการควบคุมตัวแปร ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.19) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ทักษะการตั้งสมมติฐาน ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.12) อยู่ในระดับมาก และสุดท้าย ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.13) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างเรียนซึ่งประเมินเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม มีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะ จากจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน ดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ผลการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของแผนการเรียนรู้ที่ 1 - 3

รายการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม	**แผนการเรียนรู้ที่ 1**			**แผนการเรียนรู้ที่ 2**			**แผนการเรียนรู้ที่ 3**		
	$(\bar{x})$	**S.D.**	**แปล**	$(\bar{x})$	**S.D.**	**แปล**	$(\bar{x})$	**S.D.**	**แปล**
1. ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย	3.38	0.38	ปานกลาง	3.50	0.52	มาก	4.08	0.67	มาก
2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.29	0.33	ปานกลาง	3.83	0.83	มาก	4.00	0.74	มาก
3. การตระหนักในหน้าที่ของตนเอง	3.13	0.31	ปานกลาง	3.92	0.67	มาก	3.75	0.75	มาก
4. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม	3.08	0.19	ปานกลาง	3.75	0.87	มาก	3.58	0.79	มาก
5. การปรึกษาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน	3.67	0.44	มาก	3.33	0.49	ปานกลาง	3.83	0.58	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.31	0.34	ปานกลาง	3.67	0.68	มาก	3.85	0.71	มาก

ตารางที่ 5 ผลการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของแผนการเรียนรู้ที่ 4 - 6

รายการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม	แผนการเรียนรู้ที่ 4			แผนการเรียนรู้ที่ 5			แผนการเรียนรู้ที่ 6		
	$(\bar{x})$	S.D.	แปล	$(\bar{x})$	S.D.	แปล	$(\bar{x})$	S.D.	แปล
1. ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย	4.33	0.44	มาก	4.13	0.31	มาก	4.29	0.40	มาก
2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.25	0.50	มาก	4.21	0.33	มาก	4.67	0.39	มากที่สุด
3. การตระหนักในหน้าที่ของตนเอง	3.88	0.61	มาก	4.25	0.34	มาก	4.58	0.42	มากที่สุด
4. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม	3.67	0.78	มาก	4.33	0.44	มาก	4.46	0.50	มาก
5. การปรึกษาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน	4.04	0.33	มาก	4.17	0.39	มาก	4.38	0.38	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.03	0.53	มาก	4.22	0.36	มาก	4.48	0.42	มาก

จากตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 5 ผลการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าทักษะการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์แยกทั้ง 5 ด้าน ของทักษะการทำงานเป็นทีม เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.22) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย ($\bar{x}$ =3.95, S.D. = 0.13) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 การตระหนักในหน้าที่ของตนเอง ($\bar{x}$ =3.92, S.D. = 0.19) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 การปรึกษาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ($\bar{x}$ =3.90, S.D. = 0.09) อยู่ในระดับมาก และสุดท้าย การสร้างบรรยากาศการที่ดีในการทำงานเป็นทีม ($\bar{x}$ =3.81, S.D. = 0.26) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการออกแบบกิจกรรมร่วมกัน จากการวิจัยสามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีทีมผู้วิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัยและครูผู้สอนในรายวิชาวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ โดยการออกแบบร่วมกัน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา วิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับ (กนกกาญจน์ บุดดี, 2561 : 165) ซึ่งพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา มีขั้นตอนการใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน จากกระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งสิ้น 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 6 กิจกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์แยกทั้ง 5 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทักษะการทดลอง ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = 0.06) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ทักษะการตีความหมายของข้อมูลและลงข้อสรุป ($\bar{x}$ = 4.06, S.D. = 0.11) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ทักษะการกำหนดและการควบคุมตัวแปร ($\bar{x}$ = 3.94, S.D. = 0.19) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ทักษะการตั้งสมมติฐาน ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.12) อยู่ในระดับมาก และสุดท้าย ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.13) อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (ธัญญารัตน์ รัตนหิรัญ, 2562 : 75) ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 5 ทักษะ การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง ที่พบในขณะนั้น ซึ่งจะเป็นสถานะการณ์จริงที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น หรือ สถานการณ์จำลอง ที่ให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ปัญหา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่จำลองแนวคิดหรือวิธีการ จะช่วยให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ในหลาย สาขาวิชา อีกทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชั้นเรียนระหว่างนักเรียนด้วยกันหรือแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอน เป็นการบูรณาการความรู้ให้ต่อยอดไปจากเดิม และยังพัฒนาไปยังทักษะต่าง ๆ ที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง และพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 กิจกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและแยกจำแนกทักษะการทำงานเป็นทีม สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.22) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย ($\bar{x}$ = 3.95, S.D. = 0.13) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 การตระหนักในหน้าที่ของตนเอง ($\bar{x}$ = 3.92, S.D. = 0.19) อยู่ในระดับมากลำดับที่ 4 การปรึกษาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ($\bar{x}$ = 3.90, S.D. = 0.09) อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.26) อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (ธนกร อรรจนาวัฒน์, 2558 : 21) การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์และการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ (ประภาภรณ์ พลเยี่ยม, 2560 : 15) พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการทำงานเป็นทีมต้องมีการสนทนาและมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกัน การใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ นำมาซึ่งกระบวนการทำงานเป็นทีม ที่มีทั้งการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน การระดมความคิด การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้มาซึ่งผลสำเร็จของงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาการสืบเสาะและธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม ให้กับนักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2 .ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยทั้ง 6 กิจกรรม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการออกแบบกิจกรรมร่วมกัน มีความสำคัญอย่างมาก ครูผู้สอนควรคำนึงถึงแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม และการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาในการสอน กำหนดเงื่อนไขในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ นำไปสู่การเกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการศึกษาวิจัยที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม เนื่องจาก การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการนำปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวที่มีมาให้นักเรียนได้พบกับสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่ได้ศึกษา ซึ่งส่งผลให้มีพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ในนักเรียนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกกาญจน์ บุดดี. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ธนกร อรรจนาวัฒน์. (2558). *การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์และการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญญารัตน์ รัตนหิรัญ. (2562). *การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประภาภรณ์ พลเยี่ยม. (2560). *การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาคิมพิวเตอร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปรียานุช พรหมภาสิต. (2557). การจัดการความรู้เพื่อสร้างความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ PBL หรือ Problem-Based Learning และ Project-Based Learning โดยการบูรณาการรายวิชาในหลักสูตรประจำปีการศึกษา 2557. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา https://huso.kpru.ac.th/File/Academic/KM%20BOOK-57.pdf

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยมุกดาหาร. (2561). *หลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2554 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561).* มุกดาหาร: โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยมุกดาหาร.

สมนึก ภัททิยณี. (2565). *การวัดผลการศึกษา* ***Educational measurement.*** (พิมพ์ครั้งที่ 13). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.* กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานส่งเสริมนวัตกรรม การเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา.

American Association for the Advancement of Science. (1970). *Science a Process Approach Commentary for Teachers.* AAAS, Washington D.C.

การยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสำหรับเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม

The Creating Product with Innovation to Value-Added for Local Agriculture Identities in Maha Sarakham Province

กชนิภา วานิชกิตติกูล, ปิยะวรรณ ยางคำ,
อมร โททำ, นาวา มาสวนจิก และ ธีระศักดิ์ เกียงขวา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Khotchanipa Wanitkittikul , Piyawan Yangkham, Amorn Thotham,
Nava Masaunjik and Thirasak Kiangkhwa
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: khotchanipa.81@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ มุ่งเน้นแนวคิดทางด้านความสามารถนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และ 2) เพื่อศึกษาการมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นการตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมที่นำไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม จากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ และมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำไปวิเคราะห์สำหรับการวิจัยนี้ จำนวน 226 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ในขณะที่ ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ ความสามารถทางนวัตกรรมตลาดและความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ และความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถนวัตกรรม พบว่า การมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมตลาด ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม

คำสำคัญ: เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น; ความสามารถทางนวัตกรรม; ความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์

---

*วันที่รับบทความ : 4 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 27 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2566
Received: April 4 2023; Revised: April 27 2023; Accepted: April 28 2023

Abstracts

This study research associated the creating product with innovation for value added product that focused on innovativeness concept influencing on product development. The purpose was 1) to examine innovativeness affect new product development speed and product advantage that will lead to a value added in product and 2) to examine entrepreneurial orientation, market orientation and learning orientation affect innovativeness lead to crating product. The sample was local agriculture identities farmers in Maha Sarakham Province. This sample obtained from Taro Yamane's calculations and there were 226 samples taken for analysis in this research. The questionnaire was used as a tool for data collection and multiple regression analysis. The result found that product innovativeness, process innovativeness, behavior innovativeness and strategic innovativeness affect new product development speed. Meanwhile, process innovativeness, market innovativeness and strategic innovativeness affect product advantage and new product development speed affect product advantage. The factors influenced on innovativeness found that entrepreneurial orientation, market orientation and learning orientation affect market innovativeness, process innovativeness, strategic innovativeness and behavior innovativeness.

Keywords : Local agriculture identities; Innovativeness; Product advantage

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบันสังคมไทยมีรากฐานมาจากสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากมีภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการทำการเกษตร อีกทั้งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีการดำรงชีพและประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงนับว่า ภาคการเกษตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ จากข้อมูลภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2565 และแนวโน้มปี 2566 พบว่า ปี 2565 ในภาพรวมมีการขยายตัวร้อยละ 0.8 เมื่อเทียบกับปี 2564 โดยสาขาพืช สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 2.1 2.7 และ 2.0 ตามลำดับ ส่วนสาขาปศุสัตว์ และสาขาประมง หดตัวร้อยละ 3.0 และ 2.0 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามด้วยต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอตัว จึงอาจส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคและความสามารถทางการแข่งขันได้ (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมและผลักดันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มีความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐาน มีเอกลักษณ์ โดดเด่นจนสามารถแข่งขันในตลาดปัจจุบัน จึงเป็นประเด็นที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการกำหนดนโยบาย มาตรการที่นำไปสู่แนวทางในการดำเนินการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยการนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมาพัฒนาและต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ภายใต้คำว่า “เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น” เพื่อเป็นแนวทางในการผลักดันคุณภาพและศักยภาพด้านการเกษตรของไทยให้สามารถแข่งขันได้ทัดเทียมกับคู่แข่งในประเทศอื่นๆ สอดคล้องตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร (พ.ศ. 2561 -2580) ที่ให้ความสำคัญกับเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยการ

ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างความเป็นลักษณะเฉพาะตัวหรือบ่งบอกเป็นเรื่องราวแหล่งกำเนิด การสร้างความแตกต่าง โดดเด่น เป็นต้น อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จนสามารถเกิดความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนต่อไปได้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้นนั้น เกิดจากการใช้ประโยชน์ของการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันตามแนวคิดฐานทรัพยากร (Resource based view) ผ่านรูปแบบกระบวนการการพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างสม่ำเสมอในการผลิตผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยความสามารถขององค์กรด้านนวัตกรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับการแปรสภาพวัตถุดิบให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีความโดดเด่น เกิดความแตกต่างที่เลียนแบบได้ยากของคู่แข่งขัน และสามารถสร้างมูลค่าให้กับลูกค้าได้ตามความหวังหรือมากกว่าความคาดหวัง จนนำไปสู่ความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Barney (1991) : 99-120 ที่นำเสนอว่า คุณลักษณะของทรัพยากรที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันได้นั้น จะประกอบไปด้วย การมีคุณค่า (Valuable Resources) ต้องหายาก (Rare Resources) ลอกเลียนแบบได้ยาก (Imitate Resources) และการไม่สามารถทดแทนได้ (Non-substitutable Resources) นั่นคือ การนำทรัพยากรที่มีความเป็นเอกลักษณ์หรือมีลักษณะเฉพาะที่คู่แข่งลอกเลียนแบบได้ยากหรือไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ การลอกเลียนแบบจะต้องอาศัยการเกิดต้นทุนที่สูงสำหรับคู่แข่งขัน และสามารถนำมาสร้างโอกาสในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี ซึ่งทรัพยากรในองค์กรถูกแบ่งได้เป็น ทรัพยากรที่จับต้องได้ เช่น เงินลงทุน ทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ เช่น ลิขสิทธิ์ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ชื่อเสียง เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันการศึกษาทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ด้านความรู้ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้สามารถเกิดผลการดำเนินงานที่ดีหรือการสร้างความสามารถทางการแข่งขันได้ ในขณะที่ Collis and Montgomery (1995) ได้นำเสนอเพิ่มเติมว่า ความสามารถขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถทางด้านนวัตกรรม (Teece, Rumelt, Dosi, and Winter, 1994) เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความต้องการของลูกค้าอยู่ตลอดเวลา ซึ่งความสามารถทางนวัตกรรมนั้นจะผลักดันให้เกิดการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขันนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันได้เช่นเดียวกันการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่สามารถปรับให้เข้ากับความต้องการและความจำเป็นของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและตลาดนั้นๆ หากมีความโดดเด่น รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าคู่แข่งขันอยู่ในตำแหน่งที่ดีกว่าคู่แข่งขัน จะช่วยให้สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนได้ (Alegre, Lapiedra and Chiva, 2006) ในขณะเดียวกันความได้เปรียบทางการแข่งขันเกิดจากการได้รับความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น

ตลอดจนประสบการณ์ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ความสามารถทางนวัตกรรมจึงเปรียบเสมือนเป็นกลยุทธ์สำหรับการมุ่งเน้นการสร้างการแข่งขันด้วยนวัตกรรมที่จะนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ตามแนวคิดของ Nybakk et al. (2009 : 608-618) ความสามารถทางนวัตกรรม เป็นการเปิดรับแนวคิด วิธีการ แนวปฏิบัติใหม่ๆ ด้วยความเต็มใจในการสร้างหรือพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการและระบบของกิจการ ในทำนองเดียวกัน Hult, Hurley and Knight (2004 : 429) มองว่า ความสามารถทางนวัตกรรม เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดนวัตกรรม นับเป็นความสามารถในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ มีการนำเสนอกระบวนการใหม่ ผลิตภัณฑ์หรือความคิดที่จะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ความสามารถทางนวัตกรรมจึงถูกมองว่าเป็นกลยุทธ์ มุ่งให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญทั้งในมุมมองทางด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด กระบวนการ พฤติกรรม และกลยุทธ์ ในการผลักดันให้เกิดนวัตกรรมสำหรับการพัฒนาหรือสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการแข่งขัน สอดคล้องกับการศึกษาของ (อนุวัต สงสม 2019 : 821-835.) และ Calantone, Randhawa and Voorhees (2014 : 94-104) ในขณะเดียวกัน การที่จะเกิดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้นั้น ต้องให้ความสำคัญต่อการมุ่งเน้นการประกอบการ ซึ่งเป็นกระบวนการ การปฏิบัติ และรูปแบบการตัดสินใจ ที่นำไปสู่ตลาดใหม่ด้วยสินค้าและบริการที่มีอยู่เดิมหรือการพัฒนาขึ้นมาใหม่ Rutherford and Holt (2007 : 429) มองว่า การประกอบการเป็นกระบวนการที่เพิ่มความสามารถให้กับกิจการในการได้รับและใช้ประโยชน์ของทักษะและความสามารถในการเกิดนวัตกรรมของกิจการ การมุ่งเน้นการตลาด เป็นปัจจัยที่จะช่วยผลักดันให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรมในการคิดค้น การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและทำให้เกิดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลและเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้ยิ่งขึ้นตามการศึกษาของ ภัทรพล ชุ่มมี (2565) : 147-159. และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์องค์ความรู้จากการได้รับและการใช้ข้อมูลร่วมกันเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า ข้อมูลทางการแข่งขันและข้อมูลทางการตลาดนำมาพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมที่จะช่วยในการสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดีกว่าคู่แข่งขันได้ จะเห็นได้ว่าการมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้นั้น เป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์จากการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างรวดเร็ว ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดียิ่งขึ้นทั้งทางลักษณะทางกายภาพ เช่น ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเป็นมาตรฐาน ด้านบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของลูกค้า ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์จนสามารถให้เกิดความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าที่มุ่งเน้นการศึกษาในประเด็นของความสามารถทางด้านนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความรวดเร็ว และเกิดความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดด้านทรัพยากร ที่ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นสิ่งผลักดันให้มีการนำนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น งานวิจัยดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการสร้างความเข้มแข็งให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยอาศัยความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น การสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ จนสามารถแข่งขันในตลาดปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถสร้างรายได้และความเข็มแข็งให้กับเกษตรกรและชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

2. เพื่อศึกษาการมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นการตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมที่นำไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสำหรับเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 217,620 คน (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2564 : 127) ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร ครอบคลุมถึงสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ตลอดจนพืชผลทางการเกษตร

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 400 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 154) และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรม ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรม ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบ Likert Scale

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1) ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจพื้นที่เกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.2) จัดทำแบบสอบถามมีจำนวน 400 ชุด เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม

3.4) นำแบบสอบถามที่ได้จากการสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ลงข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลข้อมูลต่อไป พบว่า แบบสอบถามทั้งหมดที่ดำเนินการสำรวจและได้ข้อมูลสมบูรณ์ มีจำนวน 226 ชุด มีอัตราตอบกลับ (Response rate) ร้อยละ 56.5 ซึ่งถือว่าเป็นปริมาณข้อมูลที่เพียงพอต่อการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูล ตามคำแนะนำของ Baruch (1999) : 421-434 และ นิศาชล รัตนมณี และ ประสพชัย พสุนนท์ (2019 : 181-188). ที่ว่า อัตราการตอบกลับแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองนั้น ควรมีอัตราร้อยละ 55.6 เป็นเกณฑ์อัตราการตอบกลับที่อยู่ในเกณฑ์ดี

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า การทดสอบความเที่ยงตรง จะวัดจากค่า Factor loading ของแต่ละตัวแปรจะต้องมากกว่า 0.6 โดย cut-off score จะมากกว่า 0.4 (Nunnally and Bernstein, 1994) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ มีค่าเท่ากับ 0.718 - 0.870 ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด มีค่าเท่ากับ 0.705 - 0.819 ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ มีค่าเท่ากับ 0.636 - 0.898 ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ มีค่าเท่ากับ 0.765 - 0.840 ความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ 0.727 - 0.895 การมุ่งเน้นการประกอบการ มีค่าเท่ากับ 0.626 – 0.883 การมุ่งเน้นตลาด มีค่าเท่ากับ 0.792 – 0.857 การมุ่งเน้นการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.628 – 0.846 ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีค่าเท่ากับ 0.814 – 0.900 และความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ มีค่าเท่ากับ 0.746 – 0.910 สำหรับค่าความเชื่อมั่น จะวัดจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของทุกตัวแปร เป็นไปตามเกณฑ์ที่จะต้องมีค่ามากกว่า 0.7 (Hair et al., 2010 : 89) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 0.729 - 0.835 การมุ่งเน้นการประกอบการ มีค่าเท่ากับ 0.802 การมุ่งเน้นตลาด

มีค่าเท่ากับ 0.849 การมุ่งเน้นการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.763 ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีค่าเท่ากับ 0.886 และความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ มีค่าเท่ากับ 0.842

4) การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยในนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และทำให้เกิดความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ โดยประยุกต์จากแนวคิดของ Wang and Ahmed (2004 : 303) ดังแผนภาพที่ 1

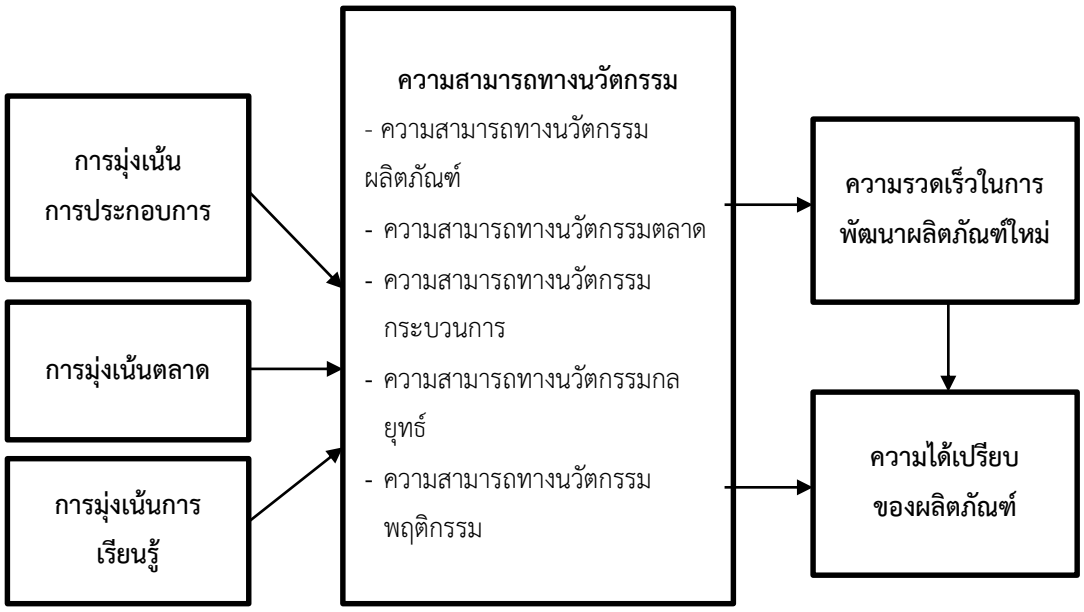

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) เนื่องจากเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และเพื่อตรวจสอบการเกิดปัญหา multicollinearity ซึ่งปัญหานี้จะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมีค่าสหสัมพันธ์มากกว่า 0.80 (Hair et al., 2010 : 84) จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 5 มิติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ($r = 0.360 - 0.519$, $p < .01$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ ($r = 0.403 - 0.596$, $p < .01$) ในขณะเดียวกันความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ ($r = 653$, $p < .01$) นอกจากนี้การมุ่งเน้นการประกอบการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 5 มิติ ($r = 0.403 – 0.559$, $p < .01$) การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 5 มิติ ($r = 0.323 - 0.526$, $p < .01$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ($r = 0.474 - 0.588$, $p < .01$)

ตาราง 1 ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร (Correlation Matrix)

	PI	MI	PRI	SI	BI	EO	MO	LO	NPS	PCA
Mean	3.97	4.15	4.06	3.97	3.92	3.83	4.10	3.75	3.94	3.94
S.D.	.58	.50	.58	.62	.62	.75	.58	.57	.57	.55
PI	1									
MI	.516**	1								
PRI	.475**	.684**	1							
SI	.530**	.546**	.584**	1						
BI	.538**	.597**	.650**	.796**	1					
EO	.403**	.416**	.525**	.551**	.559**	1				
MO	.323**	.425**	.492**	.502**	.526**	.589**	1			
LO	.495**	.474**	.578**	.520**	.588**	.677**	.675**	1		
NPS	.437**	.468**	.508**	.360**	.519**	.506**	.656**	.656**	1	
PCA	.437**	.596**	.403**	.496**	.496**	.462**	.559**	.559**	.653**	1

** p<0.01

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis) ระหว่างความสามารถทางนวัตกรรม ประกอบด้วย ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม ที่มีอิทธิพลต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และความ

ได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ ดังแสดงตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรม ประกอบด้วย ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (β = 0.187, $p<0.01$) ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ (β = 0.227, $p<0.01$) และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม (β = 0.410, $p<0.01$) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ในขณะที่ ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ (β = -0.261, $p<0.01$) ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และความสามารถทางนวัตกรรมตลาดไม่ส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ระหว่างความสามารถทางนวัตกรรม ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์

ตัวแปรต้น	**ตัวแปรตาม**	
	ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (NPS)	ความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ (PCA)
ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (PI)	.187*** (.067)	.008 (.055)
ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด (MI)	.113 (.078)	.423*** (.063)
ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ (PRI)	.227*** (.081)	-.275*** (.066)
ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ (SI)	-.261*** (.091)	.317*** (.074)
ความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม (BI)	.410*** (.097)	-.111 (.081)
ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (NPS)	-	.535*** (.054)
Adjusted R^2	.355	.585
Maximum VIF	3.300	3.567

Beta coefficients with standard errors in parenthesis, *** p < 0.01, **. p <0.05, * p < 0.10

สำหรับการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด (β = 0.423, $p<0.01$) และความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ (β = 0.317, $p<0.01$) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ ในขณะที่ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ (β = -0.275, $p<0.01$) ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (β = 0.535, $p<0.01$) ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ระหว่างการมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม 3 มิติ

ตัวแปรต้น	**ตัวแปรตาม**				
	ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (PI)	ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด (MI)	ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ (PRI)	ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ (SI)	ความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม (BI)
การมุ่งเน้นการประกอบการ (EO)	.138* (.081)	.138* (.081)	.214*** (.074)	.319*** (.075)	.255*** (.072)
การมุ่งเน้นตลาด (MO)	-.054 (.081)	.159* (.081)	.135* (.0.74)	.200*** (.075)	.176* (.072)
การมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LO)	.438*** (.089)	.274*** (.089)	.341*** (.081)	.169** (.082)	.296*** (.079)
Adjusted R^2	.245	.244	.368	.356	.402
Maximum VIF	2.356	2.356	2.356	2.356	2.356

Beta coefficients with standard errors in parenthesis, *** p < 0.01, **. p <0.05, * p < 0.10

จากตารางที่ 3 พบว่า การมุ่งเน้นการประกอบการ (β = 0.138, $p<0.10$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (β = 0.438, $p<0.01$) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ พบว่า การมุ่งเน้นการประกอบการ (β = 0.138, $p<0.10$) การมุ่งเน้นการตลาด (β = 0.159, $p<0.10$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (β = 0.274, $p<0.01$) ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมตลาด ด้านความสามารถทาง

นวัตกรรมกระบวนการ พบว่า การมุ่งเน้นการประกอบการ (β = 0.214, $p<0.01$) การมุ่งเน้นตลาด (β = 0.135, $p<0.10$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (β = 0.341, $p<0.01$) ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ ในทำนองเดียวกัน การมุ่งเน้นการประกอบการ (β = 0.319, $p<0.01$) การมุ่งเน้นการตลาด (β = 0.200, $p<0.01$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (β = 0.169, $p<0.05$) ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ เช่นเดียวกันกับด้านความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรมที่การมุ่งเน้นการประกอบการ (β = 0.255, $p<0.01$) การมุ่งเน้นการตลาด (β = 0.176, $p<0.10$) และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (β = 0.296, $p<0.01$) ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ความสามารถทางนวัตกรรม ที่ประกอบด้วย ความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ ความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ และความสามารถทางนวัตกรรมพฤติกรรม จากการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถในการนำความคิดใหม่ กระบวนการใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่มาใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการให้ความสำคัญต่อการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทั้งในมุมมองของผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด ด้านกระบวนการ กลยุทธ์ และพฤติกรรมนั้น จะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นนวัตกรรมและสามารถสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จะมีความรวดเร็วมากน้อยเพียงใดอยู่ที่ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง นั่นแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีความสามารถทางด้านนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญทั้งเชิงกลยุทธ์ พฤติกรรม และกระบวนการวิธีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา ย่อมสามารถทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว โดยที่ผลิตภัณฑ์นั้นมีความโดดเด่น หรือความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าคู่แข่งขัน ลูกค้าสามารถรับรู้คุณค่าที่แตกต่างจากการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น จะทำให้ สามารถช่วยให้เกิดข้อได้เปรียบกว่าคู่แข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chen and Wu (2015) อนุวัต สงสม (2019 : 821-835) และการศึกษาของ Calantone, Randhawa and Voorhees (2014 : 94-104) พบว่า ความรวดเร็วในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อตลาดจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ดีขึ้น นั่นแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์นวัตกรรมสามารถทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันได้

นอกจากนี้ ความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ เป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอวิธีการผลิตใหม่ แนวคิดทางการจัดการ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและการจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงจะเห็นได้ว่าความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการนั้นเป็นสิ่งผลักดันที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากขึ้น แต่หากมองถึงความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์แล้ว ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจะต้องมีความแตกต่าง มีความเป็นเอกลักษณ์หรือโดด

เด่นที่มากกว่าคู่แข่งขัน ซึ่งเป็นผลสะท้อนจากการสรรหารูปแบบ แนวทาง หรือสิ่งสนับสนุนที่เพียงพอและทันสมัยมาใช้ประโยชน์ แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุน และองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ จึงส่งผลกระทบต่อการทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ใหม่ๆ การพัฒนาให้มีความแตกต่าง โดดเด่นมีความเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นความได้เปรียบของผลิตภัณฑ์ได้ เช่นเดียวกับความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์ ที่เป็นมุมมองของการเปลี่ยนแปลงแนวคิด หรือการสร้างแนวคิดที่จะนำไปสู่แนวทางใหม่ที่แตกต่างจากการจัดการในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีความสำคัญต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ก็ตาม แต่ด้วยลักษณะพฤติกรรมในปัจจุบันของเกษตรกรที่ยังมีค่านิยมแนวคิดรูปแบบเดิม ที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน จึงเป็นผลให้การนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้นอาจจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร จึงเป็นผลให้ผลการวิเคราะห์ของความสามารถทางนวัตกรรมกลยุทธ์นั้นส่งผลกระทบเชิงลบต่อความรวดเร็วในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ได้

สำหรับในประเด็นของการมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นการตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยนั้น ส่งผลกระทบต่อต่อความสามารถทางนวัตกรรม นั่นแสดงให้เห็นว่า การที่กิจการหรือองค์กรจะสามารถผลักดันให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ การสร้างสิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าจนสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้น กิจการควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการวิธีการดำเนินงาน รูปแบบการจัดการการตัดสินใจที่รวดเร็ว สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการแข่งขันที่มีการผันผวนอยู่ตลอดเวลา มีการยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งสามารถปรับตัวและตั้งรับหาแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขตามสถานการณ์ สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้กิจการเกิดความสามารถทางนวัตกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hult, Hurley and Knight (2004 : 429) และปรารถนา หลีกภัย และเกิดศิริ เจริญวิศาล (2555 : 247-259) ที่พบว่า การมุ่งเน้นการประกอบการ การมุ่งเน้นการตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร นอกจากนี้แล้ว การมุ่งเน้นตลาดนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรมในการคิดค้น การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและทำให้เกิดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลและเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรพล ชุ่มมี (2565 : 147-159) การสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ สำหรับกิจการจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยการสร้างสรรค์องค์ความรู้จากการได้รับและการใช้ข้อมูลร่วมกันเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า ข้อมูลทางการแข่งขันและข้อมูลทางการตลาดนำมาพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมที่จะช่วยในการสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดีกว่าคู่แข่งขัน โดยอาศัยความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การมีเป้าหมายร่วมกัน ตลอดจนการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน นับเป็นศักยภาพและพฤติกรรมในการเรียนรู้ช่วยสร้างและใช้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ

และสามารถผลักดันให้กิจการเป็นองค์กรที่ทำให้เกิดการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ช่วยเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรารถนา หลีกภัย (2557 : 11-21). และ ชยนรรจ์ ขาวปลอด และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร (2018 : 87-96). ที่แสดงให้เห็นว่า การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม ตลอดจนส่งผลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน และมีอิทธิพลทางทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยผ่านความสามารถทางการแข่งขัน

งานวิจัยนี้ช่วยสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจต่อแนวทางในการสร้างนวัตกรรม สำหรับในมุมมองของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้สามารถเกิดความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่งขันได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการเริ่มต้นที่เกิดจากเกษตรกรเอง มีความตระหนัก มีความเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของนวัตกรรม ผสมผสานกับองค์ความรู้ คุณลักษณะและการมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ช่วยเพิ่มมูลค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน การยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เพิ่มมูลค่าเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ผลิตภัณฑ์จะสามารถนำเสนอสู่ตลาดและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า จะต้องผ่านกระบวนการเริ่มต้นจากการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ การมุ่งมั่นในการเรียนรู้ของเกษตรกร ร่วมกับข้อมูลทางด้านการตลาด ทั้งด้านลูกค้า คู่แข่งขัน และความร่วมมือ การประสานงานที่ดี และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนา ปรับปรุงวิธีการ รูปแบบการตัดสินใจที่นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ยืนยันและแสดงให้เห็นว่าความสามารถทางนวัตกรรมเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะผลักดันศักยภาพของเกษตรกรให้เกิดความเข็มแข็งนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทาง วางแผน วางนโยบายเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น สร้างความสามารถทางด้านการแข่งขันระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป

1.2 สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยทางด้านนวัตกรรมเป็นแรงผลักดัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรนำผลการศึกษาเชิงประจักษ์ในครั้งนี้ไปต่อยอดในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำแนวคิดทางด้านสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้และศึกษาต้นแบบ

ผลิตภัณฑ์ให้เกิดความเป็นรูปธรรม และนำไปเป็นตัวอย่างที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานวิจัยสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความมีมูลค่า สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถอยู่รอดได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

3. ข้อจำกัดสำหรับงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลบริบทเฉพาะในจังหวัดมหาสารคามเท่านั้น การนำผลการวิจัยไปใช้ในจังหวัดอื่น/ภาค/ระดับประเทศที่นอกเหนือจากการศึกษา อาจจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 และแนวโน้มปี 2566. ออนไลน์.*สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/Outllok%202565_2566.pdf.

ชยนรรจ์ ขาวปลอด และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร. (2018). การมุ่งการเรียนรู้ ความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมในประเทศไทย. ***WMS Journal of Management Walailak University.*** 7 (2), 87-96.

นิศาชล รัตนมณี และประสพชัย พสุนนท์. (2019). อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในงานวิจัย. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*. 13 (3), 181-188.

ปรารถนา หลีกภัย. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโรงแรม. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 12 (1), 11-21.

ปรารถนา หลีกภัย และเกิดศิริ เจริญวิศาล. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร. การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาสิลปากรระดับชาติ/นานาชาติ ครั้งที่ 2. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,* 247-259.

ภัทรพล ชุ่มมี. (2565). นวัตกรรมการตลาดที่ส่งอิทธิพลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจเพื่อสังคม. ***Journal of Roi Kaensarn Academi***. 7 (12), 147-159.

สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566-2570*. มหาสารคาม : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม.

อนุวัต สงสม. (2019). ผลของความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา. ***Humanities, Social Sciences and arts***. 12 (3), 821-835.

Alegre, J., Lapiedra, R. and Chiva, R. (2006). A measurement scale for product innovation performance. *European Journal of Innovation Management*. 9, 333-346.

Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*. 17, 99-120.

Baruch, Y. (1999). Response rates in academic studies-a comparative analysis. *Human Relations*, 421-434.

Calantone, R. J., Randhawa, P. and Voorhees, C. M. (2014). Breakeven time on new product launches: An investigation of the drivers and impact on firm performance. *Journal of Product Innovation Management*. 13(1), 94-104.

Chen, C. J., and Wu, J. C. (2015). Promoting competitive advantage: The role of IT integration, trust and innovativeness. *Paper presented at the Pacific Asia Conference on Information Systems (PACIS)*.

Collis, D. J., and Montgomery, C. A. (1995). Competing on resources: Strategy in the 1990s. *Knowledge and Strategy*. 73 (4), 25-40.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *multivariate data analysis 7th ed*. New Jersey: Prentice Hall.

Hult, G.T.M., Hurley, R.F. and Knight, G.A. (2004). Innovativeness: Its antecedents and impact on business performance. *Industrial Marketing Management*. 33, 429-438.

Nunnally, J. C. and Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.

Nybakk, E., Crespell, P., Hansen, E. and Lunnan, A. (2009). Antecedents to forest owner innovativeness: An investigation of the non-timber forest products and services sector. *Forest Ecology and Management*, 257, 608–618.

Rutherford, M. W. and Holt, D. T. (2007). Corporate entrepreneurship An empirical look at the innovativeness dimension and its antecedents. *Journal of Organizational Change Management*. 20 (3), 429-446.

Teece, D. J., Rumelt, R., Dosi, G., and Winter, S. (1994). Understanding corporate coherence: Theory and evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 23 (1), 1-30.

Wang, C. L. and Ahmed, P. K. (2004). The development and validation of the organisational innovativeness construct using confirmatory factor analysis. *European Journal of Innovation Management*. 7 (4), 303-313.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis third edition*. New York: Harper and Row Publication.

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

Digital Integrated Marketing Communication Strategies Affecting Consumers' Decision Making on Using Services of Private Hospitals in Khon Kaen

ณัฐกานต์ สังขะทรัพย์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Natthakarn Sungkhasap
Sripatum University Khon Kaen, Thailand
E-mail: natthakarn.su@spu.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น และ (3) เพื่อเสนอกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่เคยใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 450 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลทั้ง 5 ด้าน คือ การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับเห็นด้วย และให้ความสำคัญกับกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นทั้ง 5 ด้าน คือ การรับรู้ การจดจำ การสอบถาม และการแนะนำบอกต่อในระดับมาก ส่วนการกระทำอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในรายด้านการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

* วันที่รับบทความ : 9 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 4 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 6 เมษายน 2566
Received: March 9 2023; Revised: April 4 2023; Accepted: April 6 2023

ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน โดยรายด้านการรับรู้ การจดจำ การสอบถาม และการกระทำเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลและการสร้างสรรค์สื่อทางการตลาดดิจิทัลผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการรับรู้ การจดจำ ความสนใจสอบถามรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติม และการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล; การตัดสินใจใช้บริการ; การสื่อสารการตลาด

Abstracts

The objectives of this research article are (1) to study the influence of integrated marketing communications via digital media on the decision to use private hospital services in Khon Kaen Province, and (2) to study the influence of the process on the decision to use the service (5A). and (3) to propose integrated marketing communication strategies via digital media of private hospitals in Khon Kaen. The research tool was a questionnaire to collect data from the sample. The samples were 450 people who had used private hospital services in Khon Kaen Province. Data were analyzed by simple regression analysis. and multiple regression analysis to analyze the relationship between independent and dependent variables.

The research results showed that the sample group had opinions on integrated marketing communications via digital media in all 5 aspects, namely digital advertising, digital personal selling, digital sales promotion, and digital direct marketing at agree level. and gave importance to the decision-making process for private hospital services in Khon Kaen Province in all 5 aspects, namely aware, appeal, ask, and advocate at a high level. The action part is at the highest level. As for the results of the hypothesis test, it was found that integrated marketing communication factors via digital media influenced the decision to use private hospital services in Khon Kaen Province at a statistical significance level of 0.05. in terms of digital advertising, digital personal selling, digital sales promotion, and digital direct marketing was a factor influencing the decision to use private hospital services in Khon Kaen Province with a statistical significance level of 0.05. Private hospitals in Khon Kaen also influenced the decision to use private hospitals in Khon Kaen at the statistical significance level of 0.05 as well. Influence on the decision to use private hospital services in Khon Kaen province with statistical significance at 0.05 level.

The results of the study can be used to plan integrated marketing communication strategies through digital media and to create appropriate digital marketing media through websites and social media. Affect perception, memory, interest, and ask for more information. and decision-making for the efficient use of private hospital services in Khon Kaen Province.

Keywords: Digital Integrated Marketing Communication Strategies; Consumers' Decision Making; Marketing Communication

บทนำ

ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคของสังคมข่าวสารซึ่งมีการติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัลต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการสื่อสารการตลาดผ่านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การส่งเสริมการขาย หรือแม้กระทั่งการให้ข่าวสารผ่านช่องทางในรูปแบบการสื่อสารทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในลักษณะสื่อประสม (Multimedia) ที่สื่อความหมายทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลอย่างสะดวกและรวดเร็ว จุดเด่นสำคัญของการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล คือ เป็นสื่อที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้กับข่าวสารที่ส่งไปเพราะสามารถจัดสรรข่าวสารที่ผู้บริโภคต้องการได้เฉพาะเจาะจง (Customization) และเป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้บริโภคสามารถเลือกเปิดรับเองได้

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ได้จัดทำแบบสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2564 ซึ่งมีผู้เข้ามาร่วมตอบแบบสำรวจผ่านทางเว็บไซต์จำนวน 44,545 คน พบว่าคนไทยมีการใช้อินเตอร์เน็ตโดยเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 36 นาที และกิจกรรมออนไลน์ของคนไทยที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ ติดต่อสื่อสารออนไลน์ (ร้อยละ 77.0) รองลงมาคือ กิจกรรมดูรายการโทรทัศน์ ดูคลิป ดูหนัง ฟังเพลงออนไลน์ (ร้อยละ 62.4) และการค้นหาข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 60.1) ตามลำดับ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564 : ออนไลน์) ทำให้หลายภาคส่วนของธุรกิจต่างหันมาทำการสื่อสารการตลาดบนโลกผ่านสื่อดิจิทัลโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด ส่งผลทำให้ปัจจุบันสื่อดิจิทัลนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการต่างๆ ของผู้บริโภค โดยที่ผู้บริโภคจะเปิดรับทั้งสื่อออนไลน์และออฟไลน์ แต่ในท้ายที่สุดของการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคจะใช้สื่อออนไลน์เข้ามาเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ เช่น การอ่านรีวิว การค้นหาข้อมูลออนไลน์ การดูวีดิโอหรือเว็บไซต์ของสินค้านั้น

โรงพยาบาลเอกชนเป็นธุรกิจประเภทที่ให้บริการด้านสุขภาพที่สำคัญของประเทศ และมีการเติบโตในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ผู้ประกอบการได้พัฒนาอาคารสถานที่ตรวจรักษาและอาคารที่พักผู้ป่วยเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับผู้ป่วยมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มงบประมาณทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญและการซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของจำนวนผู้ป่วยทั้งจากในและต่างประเทศ ในขณะเดียวกันการขยายตัวของโรงพยาบาลเอกชนก็เป็นผลมาจากอัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้ป่วยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามประเภทของการรักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยเข้ามาใช้มีความซับซ้อนและต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งการมีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาทิ การผ่าตัดหัวใจ ศัลยกรรมตกแต่ง การรักษาสายตาด้วยเลสิก

แนวโน้มสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ประกอบการโรงพยาบาลเอกชนต่างเร่งขยายการลงทุนในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการเป็นพันธมิตรกับโรงพยาบาลอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพในระดับต่างๆ และขยายไปสู่ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ธุรกิจโรงพยาบาลมีห่วงโซ่อุปทานครบวงจรรองรับความต้องการใช้บริการที่หลากหลาย โดยโครงสร้างรายได้ของโรงพยาบาลเอกชนส่วนใหญ่มาจากค่ายาซึ่งมีสัดส่วนสูงที่สุดอยู่ที่ 35.2% ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ รายได้จากบริการทางการแพทย์ 20.0% การวิเคราะห์ผลจากห้องปฏิบัติการและห้องเอ็กซเรย์ 13.7% ห้องพักผู้ป่วย 8.5% และอื่นๆ 22.6% (วิจัยกรุงศรี, 2564)

จากที่ในปัจจุบันมีโรงพยาบาลเอกชนเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงระหว่างกันเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แม้กระทั่งโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่างเร่งพัฒนาเทคโนโลยีทางการรักษาพยาบาลให้ทันสมัย ปรับปรุงการให้บริการแบบครบวงจร รวมถึงการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อดิจิทัลมากขึ้น เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการให้ได้มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีการศึกษาในเรื่องการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนมากนัก ทั้งที่โรงพยาบาลเอกชนต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่นมีความพยายามที่จะทำการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่าน Facebook, Line หรือ Messenger รวมถึงการจัดเตรียมระบบการนัดหมายแพทย์ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นนั้น เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ จำนวนประชากรที่เคยใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างน้อย 1 ใน 3 แห่ง ดังนี้ 1) โรงพยาบาลกรุงเทพขอนแก่น 2) โรงพยาบาลราชพฤกษ์ และ 3) โรงพยาบาลขอนแก่นราม ในปีพ.ศ. 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 357,265 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติจังหวัดขอนแก่น, 2562 : ออนไลน์)

โดยผู้วิจัยคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากกรณีที่ทราบจำนวนประชากร (Krejcie and Morgan, 1970 : 4) โดยกำหนดวิธีการเลือกกลุ่มตัวตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เริ่มจากใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่เคยใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างน้อย 1 ใน 3 แห่ง จำนวน 450 ตัวอย่าง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ดังนี้ โรงพยาบาลกรุงเทพขอนแก่น จำนวน 150 คน โรงพยาบาลราชพฤกษ์ จำนวน 150 คน และโรงพยาบาลขอนแก่นราม จำนวน 150 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล ประกอบด้วย การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล, การขายโดยใช้พนักงานขายผ่านสื่อดิจิทัล, การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล, การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง ประกอบด้วย<u>ส่วนที่ 1</u> แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม ซึ่งลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยตอนเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา และจังหวัดที่อาศัยอยู่ <u>ส่วนที่ 2</u> แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ได้แก่ โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นที่เคยใช้บริการ แผนกของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นที่เคยใช้บริการ และอัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อครั้ง <u>ส่วนที่ 3</u> แบบสอบถามเกี่ยวกับ

ความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Advertising) การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Personal Selling) การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Sale Promotion) การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Publicity and Public Relation) และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Direct Marketing) ข้อคำถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) เป็นการวัดเพื่อแสดงระดับ 5 ระดับความคิดเห็น ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง, เห็นด้วย, เฉย ๆ ไม่แน่ใจ, ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A's) โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านการรับรู้ (Aware) ด้านการจดจำ (Appeal) ด้านการสอบถาม (Ask) ด้านการกระทำ (Act) และด้านการแนะนำบอกต่อ (Advocate) ข้อคำถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) เป็นการวัดเพื่อแสดงระดับ 5 ระดับความสำคัญ ได้แก่ สำคัญมากที่สุด, สำคัญมาก, สำคัญปานกลาง, สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุด ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเกี่ยวกับตัวแปรขั้นที่ 4 คือขั้นตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วยข้อคำถามด้านทัศนคติในการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) เป็นการวัดเพื่อแสดงระดับ 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง, เห็นด้วย, เฉย ๆ ไม่แน่ใจ, ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

รายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม เริ่มจากการศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงสร้างแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ 5 ส่วนคือ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้บริการ (3) ความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล (Digital IMC) (4) กระบวนการสู่การตัดสินใจให้บริการ (5A) และ (5) การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองกับตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (Cronbach, 1984 : 22)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่าคาดัชนีความสอดคล่อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ด้วยวิธีการของครอนบราค (Cronbach's Alpha Method) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทุกข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการรวบรวมตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง แปลงข้อมูล และเข้ารหัส ทำการประมวลผล และหาค่าสถิติต่างๆโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ค่าสถิติที่ใช้คือ ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่าง

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย เพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรที่ทำการศึกษา ซึ่งตั้งระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยสถิติที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวเดียว ในที่นี้คือ (1) การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลกับการตัดสินใจใช้บริการ กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) กับการตัดสินใจใช้บริการ (2) การวิเคราะห์ปัจจัยย่อยของตัวแปรอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยย่อยของตัวแปรอิสระการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล ประกอบด้วย การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล กับตัวแปรตามการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น รวมถึงปัจจัยย่อยของตัวแปรอิสระกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ ด้านการจดจำ ด้านการสอบถาม ด้านการกระทำ และด้านการแนะนำบอกต่อ กับตัวแปรตามการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Integrated Marketing Communication: DIMC) และทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภค (Consumers' Decision Making – 5A) เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

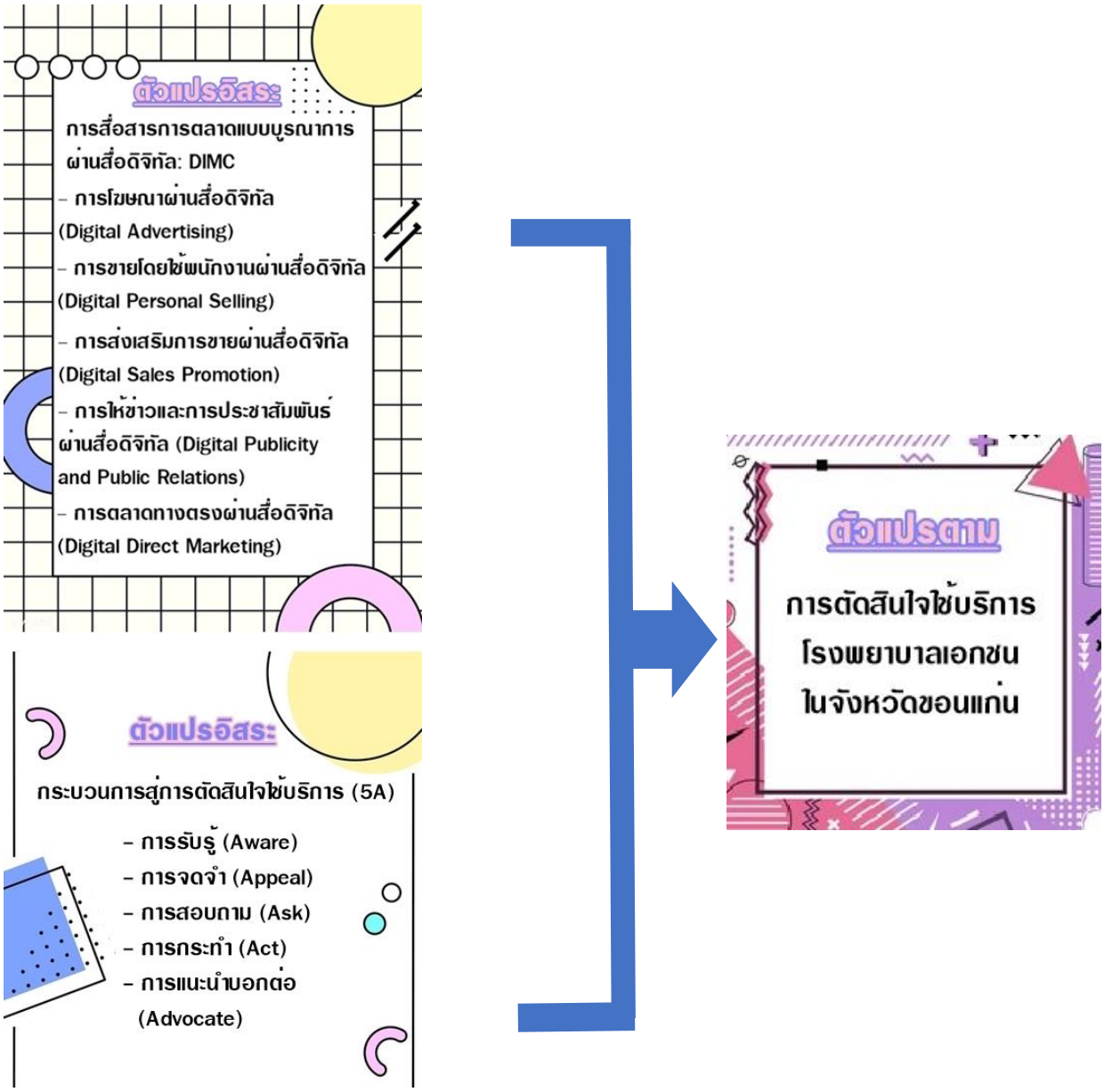

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 450 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.44 ส่วนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.56 อายุผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.67 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.78 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 50,0001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ย 40,001 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.56 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.22 รองลงมา คือ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.78 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 35.11 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 22.44 และจังหวัดที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 70.67 รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 4.44

2. ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 450 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยใช้บริการโรงพยาบาลขอนแก่นรามเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ โรงพยาบาลราชพฤกษ์ และโรงพยาบาลกรุงเทพขอนแก่น ตามลำดับแผนกโรงพยาบาลเอกชนที่เคยใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยใช้บริการแผนกอายุรกรรมเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ แผนกหลอดเลือดและหัวใจ และแผนกจักษุ โสต ศอ นาสิก ตามลำดับ และอัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อครั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อครั้ง 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.45 รองลงมา คือ อัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อครั้ง 50,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.89

3. ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลด้านการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัลในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82) โดยเห็นด้วยว่าการโฆษณาผ่าน Search Engine เช่น Google ช่วยให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ($\overline{X}$ = 4.02) ส่วนเนื้อหาโฆษณาของโรงพยาบาลเอกชนทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักสามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างภาพลักษณ์ และจูงใจให้เกิดความต้องการได้ ($\overline{X}$ = 3.95) การโฆษณาผ่านทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักเป็นการเลือกสื่อที่เหมาะสมและเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายอย่างครอบคลุมมาก ($\overline{X}$ = 3.76) และเห็นด้วยว่าการโฆษณาแฝงผ่านช่องทางดิจิทัลอื่นๆ เป็นการแนะนำโรงพยาบาลเอกชนให้เป็นที่รู้จัก และช่วยให้เกิดความสนใจ ($\overline{X}$ = 3.54)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลด้านการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัลในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23) โดยการมีช่องทางเจรจาโต้ตอบกับ Admin ผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ เช่น Messenger, Direct Message, LINE หรือ E-Mail ช่วยสร้างแรงจูงใจให้เข้าใช้บริการมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมาคือ การมี Admin ของโรงพยาบาลเอกชนที่พร้อมตอบคำถาม สามารถกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการ ($\overline{X}$ = 4.34) ส่วนการมี Admin ของโรงพยาบาลเอกชนที่พร้อมตอบคำถาม ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ($\overline{X}$ = 4.11) และการมีช่องทางให้เสนอความคิดเห็นผ่านการพูดคุยทาง Social Network เช่น Facebook, LINE หรือเว็บไซต์หลักทำให้ท่านรู้สึกมั่นใจในการบริการมากยิ่งขึ้น ($\overline{X}$ = 3.92) ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลในระดับเห็นด้วย ($\overline{X}$ = 3.81) โดยการมีการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลที่สามารถใช้สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ หรือสิทธิประกันสุขภาพช่วยสร้างแรงจูงใจให้ท่านเข้าใช้บริการมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.76) รองลงมาคือ การให้ส่วนลดพิเศษในเทศกาลสำคัญผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ เช่น โปรแกรมตรวจสุขภาพคู่รักในเดือนกุมภาพันธ์ ช่วยสร้างแรงจูงใจให้ท่านเข้าใช้บริการ ($\overline{X}$ = 3.97) ส่วนการร่วมกิจกรรมเช็คอินหรือรีวิวเพื่อรับส่วนลดพิเศษจากค่าบริการปกติผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.34) และการแจกของที่ระลึกผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ สามารถกระตุ้นการตัดสินใจใช้บริการได้ ($\overline{X}$ = 3.15)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลด้านการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลในระดับเห็นด้วย ($\overline{X}$ = 4.13) โดยการลงรูปภาพและคลิปวิดีโอเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผ่าน Social Media ทำให้โรงพยาบาลเอกชนเกิดภาพลักษณ์ที่ดีมาก ($\overline{X}$ = 4.31) รองลงมาคือ การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ Facebook, LINE และเว็บไซต์หลัก ช่วยให้ท่านเกิดความสนใจในการใช้บริการ ($\overline{X}$ = 4.24) ส่วนการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์โดยผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์บน Social Media ช่วยให้ท่านเกิดความสนใจในการใช้บริการ ($\overline{X}$ = 4.12) และการลงรูปภาพและคลิปวิดีโอการทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมผ่าน Social Media ทำให้โรงพยาบาลเอกชนเกิดภาพลักษณ์ที่ดี ($\overline{X}$ = 3.85)

ความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลด้านการตลาดทางตรงของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\overline{X}$ = 4.53) โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารส่วนตัวผ่านสื่อดิจิทัล ช่วยเพิ่มความพึงพอใจ เนื่องจากรู้สึกว่าได้รับการดูแลและได้สิทธิพิเศษที่เหนือผู้อื่นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.70) รองลงมาคือ การสื่อสารทางตรงผ่าน LINE ช่วยสร้างความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร (

$\overline{X}$ = 4.67) ส่วนการสื่อสารทางตรงผ่าน Facebook Messenger ช่วยสร้างความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ($\overline{X}$ = 4.41) และการสื่อสารทางตรงผ่านระบบแชทในเว็บไซต์หลักช่วยสร้างความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ($\overline{X}$ = 4.32)

4. ข้อมูลกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A's) โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการด้านการรับรู้ (Aware) ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.18) โดยการโฆษณาผ่าน Google ช่วยสร้างการรับรู้ในบริการมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.38) รองลงมาคือ การโฆษณาผ่าน LINE ช่วยสร้างการรับรู้ในบริการ ($\overline{X}$ = 4.31) การโฆษณาผ่านเว็บไซต์หลักช่วยสร้างการรับรู้ในบริการ ($\overline{X}$ = 4.27) การโฆษณาผ่าน Facebook ช่วยสร้างการรับรู้ในบริการ ($\overline{X}$ = 4.25) และการโฆษณาผ่าน YouTube ช่วยสร้างการรับรู้ในบริการ ($\overline{X}$ = 3.69)

ส่วนกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการด้านการจดจำ (Appeal) กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.96) โดยมีความคิดเห็นว่าการสื่อสารผ่านเว็บไซต์หลักช่วยสร้างการจดจำได้มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.07) รองลงมาคือการสื่อสารผ่าน Line ช่วยสร้างการจดจำ ($\overline{X}$ = 4.02) การย้ำเตือนบน Facebook ของท่าน หลังจากที่ท่านเคยเข้าชมหรือใช้บริการไปแล้ว 1 ครั้ง ช่วยสร้างการจดจำ ($\overline{X}$ = 3.91) การสื่อสารด้วยภาพเคลื่อนไหวช่วยสร้างการจดจำ ($\overline{X}$ = 3.96) และการสื่อสารด้วยภาพนิ่งช่วยสร้างการจดจำ ($\overline{X}$ = 3.84)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการด้านการสอบถาม (Ask) ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.97) โดยมีความคิดเห็นว่าการมี Admin คอยตอบคำถามทาง LINE มีความสำคัญมาก ($\overline{X}$ = 4.13) รองลงมาคือการมี Admin คอยตอบคำถามทาง Facebook Messenger มีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.05) การรวบรวมคำถามที่มักพบบ่อย (Q&A) บนเว็บไซต์หลักมีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.01) และการมี Admin คอยตอบคำถามทางระบบแชทบนเว็บไซต์หลักมีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 3.70)

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการด้านการกระทำ (Act) ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) โดยขั้นตอนการใช้บริการสะดวกรวดเร็วส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66) รองลงมาคือ คุณภาพการบริการของเจ้าหน้าที่ทุกแผนกส่งผลต่อการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.61) ส่วนขั้นตอนการใช้บริการง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนส่งผลต่อการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.57) และบุคลากรทางการแพทย์มีความน่าเชื่อถือส่งผลต่อการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.53)

กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการด้านการแนะนำบอกต่อ (Advocate) นั้น กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.60) โดยมีความคิดเห็นว่าคำแนะนำบอกต่อจากเพื่อนบนสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญมาก ($\overline{X}$ = 3.73) รองลงมาคือ คำแนะนำบอกต่อจากคนที่ไม่รู้จักที่มารีวิวการบริการบนสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 3.65) ส่วนคำแนะนำบอกต่อจากผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์บนสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 3.60) และคำแนะนำบอกต่อจากผู้มีชื่อเสียง เช่น นักแสดง นักร้องมีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 3.51)

5. ข้อมูลการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับข้อมูลการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นประเด็นต่างๆ ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) โดยส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากความใส่ใจและความเต็มใจในการให้บริการของบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.47) รองลงมาคือ การตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์ ($\overline{X}$ = 4.38) การตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากกระบวนการและขั้นตอนในการเข้ารับการรักษา ($\overline{X}$ = 4.33) ตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากการใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ($\overline{X}$ = 4.22) การศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจใช้บริการ ($\overline{X}$ = 4.12) การตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากความสะอาด ถูกสุขลักษณะของเครื่องมือ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงพยาบาล ($\overline{X}$ = 4.11) การตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากราคาค่าบริการ ($\overline{X}$ = 4.05) มีการตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากความสะดวกสบายในการเดินทางไปยังโรงพยาบาล ($\overline{X}$ = 4.01) มีส่วนการตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากคำแนะนำของคนรอบข้าง ($\overline{X}$ = 3.87) และตัดสินใจใช้บริการโดยพิจารณาจากการจัดรายการส่งเสริมการขายในการรักษาหรือตรวจสุขภาพ ($\overline{X}$ = 3.61)

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

H0: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

H1: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 การทดสอบความมีอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	45.323	5	22.124	109.658	0.000*
Residual	82.798	401	0.211		
Total	128.122	406			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งต่ำกว่า 0.05 หมายความว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระ โดยการพิจารณาจากค่า Durbin – Watson ซึ่งพบว่ามีค่า 1.836 แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาที่ตัวแปรอิสระจะมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity)

ตารางที่ 3 การทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	Sig.
(Constant)	0.985		4.824	0.000*
การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล	0.867	0.639	17.854	0.000*

R^2 =0.547, Adjust R^2= 0.541, F=109.658, p < 0.05

จากตารางที่ 3 ค่า R Square (R^2) = 0.547 อธิบายได้ว่า การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เป็นผลมาจากการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล ร้อยละ 54.70 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 45.30 เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ทราบได้ และค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งต่ำกว่าค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_1 และสรุปได้ว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.639 หมายความว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กล่าวคือ หากการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมากขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.639

ตารางที่ 4 การทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลรายประเภทกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล	**การตัดสินใจใช้บริการ**					
	B	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	0.971**		4.721	0.000*		
การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล	0.179**	0.200	4.018	0.000*	0.617	1.663
การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล	0.237**	0.254	5.147	0.000*	0.781	1.304
การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล	0.181**	0.201	4.136	0.001*	0.623	1.511
การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล	0.052	0.056	1.252	0.212	0.678	1.427
การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล	0.198**	0.204	4.205	0.000*	0.641	1.642

R^2 =0.568, Adjust R^2= 0.552, F=58.374, $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรอิสระรายประเภทของเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัล พบว่าค่า R Square (R^2) = 0.568 อธิบายได้ว่า การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเป็นผลมาจากเครื่องมือสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลอย่างน้อย 1 ใน 5 ประเภท ร้อยละ 56.80 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 43.20 เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ทราบได้

ผลการทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลแต่ละประเภทกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยเป็นการแสดงผลการทดสอบสมมติฐานย่อย พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.237 รองลงมา คือ การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.198 การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล และการโฆษณาผ่าน

สื่อดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.181 และ 0.179 ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ตัวแปรนี้มีอำนาจพยากรณ์ไปในทิศทางเดียวกัน สามารถอธิบายอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นได้ ร้อยละ 56.80 และเกิดจากอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษา ร้อยละ 43.20

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นการวัดค่าความแปรปรวนของค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ของพารามิเตอร์ที่เพิ่มขึ้นเมื่อตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันโดยค่า VIF ที่มีค่ามากกว่า 5.0 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ 1.304 - 1.663 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน และเมื่อพิจารณาจากค่าการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้าค่า Tolerance เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระจากกัน แต่ถ้าค่า Tolerance เข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน โดยผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรทุกตัวมีค่าเข้าใกล้ 1 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน และสามารถสร้างสมการการถดถอย ได้ดังนี้

สมการการถดถอย

Y (การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น) = 0.971 + 0.179 (การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล) + 0.237 (การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล) + 0.181 (การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล) + 0.198 (การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล)

สมมติฐานที่ 2 กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

H0: กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

H1: กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 5 การทดสอบความมีอิทธิพลของกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	52.472	5	27.364	103.167	0.000*
Residual	97.153	398	0.358		
Total	149.625	403			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งต่ำกว่า 0.05 หมายความว่า กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระ โดยการพิจารณาจากค่า Durbin – Watson ซึ่งพบว่ามีค่า 1.791 แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาที่ตัวแปรอิสระจะมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity)

ตารางที่ 6 การทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) กับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	Sig.
(Constant)	1.132		5.491	0.000*
กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A)	1.043	0.657	20.253	0.000*

R^2 =0.538, Adjust R^2= 0.532, F=103.167, $p < 0.05$

จากตารางที่ 6 ค่า R Square (R^2) = 0.538 อธิบายได้ว่า การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เป็นผลมาจากกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ร้อยละ 53.80 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 46.70 เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ทราบได้ และพบว่า ค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งต่ำกว่าค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1 สรุปว่า กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.617 หมายความว่า กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น กล่าวคือ หากกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีผลมากขึ้น 1 หน่วย จะมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.657

ตารางที่ 7 การทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) รายด้านกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

กระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A)	การตัดสินใจใช้บริการ					
	B	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	1.022		5.264	0.000*		
ด้านการรับรู้ (Aware)	0.213**	0.242	2.744	0.000*	0.826	1.473
ด้านการจดจำ (Appeal)	0.128**	0.154	2.386	0.000*	0.851	1.622
ด้านการสอบถาม (Ask)	0.159**	0.206	2.512	0.000*	0.828	1.605
ด้านการกระทำ (Act)	0.271**	0.335	2.943	0.002*	0.817	1.488
ด้านการแนะนำบอกต่อ (Advocate)	0.476	0.053	1.327	0.252	0.842	1.596

R^2 =0.542, Adjust R^2= 0.537, F=59.434, $p < 0.05$

จากตารางที่ 7 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรอิสระรายด้านของกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) พบว่าค่า R Square (R^2) = 0.542 อธิบายได้ว่า การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เป็นผลมาจากกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ทั้ง 5 ด้าน ร้อยละ 54.20 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 45.80 เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ทราบได้

ผลการทดสอบความมีอิทธิพลระหว่างกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) แต่ละด้านกับการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยเป็นการแสดงผลการทดสอบสมมติฐานย่อย พบว่ากระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยการรับรู้ การจดจำ การสอบถาม และการกระทำมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การแนะนำบอกต่อไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ ด้านการกระทำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.271 รองลงมา คือ ด้านการรับรู้มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.213 ด้านการสอบถามและด้านการจดจำมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.159 และ 0.128 ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ตัวแปรนี้มีอำนาจพยากรณ์ไปในทิศทางเดียวกัน สามารถอธิบายอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นได้ ร้อยละ 54.20 และเกิดจากอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษา ร้อยละ 45.80

ทั้งนี้ ผลจากการตรวจสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ 1.271-1.611 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน และเมื่อพิจารณาจากค่าการยอมรับ (Tolerance) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรทุกตัวมีค่าเข้าใกล้ 1 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน และสามารถสร้างสมการการถดถอย ได้ดังนี้

สมการการถดถอย

Y (การตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน) = 1.022 + 0.213 (ด้านการรับรู้) + 0.128 (ด้านการจดจำ) + 0.159 (ด้านการสอบถาม) + 0.271 (ด้านการกระทำ)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยการเลือกสื่อโฆษณาผ่านทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักที่เหมาะสมและเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายอย่างครอบคลุมและทั่วถึง การโฆษณาแฝงผ่านช่องทางดิจิทัลอื่นๆ เป็นการแนะนำโรงพยาบาลเอกชนให้เป็นที่รู้จัก และช่วยให้เกิดความสนใจ รวมถึงเนื้อหาโฆษณาของโรงพยาบาลเอกชนทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักสามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างภาพลักษณ์และจูงใจให้เกิดความต้องการ โดยเฉพาะการโฆษณาผ่าน Search Engine เช่น Google ช่วยให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล โดยการมีช่องทางเจรจาตอบคำถามกับ Admin ของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ เช่น Messenger, Direct Message, LINE หรือ E-Mail ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้เข้าใช้บริการมากยิ่งขึ้น ส่วนการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผ่าน Social Network ซึ่งสามารถใช้สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ หรือสิทธิประกันสุขภาพ รวมถึงการให้ส่วนลดพิเศษในเทศกาลสำคัญ เช่น โปรแกรมตรวจสุขภาพคู่รักในเดือนกุมภาพันธ์ ช่วยสร้างแรงจูงใจให้เข้าใช้บริการมากขึ้น และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล โดยการสื่อสารทางตรงผ่าน Facebook Messenger, LINE และระบบแชทในเว็บไซต์หลักช่วยสร้างความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร และช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้ผู้ใช้บริการรู้สึกได้รับการดูแลและได้สิทธิพิเศษที่เหนือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนสร กิรัมย์ และคณะ (2565 : 74-86) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในห้างสรรพสินค้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรงมีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในห้างสรรพสินค้า

กรุงเทพมหานคร และมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับสูง และเป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ Meng Luo & Charunya Parncharoen (2020 : 122-133) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอพพลิเคชั่นวีแชท (WeChat) ของผู้บริโภคในมณฑลเสฉวน พบว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันวีแชท (WeChat) ของผู้บริโภคในมณฑลเสฉวน โดยการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในระดับมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของกระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่ากระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยการโฆษณาผ่าน Facebook, LINE, เว็บไซต์หลัก, Google และ YouTube ช่วยสร้างการรับรู้ในบริการ สำหรับการสื่อสารทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวผ่าน Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักช่วยสร้างการจดจำ ส่วนการมี Admin คอยช่วยเหลือและตอบคำถามผ่าน Messenger, Direct Message, LINE หรือ E-Mail รวมทั้งการรวบรวมคำถามที่มักพบบ่อย (Q&A) บนเว็บไซต์หลักมีความสำคัญ และคุณภาพการให้บริการที่ดี ขั้นตอนการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว รวมถึงความน่าเชื่อถือของบุคลากรทางการแพทย์ต่างก็ส่งผลต่อการตัดสินใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกชวรรณ เวชชพิทักษ์ และคณะ (2564 : 282-290) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การตลาด 5A และการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค พบว่ากลยุทธ์การตลาด 5A และการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วยตัว แปรอิสระ 5 ตัวแปร ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในด้านการจดจำชื่นชอบผลิตภัณฑ์ และด้านการสนับสนุนแนะนำบอกต่อ เช่นเดียวกับการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านธุรกรรมการค้าผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในพลังเศรษฐกิจผู้หญิง กลุ่มเจเนอเรชั่นวายของอรุโณทัย จันทวงษ์และสันติธร ภูริภักดี (2561 : 2648-2664) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่าน M-Commerce คือ ความรู้จักสินค้า, ความเรียนรู้ หาข้อมูล สอบถาม และการบอกต่อ

ข้อเสนอแนะ

หลังจากทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น 4 ด้าน ประกอบด้วยการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น รวมถึงผลการศึกษากระบวนการสู่การตัดสินใจใช้บริการ (5A) ด้านการรับรู้ การจดจำ

การสอบถาม และการกระทำต่างก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเช่นเดียวกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลของโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยให้ความสำคัญในด้านการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลและการสร้างสรรค์สื่อทางการตลาดดิจิทัลอย่างเหมาะสม และส่งผลต่อการรับรู้ การจดจำ ความสนใจสอบถามรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติม และการตัดสินใจใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กลยุทธ์การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล

โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ควรจัดทำโฆษณาผ่าน Search Engine เช่น Google เพื่อช่วยให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล และเนื้อหาโฆษณาของโรงพยาบาลเอกชนทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลักสามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างภาพลักษณ์ และจูงใจให้เกิดความต้องการ รวมถึงการโฆษณาผ่านทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลัก เป็นการเลือกสื่อที่เหมาะสมและเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ดังนั้น โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นจึงควรพิจารณาวางแผนการโฆษณาผ่านทาง Google (Google Ads) มากยิ่งขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์เนื้อหาโฆษณาผ่านทาง Facebook, LINE และเว็บไซต์หลัก ที่สามารถสร้างการรับรู้ การจดจำ การทำให้ผู้บริโภคต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และเกิดการตัดสินใจใช้บริการในที่สุด

2. กลยุทธ์การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล

โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นควรมี Admin ที่พร้อมตอบคำถาม สามารถกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการ และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการได้ รวมถึงการมีช่องทางเจรจาโต้ตอบกับ Admin ผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ เช่น Facebook Messenger, Direct Message, LINE หรือ E-Mail ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเข้าใช้บริการ และทำให้รู้สึกมั่นใจในการบริการมากยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นจึงควรมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล ในกรณีที่ผู้บริโภคต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม อันจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการ และหากสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการโรงพยาบาลได้แล้ว จะนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำในที่สุด

3. กลยุทธ์การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล

โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยให้ส่วนลดพิเศษ ในเทศกาลสำคัญ การให้ของที่ระลึกของโรงพยาบาล หรือการใช้สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ หรือสิทธิประกันสุขภาพช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นมากขึ้น ดังนั้น โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นจึงควรจัดโปรแกรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ เช่น โปรแกรมตรวจสุขภาพประจำปีในราคาพิเศษสำหรับคู่แม่-ลูกประจำเดือนสิงหาคม

หรือการมอบส่วนลดพิเศษสำหรับสมาชิกรวมถึงการสามารถใช้สิทธิประกันสุขภาพ ประกันสังคม หรือสิทธิสำหรับข้าราชการ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการจดจำ ดึงดูดใจ และตัดสินใจใช้บริการในที่สุด

4. กลยุทธ์การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล

โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่นควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางตรงผ่าน Facebook Messenger, Direct Message, LINE และระบบแชทในเว็บไซต์หลัก เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ เนื่องจากผู้บริโภครู้สึกว่าได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นพิเศษจากโรงพยาบาลเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับงบประมาณสนับสนุนเผยแพร่ผลงานทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น และได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น รวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูล ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กชวรรณ เวชชพิทักษ์, อัฏฐมา บุญปาลิต และเกริกฤทธิ์ อัมพะวัต. (2564). กลยุทธ์การตลาด 5A และการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 7 (3), 282-290.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). ข้อมูลชั่วโมงการใช้อินเตอร์เน็ตของคนไทย. *ออนไลน์.* สืบค้น 11 มิถุนายน 2565, แหล่งที่มา: https://www.twfdigital.com/blog/2020/04/thailand-Internet-user-profile-2019/

ธนสร กิรัมย์, ณัฐรินทร์ อุ่นอ่อน และฉัตรชัย พ่วงสุวรรณ. (2565). การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวาย ในห้างสรรพสินค้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Industrial Business Administration*. 4 (1), 74-86

สำนักงานสถิติแห่งชาติจังหวัดขอนแก่น. (2562). สถานพยาบาลที่มีเตียงผู้ป่วยรับไว้ค้างคืน จำนวนเตียง แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล และผู้ป่วย จำแนกตามประเภทสถานพยาบาล และสังกัด พ.ศ. 2561. *ออนไลน์*. สืบค้น26 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: http://khonkaen.nso.go.th/images/document/report/62/62-5.pdf

อรุโณทัย จันทวงษ์ และ สันติธร ภูริภักดี. (2561). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านธุรกรรมการค้าผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในพลังเศรษฐกิจผู้หญิง กลุ่มเจเนอเรชั่นวาย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.* 11(3), 2648-2664.

Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing.* 1st ed. New York: Harper & Row.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., (1970). *Determining Sample Size for Research Activities.* Educational and Psychological Measurement.

Meng Luo & Charunya Parncharoen**.** (2020). The Effect of Digital Integrated Marketing Communication on Sichuan Consumers' Decision to Use WeChat Application. *SUTHIPARITHAT JOURNAL*. 34 (109), 123-133.

การจับตัวของแป้งต่อแห้วในทับทิมกรอบ

The Adhesion of Starch to Water Chestnut in Tup Tim Grob (Coated Water Chestnut Pieces in Coconut Milk)

พรดารา เขตต์ทองคำ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Porndara Ketthongkam
Ramkhamhaeng University, Thailand
E-Mail : porndara.kk@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์หาปริมาณ อะไมโลสในแป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม 2) ศึกษาปริมาณการใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร (modified starch) :- oxidized starch ในทับทิมกรอบ และ 3) ศึกษาคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยนำตัวอย่างแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อมที่ใช้ในการทดลองตรวจวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลส ทดลองทำทับทิมกรอบโดยตัวอย่างที่ 1, 2, 3 และ 4 ใช้สัดส่วนของแป้งมันสำปะหลัง : แป้งดัดแปร ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 100 : 0, 95 : 5, 90 : 10 และ 85 : 15 ตามลำดับ ตัวอย่างที่ 5, 6, 7 และ 8 ใช้สัดส่วนแป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 50 : 50 : 0, 47.5 : 47.5 : 5, 45 : 45 : 10 และ 42.5 : 42.5 : 15 ตามลำดับ วางแผนการทดลองแบบสุ่มอย่างสมบูรณ์ (Completely Randomized Design, CRD) และนำไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสกับผู้บริโภคทั่วไปจำนวน 100 คน สุ่มแบบบังเอิญ โดยวางแผนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้วยวิธีการทดลองแบบบล็อกไม่สมบูรณ์แบบสมดุล (Balanced Incomplete Block Design; BIB) ด้วยการให้คะแนนความชอบแบบ 7-point hedonic scale (1=ไม่ชอบมาก ถึง 7=ชอบมาก) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย F– test วิเคราะห์ความแปรปรวน One-way Analysis of Variance (ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธี Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการทดลองพบว่า การวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม เท่ากับ 19.54 g./100 g. และ 19.24 g./100 g. ตามลำดับ ผลการศึกษาปริมาณการใช้แป้งมันสำปะหลังต่อแป้งท้าวยายม่อมต่อแป้งดัดแปร :- oxidized starch ในทับทิมกรอบ ตัวอย่างที่ 2 ใช้สัดส่วนแป้งมันสำปะหลัง : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 5 มีคะแนนปัจจัยคุณภาพด้านลักษณะปรากฏ กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง และการยอมรับโดยรวม มากกว่าทุกตัวอย่าง โดยมีคะแนนเท่ากับ 6.04±0.91, 5.90±1.12, 5.97±1.00, 6.16±0.94 และ 6.20±0.82 ตามลำดับ รองลงมาคือตัวอย่างที่ 1 ใช้สัดส่วนแป้งมันสำปะหลัง :

* วันที่รับบทความ : 31 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 22 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 22 เมษายน 2566
Received: March 31 2023; Revised: April 22 2023; Accepted: April 22 2023

แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 มีคะแนนเฉลี่ยด้านสี ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ โดยมีคะแนนเท่ากับ 6.22±0.91, 5.90±1.10, 6.06±0.97 และ 6.14±1.03 ตามลำดับ ลำดับที่ 3 คือ ตัวอย่างที่ 3 ใช้สัดส่วนแป้งมันสำปะหลัง : แป้งดัดแปร ร้อยละ 90 : 10 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม มีคะแนนเท่ากับ 5.88±0.98, 6.03±0.96, 5.70±1.16, 5.69±0.96, 5.79±1.21, 5.62±1.22, 5.76±1.24, 5.87±0.97 และ 5.89±1.00 ตามลำดับ ตัวอย่างที่ 1, 2 และ 3 ทุกปัจจัยคุณภาพไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) โดยที่ทับทิมกรอบตัวอย่างที่ใช้สัดส่วน แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 5, 10 และ 15 กลับมีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยลดลง เมื่อเพิ่มปริมาณร้อยละของแป้งดัดแปรมากขึ้น ในขณะที่ตัวอย่างที่ 5, 6, 7 และ 8 ทุกปัจจัยคุณภาพ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\leq0.05$) และมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเพิ่มปริมาณร้อยละของแป้งดัดแปรมากขึ้น เช่นเดียวกัน

คำสำคัญ ทับทิมกรอบ; แป้งออกซิไดซ์สตาร์ช; แป้งมันสำปะหลัง; แป้งท้าวยายม่อม

Abstracts

The objectives are 1) To evaluate the amount of amylose in tapioca starch and arrowroot starch. 2) Study the amount of tapioca starch, arrowroot starch and modified starch :- oxidized starch used to prepare Tup Tim Grob and 3) Study sensory evaluation using the sample of tapioca starch and arrowroot starch used in the amylose evaluation above to prepare Tup Tim Grob. The first to fourth experiments used tapioca starch: arrowroot starch : oxidized starch in different percentages as 100: 0: 0, 95: 0: 5, 90: 0: 10, 85: 0: 15, 50: 50: 0, 47.5: 47.5: 5, 45: 45: 10, and 42.5: 42.5: 15 respectively. The experiments are applied by Completely Randomized Design (CRD) and randomly evaluate sensory on 100 consumers with Balanced Incomplete Block Design (BIB) with a 7-point hedonic scale (1=most dislike to 7= most like). The statistical analysis uses statistical package to compare the difference of averages with the F-test. Analyze variance by One-Way Analysis of Variance (ANOVA). Comparing the average by Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) at a confidence level percentage of 95 found that the amount of amylose in tapioca starch and arrowroot starch is 19.54 and 19.24 grams per 100 grams. The result represents that the second experiment used tapioca starch: arrowroot starch : oxidized starch percentage as 95: 0: 5 derived the most score in qualified appearance, odor, transparency of starch, adhesion of starch, and overall acceptance as 6.04±0.91, 5.90±1.12, 5.97±1.00, 6.16±0.94 and 6.20±0.82 respectively. Following the first experiment that used tapioca starch: arrowroot starch : oxidized starch as 100: 0: 0 derived the score of color, the stickiness of starch, tenderness of starch, and taste as 6.22±0.91, 5.90±1.10, 6.06±0.97 and 6.14±1.03 respectively. The third experiment used tapioca starch: arrowroot starch : oxidized starch as 90: 0: 10 derived the average score in qualified appearance, color, odor, transparency of starch, adhesion of starch, stickiness of starch, tenderness of starch, taste, and overall acceptance at 5.88±0.98, 6.03±0.96, 5.70±1.16, 5.69±0.96, 5.79±1.21, 5.62±1.22, 5.76±1.24, 5.87±0.97 and 5.89±1.00 respectively. All three experiments above have no significant difference in the qualified statistics factors ($p>0.05$). The experiments that use tapioca starch: arrowroot starch : oxidized starch as 5, 10, 15 tended to have lower scores for sensory tests when increasing the proportion of modified starch. On the other hand, the

fifth to eighth experiments had a significant difference in statistics in all qualified factors ($p \leq 0.05$). Furthermore, their average score decreased when adding the modified starch percentage.

Keywords : Tup Tim Grob; Oxidized Starch; Tapioca Starch; Arrowroot Starch

บทนำ

ทับทิมกรอบ เป็นขนมไทยที่สามารถรับประทานได้ทุกฤดูกาล นิยมมากที่สุดในฤดูร้อน มีรสชาติหวานเค็มเล็กน้อยจากกะทิ กลิ่นหอม เย็น คลายร้อนได้ดี ประกอบด้วยเม็ดทับทิมกรอบสีแดงและเม็ดทับทิมกรอบสีชมพู ซึ่งทำมาจากแห้ว ด้านนอกเป็นแป้งลักษณะใส นุ่ม หนึบ ห่อหุ้มอยู่ ซึ่งแป้งที่นิยมนำมาทำทับทิมกรอบนั้นคือแป้งมันสำปะหลัง บางตำรับใช้แป้งท้าวยายม่อมมาผสมด้วย (อบเชย อิ่มสบาย, 2553 : 92-93) ซึ่งแป้งทั้ง 2 ชนิดนี้เมื่อสุกแล้วจะให้ลักษณะใส และนุ่ม ราดด้วยน้ำเชื่อมที่ทำจากน้ำตาลทราย ปรุงแต่งกลิ่นด้วยดอกมะลิหรือกลิ่นสังเคราะห์ มีกะทิสดจากการคั้นมะพร้าว หรือใช้กะทิอบควันเทียน ทำให้มีรสชาติอร่อย และมีกลิ่นหอมชื่นใจ รับประทานโดยใส่น้ำแข็งบดละเอียดหรือน้ำแข็งทุบให้เป็นเม็ดเล็ก ๆ ทับทิมกรอบเป็นของหวานที่ไทยรับมาจากอาหารเวียดนาม ในเวียดนามตัวทับทิมกรอบจะทำจากแห้ว มันแกว เผือก และมะพร้าวทึนทึก จากนั้นใส่ตัวลอดช่อง วุ้นขูดเส้น สาคูเม็ดใหญ่ ลอยน้ำเชื่อม ใส่กะทิ และใส่น้ำแข็ง ใกล้เคียงกับของไทย ทางเวียดนามระบุว่าอาหารชนิดนี้เป็นอาหารที่รับอิทธิพลจากอาหารจีนอีกต่อหนึ่ง (สิทธิโชค ศรีโช, 2563 : 1)

แป้งมันสำปะหลัง นำมาใช้ทำขนมที่ต้องการลักษณะใส เหนียวนุ่ม เช่น ขนมชั้น ครองแครงกะทิสดเต้าส่วน ทับทิมกรอบ ฯลฯ ส่วนแป้งท้าวยายม่อม นำมาใช้ทำขนมที่ต้องการลักษณะใส เหนียวนุ่ม นิยมนำมาใช้ทำ ขนมชั้น เต้าส่วน และทับทิมกรอบ เช่นเดียวกัน ปัญหาหนึ่งซึ่งหลาย ๆ คนมักพบในการทำทับทิมกรอบ คือ เมื่อนำแห้วที่คลุกแป้งลงต้มจะพบว่าแป้งลอกหลุดจากแห้ว แม้แต่เมื่อนำแห้วขึ้นจากน้ำมาพักไว้ก็มักพบปัญหาแป้งลอกหลุด หรือเมื่อใส่น้ำเชื่อม น้ำกะทิ วางทิ้งไว้สักครู่แป้งก็จะดูดน้ำ เปื่อยและลอกหลุด จึงทำให้เสียคุณลักษณะของทับทิมกรอบไป ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ทับทิมกรอบเก็บรักษาได้ไม่นาน บางครั้งเมื่อรับประทานทับทิมกรอบจะรู้สึกว่า แป้งที่เคลือบตัวอยู่มีแต่ความนุ่ม เหนียวเหนอะหนะ ไม่มีความเหนียวนุ่มหนึบ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่า สาเหตุที่แป้งไม่ติดแห้ว ลอกหลุดขณะต้มน่าจะเกิดมาจากอุณหภูมิของน้ำขณะต้ม ซึ่งถ้าใส่แห้วที่คลุกแป้งขณะน้ำเดือดแป้งจะไม่หลุด ส่วนสาเหตุของทับทิมกรอบเมื่อนำขึ้นจากน้ำแล้วพักไว้ เมื่อนำมาบริโภคแป้งลอกหลุดเกิดมาจากคุณสมบัติการจับตัวของแป้งกับวัตถุ (Affinity) และแป้งมีการดูดน้ำเชื่อม น้ำกะทิเพิ่มเติมขณะตั้งทับทิมกรอบทิ้งไว้ และเมื่อรับประทานเนื้อสัมผัสไม่เหนียวนุ่ม หนึบ สาเหตุน่าจะมาจากองค์ประกอบของแป้ง ได้แก่ ปริมาณอะไมโลส และ อะไมโลเพคติน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้จึงทำให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาปริมาณอะไมโลส ในแป้งที่ใช้ในการทำทับทิมกรอบ คือแป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม เนื่องจากอะไมโลสมีคุณสมบัติช่วยให้เนื้อสัมผัสเกิดความ

เหนียวหนึบ และศึกษาปริมาณการนำแป้ง oxidized starch มาใช้ร่วม จุดประสงค์เพื่อช่วยให้แป้งจับตัวกับวัตถุดิบได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม

2. ศึกษาปริมาณการใช้แป้งมันสำปะหลังต่อแป้งท้าวยายม่อมต่อแป้งดัดแปร (modified starch) :- oxidized starch ในทับทิมกรอบ

3. ศึกษาคุณภาพทางประสาทสัมผัส ได้แก่ปัจจัยคุณภาพด้าน ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่องการจับตัวของแป้งต่อแห้วในทับทิมกรอบ มีขั้นตอนการทดลองดังต่อไปนี้

1. นำตัวอย่างแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อมตราปลามังกรที่ใช้ในการทดลองตรวจวิเคราะห์หาปริมาณ อะไมโลส ที่บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด สำนักงานใหญ่ ในหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ด้วยวิธี In-house method TE-PH-201 based on Quality and Testing of Thai Hom Mali Rice, Departmemt of Agriculture : 2004 P.117-119

2. ทำทับทิมกรอบ โดยตัวอย่างที่ 1, 2, 3 และ 4 ใช้ตำรับของ พรดารา เขตต์ทองคำ (2564 : 192) ตัวอย่างที่ 5, 6, 7 และ 8 ใช้ตำรับของ อบเชย อิ่มสบาย (2543 : 92-93) โดยวางแผนการทดลองแบบสุ่มอย่างสมบูรณ์ (Completely Randomized Design, CRD)

2.1 เตรียมโดย หั่นแห้วต้มสุกเป็นลูกเต๋าขนาด 0.5X0.5 จำนวน 200 กรัม

2.1 แช่ในน้ำหวานเฮลซ์บลูบอย 150 กรัม เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

2.3 กรองน้ำหวานออกคลุกแป้ง ตัวอย่างที่ 1, 2, 3 และ 4 ใช้สัดส่วนของแป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 100 : 0 : 0, 95 : 0: 5, 90 : 0: 10 และ 85 : 0 : 15 ตามลำดับ ตัวอย่างที่ 5, 6, 7 และ 8 ใช้ร้อยละ 50 : 50 : 0, 47.5 : 47.5 : 5, 45 : 45 : 10 และ 42.5 : 42.5 : 15 ตามลำดับ

2.4 นำแห้วที่คลุกแป้งแล้วแต่ละตัวอย่างต้มน้ำเดือดอุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เมื่อแป้งสุกใสตักขึ้นแช่น้ำเย็น

2.5 ทำน้ำเชื่อมเข้มข้นสัดส่วน น้ำ : น้ำตาลทราย เท่ากับ 1 : 1

2.6 กะทิราด เตรียมโดย หัวกะทิ ร้อยละ 100 เกลือ ร้อยละ 2.5 ของน้ำหนักกะทิ

2.7 ตักทับทิมกรอบใส่ถ้วยชิม ถ้วยละ 20 กรัม น้ำเชื่อม 10 กรัม หัวกะทิ 5 กรัม น้ำแข็งป่น 20 กรัม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำทับทิมกรอบนำไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยการใช้แบบทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้วยการให้คะแนนความชอบแบบ 7-point hedonic scale (1=ไม่ชอบมาก ถึง 7=ชอบมาก) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคทั่วไปซึ่งมีทั้งบุคลากร นักศึกษา ประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการโรงอาหารอาคารนพมาศ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สุ่มอย่างง่าย จำนวน 100 คน โดยวางแผนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้วยวิธีการทดลองแบบบล็อกไม่สมบูรณ์แบบสมดุล (Balanced Incomplete Block Design; BIB)

4. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย F– test เมื่อมีตัวอย่าง 3 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ความแปรปรวน One-way Analysis of Variance (ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธี Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่อมีตัวอย่างตั้งแต่ 3 ตัวอย่างขึ้นไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และ One-way ANOVA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม เนื่องจากอะไมโลสมีคุณสมบัติช่วยให้เนื้อสัมผัสเกิดความเหนียวหนึบ และศึกษาปริมาณการนำแป้ง oxidized starch มาใช้ร่วม จุดประสงค์เพื่อช่วยให้แป้งจับตัวกับวัตถุดิบได้ดีขึ้น ลดการลอกหลุดจากแห้ว สัดส่วนของแป้งทั้ง 3 ชนิดนี้ เป็นตัวแปรต้น ส่วนตัวแปรตาม คือคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวชองแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม

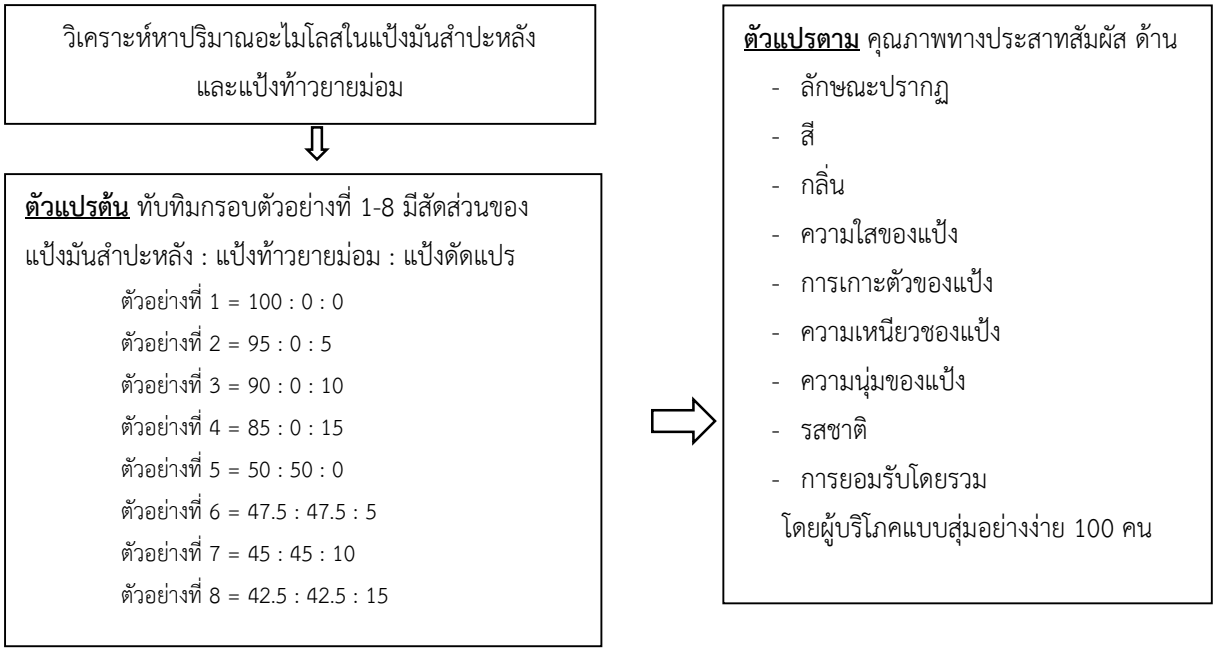

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม

ผลการวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม โดยบริษัทห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด ด้วยวิธี TE-PH-201 (In-house method TE-PH-201 based on Quality and Testing of Thai Hom Mali Rice, Departmemt of Agriculture : 2004 : 117-119) พบว่า แป้งมันสำปะหลังตราปลามังกรมีปริมาณ อะไมโลส เท่ากับ 19.54 กรัม/100 กรัม ส่วนแป้งท้าวยายม่อมตราปลามังกรมีปริมาณ อะไมโลส เท่ากับ 19.24 กรัม/100 กรัม (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม

ตัวอย่างแป้ง	ปริมาณ **Amylose**	วิธีทดสอบอ้างอิง
แป้งมันสำปะหลัง	19.54 กรัม/100 กรัม	In-house method TE-PH-201 based on Quality and Testing of Thai Hom Mali Rice, Departmemt of Agriculture : 2004 : 117-119
แป้งท้าวยายม่อม	19.24 กรัม/100 กรัม	

2. ผลการทดลองทำทับทิมกรอบที่ใช้สัดส่วนของแป้งมันสำปะหลัง แป้งท้าวยายม่อม และแป้งดัดแปร ในระดับต่าง ๆ

พบว่า การใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0: 0 ในการทำทับทิมกรอบ ซึ่งเป็นตำรับพื้นฐานในการทำทับทิมกรอบโดยทั่วไป ได้ทับทิมกรอบที่มีลักษณะใสเป็นมันเงา แป้งเกาะกับแห้วไม่หนา เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบ ในขณะที่ใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 50 : 50 : 0 ได้ทับทิมกรอบที่มีลักษณะใสเป็นมันเงา แป้งเกาะกับแห้วไม่หนาเช่นเดียวกับการใช้แป้งมันสำปะหลังเพียงชนิดเดียว เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียว หนึบน้อยกว่าการใช้แป้งมันสำปะหลังร้อยละ 100 เมื่อมีการผสมแป้งออกซิไดซ์ในปริมาณที่แตกต่างกันจะพบว่าทับทิมกรอบแต่ละตัวอย่างมีลักษณะที่แตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 10 กล่าวคือ เมื่อใช้แป้งออกซิไดซ์เพิ่มมากขึ้นช่วยทำให้แป้งเกาะตัวกันดีขึ้น แป้งหนามากขึ้น แต่แป้งออกซิไดซ์ไม่ได้ช่วยชะลอการดูดน้ำของแป้งที่เป็นส่วนผสมในทับทิมกรอบ เมื่อแช่ในน้ำเชื่อม หรือพักทับทิมกรอบไว้นานเกิน 12 ชั่วโมง แป้งที่เกาะกับแห้วก็เปื่อยและอืดลอกหลุดจากแห้วได้ง่าย (แสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะปรากฏของทับทิมกรอบทั้ง 8 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่	ลักษณะปรากฏ
1 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 : 0	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะไม่หนา เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบ มีสีชมพูเข้ม
2 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 0: 5	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าใช้แป้งมันสำปะหลังเพียงอย่างเดียว เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบ มีสีชมพูเข้ม
3 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 90 : 0 : 10	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าตัวอย่างที่ 2 เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบน้อยลงกว่าตัวอย่างที่ 2 มีสีชมพูเข้ม
4 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 85 : 0 : 15	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าตัวอย่างที่ 3 เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบน้อยลงกว่าตัวอย่างที่ 3 แป้งเริ่มอืด พอง เมื่อแช่น้ำเชื่อมนานขึ้นมีสีชมพูเข้ม
5 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 50 : 50 : 0	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะไม่หนาเช่นเดียวกับการใช้แป้งมันสำปะหลังเพียงชนิดเดียว เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียว หนึบน้อยกว่าการใช้แป้งมันสำปะหลังเพียงชนิดเดียว มีสีชมพูเข้ม
6 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 47.5 : 47.5 : 5	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าตัวอย่างที่ 5 เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียวและหนึบน้อยกว่าตัวอย่างที่ 5 แป้งไม่ค่อยเกาะกับแห้วเมื่อทิ้งไว้ในน้ำเชื่อม แป้งมีลักษณะเปื่อยเล็กน้อย มีสีชมพูเข้ม
7 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 45 : 45 : 10	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าตัวอย่างที่ 6 เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียวและหนึบน้อยกว่าตัวอย่างที่ 6 แป้งไม่ค่อยเกาะกับแห้วเมื่อทิ้งไว้ในน้ำเชื่อม แป้งมีลักษณะเปื่อยเพิ่มมากขึ้น มีสีชมพูเข้ม
8 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 42.5 : 42.5 : 15	แป้งใสเป็นมันเงา แป้งเกาะหนากว่าตัวอย่างที่ 7 เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียวและหนึบน้อยกว่าตัวอย่างที่ 6 แป้งไม่ค่อยเกาะกับแห้วเมื่อทิ้งไว้ในน้ำเชื่อม แป้งมีลักษณะเปื่อยและอืดพองน้ำ มีสีชมพูเข้ม

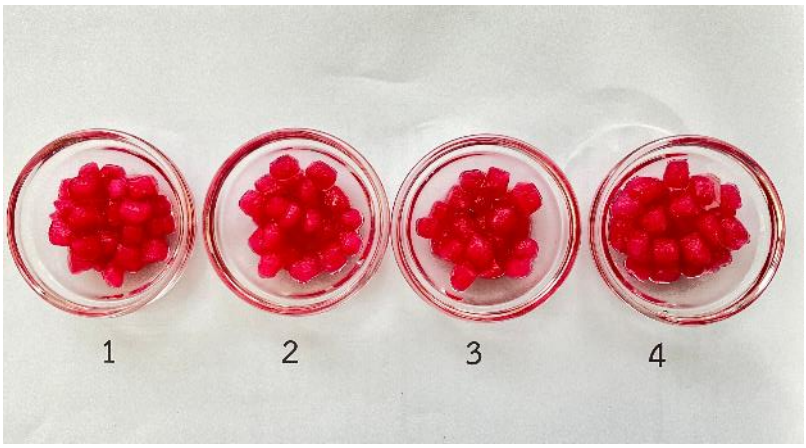

รูปที่ 2 แสดงลักษณะปรากฏของทับทิมกรอบทั้ง 4 ตัวอย่าง

หมายเหตุ ตัวอย่างที่ 1 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 : 0
ตัวอย่างที่ 2 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 0 : 5
ตัวอย่างที่ 3 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 90 : 0 : 10
ตัวอย่างที่ 4 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 85 : 0 : 15

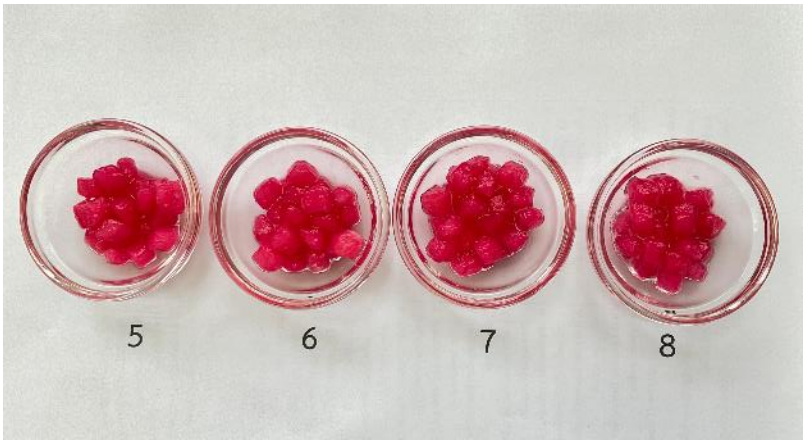

รูปที่ 3 แสดงลักษณะปรากฏของทับทิมกรอบทั้ง 4 ตัวอย่าง

หมายเหตุ

ตัวอย่างที่ 5 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 50 : 50 : 0
ตัวอย่างที่ 6 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 47.5 : 47.5 : 5
ตัวอย่างที่ 7 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 45 : 45 : 10
ตัวอย่างที่ 8 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 42.5 : 42.5 : 15

3. ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของทับทิมกรอบทั้ง 8 ตำรับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัจจัยคุณภาพทางประสาทสัมผัสของทับทิมกรอบทั้ง 8 ตัวอย่าง

ปัจจัยคุณภาพ	ตัวอย่างที่							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
ลักษณะปรากฏ*	5.96±0.94^{a}	6.04±0.91^{a}	5.88±0.98^{ab}	5.64±0.98^{bc}	5.56±1.10^{c}	5.25±1.30^{d}	5.05±1.17^{d}	4.37±1.13^{e}
สี*	6.22±0.91^{a}	6.21±0.95^{a}	6.03±0.96^{ab}	5.82±1.04^{bc}	5.66±0.97^{c}	5.32±1.21^{d}	5.18±1.21^{d}	4.53±1.30^{e}
กลิ่น*	5.96±1.10^{a}	5.90±1.12^{ab}	5.70±1.16^{abc}	5.48±1.10^{cd}	5.56±1.11^{bc}	5.14±1.35^{d}	5.12±1.34^{d}	4.63±1.70^{e}
ความใสของแป้ง*	5.79±1.11^{ab}	5.97±1.00^{a}	5.69±0.96^{ab}	5.58±0.99^{b}	5.45±1.10^{bc}	5.24±1.29^{c}	4.77±1.29^{d}	4.01±1.59^{e}
การเกาะตัวของแป้ง*	6.12±0.94^{a}	6.16±0.94^{a}	5.79±1.21^{a}	5.38±1.13^{b}	5.02±1.33^{c}	4.72±1.63^{cd}	4.47±1.34^{d}	3.43±2.05^{e}
ความเหนียวของแป้ง*	5.90±1.10^{a}	5.87±1.08^{a}	5.62±1.22^{a}	5.16±1.28^{b}	4.97±1.35^{b}	4.58±1.51^{c}	4.50±1.58^{c}	2.56±1.27^{d}
ความนุ่มของแป้ง*	6.06±0.97^{a}	6.02±0.99^{a}	5.76±1.24^{a}	5.20±1.38^{b}	5.18±1.47^{b}	4.91±1.66^{bc}	4.71±1.36^{c}	3.63±1.86^{d}
รสชาติ*	6.14±1.03^{a}	6.12±1.00^{a}	5.87±0.97^{a}	5.48±1.05^{b}	5.48±1.23^{b}	4.95±1.62^{c}	4.97±1.39^{c}	4.45±1.51^{d}
การยอมรับโดยรวม*	6.12±0.91^{a}	6.20±0.82^{a}	5.89±1.00^{a}	5.36±1.19^{bc}	5.51±1.27^{b}	5.11±1.48^{c}	4.77±1.52^{d}	3.71±1.99^{e}

หมายเหตุ ตัวอักษรที่เหมือนกันอยู่ในแนวนอนเดียวกันไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

ตัวอย่างที่ 1 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 : 0

ตัวอย่างที่ 2 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 0: 5

ตัวอย่างที่ 3 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 90 : 0 : 10

ตัวอย่างที่ 4 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 85 : 0 : 15

ตัวอย่างที่ 5 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 50 : 50 : 0

ตัวอย่างที่ 6 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 47.5 : 47.5 : 5
ตัวอย่างที่ 7 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 45 : 45 : 10
ตัวอย่างที่ 8 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 42.5 : 42.5 : 15

จากตารางที่ 3 พบว่า

ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยทุกปัจจัยคุณภาพมากกว่าตัวอย่างที่ 2-8 เกือบทุกปัจจัยคุณภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติและการยอมรับโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.96±0.94, 6.22±0.91, 5.96±1.10, 5.90±1.10, 6.06±0.97, 6.14±1.03 และ 6.12±0.91 ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ชอบเล็กน้อยถึงชอบปานกลาง ยกเว้นด้านความใสของแป้ง และการเกาะตัวของแป้ง ซึ่ง 2 ปัจจัยนี้ ตัวอย่างที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า โดยมีคะแนนเท่ากับ 5.97±1.00 และ 6.16±0.94 ตามลำดับ และพบว่า ตัวอย่างที่ 1, 2 และ 3 ทุกปัจจัยคุณภาพไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

ตัวอย่างที่ 4 และ 5 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี ความใสของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)โดยตัวอย่างที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี ความใสของแป้ง ความเหนียวของแป้ง และความนุ่มของแป้ง มากว่าตำรับที่ 5 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.64±0.98, 5.82±1.04, 5.58±0.99, 5.16±1.28 และ 5.20±1.38 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ชอบเล็กน้อยถึงชอบปานกลาง

ตัวอย่างที่ 6 และ 7 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง และรสชาติ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)พบว่าตัวอย่างที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยทุกปัจจัยคุณภาพมากกว่าตัวอย่างที่ 7 ได้แก่ด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.25±1.30, 5.32±1.21, 5.14±1.35, 5.24±1.29, 4.72±1.63, 4.58±1.51, 4.91±1.66, 4.95±1.62 และ 5.11±1.48 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์เฉย ๆ ถึงชอบเล็กน้อย

ในขณะที่ ตัวอย่างที่ 8 ทุกปัจจัยคุณภาพแตกต่างจากตัวอย่างที่ 1-7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\leq0.05$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม เท่ากับ 4.37±1.13, 4.53±1.39, 4.63±1.70, 4.01±1.59, 3.43±2.05, 2.56±1.27, 3.63±1.86, 4.45±1.51 และ 3.71±1.99 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ ไม่ชอบปานกลาง ถึงเฉย ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม

งานวิจัยนี้ พบว่า แป้งมันสำปะหลังตราปลามังกรจากการส่งตรวจวิเคราะห์มีปริมาณ อะไมโลส เท่ากับ 19.54 กรัม/100 กรัม ซึ่งสอดคล้องกับ กล้าณรงค์ ศรีรอต และเกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ (2550 : 37) ซึ่งกล่าวว่าแป้งมันสำปะหลังมีปริมาณอะไมโลส อยู่ร้อยละ 18-23 แต่ไม่สอดคล้องกับ สุนัดดา โยมญาติ (2565 : 1) ให้ข้อมูลว่า แป้งมันสำปะหลังมีปริมาณ อะไมโลส ร้อยละ 17-18 ส่วนแป้งท้าวยายม่อมตราปลามังกร จากการส่งตรวจวิเคราะห์มีปริมาณ อะไมโลส เท่ากับ 19.24 กรัม/100 กรัม มีความใกล้เคียงกับ พัชราภรณ์ แสงโยจารย์ และคณะ (2565 : 1) ได้วิเคราะห์หาปริมาณอะไมโลสในแป้งท้าวยายม่อม พบว่า มีปริมาณร้อยละ 18.69 และมีความใกล้เคียงกับ สุนัดดา โยมญาติ (2565 : 1) โดยให้ข้อมูลว่าแป้งท้าวยายม่อมมีปริมาณอะไมโลสร้อยละ 21 กล่าวโดยรวมแป้งท้าวยายม่อมมีปริมาณอะไมโลส อยู่ระหว่างร้อยละ 18-21 อย่างไรก็ตาม ปริมาณอะไมโลสที่มีอยู่ในแป้งท้าวแต่ละยี่ห้อหรือแต่ละแหล่งอาจจะมีปริมาณแตกต่างกันไป ซึ่งปริมาณของอะไมโลสที่เป็นองค์ประกอบในแป้งแต่ละชนิดทำให้แป้งมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ แป้งที่มีปริมาณอะไมโลสเป็นองค์ประกอบอยู่มากจะทำให้แป้งมีความแข็ง เหนียวหนึบ ดูดน้ำค่อนข้างช้า

2. ผลการทดลองทำทับทิมกรอบที่ใช้สัดส่วนของแป้งมันสำปะหลัง แป้งท้าวยายม่อม และแป้งดัดแปร ในระดับต่าง ๆ

การใช้แป้งมันสำปะหลังร้อยละ 100 ในการทำทับทิมกรอบ ซึ่งเป็นตำรับพื้นฐานในการทำทับทิมกรอบโดยทั่วไป ได้ทับทิมกรอบที่มีลักษณะใสเป็นมันเงา แป้งเกาะกับแห้วไม่หนา เนื้อสัมผัสของแป้งสุกมีลักษณะนุ่ม เหนียว หนึบ ในขณะที่ใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร : ร้อยละ 50 : 50 : 0 ได้ทับทิมกรอบที่มีลักษณะใสเป็นมันเงา แป้งเกาะกับแห้วไม่หนาเช่นเดียวกับการใช้แป้งมันสำปะหลัง เพียงชนิดเดียว เนื้อสัมผัสของแป้งสุกนุ่ม เหนียว หนึบน้อยกว่าการใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร : ร้อยละ 100 : 0 : 0 แป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม เป็นแป้งที่มีปริมาณอะไมโลสต่ำทั้งคู่ โมเลกุลส่วนใหญ่เป็นพวกอะไมโลเพคติน แป้งที่ได้จะไม่แข็งตัวมากนัก ด้วยคุณสมบัติของอะไมโลเพคตินทำให้ได้ทับทิมกรอบที่ใส เหนียวนุ่ม แต่ความเหนียวหนึบไม่เท่ากันเป็นเพราะแป้งทั้ง 2 ชนิด มีปริมาณ อะไมโลสที่ต่างกัน กล่าวคือ แป้งชนิดใดที่มีปริมาณอะไมโลสมากจะได้ผลิตภัณฑ์ที่เหนียวหนึบ จึงเป็นคำตอบที่ว่าทับทิมกรอบที่ทำจากแป้งมันสำปะหลังร้อยละ 100 มีความเหนียวหนึบมากกว่าทับทิมกรอบที่ผสมแป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม 50 : 50

เมื่อมีการผสมแป้งออกซิไดซ์ในปริมาณที่แตกต่างกันจะพบว่าทับทิมกรอบแต่ละตัวอย่างมีลักษณะที่แตกต่างกันดังรายงานไปแล้วนั้น โดยเมื่อใช้แป้งออกซิไดซ์เพิ่มมากขึ้นช่วยทำให้แป้งเกาะตัวกันดีขึ้น เกาะตัวกันหนามากขึ้น สอดคล้องกับ พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนาปนนท์ (2565 : 1) กล่าวถึงคุณสมบัติของแป้งออกซิไดซ์ว่ามีสมบัติเป็น polyelectrolyte เนื่องจากมีหมู่คาร์บอกซิลจำนวนมาก ดังนั้นจึงอาจใช้เพื่อ

ช่วยในการกระจายตัวของสารได้ แต่แป้งออกซิไดซ์ไม่ได้ช่วยชะลอการดูดน้ำของแป้งที่เป็นส่วนผสมในทับทิมกรอบ เมื่อแช่ทับทิมกรอบหรือพักทับทิมกรอบไว้ในน้ำเชื่อมนานเกิน 12 ชั่วโมง แป้งที่เกาะกับแห้วก็เปื่อยและอืด ลอกหลุดจากแห้วได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ กล้าณรงค์ ศรีรอต และเกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ (2550 : 161) วนิดา เผอิญโชค และจิรารัตน์ ทัตติยกุล (2547 : ออนไลน์) ซึ่งกล่าวว่า คุณสมบัติแป้งออกซิไดซ์มีความหนืดที่ลดลง

3. ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของทับทิมกรอบทั้ง 8 ตำรับ

3.1 ลักษณะปรากฏ สี ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง และความนุ่มของแป้ง

ตัวอย่างที่ 1 ใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 : 0 ตัวอย่างที่ 2-4 ใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ในสัดส่วนที่แตกต่างกัน พบว่า ทับทิมกรอบตัวอย่างที่ 2 (แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 0 : 5) มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 1 (แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 100 : 0 : 0) และตัวอย่างที่ 3 (แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 90 : 0 : 10) มีคะแนนเฉลี่ยมากเป็นอันดับ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.04±0.91, 5.96±0.94 และ 5.88±0.98 ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยด้านสี ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.22±0.91, 6.21±0.95 และ 6.03±0.96 ตามลำดับ ด้านความใสของแป้ง ตัวอย่างที่ 2 มีความใสมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.97±1.00, 5.79±1.11 และ 5.69±0.96 ตามลำดับ ด้านการเกาะตัวของแป้ง ตัวอย่างที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเท่ากับ 6.16±0.94, 6.12±0.94 และ 5.79±1.21 ตามลำดับ ด้านความเหนียวของแป้ง ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเท่ากับ 5.90±1.10, 5.87±1.08 และ 5.62±1.22 ตามลำดับ ด้านความนุ่มของแป้ง ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเท่ากับ 6.06±0.97, 6.02±0.99 และ 5.76±1.24 ตามลำดับ ทับทิมกรอบทั้งสามตัวอย่างมีลักษณะ สีออกแดงอมชมพู ซึ่งเป็นสีของน้ำแดงหวานเฮลส์บูบอย แป้งเกาะติดค่อนข้างหนา มีความใสเป็นเงา นุ่ม เหนียวเหนอะหนะ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของแป้งที่มีปริมาณอะไมโลเพคตินเป็นองค์ประกอบจำนวนมากกว่าปริมาณอะไมโลส สอดคล้องกับ กล้าณรงค์ ศรีรอต และเกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ (2550 : 37) สุนัดดา โยมญาติ (2565 : 1), พัชราภรณ์ แสงโยจารย์ และคณะ (2565 : 4) ซึ่งกล่าวถึงปริมาณอะไมโลสในแป้งมันสำปะหลังว่ามีอยู่ประมาณ ร้อยละ 17-23

ส่วนทับทิมกรอบตัวอย่างที่ 5 ซึ่งมีส่วนผสมระหว่าง แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร (ร้อยละ 50 : 50 : 0) ตัวอย่างที่ 6-8 ใช้แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ในสัดส่วนที่แตกต่างกัน พบว่า เมื่อมีการเพิ่มปริมาณแป้งดัดแปรมากขึ้น คะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง และความนุ่มของแป้ง มีแนวโน้มลดลง สาเหตุเนื่องจาก

แป้งดัดแปร (ออกซิไดซ์สตาร์ช) คุณสมบัติการพองตัวและการละลายของแป้งจะเปลี่ยนไปเมื่อมีการดัดแปรทางเคมี จะทำให้เกิดการแตกออกของพันธะภายในร่างแห ทำให้เม็ดแป้งกระจายออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ การละลายและการพองตัวสูงขึ้น ความหนืดลดลง (กล้าณรงค์ ศรีรอต และเกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ, 2550 : 37) เมื่อมีปริมาณแป้งดัดแปรเพิ่มขึ้นทำให้ทับทิมกรอบมีลักษณะอืดน้ำ ในทางเดียวกัน แป้งท้าวยายม่อมมีปริมาณอะไมโลสต่ำกว่าแป้งมันสำปะหลังทำให้แป้งท้าวยายม่อมมีการพองตัวสูงกว่า ซึ่งอะไมโลสจะทำให้โครงสร้างร่างแหในเม็ดแป้งแข็งแรงขึ้นทำให้พองตัวได้ต่ำ และอีกเหตุผลคือ แป้งท้าวยายม่อมมีขนาดเม็ดแป้ง 13-17 ไมครอน เม็ดแป้งใหญ่กว่าเม็ดแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งแป้งมันสำปะหลังมีขนาดเม็ดแป้ง 5-35 ไมครอน (Maningat C. C., and Seib, P. A. 1992 : 1) โดยทั่วไปแป้งที่มีขนาดใหญ่กว่าจะเกิดเจลาติไนเซชั่นก่อนขนาดเล็ก

3.2 ด้านกลิ่น ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.96±1.10, 5.90±1.12 และ 5.70±1.16 ตามลำดับ และตั้งแต่ตัวอย่างที่ 4-8 คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ อาจเป็นเพราะว่าแป้งท้าวยายม่อมและแป้งดัดแปรมีกลิ่นที่แรงกว่าแป้งมันสำปะหลังทำให้ทับทิมกรอบที่มีการผสมระหว่างแป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ผู้บริโภคยอมรับได้ลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ นิยมวิทย์ และอัญชนีย์ อุทัยพัฒนาชีพ (2528 : 115) กล่าวว่าแป้งท้าวยายม่อมเป็นแป้งที่ไม่มีกลิ่น แต่เมื่อทำให้สุกจะเกิดกลิ่นขึ้นโดยเฉพาะ และสอดคล้องกับ กล้าณรงค์ ศรีรอต และเกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ (2550 : 159-160) กล่าวถึงวิธีการผลิตแป้งออกซิไดซ์ ว่าใช้สารโซเดียมไฮโปคลอไรด์หรือแคลเซียมไฮโปคลอไรด์ เป็นสารออกซิไดซ์ ทำโดยเติมแก๊สคลอรีนเข้าไป และผ่านกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ แป้งที่ได้จะขาวขึ้น กลิ่นดีขึ้น

3.3 รสชาติ ตัวอย่างที่ 1 มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.14±1.03, 6.12±1.00 และ 5.87±0.97 ตามลำดับ ตั้งแต่ตัวอย่างที่ 4-8 คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ สอดคล้องกับ นิรนาม (2565 : 1) สันนิษฐานได้ว่า การทดสอบทางประสาทสัมผัสด้านรสชาติ ต้องใช้การมองเห็น การได้กลิ่น การชิม และการสัมผัส ทำให้สารในปากเกิดปฏิกิริยาเคมีกับเซลล์รับรสที่อยู่ในตุ่มรับรสที่ลิ้น พร้อม ๆ กับกลิ่นและการกระตุ้นที่ประสาท เมื่อลักษณะของตัวอย่างที่ชิมเริ่มมีลักษณะไม่เป็นที่ยอมรับทำให้การรับรู้รสชาติหรือการยอมรับในรสชาติก็จะด้อยลงไปด้วย

3.4 การยอมรับโดยรวม ตัวอย่างที่ 2 มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.20±0.82, 6.12±0.91 และ 5.89±1.00 ตามลำดับ ตั้งแต่ตัวอย่างที่ 6-8 คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ การยอมรับโดยรวมหมายถึงการยอมรับโดยภาพรวม คือนำทุกปัจจัยคุณภาพมาพิจารณาว่าตัวอย่างใดที่ผู้บริโภคยอมรับได้มากที่สุด สอดคล้องกับ ไพโรจน์ วิริยจารี (2545 : 2) ได้อธิบายไว้เกี่ยวกับความสำคัญในการประเมินทางด้านประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation) ไว้ว่า ผู้บริโภคสามารถเลือกผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานของความรู้สึกอย่างมีเหตุมีผลเบื้องต้น ต่อการยอมรับบนพื้นฐานของความคิดเห็นทั่วไปที่สอดคล้องกับการใช้งาน โดยความคิดในการเลือกนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณภาพทางด้าน

ประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมนุษย์นั้นจะใช้การรับรู้ต่อลักษณะของผลิตภัณฑ์ในหลาย ๆ อย่าง เพื่อที่จะตัดสินใจยอมรับผลิตภัณฑ์โดยรวมนั้น โดยทั่วไปการรับรู้ทางด้านผลิตภัณฑ์ของมนุษย์มักพิจารณาในลักษณะดังต่อไปนี้ ลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) กลิ่น (Oder) รูปร่างของเนื้อหรือผิวสัมผัส และความคงตัวของรูปร่าง (Texture and Consistency) รสชาติ (Tested) และลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้ มักจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะเป็นวงจร โดยลักษณะหรือรูปร่างหนึ่งจะมีความสัมพันธ์กับอีกลักษณะหนึ่งอย่างมีเหตุผล

ดังนั้นผลจากงานวิจัยทับทิมกรอบในครั้งนี้ตัวอย่างที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ ตัวอย่างที่ 2 แป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 95 : 0 : 5 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (การใช้แป้งดัดแปร oxidized starch ในทับทิมกรอบ ทำให้แป้งมีการเกาะติดกับแห้วได้ดีกว่าการใช้แป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม) เพียงแต่ใช้ได้ในปริมาณที่จำกัด เพราะถ้าใช้เกินร้อยละ 5 ทับทิมกรอบเก็บรักษาได้ไม่นาน เนื่องจากแป้งจะอืดน้ำ และแป้งท้าวยายม่อมไม่เหมาะที่จะนำมาผสมกับแป้งมันสำปะหลังในการทำทับทิมกรอบ เพราะจากคะแนนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสทุกด้านมีคะแนนน้อยกว่าที่ใช้แป้งมันสำปะหลังเพียงอย่างเดียว โดยตัวอย่างที่ 1 แป้งมันสำปะหลัง ร้อยละ 100 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม มีคะแนนเท่ากับ 5.96±0.94, 6.22±0.91, 5.96±1.10, 5.79±1.11, 6.12±0.94, 5.90±1.10, 6.06±0.97, 6.14±1.03 และ 6.12±0.91 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวอย่างที่ 5 ใช้สัดส่วนแป้งมันสำปะหลัง : แป้งท้าวยายม่อม : แป้งดัดแปร ร้อยละ 50 : 50 : 0 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น ความใสของแป้ง การเกาะตัวของแป้ง ความเหนียวของแป้ง ความนุ่มของแป้ง รสชาติ และการยอมรับโดยรวม มีคะแนนเท่ากับ 5.56±1.10, 5.66±0.97, 5.56±1.11, 5.45±1.10, 5.02±1.33, 4.97±1.35, 5.18±1.47, 5.48±1.23 และ 5.51±1.27 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ยังไม่มีผู้ศึกษาการนำแป้งออกซิไดซ์มาใช้กับอาหารลักษณะเช่นนี้ แต่พบการนำแป้งออกซิได์มาใช้กับอาหารในลักษณะอื่น โดย วนิดา เผอิญโชค และจิรารัตน์ ทัตติยกุล (2547 : ออนไลน์) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตสตาร์ชมันสำปะหลังออกซิไดซ์-พรีเจลาติไนซ์เพื่อเป็นสารเพิ่มการเกาะติดในแป้งชุบทอดแทนที่แป้งสาลี พบว่า ใช้แป้งออกซิไดซ์ไม่เกินร้อยละ 5 มีความสามารถในการเกาะติดของน้ำแป้งชุบและปริมาณการเกาะติดของเปลือกแป้งในผลิตภัณฑ์ไก่และแครอทชุบแป้งทอดดีขึ้น และมีลักษณะกรอบเปราะ แต่เมื่อใช้แทนที่แป้งสาลีร้อยละ 10 มีคะแนนทางประสาทสัมผัสในด้านการยอมรับโดยรวมลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. แป้งออกซิไดซ์ เหมาะที่จะใช้ทำอาหารลักษณะกรอบ เช่น แป้งทอดกรอบ

2. แป้งท้าวยายม่อมไม่เหมาะที่จะใช้ผสมกับแป้งมันในการทำทับทิมกรอบ

3. ในการศึกษาการใช้แป้งดัดแปรเพื่อช่วยในการยึดเกาะกับอาหารที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบมาก ๆ ควรศึกษาแป้งดัดแปรแบบอื่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ในการวิจัยครั้งนี้แห้วหั่นขนาด 0.5X0.5 cm. ควรทดลองหั่นแห้วให้มีขนาดใหญ่กว่านี้เพื่อเพิ่มพื้นผิวในการยึดเกาะของแป้ง

2. ทับทิมกรอบควรทำแล้วทดสอบทางประสาทสัมผัสกับผู้บริโภคเลยไม่ควรทิ้งไว้เกิน 1 วัน เพราะแป้งจะอืดน้ำและลอกหลุดจากแห้ว

3. ควรเสิร์ฟตัวอย่างขณะเย็นจัดหรือใส่น้ำแข็งปน

4. ควรศึกษาอายุการเก็บรักษา

5. ทับทิมกรอบสามารถนำไปใช้แทนแห้วในตะโก้ได้ เพื่อเป็นการสร้างสีสัน และความหลากหลาย

6. เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ สามารถใส่มะพร้าวอ่อน ข้าวโพดหวาน เผือก ฯลฯ เพื่อรับประทานร่วมกับทับทิมกรอบได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทดลองนำแป้งตั้งหมิ่นมาใช้ในการทำทับทิมกรอบ หรือ

2. ควรทดลองนำแป้งมันฮ่องกงมาใช้ในการทำทับทิมกรอบ

เอกสารอ้างอิง

กล้าณรงค์ ศรีรอต และ เกื้อกูล ปิยะจอมขวัญ. (2550). *เทคโนโลยีของแป้ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ นิยมวิทย์ และอัญชนีย์ อุทัยพัฒนาชีพ. (2528). *วิทยาศาสตร์การประกอบอาหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรดารา เขตต์ทองคำ. (2564). *ทับทิมกรอบ การประกอบอาหารไทยและขนมไทย*. เอกสารประกอบการสอน. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนาปนนท์. (2565). Oxidized starch / สตาร์ชออกซิไดส์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา ttps://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/4172/oxidized-starch.

พัชราภรณ์ แสงโยจารย์ และคณะ. (2465). *สมบัติทางเคมี กายภาพ ของแป้งเท้ายายม่อม และสมบัติทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา http://ird.rmuti.ac.th/2015/files/2562/File/.

ไพโรจน์ วิริยจารี. (2545). *การประเมินทางประสาทสัมผัส* (Sensory Evaluation). เชียงใหม่: คณะอุตสาหกรรมเกษตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วนิดา เผอิญโชค และ จิรารัตน์ ทัตติยกุล. (2547) งานวิจัยเรื่อง *การผลิตสตาร์ชมันสำปะหลังออกซิไดซ์-พรีเจลาติไนซ์เพื่อเป็นสารเพิ่มการเกาะติดในแป้งชุบทอด*. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&record_id=45057.

นิรนาม. (2565). การรับรู้รส. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565แหล่งที่มา https://th.wikipedia.org/wiki/การรับรู้รส.

สิทธิโชค ศรีโช. (2563). “ทับทิมลอยแก้ว” ขนมไทยสูตรลับตำรับญวน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: https://goodlifeupdate.com/healthy-food/199780.html

สุนัดดา โยมญาติ. (2565). แป้งอะไรใช้ทำขนม. สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) สาขาชีววิทยา เขียนโดย biology. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา http://biology.ipst.ac.th/?p=3266.

อบเชย อิ่มสบาย. (2564). ทับทิมกรอบ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา https://Krua.co

Departmemt of Agriculture. (2004). In-house method TE-PH-201 based on Quality and Testing of Thai Hom Mali Rice, *Departmemt of Agriculture : 2004.* P.117-119.

Maningat, C. C., and Seib, P. A. (1992). Starch: Occurrence, isolation, and properties of Starch granules. In AACC Short Course. *“Starch: Structure, Properties, and Food Uses.*” December 3-4, 1992. Chicago.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย
Causal Factors Influencing Business Performance of Thai Food Exporters

วัลยา ตั้งมุทาสวัสดิ์,
ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และ ปิยะมาศ สื่อสวัสดิ์วณิชย์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Wanlaya Tangmuthasawat,
Piyachat Jarutirasarn and Piyamas Suesawadwanit
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: wanlayatan78@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย (2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย (3) เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทผู้ส่งออกอาหารไทย 480 บริษัท ซึ่งกำหนดโดยสุ่มตามสัดส่วนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างในการทดสอบสมมติฐาน

ผลจากการวิจัยพบว่า (1) ผลการดำเนินงานทางธุรกิจมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย (3) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ความสามารถทางการตลาด และความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ความสามารถทางการตลาด ความสามารถเชิงพลวัต และนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ความสามารถทางการตลาด และความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผลการดำเนินงานทางธุรกิจ; การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ; ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ; นวัตกรรมองค์การ; ผู้ส่งออกอาหารไทย

---

* วันที่รับบทความ : 3 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 22 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 23 มิถุนายน 2566
Received: June 3 2023; Revised: June 22 2023; Accepted: June 23 2023

Abstracts

The objectives of this research article were: (1) to study business performance of Thai food exporters (2) to study level of opinion regarding factors influencing business performance of Thai food exporters (3) to develop causal relationship model of factors influencing business performance of Thai food exporters. Quantitative research was conducted by using questionnaires as the research instrument from Thai food exporters 480 samples, randomly selected based on proportions and using simple random sampling. The data were analyzed using mean and standard deviation, and structural equation modeling technique was used to test hypotheses.

The results of the study were as follow (1) business performance had the overall level of opinion at neither agree nor disagree level. (2) the overall opinion on factors influencing business performance had in agree level. (3) the causal relationship model of factors influencing business performance was consistent with empirical data. Total quality management, corporate social responsibility, marketing capability and dynamic capability had direct effect on organizational innovation with statistical significance at .05 level. Total quality management, corporate social responsibility, marketing capability, dynamic capability and organizational innovation had direct effect on business performance with statistical significance at .05 level. Total quality management, corporate social responsibility, marketing capability and dynamic capability had indirect effect on business performance through organizational innovation with statistical significance at .05 level.

Keywords : Business performance, Total quality management, Corporate social responsibility, Organizational innovation, Thai food exporters

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ทั้งในแง่ของคุณภาพและความหลากหลายของสินค้า เป็นผลจากความพร้อมด้านวัตถุดิบหลักที่เป็นผลผลิตจากภาคการเกษตรของประเทศที่มีการพัฒนามาอย่างยาวนาน จึงสามารถป้อนวัตถุดิบหลักที่มีคุณภาพสูงให้แก่ภาคอุตสาหกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับศักยภาพของผู้ประกอบการไทยที่สามารถพัฒนาคุณภาพและรูปแบบของสินค้าที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไทยจึงจัดได้ว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าอาหารแปรรูปอันดับต้น ๆ ของโลก และมีการส่งออกไปยัง 6 ทวีป รวม 222 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ ภาครัฐได้มีนโยบายผลักดันอุตสาหกรรมอาหารมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มูลค่าการส่งออกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 860,522 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2556 มาเป็น 1,075,530 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 24.99 อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2562 มูลค่าการส่งออกของอาหารไทยได้ลดลงเป็น 1,030,524 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.18 และได้ลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2563 มูลค่าการส่งออกของอาหารไทยได้ลดลงเหลือ 986,407 ล้านบาท อันเป็นผลมาจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้ว่าปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 มูลค่าการส่งออกอาหารไทยมีแนวโน้มในการขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 1 แต่ในปี พ.ศ. 2566 คาดว่า การส่งออกอาหารไทยจะมีการหดตัวถึงร้อย

ละ 8.00 โดยมีปัจจัยมาจากกำลังซื้อที่น้อยลง และค่าเงินบาทที่ผันผวน อีกทั้งจากอันดับประเทศผู้ส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก พบว่า อันดับส่งออกของไทยในปี พ.ศ. 2565 ได้ตกลงมาอยู่ในอันดับที่ 15 ของโลก จากอันดับที่ 11 ในปี พ.ศ. 2562 (สถาบันอาหาร, 2565, online) จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้ส่งออกอาหารไทยต้องพัฒนาสมรรถภาพของธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานทางธุรกิจขององค์การ เพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้ ทางหนึ่ง คือ การนำระบบจัดการมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการให้มีสมรรถภาพสูงขึ้น นั่นคือ การนำระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมาใช้ในการบริหารจัดการ

ตาราง 1 มูลค่าการส่งอออกอาหารไทยระหว่างปี พ.ศ. 2556-2565

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)
พ.ศ. 2556	860,522
พ.ศ. 2557	955,152
พ.ศ. 2558	937,600
พ.ศ. 2559	980,136
พ.ศ. 2560	1,042,772
พ.ศ. 2561	1,075,530
พ.ศ. 2562	1,030,524
พ.ศ. 2563	986,407
พ.ศ. 2564	1,107,853
พ.ศ. 2565	1,359,362

(ที่มา. สถาบันอาหาร, 2565, online)

การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การช่วยให้ผู้บริหารและองค์การสามารถรับรู้ปัญหาของลูกค้าและความต้องการที่แท้จริงของตลาด เพื่อให้การผลิตสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของลูกค้าและสามารถตอบสนองความพึงพอใจแก่ลูกค้า โดยให้ความสำคัญกับระบบที่เรียบง่าย ตลอดจนผลลัพธ์ที่ลดความสูญเสียและความสูญเปล่าในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีการบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาระบบขั้นตอน และการจัดเก็บข้อมูลการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ แก้ไขง่าย และไม่เสียเวลากับงานที่ไม่เพิ่มคุณค่าให้กับธุรกิจ (Sciarelli, Gheith, and Tani, 2020 : 1355) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ยืนยันได้ว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การสามารถนำมาพัฒนาองค์การ เพื่อสร้างผลการดำเนินงานขององค์การที่ดีขึ้น และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ยังก่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมขึ้นในองค์การด้วย (Abu Salim, Sundarakani, and Lasrado, 2019: 881)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่พบในปัจจุบัน เกิดจากการดำเนินงานของภาคธุรกิจที่ต่างมุ่งหวังประสบความสำเร็จในกิจการ โดยมุ่งหวังเฉพาะเพื่อสร้างผลประโยชน์ แต่ขาดความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และสังคม ที่สืบเนื่องมาจากการดำเนินกิจการขององค์การ ด้วยเหตุดังกล่าว ส่งผลให้เกิด

ปัญหาวิกฤติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ทั่วโลกซึ่งรับรู้ได้เป็นรูปธรรมได้ ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องหันมาให้ความสำคัญ ไม่ใช่หวังเพียงเพื่อสร้างผลทางการตลาดหรือให้ได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้นเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและกลายเป็นแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ (Para-González and Mascaraque-Ramírez,2020: 579)

นอกจากการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การและความรับผิดชอบต่อสังคมที่กล่าวมา ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ นั่นคือ ความสามารถทางการตลาด เพราะเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้ธุรกิจมองเห็นภาพรวมของข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมทางการตลาดในอนาคต และยังส่งผลให้ธุรกิจสามารถแสวงหาโอกาสต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อนำมาปรับวิธีการดำเนินงานทางการตลาด ให้สามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงกับที่ลูกค้าหรือตลาดต้องการ (Borahima, Noermijati, Hadiwidjojo and Rofi, 2021 : 95)

การที่ธุรกิจส่งออกอาหารไทยมีการเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่องภายใต้สภาวะการแข่งขันที่รุนแรง เป็นสิ่งที่ความสามารถเชิงพลวัต สามารถเข้าไปอธิบายถึงลักษณะการดำเนินกิจการที่มีความสอดคล้องกับการสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งการสร้างการเปลี่ยนแปลงของกิจการที่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมของธุรกิจเพื่อให้ได้รับโอกาสใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น การดูดซับความรู้จากภายนอกมาพัฒนาศักยภาพของกิจการ และเกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับกิจการได้ (Ferreira, Cardim, and Coelho, 2021: 628)

การพัฒนานวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและคุณภาพชีวิตของสังคมในโลกโดยรวม ประเทศพัฒนาแล้วต่างให้ความสำคัญต่อนวัตกรรม เพราะนวัตกรรมสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และก่อให้เกิดอาชีพและธุรกิจใหม่ รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน หากมองในแง่ของธุรกิจ ยังพบว่า องค์การต้องมีการสร้างนวัตกรรม เพื่อทำให้การดำเนินธุรกิจขององค์การอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Alosani, Yusoff, and Al-Dhaafri, 2020: 14)

กล่าวได้ว่า ธุรกิจการส่งออกอาหารมีความสำคัญต่อประเทศไทย เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันประสบปัญหาผลการดำเนินงาน ทำให้ต้องมีการปรับตัว จากการทบทวนงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ความสามารถทางการตลาด ความสามารถเชิงพลวัต และนวัตกรรมองค์การ มาปรับใช้ในการศึกษาถึงอิทธิพลทางตรงที่มีต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังศึกษาถึงอิทธิพลของ 4 ปัจจัยแรกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจโดยผ่านนวัตกรรมองค์การ โดยตัวแปรเหล่านี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงอิทธิพลทางอ้อมอยู่ไม่มากนัก การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ นักศึกษา ประชาชนทั่วไปและผู้ส่งออกอาหารไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย
3. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method research) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and samples)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ บริษัทผู้ส่งออกอาหารไทย จำนวน 686 บริษัท โดยมาจากรายชื่อบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทยของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2563 : online) จำนวน 326 บริษัท และรายชื่อบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทยของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย (2563 : online) จำนวน 360 บริษัท โดยรายชื่อดังกล่าวไม่เป็นรายชื่อที่ซ้ำกัน และใช้กฎอย่างง่ายว่าด้วยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรวัดได้ ควรจะเป็น 15 - 20 เท่าต่อ 1 (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010 : 510) ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนพารามิเตอร์ 24 พารามิเตอร์ จึงเลือกใช้สัดส่วน 20 เท่าของพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าในโมเดลในการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่ยอมรับได้ในระดับดี (Kline, 2015 : 217) ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 480 บริษัท จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างโดยสุ่มตามสัดส่วน (Proportional allocation) และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจและผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale questions) มีการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) โดยให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดระดับมาตราส่วน 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่แน่ใจ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2561: 165)

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (Best & Kahn, 2014 : 215)

ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00-1.49
ไม่เห็นด้วย	1.50-2.49
ไม่แน่ใจ	2.50-3.49
เห็นด้วย	3.50-4.49
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.50-5.00

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการโดยการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าดัชนีมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index: IOC) เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความสอดคล้องเป็นรายข้อคือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องได้รับการปรับปรุง (Ronna & Laurie, 2003 : 166) ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่มีการตัดข้อคำถามใด ๆ ออกไป และหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient, α) ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.842-0.887 และมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.878 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.80 (Eisinga, Te Grotenhuis, & Pelzer, 2012 : 640) ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทย เพื่อทำส่งลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ไปยังผู้บริหารของบริษัท โดยผู้วิจัยรอการตอบกลับเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว พบว่า ยังไม่ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน จึงดำเนินการติดตามจนได้แบบสอบถามครบ 480 ชุด จึงหยุดติดตาม ใช้เวลาทั้งสิ้น 15 สัปดาห์

4.การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ทำการตรวจสอบปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) พบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เกิน 0.80 และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (Assessment of model fit) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรทั้ง 6 มีความ

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากนั้น ทำการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling)

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

H1 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย

H2 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย

H3 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย

H4 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย

H5 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H6 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H7 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H8 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H9 นวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H10 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H11 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H12 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

H13 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดองค์ประกอบของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1.การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQMALL) ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นของผู้บริหารสูงสุด (TQM1) การจัดการกระบวนการ (TQM2) การมีส่วนร่วมของพนักงาน (TQM3) การให้ความสำคัญกับลูกค้า (TQM4) 2. ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ (CSRALL) ประกอบด้วย ความรับผิดชอบทางจริยธรรม (CSR1)

ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (CSR2) ความรับผิดชอบต่อพนักงาน (CSR3) ความรับผิดชอบต่อลูกค้า (CSR4) 3.ความสามารถทางการตลาด (MKCALL) ประกอบด้วย ความสามารถด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ (MKC1) ความสามารถด้านราคา (MKC2) ความสามารถด้านช่องทางจำหน่าย (MKC3) ความสามารถทางการสื่อสาร (MKC4) 4.ความสามารถเชิงพลวัต (DYCALL) ประกอบด้วยความสามารถเห็นโอกาส (DYC1) ความสามารถในการดูดซับความรู้ (DYC2) ความสามารถในการปรับตัว (DYC3) ความสามารถในการประสานงาน (DYC4) 5.นวัตกรรมองค์การ (INOALL) ประกอบด้วยนวัตกรรมการจัดการ (INO1) นวัตกรรมการตลาด (INO2) นวัตกรรมกระบวนการ (INO3) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (INO4) 6. ผลการดำเนินงานทางธุรกิจ (PERALL) ประกอบด้วย ต้นทุน (PER1) ผลกำไร (PER2) ยอดขาย (PER3) ส่วนแบ่งการตลาด (PER4) และนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

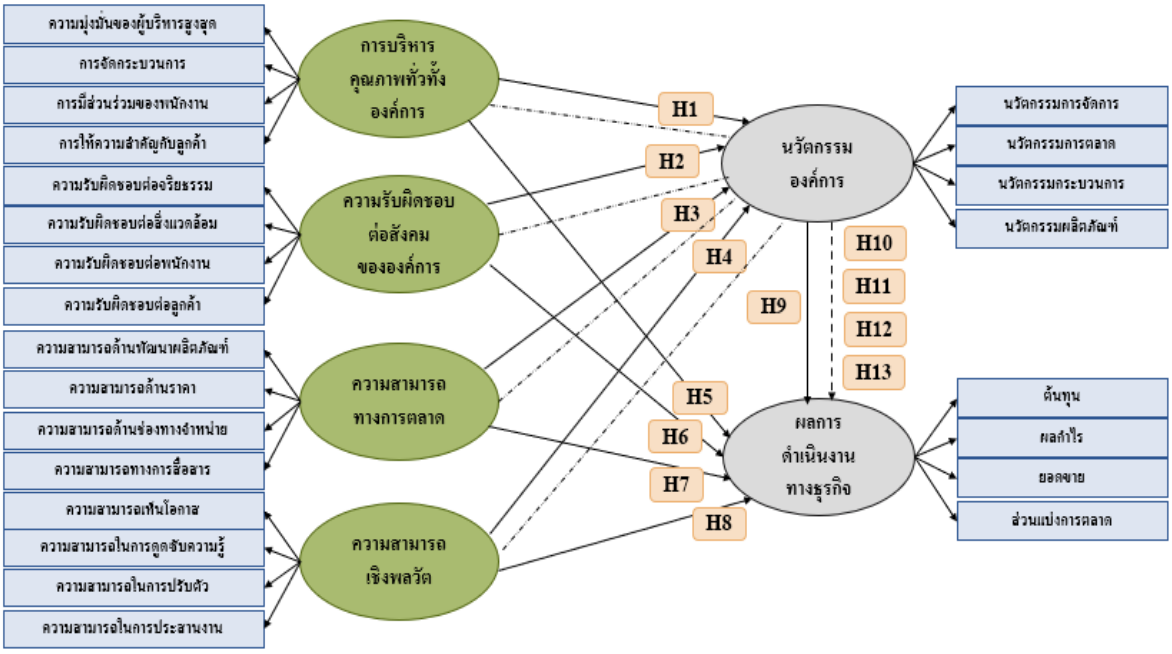

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{x}$ = 4.53)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของแต่ละปัจจัยอยู่ในระดับเห็นเรียงลำดับ ดังนี้ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ($\bar{x}$ = 4.09) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ

($\overline{x}$ = 4.06) ความสามารถเชิงพลวัต ($\overline{x}$ = 3.98) ความสามารถทางการตลาด ($\overline{x}$ = 3.97) นวัตกรรมองค์การ ($\overline{x}$ = 3.89)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของส่งออกอาหารไทย

ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ Goodness of fit ดังนี้ (Hair *et al*, 2010 : 665) : *p*-value = 0.068 (*p* value > 0.05), χ^2/df = 1.91 ($\chi^2/df \leq 2.00$), GFI = 0.98 (GFI ≥ 0.95), AGFI = 0.97 (AGFI ≥ 0.95), CFI = 1.00 (CFI ≥ 0.95), RMSEA = 0.014 (RMSEA < 0.05), RMR = 0.012 (RMR < 0.05) ดังแสดงในตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect: IE) และอิทธิพลโดยรวม (Total effect: TE) ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 2 พบว่า

1. ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อนวัตกรรมองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์ เรียงตามลำดับ ดังนี้ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (DE=0.29) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ (DE=0.27) ความสามารถทางการตลาด (DE=0.24) ความสามารถเชิงพลวัต (DE=0.21) โดยตัวแปรทั้งสี่ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของนวัตกรรมองค์การ (R^2) ได้เท่ากับ 0.71 (71.0%)

2. ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจมีค่าสัมประสิทธิ์ เรียงตามลำดับ ดังนี้ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (DE=0.41) นวัตกรรมองค์การ (DE= 0.37) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ (DE=0.36) ความสามารถทางการตลาด (DE=0.27) ความสามารถเชิงพลวัต (DE=0.18)

3. ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจผ่านนวัตกรรมองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์ ดังนี้ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (IE=0.11) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ (IE=0.10) ความสามารถทางการตลาด (IE=0.09) ความสามารถเชิงพลวัต (IE=0.08)

ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลรวมต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจมากที่สุด คือ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TE=0.52) รองลงมา ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ (TE=0.46) นวัตกรรมองค์การ (TE=0.37) ความสามารถทางการตลาด (TE=0.36) และความสามารถเชิงพลวัต (TE=0.26) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งห้าตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานทางธุรกิจ (R^2) ได้เท่ากับ 0.90(90.0%)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรผล / ตัวแปรสาเหตุ	นวัตกรรมองค์การ			ผลดำเนินงานทางธุรกิจ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ	0.29*	-	0.29*	0.41*	0.11*	0.52*
ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ	0.27*	-	0.27*	0.36*	0.10*	0.46*
ความสามารถทางการตลาด	0.24*	-	0.24*	0.27*	0.09*	0.36*
ความสามารถเชิงพลวัต	0.21*	-	0.21*	0.18*	0.08*	0.26*
นวัตกรรมองค์การ	-	-	-	0.37*	-	0.37*
R^2	0.71			0.90		

χ^2/df = 1.91, *p* value = 0.068, GFI = 0.98, AGFI = 0.97, RMR = 0.012, RMSEA = 0.014, CN = 685.90, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect, TE = Total Effect, **p* value < .05

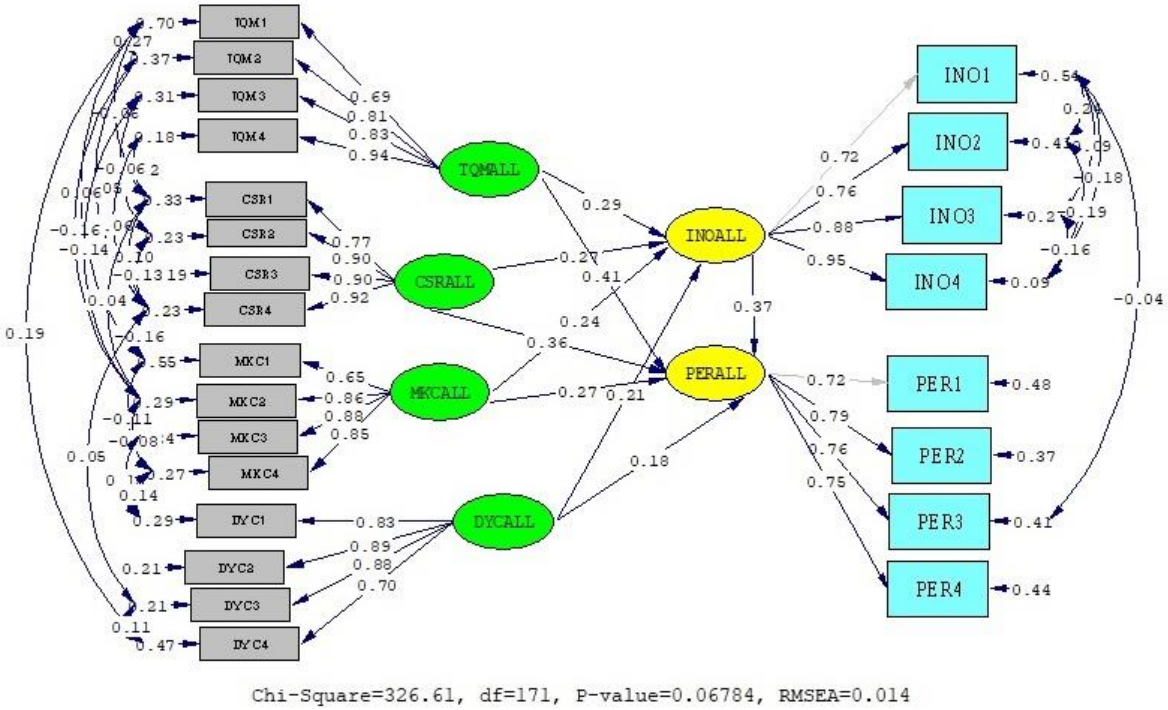

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดล

ผลการวิจัยทั้งหมดสามารถตอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H1 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H2 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H3 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H4 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H5 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H6 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H7 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H8 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H9 นวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H10 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H11 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H12 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ
H13 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย พบว่า โดยภาพรวม ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Arda, Bayraktar, & Tatoglu (2018 : 69) ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานในองค์การอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากผลการดำเนินงานทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่ยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังคงส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้องค์การมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย เมื่อพิจารณาจากตัวแปรการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ โดยภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thai and Jie (2018 : 614) ซึ่งพบว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ส่งออกอาหารไทย ดังนั้น ผู้ส่งออกอาหารไทยจึงเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ซึ่งเป็นระบบการจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพในทุกด้านและทุกขั้นตอนขององค์การ ตั้งแต่การผลิต การบริหาร การปรับปรุงกระบวนการ การให้พนักงานมีส่วนร่วม ตลอดจนการให้ความสำคัญกับลูกค้า สิ่งเหล่านี้จะทำให้องค์การมีศักยภาพในการแข่งขัน และมีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ โดยภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Para-González and Mascaraque-Ramírez (2020 : 581) ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทยได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ตั้งแต่การคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพ การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ปลอดภัย การผลิตที่ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การเป็นวิธีการที่องค์การจะได้รับการยอมรับจากลูกค้าในระยะยาว

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรความสามารถทางการตลาด โดยภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alnawas and Hemsley-Brown (2019 : 1891) ซึ่งพบว่า ความสามารถทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากความสามารถทางการตลาดเป็นรูปแบบของกระบวนการที่ผสมผสานการใช้ทั้งทักษะความรู้และทรัพยากรภายในองค์การเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ เพื่อเพิ่มคุณค่าไปสู่สินค้าและบริการ และทำให้องค์การสามารถแข่งขันทางการตลาดได้

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรความสามารถเชิงพลวัต โดยภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Teece (2018: 46) ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ความสามารถเชิงพลวัตเป็นการที่องค์การสามารถบูรณาการ เสริมสร้าง พัฒนา ฟื้นฟู และจัดรูปแบบศักยภาพทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรนวัตกรรมองค์การ โดยภาพรวม ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhu, Zou, & Zhang (2019: 344) ซึ่งพบว่า นวัตกรรมองค์การอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากนวัตกรรมเป็นแนวคิดใหม่ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือต่างจากผู้อื่น ที่ต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น โดยอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อ

นำไปสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น นวัตกรรมทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขันเหนือคู่แข่งทางธุรกิจ ช่วยสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ จึงทำให้องค์การมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย

จากการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทยที่พัฒนาขึ้น พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aljanabi (2022 : 84) ซึ่งพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่เป็นดังนี้ เนื่องมาจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการวิจัยนี้ ได้พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม จึงแสดงให้เห็นว่า การทบทวนวรรณกรรม และการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการวิจัยครั้งนี้ทำได้ถูกต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง และได้อภิปรายตามสมมติฐาน ดังนี้

การอภิปรายสมมติฐานที่ 1 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abu et al. (2019: 884) ซึ่งพบว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การทางตรงมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ส่งออกอาหารไทยต้องมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ องค์การจึงต้องใช้การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การเข้ามาช่วยในการปรับปรุงดังกล่าว แต่หากขาดนวัตกรรมขององค์การแล้ว องค์การอาจมีความสามารถทางการแข่งขันไม่เหนือไปกว่าคู่แข่งได้ ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นภายในองค์การจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมี เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบทางการแข่งขันมาเป็นของตนเอง

การอภิปรายสมมติฐานที่ 2 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัย Le (2022: e132228) ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การทางตรงมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ส่งออกอาหารไทยควรมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการสนับสนุนความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจ ดังนั้น องค์การจึงต้องใช้นวัตกรรมต่าง ๆ มาช่วย เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้ได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากลูกค้า

การอภิปรายสมมติฐานที่ 3 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aljanabi (2022 : 87) ซึ่งพบว่า ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ส่งออกอาหารไทยซึ่งส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ ต้องอาศัยความสามารถทางการตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน เนื่องจากความต้องการด้านการตลาดมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การสร้างความได้เปรียบดังกล่าวต้องใช้นวัตกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ในระยะยาว

การอภิปรายสมมติฐานที่ 4 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou, Zhou, Feng, and Jiang (2019: 741**)** ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การ ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากความสามารถเชิงพลวัตเป็นลักษณะการดำเนินกิจการที่มีความสอดคล้องกับการสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งความสามารถในการดูดซับความรู้จากภายนอก ความสามารถในการเห็นโอกาสเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์การ ความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนความสามารถในการประสานงาน องค์การควรนำนวัตกรรมมาช่วย เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินธุรกิจในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ได้

การอภิปรายสมมติฐานที่ 5 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Dhaafri and Alosani (2020: 2510) ซึ่งพบว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ที่เป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การทำให้เกิดคุณภาพที่สมบูรณ์จากทั้งภายในและภายนอกขององค์การ ผู้ส่งออกอาหารไทยที่ต้องคำนึงถึงคุณภาพอยู่ตลอดเวลาจึงควรนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมาใช้ในการดำเนินธุรกิจในทุกส่วนงาน เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่ดีในองค์การ

การอภิปรายสมมติฐานที่ 6 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Le (2022: e132228) ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์การได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งในเรื่องชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งผลจากการยอมรับจากสังคมเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดให้กับองค์การในระยะยาวได้ด้วย

การอภิปรายสมมติฐานที่ 7 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Luiz dos Santos and Vieira Marinho (2018: 121) ซึ่งพบว่า ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันการแข่งขันในการตลาดมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ความสามารถทางการตลาดมีจึงความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จในการส่งออกอาหารไทย

การอภิปรายสมมติฐานที่ 8 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ferreira et al. (2021: 634) ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากความสามารถเชิงพลวัตเป็นการรับรู้ การตัดสินใจ การปรับเปลี่ยน และการบูรณาการทรัพยากรและความสามารถต่าง ๆ ที่องค์การมีอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการรักษาความ

ได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานขององค์การโดยตรง ดังนั้น การสร้างความสามารถเชิงพลวัตให้เกิดขึ้นภายในองค์การจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีเพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์การดีขึ้น

การอภิปรายสมมติฐานที่ 9 นวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alosani et al. (2020: 18) ซึ่งพบว่า นวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจาก นวัตกรรมเป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ พัฒนาสิ่งใหม่ ปรับปรุงกระบวนการทำงาน ตลอดจนนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นการนำมาซึ่งผลการดำเนินงานที่ดีให้กับองค์การ

การอภิปรายสมมติฐานที่ 10 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sciarelli et al. (2020 : 1364) ซึ่งพบว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้ส่งออกอาหารไทยที่ต้องคำนึงถึงคุณภาพอาหารอยู่ตลอดเวลา การนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาคุณภาพของอาหารตั้งแต่กระบวนการสรรหาวัตถุดิบ กระบวนการผลิต กระบวนการควบคุมคุณภาพ กระบวนการขนส่ง รวมถึงกระบวนการอื่น ๆ จนถึงมือลูกค้า เป็นสิ่งที่ผู้ส่งออกอาหารควรกระทำ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานการส่งออก เพื่อนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์การ ทั้งในเรื่องการลดต้นทุน การเพิ่มยอดขาย การเพิ่มผลกำไร และการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด

การอภิปรายสมมติฐานที่ 11 ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhu et al. (2019: 347) ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การ ที่เป็นดังนี้ อภิปรายได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์การ และการที่องค์การนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ควบคู่ไปกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสนับสนุนสิ่งที่องค์การต้องการทำเพื่อสังคม เป็นการสร้างภาพลักษณ์ใส่ใจสังคม เพื่อสร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าให้กับองค์การได้อีกด้วย

การอภิปรายสมมติฐานที่ 12 ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัย Borahima et al. (2021: 971) ซึ่งพบว่า ความสามารถทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ความสามารถขององค์การในการวิเคราะห์ พัฒนา และรวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ จากกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา การสื่อสาร และการพัฒนาช่องทางการจำหน่าย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนความต้องการของลูกค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความ

ต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า และการที่องค์การนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ควบคู่ไปกับความสามารถทางการตลาด ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์การให้ดีมากขึ้น

การอภิปรายสมมติฐานที่ 13 ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou et al. (2019: 743) ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนวัตกรรมองค์การไปยังผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยี การแข่งขันและความต้องการของผู้บริโภค องค์การจำเป็นต้องมีการปรับปรุงความสามารถที่ไม่หยุดนิ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ องค์การที่มีความสามารถเชิงพลวัตร่วมกับนวัตกรรมองค์การ ทำให้สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ส่งออกอาหารไทยควรนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ขององค์การร่วมกับการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1ผู้บริหารสูงสุดควรมีการชี้แจงวิสัยทัศน์ และกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามมาตรฐานการส่งออก และกลยุทธ์นวัตกรรมต่าง ๆ ให้กับพนักงานและผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.2 องค์การควรสนับสนุนการอบรมให้กับพนักงาน เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในองค์การ

1.3 เนื่องจากความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ผู้ส่งออกอาหารไทยควรมีการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลิตสินค้าที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า

1.4 ผู้ส่งออกอาหารไทยควรการนำนวัตกรรมการตลาดมาช่วยในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ องค์การต้องค้นหารูปแบบของการตลาดให้เหมาะสมกับองค์การและผลิตภัณฑ์ โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ทั่วโลกตลอด 24 ชั่วโมง

2. ผู้ส่งออกอาหารไทยควรนำความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ขององค์การร่วมกับการใช้นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืนขององค์การ ดังนี้

2.1 ผู้ส่งออกอาหารไทยควรนำเอาการใช้เทคโนโลยีสะอาด (clean technology) มาประยุกต์ใช้ในองค์การ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.2 กำหนดให้การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์การ โดยให้บุคลากรหรือพนักงานในองค์การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์การ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1.ศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ส่งออกอาหารไทย โดยศึกษาทั้งอิทธิทางตรงและอิทธิทางอ้อมของตัวแปรดังกล่าวที่มีต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ

2.ศึกษาถึงตัวแปรหรือวิธีการวิเคราะห์อื่น ๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ เช่น การนำขนาดขององค์การมาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2561). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพหมหานคร: อมรการพิมพ์.

สถาบันอาหาร. (2565). มูลค่าส่งออกอาหารไทยปี 2565. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: http://fic.nfi.or.th/statistic-detail.php?smid=2629

สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย. (2563). ทะเบียนรายชื่อบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทยของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: http://www.tnsc.com

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2563). ทะเบียนรายชื่อบริษัทผู้ส่งออกอาหารไทยของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: http:// www.fti.or.th

Abu Salim, T., Sundarakani, B., & Lasrado, F. (2019). The relationship between TQM practices and organizational innovation outcomes: Moderating and mediating the role of slack. *TQM Journal.* 31 (6), 874-907.

Al-Dhaafri, H. S., & Alosani, M. S. (2020). Impact of total quality management, organisational excellence and entrepreneurial orientation on organisational performance: Empirical evidence from the public sector in UAE. *Benchmarking: An International Journal*. 27 (9), 2497-2519.

Aljanabi, A. R. A. (2022). The role of innovation capability in the relationship between marketing capability and new product development: Evidence from the telecommunication sector. *European Journal of Innovation Management.* 25 (1), 73-94.

Alnawas, I., & Hemsley-Brown, J. (2019). Market orientation and hotel performance: Investigating the role of high-order marketing capabilities. *International Journal of Contemporary Hospitality Management.* 31 (4), 1885-1905.

Alosani, M. S., Yusoff, R., & Al-Dhaafri, H. (2020). The effect of innovation and strategic planning on enhancing organizational performance of Dubai police. *Innovation & Management Review.* 17 (1), 2-24.

Arda, O. A., Bayraktar, E., & Tatoglu, E. (2018). How do integrated quality and environmental management practices affect firm performance?: Mediating roles of quality performance and environmental proactivity. *Business Strategy and the Environment,* 28 (1), 64-78.

Best, J.W.,& Kahn, J.V. (2014). *Research in Education*. (10th Ed.). Harlow England: Pearson Education.

Borahima, B., Noermijati, N., Hadiwidjojo, D., & Rofi, A. (2021). Innovation orientation, marketing capability, dynamic capability, and performance. *International Symposia in Economic Theory and Econometrics.* 29 (2), 93-104.

Eisinga,R., Te Grotenhuis, M., & Pelzer, B. (2012). The reliability of a two-item scale: Pearson, Cronbach or Spearman-Brown. *International Journal of Public Health.* 58 (4), 637-642.

Ferreira, J., Cardim, S., & Coelho, A. (2021). Dynamic capabilities and mediating effects of innovation on the competitive advantage and firm's performance: The moderating role of organizational learning capability of organizational learning capability. *Journal of the Knowledge Economy.* 12 (2), 620-644.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. and Tatham, R.L. (2010), *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New York :Pearson-Prentice Hall.

Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). New York: The Guilford.

Le, T. T. (2022). How do corporate social responsibility and green innovation transform corporate green strategy into sustainable firm performance?. *Journal of Cleaner Production.* 362 (1), e132228.

Luiz dos Santos, I., & Vieira Marinho, S. (2018). Relationship between entrepreneurial orientation, marketing capability and business performance in retail supermarkets in Santa Catarina (Brazil). *Innovation and Management Review,* 15 (2), 118-136.

Para-González, L., & Mascaraque-Ramírez, C. (2020). The six dimensions of CSR as a driver of key results in the shipbuilding industry. *Corporate Social Responsibility & Environmental Management,* 27 (2), 576-584.

Ronna CT. & Laurie C. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing.* 3 (2), 163-171.

Sciarelli, M., Gheith, M. H., & Tani, M. (2020). The relationship between soft and hard quality management practices, innovation and organizational performance in higher education. *The TQM Journal.* 32 (6), 1349-1372.

Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. *Long Range Planning.* 51 (1), 40-49.

Thai, V., & Jie, F. (2018). The impact of total quality management and supply chain integration on firm performance of container shipping companies in Singapore. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics.* 30 (3), 605-626.

Zhou, S. S., Zhou, A. J., Feng, J., & Jiang, S. (2019). Dynamic capabilities and organizational performance: The mediating role of innovation. *Journal of Management and Organization.* 25 (5), 731-747.

Zhu, Q., Zou, F., & Zhang, P. (2019). The role of innovation for performance improvement through corporate social responsibility practices among small and medium-sized suppliers in China. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management. 26* (2), 341-350.

ความต้องการและแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Needs of Recreation Activities to Promote Lifelong Learning Characteristics of Late Primary School Students, Surat Thani Province

พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์,
วลัยนาสภ์ มีพันธุ์ และ กัลพฤกษ์ พลศร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Pornchan Lojanasupareuk,
Walainart Meepan and Kanlapruk Polsorn
Faculty of Education Kasetsart University
Corresponding Author, E-mail: walainart.m@ku.th

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบ่งเป็น 2 ระยะ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยระแยก คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 400 คน ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยระยะที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จำนวน 7 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการกิจกรรมนันทนาการ 5 อันดับแรก ได้แก่ เกมออนไลน์ ($\bar{X}$ = 2.96) ฟังเพลง ($\bar{X}$ = 2.84) เล่นดนตรี ($\bar{X}$ = 2.84) แบดมินตัน ($\bar{X}$ = 2.83) และดูหนัง/ละคร ($\bar{X}$= 2.72) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความนิยมกิจกรรมประเภทเกมและกีฬามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (($\bar{X}$ = 2.72) รองลงมา คือ ประเภทดนตรี ($\bar{X}$ = 2.69) ประเภทท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 2.68) ประเภทงานอดิเรก ($\bar{X}$ = 2.64) และประเภทศิลปหัตถกรรม ($\bar{X}$ = 2.46) ตามลำดับ แนวทางในการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ 1) ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ 2) พัฒนาทักษะและความรู้ให้เข้าใจการใช้ชีวิตตลอดจนการเข้าสู่อาชีพ 3) เสริมพฤติกรรมสร้างสรรค์และเจตคติเชิงบวก 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 5) ส่งเสริมความเป็นพลเมืองและตระหนักในคุณค่าของผู้อื่น ตลอดจนสังคมและชุมชนที่อาศัย และ 6) นำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท

* วันที่รับบทความ : 16 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 5 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 6 เมษายน 2566
Received: March 16 2023; Revised: April 5 2023; Accepted: April 6 2023

คำสำคัญ: ความต้องการ; กิจกรรมนันทนาการ; การเรียนรู้ตลอดชีวิต; นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

Abstracts

This research aimed to (1) study needs of recreational activities of late primary school students and (2) propose the guidelines to implement recreational activities for enhancing lifelong learning characteristics of late primary school students. The survey research was conducted in 2 phases. Multi-stage-sampling samples in the first phase were 400 late primary school students. Using statistics analysis approach, data were collected by using Needs of Recreation Questionnaires. Purposive selection samples in the second phase were 7 experts from related fields of this research. Using content analysis approach, data were collected by conducting focus group.

Findings were found that the five recreational activities fostering late primary students in lifelong learning mostly were online game ($\bar{x}$ = 2.96), listening to music ($\bar{x}$ = 2.84), playing music ($\bar{x}$ = 2.84), playing badminton ($\bar{x}$ = 2.83), and watching movies/dramas ($\bar{x}$ = 2.72). When considering each category of recreation activities, games and sports was the top rank of ($\bar{x}$ = 2.72), respectively followed by music ($\bar{x}$ = 2.69), tourism ($\bar{x}$ = 2.68), hobby ($\bar{x}$ = 2.64) and crafting ($\bar{x}$ = 2.46). Guidelines to promote lifelong learning through recreation activity were 1) to enhance physical and mental development, 2) to improve life/career skills, 3) to promote creativity toward behavior and positive attitudes, 4) to promote self-directed learning, 5) to enhance the citizenship and value of others, society, and community, and 6) to let technology be a part of the activities.

Keywords: Needs; Recreation Activity; Lifelong Learning; Late Primary School Students

บทนำ

โลกาภิวัฒน์นำมาซึ่งกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตรในปัจจุบัน ทั้งทานด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม แม้โลกาภิวัฒน์จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างรุดหน้า ทว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนถูกมองว่าเป็นตัวสร้างปัญหาให้กับสังคม (เดือนเต็ม ไกรเทพ, 2560 : 674-683) พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะเสื่อมถอย เด็กและเยาวชนไทยถูกหล่อหลอมให้ยึดติดกับบริโภคนิยม มีพฤติกรรมการกินการอยู่ฟุ้งเฟ้อ อยู่ในสภาวะไร้ความสุข เกิดความเครียดและกดดัน (ผดุง จิตเจือจุน, 2562 : ออนไลน์) สภาพสังคมและวิถีชีวิตประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนี้ เมื่อผนวกกับโรคอุบัติใหม่ เกิดกระแสความปกติใหม่ (New Normal) ยิ่งจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ให้ทันโลกทันการเปลี่ยนแปลง เพราะ “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” ประโยคที่บ่งบอกถึงความสำคัญในการสร้างพลเมืองที่ดีควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์ (ฐิติกาญจน์ อัศตรกุล, 2564 : ออนไลน์)

การพัฒนาศักยภาพประชากรให้เป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่พัฒนาทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา ด้านจิตใจ เป็นคนยุคใหม่ที่รู้จักและ เข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวเป็นผู้มีความรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทักษะความสามารถ ทั้งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะทางอารมณ์ และทักษะการจัดการที่ดี (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564 : 1-15)

จากแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม หรืออาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันกับโลกยุคใหม่ จะต้องพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีพฤติกรรม เจตคติ ทักษะ และองค์ความรู้ที่ครอบคลุมและพร้อมเปิดรับที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา (ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย และคณะ, 2559 : 63-80)

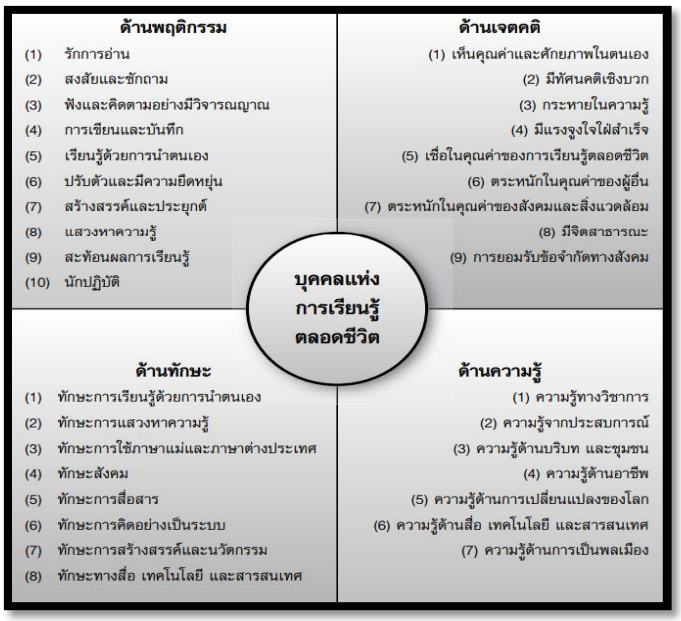

แผนภาพที่ 1 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย และคณะ, 2559 : 63-80)
แหล่งที่มา: https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/105868

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) คือ การเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง โดยเริ่มต้นจากความอยากรู้ในเรื่องนั้น และมีความต้องการหาความรู้หรือหาคำตอบด้วยตนเอง เรื่องที่อยากรู้นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากการนั่งเรียนในห้องเรียนและไม่จำเป็นต้องเอาความรู้ไปใช้ในการสอบ ทว่าเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตัวเอง สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เสริมทักษะบางอย่าง หรือเพื่อให้สนุกกับการได้ลองเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากโลกที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงทุกวัน และไม่ว่าจะอายุเท่าไหร่ ทุกคนสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (มูลนิธิยุวพัฒน์, 2565 : ออนไลน์) โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้สามารถทำได้ด้วยกิจกรรมนันทนาการ เนื่องจากนันทนาการเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม โดยใช้เวลาว่างหรือเวลาอิสระเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายตามความสมัครใจและสนใจ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2560 : 17)

นันทนาการจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับคนทุกเพศทุกวัย นำมาซึ่งความสุข ความพึงพอใจ ความสนุกสนานร่างเริง ตลอดจนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา (School Age) (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553 : 262-271) ซึ่งเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีบูรณาการทักษะการรับรู้และทางกาย มีพัฒนาการการทำงานที่ฉลาดและซับซ้อนมากขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการเคลื่อนไหว มีพัฒนาการทางกายภาพและสติปัญญา มีการคิดอย่างมีเหตุผล กล้าเผชิญความท้าทาย รวมถึงพัฒนาการทางสังคมขยายขอบข่ายกว้างขวาง รู้จักคบหาเพื่อน เพื่อนและมีการปรับตัวทางสังคมเพิ่มขึ้น (Barnett & Blanco, 2013 : 58-61) ดังนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาจำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ โดยการมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับนักเรียน ตามความสนใจและและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ อาทิ ศิลปะ ดนตรี การศึกษานอกสถานที่ งานหัตถกรรม งานอดิเรก เกมและกีฬา เพื่อสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพัฒนาการที่ดีในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและปัจจัยทางวัตถุและก่อให้เกิดความสุขในการเรียน (ศักดิภัทร์ เฉลิมพุฒิพงศ์, 2554 : 10-21)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์และผู้ปกครองนำข้อมูลมาส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายให้ดีมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักยภาพที่ดีในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการในการส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1) เพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1) ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 37 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 12,813 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2564 : 41-50) โดยเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970 : 607) โดยใช้ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จากจำนวนประชากร 12,813 คน จนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อจัดทำแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

1.2.2 สร้างแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้เวลาว่างและนันทนาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 เพื่อแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูล

1.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือและช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย คุณสมบัติของตัวอย่าง และวิธีการตอบแบบสอบถาม

1.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยวิธีการสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บรรยายด้วยตารางประกอบความเรียง โดยข้อมูลประเมินความต้องการนั้นมีการกำหนดความหมายของการประเมินค่าตามเกณฑ์ของ Best (1977 : 175-176) มีช่วงคะแนนดังนี้

น้อยกว่า 1.50	คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	คะแนน	หมายถึง	น้อย
2.51 – 3.50	คะแนน	หมายถึง	มาก
มากกว่า 3.51	คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด

ระยะที่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการในการส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานีขั้นการพัฒนา

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 แล้วผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นร่างแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.1) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาระยะนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3 ท่าน ด้านนันทนาการเพื่อการเรียนรู้ 2 ท่าน และอาจารย์ประจำระดับชั้นประถมศึกษา 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 7 ท่าน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยทุกท่านจะต้องมีคุณสมบัติ ได้แก่ 1) จบการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง 2) มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ร่างแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 1 ฉบับ ที่พัฒนามาจากข้อมูลการศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการในระยะแรก

2.2.2 ร่างประเด็นคำถามสำหรับการทำสนทนากลุ่ม

2.2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านนันทนาการเพื่อการเรียนรู้ และด้านการสอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสิ้น 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ

แบบสัมภาษณ์สำหรับการทำสนทนากลุ่ม เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 หัวข้อใดที่ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์จะได้รับการปรับและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผ่านการประชุมออนไลน์ด้วยโปรแกรม Zoom โดยผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มพร้อมทั้งแนบเอกสารร่างแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและแบบสัมภาษณ์สำหรับการทำสนทนากลุ่มให้แก่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ล่วงหน้าเป็นเวลา 2 สัปดาห์

2.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตรวจสอบและพัฒนาไปสู่ข้อสรุปแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่สมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

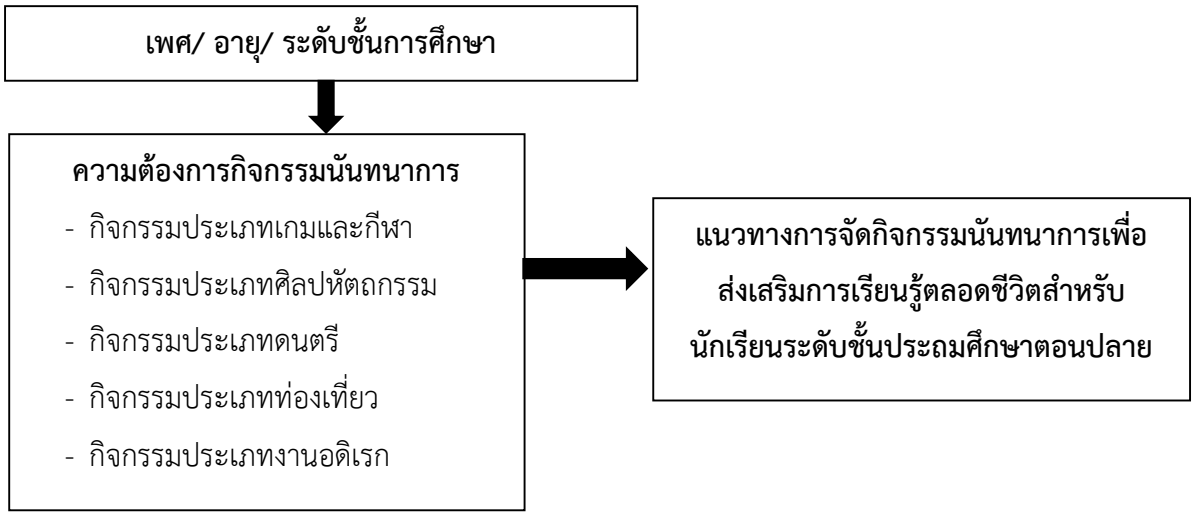

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลระยะที่ 1) คณะผู้วิจัยลงพื้นด้วยตนเองเพื่อเก็บข้อมูลความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ข้อมูลตอบกลับจำนวน 400 ชุดโดยสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม (n=400)

เพศ	**จำนวน**	**ร้อยละ**
ชาย	180	45.00
หญิง	220	55.00
รวม	400	100.00
อายุ	**จำนวน**	**ร้อยละ**
10 ปี	120	30.00
11 ปี	80	20.00
12 ปี	200	50.00
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา	**จำนวน**	**ร้อยละ**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	120	30.00
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	150	37.50
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	130	32.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 นักเรียนชายที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และนักเรียนหญิงที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รวมจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด (ร้อยละ 50.00) และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 30.00) และ 5 (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา พบว่า มีนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด (ร้อยละ 37.50) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความต้องการกิจกรรมการนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เกมและกีฬา			
1. ฟุตบอล	2.58	1.28	มาก
2. บาสเกตบอล	2.62	0.95	มาก
3. แบดมินตัน	2.83	0.95	มาก
4. ว่ายน้ำ	2.66	1.03	มาก
5. ปิงปอง	2.68	0.99	มาก
6. เกมออนไลน์	2.96	0.81	มาก
รวม	2.75	1.00	มาก
ศิลปหัตถกรรม			
7. วาดภาพ	2.58	1.01	มาก
8. งานฝีมือ	2.63	0.97	มาก
9. งานปั้น	2.45	1.07	น้อย
10. งานเย็บปักถักร้อย	2.34	1.12	น้อย
11. พับกระดาษ	2.32	1.11	น้อย
รวม	2.46	1.06	น้อย
ดนตรี			
12. ฟังเพลง	2.84	0.83	มาก
13. ร้องเพลง	2.55	1.06	มาก
14. เล่นดนตรี	2.84	1.15	มาก
15. เต้นรำ	2.54	0.99	มาก
16. กิจกรรมเข้าจังหวะ	2.68	1.06	มาก
รวม	2.69	1.02	มาก
ท่องเที่ยว			
17. ทัศนศึกษา	2.68	1.09	มาก
18. ค่ายพักแรม	2.53	0.87	มาก
รวม	2.60	0.98	มาก
งานอดิเรก			
19. ดูหนัง/ละคร	2.72	1.09	มาก
20. อ่านหนังสือ	2.71	0.84	มาก
21. ทำอาหาร	2.70	0.99	มาก
22. ปลูกต้นไม้	2.52	0.95	มาก

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
23. เลี้ยงสัตว์	2.57	1.09	มาก
รวม	2.64	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยมรวมทั้งหมด	**2.63**	**1.01**	**มาก**

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 2.63, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาประเภทกิจกรรมนันทนาการ พบว่า ประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมาก ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมและกีฬา ($\bar{X}$ = 2.75, S.D. = 1.00) กิจกรรมนันทนาการประเภทดนตรี ($\bar{X}$ = 2.69, S.D. = 1.02) กิจกรรมนันทนาการประเภทงานอดิเรก ($\bar{X}$ = 2.64, S.D. = 0.99) กิจกรรมนันทนาการประเภทท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 2.60 , S.D. = 0.98) ตามลำดับ และประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการน้อย ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม ($\bar{X}$ = 2.46, S.D. = 1.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการนันทนาการที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ เกมออนไลน์ ($\bar{X}$ = 2.96, S.D. = 0.81) ฟังเพลง ($\bar{X}$ = 2.84, S.D. = 0.83) เล่นดนตรี ($\bar{X}$ = 2.84, S.D. = 1.15) แบดมินตัน ($\bar{X}$ = 2.83, S.D. = 0.95) และดูหนัง/ละคร ($\bar{X}$ = 2.72, S.D. = 1.09) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแต่ละด้าน พบว่า ประเภทเกมและกีฬา ได้แก่ เกมออนไลน์ ($\bar{X}$ = 2.96, S.D. = 0.81) ประเภทดนตรี ได้แก่ ฟังเพลง ($\bar{X}$ = 2.84, S.D. = 0.83) ประเภทท่องเที่ยว ได้แก่ ทัศนศึกษา ($\bar{X}$ = 2.68, S.D. = 1.09) ประเภทงานอดิเรก ได้แก่ ดูหนัง/ละคร ($\bar{X}$ = 2.72, S.D. = 1.09) และประเภทศิลปหัตถกรรม ได้แก่ งานฝีมือ ($\bar{X}$ = 2.63, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ผลระยะที่ 2) จากผลการวิจัยข้างต้น นำไปสู่การนำเสนอแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมนันทนาการที่จัดควรส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงศักยภาพและความสามารถของตนเอง โดยอาศัยเกมและกีฬาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ

2. กิจกรรมนันทนาการที่จัดควรส่งเสริมควรพัฒนาทักษะและความรู้แก่นักเรียนให้เข้าใจการใช้ชีวิตและการเข้าสู่อาชีพ เช่น การดูหนัง/ละคร การทัศนศึกษา การทำงานฝีมือ เป็นต้น

3. กิจกรรมนันทนาการที่จัดควรส่งเสริมการด้านพฤติกรรมสร้างสรรค์และเจตคติเชิงบวก เช่น การใช้เกมและกีฬาสอนให้นักเรียนรู้จักความมีน้ำใจนักกีฬา การสร้างแรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การใช้กิจกรรมนันทนาการประเภทดนตรีและศิลปหัตถกรรมในการกล่อมเกลาจิตใจของนักเรียนให้อ่อนโยน เข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น

4. กิจกรรมนันทนาการที่จัดควรส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ผ่านกิจกรรมประเภทงานอดิเรกที่ชื่นชอบ เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สม่ำเสมอ เช่น การฝึกภาษาจากการดูหนัง/ละครต่างประเทศและการฟังเพลงต่างประเทศ การเรียนรู้

เรื่องโภชนาการและสุขภาพจากการอ่านหนังสือหรือการทำอาหาร การเรียนรู้ประวัติศาสตร์หรือความรู้ใหม่ ๆ จากกิจกรรมประเภทท่องเที่ยว เป็นต้น

5. กิจกรรมนันทนาการที่จัดควรส่งเสริมความเป็นพลเมืองและตระหนักรู้คุณค่าของผู้อื่นตลอดจนสังคมและชุมชนที่อาศัย เช่น ศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ ผ่านกิจกรรมประเภทศิลปหัตกรรม กิจกรรมประเภทท่องเที่ยว โดยให้นักเรียนได้ลงพื้นที่และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น

6. กิจกรรมนันทนาการบางประเภทควรนำเทคโนโลยีและดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) เข้ามามีบทบาท สืบเนื่องจากปัจจุบันนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ใช้ชีวิตอยู่ในยุคสังคมดิจิทัล (Digital Age Society) ต่างมีความคุ้นเคยในการใช้เครื่องมือทันสมัยเหล่านี้เป็นอุปกรณ์ในการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเภทกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ 1) ประเภทเกมและกีฬา คือ เกมออนไลน์ 2) ประเภทดนตรี คือ ฟังเพลง และเล่นดนตรี 3) ประเภทท่องเที่ยว คือ ทัศนศึกษา 4) ประเภทงานอดิเรก คือ ดูหนัง/ละคร และ 5) ประเภทศิลปหัตถกรรม คือ งานฝีมือ นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยเด็กตอนปลายที่มีอายุ 9-12 ปี เป็นวัยที่มีความแตกต่างในกระบวนการทางความคิดจากเด็กก่อนวัยเรียน ไม่เพียงแต่มีความรู้มากขึ้น แต่ยังใช้จิตใจ ความรู้สึกนึกคิดได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความคิดเชิงเหตุผล กล้าเผชิญความท้าทาย มีการแสวงหาความรู้และสามารถสื่อสารได้ชัดเจน และรู้จักโน้มน้าวใจผู้อื่น นอกจากนี้ นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ในการใช้ทักษะด้านร่างกายในการเล่นเกมต่าง ๆ เรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เรียนรู้บทบาททางสังคมที่เหมาะของเพศชายและเพศหญิง พัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน ตลอดจนศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย, 2554 : 347-348 ; สุวิมล ตั้งสัจจพจน์, 2553 : 185 ; Tapps & Baghurst, 2019 : 263-265) จึงเป็นช่วงวัยที่มีความสนใจและมุ่งมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ เกมและกีฬา ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ท่องเที่ยว งานอดิเรก เป็นต้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อาคร ประมงค์ (2563 : 139-158) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเล่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภท ดูหนัง ภาพยนตร์ การ์ตูน มากที่สุด และผล

การจัดรูปแบบการเล่นที่คำนึงถึงความสนุกสนาน ตื่นเต้น ท้าทาย น่าสนใจ ประกอบด้วยกิจกรรมบริหารสมอง พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมรูปแบบการเล่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลคะแนนพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลความต้องการกิจกรรมนันทนาการทำให้ผู้วิจัยพบแนวทางการดำเนินกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้กิจกรรมนันทนาการนั้นสามารถส่งเสริมลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตทางด้านพฤติกรรม เจตคติ ทักษะและความรู้ของนักเรียนได้ ซึ่งลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่ดีต้องเริ่มจากการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีทางด้านร่างกายและจิตใจที่นำไปสู่เจตคติที่ดีแก่ผู้เรียนที่พร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายสำหรับตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของสุเมษย์ หนกหลัง (2560 : 201) ที่ศึกษาผลของจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบด้วยกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านจิตใจของวัยรุ่นให้สามารถรับมือและจัดการความเครียดในตนเองได้ โดยผลของกิจกรรมนันทนาการนั้นส่งเสริมให้วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะเผชิญกับปัญหาและอารมณ์ของตนด้วยกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ในภาพรวมระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์ (2562 : 91-100) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และมีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง และงานวิจัยของ ศุภกานต์ อมรสิงห์ (2562 : 182-196) ที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการ กลุ่มทดลองเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างจากก่อนทดลอง และแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการ

ถึงแม้ว่ากิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรมจะได้รับความนิยมน้อยในหมู่นักเรียน ทว่ากิจกรรมนันทนาการที่ว่านั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้และบูรณาร่วมกับกิจกรรมนันทนาการประเภทท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ทัศนศึกษา” ที่นักเรียนมีความต้องการที่ระดับมาก มาช่วยในการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรมได้ นำไปสู่การสร้างลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทและชุมชน โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อสัมผัสศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น เช่นงานวิจัยของมานิตย์ โซชิโย (2555 : 283-297) ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิง หรือ LING Model ที่ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ (Learning) จากการสาทิตให้ดูและเรียนรู้ชุมชนอื่น 2) การค้นหาความถนัดเฉพาะตน (Individual) 3) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Network) และ 4) การปลูกฝัง (Grown) จากการเรียนรู้วิถีชุมชน ช่วยให้เด็กและผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่อง ภาษา ศิลปะ และอาชีพ นอกจากนี้ แนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตข้อที่ 4-6 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรวุฒิ ชนะ

พันธ์ และคณะ (2558 : 157-165) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิในแนวทาง เช่น ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการในบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และด้านการสร้างความเชื่อมโยงของแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่นมาช่วยในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต อนปลาย จึงมีความสำคัญในการนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ และผู้ปกครองในการพัฒนาการและจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจและมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พัฒนาอารมณ์สุข เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ เพิ่มพูนประสบการณ์ทางนันทนาการ ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและการมีส่วนร่วมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรจัดกิจกรรมนันทนาการในสถานศึกษา (Campus Recreation) ให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ เพิ่มพูนประสบการณ์ทางนันทนาการ ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติและความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยหมุนเวียนกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจของเด็กและเยาวชน

1.2 ควรให้คำปรึกษาในเรื่องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ผ่านกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการและสนใจแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และจัดกิจกรรมนันทนาการที่เป็นที่นิยมของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เกมและกีฬา ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ท่องเที่ยว และงานอดิเรก เพื่อให้เด็กวัยนี้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี

1.3 ควรนำแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตประยุกต์ใช้กับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยที่หลากหลายเพิ่มขึ้น และขยายความร่วมมือไปสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

1.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือของชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกิจกรรมนันทนาการภายใต้แนวคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนที่ต้องการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เจ.เอส. การพิมพ์.

เดือนเต็ม ไกรเทพ. (2560). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. *การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4.* เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์.

จักรวุฒิ ชนะพันธ์ กฤษดา ผ่องพิทยา วัลลภา อารีรัตน์ และมนสิช สิทธิสมบูรณ์. (2558). รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11 (2), 157-165.

ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย และคณะ. (2559). คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: *วารสารครุศาสตร์.* 44 (4), 63-80.

ฐิติกาญจน์ อัศตรกุล. (2564). เราจะพัฒนาการศึกษาให้เยาวชนไทย พร้อมรับมือโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร?. *ออนไลน์* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://tu.ac.th/thammasat-lsed-expert-talk-educational-development -for-21st-century

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. (2554). *การนันทนาการ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผดุง จิตเจือจุน. (2562). สถานการณ์ปัจจุบันของเด็กและเยาวชนไทยน่าวิตกในอนาคตยิ่งน่าเป็นห่วง. *ออนไลน์* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/columnists/news_131057

พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์. (2562). ผลของโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารคณะพลศึกษา*. 22 (1), 91-100.

มานิตย์ ซาชิโย. (2555). รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิง. *วารสารวิจัย มข.* 2 (3), 283-297.

มูลนิธิยุวพัฒน์. (2565). การเรียนรู้ตลอดชีวิต. *ออนไลน์* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/ทักษะ-การเรียนรู้-learning/

สุเมษย์ หนกหลัง. (2560: 201). ผลของโปรแกรมการศึกษานอกระบบด้วยกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นตอนต้นในชนบท. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 16 (3), 208.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศักดิภัทร์ เฉลิมพุฒิพงศ์. (2554). การศึกษาการใช้เวลาว่างเพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต. *วารสารคณะพลศึกษา*. 14 (2), 10-21.

ศุภกานต์ อมรสิงห์. (2562). ผลของการใช้โปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ*. 45 (2), 182-196.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2560). *นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *ครุสภาวิทยาจารย์ Journal of Teacher Professional Development*. 2 (1), 1-15.

สำนักงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2564). *รายงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี.* สำนักงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

สุวิมล ตั้งสัจจพจน์. (2553). *นันทนาการและการใช้เวลาว่าง.* กรุงเทพมหานคร: เอดิสันเพรสโพรดักส์.

อาคร ประมงค์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเล่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5 (9), 139-158.

Barnett, L. L., & Blanco, J. A. (2013). Chapter 12: Leisure and Recreation Across the Life Span. In Human Kinetics (Ed.), *Introduction to Recreation and Leisure* (251-274). Human Kinetics.

Best, J. W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607-610.

Tapps, T., & Baghurst, T. (2019). Chapter 12: Leisure and Recreation Across the Life Span. In Tapps, T., & Wells, M. S. (Eds.), Introduction to Recreation and Leisure (3rd. 263-265). Human Kinetics.

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก

The Development of Executive Functions (EF) and Emotional Intelligence (EQ) of Kindergarten 1 Students using High-Scope Concept with 5T Techniques to Create Positive Discipline

ณัฐธิชา เกษร และ สิทธิพล อาจอินทร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Nutticha Kesorn and Sitthipon Art-in
Khon Kaen University
Corresponding Author, E-mail: nuttke@kku.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 2. พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 1/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นฝ่ายอนุบาลศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 คน รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 12 แผน เวลา 12 ชั่วโมง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมครูและนักเรียน แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EQ) ท้ายวงจร แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ท้ายวงจร และ3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหารที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 100.80 ระดับคะแนน ดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 190.00 ระดับคะแนนดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วันที่รับบทความ : 11 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 9 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 19 เมษายน 2566
Received: March 11 2023; Revised: April 9 2023; Accepted: April 19 2023

คำสำคัญ: ทักษะการคิดเชิงบริหาร; ความฉลาดทางอารมณ; การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก

Abstracts

The objectives of this research were: (1) to develop executive functions (EF) (2) to develop the emotional intelligence (EQ). Target groups was Kindergarten 1/3 students of Khon Kaen University Demonstration School Kindergarten division, Semester 1, Academic Year 2022, 20 students. The research model is Action Research. The instruments categorized into 3 categories were: 1) The tools used in the operation consisted of a learning experience plan, 12 plans, time 12 hours 2) reflection tools, including (1) teacher's teaching behavior observation form, (2) instruction records (3) student's interviewing record (4) Executive functions Assessment (EF) at the end of the cycle (5) Emotional Intelligence (EQ) Assessment at the end of the cycle, assessment tools, including (1) Executive functions Development Assessment (2) Emotional Quotient Assessment. Quantitative data were analysed by the average Standard Deviation and Percentage. The results were found that: 1) 17 students had the scores of Executive functions (EF) that passed the criteria, representing 85.00% of the total students. and the students had an average score of 100.80, a good score, which was higher than the specified criteria. 2) 18 students had Emotional Intelligence (EQ) scores that passed the criteria, representing 90.00 percent of all students. and the students had an average score of 190.00, a good score level, which was higher than the specified criterion.

Keywords: Executive Functions, Emotional Intelligence, High-Scope Concept with 5T Techniques Create Positive Discipline

บทนำ

ความสำเร็จด้านการเรียนของเด็กนั้นไม่ได้อาศัยเพียงแค่พัฒนาการด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยทักษะด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย การคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Functions (EF) เป็นการทำงานระดับสูงของสมองที่ช่วยให้เราทำสิ่งต่าง ๆ ได้จนสำเร็จ (Goal directed behavior) ซึ่งทักษะด้าน EF มีการพัฒนาอย่างมากในเด็ก 2 - 6 ปี การคิดเชิงบริหารเป็นการพัฒนาทางสมองซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและการเรียนรู้ เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ความฉลาดทางอารมณ์นั้นมีความสำคัญไม่แพ้กัน เนื่องจาก EQ คือ ความฉลาดทางอารมณ์ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และควบคุมความคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย และสามารถปรับตัว เข้าใจอารมณ์ของคนอื่น โดยแสดงออกมาทางพฤติกรรม (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560 : 1)

เด็กแต่ละคนมีระดับการคิดเชิงบริหารมากน้อยต่างกัน เด็กที่มีทักษะด้าน EF ดีกว่าจะมีความพร้อมในการเรียนมากกว่าและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าเมื่อเทียบกับเด็กที่มีทักษะด้าน EF ด้อยกว่า นอกจากนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้าน EF มักจะนำมาซึ่งปัญหาการเรียนและปัญหาพฤติกรรม เมื่อเด็กโตขึ้น เช่น อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายกัน ติดบุหรี่ สุรา การพนัน และยาเสพติด เป็นต้น

(Isquith et al, 2014 : 5) ผลสำรวจพัฒนาการการคิดเชิงบริหารของเด็กไทย พบว่าร้อยละ 30 ของเด็กอายุ 2 - 6 ปีมีพัฒนาการการคิดเชิงบริหารโดยรวมล่าช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยไปจนถึงล่าช้ามาก (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560 : 17) นอกจากนี้ยังพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 6 -11 ปี ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยมีเด็กที่ต้องได้รับการพัฒนาถึงร้อยละ 26 และเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาอีกร้อยละ 46 เกี่ยวกับปัญหาการปรับตัว การควบคุมอารมณ์การยอมรับถูกผิดและความมุ่งมั่นพยายาม อีกทั้งผลการสำรวจยังพบว่าเด็กไทยโดยรวมมีความฉลาดทางอารมณ์ เฉลี่ยต่ำกว่าปกติในรอบ 10 ปี ความมุ่งมั่นความพยายามลดน้อยลงและคุณธรรมจริยธรรมลดน้อยลงด้วย ดังนั้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร EF และ (EQ) ของเด็กนี้เป็นการวางรากฐานให้ เด็กมีทักษะกระบวนการทางความคิด มีสมาธิ มีความจำที่พร้อมสำหรับการใช้งาน รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย มีวินัย มีความรับผิดชอบ ควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้นจึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังดูแลเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาตลอดชีวิตให้เติบโตเป็นเด็กฉลาดและประสบความสำเร็จในชีวิต การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงบริหารเป็นทักษะที่เด็กต้องได้รับการฝึกฝนในชีวิตประจำวันผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายได้เรียนรู้ผ่านการเล่น คิดวางแผน ริเริ่ม ลงมือกระทำอย่างเป็นลำดับขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 64) การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำมีการบูรณาการผ่านการเล่นและการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ การให้โอกาสเด็กอนุบาลได้คิด ตัดสินใจ วางแผน และลงมือกระทำแนวทางหนึ่งคือกระบวนการวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน (Plan-Do-Review) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำมาจากแนวคิดไฮสโคป (High/Scope) เป็นแนวคิดอย่างหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง จากสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมไว้ให้เด็กประสบความสำเร็จตามความต้องการจากการที่ได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองอันเป็นการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ภายในเด็กแต่ละคน โดยหลักการการจัดประสบการณ์กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน มีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นการปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นการทบทวน (Review) (วรนาท รักสกุลไทย, 2551 : 24) นอกจากนี้การสร้างวินัยเชิงบวกนับเป็นวิธีการหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ แอดลอร์และรูดอล์ฟ โดยเด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความเท่าเทียมและควรได้รับการ คารพสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ในการเลี้ยงดูเด็กควรใช้หลักประชาธิปไตย ไม่ใช่การลงโทษ ประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความสุขและเกิดความรับผิดชอบเชิงบวกเป็นวินัย โดยวิธีการหนึ่งในการอบรมเลี้ยงดู สั่งสอนเด็กโดยปราศจากความรุนแรงและเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของเด็กเป็นการเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจด้วยความเมตตาการให้เกียรติและให้การยอมรับ (Durant, 2007 : 3-4) ซึ่งส่งผลที่ดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรัก การเอาใจใส่ดูแล ซึ่งช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จและเกิด

ความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างวินัยเชิงบวก คือ การสอนและฝึกฝนเด็กให้มีพฤติกรรมตามที่คาดหวังโดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยยึดหลักการเทคนิค 5T คือ T1 หมายถึง Teach คือ การสอน และT2 หมายถึง Train คือ การฝึกฝน นอกจากการสอนและการฝึกฝนแล้ว การใช้การสร้างวินัยเชิงบวกให้ได้ผล ยังต้องเสริมอีก T3 หมายถึง Target Behavior คือ การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย T4 หมายถึง Trust คือ ความเชื่อมั่นไว้ใจ และ T5 หมายถึง Time คือ การให้เวลาในการฝึกฝนพฤติกรรมเป้าหมาย และการสานความผูกพัน มาประกอบกับแนวคิดไฮสโคป คือจะเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำซึ่งมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ ได้แก่ การเลือกและตัดสินใจ สื่อ การใช้ประสาทสัมผัส ทั้งห้าภาษาจากเด็กและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่ส่งผลดีต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตลอดจนพัฒนาการทางทักษะการคิดและอารมณ์ จากความสำคัญและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ซึ่งจะการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กและให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการกระทำของตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ดียิ่งขึ้นแก่เด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ70 มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป

2. เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ70 มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามรูปแบบของ Kemmis & Mc Taggart (1988 : 19-21) โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นวงจร PAOR ได้แก่ วางแผน (planning) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observing) การสะท้อนกลับ (reflecting) จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล1/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายอนุบาลศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่งานสายสอนอยู่และเห็นปัญหาที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจากประสบการณ์การสอนนักเรียนชั้นอนุบาล1 หลายปีที่ผ่านมา พบว่านักเรียนบางส่วนยังมีการปรับตัวหรือควบคุมอารมณ์ในการแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ค่อยเหมาะสม เช่น การยอมรับถูกผิดและความมุ่งมั่นพยายาม ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน 2) ต้องการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหาร การกำกับควบคุมตนเองให้จดจ่อกับงานจนเสร็จ ไม่วอกแวกไปกับสิ่งล่อใจ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไม่เต็มศักยภาพของเด็ก

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค5T สร้างวินัยเชิงบวก

3.2 ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียน

3.3 ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย และ 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ในสาระที่ควรเรียนรู้ที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้นไม้ที่รัก จำนวน 4 แผน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ดอกไม้แสนสวย จำนวน 4 แผน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สัตว์น่ารู้ จำนวน 4 แผน รวม 12 แผน 12 ชั่วโมง ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า ในภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.93 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่

1) แบบสังเกตพฤติกรรมครูและนักเรียน เป็นแบบบันทึกเหตุการณ์ที่มีลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้วิจัยที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการ ได้แก่ 1. ขั้นการวางแผน (Plan) 2. ขั้นการปฏิบัติ (Do) และ 3. ขั้นการทบทวน (Review)

2) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้บันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นความภาพจริงของนักเรียนในแต่ละครั้ง

3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์คำถามลักษณะปลายเปิดใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดและความรู้สึกของตนเอง สำหรับให้ผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้เรียนแบบไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์หลังการเรียนในแต่ละวงจรปฏิบัติการ

4) แบบประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ท้ายวงจร จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 6 ระดับ โดยทำการทดสอบเมื่อเสร็จสิ้นแต่ละวงจร

5) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ท้ายวงจร จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 ระดับ โดยทำการทดสอบเมื่อเสร็จสิ้นแต่ละวงจร

4.3 เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการวิจัย ได้แก่

1) แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) เป็นแบบประเมินในเด็กอายุ 2 - 6 ขวบ มีคำถามทั้งหมด 32 ข้อ (แบบ MU.EF-101) แบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ พัฒนาโดยหัวหน้าโครงการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ ศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนทุนวิจัยโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส)

2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (เด็ก3 - 5ปี) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกลักษณะต่าง ๆ มีทั้งหมด 55 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก ทั้งหมด 45 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 100 คะแนน แยกเป็น 3 ด้านตามองค์ประกอบ คือ ด้านดี (ข้อ1 - 24) ด้านเก่ง (ข้อ 25 - 42) ด้านสุข (ข้อ 43 - 55) โดยให้ประเมินลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ คือ ไม่เป็นเลย หมายถึง ไม่เคยปรากฏ, บางครั้ง หมายถึง นาน ๆ ครั้งหรือทำบ้าง ไม่ทำบ้าง บ่อยครั้ง หมายถึง ทำบ่อย ๆ หรือเกือบทุกวัน และเป็นประจำ หมายถึง ทำทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์นั้น

5. การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

5.1 ก่อนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัยและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก เพื่อสร้างข้อตกลงและทำความเข้าใจร่วมกัน

5.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวกกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2565 จำนวน 12 แผนเวลา 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ

5.3 หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน แบบสัมภาษณ์ของนักเรียนแบบประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ท้ายวงจร และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ท้ายวงจร เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนผลการปฏิบัติและนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติต่อไป

5.4 เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยวัดประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) หลังเสร็จสิ้นการสอนทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ในเด็กวัยก่อนเรียนและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการประเมิน เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ70 มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล แบ่งเป็น 5 ระดับ (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560 : 155) ดังนี้

คะแนนที 60 ขึ้นไป หมายถึง มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนที 56 - 60 หมายถึง มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับดี

คะแนนที 45 - 55 หมายถึง มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนที 40 - 44 หมายถึง มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับควรพัฒนา

คะแนนที 40 ลงไป หมายถึง มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารอยู่ในระดับควรปรับปรุง

2) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ70 มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เฉลี่ยอยู่ในระดับเกณฑ์ดีขึ้นไป โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล แบ่งเป็น 3 ระดับ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2546 : 37) ดังนี้

คะแนนที 50 ขึ้นไป หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับดี

คะแนนที 40 - 49 หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนที 39 ลงไป หมายความว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยผู้วิจัย และแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วนำมาวิเคราะห์แล้วสรุปผลการวิจัยโดยการบรรยายเพื่อหาข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในการดำเนินการครั้งต่อไป แล้วนำเสนอผลการวิจัยที่ได้ในรูปของความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก (ปนัดดา ธนเศรษฐกร, 2564 : 8) มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัยต่อไป สรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

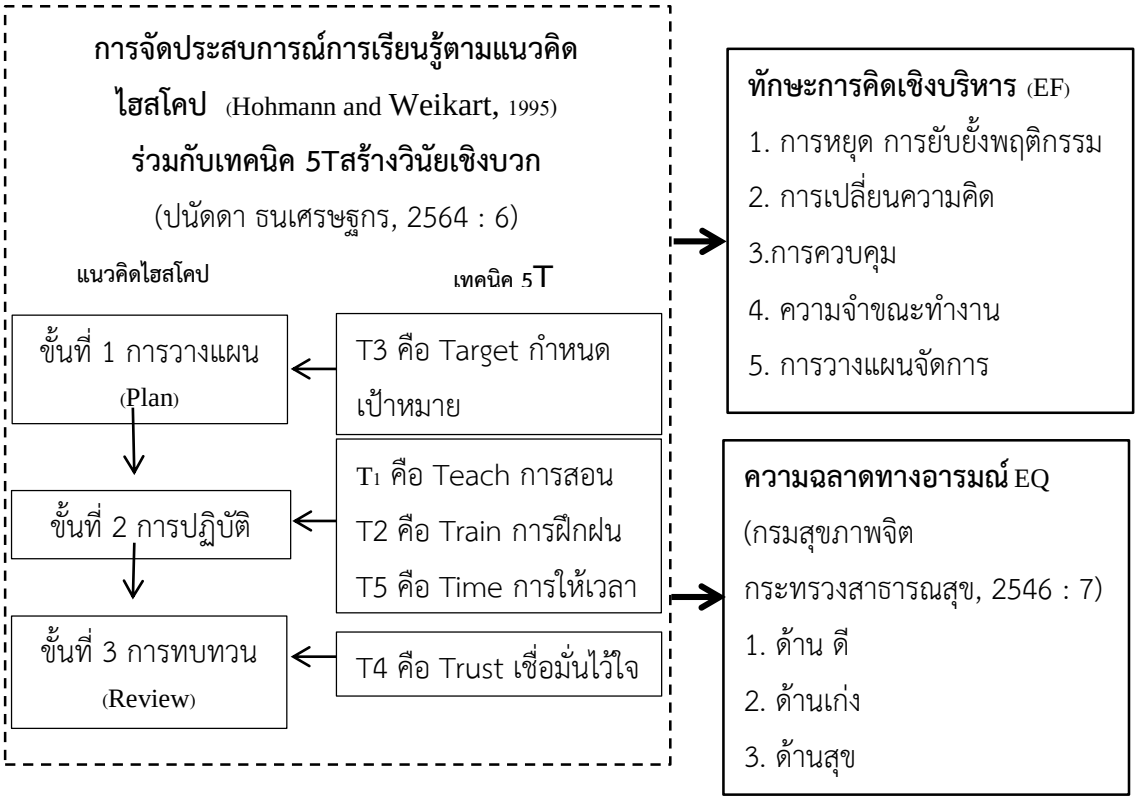

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์) EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก มีผลวิจัยในแต่ละข้อตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดทั้ง 12 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ตามวงจรที่ 1-3 แล้ว ผู้วิจัยได้ประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ซึ่งเป็นแบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ในเด็กอายุ 2-6 ขวบ มีคำถามทั้งหมด 32 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ (แบบ MU.EF-101) เพื่อวัดประเมินผลการวิจัยว่าพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียนอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF)

จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
					ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
20	128	100.80	16.11	ดี	16	80.00	4	20.00

จากตารางที่ 47 ผลการประเมินพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ100.80 ระดับคะแนน ดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) เป็นรายด้านปรากฏผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) รายด้านของนักเรียน

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
					ผ่านเกณฑ์ 70%		ไม่ผ่านเกณฑ์70%	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม	40	31.00	5.76	ดี	18	90.00	2	10.00
2. ด้านการเปลี่ยนการยืดหยุ่นความคิด	20	15.00	2.29	ดี	19	95.00	1	5.00
3. ด้านการควบคุมอารมณ์	20	14.75	2.07	ปานกลาง	18	90.00	2	10.00
4. ด้านความจำขณะทำงาน	24	20.85	4.11	ดีมาก	19	95.00	1	5.00
5. ด้านการวางแผนจัดการ	24	19.33	2.70	ดี	19	95.00	1	5.00
6. ด้านEFในภาพรวม (คะแนนรวม 5 ด้าน)	128	100.80	16.11	ดี	16	80.00	4	20.00

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียน พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ทั้ง 5 ด้าน ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความจำขณะทำงาน คะแนนเต็ม 24 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.85 ระดับคะแนนดีมาก รองลงมาคือ ด้านการวางแผนจัดการ คะแนนเต็ม 24 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.33 ระดับคะแนนดี ด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม คะแนนเต็ม 40 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.00 ระดับคะแนนดี ด้านการเปลี่ยนการยืดหยุ่นความคิด คะแนนเต็ม 20 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.00 ระดับคะแนนดี และด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ คะแนนเต็ม 20 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.75 ระดับคะแนนปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดทั้ง 12 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ตามวงจรที่ 1-3 แล้ว ผู้วิจัยได้ประเมินพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็น

แบบประเมินพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็ก 3-5 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกลักษณะต่าง ๆ มีทั้งหมด 55 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก ทั้งหมด 45 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 100 คะแนน โดยเป็นแบบประเมินลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ เพื่อวัดประเมินผลการวิจัยว่าพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ70 มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ((EQ) เฉลี่ยอยู่ในระดับเกณฑ์ดีขึ้นไป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์(EQ)

จำนวนนักเรียน (คน)	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนเฉลี่ย**	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**ระดับคะแนน**	**จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์**			
					ผ่านเกณฑ์		**ไม่ผ่านเกณฑ์**	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
20	220	190.00	16.11	ดี	18	90.00	2	10.00

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ190.00 ระดับคะแนนดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์(EQ) เป็นรายด้านปรากฏผล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียน

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF)	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนเฉลี่ย**	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**ระดับคะแนน**	**จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์**			
					ผ่านเกณฑ์ 70%		**ไม่ผ่านเกณฑ์ 70%**	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. ด้านดี	96	76	5.76	ดี	18	90.00	2	10.00
2. ด้านเก่ง	72	60	2.29	ดี	19	95.00	1	5.00
3. ด้านสุข	52	48	2.07	ดี	20	100.00	0	0.00
4. ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) (คะแนนรวม3ด้าน)	220	190.00	16.11	ดี	18	90.00	2	10.00

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสุข คะแนนเต็ม 52 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48 ระดับคุณภาพ ดี รองลงมาคือ ด้านเก่ง คะแนนเต็ม 72 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60 ระดับคุณภาพ ดี และด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านดี คะแนนเต็ม 96 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 76 ระดับคุณภาพ ดี ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 100.80 คิดเป็นร้อยละ 78.75 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง อีกทั้งผลการประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียน พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ทั้ง 5 ด้าน ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความจำขณะทำงาน คะแนนเต็ม 24 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.85 คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมาคือ ด้านการวางแผนจัดการ คะแนนเต็ม 24 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.33 คิดเป็นร้อยละ 80.54 ด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม คะแนนเต็ม 40 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.00 คิดเป็นร้อยละ 77.50 ด้านการเปลี่ยน การยืดหยุ่นความคิด คะแนนเต็ม 20 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.00 คิดเป็นร้อยละ 75.00 และด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ คะแนนเต็ม 20 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.75 คิดเป็นร้อยละ 73.75 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ สุริยะมาตร (2560 : 4) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดกิจกรรมเสรี ตามแนวคิดไฮสโคป ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป มีพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นอนุบาล1 โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 190.00 คิดเป็นร้อยละ 86.36 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ตามแผนการจัด

ประสบการณ์เรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง อีกทั้งผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสุข คะแนนเต็ม 52 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48 คิดเป็นร้อยละ 92.31 รองลงมาคือ ด้านเก่ง คะแนนเต็ม 72 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60 คิดเป็นร้อยละ 83.33 และด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านดี คะแนนเต็ม 96 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 76 คิดเป็นร้อยละ 79.17 ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุมาลี เทพพร, 2561 : 5) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลและทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป มีการคิดเชิงเหตุผลและทักษะทางภาษาสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี เทพพร (2561 : 6) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลและทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป มีการคิดเชิงเหตุผลและทักษะทางภาษาสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ สุริยะมาตร (2560 : 5) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดกิจกรรมเสรี ตามแนวคิดไฮสโคป ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป มีพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลันดา ตรีตุนา (2560: 8) ได้ศึกษาผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีกระบวนการจัดประสบการณ์ 3 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน ขั้น ที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ และขั้นที่ 3 ขั้นทบทวน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตาม แนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจเนื่องมาจากเมื่อเด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมระหว่างเรียนรู้อย่างมีความสุข ทำกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้และมีความสุขในการทำงานที่ตนสนใจ ผ่านกระบวนการและขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) และการทบทวน (Review) ประกอบกับการเล่นเกมการศึกษาร่วมด้วย เด็ก ๆ จะรู้สึกชอบ

ในกิจกรรมที่ครูได้จัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช2560 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้อง กับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว ได้สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนและ อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุพัตรา สาริพันธ์ (2564 : 4-6) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กอนุบาล ที่ได้รับการจัดกระบวนการวางแผน ปฏิบัติและทบทวนตามแนวคิดไฮสโคป ผลการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลมีทักษะการคิดเชิงบริหารก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม หลังการทดลองอยู่ในระดับดี และเด็กอนุบาลมีทักษะการคิดเชิงบริหารหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า กระบวนการวางแผน ปฏิบัติและทบทวนตามแนวคิดไฮสโคป สามารถนำไปใช้เสริมสร้างการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กอนุบาลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผการัตน์ อั้นภักดี (2561 : 4) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยชั้นเด็กเล็ก (3 ขวบ) ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะแนวคิดแบบไฮ/สโคป (High/ Scope) ผลการวิจัยพบว่า 1.ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะแนวคิดแบบไฮ/สโคป(High/ Scope) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.62 (=14.62) คิดเป็นร้อยละ 48.74 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะแนวคิดแบบไฮ/สโคป (High/ Scope) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.90 (=24.90) คิดเป็นร้อยละ 82.99 2.เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแนวคิดแบบไฮ/สโคป (High/ Scope) มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุสนี เจะเตะ (2562 : 4) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัชรา พุ่มพชาติ (2563 : 3) ได้ศึกษาพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างวินัยเชิงบวกตามแนวคิดการเรียนรู้โปรแอคทีฟ และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการสร้างวินัยเชิงบวกตามแนวคิดการเรียนรู้โปรแอคทีฟที่มีต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้ชุดฝึกชุดกิจกรรม พบว่า 1) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม 2) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมใน 4 ระยะ มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างเป็นลำดับ และมีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมระหว่างเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุม และครูมี

ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำเนาว์ ขจรศิลป์ (2558 : 7) ได้ศึกษาวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์ใช้หลักการตั้งเวลาของ 10 เทคนิคการสร้างวินัยเชิงบวกเพื่อพัฒนาวินัยการเข้าชั้นเรียนตรงเวลากลุ่มตัวอย่างที่ใช้กลุ่มนักเรียน ป.6 ผลวิจัยพบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนตามเวลาที่ตั้งไว้มีแนวโน้มในการพัฒนาในอัตราที่ดีขึ้นเป็นลำดับ จากร้อยละ 75.55 พัฒนาขึ้นมาอยู่ในอัตราร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่าการใช้หลักการตั้งเวลาตาม 10 เทคนิคการสร้างวินัยเชิงบวกช่วยพัฒนาการสร้างวินัยการเข้าชั้นเรียนตรงเวลาเป็นไปตามวัตถุประสงค์วิจัยและผู้เรียนมีพฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนตามเวลาที่ตั้งไว้มีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับ จากร้อยละ 24.45 ลดลงมาอยู่ในอัตราร้อย 0.00 แสดงให้เห็นว่าการใช้หลักการตั้งเวลาตาม 10 เทคนิคการสร้างวินัยเชิงบวกช่วยพัฒนาการสร้างวินัยการเข้าชั้นเรียนตรงเวลาเป็นไปตามวัตถุประสงค์วิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่จะศึกษาหรือมีความสนใจที่จะนำวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค5T สร้างวินัยเชิงบวก บทบาทสำคัญของครูผู้สอน ในการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติ(Do) และขั้นทบทวน (Review) โดยบทบาทสำคัญของครูในขั้นวางแผน คือ สนับสนุนการวางแผนโดยการสังเกตลักษณะแผนงานของเด็ก จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และประสบการณ์ที่ช่วยทำให้เด็กมีความสนใจในการวางแผน สนทนาเกี่ยวกับแผนงานของเด็ก บทบาทสำคัญของครูในขั้นปฏิบัติ คือ สนับสนุนเด็กในช่วงเวลา ของการปฏิบัติกิจกรรม โดยการสังเกตลักษณะการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก จัดเตรียมบริเวณ การปฏิบัติกิจกรรม ค้นหาสิ่งที่เด็กกำลังทำและประสบการณ์สำคัญ สังเกตเด็กเพื่ออำนวยความสะดวก มีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็ก และบทบาทสำคัญของครูในขั้นทบทวน คือ สนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์ ในการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กโดยไม่เร่งรีบ เชิญชวนให้เด็กพูดคุย เช่น ให้เด็กนำเสนอความคิดเห็น ถามคำถามปลายเปิด ฟังเด็กอย่างตั้งใจ เสนอความคิดเห็นเพื่อให้การทบทวนดำเนินต่อไปได้ ใช้คำถาม อย่างรอบคอบ สนับสนุนการบรรยายร่วมกันและมุมมองที่ขัดแย้งกัน บันทึกความเชื่อมโยงระหว่าง การวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนของเด็ก

1.2 จากการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนนั้น แต่ละละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรนำการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก โดยพิจารณาความยากง่าย เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

1.3 ในขณะที่ทำกิจกรรมมีนักเรียนบางส่วนไม่จดจ่อในสิ่งที่ทำหรือไม่เข้าใจวิธีการทำกิจกรรม ควรดูแลนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหา เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง บรรลุจุดประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) หรือความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษากับวิธีการจัดประสบการณ์อื่น ๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางกับครูในการเลือกใช้ความสามารถด้านอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาความสามารถในทักษะด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวก

2.3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเทคนิค 5T สร้างวินัยเชิงบวกในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิด ที่มีต่อความสามารถในทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กปฐมวัยในระดับปฐมวัยชั้นอื่น ๆ เช่น ชั้นเตรียมเข้าอนุบาล ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเนื้อหาที่ใช้ควรมีความเหมาะสมกับช่วงอายุและวัยของเด็ก

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2546). *แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). *การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย.* นครปฐม: ศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปนัดดา ธนเศรษฐกร. (2564). *ทักษะสมอง EF ในโครงการพัฒนาวิทยากรกระบวนการ Executive Functions (EF).* กรุงเทพมหานคร: บริษัท มติชน จ ากัด (มหาชน).

วรนาท รักสกุลไทย. (2551). *การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 3 แบบ.* กรุงเทพมหานคร: รักลูก.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561*). นโยบาย และแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Durant. (2007). *การสร้างวินัยเชิงบวก ความเข้าใจที่ถูกต้องและวิธีนำไปใช้โจน อี เดอร์แรนท์.* กรุงเทพมหานคร: คีนมีเดีย (ประเทศไทย).

Isquith et al. (2014). 5 Executive Function and Emotion Regulation Strategy Use in Adolescents : Taylor and Francis Online

Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. Geelong: Deakin University Press.

การพัฒนารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

The Development of a Learning Organization Model under Trang Primary Educational Service Area Office 1

อติกานต์ ทองมาก,
วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และ บุญมี เณรยอด
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Atikarn Thongmak,
Werayut Chatakan and Boonmee Nenyod
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: jeabjeab_ati@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่าย 1 ท่าน จากสถานศึกษา 10 แห่ง สำรวจความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย จากสถานศึกษา 99 แห่ง ด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน สนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่าย 1 ท่าน จากสถานศึกษา 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้า 4 ฝ่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และรายงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา พบ 5 องค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เรียงลำดับตามดัชนีความต้องการจำเป็น ดังนี้ การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) นำมาพัฒนาเป็น KIOGU Learning Organization Model รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

* วันที่รับบทความ : 3 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 27 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2566
Received: April 3 2023; Revised: April 27 2023; Accepted: April 28 2023

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง มีความเป็นประโยชน์ทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: รูปแบบ; องค์การแห่งการเรียนรู้; สถานศึกษา

Abstracts

The research on "Development of the learning organizational model of the schools under Trang Primary Educational Service Area Office 1." aims to study the current and desirable conditions of being a learning organization of the schools under Trang Primary Educational Service Area Office 1, develop and approve the learning organizational model of the schools under Trang Primary Educational Service Area Office 1. Data collection was conducted both qualitative and quantitative formats through interviewing school administrators and one head department representative from 10 schools, survey school administrators and heads of all four departments from 99 schools with the questionnaire, connoisseurship and focus group discussions by school administrators and one head department representative from 10 schools. The sample group is the schools under Trang Primary Educational Service Area Office 1, informants including school administrators and heads of four departments. The data was analyzed with mean, standard deviation, and priority needs index and then reported by the objective items. The research found 5 elements of being a learning organization of the schools under Trang Primary Educational Service Area Office 1 as following; Knowledge Sharing, Innovative Thinking, Opinion Leader, Generalist, and Unity which lead to KIOGU Learning Organization Model that suited in propriety, feasibility, congruity and utility in all elements.

Keywords: Model; Learning Organization; Schools

บทนำ

สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงต่อองค์การ องค์การจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้มแข็ง สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้องค์การสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ คือ บุคลากรในองค์การ องค์การจึงต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดัง Mohanty & Kar (2012 : 20) กล่าวว่า องค์การที่ต้องการประสบความสำเร็จ ต้องนำความฉลาดที่สะสมของบุคลากรมาใช้ได้อย่างเป็นผล รวมทั้งมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้อื่น (วีรวุธ มาฆะศิรานนท์, 2553 : 18) ความฉลาดของบุคลากรคือการที่บุคลากรสามารถถ่ายทอดความรู้ที่สะสมภายในตน รวมทั้งการนำประสบการณ์และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับรู้ความใหม่ๆ ในเวลาเดียวกัน

การที่จะพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ด้วยการแสดงออกถึงความฉลาด มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์และใช้ความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้องค์การมีความรู้ที่จำเป็นและสะสมอยู่ในองค์การมากขึ้น องค์การเองต้องมีกลยุทธ์ในการสร้างความรู้ และทำให้เกิดความรู้ขึ้นในองค์การ อันเป็น

แนวคิดสำคัญของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ก่อให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การปรับตัวและการเจริญเติบโตของบุคลากร ล้วนมุ่งมั่นส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากจะเกิดประโยชน์เชิงประจักษ์ที่สามารถวัดได้ (Estrada, 2009 : 202) แนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างดียิ่ง

แนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เริ่มขึ้นในปี 1990 โดย Senge (Senge,1990:1) ได้เขียน “The Fifth Discipline: The Art and The Learning Organization” หรือ “ วินัย 5 ประการ” ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะสามารถนำองค์การไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO) ได้แก่ (1) บุคคลที่รอบรู้ (Personal Mastery) (2) รูปแบบความคิด (Mental Model) (3) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision (4) การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) และ (5) การคิดเชิงระบบ (system thinking) นอกจากนี้ Marquardt (1996 : 21) ได้เสนอแนะว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพองค์การ (organization transformation) เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต (learning dynamic) ในระดับบุคคล ทีมงานและองค์การ

แนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อทุกสถานศึกษา เนื่องจากสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ สถานศึกษาควรนำแนวคิดการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดัง นันทิยา ขัมพานนท์ (2560 : 5) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า LOVE Model คือ รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่องค์การมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ทีมงานและองค์กร โดยเชื่อมโยงกับระบบย่อยทุกส่วนงานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นพลวัต รวมทั้งมีจิตอาสาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับความรู้ การถ่ายโอนความรู้อย่างเป็นปกติวิสัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร บุคลากรทางการศึกษาต่างมีความเชื่อศรัทธาและภักดีต่อองค์กร ทำให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการศึกษาเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคล ทีมงานและองค์กร ซึ่งเห็นได้ว่าการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จะสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งระบบสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้รอบรู้ ใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่บุคลากรที่มีคุณภาพ สถานศึกษาคุณภาพและสำคัญยิ่งคือ ผู้เรียนคุณภาพ แต่จากผลการรายงานการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ของกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 (2563 : 58) พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่และโรงเรียน ดังเช่น ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการประเมินระดับชาติ (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ สพฐ. กำหนด ยังมีนักเรียนบางส่วนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ การเขียนและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C)

ส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน นอกจากนี้ ครูบางส่วนขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้และขาดทักษะการวัดและประเมินผล ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมให้แก้ปัญหา โอกาสในการแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการและก้าวทันทุกการเปลี่ยนแปลง ผ่านการพัฒนาตนเองของบุคลากร ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่น่าสนใจทันสมัยในการดำเนินงาน และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งระบบ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานด้านครูมืออาชีพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่กำหนดให้ครูได้รับการพัฒนาให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการวัดประเมินผล ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) และพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2563 : 15)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed methods) ทั้งการวิจัยแบบปริมาณ (Quantitative method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เริ่มต้นด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครู 1 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นำ

ประเด็นที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย นำผลที่ได้มาจัดลำดับตามดัชนีความต้องการจำเป็นและสร้าง (ร่าง) รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวฝ่ายงาน 4 ฝ่าย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำนวน 132 แห่ง รวม 660 คน กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ กำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง 99 สถานศึกษา รวม 495 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional allocation) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ การเก็บข้อมูลเรียงลำดับการดำเนินการดังนี้

2.1 เก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ดังนี้

2.1.1 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนหัวหน้าฝ่าย 1 ท่าน จากสถานศึกษา 10 แห่ง รวม 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อสอบถามถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

2.1.2 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มข้างต้นมาสังเคราะห์ สร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย จากสถานศึกษา 99 แห่ง รวม 495 คน โดยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ e-office รวมทั้งช่องทางออนไลน์ และนำผลที่ได้มาเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)

2.2 พัฒนา (ร่าง) รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแล้ว มาสร้าง (ร่าง) รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยผู้วิจัย ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

2.3 ตรวจสอบและยืนหยัดประสิทธิภาพรูปแบบ โดยดำเนินการใน 2 วิธี คือ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน รวมทั้งการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ (Focus Group Discussion) โดยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่าย 1 ท่าน จากสถานศึกษา 9 แห่ง รวม 18 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แย่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ในส่วนของการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้เพื่อให้นำไปสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Qualitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)

3.3 การตรวจสอบและยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบ เพื่อตรวจสอบตวามเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด เกี่ยวการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และสังเคราะห์องค์ประกอบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

4.2 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มและปริมาณด้วยการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ

4.3 สร้าง (ร่าง) รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

4.4 ตรวจสอบรูปแบบด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1” มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

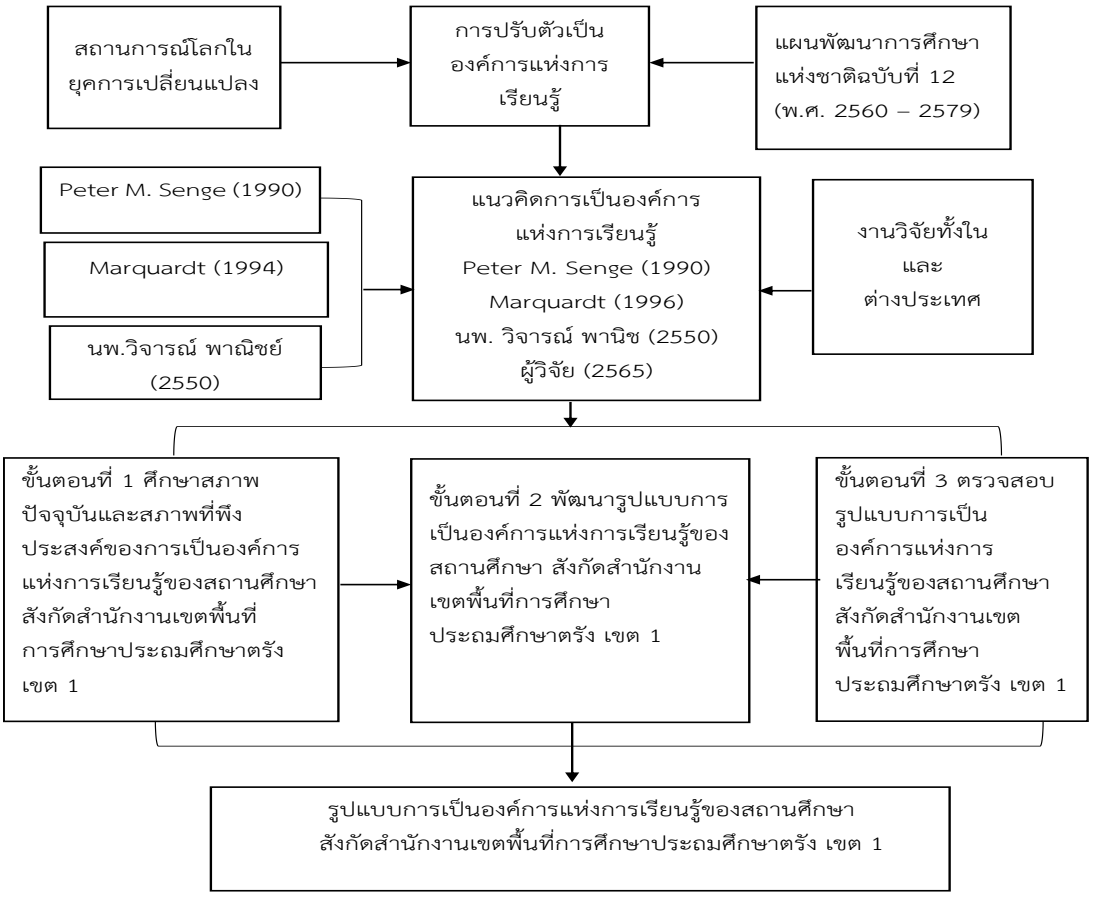

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

จากการศึกษาแนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ วินัย 5 ประการพื้นฐานองค์กรเรียนรู้ (The Fifth Discipline) ของ Senge (1990 : 1) รวมทั้งองค์ประกอบ 5 ประการของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Marquardt (1996 : 1) และองค์การแห่งการเรียนรู้มีพลวัตการเรียนรู้ที่เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงานโดยนายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2550 : 1) นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ความเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกัน (Unity) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing) และ การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking)

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดำเนินการใน 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1.2.1 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามหัวข้อ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 สนทนาคลอบคลุม 5 องค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) 2) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) 3) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) 4) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) 5) การคิดเชิงนวัตกรรม ใน 3 ระดับแห่งการเรียนรู้ คือ 1) ระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ระดับทีมแห่งการเรียนรู้ และ 3) ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสรุปภาพรวมในแต่ละระดับ ดังนี้

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1. ระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้

<u>สภาพปัจจุบัน</u> บุคลากรมีความรอบรู้ในทุกด้านเป็นอย่างดีพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยใช้เหตุและผล มีรับผิดชอบเป็นอย่างดี ตั้งใจในการทำงานสูง มีการทำ PLC ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเรียนรู้แนวทางในการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปยังผู้อื่น

<u>ความคาดหวัง</u> มองภาพบุคคลแห่งการเรียนรู้มีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดนอกกรอบ อุทิศตนเพื่อภารกิจขององค์การ แน่วแน่ในเป้าหมายองค์การ สร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน

2. ระดับทีมแห่งการเรียนรู้

<u>สภาพปัจจุบัน</u> ทีมงาน จุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละคนต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานอย่างเสรี ร่วมทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง เผยแพร่ความรู้ผ่านทางการสนทนา หรือผ่านช่องทางออนไลน์ ประยุกต์ใช้นวัตกรรมในงานที่รับผิดชอบ หรือร่วมกันสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน

<u>ความคาดหวัง</u> กลุ่มงาน ฝ่ายงานพัฒนาตนเองและสร้างความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง มีบทบาทในการเป็นผู้นำในการแสดงความคิดเห็นและสร้างการยอมรับให้แก่ฝ่ายงานอื่นๆ และนำไปสู่การขับเคลื่อนภารกิจขององค์การด้วยการอุทิศตนและมีเป้าหมายเดียวกัน เผยแพร่ความรู้ผ่านการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยสะดวกต่อการนำไปใช้ ผลงานที่โดดเด่น สามารถนำมาเป็นตัวอย่างได้สร้างนวัตกรรมใหม่ที่ทันสมัยและทันต่อสภาวการณ์

3. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้

สภาพปัจจุบัน สถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความอย่างเสรี มีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างเครือข่ายสถานศึกษาที่กว้างขึ้นเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างขึ้นตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแบบแผนและเป็นตัวอย่างให้แก่เครือข่ายและสถานศึกษาอื่นได้

ความคาดหวัง ผู้บริหาร ครู บุคลากรมีพลวัตในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาองค์การให้มีความโดดเด่น ผู้นำทางความคิดและเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์อันเป็นผลจากความสามัคคี มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยในการจัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมของตนเอง อันส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การต่อไป

1.2.2 ผลการสังเคราะห์การสำรวจความคิดเห็นของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ผลการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการเป็นการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเมื่อพิจารณาค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 (n=495)

ระดับ/องค์ประกอบ		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับความต้องการจำเป็น
		$\bar{x}$	S.D.	แปรผล	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล		
ระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้									
1	ผู้รู้รอบด้าน (Generalist)	4.18	0.73	มาก	4.62	0.54	มากที่สุด	0.11	7
2	ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader)	4.17	0.69	มาก	4.62	0.54	มากที่สุด	0.11	7
3	ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)	4.65	0.57	มากที่สุด	4.89	0.34	มากที่สุด	0.05	13
4	การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)	4.32	0.69	มาก	4.75	0.51	มากที่สุด	0.09	9
5	การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking)	3.76	0.83	มาก	4.31	0.69	มาก	0.15	3
	รวม	4.22	0.70	มาก	4.63	0.52	มากที่สุด	0.10	

ระดับ/องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล		
ระดับทีมแห่งการเรียนรู้								
1 ผู้รู้รอบด้าน (Generalist)	4.22	0.72	มาก	4.61	0.55	มากที่สุด	0.09	9
2 ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader)	4.36	0.61	มาก	4.69	0.50	มากที่สุด	0.08	10
3 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)	4.54	0.61	มากที่สุด	4.89	0.39	มากที่สุด	0.08	10
4 การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)	4.32	0.73	มาก	4.58	0.57	มากที่สุด	0.06	12
5 การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking)	3.89	0.78	มาก	4.41	0.64	มาก	0.14	4
รวม	4.26	0.69	มาก	4.64	0.53	มากที่สุด	0.09	
ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้								
1 ผู้รู้รอบด้าน (Generalist)	4.21	0.69	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด	0.10	8
2 ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader)	4.23	0.68	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด	0.10	8
3 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)	4.41	0.68	มาก	4.74	0.49	มากที่สุด	0.07	11
4 การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)	4.15	0.71	มาก	4.61	0.56	มากที่สุด	0.11	7
5 การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking)	3.99	0.77	มาก	4.47	0.63	มาก	0.12	6
รวม	4.20	0.70	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด	0.10	

2. ผลการสร้างรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

เมื่อนำผลการประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มาเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น โดยยึดระดับความต้องการจำเป็นในรายการที่มีความต้องการจำเป็นระดับต้นในระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นหลัก เนื่องจากบุคคลเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานระดับทีมแห่งการเรียนรู้และระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ ข้อมูลดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ (PNI modified = 0.23) ซึ่งเป็นรายการย่อยในองค์ประกอบ *การแบ่งปันความรู้* (Knowledge sharing) รองลงมาคือ สร้างรูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์การ (PNI modified = 0.16) อยู่ในองค์ประกอบ *การคิดเชิงนวัตกรรม* (Innovative Thinking) ลำดับถัดไป แบบอย่างในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (PNI modified = 0.12) ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบ *ผู้นำทางความคิด* (Opinion Leader) ลำดับที่สี่ ได้แก่ เป็นแบบอย่างในการเป็นผู้นำทางวิชาการ วิชาชีพ (PNI modified = 0.12) ในองค์ประกอบ *ผู้รู้รอบด้าน* (Generalist) และลำดับสุดท้าย อุทิศตนเพื่อองค์การ (PNI modified d = 0.06) ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบ *ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน* (Unity)

จากดัชนีความต้องการจำเป็นข้างต้น นำมาซึ่ง KIOGU Learning Organization Model เป็นรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ขับเคลื่อนรูปแบบผ่านกระบวนการ RAAFESO ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืนและใช้หลักพุทธปัญญา ดังภาพ

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพ ยืนยันรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติ (Focus Group) พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญๆ ที่ค้นพบและสามารถนำมาอภิปรายผล วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

จากแนวคิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ Senge (1990 : 1) องค์ประกอบ 5 ประการของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Marquardt (1996 : 1) และองค์การแห่งการเรียนรู้มีพลวัตการเรียนรู้ที่เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน โดยนายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2550 : 1) นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing) และ การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าว เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายตามบริบทของบุคลากรและสถานศึกษา และเมื่อนำผลมาเรียงลำดับองค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการได้รับการพัฒนาโดยยึดระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นหลัก ปรากฏค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับ ดังนี้ การแบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) และ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) ซึ่งหมายถึงการสะท้อนภาพรวมที่บุคลากรมองจุดที่ต้องการพัฒนาเพื่อผลักดันให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีบุคคลเป็นกำลังในการขับเคลื่อน ดังงานวิจัยของภัทรศรี อินทร์ขาว (2561 : 7) ที่พบว่า ทุกองค์กรสร้างองค์กรของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้องค์กรและบุคลากรเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อองค์กรและบุคลากรเกิดการพัฒนา ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลการพัฒนารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ผลจากการเก็บข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และนำผลการวิเคราะห์มาเรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการได้รับการพัฒนาตามลำดับ ได้ผลดังนี้ การแบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ผู้รู้รอบด้าน (Generalist) และ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) นำมาสู่ KIOGU Learning Organization Model เป็นรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จะเห็นได้ว่าทุกองค์ประกอบสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทสถานศึกษาได้โดยไม่ซับซ้อน ทุกองค์ประกอบเป็นพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ และพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งระบบ ทั้งระดับบุคคลแห่งการเรียนรู้ ระดับทีมแห่งการเรียนรู้และระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังเจษฎา นกน้อย (2552 : 7) ได้ไว้กล่าวว่า บุคคลทุกคนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการแสวงหาความรู้ รวมทั้งความรู้เกิดจากการปรับใช้ความรู้และองค์การสามารถแสวงหาความรู้ได้ทั้งจากภายในองค์การและภายนอกองค์การ เพื่อมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ผนวกกับการดำเนินการของ KIOGU Learning Organization Model ใช้กระบวนการ RAAFESO เริ่มตั้งแต่การสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สร้างการรับรู้เกี่ยวกับ KIOGU Learning Organization Model นำไปปรับใช้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการติดตามการนำ KIOGU Learning Organization Model ไปพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งระบบ มีการประเมินผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบเพื่อจะได้ทราบถึงความสำเร็จและประเด็นที่ต้องพัฒนา และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ดัง Stefan Hrastinski (2008 : 51-55) กล่าวว่า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์การผ่านเทคโนโลยี จะก่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและนำไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนและคงทน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

จากผลการตรวจสอบ ยืนยัน รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่ารูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อสถานศึกษา โดย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายงานได้กล่าวสนับสนุนเพิ่มเติมว่า รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

สู่การเป็นองค์การคุณภาพ สอดคล้องกับ Nguyen and Huber (2019 : 7-11) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากองค์กรเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุภารกิจขององค์กร หรือสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำข้อค้นพบนี้ไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงานของตน ดังนี้

ข้อเสนอแนะระดับเขตพื้นที่การศึกษา

หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ในการขับเคลื่อนรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา อีกทั้งควรมีการนิเทศ ติดตาม และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายงานและบุคลากรควรได้มีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และวางแผนร่วมกันในการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ทุกคนเกิดความรัก ความหวงแหนและเป็นส่วนหนึ่งในการขับคลื่อนเพื่อนำพาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งควรเชื่อมั่นในศักยภาพและความสามารถซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมอันจะก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 หรือการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างภาวะแบบร่วมแรงร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 หรือการพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1*. เอกสารลำดับที่ 1/2564. สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1.

เจษฎา นกน้อยและคณะ. (2552). *นานาทรรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิยา ขัมพานนท์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ภัทรศรี อินทร์ขาว. (2561). *การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความผูกพันของพนักงานบริษัทธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่.* ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วิจารณ์ พานิช และประพนธ์ ผาสุขยืด. (2550). *การจัดการความรู้เพื่อการเป็นองค์กรอัจฉริยะ.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

วีรวุธ มาฆะศิรานนท์. (2553). *การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็กซเปอร์เน็ท.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. (2563). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563.* เอกสารลำดับที่ 7/2564. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1.

Estrada, N. (2009). Exploring perceptions of a learning organization by RNs and a relationship to EBP beliefs and implementation in the acute care setting. *Worldview on Evidence - Based Nursing,* 6 (4), 200-209.

Marquardt. (1996). *Building the Learning Organization: A System Approach to Quantum Improvement and Global Success*.

Mohanty, K., & Kar, S. (2012). *Achieving innovation and success: organizational learning*. SCMS Journal of Indian Management. 9 (1), 36-42.

Nguyen, Nhien & Huber, George P. (2019). Making a difference through organizational learning. *Emerald Publishing Limited*. TLO 26 (1), 7-11.

Senge, Peter. (1990). *The Fifth Discipline The Art & Practice to the Learning Organization*. United States of America: Doubleday.

Stefan Hrastinski. (2008). “A study of asynchronous and synchronous e-learning methods discovered that each supports different purposes.” Educause Quarterly, 31(4), 51-55.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

Development of Scientific Process Skills of 11th Grade Students Using Active Learning on Plant Anatomy and Physiology

จินดา โพนะทา,
อาริยา สุริยนต์ และ พิจิตรา ธงพานิช
มหาวิทยาลัยนครพนม
Jinda Ponata,
Ariya Suriyon and Phichittra Thongpanit
Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 646150710093@npu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 24 คน สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และกลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล้องสำหรับบันทึกภาพนิ่งและวีดิทัศน์ขณะนักเรียนทำกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t- test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 6 ครั้ง ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 สูงขึ้นจากระดับปานกลางถึงระดับมาก 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์; กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก; การจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E

* วันที่รับบทความ : 21 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 26 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 27 มีนาคม 2566
Received: March 21 2023; Revised: March 26 2023; Accepted: March 27 2023

Abstracts

The objectives of this research were 1) to develop science processing skills of grade 11 students by using an inquiry-based learning management process combined with an active learning management in the Plant Anatomy and Physiology subject and, 2) to compare the achievement before and after learning the subject by using the active learning process. This research is mixed method research with 24 grade 11 students as the sample for quantitative data and 8 grade 11 students as the sample for qualitative research. The two groups of students were selected by purposive sampling. The instruments used in the research were comprised of 6 learning management plans for the Plant Anatomy and Physiology subject, a science processing skill assessment form, an in-class behavior observation record form, an assessment form for academic achievement for the Plant Anatomy and Physiology subject, a camera for recording still images and videos while the students were doing activities. The information obtained was analyzed using mean, standard deviation and t-test Dependent Sample.

The research results show that 1) after doing 6 times of active learning management activities, the students' overall scientific process skill was found to be at high level, and the students' ability in science processing skill from the 1st to the 6th time was found to increase from a moderate to a high level, 2) it was found that after learning by the active learning management, the students acquired higher learning achievement than before learning. The amount of difference was found to be significant at .05.

Keyword: Science Processing Skill; Inquiry-Based Learning; Active Learning Management

บทนำ

ปัจจุบันปี พ.ศ. 2565 สังคมเศรษฐกิจโลกถูกขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น ช่วยให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน การทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ใหม่จึงเป็นสิ่งที่ประเทศควรให้ความสำคัญ (จิตรลดา พิศาลสุพงศ์, 2557 : 27-32) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนากำลังคนรวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้สร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างความรู้จากปฏิบัติการเชิงวิจัยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาและบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อสร้างความฉลาดรู้ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างตรรกะความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลให้นักเรียนไทยสามารถแข่งขันได้กับนานาชาติ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2561 : 17)

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคโดยมีภารกิจพิเศษ คือ ดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนเหล่านั้นไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นการพัฒนากำลังคนให้เป็นนักวิจัยที่มีศักยภาพสูงเทียบเคียงกับนักวิจัยระดับนานาชาติซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลนอยู่มากทำให้มีผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเองน้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ สำหรับหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร การสอนในวิชา

คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา มุ่งเน้นความเข้มข้นทางวิชาการในระดับสูง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทดลอง สืบเสาะ ฝึกกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (หลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561, 2561) และสืบเนื่องจากทีมนักวิจัยได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากการสังเกตชั้นเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 90 ชั่วโมง และสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์จำนวน 10 คน พบว่าผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ได้สำเร็จตามเวลา แต่ผู้เรียนบางส่วนยังขาดแรงจูงใจ ความกระตือรือร้น การคิดวิเคราะห์ข้อมูล และผู้เรียนไม่กล้าคิดต่อยอดหรือกล้าที่จะคิดแตกต่าง รวมถึงผู้เรียนมุ่งสนใจผลลัพธ์มากกว่าวิธีการ และปัญหาสำคัญของผู้เรียน คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้โดยให้ครูเป็นผู้บอกมากกว่าการศึกษาและค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านผู้สอนพบว่าครูเป็นผู้บอกกล่าวความรู้ให้กับผู้เรียนมากกว่าให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ลักษณะการจัดการเรียนรู้จะเป็นการบรรยาย และการปฏิบัติโดยครูเป็นผู้สอนสาธิตและให้นักเรียนทำตาม ผลที่เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนมีโอกาสในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเองน้อย โดยเฉพาะทักษะการกำหนดตัวแปร ทักษะการทดลอง และทักษะการสื่อความหมาย

จากปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นทำให้ทีมผู้วิจัยต้องการที่จะออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนาเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามเป้าประสงค์ของโรงเรียน และจะเป็นกำลังของชาติต่อไป ทั้งนี้ทีมวิจัยได้สนใจและตระหนักถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้ชั้นเรียนวิทยาศาสตร์เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมให้ซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายผล สามารถเชื่อมโยงและสรุปความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้แสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น บทบาทผู้สอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนจากการแสวงหาความรู้และนำมาบรรยายให้แก่ผู้เรียนเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดเตรียมข้อมูล กิจกรรม ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้น เร่งเร้า ตั้งประเด็นคำถามเพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ และ สุลัดา ลอยฟ้า, 2545 : 1-12)

สำหรับแนวทางในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สำคัญและผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อเรื่องที่เรียน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 7 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นกระตุ้นสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาก่อน 2) ขั้นการเข้าร่วม 3) ขั้นการสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบาย 5) ขั้นสรุปและหาความสัมพันธ์ 6) ขั้นประเมิน 7) ขั้นขยายความรู้ (Eisenkraft, 2003 : 56-59) จึงนำมาสู่แนวคิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร จำนวน 144 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 24 คน หลักเกณฑ์ขั้นตอนการเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ เป็นห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีปัญหาด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งได้รับการประเมินจากครูประจำวิชาจากแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยคัดเลือกห้องเรียนที่สมาชิกมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์น้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

ประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการสังเกต และบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยอยู่ในห้องเรียนที่สมาชิกมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์น้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

2.1.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โครงสร้างชนิดของผลและเมล็ด การงอกดัชนีการงอกของเมล็ด และปัจจัยที่มีผลต่อการงอกของเมล็ด

2.1.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การตอบสนองของพืชต่อสิ่งเร้าภายนอก

2.1.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การตอบสนองของพืชต่อแรงโน้มถ่วง

2.1.1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การดูด CO_2 ในกระบวนการสังเคราะห์แสง

2.1.1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การสังเคราะห์แสง

2.1.1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการคายน้ำของพืช

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในรายวิชาการวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.1.3 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 6 ทักษะ

2.2 เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

2.2.2 กล้องสำหรับบันทึกภาพนิ่งขณะนักเรียนทำกิจกรรม

2.2.3 กล้องสำหรับบันทึกวีดีทัศน์ขณะนักเรียนทำกิจกรรม

2.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 แผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน ทำการสอน 2 ชั่วโมง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช จำนวน 6 แผน โดยมีทีมสร้างแผนการเรียนรู้ ดังนี้

ครูคนที่ 1 วุฒิการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา (ชีววิทยา) ประสบการณ์สอน 19 ปี

ครูคนที่ 2 วุฒิการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยาประยุกต์ ประสบการณ์สอน 12 ปี

ครูคนที่ 3 วุฒิการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยา ประสบการณ์สอน 2 ปี

ขั้นที่ 2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอเชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละข้อว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ดังกล่าวหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรง หรือหาค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2560 : 65) เลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เป็นเกณฑ์พิจารณายอมรับว่าเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

สร้างแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) หลังจากนั้น นำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการตรวจสอบ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

แทน IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยถือเกณฑ์ค่า IOC สูงกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงจะยอมรับได้ว่ารายละเอียดแต่ละประเด็นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ พร้อมปรับปรุงตามคำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.3.3 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน สำหรับผู้วิจัย ใช้จดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย 6 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการสื่อความหมาย 3) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 6) ทักษะการทดลอง

2.3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตร และดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดให้ครบทุกเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทั้ง 3 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (Index of Objective Congruence : IOC) และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบทดสอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 177)

ขั้นที่ 2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชมาทดลองใช้ (Tryout) กับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ที่เคยได้รับการจัดการเรียนสอนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชที่แล้ว จำนวน 24 คน

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช โดยเกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ คือ 0.20 - 0.80 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 188) ถ้าค่าความยากง่าย < 0.20 ถือว่าแบบทดสอบนั้นยากเกินไปถ้าค่าความยากง่าย > 0.80 ถือว่าแบบทดสอบนั้นง่ายเกินไป

ซึ่งได้แบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.77 และเกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนก ควรมีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปสำหรับการแปลค่าอำนาจจำแนกได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 186)

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือ การตรวจสอบวัดค่าความเชื่อมั่นที่คงที่ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์แบบทดสอบที่ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีมาตรฐาน จำนวน 30 ข้อ โดยหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR- 20 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 182)

ขั้นที่ 5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพด้านความยากง่าย ด้านอำนาจจำแนก และด้านความเที่ยงตรงไปใช้ในการวิจัย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 การประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์จากแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.4.1.1 ดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

2.4.1.2 ดำเนินการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชโดยประเมินจากใบกิจกรรม

2.4.2 การวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์จากแบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

2.4.2.1 นำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัย และขออนุญาตในการเก็บภาพและสังเกตพฤติกรรมระหว่างจัดการเรียนการสอน จากสาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมไปให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.2.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน

2.4.2.3 ผู้วิจัยและทีมวิจัยร่วมกันสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนและบันทึกเหตุการณ์ด้วยกล้องสำหรับบันทึกภาพนิ่ง และวีดีทัศน์ขณะนักเรียนทำกิจกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน

2.4.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

2.4.3.1 ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน (Pre-test)

2.4.3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

2.4.3.3 ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test แบบ Dependent การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนเกณฑ์การแปลความหมายในระดับต่าง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนจากภาพ และวีดีทัศน์ระหว่างการจัดกิจกรรมแล้วนำมาวิเคราะห์สรุปอุปนัย ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างจัดกิจกรรมมาตีความ และสรุปหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการเขียนรายงานผลการวิจัยจึงเขียนสรุปเป็นภาพรวมทั้งหมด 8 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในรูปแบบการบรรยาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำลักษณะ การจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E (Eisenkraft. 2003 : 56 -59) มาจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนจำนวน 6 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการสื่อความหมาย 3) ทักษะการลงความเห็น 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 6) ทักษะการทดลอง และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ดังแผนภาพที่ 1

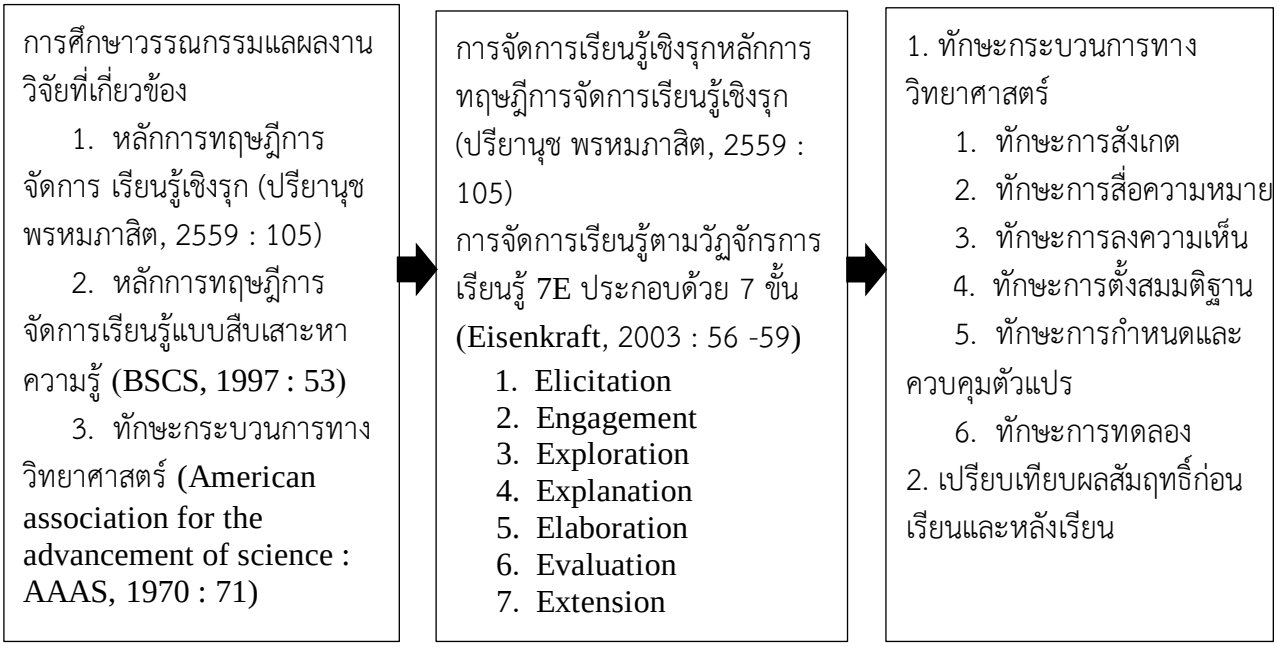

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ครั้งที่ 1 – 2

รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2		
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1			แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2		
	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย
1. การกำหนดและการควบคุมตัวแปร	3.42	0.58	ปานกลาง	3.79	0.59	มาก
2. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	3.38	0.65	ปานกลาง	3.38	0.58	ปานกลาง
3. ทักษะการทดลอง	3.13	0.45	ปานกลาง	3.21	0.33	ปานกลาง
4. ทักษะการสังเกต	3.08	0.50	ปานกลาง	3.38	0.58	ปานกลาง
5. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	3.00	0.72	ปานกลาง	3.25	0.44	ปานกลาง
6. ทักษะการสื่อความ หมาย	3.08	0.58	ปานกลาง	3.33	0.56	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.18	0.17	ปานกลาง	3.86	0.50	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ครั้งที่ 3 - 4

รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ครั้งที่ 3			ครั้งที่ 4		
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3			แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4		
	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย
1. การกำหนดและการควบคุมตัวแปร	3.88	0.61	มาก	4.13	0.68	มาก
2. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	3.67	0.48	มาก	4.21	0.51	มาก
3. ทักษะการทดลอง	3.83	0.39	มาก	3.79	0.59	มาก
4. ทักษะการสังเกต	3.50	0.59	มาก	3.67	0.70	มาก
5. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	3.46	0.59	ปานกลาง	3.46	0.56	ปานกลาง
6. ทักษะการสื่อความ หมาย	3.54	0.72	มาก	4.13	0.81	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.00	0.40	มาก	3.90	0.32	มาก

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ครั้งที่ 5 – 6

รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ครั้งที่ 5			ครั้งที่ 6		
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5			แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6		
	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย	$(\bar{x})$	S.D.	ความหมาย
1. การกำหนดและการควบคุมตัวแปร	4.63	0.58	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
2. ทักษะกาตั้งสมมติฐาน	4.58	0.58	มาก	4.13	0.61	มาก
3. ทักษะการทดลอง	4.00	0.62	มาก	4.33	0.53	มาก
4. ทักษะการสังเกต	4.00	0.66	มาก	4.38	0.54	มาก
5. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	3.75	0.79	มาก	4.25	0.53	มาก
6. ทักษะการสื่อความหมาย	4.13	0.61	มาก	4.46	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.18	0.38	มาก	4.38	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 พบว่า พัฒนาการความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ครั้งที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$= 4.38, S.D. = 0.24) ครั้งที่ 5 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.18, S.D. = 0.38) ครั้งที่ 4 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.90, S.D. = 0.32) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.58, S.D. = 0.19) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.39, S.D. = 0.23) และครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.18, S.D. = 0.19) และโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 6 ครั้ง อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 สูงขึ้นจากระดับปานกลางถึงระดับมาก

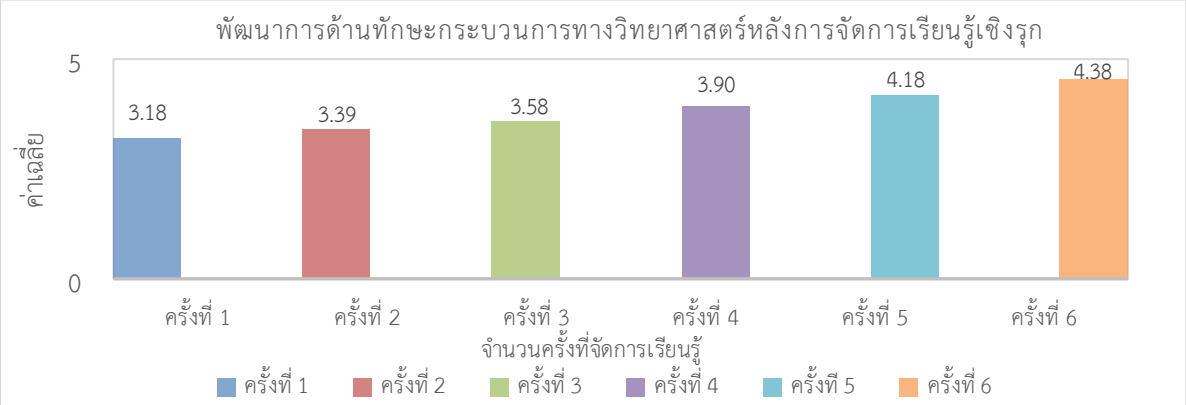

แผนภาพที่ 2 แสดงพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์ และสรีรวิทยาของพืช

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากการสังเกตของทีมวิจัยในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาพถ่าย วีดิทัศน์และใบกิจกรรม จำนวน 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 2) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 3) ทักษะการทดลอง 4) ทักษะการสังเกต 5) ทักษะการลงความหมายข้อมูล 6) ทักษะการสื่อความหมาย

1) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร

การทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปรมากขึ้น โดยในครั้งที่ 1 ผู้เรียนสามารถกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตามและตัวแปรควบคุมได้ไม่ครบถ้วนแต่ถูกต้องทั้งหมด และในครั้งที่ 6 เมื่อผู้สอนให้เลือก 1 ปัจจัยสำหรับการคายน้ำของพืช ผู้เรียนกลุ่มที่ 1 เลือก ความชื้น เป็นปัจจัยในการทดลองโดยนักเรียนมีการกำหนดตัวแปรต้น คือ ความชื้น ตัวแปรตาม คือ การคายน้ำของพืช ตัวแปรควบคุม คือ โปรโตมิเตอร์ขนาดเท่ากัน ขนาดของกิ่งไม้และจำนวนใบที่ขนาดใกล้เคียงกัน โดยนักเรียนนำกิ่งไม้ไปชั่งน้ำหนักเพื่อควบคุมกิ่งไม้ให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด และนำชุดการทดลองทั้งสองชุดไปตั้งไว้เพื่อทำการทดลองในบริเวณเดียวกัน จะเห็นว่าในครั้งที่ 6 นักเรียนมีพัฒนาการการกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตามและตัวแปรควบคุมได้ครบถ้วนและถูกต้องทั้งหมด

2) ทักษะการตั้งสมมติฐาน

การทำกิจกรรมครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ผู้เรียนสามารถเขียนสมมติฐานโดยอาศัยความรู้เดิมจากการสังเกตและใช้ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ แต่มีความสมเหตุสมผลเพียงบางส่วน โดยในครั้งที่ 1 ผู้เรียนตั้งสมมุติฐานดังนี้ ผลไม้ต่างชนิดกันจะมีจำนวน locule และในการทำกิจกรรมครั้ง 3 ถึงครั้งที่ 6 ผู้เรียนสามารถเขียนสมมติฐานโดยอาศัยความรู้เดิมจากการสังเกตใช้ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ค่อนข้างสมเหตุสมผลมากขึ้นโดยพัฒนาจากระดับปานกลางถึงระดับมาก

3) ทักษะการทดลอง

ผู้เรียนมีการพัฒนาการด้านทักษะการทดลองพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในการทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้เรียนสามารถออกแบบการทดลองได้ถูกต้องเหมาะสมบางส่วน มีการลงปฏิบัติการทดลองโดยใช้อุปกรณ์ได้ถูกต้องเหมาะสมและถูกวิธีเพียงบางส่วน และสามารถบันทึกผลได้ถูกต้องและออกแบบตารางบันทึกผลที่เหมาะสมกับข้อมูลบางส่วน เนื่องจากผู้เรียนมีการใช้มีดผ่าผลไม้ผิดประเภท และในการบันทึกผลนักเรียนไม่มีการจัดการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลให้เข้าใจได้ง่าย และไม่มีการชี้ถึงองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ต้องการจะศึกษา และในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 2 ถึงครั้งที่ 6 ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านการทดลองมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถที่จะการวางแผนก่อนการทดลองเพื่อกำหนดวิธีการ และขั้นตอนการทดลองที่สามารถดำเนินการได้จริง สามารถใช้อุปกรณ์ได้ถูกต้องเหมาะสมและถูกวิธี บันทึกผลถูกต้องและออกแบบตารางบันทึกผลที่เหมาะสมกับข้อมูล จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบ เช่น การทำกิจกรรมครั้งที่ 6 มีการทดลองแบ่งเป็น 2 ตอน ผู้เรียนตกลงและแบ่งการทำงานออกเป็น 2:2 คน คือ ผู้เรียน 2 คน ทำกิจกรรมในตอนที่ 1 และผู้เรียนอีก 2 คนทำกิจกรรมที่ 2 โดยกิจกรรมทั้ง 2 ตอน จะมีการวางแผนการทดลองร่วมกันทั้ง 4 คนเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มแล้วแยกย้ายกันทำการทดลอง การทดลองในตอนที่ 1 ผู้เรียนได้มีการวางแผนเลือกใบไม้ 3 ชนิดที่มีขนาด และลักษณะของใบที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะทดลองว่าขนาดและพื้นผิวของใบพืชมีผลต่อการคายน้ำของพืชหรือไม่ และผู้เรียนมีการวางแผนทำการทดลองทั้งหมด 3 ซ้ำ และในตอนที่ 2 ผู้เรียนเลือกปัจจัยความชื้นในการทดลองโดยผู้เรียน

เลือกทำการทดลอง 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 ที่ให้ความชื้น และชุดที่ 2 ไม่ให้ความชื้น ผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยนำกิ่งไม้ไปชั่งน้ำหนักเพื่อควบคุมกิ่งไม้ของทั้ง 2 ชุดให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด และมีการนำถุงพลาสติกที่มีขนาดเท่ากันมาครอบกิ่งไม้ทั้งสองชุด ทำการทดลองโดยผู้เรียนนำน้ำไปฉีดใส่ในใบไม้และวัดความชื้นในชุดที่ 1 และชุดการทดลองที่ 2 ไม่มีการฉีดน้ำใส่ใบไม้ และนำทั้ง 2 ชุดการทดลองไปตั้งไว้บริเวณเดียวกัน หลังจากการทดลองเสร็จนักเรียนมีการนำเสนอและจัดกลุ่มของข้อมูลผลการทดลองในรูปแบบของตาราง และกราฟได้ถูกต้องและเหมาะสม

4) ทักษะการสังเกต

การทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้เรียนสามารถบรรยายคุณลักษณะของวัตถุ และบรรยายพฤติการณ์การเปลี่ยนแปลงของวัตถุได้อย่างตรงประเด็น ครบถ้วนแต่ถูกต้องเพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถที่จะนับจำนวน Locule ของผลไม้ได้ถูกต้องทุกชนิด และยังไม่สามารถสังเกตชนิดของผลจากสิ่งที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ได้ทุกชนิด และในการทำกิจกรรมครั้งที่ 2 ถึงครั้งที่ 6 ผู้เรียนมีพัฒนาการในทักษะการสังเกตเพิ่มขึ้น โดยสามารถบรรยายคุณลักษณะของวัตถุและบรรยายพฤติการณ์การเปลี่ยนแปลงของวัตถุได้อย่างตรงประเด็นครบถ้วนและค่อนข้างถูกต้อง ยกตัวอย่างการทำกิจกรรมครั้งที่ 6 ผู้เรียนมีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของกระดาษโคบอลล์คลอไรด์มีการเปลี่ยนสีจากสีน้ำเงินเป็นสีชมพูเมื่อมีความชื้น และผู้เรียนยังพบว่าการที่พืชคายน้ำมากนั้นเกี่ยวข้องกับขนาด และความหนาบางของใบไม้อีกด้วย

5) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล

การทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 4 ผู้เรียนสามารถอธิบายหรือสรุปประเด็นข้อมูลที่ได้มาครบถ้วนและถูกต้องเพียงบางส่วน สังเกตจากบันทึกผลการทดลองที่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงผลการทดลองกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน แต่ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เพิ่มมากขึ้นในการทำกิจกรรมครั้งที่ 5 ถึงครั้งที่ 6 ผู้เรียนสามารถอธิบายหรือสรุปจากข้อมูลที่ได้มาได้ครบถ้วนและค่อนข้างถูกต้อง ทีมวิจัยสังเกตว่าในกิจกรรมครั้ง 6 ผู้เรียนมีการสังเกตว่ากระดาษโคบอลล์คลอไรด์มีการเปลี่ยนสีจากสีน้ำเงินเป็นสีชมพู และทราบว่าการเปลี่ยนสีของกระดาษโคบอลล์คลอไรด์มีคุณสมบัติ คือ เมื่ออยู่ในสภาพแห้งจะเป็นสีน้ำเงิน และเมื่อถูกความชื้นกระดาษจะเปลี่ยนเป็นสีชมพู ทำให้สมาชิกในกลุ่มสรุปความสัมพันธ์ของการทดลองได้ว่าการที่กระดาษโคบอลล์คลอไรด์ที่มีพื้นที่การเปลี่ยนเป็นสีชมพูมากแสดงว่า พืชชนิดนั้นมีการคายน้ำมาก

6) ทักษะการสื่อความหมาย

การทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้เรียนเรียนเลือกใช้การสื่อความหมายในรูปแบบการวาดภาพไม่มีการระบุถึงองค์ประกอบของภาพ ครั้งที่ 2 ผู้เรียนเลือกนำเสนอในรูปแบบการวาดภาพ และมีการชี้ถึงส่วนที่สำคัญของภาพแต่ยังไม่ครบถ้วน ครั้งที่ 3 ผู้เรียนนำเสนอในรูปแบบการวาดภาพ มีการชี้ระบุส่วนที่สำคัญของภาพอย่างครบถ้วน ครั้งที่ 4 ผู้มีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางอย่างง่าย ครั้งที่ 5 ผู้เรียนนำเสนอในรูปแบบของตาราง และแผนภูมิแท่งเพื่อสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเวลา และใบไม้ที่ลอยขึ้น ครั้งที่ 6 มีผู้เรียนนำเสนอรูปแบบในรูปแบบของตาราง และแผนภูมิเส้นเพื่อสื่อให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นของความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการคายน้ำของพืช โดยการใช้ตารางการเพื่อนำข้อมูลที่ได้

จากการสังเกตมาจัดกลุ่มคำนวณค่าต่างๆ และเรียงลำดับข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถสรุปวิเคราะห์ผลประเด็นต่างๆได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนและสามารถสื่อสารได้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

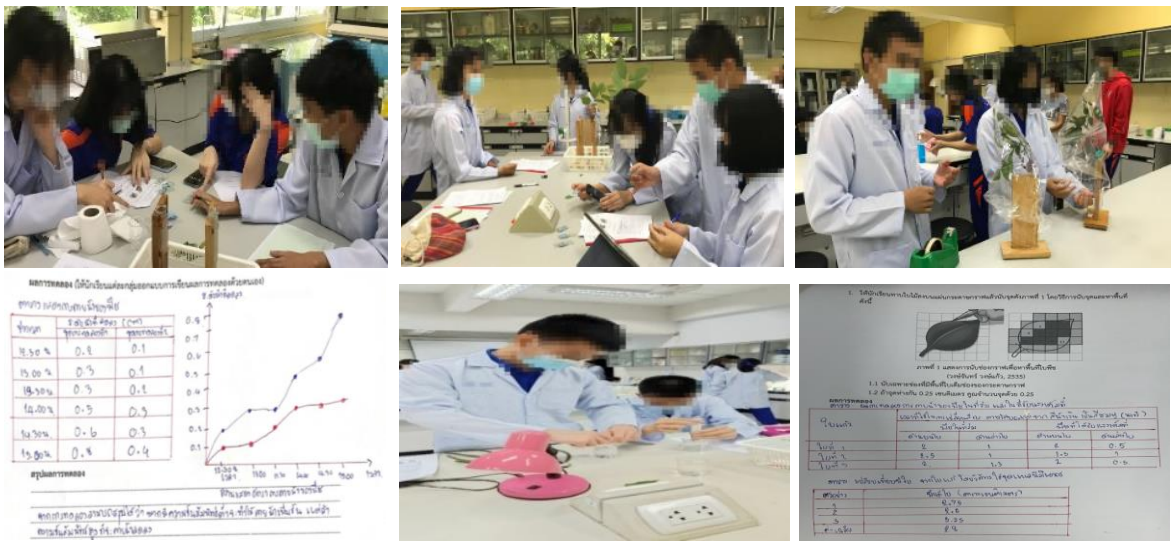

รูปที่ 1 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4 คะแนนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig.
การทดสอบก่อนเรียน	24	30	12.00	1.98	-32.765	.000
การทดสอบหลังเรียน	24	30	23.50	2.06		

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืชก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$= 23.50, S.D. = 2.06) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 12.00, S.D. = 1.98) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช พบว่า ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและผู้เรียนมีพัฒนาการความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จาก ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 สูงขึ้นจากระดับปานกลางถึงระดับมาก หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้ค้นหาคำตอบและใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเชงเคอร์ กอส และเบิร์นสไตน์ (Shenker, Goss, and Bernstein, 1996 : online) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนความสามารถของการประยุกต์เนื้อหาของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของไอ เซนคราฟต์ (Eisenkraft, 2003 : 56-59) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E โดยเริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและไม่เกิดแนวคิดที่ผิดพลาด และพบว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พัฒนาเพิ่มขึ้นจากครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 ซึ่งพิจารณาจากการสังเกตจากห้องเรียนจริง ภาพถ่าย วีดีทัศน์ และใบกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดพฤติกรรมหรือความสามารถที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถแบ่งตามทักษะได้ ดังนี้ (คงศักดิ์ วัฒนะโชติ, 2558 : 84 ; เสาวนีย์ เกิดด้วง, 2558 : 38) 1) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ความสามารถที่แสดงการเกิดทักษะ คือ สามารถกำหนด และอธิบายตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุมในการทดลองได้ 2) ทักษะการตั้งสมมติฐาน ความสามารถที่แสดงการเกิดทักษะ คือ สามารถตั้งคำถามหรือคิดหาคำตอบล่วงหน้าจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆได้ 3) ทักษะการทดลอง ความสามารถที่แสดงการเกิดทักษะ คือ สามารถออกแบบการทดลอง และกำหนดวิธี และขั้นตอนการทดลองได้ถูกต้องและเหมาะสมได้ สามารถระบุและเลือกใช้อุปกรณ์ในการทดลองอย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติการทดลองตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง และสามารถบันทึกผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง 4) ทักษะการสังเกต สามารถที่แสดงการเกิดทักษะ คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ซึ่งเข้าไปสัมผัสกับวัตถุหรือปรากฏการณ์ต่างๆ โดยการมองเห็นได้ยิน ดมกลิ่น รับรส และสัมผัสวัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อหาข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งเหล่านั้น สามารถบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้ 5) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ความสามารถที่แสดงการเกิดทักษะ คือ สามารถวิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญ รวมถึงการแปลความหมายหรือบรรยายลักษณะของข้อมูล และสามารถบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ 6) ทักษะการสื่อความหมาย ความสามารถที่แสดงการเกิดทักษะคือ ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาจัดกระทำให้มีความหมายโดยการหาความถี่ การเรียงลำดับ การจัดกลุ่ม การคำนวณค่า เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ดีขึ้น ผ่านการเสนอในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ การบรรยาย หรือเลือกรูปแบบในการเสนอข้อมูลที่เหมาะสมได้

ตอนที่ 2 ผลการปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E มีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งทั้ง 2 ทฤษฎีได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้นหาคำตอบด้วยตนเองใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของไอ เซนคราฟต์ (Eisenkraf, 2003 : 56-59) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E มีขั้นตอนการสอนและสาระสำคัญ คือ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นสร้างความสนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบาย 5) ขั้นขยายความรู้ 6) ขั้นประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา มั่นคง (2560 : 75) ที่พบว่าเมื่อนำจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้นเกิดความสนใจ สนุกสนาน และเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์สามารถถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจที่เรียนได้โดยผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดไตร่ตรองก่อนที่จะลงมือทำกิจกรรม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น นอกจากนี้ผลการจัดกิจกรรมยังพบว่าผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า พัฒนาการความสามารถในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของพืช ทั้ง 6 ทักษะ มีการพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น แต่ผลการวิจัยยังมีพัฒนาการอยู่ในระดับมากสามารถที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูควรจัดกิจกรรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนวิทยาศาสตร์และเกิดผลกับนักเรียนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแบบเชิงรุก ดังนั้น ครูต้องศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกให้เข้าใจอย่างละเอียดและอธิบายลักษณะของทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่ครูต้องการประเมินอย่างละเอียดและชัดเจนเพื่อความถูกต้องและความเข้าใจที่ตรงกันในระหว่างการจัดการเรียนรู้

3. ข้อเสนอแนะและเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการวิจัยที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆในรายวิชาชีววิทยาและควรมีการวิจัยและพัฒนาที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากทักษะบางทักษะได้ผลคะแนนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถพัฒนาต่อให้อยู่ในระกับสูงขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ และสุลัดดา ลอยฟ้า. (2545). ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. *วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน.* 11 (1), 1-12.

คงศักดิ์ วัฒนะโชติ. (2558). *กิจกรรมค่ายทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา.* บรัท โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

จิตรลดา พิศาลสุพงศ์ และคณะ. (2557). ภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาประเทศ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม.* 51 (1), 27-32.

ปรียานุช พรหมภาสิต. (2559). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ "Active Learning (AL) for HuSo at KPRU.* กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคจุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร. (2561). *หลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2554 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561).* มุกดาหาร: โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร.

สมนึก ภัททิยณี. (2560). *การวัดผลการศึกษา Educational measurement*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). ประสานการพิมพ์.

เสาวนีย์ เกิดด้วง. (2558). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อภิญญา มั่นคง และประเสริฐ ผางภูเขียว. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. 7-8 ธันวาคม 2560.

American Association for The Advancement of Science. (AAAS). (1970). *Science Process Approach*. New York : Comantary for Teacher. AAAS.

BSCS. (1997). *Teacher'Guide BSCS Biology*. A Human Approach. Kendell/Hunt Publishing Company.

Eisenkraft, A. (2003). *Expanding the 5E model : A proposed 7E model emphasizes "transfer of learning and the importance of eliciting prior understanding*. The Science Teacher, 70 (6), 56-59.

Shenker, J. I., Goss, S. A. and Bernstein, D. A. (1996). Instructor's Resource Manual for Psychology : Implementing Active Learning in the Classroom. *Online*. Retrieved July 22, 2022. From : https://s.prych/ uiuic.edu/~jskenker/active.html

แนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย

Guidelines for the development of innovation marketing of the community enterprise of tourism groups in central region Thailand

พนิดา สกุณา,
ภัทรพล ชุ่มมี และ ปรีชา คำมาดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Panida Skuna,
Pattarapon Chummee and Preecha Khammadee
Valaya Alongkorn Rajabhat University Pathum Thani, Thailand
Correspinding Author, E-mail : panidaekwannang@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดนวัตกรรมการตลาดของของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ ของวิสาหกิจชุมกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 318 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาด ด้านการตลาด และด้านการบริหารองค์การ จำนวน 9 คน เป็นงานวิจัยเชิงผสม (Mixed Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) จากการศึกษาแนวคิดนวัตกรรมการตลาดของของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบ 4 ด้านสำคัญดังนี้ รูปแบบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว การบริการ และความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย 2) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ได้แก่ ส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว โดยทุกปัจจัยมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน และรูปแบบแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

* วันที่รับบทความ : 7 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 22 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 23 มิถุนายน 2566
Received: June 7 2023; Revised: June 22 2023; Accepted: June 23 2023

คำสำคัญ; แนวทางพัฒนา; นวัตกรรมการตลาด; วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว; ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว การบริการ

Abstracts

This research aims to 1) To study the concept of marketing innovation of tourism community enterprises in the central region of Thailand. 2) To propose guidelines for the development of marketing innovations of tourism community enterprises in the central region of Thailand. by using a questionnaire for a sample of tourists who use products and services of tourism community enterprises in the central region of Thailand. The study was a sample of 318 people and key informants were experts with knowledge and experience in marketing innovation development, marketing and organization management, 9 people. It was a mixed research by using questionnaires as research tools. multi-stage sampling Data were analyzed using statistics, percentage, mean and standard deviation.

The results of the data analysis revealed that 1) the study of marketing innovation concepts of tourism community enterprises in the central region of Thailand, four important aspects were found as follows: Tourism group community enterprise model Interaction with tourists, service and marketing success of group tourism community enterprises in central Thailand 2) the marketing innovation development approaches of group tourism community enterprises in the central region of Thailand found that factors affecting the marketing success of group tourism community enterprises were the interaction with tourists. where all factors contribute to each other and the model for the development of marketing innovations of community enterprises in tourism groups in the central region of Thailand can be practically applied.

Keyword : Development Guidelines; Marketing Innovation; Tourism Group Community Enterprise; Interaction With Tourists; Service.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศในช่วงหกทศวรรษที่ผ่านมา ตามที่องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) คาดการณ์ว่าภายในปี 2573 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.8 พันล้านคน โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีที่ 3.3% นอกจากนี้ ตลาดเกิดใหม่ในประเทศกำลังพัฒนาคาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับตลาดที่อิ่มตัวแล้ว ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คาดว่าจะมีอัตราการเติบโตสูงสุด การท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนได้รับการระบุว่าเป็นภาคส่วนสำคัญสำหรับการพัฒนาเนื่องจากมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติในอาเซียนอยู่ที่ประมาณ 108.212 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 123 ล้านคนในปี 2566 และเพิ่มขึ้นอีก 187 ล้านคนในปี 2573 ในประเทศไทย การท่องเที่ยวมีแนวโน้มในเชิงบวกทุกปี อัตราการเติบโต 20% ในปี 2559 ถึง 2561 ในปี 2562 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 32.5 ล้านคน โดยเน้นตลาดอาเซียน

เพื่อเร่งการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน มีประเด็นสำคัญ 6 ประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ได้แก่ 1) พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีอะไรน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ 2) สิ่งเหล่านั้นตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือเหมาะสมกับประเภทพฤติกรรมนักท่องเที่ยวปัจจุบันหรือไม่ 3) หากยังไม่มีสามารถที่จะสร้างขึ้นได้หรือไม่ 4) การเข้าถึงพื้นที่มีความสะดวกมากน้อยเพียงใด 5) พื้นที่มีการเตรียมการรองรับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอหรือไม่เช่น ที่พัก ทัวร์หรือบริการอื่น ๆ และ 6) พื้นที่นั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ (The United Nations World Tourism Organization UNWTO, 2560 : online)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากโดยไม่ลดทอนคุณภาพของประสบการณ์หรือเอกลักษณ์ไทยอันเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ ความคาดหวังในการเดินทางที่เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่แน่นอน และการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวมีดังนี้ 1) ใช้หุ่นยนต์ในแผนกต้อนรับ การเช็คอินเข้าห้องพักด้วยหุ่นยนต์ หุ่นยนต์ให้ข้อมูลการท่องเที่ยวที่สามารถประมวลผลการแปลภาษาอัตโนมัติ หุ่นยนต์ส่งกระเป๋าเดินทางและบริการในห้องพัก หุ่นยนต์ทำความสะอาดเชื้อโรคโดยระบบ UV หุ่นยนต์รักษาความปลอดภัย เป็นต้น ขณะที่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์สามารถสื่อสารตอบโต้กับมนุษย์ได้เสมือนมนุษย์จริง ทั้งยังสามารถทำงานที่ซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ และมีประสิทธิผล 2) อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าพักและตอบโจทย์พฤติกรรมการลดการสัมผัสโดยตรง นอกจากนี้ยังสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบใหม่ อาทิ ห้องพักอัจฉริยะ (Smart hotel rooms) ซึ่งผู้เข้าพักสามารถควบคุมอุปกรณ์ไฟฟ้าในห้องจากจุดเดียว การเชื่อมระบบควบคุมจากอุปกรณ์มือถือ หรือการใช้เสียงควบคุมอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น ปรับความสว่าง อุณหภูมิ เปิดปิดโทรทัศน์ ลำโพง เป็นต้น 3) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) อย่างเป็นระบบเพื่อช่วยผู้ประกอบการนำเสนอบริการและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวรายบุคคล เช่น การเสนอแพ็กเกจท่องเที่ยวที่ตรงใจ ด้วยจังหวะเวลาและช่องทางที่เหมาะสม รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตเพื่อคาดการณ์การเติบโตของอุปสงค์ แนวโน้มตามฤดูกาล และความชื่นชอบของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในโซเชียลมีเดียเพื่อดูแนวโน้มตลาดและความสนใจของนักท่องเที่ยว (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน), 2564 : ออนไลน์)

ภาคกลางของประเทศไทย เป็นอีกภาคหนึ่งที่เป็นศูนย์รวมการท่องเที่ยวของประเทศ มีความหลากหลายในการท่องเที่ยว ทั้งน้ำตก ภูเขา ถ้ำ บรรยากาศธรรมชาติ ประวัติศาสตร์มรดกโลก วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต ความทันสมัย และสิ่งใหม่ ที่ถูกสร้างขึ้นมากมาย การเดินทางสะดวกมีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลาย โดยเฉพาะการขับรถท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวซึ่งใช้เวลาไม่มากนัก ในหนึ่งวันสามารถเดินทางได้หลายจังหวัด และไม่จำเป็นต้องวางแผนล่วงหน้า และไม่ต้องรอวันหยุด ค่าใช้จ่ายประหยัด สามารถออกแบบการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ความเป็นวิถีไทยเป็นอีกหนึ่งจุดเด่นของการท่องเที่ยวภาคกลาง เป็นที่

ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่ชอบวิถีไทยแบบดั้งเดิม โดยต่อยอดนำสินค้าท่องเที่ยวที่ผูกโยงกับวิถีไทย แต่ลงลึกขึ้นเพื่อสร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน นำไปสู่ความยั่งยืนของเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในอนาคต โดยผู้วิจัยได้เน้นศึกษาวิสาหกิจชุมชนประเภทสินค้า ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาและกำหนดกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาคกลางของประเทศไทยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ความยั่งยืน การสร้างความแตกต่างของตลาด การเสริมพลังชุมชน และความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในทำนองเดียวกันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนก็จำเป็นต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นโดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยและสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ปัจจัยต่างๆ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ความคาดหวังในการเดินทางที่เปลี่ยนไป และการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว ควรนำมาพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยว (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2564 : ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย” เพื่อการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในยุคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 4.0 อีกทั้งยังเป็นแนวทางต่อการเร่งปรับตัวและเร่งรัดพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต มุ่งใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าให้กับประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดนวัตกรรมการตลาดของของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยที่เป็นการบูรณาการองค์ความรู้โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)แนวคิดทฤษฎี และการเก็บข้อมูลโดยการแบบสอบถามโดยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวซื้อผลิตภัณฑ์และบริการ ณ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว เขต สสก 1. จ.ชัยนาท จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดชัยนาท จังหวัด

นนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง รวมมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 318 คน ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามหลักวิเคราะห์แบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีอย่างน้อย 200 ตัวอย่างขึ้นไป และจากการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี Maximum Likelihood การกำหนดกลุ่มตัวอย่างควรมีค่าประมาณ 10 – 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปร ตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (อรพรรณ คงมาลัย และอัญณิฐา ดิษฐานนท์, 2561 : 6) ดังนั้นจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า จำนวนตัวแปรสังเกตได้จำนวน 15 ตัวแปร เมื่อคูนกับจำนวนสูงสุดการประมาณค่าประมาณ คือ 20 เท่า จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ 300 ตัวอย่าง (15 ตัวแปร * 20 เท่า) ผู้วิจัยเห็นว่าควรดำเนินการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 318 ชุด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการเลือกแบบโควต้า (Quata Sampling) และจำแนกสัดส่วนการเก็บแบบสอบถามจากการคำนวณจำนวนนักท่องเที่ยว ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ 300 หารด้วยจำนวนจังหวัดในเขต สสก.1 จ.ชัยนาท จำนวน 9 จังหวัด จะได้กลุ่มตัวอย่าง 300/9 = 33.33 ผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวจังหวัดละไม่น้อยกว่า 33 ชุด

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาด ด้านการตลาด และด้านการบริหารองค์การ จำนวน 9 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด และทฤษฎี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามมากกว่า 0.70 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยนำมาใช้บรรยายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

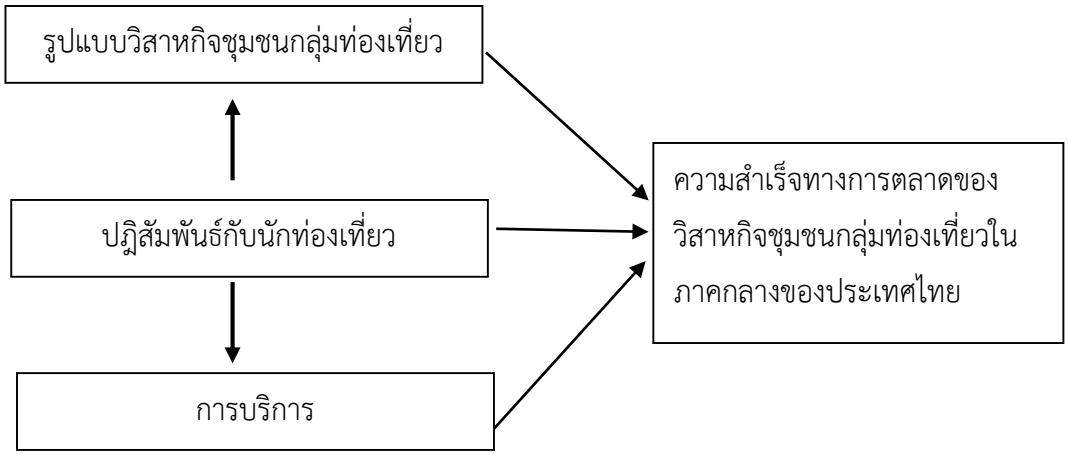

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยมีดังนี้

1) จากการศึกษาแนวคิดนวัตกรรมการตลาดของของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบ 4 ด้านสำคัญดังนี้ รูปแบบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวการบริการ และความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่ได้เที่ยวและซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลาง เป็นนักท่องเที่ยวชายมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 58.18 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 39.31 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.34 และเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 51.57 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวที่ใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าแปรรูป สินค้าเกษตร สุขภาพและความงาม งานผ้าและเครื่องนุ่งห่ม หัตถกรรม จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 81.93

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยโดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($M = 4.22, SD = 0.62$) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้านโดยมีความคิดเห็นต่อการบริการ และ ความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม

ท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย มีเท่าๆ กัน รองลงมา มีความคิดเห็นต่อปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และมีความคิดเห็นต่อรูปแบบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย ที่ได้จากสมการเชิงโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าสถิติสถิติไค-สแควร์ (X2) มีค่าเท่ากับ 211.776 องศาอิสระ (*df*) มีค่าเท่ากับ 78 แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งเกณฑ์กำหนดว่าควรมีค่ามากกว่า 0.05 หรือ 0.01 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X2/ df) มีค่าเท่ากับ 2.715 (ตามมาตรฐานไม่เกิน 2) ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์(absolute fit index) ประกอบด้วยค่าความสอดคล้องจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.919 (ตามมาตรฐานมีค่ามากกว่า 0.90) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.875 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์(relative fit index) ประกอบด้วยค่า NFI (Normed Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.953 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า CFI (Comparative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.970 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า IFI (Incremental Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.970 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า RFI (Relative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.937 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปความคาดเคลื่อนประกอบด้วยค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.074 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.05) ค่า RMR (Root Mean Square Residual) มีค่าเท่ากับ 0.020 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.05) ผ่านเกณฑ์ทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อการบริการ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.649 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อการบริการ ส่วนปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.168 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว

2) จากการศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาดด้านการตลาด และด้านการบริหารองค์การ จำนวน 9 คน พบว่า สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ได้แก่ ส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว โดยทุกปัจจัยมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน และรูปแบบแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงโดยผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ รูปแบบแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์ภาพรวมนวัตกรรมการตลาดที่จะเกิดขึ้น ในองค์ประกอบหลักของส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานการตลาด เป็นปัจจัยที่สามารถ

ควบคุมได้ และจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมการวางกลยุทธ์ทางการตลาดซึ่งส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) การจัดจำหน่าย (Place) การกำหนดราคา (Price) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เพื่อสนับสนุนในส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1) จากการศึกษาแนวคิดนวัตกรรมการตลาดของของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบ 4 ด้านสำคัญดังนี้ รูปแบบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว การบริการ และความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย พบว่า แนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เนื่องจากข้อมูลและแนวทางการจัดการเป็นไปในแนวทางพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการท่องเที่ยวในแนวเดียวกัน โดยที่ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อการบริการ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.649 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อการบริการ สอดคล้องกับแนวคิดของ Heide et al. (2009 : 623-642) ได้กล่าวว่า พื้นที่ให้บริการช่วยสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายใน สถานที่บริการที่ดี มีความพิเศษ สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้ใช้บริการ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความ พึงพอใจให้กับผู้มาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ryu and Han (2010) ได้กล่าวว่า รูปแบบสถานที่ให้บริการที่ดีจะผลต่อความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ ซึ่งรูปแบบ สถานที่ให้บริการที่เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสะอาด ความสวยงามการจัดเรียง รูปแบบสถานที่ให้บริการให้เอื้อต่อการเกิดแนวคิดใหม่ๆ หรือการโชว์แสดงสินค้าที่ประสบความสำเร็จจะช่วยสร้างแนวคิดใหม่ เอื้อต่อการสร้างแรงบันดาลใจความคิดริเริ่ม และเป็นแรงผลักดันให้ ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและทำให้ผู้รับบริการมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำ ส่วนปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.168 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของและแนวคิดของ ศิริวรรณ จุลทับ (2558 : 157-174) ได้กล่าวว่า ประชาสัมพันธ์เชิงรุก หมายถึง การมีกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนมีกิจกรรมและวิธีการรวมถึงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใช้เทคนิควิธีการประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างและโดดเด่น อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ เชิงรุกนั้น ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้รับบริการนั้นไม่ต้องร้องขอข้อมูลจากการ ประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ในอีกมุมมองหนึ่ง (ธีรพงศ์ โสดาศรี, 2562 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุกคือการประชาสัมพันธ์ที่มีการชี้แจงและให้ความรู้ความเข้าใจกับ

กลุ่มเป้าหมายโดยตรง มีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้เกิดการยอมรับและความรวมมือระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการปัจจัยด้านการส่งมอบบริการ

2) จากการศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย สามารถสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการตลาดของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ดังนี้ ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว แต่ละปัจจัยมีองค์ประกอบที่เกื้อกูลกัน และกลยุทธ์ทางการตลาดเชิงนวัตกรรมที่นำเสนอสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาคกลางของประเทศไทยสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยได้รับการสนับสนุนจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ รูปแบบแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทย สามารถหาได้จากการวิเคราะห์ภาพรวมของนวัตกรรมทางการตลาดที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น องค์ประกอบหลักของส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินการทางการตลาดและปัจจัยที่ควบคุมได้ ควรได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานการตลาด เป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ และจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมการวางกลยุทธ์ทางการตลาดซึ่งส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) การจัดจำหน่าย (Place) การกำหนดราคา (Price) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เพื่อสนับสนุนในส่วนปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและรับประกันความสำเร็จทางการพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยควรรวมองค์ประกอบทั้งสี่นี้ของส่วนประสมทางการตลาดเข้ากับกลยุทธ์การตลาดที่สอดคล้องกัน กลยุทธ์ควรสอดคล้องกับกลุ่มตลาดเป้าหมายโดยพิจารณาจากความชอบ ความสนใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การติดตามประเมินผล และการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่องตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและแนวโน้มของตลาดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler, Armstrong, Wong, and Saunders (2008 : 7) ได้กล่าวว่า การดำเนินการทางการตลาดตามส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องมือในการ เจาะกลุ่มตลาดเป้าหมาย โดยพิจารณาจากความชอบ ความสนใจ และความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ชัยประไพพงษ์ (2560 : 53) พบว่า ปัจจัยที่ผู้ใช้บริการจะเกิดความพึงพอใจและส่งผลสู่ความจงรักภักดีต่อการบริการนั้นๆ ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ การสื่อสารทางการตลาด คุณภาพระบบ และคุณภาพการบริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lay Hong etal (2015 : 7-5) พบว่า การปรับกลยุทธ์การตลาดควรปรับกลยุทธ์ในลักษณะที่ทำให้ลูกค้าเข้าถึง ง่าย และส่วนสุดท้ายเกี่ยวข้องกับระบบการส่งมอบบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ด้านเชิงวิชาการ

1. ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดเฉพาะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวที่ใช้โดยผู้ประกอบการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในภาคกลางของประเทศไทย เพื่อระบุแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

2. ควรทำการศึกษาผลกระทบของการตลาดดิจิทัลและแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่อความสำเร็จด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชน

3. ควรทำการศึกษาศักยภาพของความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เช่น หน่วยงานราชการและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อยกระดับนวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและความยั่งยืนในกลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชน

4. ทำการศึกษาส่วนแบ่งการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อทำความเข้าใจความชอบและความต้องการของนักท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น และปรับแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวให้สอดคล้องกัน

ด้านเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมการสนับสนุนและแรงจูงใจจากรัฐบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชนในด้านการฝึกอบรมด้านการตลาด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และความช่วยเหลือทางการเงิน

2. ควรกำหนดแนวทางและมาตรฐานสำหรับวิสาหกิจชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืนส่งเสริมความร่วมมือและการแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและการเติบโตร่วมกัน

ด้านเชิงปฏิบัติการ

1. ควรพัฒนาแผนการตลาดที่ครอบคลุมซึ่งรวมถึงส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ สถานที่ ราคา โปรโมชั่น เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหนียวแน่นและมีประสิทธิภาพ

2. ควรใช้แพลตฟอร์มการตลาดดิจิทัลและใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเข้าถึงและมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่กว้างขึ้น

3. ม่งเน้นการทำการตลาดที่มุ่งเน้นประสบการณ์ท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยการให้บริการเฉพาะบุคคล ค้นหาคำติชมอย่างจริงจัง และปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการอย่างต่อเนื่อง

4. สร้างพันธมิตรและความร่วมมือกับธุรกิจในท้องถิ่น บริษัททัวร์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และน่าสนใจ

5. ติดตามและประเมินแนวทางพัฒนานวัตกรรมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อระบุจุดที่ต้องปรับปรุงและปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมต่อไป

1. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการหาข้อมูลของพื้นที่ที่แยกกันเป็นจังหวัด ในครั้งต่อไปจึงควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐหรือระหว่างชุมชน ภายในภาคกลาง อาทิ การจัดกิจกรรมที่สามารถเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวยังวิสาหกิจชุมชนในกลางได้ตลอดทั้งดี เพื่อป้องกันการจัดงานที่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวและสร้างความยั่งยืนของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). (2564). ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมหลัง COVID-19. *ออนไลน์.* แหล่งที่มา: https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-future-of-tourism-21

ธีรพงศ์ โสดาศรี. (2562). การประชาสัมพันธ์เชิงรุก. *ออนไลน์.* แหล่งที่มา: https://www.stou.ac.th/offices/rdec/chan/main/Doc/Km/2556/Reference/STOU-CB7.2-4(1).pdf.

พิเชษฐ ชัยประไพพงษ์. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อการใช้บริการรถยนต์เคลื่อนที่ให้บริการทางทะเบียนราษฎร.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศิริวรรณ จุลทับ. (2558). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี.* 2 (2),157-174.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2564). ดัชนีราคาผู้บริโภคชุดรายได้น้อยของประเทศไทย. *ออนไลน์.* แหล่งที่มา: https://data.go.th/organization/tpso

อรพรรณ คงมาลัย และอัญณิฐา ดิษฐานนท์. (2561). *บทบาทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปแช่เข็ง.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Heide, J. B. et al. (2009). The organization of regional clusters. Academy of Management review, 34(4), 623-642.

Kotler, P., Armstrong, G., Wong, V., & Saunders, J. (2008). Marketing defined. Principles of marketing, 7.

Lay Hong, T., Boon Cheong, C., & Syaiful Rizal, H. THE STRATEGIC USE OF INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT) ON THE GAPS MODEL OF SERVICE QUALITY IN BANKING INDUSTRY. *International Journal*, 14, 7-5.

The United Nations World Tourism Organization UNWTO. (2560). INVESTMENT NETWORKS. *Online*. Accessible from https://www.unwto.org/

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชันร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

The Development of Spelling Writing Ability for Grad 3 Student with Learning Disabled by Using Gamification Technique with Literature-based approach

บุญญฉัตร สังกัดกลาง และ ทรงภพ ขุนมธุรส
มหาวิทยาลัยนเรศวร

Bunyachat Sangkatklang and Songphop Khunmathurot
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: bunyachats64@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำก่อนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านโคกสูง จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test dependent และ t-test one sample

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความสามารถในการเขียนสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ความสามารถในการเขียนสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเขียนสะกดคำ; เกมมิฟิเคชัน; วรรณกรรมเป็นฐาน

---

* วันที่รับบทความ : 13 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 4 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 6 เมษายน 2566
Received: March 13 2023; Revised: April 4 2023; Accepted: April 6 2023

Abstracts

The purposes of this research are: 1) develop a learning plan using gamification and literature-based approach, 2) compare the writing and spelling ability before and after learning, 3) compare the writing and spelling ability before and after learning with the criteria of 80%, and 4) study the satisfaction that happens with learning management. The methodology was experimental research. The sample group consists of 5 students who have learning disabilities in grade 3, semester 2, academic year 2022, Ban Khok Sung School, which was acquired using purposive sampling method. The research tools were 1) a learning management plan using gamification technique with the use of literature-based approach, 2) a test to measure writing and spelling abilities, and 3) a questionnaire to assess students' satisfaction with learning management. Statistics that were used for data analysis included mean, percentage, standard deviation, dependent t-test and one sample t-test.

The research findings were as follows: 1) the learning management plan using gamification technique with the use of literature based approach was at the highest level of appropriateness, 2) The ability to write and spell words after the lesson was higher than before, at a statistical significance of .05, 3) The ability to write and spell words after learning was higher than the 80% criterion with a statistical significance of .05, and 4) Students had satisfaction after learning management at the highest level

Keywords: Writing Spelling; Gamification; Literature-based approach

บทนำ

ทักษะการเขียน นับว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการถ่ายทอดวิทยาการ ผนวกกับการใช้ศาสตร์ทางศิลปะในการถ่ายทอดให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา โดยการเขียนนั้นจะมีความสำคัญในแง่ของการสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้ ซึ่งการเขียนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีจะต้องอาศัยการเขียนสะกดคำ อันเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ เพราะการเขียนสะกดคำเป็นความสามารถในระดับปฐมภูมิของการเขียนและควรได้รับการฝึกฝน ดังที่ เพ็ญภารัตน์ เคลือขอน (2550 : 24) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำ ว่าเป็นทักษะที่สำคัญ นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากการเขียนสะกดคำได้กับทุกวิชาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หากเขียนผิดจะทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจความคิดของผู้เขียนได้ ดังนั้นการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง จึงถือว่ามีความสำคัญ ที่ครูจะต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยระบุว่าให้ผู้เรียนสะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ อีกทั้งยังปรากฏในสาระการเรียนรู้แกนกลางระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การเขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ เช่น การสะกดคำ การแจกลูกและมาตราตัวสะกด ที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 39)

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการเขียนสะกดคำไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาอย่างต่อเนื่อง แต่ที่ผ่านมายังคงพบปัญหาการเขียนสะกดคำของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยในรายวิชาภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกสูง พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความบกพร่องทางทักษะวิชาการในด้านการเขียนสะกดคำ เนื่องจากกระบวนการของการรับและแปลผลทางสมองล่าช้า ขาดแรงจูงใจทางการเรียน ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการเขียนสะกดคำ สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกสูง ห้องสอบพิเศษ ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลการประเมินด้านภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 17.77 อยู่ในระดับปรับปรุง

ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรเน้นให้มีการฝึกฟังเสียงพยัญชนะ สระ ใช้ประสาทสัมผัสเรียนรู้ในหลากหลายด้าน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการสอนควรสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน ส่งเสริมการเขียน เน้นการกระตุ้นผู้เรียนให้มีจุดมุ่งหมายขณะเขียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 31) เพื่อเป็นปัจจัยในการแก้ไขปัญหา โดยพบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) เป็นกลไกของการออกแบบเกมมาใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างความสนุกสนาน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ดังที่ วิลาวัลย์ อินทร์ชำนาญ (2563 : 2) ได้กล่าวถึงความหมายของเกมมิฟิเคชัน (Gamification) หมายถึง การใช้การโต้ตอบของเกม อันก่อให้เกิดความสนุกสนาน มาใช้ในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในกิจกรรม รวมไปถึงการนำเทคนิค รูปแบบ และกฎเกณฑ์ของเกมมาใช้ แต่เกมมิฟิเคชันเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่เกม (Non-game contexts) อีกทั้งหลักการของกิจกรรมเกมมิฟิเคชัน เป็นการเน้นให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้มีเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของการเขียนผ่านกลไกของเกม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคดังกล่าวมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับสื่อการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน อันเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทักษะทั้ง 5 ด้าน ดังที่ บังอร ศรีกาล (2553 : 5 อ้างอิงใน เนตรชนก รักกาญจนันท์, 2558 : 33) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานว่ามีหลักการที่ใช้วรรณกรรมเป็นแม่แบบทางภาษาที่ทำให้นักเรียนได้ใช้ทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการคิด ตลอดจนการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มาสร้างสื่อการสอนที่มีภาพนิ่งประกอบเหตุการณ์บรรยายหรือนิทานประกอบภาพ จะสามารถแก้ไขปัญหาความไม่เข้าใจของโครงสร้างคำเมื่อมีการเปลี่ยนรูปได้

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แสดงให้เห็นถึงขบวนการที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้มี

ความสามารถในการเขียนสะกดคำ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) มีส่วนช่วยในการกระตุ้นจุดมุ่งหมายของการเขียนอย่างชัดเจนผ่านกลไกของเกมอย่างสนุกสนาน ได้ฝึกฝนการออกเสียงพยัญชนะ สระ และการฝึกเขียนคำผ่านการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 80

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งมีระดับสติปัญญาปกติและไม่มีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองสุรนารี จำนวน 294 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งมีระดับสติปัญญาปกติและไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ประถมศึกษา) ของกระทรวงศึกษาธิการ และรายงานผลการตรวจทางจิตวิทยา โรงพยาบาลโนนไทย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 10 ข้อ รวม 20 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Scale) (Rensis Likert, 1932 : 17)

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 6 แผน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำราและคู่มือ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.3 ศึกษาเอกสาร ตำราและคู่มือการใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อนำมาออกแบบขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดเรื่อง การเขียนสะกดคำ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นออกแบบและพัฒนา โดยใช้วรรณกรรมนิทานประกอบการสอน 3) การโต้ตอบแบบ

ย้อนกลับ และ 4) การเตือนความจำ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาในการวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำก่อนและหลังเรียน มีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Super LD Run	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Route 1 : ตัวสะกด	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Route 2 : ตัวสะกด	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Climax : แม่กก ไม่ตรงตามมาตรา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Leader board : แม่กก ไม่ตรงตามมาตรา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง The King of แม่กก	จำนวน 2 ชั่วโมง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านมาตรฐานและตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินคุณภาพของแผน มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Scale) (Rensis Likert, 1932 : 17) ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.14)

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถ เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย แบบทดสอบ ปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และแบบทดสอบชนิดเติมคำ จำนวน 10 ข้อ รวม 20 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและคู่มือเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.2 วิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหา เพื่อกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัด

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้รูปแบบการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านความสามารถด้านภาษาไทยมาประยุกต์ใช้

ให้สอดคล้อง โดยออกแบบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 15 ข้อ และแบบปรนัยชนิดเติมคำ 15 ข้อ รวมจำนวน 30 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence : IOC) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552 : 164) ระหว่างแบบวัดความสามารถก่อนและหลังเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ ทดลองกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน โรงเรียนบ้านหนองขนาก อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

2.6 นำผลคะแนนมาคำนวณหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถเป็นรายข้อ (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552 : 166-168) เพื่อคัดเลือกแบบวัดที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถเรื่อง การเขียนสะกดคำ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบที่ผ่านเกณฑ์มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.32 – 0.64 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.24 – 0.65 แบบปรนัยชนิดเติมคำที่ผ่านเกณฑ์มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.36 – 0.59 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 – 0.60

2.7 นำแบบทดสอบวัดความสามารถ ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ มาจำนวน 20 ข้อ ที่คัดเลือกมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น Reliability โดยใช้สูตร KR20 (Kuder-Richardson) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552 : 170) ของแบบทดสอบวัดความสามารถทั้งฉบับ โดยกำหนดว่าต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จากนั้นนำมาปรับปรุง ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแบบทดสอบวัดความสามารถ เรื่อง การเขียนสะกดคำ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และแบบปรนัยชนิดเติมคำมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

2.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถที่ผ่านเกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้กลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert’s Five Scale) (Rensis Likert, 1932 : 17) โดยประเมินด้านการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับวรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจและวิธีสร้างแบบประเมินเพื่อกำหนดโครงสร้างแบบประเมินของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องประเมินและกำหนดข้อคำถามให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.3 ออกแบบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 15 ข้อ โดยกำหนดคะแนนเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Scale) (Rensis Likert, 1932 : 17)

3.4 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจตามรูปแบบที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหา จากนั้นนำแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของแบบประเมินความพึงพอใจและการใช้ภาษา

3.5 นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence : IOC) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552 : 164) ของแบบประเมินความพึงพอใจ โดยคัดเลือกข้อประเมินที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

3.6 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดพิมพ์ในรูปแบบฉบับสมบูรณ์ และนำใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวัดความสามารถก่อนเรียน (Pre-test) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถก่อนเรียนเรื่อง การเขียนสะกดคำ แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 10 ข้อ รวม 20 ข้อ จากนั้นบันทึกคะแนนที่ได้

2. ขั้นทดลอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยรวมเวลาในการวัดความสามารถก่อนและหลังเรียน

3. การวัดความสามารถหลังเรียน (Post-test) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถหลังเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 10 ข้อ รวม 20 ข้อ จากนั้นบันทึกคะแนน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถมาวิเคราะห์ผลการวัดและนำมาเปรียบเทียบกันและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ค่าทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

5. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจ เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค เกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ย

2. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T–test Dependent)

3. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งวิเคราะห์ค่าคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์คะแนนร้อยละและการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าทีแบบ One Sample T-Test

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1997 : 190 อ้างอิงในพนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์, 2557 : 90)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

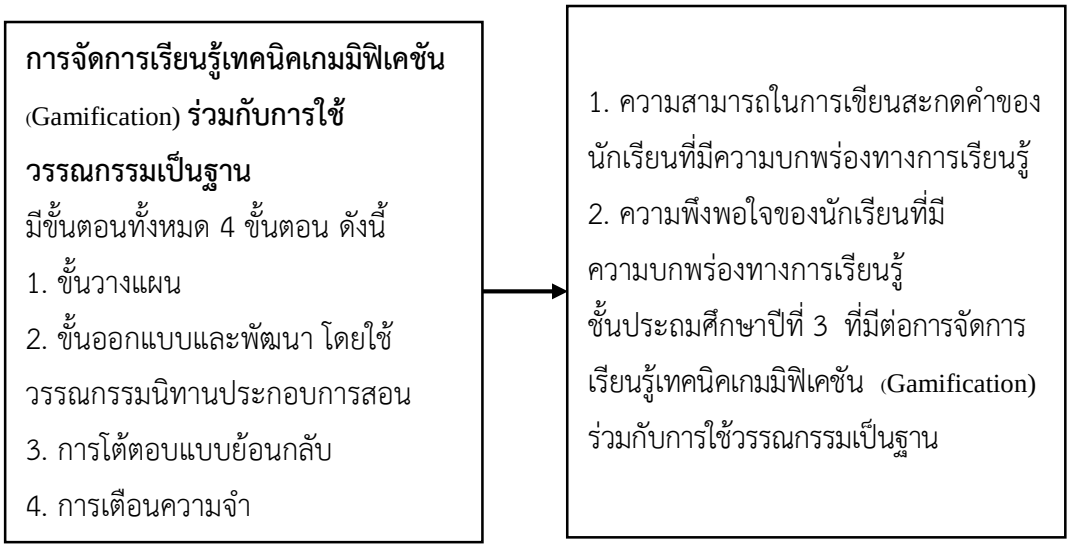

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Super LD Run	4.48	0.20	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Route 1 : ตัวสะกด	4.65	0.15	มากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Route 2 : ตัวสะกด	4.57	0.21	มากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Climax : แม่กก ไม่ตรงตามมาตรา	4.57	0.21	มากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Leader board : แม่กก ไม่ตรงตามมาตรา	4.67	0.13	มากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง The King of แม่กก	4.65	0.15	มากที่สุด
ผลรวมการประเมินความเหมาะสม	**4.60**	**0.14**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลรวมการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณา พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.13) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{x}$ = 4.65, S.D. = 0.15) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.21) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.20)

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	5	20	7.60	1.52	12.680*	0.000
หลังเรียน	5	20	16.20	1.30		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าเท่ากับ 7.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.52 ของการทดสอบความสามารถในการเขียนสะกดคำหลังเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าเท่ากับ 16.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.30 ค่าสถิติวิเคราะห์ t เท่ากับ 12.68 และค่า p เท่ากับ 0.000 แสดงว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 80

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	μ_0(80%)	Sig. (2-tailed)
หลังเรียน	5	20	16.20	1.30	27.78*	16	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าเท่ากับ 16.20, และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.30 ค่าสถิติวิเคราะห์ t เท่ากับ 27.78 และค่า p เท่ากับ 0.000 แสดงว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านครูผู้สอน	4.73	0.12	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification)	4.70	0.12	มากที่สุด
3. ด้านประสบการณ์การเรียนรู้	4.45	0.34	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.63**	**0.15**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.12) ด้านการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.12) และด้านประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.34) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีผลรวมการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าระดับความเหมาะสมของสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดองค์ประกอบอย่างครอบคลุม น่าสนใจ ตลอดจนกระบวนการวัด และประเมินผลที่มีคุณภาพ ทั้งนี้แผนการจัดการเรียนรู้ยังสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่สร้างเป้าหมายและแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของธนะรัชต์ ไชยรัชต์ (2563 : 76) ได้ศึกษาการใช้เกมมิฟิเคชันในการจัดการเรียนรู้ คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถ การมีเป้าหมายในการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ กรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงระดับการรับรู้ ความสามารถของตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อเทียบกับช่วงก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2) การเปลี่ยนแปลงระดับการมีเป้าหมายการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเมื่อเทียบกับช่วงก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญ และ 3) การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันสามารถเพิ่มผลการเรียนรู้ ในวิชาคณิตศาสตร์มากกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หากพิจารณาจะพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำจากกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเดิม ด้วยกลไกของการออกแบบเกมมาใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างความสนุกสนาน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ผสานกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน คือ สื่อภาพนิ่งประกอบเหตุการณ์บรรยายหรือนิทานประกอบภาพ ที่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่เข้าใจโครงสร้างคำเมื่อมีการเปลี่ยนรูปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย พาภักดี (2564 : 8) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจในภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษา

พฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องภาพโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x}$ = 2.73, S.D. = 0.30)

3. ความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการสอนโดยใช้การกระตุ้นแรงจูงใจ และสร้างเป้าหมายอย่างรูปธรรม ผ่านการสอนวรรณกรรมอันเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดสมาธิของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการสอนโดยใช้เทคนิคดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรชพรรณ ชาญช่าง (2561 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันมีค่าเฉลี่ยคะแนน หลังเรียนผ่านชุดการเรียนฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ระดับความสามารถและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถสูงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่ากลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ฯ โดยพบว่าชุดการเรียนรู้มีคุณภาพ ในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 4.72, S.D.= 0.168)

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยผลรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าระดับความเหมาะสมของสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) และด้านประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ หากพิเคราะห์เชิงลึก พบว่า ค่าเฉลี่ยของรายการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านมีความสำคัญ กล่าวคือ ผู้สอน คือ ผู้ที่สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนอย่างมีจิตวิทยา รวมถึงการจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่จะต้องเหมาะสมกับการเรียนรู้โครงสร้างคำและประสบการณ์ที่นักเรียนจะได้รับ คือ การแก้ไขปัญหาการเขียนสะกดคำมาตราแม่กก ที่ไม่ตรงตามมาตรา ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงภพ ขุนมธุรส และกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2564 : 159-170) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีความพึงพอใจโดยรวม ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน

อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.42) และ 2) นิสิตมีความพึงพอใจต่อผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.49)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อแนะนำในการนำผลการวิจัยไปใช้ การจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนสะกดคำมาตราแม่กก ที่ไม่ตรงตามมาตรา ควรให้ความสำคัญกับตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา โดยเน้นให้นักเรียนจดจำตัวสะกดให้ได้ด้วยการยกตัวอย่างคำ และให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงควบคู่กับการเขียนสะกดคำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คำและจดจำได้ อีกทั้งเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ควรให้ความสำคัญกับจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ควรมีวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ความรู้พื้นฐานและแนวทางพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา: https://bnsn.thai.ac/client-upload/bnsn/download/.pdf

จิรชพรรณ ชาญช่าง. (2561). *ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน*. รายงานผลการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทรงภพ ขุนมธุรส และกาญจนา วิชาญาปกรณ์. (2564). ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*. 16 (2), 159-170.

ธนะรัชต์ ไชยรัตน์. (2563). *การใช้เกมมิฟิเคชันในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถ การมีเป้าหมายในการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้: กรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เนตรชนก รักกาญจนันท์. (2558). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปกรณ์ ประจันบาน. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.

พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เพ็ญภารัตน์ เคลือขอน. (2550). *การศึกษาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิลาวัลย์ อินทร์ชำนาญ. (2563). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม เพื่อให้ความรู้ในเรื่องกฎระเบียบและข้อปฏิบัติในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน*. รายงานผลการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

หนึ่งฤทัย พาภักดี. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาล 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Likert, R. (1932). *A technique for measurement of attitudes*. New York: New York University.

การเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

The Value Added Creation of Reed Handicraft Products by Participation of Community in Tadindum Sub-District of Chai Badan Distric In Lopburi Province

โสรณา เครือเมฆ, รุจิราภา งามสระคู,
ชุติมา สังคะหะ, พรสิน สุภวาลย์ และ อักษร สวัสดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Soracha Kruamek, Rujirapha Ngamsakoo,
Chutima Sangkhaha, Pornsin Supawan and Aksorn Sawasdee
Phranakhon Rajabhat University Thailand
Corresponding Author, E-mail: rujirapha@pnru.ac.th

****

บทคัดย่อ

ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เป็นชุมชนที่มีการปลูกต้นกกและนำมาทอเสื่อ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มเสื่อกกที่ทำอาชีพทอเสื่อ และต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของบ้านท่าดินดำ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกก 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน และ 3) ออกแบบป้ายสินค้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบการวิจัยใช้แบบผสานวิธี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเสื่อกกท่าดินดำ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน จำนวน 10 ท่าน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกก ประกอบด้วย ประเภทผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบใช้งานได้ทั่วไป และเข้ากับยุคสมัย เน้นรูปแบบการสานเพื่อสื่อถึงความเป็นงานฝีมือ ใช้สีเหลือง สีดำ ซึ่งเป็นสีประจำโรงเรียนบ้านท่าดินดำ ร่วมกับกกสีธรรมชาติ และการสร้างป้ายสินค้า ทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ใส่แก้ว หมวก กระเป๋าสานจากกก และกระเป๋าสะพายจากเสื่อกก ทั้งนี้ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านราคา และ ด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกผลิตภัณฑ์ ส่วนการออกแบบป้ายสินค้าได้นำแนวคิด

* วันที่รับบทความ : 3 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 30 มีนาคม 2566
Received: March 3 2023; Revised: March 25 2023; Accepted: March 30 2023

เกี่ยวกับลายการทอเสื่อ ต้นกก สี แบบตัวอักษร และภาพคลื่นน้ำ มาจัดองค์ประกอบได้ป้ายสินค้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกชุมชนท่าดินดำ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างมูลค่า; ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก; ชุมชนมีส่วนร่วม

Abstracts

Tadindum sub-district, Chai Badan District, Lopburi Province, is a community where reeds are planted and used to weave mats. Currently, there is a group of reed mat makers that weaves mats and wants to develop products from reeds that reflect the identity of Tadindum. This research aimed to 1) to study guidelines for enhancing value of reed handicraft products, 2) to design and develop products from reeds that reflect the community's identity, and 3) to design a product label that reflects the product identity with participation of the community. This research utilized mixed methods. The key informants were 10 members, committees of Tadindum reed mat group and people who contribute to the development of the cultural career and wisdom of the community. The sample was 397 consumers. The instruments for collecting data were the interview form and the questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results were found that the approaches for enhancing the value of reed products consisted of general-purpose product types and fit with modern style, focusing on weaving patterns to convey the craftsmanship, using yellow and black, which are the colors of Ban Tadindum School together with natural reeds and product label. Four products were desiged and developed, namely glass holders, hats, woven bags and a shoulder bag from reed mats. The consumers' opinions towards all products in overall and individual aspects; design, price, and function were at the high agreement level. As for the product label design, concepts of mat weaving, reed, colors, fonts and water waves were taken into consideration and arranged the composition to get a brand that reflects the identity of handicraft products from the Tadindum reed community.

Keywords: Value Added Creation; Handicraft Products from Reeds; Community Participation

บทนำ

จากพระราโชบาย และนโยบายรัฐบาลทางด้านการพัฒนาท้องถิ่น ก่อให้เกิดประเด็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยวิสัยทัศน์ และพันธกิจหนึ่งที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ เป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยมุ่งพัฒนาท้องถิ่นตามศักยภาพ สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ (ที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561 : 8) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีภารกิจในการพัฒนาพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย กรุงเทพฯ (ตอนเหนือ) จังหวัดนครนายก จังหวัดนนทบุรี และอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยในอำเภอชัยบาดาลนั้น เป็นพื้นที่ที่มีวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนคร คือ “วิทยาลัยชัยบาดาลพิพัฒน์” เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลความรู้ทางวิชาการ การวิจัย และได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินกิจกรรมและโครงการดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนอำเภอชัยบาดาล เทศบาลตำบลลำนารายณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ เป็นต้น

ตำบลท่าดินดำ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอชัยบาดาล มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีบางชุมชนที่มีรายได้เสริมจากการทำเกษตรโดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นสินค้าในการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น โดยการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชัยบาดาล ซึ่งพบว่า มีกลุ่มอาชีพที่ได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์กลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มทอเสื่อกก ที่เกิดขึ้นจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีพื้นเพเป็นชาวอีสาน โยกย้ายครอบครัวมาจากหลายพื้นที่ ขยายครัวเรือนจำนวนมากขึ้นจนเป็นกลุ่มบ้าน ตั้งชื่อว่าบ้านท่าดินดำ โดยกลุ่มครอบครัวที่อพยพมาจากอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้นำเอาอาชีพ"ต่ำสาด" หรือการทอเสื่อกก มาถ่ายทอดแก่ผู้ที่สนใจภายในหมู่บ้าน ประกอบกับบริเวณพื้นที่รอบหมู่บ้านมีต้นกกขึ้นกระจายอยู่ริมหนองน้ำ ทำให้ชาวบ้านเก็บเกี่ยวเอามาต่ำสาด จนแพร่หลายยึดเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม หลังจากฤดูการทำเกษตร ทำไร่ ทำนา จนเป็นสินค้าขึ้นชื่อของอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ต่อมาการทอเสื่อมีสมาชิกจำนวนลดน้อยถอดลง ด้วยเรื่องการเปลี่ยนแนวทางการทำเกษตร วัตถุดิบ เวลา และและความจำเป็นของสินค้าลดลง และเมื่อปี พ.ศ. 2562 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชัยบาดาลร่วมกับ อบต.ท่าดินดำได้ร่วมจัดทำโครงการฟื้นคืนคืนเสื่อกกให้บ้านท่าดินดำ ขึ้นมาอีกครั้ง และได้จัดตั้งกลุ่มเสื่อกกบ้านท่าดินดำขึ้นมาใหม่พร้อมฟื้นฟูอาชีพทอเสื่อกก และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกก เป็นสินค้าจำหน่าย ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก 20 คน มีนางอุดม ปิ่นประเสริฐ เป็นประธาน โดยมีวัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มแปรรูปต้นกกเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (สุปรีดา สุทธิสาร, 2563 : 1)

อย่างไรก็ตามจากการที่นักวิจัยได้ลงพื้นที่และร่วมแลกเปลี่ยนกับนักพัฒนาชุมชนอำเภอชัยบาดาลและตัวแทนกลุ่มอาชีพที่ทำผลิตภัณฑ์ดังกล่าว พบว่า ในกระบวนการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น ยังประสบปัญหาที่ต้องการได้รับการพัฒนาเพื่อให้ผลิตภัณฑ์จากกกของชุมชนนี้มีมูลค่าทางการตลาดมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย 1) รูปแบบของผลิตภัณฑ์ พบว่า ไม่มีความหลากหลาย ไม่ทันสมัย ทำให้ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน อีกทั้งผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่เห็นได้ทั่วไป ไม่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่จะสามารถสร้างโอกาสในการแข่งขันมากขึ้น 2) คุณภาพผลิตภัณฑ์ พบปัญหาหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับความประณีต สวยงาม ความสะดวกในการใช้งาน ความทนทานของผลิตภัณฑ์ และ 3) ตราสินค้า พบปัญหา ไม่มีตราสินค้าที่บอกเล่าเรื่องราวและสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน จากปัญหาดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเสริมสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ด้วยอัตลักษณ์ชุมชนและการพัฒนาคุณภาพของ

ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิดของการ“ต่อยอดอดีต”โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย นำมาพัฒนาเพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ ซึ่งหนึ่งในแนวทางของการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว การส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ รองรับความต้องการของตลาดยุคใหม่ ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความต้องการจากผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 18-19) ซึ่งปัจจุบันมีงานวิจัยที่ได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว อาทิ พัชรา ปราชญ์เวทย์ และคณะ (2562 : 94) ที่ได้ทำการศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกและต้นไหลในจังหวัดศรีสะเกษ ของกลุ่มทอกก ไหล บ้านหนองหัวหมู อ.ราษีไศล และกลุ่มทอกก ไหล บ้านบก อ.เมืองจันทร์ จ.ศรีสะเกษ ที่สืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อ และขยายกลุ่มเป้าหมายสู่ตลาดต่างประเทศ โดยได้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกและต้นไหลในจังหวัดศรีสะเกษได้ผลิตภัณฑ์ประเภท กระเป๋า แฟ้มกล่าวรายงาน และชุดที่รองจานรองแก้ว ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นอาชีพ สร้างเอกลักษณ์ พัฒนาให้เป็นสินค้าระดับ Premium OTOP (หัตถกรรม) และสร้างผู้ประกอบการด้วยสินค้าของชุมชนต่อไป เช่นเดียวกับดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์ (2562 : 286) ที่ได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนวิถีบวก กลุ่มทอเสื่อบ้านท่อนใหม่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อออกแบบพัฒนา ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้วยการนำเสื่อกกจากลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อใช้ในการตกแต่งที่พัก ได้แก่ โคมไฟ ที่มีความทันสมัยด้วยลวดลายจากเสื่อกกที่เป็นเอกลักษณ์

จากความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากกกของชุมชน ให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่นๆ นอกจากเสื่อที่เป็นสินค้าหลัก ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคตามสมัยนิยม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการออกแบบและพัฒนาตราสินค้าที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อเสริมสร้างมูลค่าและจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปสู่โอกาสในการจำหน่าย ก่อเกิดเป็นรายได้ให้กับคนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน
3. เพื่อออกแบบป้ายสินค้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1) ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลท่าดินดำ ประวัติความเป็นมา แนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม การดำเนินอาชีพเกี่ยวกับการผลิต ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากต้นกก

2) กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้ปกครองตำบลท่าดินดำ พัฒนาชุมชนอำเภอชัยบาดาล สมาชิกกลุ่มเสื่อกกท่าดินดำ ตลอดจนประชาชนชาวตำบลท่าดินดำ ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเสื่อกกท่าดินดำ มีอาชีพหลักหรืออาชีพรองในการทำผลิตภัณฑ์เสื่อกก หรือเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท่าดินดำในด้านการพัฒนาอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญา หรือเป็นผู้ที่ยังคงทำอาชีพผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตกรรมจากต้นกก จนถึงปัจจุบัน และยินดีให้ข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 15 ราย

ขั้นดำเนินการ

1) สัมภาษณ์แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อทราบและตรวจสอบข้อมูลทุนทางทรัพยากร วัฒนธรรม การทบทวนศักยภาพการผลิต และแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าด้วยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก ได้แก่ ชนิด/ประเภทของผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์และรูปแบบป้าสินค้าที่สามารถแสดงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก ชุมชนท่าดินดำได้อย่างเหมาะสม

2) พัฒนาเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกรายการข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสัมประสิทธแอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.978 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้นี้แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นสูง จึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

3) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ต้นแบบ) และรูปแบบตราสินค้าโดยชุมชนมีส่วนร่วมจากแนวคิดในการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากต้นกก ชุมชนท่าดินดำ ได้จำนวนทั้งสิ้น 4 ผลิตภัณฑ์ 11 รูปแบบ และรูปแบบป้ายสินค้า จำนวน 1 รูปแบบ

4) สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑหัตถกรรมจากกกทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ และรูปแบบป้ายสินค้า ชุมชนทาดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภค หรือประชาชนทั่วไป ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยทำการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) และเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549 : 74) ได้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน

5) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยรูปแบบออนไลน์ และสามารถเก็บรวมรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 397 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนดไว้ 384 คน

6) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ (ต้นแบบ) โดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

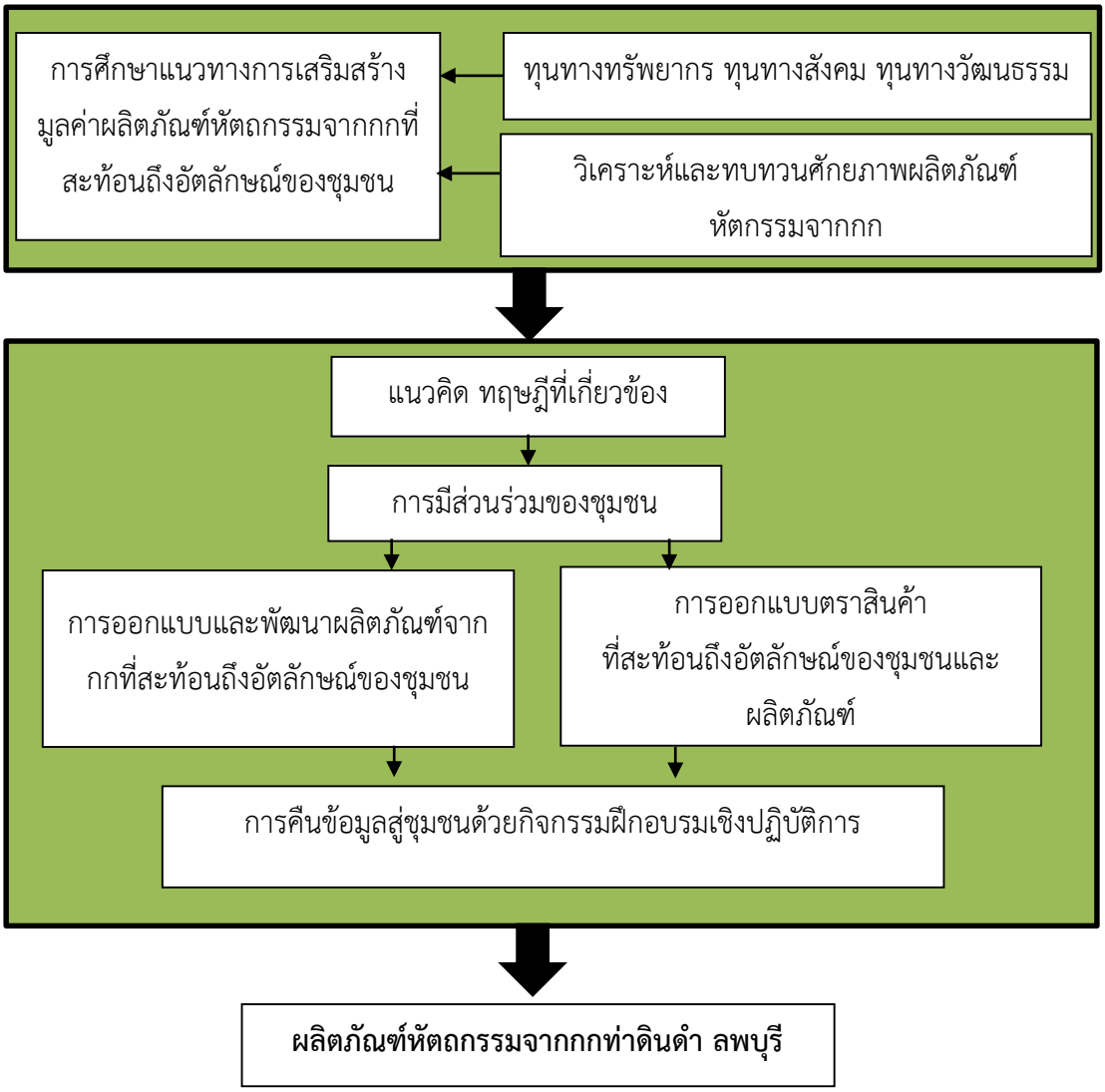

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีผลการวิจัยดังนี้

1. แนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน

ผลศึกษาแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน จากทุนทางทรัพยากร วัฒนธรรม การทบทวนศักยภาพการผลิต พบว่า ชุมชนท่าดินดำ เป็นชุมชนที่มีการทอเสื่อจากต้นกกอันเนื่องมาจากการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา และมีทรัพยากร คือ ป่ากก ที่ขึ้นเอง และปลูกอยู่ในชุมชน โดยการทอเสื่อจะทอด้วยลายพื้นฐาน เช่น ลายกระจับ สีและขนาดตามลูกค้าต้องการ ซึ่งปัจจุบันสมาชิกที่ทอเสื่อมีจำนวนลดน้อยลง นอกจากนี้ยังมีการสานผลิตภัณฑ์จากต้นกกแบบอื่นๆ บ้าง เช่น หมวก ตะกร้า ด้วยการสานแบบไขว้แนวนอนหรือการสานแบบขัดคู่ การสานแบบลายเฉลว(ไขว้ตัวเอ็กซ์) การสานลายใบไม้ และจากการระดมความคิดของชุมชนได้ข้อสรุปแนวทางการเสริมสร้างมูลค่ามูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ประกอบด้วย 1) ประเภทของผลิตภัณฑ์ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้อุปกรณ์มาก สามารถทำได้ในยามว่างจากงานหลัก รูปแบบใช้งานได้ทั่วไป สามารถเป็นของขวัญ ของฝาก ของที่ระลึก และเข้ากับยุคสมัย จึงสรุปเป็นชนิดของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ใส่แก้วน้ำ หมวก และกระเป๋า 2) ผลิตภัณฑ์เน้นรูปแบบการสานกกที่สะท้อนถึงความเป็นผลิตภัณฑ์งานฝีมือมากขึ้น โดยใช้ลายสานหลัก ได้แก่ การสานแบบไขว้แนวนอน การสานแบบไขว้ตัวเอ็กซ์(ลายเฉลว) และการสานลายใบไม้ เป็นต้น และ 3) สีของผลิตภัณฑ์สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนโดยเลือกสีประจำโรงเรียนบ้านท่าดินดำ ได้แก่ สีเหลือง สีดำ ซึ่งเป็นสีประจำโรงเรียน ร่วมกับกกสีธรรมชาติ นอกจากนี้ สีดำ ยังเป็นคำพ้องเสียงกับชื่อของชุมชนหรือตำบลอีกด้วย 4) การสร้างป้ายสินค้าที่สะท้อนผลิตภัณฑ์ของชุมชนแสดงถึงวัสดุหลัก คือ ต้นกก และมีชื่อชุมชนปรากฏอย่างชัดเจน

2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน

2.1 ผลการศึกษาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากกกชุมชนท่าดินดำ ได้ทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ต้นแบบ) จากแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ได้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ใส่แก้วน้ำ (จำนวน 4 รูปแบบ) หมวก (จำนวน 3 รูปแบบ) กระเป๋าสานจากกก (จำนวน 2 รูปแบบ) และกระเป๋าสะพายจากเสื่อกก (จำนวน 2 รูปแบบ) ดังนี้

ตารางที่ 1 ต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากกกชุมชนท่าดินดำ

แนวคิด	ภาพต้นแบบผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ที่ใส่แก้วน้ำ การนำเส้นกกสีธรรมชาติ สีดำ และสีเหลือง มาสานแบบไขว้แนวนอน แบบไขว้ตัวเอ็กซ์ และลายใบไม้ มาสานขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้ากับยุคสมัยซึ่งกำลังเป็นที่นิยม นั่นคือ ที่ใส่แก้วน้ำ ที่สามารถถือ หิ้ว พกพา ได้สะดวก สามารถใช้เอง และเป็นของชำร่วย ของขวัญ ของฝากได้	
ผลิตภัณฑ์หมวก การนำเส้นกกสีธรรมชาติ สีดำ และสีเหลือง มาสานแบบไขว้แนวนอน การสานแบบไขว้ตัวเอ็กซ์ และลายใบไม้ มาสานขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์หมวก ที่มีที่มาจากบริบทของชุมชนที่มีอาชีพหลักคือเกษตรกร ต้องสวมหมวกกันแดด จึงนำมาออกแบบให้เข้ากับยุคสมัย โดยเป็นหมวกรูปทรงปีกแคบ เพื่อให้ทันสมัยเหมาะกับทุกช่วงวัย	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิด	ภาพต้นแบบผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานจากกก การนำเส้นกกสีธรรมชาติ สีดำ และสีเหลือง มาสานแบบไขว้แนวนอน และแบบไขว้ตัวเอ็กซ์ ขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่สามารถถือ และสะพายได้ มีขนาดไม่ใหญ่เกินไป สามารถใส่สิ่งของได้ เน้นการใช้สีที่ไม่ซับซ้อน	
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสะพายจากเสื่อกก การนำเสื่อกกที่ทอด้วยเส้นกกย้อมสีดำ และสีเหลือง มาทอด้วยลายกระจับ นำมาตัดเย็บขึ้นรูปเป็นทรงกระเป๋าสะพาย ร่วมกับสายหนัง มีขนาดเล็กเหมาะกับการสะพายข้าง หรือไขว้ลำตัว (cross body) ของสุภาพสตรี	

สามารถใช้ใส่ของใช้ส่วนตัว ตัดเย็บรูปทรงเหลี่ยม มี
รูปแบบทันสมัย

2.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑหัตถกรรมจากกกชุมชนทาดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบออนไลน์กับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริโภคหรือประชาชนทั่วไป จำนวน 397 คน ทำการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและความคิดเห็นด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านการออกแบบ ด้านราคา และด้านประโยชน์ใช้สอย มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภค

(n=397)

	ลักษณะส่วนบุคคล	**จำนวน**	**ร้อยละ**
เพศ	ชาย	112	28.2
	หญิง	285	71.8
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	86	21.7
	20-29 ปี	205	51.6
	30-39 ปี	34	8.6
	40-49 ปี	37	9.3
	50-59 ปี	25	6.3
	60 ปีขึ้นไป	10	2.5
	ลักษณะส่วนบุคคล	**จำนวน**	**ร้อยละ**
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี/กำลังศึกษาปริญญาตรี	144	36.3
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	215	54.2
	สูงกว่าปริญญาตรี	38	9.6
อาชีพ	นักเรียน นักศึกษา	227	57.2
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ	68	17.1
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	27	6.8
	พนักงานเอกชน	40	10.1
	เกษตรกร	3	0.8
	ว่างงาน	9	2.3
	อื่นๆ	23	5.8

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	252	63.5
	15,000 – 30,000 บาท/เดือน	74	18.6
	30,001 – 45,000 บาท/เดือน	42	10.6
	มากกว่า 45,000 บาท ขึ้นไป	29	7.3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.8 ครึ่งหนึ่ง มีอายุ 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.6 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 การประกอบอาชีพ พบว่า เกือบสามในห้าเป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.2 รองลงมาเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 และเกือบสองในสามของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.5

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก

(n=397)

ประเภทผลิตภัณฑ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
กระเป๋ากกสาน	4.23	0.644	เห็นด้วยมาก
กระเป๋าสะพายจากเสื่อกก	4.21	0.645	เห็นด้วยมาก
หมวก	4.09	0.668	เห็นด้วยมาก
ที่ใส่แก้วน้ำ	4.07	0.683	เห็นด้วยมาก
รวม	4.15	0.667	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกชุมชนท่าดินดำ ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และเมื่อพิจารณาแต่ละผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยกับผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ ในระดับมากทุกผลิตภัณฑ์ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ กระเป๋ากกสาน ($\bar{x}$= 4.23) กระเป๋าสะพายจากเสื่อกก ($\bar{x}$= 4.21) หมวก ($\bar{x}$= 4.09) และที่ใส่แก้วน้ำ ($\bar{x}$= 4.07)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน ประกอบด้วย ด้านการออกแบบ ด้านราคา และด้านประโยชน์ใช้สอย มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก ชุมชนท่าดินดำ ตามรายด้าน (n=397)

รายด้าน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการออกแบบ	4.22	0.793	เห็นด้วยมาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.20	0.770	เห็นด้วยมาก
ด้านราคา	4.09	0.819	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกชุมชนท่าดินดำ ในภาพรวมแต่ละด้าน ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการออกแบบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.22 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{x}$= 4.20) และ ด้านราคา ($\bar{x}$= 4.09)

เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินของแต่ละผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ใส่แก้วน้ำ หมวก กระเป๋ากกสาน และกระเป๋าสะพายจากเสื่อกก มีผลการศึกษาความคิดเห็นดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์

(n=397)

รายการประเมิน	ที่ใส่แก้วน้ำ		หมวก		กระเป๋ากกสาน		กระเป๋าสะพาย	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ผลิตภัณฑ์แสดงเอกลักษณ์สะท้อน ภูมิปัญญาชุมชน	4.25	0.783	4.30	0.725	4.36	0.754	4.33	0.768
2. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามทันสมัย	4.01	0.903	4.09	0.846	4.23	0.809	4.29	0.814
3. ผลิตภัณฑ์เลือกใช้วัสดุได้เหมาะสม	4.19	0.760	4.16	0.783	4.25	0.785	4.30	0.737
4. สีผลิตภัณฑ์เหมาะสม สวยงาม	4.10	0.835	4.16	0.795	4.26	0.797	4.21	0.798

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n=397)

รายการประเมิน	ที่ใส่แก้วน้ำ		หมวก		กระเป๋ากกสาน		กระเป๋าสะพาย	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
5. ราคาเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์	4.05	0.870	3.99	0.860	4.20	0.753	4.14	0.812
6. ราคาใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันในท้องตลาดทั่วไป	3.94	0.886	3.97	0.874	4.14	0.757	4.15	0.771
7. ราคาเหมาะสมกับวัสดุที่ใช้ในการผลิต	3.99	0.863	4.02	0.818	4.21	0.793	4.23	0.766
8. รูปแบบเหมาะสมกับการใช้งาน	4.13	0.818	4.12	0.805	4.24	0.749	4.20	0.789
9. ขนาดมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.18	0.798	4.17	0.762	4.30	0.728	4.20	0.753
10. ผลิตภัณฑ์คงทนแข็งแรงในการใช้งาน	4.12	0.783	4.19	0.776	4.26	0.751	4.23	0.728

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกชุมชนท่าดินดำ ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากทุกรายการประเมิน โดยผลิตภัณฑ์ได้แสดงเอกลักษณ์สะท้อนภูมิปัญญาชุมชนเป็นรายการประเมินที่ผู้บริโภคเห็นด้วยมากกว่ารายการประเมินอื่นๆ ทุกผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ กระเป๋าสาน ($\bar{x}$=4.36) กระเป๋าสะพาย ($\bar{x}$=4.33) หมวก ($\bar{x}$=4.30) และที่ใส่แก้วน้ำ ($\bar{x}$=4.25) นอกจากนี้ยังพบว่า ผลิตภัณฑ์กระเป๋ากกสาน หมวก และที่ใส่แก้วน้ำ ผู้บริโภคเห็นด้วยว่าราคาผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันในท้องตลาดทั่วไปน้อยกว่ารายการประเมินอื่นๆ ($\bar{x}$=4.14, 3.97 และ 3.94 ตามลำดับ) ในขณะที่ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสะพายจากเสื่อกกนั้นผู้บริโภคเห็นด้วยว่าราคาผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับคุณภาพ น้อยกว่ารายการประเมินอื่นๆ ($\bar{x}$=4.14)

3. การออกแบบป้ายสินค้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

หนึ่งในแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกก คือ ป้ายสินค้าที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ โดยมีแนวคิดในการออกแบบ คือ 1) การนำเอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยที่ลูกหลานบ้านท่าดินดำอนุรักษ์สืบต่อกันมา คือ ลายทอเสื่อกกแบบพื้นฐาน หรือลายกระจับ นำมาคลี่คลายเป็น

ลวดลายที่ดูง่ายไม่ซับซ้อน เป็นพื้นฐานที่จะนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ 2) นำวัสดุหลัก คือ ต้นกก ที่มีทั้งที่ขึ้นเองตามแอ่งน้ำหรือท้องนา ชุมชนร่วมกันปลูกในพื้นที่ส่วนรวม และปลูกส่วนตัวของแต่ละบ้าน โดยเป็น กกชื่อ กกจันทบูร ลำต้นกลม มีเฉพาะลำต้นส่วนปลายใกล้ๆ กับดอกเท่านั้นที่เป็นสามเหลี่ยม ลำต้นมีสีเขียวเข้มเป็นมัน สูง 1-2 เมตรดอกมีขนาดเล็กเป็นฝอยอยู่รวมกันเป็นช่อดอก เมื่อยังอ่อนเป็นสีเขียวอ่อน พออายุมากขึ้นจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ใบประดับของช่อดอก เป็นแผ่น ใบยาวเรียวสั้นกว่าความยาวของช่อดอก โดยนำมาสร้างเป็นภาพสองมิติ โดยกำหนดสีในการออกแบบ ได้แก่ สีดำ (พ้องกับชื่อตำบลที่มีคำว่า ดำ) สีเหลือง (หนึ่งในสีประจำโรงเรียนบ้านท่าดินดำ) และสีเขียว (สีจากต้นกกธรรมชาติ) 3) การเลือกใช้รูปแบบตัวอักษรที่สามารถอ่านได้ชัดเจน และเน้นคำว่า “กก”ผสมกับลายเส้นที่แทนค่าของเส้นกกที่ใช้สำหรับสานหรือทอ และ 4) การใช้ภาพคลื่นน้ำ โดยคำว่า“ ท่าดินดำ” มาจากการที่แม่น้ำป่าสักสมัยก่อนมีสัตว์ป่ามักจะมารวมกันที่ริมฝั่งแม่น้ำเพื่อกิน อาบน้ำ และแย่งกันเลียดินที่มีสีดำสนิทเป็นบริเวณกว้างและเป็นโพรงเหมือนจอมปลวกและดินก็มีความเค็มด้วยพวกนายพรานจึงได้เรียกท่านตรงนั้นว่า“ ท่าดินดำ”

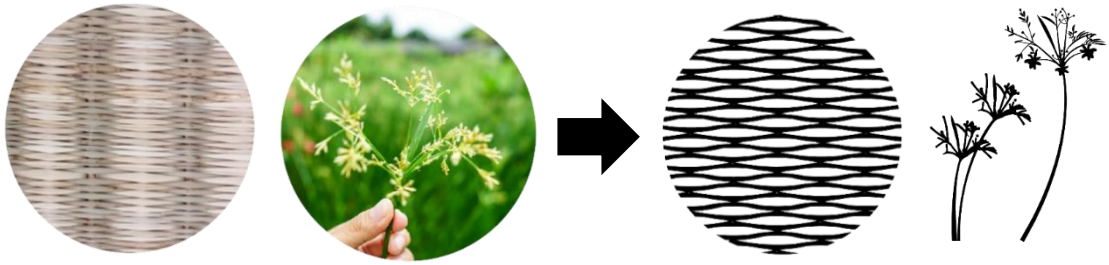

รูปที่, 2 ลายทอเสื่อกกแบบพื้นฐาน ต้นกกธรรมชาติ สู่ภาพสองมิติ

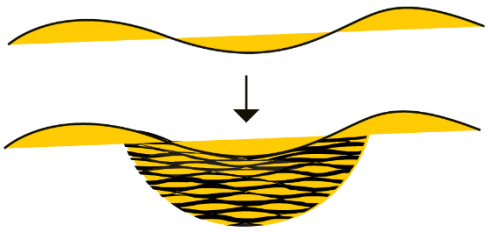

รูปที่ 3 คลื่นน้ำจากเรื่องเล่า “ท่าดินดำ”

จากนั้นนำองค์ประกอบต่างๆ มาจัดวางให้เกิดความสมดุล (Balance) ของภาพ นำต้นกก วางสองด้านทั้งซ้ายและขวา ภาพที่เห็นถูกแบ่งออกเป็นสองด้านและสร้างจุดเด่นตรงกลาง รูปแบบสองมิติ ไม่ซับซ้อนเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้งานบนผลิตภัณฑ์ ป้ายสินค้า และอื่นๆ และได้ทำการเพิ่มเติมช่องทางการติดต่อ และบาร์โค้ด เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ ของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก

รูปที่ 4 ป้ายสินค้าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกก ชุมชนท่าดินดำ

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกกที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท่าดินดำ ประกอบด้วย ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบใช้งานได้ทั่วไป และเข้ากับยุคสมัย เน้นรูปแบบการสานกกที่สะท้อนถึงความเป็นผลิตภัณฑ์งานฝีมือมากขึ้น ใช้ลายสานหลัก ได้แก่ การสานแบบไขว้แนวนอนหรือการสานแบบขัดคู่ การสานแบบไขว้ตัวเอ็กซ์ และการสานลายใบไม้ ซึ่งเป็นลายการสานที่ชุมชนมีการปรับเป็นรูปแบบของตนเอง เป็นลวดลายที่มีความเรียบง่าย สอดคล้องกับ พงศ์ศรันย์ พลศรีเลิศ (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า สินค้าที่ทำด้วยมือนั้นจะมีความแตกต่างจากสินค้าที่จำหน่ายทั่วไป ตรงขั้นตอนการผลิตที่ต้องทำชิ้นงานต่างๆ ด้วยมือ ทำใช้สินค้าหรือผลงานแต่ละชิ้นมีเสน่ห์ มีความแตกต่างในรายละเอียด และช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ และสอดคล้องกับ อรนุตฏฐ์ สุธาคำ และ ตรีชฎา สมฟอง (2563 : 31) ที่ได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตกรรมจักสานเชิงสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์ชุมชน ของกลุ่มจักสานบ้านป่างิ้ว จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาจากความต้องการของผู้บริโภค ที่พบว่า สินค้าหัตกรรมจักสานควรมีรูปแบบทันสมัยเรียบง่ายเน้นประโยชน์ใช้สอย ลวดลายบนงานจักสานไม่ต้องมาก เพราะจะดูลายตาไม่น่าสนใจ นอกจากนี้

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากกกชุมชนท่าดินดำ ได้ใช้สี ได้แก่ สีเหลือง สีดำ ซึ่งเป็นสีประจำโรงเรียนบ้านท่าดินดำ ร่วมกับกกสีธรรมชาติ และการสร้างตราสินค้าที่สะท้อนผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่ง หงส์ไทย (2561 : ออนไลน์) ได้อธิบายถึงป้ายหรือฉลากสินค้าว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมาก เพราะสามารถบ่งบอกให้ลูกค้าเห็นถึงความแตกต่างระหว่างสินค้าของเรากับสินค้าอื่นๆ การออกแบบฉลากและป้ายที่สวยงามแตกต่าง เป็นการส่งเสริมให้สินค้าโดดเด่น และยังสามารถดึงดูดความสนใจทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าได้

2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากกกชุมชนท่าดินดำ ได้ทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ต้นแบบ) จากแนวทางการเสริมสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ใส่แก้วน้ำ หมวก กระเป๋าสานจากกก และกระเป๋าสะพายจากเสื่อกก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้จริง สามารถเป็นของขวัญ ของฝาก ของที่ระลึก และเข้ากับยุคสมัย ดังที่ พิกุล พุทธมาตย์ (2556 : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่า หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนนั้น จุดสำคัญ คือ การดึงเอาจุดเด่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาประยุกต์กับองค์ความรู้หรือหลักการด้านศิลปะและการออกแบบ รวมถึงควรศึกษาความต้องการของตลาด โดยการออกแบบจะต้องเป็นสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดชิ้นงานได้จริงๆ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน และสอดคล้องกับสรวงพร กุศลส่ง และ รสรินทร์ ขุนแก้ว (2554 : ก) ที่ทำการศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาของที่ระลึก พบว่า สินค้าประเภทของที่ระลึก ควรมีราคาถูก ทันสมัย สอดรับกับความต้องการหรือลักษณะการใช้งานของผู้บริโภคในปัจจุบัน นอกจากนี้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากกกชุมชนท่าดินดำที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นนี้ พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยในทุกผลิตภัณฑ์ว่าได้แสดงเอกลักษณ์สะท้อนภูมิปัญญาชุมชนในระดับมาก และเป็นรายการประเมินที่ผู้บริโภคเห็นด้วยมากกว่ารายการประเมินอื่นๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของ โสรฌา เครือเมฆ และชุติมา สังคะหะ (2563 : 68-75) ที่ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ตกแต่งผ้าขาวม้าสู่พาณิชย์ ชุมชนวัฒนธรรมไทยเวียงคีรีวัน จังหวัดนครนายก พบว่า ทุกผลิตภัณฑ์ได้แสดงถึงเอกลักษณ์สะท้อนภูมิปัญญาชุมชนในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากงานหัตถกรรมจักสานนับเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญที่แต่ละชุมชนจะได้รับสืบทอดกันมาเพื่อนำมาใช้กับการดำเนินชีวิต

3. การออกแบบป้ายสินค้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ด้วยการนำเอกลักษณ์ของลายทอเสื่อกกแบบพื้นฐาน หรือลายกระจับ นำมาคลี่คลายเป็นลวดลายที่ดูง่ายไม่ซับซ้อน นำ ต้นกก โดยนำมาสร้างเป็นภาพสองมิติ ที่สื่อถึงวัสดุหลักของผลิตภัณฑ์ ใช้สีดำ สีเหลือง สีเขียว และภาพคลื่นน้ำ ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องราวและบริบทของชุมชน ใช้รูปแบบตัวอักษรที่สามารถอ่านได้ชัดเจน และมีช่องทางการติดต่อที่เข้าถึงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาตรี บัวคลี่ (2561 : 95) ที่ได้ออกแบบและพัฒนาฉลากสินค้า ด้วยกระบวนการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน มีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ งานออกแบบจะต้องเชื่อมโยงกับรูปแบบเดิมของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งต้องสะท้อนแนวคิด อันประกอบไปด้วยการสื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญา การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผ่านภาพ ประกอบ สี ตัวอักษร และลวดลายกราฟิก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

ในการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เนื่องจากต้นกก เป็นวัสดุธรรมชาติ มีความเปราะ หักง่าย ไม่คงทน รวมถึงเมื่อสัมผัสความชื้นอาจขึ้นรา ในการออกแบบจึงควรให้ความสำคัญกับความคงทน โดยใช้วัสดุอื่นๆ ร่วมในการผลิตซึ่งต้องมีความกลมกลืนกับวัสดุหลักที่ใช้ มีการย้อมสี กันรา เพื่อความสะดวกในการเก็บรักษา ในส่วนของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ควรออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การใช้งานได้จริงและหลากหลาย มีความสวยงาม ทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริโภคต้องการ เพื่อสามารถเป็นของขวัญ ของฝากได้ด้วย จึงควรทำการวิเคราะห์ถึงความต้องการในผลิตภัณฑ์ที่กำลังได้รับความนิยม ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยเพื่อให้สอดรับกับบริบททั้งภายในและนอกชุมชนที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือชุมชนให้หลากหลายและครอบคลุมในทุกด้าน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบพัฒนารูปทรง ลวดลาย และสีสันงานผลิตภัณฑ์หัตกรรมจากกก ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และทันสมัย เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อของผู้บริโภค

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานโดยศึกษาเจาะลึกในแต่ละช่วงวัย ซึ่งอาจมีความต้องการในผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ที่แตกต่างกัน ทั้งประเภท รูปแบบ ตลอดจนราคา เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์หัตกรรมจักสาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงและสอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนวิถีบวก กลุ่มทอเสื่อบ้านท่อนใหม่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*. 11 (2), 285-304.

ชาตรี บัวคลี่. (2561). การออกแบบและพัฒนาฉลากสินค้า ด้วยกระบวนการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน. *วารสารวิจิตรศิลป์.* 9 (2), 93-144.

ที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา http://rdi.bru.ac.th/2018/wp-content/uploads/2020/08/.pdf.

พงศ์ศรันย์ พลศรีเลิศ. (2556). กลยุทธ์สำหรับธุรกิจแฮนเมด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา https://phongzahrun.wordpress.com/2013/05/20/ -handmade.

พัชรา ปราชญ์เวทย์, ญาณิศา ศรีบุญเรือง, พัฒนพงษ์ โพธิปัสสา และ จันทนา จินดาพันธ์. (2562). การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกและต้นไหลในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายสู่ตลาดต่างประเทศ. *วารสารวิชาการ*. 13 (1), 94-103.

พิกุล พุทธมาตย์. (2556). การออกแบบผลิตภัณฑ์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา https:// https://www.gotoknow.org/posts/381986.

สรวงพร กุศลส่ง และ รสรินทร์ ขุนแก้ว. (2554). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระดาษใบมะขาม.* รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบแผ่นดิน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา http://plan.bru.ac.th/%E0%B8%A2 -2561-2580

สุปรีดา สุทธิสาร. (2563). คนลพบุรีทอเสื่อกก ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมรายได้ครัวเรือน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา https://www.technologychaoban.com/thai-local-wisdom/article_152496.

โสรฌา เครือเมฆ และชุติมา สังคะหะ. (2563). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ตกแต่งผ้าขาวม้าสู่พาณิชย์ ชุมชนวัฒนธรรมไทยเวียงคีรีวัน จังหวัดนครนายก*. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบแผ่นดิน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

หงส์ไทย. (2561). ฉลากสินค้า ป้ายสินค้า สำคัญอย่างไร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา https://www.hongthai.co.th.

อรนุตฏฐ์ สุธาคำ และ ตรีชฎา สมฟอง. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตกรรมจักสานเชิงสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์ชุมชน ของกลุ่มจักสานบ้านป่างิ้ว ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยเทคโนโลยีนวัตกรรม*. 4 (2), 22-38.

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

Marketing Mix Factors Affecting Decision to Purchase Stainless Steel Cookware Set of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of Consumers in Samut Prakan Province

วรรณลักษณ์ อภินาวิน

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Wannaluk Apinawin
Siam Technology College, Thailand
E-mail : Wannaluk2500@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการให้ความสำคัญส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บิโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ 2) ระดับการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ และ 3) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ลูกค้าของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 271 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการให้ความสำคัญส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บิโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล

* วันที่รับบทความ : 31 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 24 พฤษภาคม 2566
Received: March 31 2023; Revised: May 23 2023; Accepted: May 24 2023

และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 7 ปัจจัย สามารถร่วมกันทำนายความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลส ได้ร้อยละ 81.57

คำสำคัญ : ส่วนประสมการตลาด; ชุดเครื่องครัวสแตนเลส; การตัดสินใจ

Abstracts

The research aims at study in, 1) the level of importance of marketing mix in the decision to purchase stainless steel kitchenware set of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan Province, 2) the level of decision making to purchase stainless steel kitchenware of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan Province, and 3) marketing mix factors affecting the decision to buy stainless steel kitchenware set of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan Province. This research is a quantitative research. The sample was 271 customers of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. in Samut Prakan Province using purposive sampling. The research tool was 5 point Likert scale questionnaire with a confidence value of 0.83. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that 1) the level of importance of marketing mix in the purchase decision of stainless steel kitchenware set of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan Province was at a high level, 2) the level of decision-making to buy stainless steel kitchenware set of T.P.A. Home Kitchen and Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan province as a whole was at a high level, and 3) the marketing mix factors including product, prices, distribution channels, marketing promotion processes and the physical environment had impacts on the decision to buy stainless steel kitchenware set of T.P.A. Home Kitchen & Food Co., Ltd. of consumers in Samut Prakan Province which was statistically significant at the 0.05 level. All 7 factors together could predict the discrepancy in the decision to buy a stainless steel cookware set at 81.57 percent.

Keywords: Marketing Mix; Stainless Steel Kitchenware Set; Decision

บทนำ

ปัจจุบันนี้ความเป็นอยู่ของผู้คนเป็นแบบสังคมเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ผู้คนมักซื้ออาหารทานนอกบ้านซึ่งมีวางขายอยู่ทั่วไป และมีราคาถูกกว่าการที่จะมาทำทานเอง ทั้งยังประหยัดเวลาอีกด้วย เนื่องจากผู้คนในสังคมเมืองส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่นอกบ้านและใช้เวลาอยู่บนท้องถนน อีกทั้งค่านิยมของคนมีการเปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความคิด อาหาร ความเป็นอยู่ ผู้ที่อาศัยอยู่ตามบ้านจัดสรร

คอนโดมิเนียม หรือบ้านส่วนตัว มีพื้นที่ในการประกอบอาหารเล็กลง ดังนั้น เครื่องครัวและอุปกรณ์เฟอร์นิเจอร์ในห้องครัวก็ควรออกแบบให้สอดคล้องกับพื้นที่ใช้ และมีการออกแบบให้สะดวกและประหยัดเวลา มีรูปแบบที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มีความเป็นอยู่ในสังคมเมือง นันท์นภัส สงวนวงษ์ (2558 : 35)

ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นเครื่องครัวที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ในปัจจุบัน ในอดีตได้มีการพัฒนามามากมายและยาวนาน โดยจะเห็นได้จากซากที่ขุดพบของมนุษย์หลังยุคหิน ยุคสำริด เป็นเครื่องปั้นเครื่องดินเผาที่เกิดจากการเอาดินมาปั้นและนำไปผ่านความร้อนเพื่อเกิดความคงทน ในช่วงต่อมาการพัฒนาของเครื่องปั้นดินเผาทำให้เกิดภาชนะในรูปแบบการทนไฟในรูปแบบต่าง ๆ ในเอเชียได้มีการเคลือบยางไม้ และพัฒนาการเคลือบและขัดเงาทำให้เกิดเครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่า เซรามิค ที่กันน้ำขึ้น ในเอเชียจะนำภาชนะเหล่านี้แขวนไว้เหนือเตาไฟหรือวางภาชนะสามขาเหนือกองไฟ ภาชนะเหล่านี้ในช่วงแรกมีการนำความร้อนต่ำมาก ปกติจะใช้ในการปรุงอาหารโดยให้ความร้อนเป็นเวลายาวนาน ภาชนะเซรามิคเหล่านี้ภายหลังที่มีการพัฒนาเครื่องครัวที่ใช้โลหะเป็นพัสดุ อย่างเช่น เครื่องครัวสแตนเลส อลูมิเนียม เหล็ก ทองแดง เป็นต้น ทำให้มีการพัฒนาเครื่องครัวที่ทำด้วยโลหะขึ้น แต่ในเครื่องครัวยุคใหม่ยังได้มีการค้นพบภาชนะเทฟลอน เมื่อเทฟลอนมีความลื่นมาก ผู้ผลิตจึงใช้สารนี้เป็นส่วนผสมหรือเคลือบลงบนผลิตภัณฑ์หลายประเภท โดยเฉพาะใช้เคลือบพื้นผิวภาชนะเครื่องครัวต่าง ๆ ทำให้หมดปัญหาเรื่องอาหารติดภาชนะเวลาทอด ช่วยลดปริมาณไขมันในการประกอบอาหารลงได้ และยังทำความสะอาดได้ง่ายอีกด้วย คุณสมบัติเด่นอีกอย่างหนึ่งของเทฟลอน 2 คือ มีความเฉื่อยต่อการเกิดปฏิกิริยาเคมีกับสารอื่น ดังนั้น จึงไม่ทำให้เกิดอันตรายกับอาหารที่ปรุงจากภาชนะเคลือบเทฟลอน นอกจากนี้ยังทนต่อกรดและด่าง ทนอุณหภูมิทั้งสูงและต่ำมาก ๆ ได้ดี มีจุดหลอมเหลวอยู่ที่ 327 องศาเซลเซียส และไม่เป็นสื่อนำไฟฟ้าอีกด้วย (ศิวารัตน์ ณ ปทุม สุรกิจ เทวกุล และปริญ ลักษิตานนท์, 2550 : 6)

สำหรับภาพรวมตลาดเครื่องครัวนั้นมีการเติบโตดีหากเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากผลจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ผู้บริโภคมีกำลังในการซื้อสินค้ามากขึ้น และหันมาให้ความสำคัญกับวัสดุและเลือกใช้วัสดุที่มีความแข็งแรง คงทน เป็นหลัก เพราะผู้บริโภคอยากได้ความคุ้มค่าจากการซื้อสินค้าครั้งเดียวใช้ได้ในระยะเวลาที่นานขึ้น ทำให้ผู้บริโภคศึกษา หาข้อมูลและเลือกใช้วัสดุคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้บริษัทมียอดขายในส่วนชุดครัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20-30 และทำให้ยอดขายรวมเติบโตร้อยละ 50-60 จากปีที่ผ่านมา สินค้าเครื่องครัวมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วกว่าแต่ก่อนทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบที่ใช้ ขนาด การคิดค้นต่าง ๆเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนที่ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมยุค ปัจจุบัน ทำให้ผู้ผลิตต้องศึกษาทัศนคติความต้องการ แนวโน้มความนิยมของลูกค้าเพื่อออกแบบ ผลิตภัณฑ์ในการจูงใจลูกค้า รวมทั้งคุณภาพความคงทนเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกค้า การซื้อสินค้าเกี่ยวกับเครื่องครัวทุกชนิดต้องรู้จักเลือกสินค้าให้เหมาะสมกับการใช้งานเพื่อให้สามารถใช้งานได้ในระยะเวลายาวนาน ไม่ใช่ซื้อใช้เพียงไม่

เท่าไรก็เกิดความเสียหายจนต้องซื้อใหม่อีกครั้ง เครื่องครัวสแตนเลสถือเป็นเครื่องครัวอีกประเภทหนึ่งที่จำเป็นต้องรู้จักวิธีการเลือกซื้อเพื่อให้ได้ชิ้นงานคุณภาพดีด้วยเหมือนกัน

จังหวัดสมุทรปราการ มีบริษัทผลิตชุดเครื่องครัวสแตนเลสหลายบริษัท และมีผู้บริโภคที่มีกำลังในการซื้อสินค้าจำนวนมาก หากมีการศึกษาการตลาดที่ใช้ส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลส ผลการศึกษาจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับชุดเครื่องครัวสแตนเลสมีแนวทางในการพัฒนามากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่องส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจเครื่องครัวได้นำไปศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการที่จะทำการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังช่วยให้สินค้ามีมาตรฐานที่สูงขึ้น ใช้งานง่าย มีความทนทาน ต่อไป

ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิตควรพัฒนาส่วนประสมการตลาด เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรปราการ ตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด มากขึ้น โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน แข็งแรง ทนทาน มีราคาที่เหมาะสม มีการทำโปรโมชั่น การจัดแสดงสินค้าในที่ต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการที่มีคุณภาพ โดยส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน มีด้านใดที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด ก็ควรถูกพัฒนาก่อนเป็นอันดับแรก และด้านที่มีความสำคัญรองลงมาก็ควรได้รับการพัฒนาในด้านนั้นต่อไป การศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ จึงเป็นแนวทางในการค้นหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีความสำคัญมากที่สุดและรองลงมา เพื่อการวางแผนการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อค้นหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด แล้วนำปัจจัยที่ค้นพบมาพัฒนาส่วนประสมการตลาดของชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด เพื่อพัฒนาส่วนประสมการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยภายใต้วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการให้ความสำคัญส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บิโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลส ของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภค

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการวิจัย คือ จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริโภคที่เคยตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งขนาดตัวอย่างสามารถระบุได้โดยการใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่าง กรณีไม่ทราบสัดส่วนของประชากรของ W.G. Cochran (1963 : 33) โดยกำหนดให้ค่าสัดส่วนของประชากร เท่ากับ 0.5 ที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 90 และค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งได้ผลจากการคำนวณขนาดตัวอย่างจำนวน 271 ตัวอย่าง หลังจากนั้นใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยจะสุ่มผู้บริโภคในทุกพื้นที่ที่อยู่ในขอบเขตที่ศึกษาเพื่อการกระจายของข้อมูลที่ดี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในพื้นที่

จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในการสร้างแบบสอบถามของผู้วิจัยได้จากการศึกษาแนวคิด เอกสารข้อมูล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลส่วนประสมการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด

ส่วนที่ 3 คือ ข้อมูลการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด

ส่วนที่ 4 คือ ข้อเสนอแนะที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Liker Scale โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารจากเอกสารข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมการตลาด และการตัดสินใจซื้อสินค้า

2) กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 3 ท่าน พิจารณาค่าความตรงของแบบสอบถามด้วยวิธีตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีวิเคราะห์ข้อคำถามและพิจารณาประเมินให้ค่าคะแนน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Conguence : IOC) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคือ ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป สำหรับค่า IOC เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีค่าเท่ากับ 0.864

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) สำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.914

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามกับลูกค้าของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด บริเวณการจัดงานแสดงสินค้า ซึ่งจัดแสดงทุกวันอาทิตย์ในพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ด้วยวิธีการเก็บตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริโภคที่เคยตัดสินใจซื้อ

เครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 271 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ และใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistic) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับการตัดสินใจซื้อเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาด ตามแนวคิดของ Kotler and Keller (2009 : 55) และการตัดสินใจซื้อ ตามแนวคิดของ Kotler (2003 : 7) ของมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

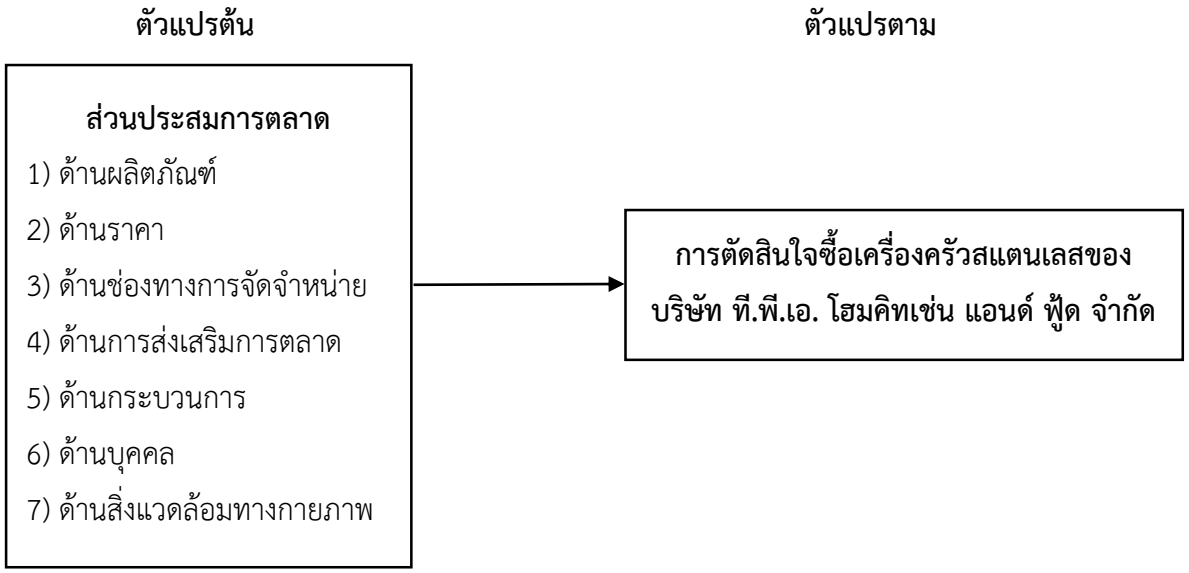

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.83) รองลงมาคือ เพศชาย (ร้อยละ 43.17) มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 30.26) รองลงมา คือ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 19.92) และมีอายุ 51 – 60 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 15.13) มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 43.17) มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 45.39) และสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.44) มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 37.27) รองลงมาคือ น้อยกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 26.94) และมากกว่า 20,000 บาท น้อยที่สุด (ร้อยละ 16.60) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	117	43.17
หญิง	154	56.83
รวม	**271**	**100.00**
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	82	30.26
31 – 40 ปี	52	19.19
41 – 50 ปี	54	19.92
51 – 60 ปี	41	15.13
มากกว่า 60 ปี	42	15.50
รวม	**271**	**100.00**

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	117	43.17
ปริญญาตรี	123	45.39
สูงกว่าปริญญาตรี	31	11.44
รวม	**271**	**100.00**
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	73	26.94
10,001 – 15,000 บาท	101	37.27
15,001 – 20,000 บาท	52	19.19
มากกว่า 20,000 บาท	45	16.60
รวม	**271**	**100.00**

2. ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เครื่องครัว สแตนเลส ของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากการให้ความสำคัญมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านราคา 2) ด้านผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการส่งเสริมการตลาด 4) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 5) ด้านบุคคล 6) ด้านกระบวนการ และ 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการให้ความสำคัญส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เครื่องครัว สแตนเลส ของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

ส่วนประสมการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.39	0.71	มาก
2. ด้านราคา	4.41	0.54	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.33	0.63	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.37	0.81	มาก
5. ด้านกระบวนการ	4.08	0.56	มาก

6. ด้านบุคคล	4.12	0.75	มาก
7. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	4.01	0.69	มาก
ภาพรวม	**4.24**	**0.57**	**มาก**

3. ผู้บริโภคมีระดับการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์เครื่องครัว สแตนเลส ของบริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

การตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ. โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับ**
ภาพรวม	**4.12**	**0.51**	**มาก**

4. ส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ มี 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านกระบวนการ 6) ด้านบุคคล และ 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 7 ปัจจัย สามารถร่วมทำนายการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 81.57

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลส ของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig
	Beta	Std.Error			
(Constant)	0.34	0.210		7.786*	.000
Product	0.12	0.046	0.161	2.364*	.012
Price	0.24	0.049	0.124	2.487*	.013
Distribution Canal	0.25	0.039	0.115	2.365*	.018
Marketing Promotion	0.31	0.034	0.117	2.285*	.019
Process	0.27	0.041	0.126	2.531*	.021
Personnel	0.17	0.038	0.132	2.621*	.024
Physical Environment	0.22	0.062	0.144	2.471*	.032
R^2 = 81.57					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสมการทำนายของทั้ง 7 ตัวแปร แสดงได้ดังนี้

Decision = 0.34 + 0.12(Product) + 0.24(Price) + 0.25(Distribution Canal) + 0.31(Marketing Promotion) + 0.27(Process) + 0.17(Personnel) + 0.22(Physical Environment)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ มี 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านกระบวนการ 6) ด้านบุคคล และ 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 7 ปัจจัย สามารถร่วมทำนายการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 81.57 อาจเนื่องมาจากการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ใช้ส่วนประสมการตลาดในการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจทั้ง 7 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านเป็นปัจจัยที่ผู้ผลิตควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะ 2 อันดับแรก คือ ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์ โดยราคาควรเหมาะสมกับขนาดและวัสดุที่ใช้ในการผลิต ซึ่งนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม ศักดิ์ สาริบุตร (2550 : 2) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม สำหรับชุมชนในเขตภาคกลาง วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษา และออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับกลุ่มคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ผลิตใน 3 จังหวัด ดังนี้คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรีและสมุทรปราการ วิธีการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนแรกเป็นการวางแผน ขั้นตอนที่สองเป็นการปฏิบัติการวิจัยและสังเกตการณ์ขั้นตอนที่สามเป็นการประเมินผลงานวิจัย และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสรุปผลงานวิจัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนและบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างสามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับตราสินค้าได้และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับ ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการตัดสินใจที่ต้องใช้ส่วนประสมการตลาดเป็นการตัดสินใจที่นักการตลาดคาดหวังว่าผู้บริโภคจะใช้ในการตัดสินใจทำให้ผู้ผลิตต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 7 ด้าน สำหรับการลงทุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะมีความเสี่ยงในการดำเนินการสูงมาก ดังนั้น กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงจะมีแนวทางในการดำเนินการโดยเฉพาะการนำกลยุกต์ด้านการออกแบบ (Design Strategy) มาเป็นกลยุทธ์ที่สนับสนุนกลยุทธ์หลักของธุรกิจได้ในทุกด้านไม่

ว่าเป็นเรื่องของการผลิตสินค้าที่ดีกว่า ถูกกว่า ตอบสนองได้รวดเร็วกว่าและมีให้เลือกมากกว่าอีกทั้งยังช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนารูปแบบและเพิ่มคุณสมบัติของตัวสินค้าให้ตรงตามความต้องการของ ลูกค้ามากขึ้น เป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าทำให้สินค้าของตนมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เหนือกว่าคู่แข่งขันได้ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกจิตต์ จึงเจริญ (2553 : 7-13) ที่ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ พบว่า จุดเริ่มต้นของการออกแบบ และกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์มาจากการวางแผนการออกแบบให้รอบคอบโดยพิจารณากลุ่มลูกค้าเป้าหมายและความต้องการซึ่งนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งของตัวสินค้า กำหนดภาพลักษณ์และ พิจารณาความสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการแข่งขันของกิจการ แนวคิดในการออกแบบอาจมาจากการ สอบถามความต้องการของลูกค้าโดยตรง จากการสำรวจผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในตลาดจากการตรวจสอบ ผลิตภัณฑ์คู่แข่ง (Reverse Engineering) เพื่อให้ได้แนวคิดของการปรับปรุงของสินค้าหรือจากสิ่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ วารสารทั้งไทยและต่างประเทศ เป็นต้น

อีกทั้งการประกอบธุรกิจด้านการผลิตภัณฑ์สินค้าเท่าที่ผ่านมาในอดีตนั้นผู้ประกอบการหรือผู้บริหารกิจการทั่วไปมักเชื่อมั่นว่าการพัฒนาธุรกิจของตนเองนั้นไม่จำเป็นต้องมีบุคลากรฝ่ายออกแบบสร้างสรรค์ ฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือผู้ชำนาญการพิเศษเฉพาะทางหรือไม่ก็ให้บุคลากรที่อยู่เดิมเพิ่มการฝึกฝน สนใจ ใส่ใจในรายละเอียดใช้ประสบการณ์โดยพัฒนาจากการทำงานในหน้าที่ของตนเองโดยตรง (Professional Being or Detail Oriented Donors) ปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันกันทั้งโลก (World Wide Competition) ที่ผู้ประกอบการควรต้องคิดและปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ในการผลิตและการจำหน่ายสินค้ากันใหม่ โดยต้องให้ความสำคัญกับฝ่ายสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า (Creative and Development Section) กันให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการแข่งขันทางการค้าให้กับหน่วยงานของตนเองหรือเตรียมการไว้ให้เป็นกลยุทธ์ใหม่นอกเหนือไปจากมองการตลาดอย่างเดียว แต่ต้องเหลียวมองหลังตั้งกองทัพให้มั่นคงพร้อมสู้ การเตรียมการดังกล่าวผู้ผลิตต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือเติมเต็มเพื่อความรู้ความเข้าใจ สามารถบริหารจัดการอันจะเกี่ยวข้องได้ทั้งทางตรง และทางอ้อมเพื่อปรับประยุกต์ร่วมใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อการสื่อสารถึงความมีมาตรฐานด้านการผลิต การรับรองและการที่จะได้รับภาพลักษณ์ ชื่อเสียงที่ดี ขั้นตอนการดำเนินการที่ควรทำความเข้าใจ และเพื่อให้ผลการดำเนินงานด้านการให้คำปรึกษาด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ (Product Design Specification) โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การระบุข้อมูลความต้องการของลูกค้า ข้อมูลกระบวนการผลิต การจัดจำหน่าย การประเมินผลคู่แข่งทางการค้า การตลาด และเหตุผลในการดำเนินการเพื่อพัฒนาผลิต และออกแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป 2) ขั้นการกำหนดมโนทัศน์ผลิตภัณฑ์ (Product Concept Generation Stage) เช่น (1) การพัฒนามโนทัศน์ทางเลือกสำหรับผลิตภัณฑ์ (Develop Alternatives Concept) (2) การเลือก มโนทัศน์ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมมากที่สุด (Select Most Suitable Concept) (3) ขั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design Stage) เป็นขั้นตอนการทำงานออกแบบใน

ระดับต่าง ๆ ของนักออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาพัชญ์ ใยเทศ ลฎาภา ร่มภูชัยพฤกษ์ และอธิกัญญ์ มาลี ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธีนิดา บัณฑรวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด และการตัดสินใจเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อในระดับสูงในลักษณะคล้อยตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นภัส สงวนวงษ์ (2558 : 35) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องครัวทันสมัยของคนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้าและปัจจัยด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้า และปัจจัยด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องครัวทันสมัยของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ตามการศึกษาดังกล่าวข้างต้นยังพบว่า แนวโน้มการพึ่งพิงนวัตกรรมใหม่ (Innovation) ก็มีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นองค์ประกอบจำเป็นสำหรับอารยธรรมของบุคคล ดังนั้น หากต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ประสบความสำเร็จ ให้พัฒนาเฉพาะสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อเท่านั้น นักออกแบบอาจจะชอบความคิดของตัวเอง แต่บุคคลอื่น ๆ จะชอบความคิดนั้นหรือไม่ ยังเป็นคำตอบคลุมเครือ ดังนั้นการค้นหาสิ่งต่าง ๆ ที่คนส่วนใหญ่ต้องการแล้วจึงผลิตมันขึ้นมาดูจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมและเสี่ยงน้อยกว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1. ด้านผลิตภัณฑ์

การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้ผลิตภัณฑ์ทันสมัย ทำการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าใหม่ที่ใกล้เคียงกับสินค้าเดิม เพื่อเป็นการปกป้องลูกค้าจากคู่แข่งขัน และเป็นทางเลือกให้กับลูกค้าเดิม พัฒนาสินค้าให้มีการใช้งานได้หลากหลายครบวงจรมากขึ้น และปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ดูทันสมัย

2. ด้านราคา

การตั้งราคาเพื่อจูงใจลูกค้า อาจตั้งราคาให้ลงท้ายด้วย 9 เช่น 159, 199 จะทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าไม่แพงจนเกินไป การตั้งราคาควรคำนึงถึงต้นทุนด้านการขนส่งไปยังสถานที่ทำการขายต่าง ๆ เช่น ระยะทาง สถานที่

จัดจำหน่าย วิธีการขนส่ง ค่าขนส่ง หรือตั้งราคาส่งมอบราคาเดียว การตั้งราคาในช่วงเทศกาล หรือจัดเทศกาลลดราคาประจำปี เป็นการลดราคาสินค้าพิเศษในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าได้ซื้อสินค้านั้น ๆ

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

อำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้า ให้ลูกค้ามีความสะดวกในการสั่งซื้อสินค้าที่บ้านผ่านทางออนไลน์ หรือ Catalog Sales ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ให้มีสินค้าที่หลากหลาย และมีหลายขนาดเพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสเลือกสรร ลดระยะเวลาการรอคอย ลูกค้าตัดสินใจซื้อแล้วต้องได้สินค้าทันที

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด

การติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น Line, Facebook แผ่นพับโฆษณา และสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายการส่งเสริมการขายเป็นการกระตุ้นให้เกิดการซื้อ เช่น การชิงโชค การแลกซื้อ ของแถม ฯลฯ ทำการการส่งเสริมการขายเพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการซื้อมากขึ้น หรือตัดสินใจซื้อได้ในทันที

5. ด้านกระบวนการ

มีการจัดการคำสั่งซื้อได้รวดเร็ว โดยการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัยพร้อมให้บริการ การบริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน หยิบสินค้าได้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด

6. ด้านบุคคล

พฤติกรรมพนักงานที่ให้บริการมีกิริยาสุภาพ บริการด้วยความเต็มใจ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ การแต่งกายของพนักงานสุภาพ มีความเหมาะสม

7. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สินค้ามีความสะอาด และจัดวางได้เรียบร้อย ค้นหาได้ง่าย ให้บริการเสมอภาคเหมือนกันทุกราย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของ บริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เพื่อนำผลการศึกษามาทำการตลาดขยายฐานลูกค้าให้กว้างขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ใช้การตัดสินใจซื้อชุดเครื่องครัวสแตนเลสของบริษัท ที.พี.เอ โฮมคิทเช่น แอนด์ ฟู้ด จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อค้นหาปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจ

เอกสารอ้างอิง

นันท์นภัส สงวนวงษ์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องครัวทันสมัยของคนในกรุงเทพมหานคร.* การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศิวารัตน์ ณ ปทุม, สุรกิจ เทวกุล และปริญ ลักษิตานนท์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภคชั้นสูง.* กรุงเทพมหานคร: แบรนด์เอจบุคส์.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2550). *การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม สำหรับชุมชนในเขตภาคกลาง.* รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกจิตต์ จึงเจริญ. (2553). กลยุทธ์บริหารการออกแบบสู่ความสำเร็จของธุรกิจยุคใหม่ Productivity Forum. *วารสารบริหารธุรกิจ*. 33 (128), 7-13.

Blyth, W. S. (2008). *Eneyelrpedia of poyenhology*. London: Search.

Cochran, W.G. (1963). Sampling Technique. 2nd Edition, John Wiley and Sons Inc., New York.

Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. New Jersey: Pearson. Prentice Hall.

Kotler, P., & Keller, K.L. (2009). *Marketing management*. New Jersey: Prentice Hall.

การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

Development of a Health Care Model for the Dependent Elderlies by the Quality of Life Development Committee, Wat Sing District of Chainat Province

เกษม เที่ยงรอด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยนาท

Kasem Tiangrod

Chainat Provincial Public Health Office, Thailand

E-mail: kasteng.rod@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ พัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ดำเนินการในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ทำการศึกษาในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอวัดสิงห์ จำนวน 21 คน และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 135 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า อำเภอวัดสิงห์มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ร้อยละ 2.93 เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ขาดคนดูแลและอุปกรณ์ดำรงชีวิต มีผู้จัดการและผู้ดูแลไม่เพียงพอ ต้องการรับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ผลการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงคือ การเพิ่มสัดส่วนของผู้จัดการและผู้ดูแลให้เพียงพอ อบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้มีความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันดีขึ้น และประสิทธิผลของการนำรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปใช้ในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ส่งผลทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงลดลงจากร้อยละ 2.93 เหลือร้อยละ 2.43 ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน ในรูปแบบบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการชุมชน และคลินิกฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ควรสร้างความร่วมมือ

* วันที่รับบทความ : 3 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 14 มิถุนายน 2566

Received: June 3 2023; Revised: June 12 2023; Accepted: June 14 2023

ให้ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น อันจะส่งทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพ; ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง; คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

Abstracts

The objective of this participatory action research was to study the situation, problems, and health promotion needs of the elderly population. It aims to develop and test a caregiving model for dependent elderly and examine the effectiveness of implementing this model. The research was conducted in the Wat Sing District of Chai Nat Province. The study focused on two groups: the Wat Sing District Quality of Life Development Committee, consisting of 21 members, and 135 dependent elderly. Data was collected using research-developed tools. Quantitative data were analyzed using statistical frequencies and percentages, while qualitative data were analyzed using content analysis. The findings revealed that Wat Sing District has 2.93% of dependent elderly, suffering from chronic non-communicable diseases, lacking caregivers, and essential life-supporting equipment. There is an insufficient number of managers and caregivers, and a continuous care system is required. The results of the development and implementation of the caregiving model for dependent elderly showed an increase in the proportion of care managers and caregivers to meet the demand. Training programs were conducted to enhance the capabilities of community health volunteers in caring for dependent elderly, resulting in improved activity in daily living and the effectiveness of the caregiving model in Wang Sing District. Consequently, the proportion of dependent elderly decreased from 2.93% to 2.43%. The success factors included the participation and support of governmental organizations, local authorities, and civil society in a collaborative framework involving the Quality of Life Development Center, the Community Welfare Fund, and the Elderly Rehabilitation Clinic. Recommendations from this study suggest the need for increased collaboration among various sectors, including the government, local authorities, and civil society, to actively participate and play a role in improving the health care for dependent elderly, thus enhancing their quality of life.

Keywords: Health Care; Dependent Elderly; District Quality of Life Development Committee

บทนำ

ประเทศไทยมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุในทุก ๆ ปี โดยในปี 2561 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 15.07 ในปี 2562 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 15.45 และในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 16.06 (สำนักงานสถิติแห่งประเทศไทย, 2562 : 2) และจากการประเมินสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ พบว่า ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์คือ มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าเด็กและคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2563 : 1) สอดคล้องกับจำนวนประชากรใน

เขตรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2564 มีผู้สูงอายุ จำนวน 4,605 คน คิดเป็นร้อยละ 23.01 ต่อประชากรทั้งหมด และเมื่อประเมินระดับการพึ่งพิงด้วยการประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สามารถจำแนกเป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ร้อยละ 97.07 กลุ่มติดบ้าน ร้อยละ 2.26 และกลุ่มติดเตียง ร้อยละ 0.67 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัดสิงห์, 2564 : 12)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า อำเภอวัดสิงห์มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เนื่องจากผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ และมีการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพที่รวดเร็ว และในพื้นที่ยังมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงสูง และมีปัญหาการอาศัยเพียงลำพัง เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีภาวะแทรกซ้อน มีภาวะเจ็บป่วยรุนแรง หรืออยู่ในภาวะสุดท้ายของชีวิต และการขาดผู้ดูแลที่มีทักษะและความสามารถในการดูแลที่เหมาะสม โดยที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่มีเพียงการออกเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน เช่น ผู้ดูแลหลักที่มีความรู้ในการดูแลกิจกรรมการดูแลระยะเวลา การดูแลความต่อเนื่องในการดูแลและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เหมาะสม เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรที่จะมีการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบบมีส่วนร่วม ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงระดับภาวะพึ่งพิงหรือความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย, 2561 : 8) เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ท้องที่ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยอาศัยกระบวนการดูแลผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม อย่างเหมาะสม โดยมีบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง พร้อมทั้งสามารถจัดการปัญหาการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้อย่างตรงประเด็น ครอบคลุมทุกมิติ ในรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอย่างเป็นระบบ โดยความคาดหวังเพื่อส่งเสริมให้เกิดความแข็งแรงด้านร่างกาย จิตใจ เพื่อลดปัญหาการเกิดภาวะซึมเศร้าจากการขาดผู้แลเพื่อลดความแออัดในสถานบริการสุขภาพ ลดวันนอนเฉลี่ยผู้ป่วยใน และลดการกลับมารักษาซ้ำในกรณีมีภาวะเจ็บป่วย ตลอดจนเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขได้ตามอัตภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

2. เพื่อพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปใช้ในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) ดำเนินการในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

การวิจัยนี้ทำการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอวัดสิงห์ จำนวน 21 คน และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (มีค่า ADL ต่ำกว่า 12 คะแนน) จำนวน 135 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) ได้แก่ อยู่ในพื้นที่ตลอดการวิจัย และยินดีเข้าร่วมวิจัย เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) ได้แก่ ย้ายที่อยู่ ตาย ยกเลิกการสมัครใจหรืองดการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ชุด ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาสถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ จำนวน 5 ข้อ

2. แบบประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือประเมินความสามารถเชิงปฏิบัติตามดัชนีบาร์เธล เอดีแอล (Barthel ADL index) แบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มช่วยตนเองได้ดี (ติดสังคม) กลุ่มที่พอช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (ติดบ้าน) และกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (ติดเตียง) จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ การรับประทานอาหาร การล้างหน้าหวีผมแปรงฟัน การลุกจากที่นอน การใช้ห้องน้ำ การเคลื่อนที่ภายในห้อง/บ้าน การสวมใส่เสื้อผ้า การขึ้นลงบันไดหนึ่งขั้น การอาบน้ำ การกลั้นการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ เป็นการวัด

ระดับการพึ่งพิงของผู้สูงอายุได้กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ มีคะแนนเต็ม 20 คะแนนกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- คะแนนรวม ≥ 12 คะแนน เป็นกลุ่มติดสังคม (ช่วยเหลือตัวเองได้ และ/หรือช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน และสังคมได้)

- คะแนนรวม 5 – 11 คะแนน เป็นกลุ่มติดบ้าน(ช่วยเหลือและดูแลตนเองได้บ้าง)

- คะแนนรวม ≤ 4 คะแนน เป็นกลุ่มติดเตียง (ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้)

3. แนวทางการสนทนากลุ่มเรื่อง การถอดบทเรียนรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของชุมชน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการพิจารณาพบว่า เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ระหว่าง 0.60-1.00 เครื่องมือชุดที่ 3 แนวทางการสนทนากลุ่ม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ระหว่าง 0.70-1.00 ส่วนเครื่องมือชุดที่ 2 แบบประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.89-1.00 และนำไปทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้สูงอายุที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษา ทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 ดังนั้นเครื่องมือทั้งหมดมีคุณภาพเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ แบ่งขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทและสภาพปัญหาของการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เพื่อนำมาร่วมกันวางแผนรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของชุมชน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ดำเนินการโดยการศึกษาบริบทชุมชน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาปัญหา สถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ จากข้อมูลรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับทำการประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสำหรับการพัฒนาในขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจรสร้างความรู้ (Kemmis, S & McTaggart, R, 1988 : 2) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 ขั้นวางแผน ใช้เทคนิคประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและคืนข้อมูลสถานการณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุร่วมกับผู้สูงอายุในชุมชน และภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

(รพ.สต.) องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ผู้นำชุมชน อสม. เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและเห็นถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพ จากนั้นสร้างแนวทางพัฒนาโดยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรมเพื่อการดูแลสุขภาพ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเพื่อการกำหนดแนวทางปฏิบัติกิจกรรมและเสนอเกณฑ์การประเมินผล

2.2 ขั้นลงมือปฏิบัติ โดยประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันร่วมกับผู้สูงอายุและภาคีเครือข่ายต่างๆ ในชุมชน ซึ่งก่อนเริ่มกิจกรรมจะประเมินภาวะสุขภาพผู้สูงอายุและความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน จากนั้นดำเนินตามแผนปฏิบัติการ

2.3 ขั้นสังเกตผล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสอบถามและการบันทึกข้อมูล ซึ่งติดตามจากผู้ดูแลผู้สูงอายุ เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคจากการร่วมกิจกรรม เมื่อครบระยะเวลาตามกำหนดจึงประเมินภาวะสุขภาพผู้สูงอายุและความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันหลังร่วมกิจกรรม

2.4 ขั้นสะท้อนกลับ โดยการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงาน ร่วมกันสะท้อนปัญหาโดยใช้การสนทนากลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินงาน

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผล มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การประเมินผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยประเมินผลการปฏิบัติด้วยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน และประเมินการเรียนรู้ ใช้การสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาความสำเร็จโดยเปรียบเทียบความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันก่อนและหลังการดำเนินงาน เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนและร้อยละ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จังหวัดชัยนาท เลขที่ REC No.09/2565E ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2565 ผู้วิจัยทำการชี้แจงกลุ่มตัวอย่างให้รับทราบวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะไม่มีการสูญเสียผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ในด้านการเก็บข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคลจะเป็นความลับ และการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะในรูปแบบสรุปผลการศึกษาทางวิชาการเท่านั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจรสร้างความรู้ (Kemmis, S & McTaggart, R, 1988 : 2) ร่วมกับแนวทางการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2561 : 9) โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

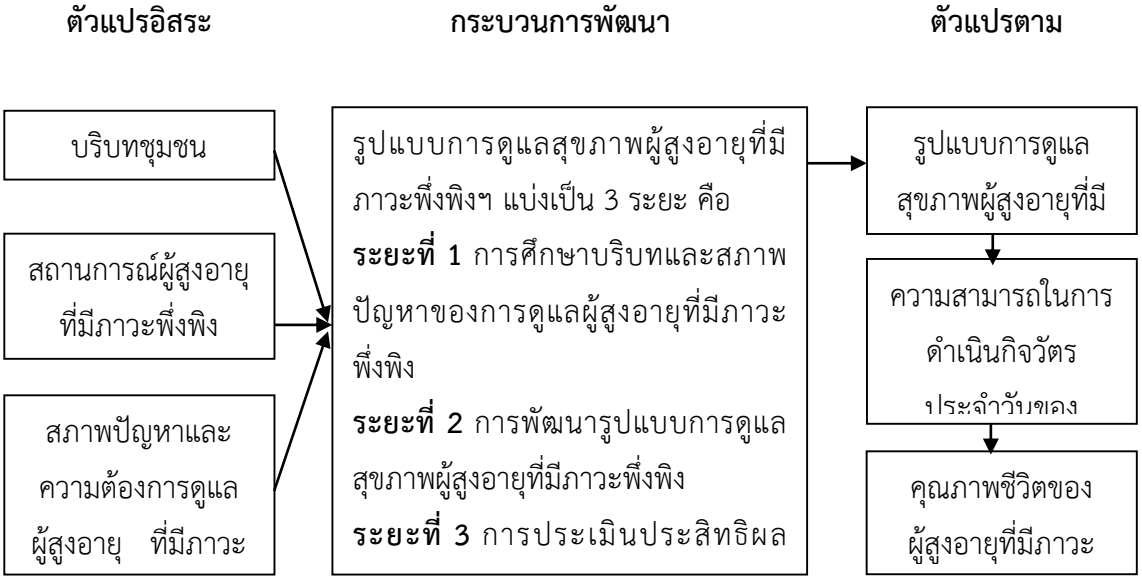

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทชุมชน สถานการณ์การเจ็บป่วยและปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ พบว่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 47 หมู่บ้าน 25,047 หลังคาเรือน มีประชากรตามทะเบียนราษฎร์จำนวน 25,036 คน เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า มีผู้สูงอายุ จำนวน 4,605 คน คิดเป็นร้อยละ 23.01 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ผลการประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน พบว่า ผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิง (มีค่า ADL ต่ำกว่า 12 คะแนน) จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 2.93 จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นจำนวนมาก บางรายมีอาการข้อเข่าเสื่อม เคลื่อนไหวลำบาก นอนติดเตียง มีปัญหาทางสุขภาพจิต มีฐานะยากจน ขาดคนดูแล และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น รถเข็น ที่นอนลม ผ้าอ้อมสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่บางส่วนได้รับผลกระทบจากการคมนาคม เช่น ถนนลาดยาง สี่แยกที่เพิ่มขึ้นมา ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมารับบริการด้านสุขภาพที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเนื่องจากการ

เดินทางไม่สะดวก ทำให้ไปรับบริการรักษาพยาบาลตามคลินิกต่าง ๆ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการรักษาพยาบาล และยากต่อการติดตามของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีสัดส่วนของผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุด้านสาธารณสุข (Care Manager: CM) และผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver: CG) ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุตามมาตรฐานคือ 1 : 120 คน และ 1 : 22 คน ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ตามแนวคิด P-A-O-R spiral Cycle (Kemmis, S & McTaggart, R, 1988 : 2) โดยสามารถสรุปเป็นขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานได้ ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน (Planning) ผู้วิจัยทำการศึกษาบริบท วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท พบว่า มีการดำเนินการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการประเมินระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขด้านสัดส่วนของผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเกินเกณฑ์มาตรฐานจึงได้กำหนดเป็นปัญหาหลัก ร่วมกับปัญหาด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ ด้านผู้ให้บริการ และปัญหาด้านผู้รับบริการ

ผู้ร่วมวิจัยจึงได้ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตวางแผนเพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติประกอบด้วย 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าอบรมหลักสูตร Long -Term Care Manager เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข (Care Manager: CM) 2) รับสมัครประชาชนที่มีจิตอาสาเข้ารับการอบรมเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Care Giver: CG) 3) จัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง 4) กำหนดโครงการบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

2.2 ขั้นปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท พบว่า 1) มีผู้จัดการระบบดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข (CM) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร Long -Term Care Manager ตามมาตรฐานที่กำหนด จำนวน 7 คน 2) มีผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (CG) ได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐาน จำนวน 30 คน 3) มีอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุสามารถช่วยทีมเยี่ยมผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้ จำนวน 476 คน 4) ผู้เข้าร่วม

วิจัยทั้งภาคสาธารณสุข ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการโครงการจัดบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

2.3 ขั้นสังเกต (Observation) ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตติดตามและประเมินผลตามแผนการดำเนินการศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในอำเภอ วัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ด้วยการติดตามการดำเนินงานในระดับหมู่บ้านและตำบล

2.4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) การศึกษาในขั้นตอนการสะท้อนผล และการรายงานผล หลังจากดำเนินการตามรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท พบว่า มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ลดลงจากก่อนการพัฒนา ร้อยละ 0.50 และมีสัดส่วนของผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุด้านสาธารณสุข (Care Manager: CM) และผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver: CG) เพิ่มขึ้นและเพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุ เป็นไปตามมาตรฐานคือ 1 : 35-40 คน และ 1 : 10 คน ตามลำดับ

3. ผลการประเมินรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีดังนี้

3.1 เกิดรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร

3.2 สามารถจัดกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้อย่างครอบคลุม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทำให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันดีขึ้น ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมีความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันดีขึ้น ทำให้มีกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง (กลุ่มติดบ้านและกลุ่มติดเตียง) ลดลงจากจำนวน 135 คน (ร้อยละ 2.93) เหลือจำนวน 112 คน (ร้อยละ 2.43) จำแนกเป็นเหลือกลุ่มติดบ้าน จำนวน 86 คน (ร้อยละ 1.87) และกลุ่มติดเตียง จำนวน 26 คน (ร้อยละ 0.56) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจำแนกตามความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันภายหลังการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบที่สร้างขึ้น

ความสามารถในการ	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ		ผลการเปรียบเทียบ	
ดำเนินกิจวัตรประจำวัน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มติดสังคม	4,470	97.07	4,493	97.57	+23	+ 0.50
2. กลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง	135	2.93	112	2.43	- 23	- 0.50
2.1 กลุ่มติดบ้าน	104	2.26	86	1.87	- 18	- 0.39
2.2 กลุ่มติดเตียง	31	0.67	26	0.56	- 5	- 0.11

รวม	4,605	100.00	4,605	100.00

3.3 เกิดภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ ต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น

3.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาทที่สำคัญ คือ การได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานจากทั้งภาคสาธารณสุข ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน ดังนี้ 1) ภาคสาธารณสุขโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการดำเนินการส่งบุคลากรทั้งพยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการสาธารณสุข เข้าอบรมเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข และรับสมัครบุคคลเข้าอบรมผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ส่งผลให้อัตราส่วนของผู้จัดระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขต่อผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีความเหมาะสม สามารถดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้ครอบคลุมร่วมกับคลินิกฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุ 2) ภาคท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระดับตำบลเพื่อจัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และจัดตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เพื่อกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และพิจารณางบประมาณในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ให้ได้รับบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน 3) ภาคประชาชน ทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และอาสาสมัครประจำครัวเรือนดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในครัวเรือน เห็นความสำคัญ ร่วมกันเยี่ยมติดตามอาการผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่บ้าน เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและญาติ ได้รับการดูแลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการพยาบาลเบื้องต้น ทำให้มีศักยภาพในการดูแลตนเองที่บ้านมากขึ้น

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ที่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน จึงทำให้การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาทมีการดำเนินการที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีความต่อเนื่อง เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาทมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 23.01 ของจำนวนประชากรทั้งหมด นับว่าเป็นพื้นที่ที่ก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” และมีผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิง ร้อยละ 2.93 สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือ สศช. คาดการณ์

ว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์ คือมีประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2579 จะเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอดคือมีประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปร้อยละ 30 (ปิยรัตน์ ยาประดิษฐ์ และ อรสา กงตาล, 2563 : 48-65) และจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นจำนวนมาก บางรายมีอาการข้อเข่าเสื่อม เคลื่อนไหวลำบาก นอนติดเตียง มีปัญหาทางสุขภาพจิต มีฐานะยากจน ขาดคนดูแล และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น รถเข็น ที่นอนลม ผ้าอ้อมสำเร็จรูป เป็นต้น และมีสัดส่วนของผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุด้านสาธารณสุข (Care Manager: CM) และผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver: CG) ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุตามมาตรฐานคือ 1 : 120 คน และ 1 : 22 คน ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของศศินันท์ สายแวว และ วรพจน์ พรหมสัตยพรต (2564 : 197-212) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ตำบลนาเจริญ มีฐานะยากจน และประสบกับการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง เช่นเดียวกัน

2. รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การเพิ่มสัดส่วนของผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาว และผู้ดูแลผู้สูงอายุให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) และจัดทำโครงการบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบหลัก สอดคล้องกับการศึกษาของศศินันท์ สายแวว และ วรพจน์ พรหมสัตยพรต (2564 : 197-212) และการศึกษาของอนุชา ลาวงศ์ และคณะ (2564 : 268-277) ที่พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จะมุ่งเน้นการเพิ่มสัดส่วนของผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาว ผู้ดูแลผู้สูงอายุให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

3. ผลของการนำรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติจริงในพื้นที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท หลังการพัฒนาพบว่า สามารถจัดกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทำให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันดีขึ้น ส่งผลทำให้มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (กลุ่มติดบ้านและกลุ่มติดเตียง) ลดลงจากจำนวน 135 คน (ร้อยละ 2.93) เหลือจำนวน 112 คน (ร้อยละ 2.43) จำแนกเป็นเหลือกลุ่มติดบ้าน จำนวน 86 คน (ร้อยละ 1.87) และกลุ่มติดเตียง จำนวน 26 คน (ร้อยละ 0.56) เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน รวมทั้งความร่วมมือของ อสม. ทีมจิตอาสา นักบริบาลชุมชน และชมรมผู้สูงอายุในชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัญธิชา รุ่งแสง และคณะ (2563 : 1299-1315) ที่พบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการการเรียนรู้ และภารกิจสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลตำบลหารแก้วกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักต้องมีการประสานความร่วมมือเพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมกิจการผู้สูงอายุ (2559 :

ออนไลน์) และณัฏฐ์ฐิตา เทวาเลิศสกุล และคณะ (2559 : 529-545) ที่พบว่า องค์การบริหารตำบลจะเป็นหน่วยงานแรกที่จะขอความช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาไปสู่การมีชีวิตบนพื้นฐานของผู้สูงอายุที่มีคุณค่า ความต้องการของผู้สูงอายุดังกล่าวสามารถทำให้ผู้สูงอายุเกิดศักยภาพในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง สามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ เป็นที่ยอมรับของสังคมได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ในการวางแผนสำหรับผู้ปฏิบัติงานทางด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพระดับตำบลด้านการวางแผน กำหนดรูปแบบบริการด้านสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดนโยบายเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพระดับตำบล ที่สามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้ในการออกแบบบริการสุขภาพ สร้างความร่วมมือให้ภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการสนับสนุนและดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง และมีบทบาทในการดูแลตนเอง และดูแลกันเองในชุมชนมากขึ้น และส่งเสริมให้คนในครอบครัวผู้สูงอายุมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในบ้านบ้านตนเองมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ. ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. แหล่งที่มา : http://www.dop.go.th/th/know/5/24.

ปิยรัตน์ ยาประดิษฐ์ และอรสา กงตาล. (2563). การพัฒนาการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์.* 40 (3), 48-65.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2563). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2562*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณัฏฐ์ฐิตตา เทวาเลิศสกุล และคณะ. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลังกรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. *วารสาร* Veridian E-Journal, Silpakorn University *ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.* 9 (1), 529-545.

ศศินันท์ สายแวว และวรพจน์ พรหมสัตยพรต. (2564). การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*. 7 (4), 197-212.

สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย. (2561). *เอกสารประกอบการนำเสนอการประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูประบบสาธารณสุขด้านระบบบริการสุขภาพส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคแพทย์แผนไทยและศูนย์กลางด้านการแพทย์ครั้งที่ 2/2561 วันที่ 20 ธันวาคม 2561*. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *รายงานสถิติรายปีประเทศไทย 2561*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัดสิงห์. (2564). *รายงานประจำปี 2564 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท*. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2561). *คู่มือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบบริการการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

อนุชา ลาวงศ์ และคณะ. (2564). รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด. Journal of Modern Learning Development. 6 (2), 268-277.

อัญธิชา รุ่งแสง และคณะ. (2562). โมเดลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. Veridian E-Journal, Silpakorn University *ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.* 12 (5), 1299-1315.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York : Harper Collins Publishers. (202-204).

Kemmis, S & McTaggart, R. (1998). *The Action Research Planer (3rd ed.).* Victoria : Deakin University.

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์

The Development of Assessment Criteria in Gastronomic Tourism Management with Real-Time Delphi Techniques

สิริลักษณ์ เกษรปทุมานันท์,
ปิยะทิพย์ ประดุจพรม และ กนก พานทอง
มหาวิทยาลัยบูรพา

Sirilux Kesornpatumanunt,
Piyathip Pradujprom and Kanok Panthong
Burapha University, Thailand
Corresponding Author E-mail: kanok1459@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ และ 2. เพื่อหาฉันทามติเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซต เป็นการวิจัยแบบผสมผสานด้วยการสัมภาษณ์ลักษณะกึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบชุดข้อมูลของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารเบื้องต้น และวิจัยเชิงปริมาณด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหาร จำนวน 5 คน และผู้ที่มีความรู้ด้านอาหารท้องถิ่น หรือเชฟชุมชน จำนวน 4 คน รวมเป็นจำนวน 9 คน ตามเกณฑ์จำนวนของผู้ให้ข้อมูลขั้นต่ำ และกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ จำนวน 3 รอบ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร จำนวน 4 คน กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน รวมเป็นจำนวน 18 คน ซึ่งเป็นตัวแทนตามเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์มาวิเคราะห์หาฉันทามติด้วยทฤษฎีรัฟเซต ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ ประกอบด้วย 10 เกณฑ์

* วันที่รับบทความ : 16 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 21 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 6 เมษายน 2566
Received: March 16 2023; Revised: March 21 2023; Accepted: April 6 2023

36 ตัวบ่งชี้ 111 เกณฑ์การพิจารณา และ 2) ผลฉันทามติของเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีค่าขอบเขตล่าง (QL) มากกว่า 0.75 ผ่านตามข้อกำหนดของทฤษฎีรัฟเซต

คำสำคัญ: เกณฑ์การประเมิน; การท่องเที่ยวเชิงอาหาร; เทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์

Abstracts

This mixed methods research aimed to develop the assessment criteria in gastronomic tourism management with the real-time Delphi technique and seek a consensus on the criteria and indicators of assessment criteria in gastronomic tourism management using the Rough Set Theory. The qualitative research applied the semi-structured interview. The quantitative study and the data set of the assessment criteria in gastronomic tourism management were verified with the real-time Delphi technique. The research tool included the in-depth interview and online questionnaire applying the real-time Delphi technique. The sample group for the in-depth interview consisted of nine people from two groups: 5 gastronomy tourism entrepreneurs and four community chefs who know the local food, based on the criteria for the minimum informants. The sample group for answering the questionnaire with the real-time Delphi technique three times consisted of 18 people from four groups of experts: four experts in gastronomy tourism, five university professors, four executives and staff concerned with tourism promotion, and five gastronomy tourism entrepreneurs in the community who receive the tourism award, elected with the purposive sampling method. Data collected from the in-depth and online interviews were analyzed to find the consensus with the Rough Set Theory. The research results demonstrated that 1) the development of the assessment criteria in gastronomic tourism management with the real-time Delphi technique comprised 10 criteria, 36 indicators, and 111 considered criteria. and 2) the QL of the consensus of criteria and indicators of gastronomic tourism management assessment criteria was more than 0.75, which qualified the Rough Set theory's standard.

Keywords: Assessment criteria; Gastronomic tourism; Real-time Delphi technique

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ถือเป็นหนึ่งในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถประยุกต์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ และทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นรักษาและหวงแหนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองไว้ให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก “อาหาร” เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานองค์ประกอบที่จับต้องได้ เช่น วัตถุดิบ กับ องค์ประกอบที่จับต้องไม่ได้ เช่น รสชาติ กลิ่น ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยว โดยหลายประเทศนำอาหารเข้ามาช่วยส่งเสริมการตลาดทั้งรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย เช่น ไทย จีน ฮ่องกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เช็ก สเปน บัลแกเรีย โครเอเชีย ออสเตรีย เปรู โคลัมเบียเอกวาดอร์ และเม็กซิโก (UNWTO, 2017 อ้างถึงใน วริศ เชาวนศิลป์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล, 2565 : 120) นอกจากนี้ เกียรตินาคินภัทร (2564 : ออนไลน์) ได้

ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวไทยมีความสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ 2) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร 3) การท่องเที่ยวราตรีที่ปลอดภัย 4) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5) การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของรัฐบาล ซึ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564 มีเป้าหมายเพื่อยกระดับศักยภาพทางการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรแบบฟาร์มอัจฉริยะภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ส่งเสริมนักท่องเที่ยวให้สัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น ด้วยกรรมวิธีการผลิตแบบการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์) แต่สิ่งที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อประเทศไทยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางของนักท่องเที่ยว คือ ภาพลักษณ์ในแง่ลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออาหารไทย เช่น มาตรฐานความสะอาด ความปลอดภัย ราคาสินค้า และการบริการ เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีของท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ เนื่องจากเทคนิคการวิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์จะเน้นที่การประมวลผลและแสดงผลบนเครื่องบริการ (Server) ให้ผู้ใช้งานสามารถเห็นผลความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของตนเอง และผลค่าเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่ได้ในทันที (Real Time) โดยแต่ละประเด็นจะมีการเชื่อมโยงกับเอกสารประกอบความคิดเห็น เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาตอบแบบสอบถามได้เปิดอ่าน กรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการตอบคำถาม (Espinosa & Caro, 2011 : 226) และสามารถออกแบบให้มีข้อความแจ้งเตือน เมื่อคะแนนความคิดเห็นของผู้ตอบมีทิศทางในทางตรงกันข้ามกับผลค่าเฉลี่ยโดยรวมของกลุ่ม ณ ตอนที่ลงความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ตอบได้ให้เหตุผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่สนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับผลค่าเฉลี่ยของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถสรุปความคิดเห็นในภาพรวมของแต่ละส่วนในรูปแบบการแสดงผลด้วยกราฟ พร้อมทั้งแสดงค่าร้อยละของแต่ละคำตอบ เพื่อให้เห็นการกระจายตัวของคำตอบแต่ละข้อได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (Gnatzy et al., 2011 : 1684-1685)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการที่ต้องการปรับปรุงเรื่องของความรวดเร็ว และประสิทธิภาพของการรวบรวมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ หากยังอยู่บนหลักการพื้นฐาน 4 ประการของเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม ได้แก่ 1) การไม่เปิดเผยตัวตน ทำให้ผู้ตอบมีอิสรภาพทางความคิด ได้รับความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก 2) การทำซ้ำ 3) การป้อนกลับโดยมีการควบคุม และ 4) การนำเสนอคำตอบด้วยสถิติเพื่อประมวลผล และเรียกเทคนิคเดลฟายใหม่นี้ว่า เดลฟายแบบเรียลไทม์ (Real-time Delphi) เทคนิคดังกล่าวนี้เป็นเทคนิคที่พัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมาจากเทคนิคเดลฟายแบบ

อิเล็กทรอนิกส์ (e-Delphi) ที่ใช้การส่งแบบสอบถามและคำตอบผ่านทางระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ต้องการให้กระบวนการศึกษาวิจัยเดลฟายมีความสะดวกมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์
2. เพื่อหาฉันทามติเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สังเคราะห์ประเด็นที่เป็นไปได้ (เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา) สำหรับใช้ประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหาร จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้าผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย สาขาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ หรือสาขาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีวัตถุดิบในท้องถิ่นและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น และกลุ่มผู้ที่มีความรู้ด้านอาหารท้องถิ่น หรือเชฟชุมชน จำนวน 4 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้าผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านอาหาร หรือด้านแปรรูปอาหาร หรือโภชนาการ หรือเชฟชุมชนที่มีความสมัครใจและเต็มใจในการให้ข้อมูล รวมเป็นจำนวน 9 คน ตามเกณฑ์จำนวนของผู้ให้ข้อมูลขั้นต่ำ (Nastasi and Schensul, 2005 : 177) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และการรวบข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์เกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารเบื้องต้น

2. สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ดังนี้

2.1 พัฒนาโปรแกรมสำรวจความคิดเห็นด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์ (Real-time Delphi) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ออกแบบโปรแกรมสำรวจความคิดเห็นด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์ในรูปแบบเว็บแอพพลิเคชั่น ด้วยโปรแกรม PHP และ Database MySQL Server โดยสามารถเข้าใช้งานโปรแกรมผ่านเว็บไซต์ https://dataaith.com/webfood2/ จำนวน 3 รอบ ในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-End Questionnaires) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2

คำถามเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ พร้อมคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใช้เป็นแนวทางเกณฑ์และตัวบ่งชี้ (Criteria and Indicator Approach) และเดลฟายแบบเรียลไทม์ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Close-End Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 7 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นทางออนไลน์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.2 ทดสอบโปรแกรมสำรวจความคิดเห็นด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์ก่อนการใช้งานจริง (Pilot test) โดยผู้ทดสอบจำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบ และข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อผิดพลาดที่ได้จากการทดสอบโปรแกรมสำรวจฯ แก้ไขปรับปรุงโปรแกรมให้พร้อมใช้งาน

2.2 เก็บข้อมูลผ่านโปรแกรมสำรวจความคิดเห็นด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการ และมีประสบการณ์บริหารงานด้านอาหาร หรือการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการด้านอาหาร ด้านการจัดการท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวเชิงอาหาร หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน พิจารณาจากระยะเวลาการทำงานหรือประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ มากกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีความเข้าใจในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นอย่างดี จำนวน 5 คน รวมเป็นจำนวน 18 คน ซึ่งเป็นตัวแทนตามเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (MacMillan, 1971 : online) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน แสดงความคิดเห็นในโปรแกรมสำรวจฯ จำนวน 3 รอบ ผ่านเว็บไซต์ https://dataaith.com/webfood2/ เพื่อหาฉันทามติเกี่ยวกับเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ ด้วยเทคนิควิจัยเดลฟายแบบเรียลไทม์ (Gordon & Pease, 2006 : 321-333) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามออนไลน์ด้วยเทคเดลฟายแบบเรียลไทม์ จำนวน 3 รอบมาวิเคราะห์หาฉันทามติ (Consensus) ทำการสรุปฉันทามติผู้เชี่ยวชาญโดยทฤษฎีรัฟเซต (Rough set theory) โดยทำการกำหนดคุณสมบัติ ให้มี 2 คุณสมบัติ คือ ความเหมาะสม (a1) และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (a2) โดยใช้มาตรวัดประมาณค่า 7 ระดับ หากได้ผลระดับคะแนน 1-4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย คือความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ใน

การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1) ถึงระดับปานกลาง (4) หากได้ผลระดับคะแนน 5-7 หมายถึง เห็นด้วย คือ ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (5) ถึงระดับมากที่สุด (7) มีเงื่อนไข ดังนี้

2.2.1 ถ้าคุณสมบัติความเหมาะสม (a1) เห็นด้วย (Scale 5-7) และคุณสมบัติความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (a2) เห็นด้วย (Scale 5-7) จำแนกให้อยู่ในเซตการตัดสินใจ = 1 (Agree) หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นเห็นด้วย (Lower approximation)

2.2.2 ถ้าคุณสมบัติความเหมาะสม (a1) ไม่เห็นด้วย (Scale 1-4) และคุณสมบัติความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (a2) ไม่เห็นด้วย (Scale 1-4) จำแนกให้อยู่ในเซตการตัดสินใจ = 0 (Disagree) หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นไม่เห็นด้วย (Upper approximation)

2.2.3 ถ้าคุณสมบัติความเหมาะสม (a1) เห็นด้วย (Scale 5-7) และคุณสมบัติความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (a2) ไม่เห็นด้วย (Scale 1-4) จำแนกให้อยู่ในเซตการตัดสินใจ = 2 (Disagree) หรือ ถ้าคุณสมบัติความเหมาะสม (a1) ไม่เห็นด้วย (Scale 1-4) และ คุณสมบัติความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (a2)) เห็นด้วย (Scale 5-7) จำแนกให้อยู่ในเซตการตัดสินใจ = 2 (Disagree)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัยคำนวณผ่านโปรแกรมสำรวจฯ เว็บไซต์ https://dataaith.com/webfood2/ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าฉันทามติ (Consensus) ด้วยค่าคุณภาพของการประเมินขอบเขตล่าง (QL)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

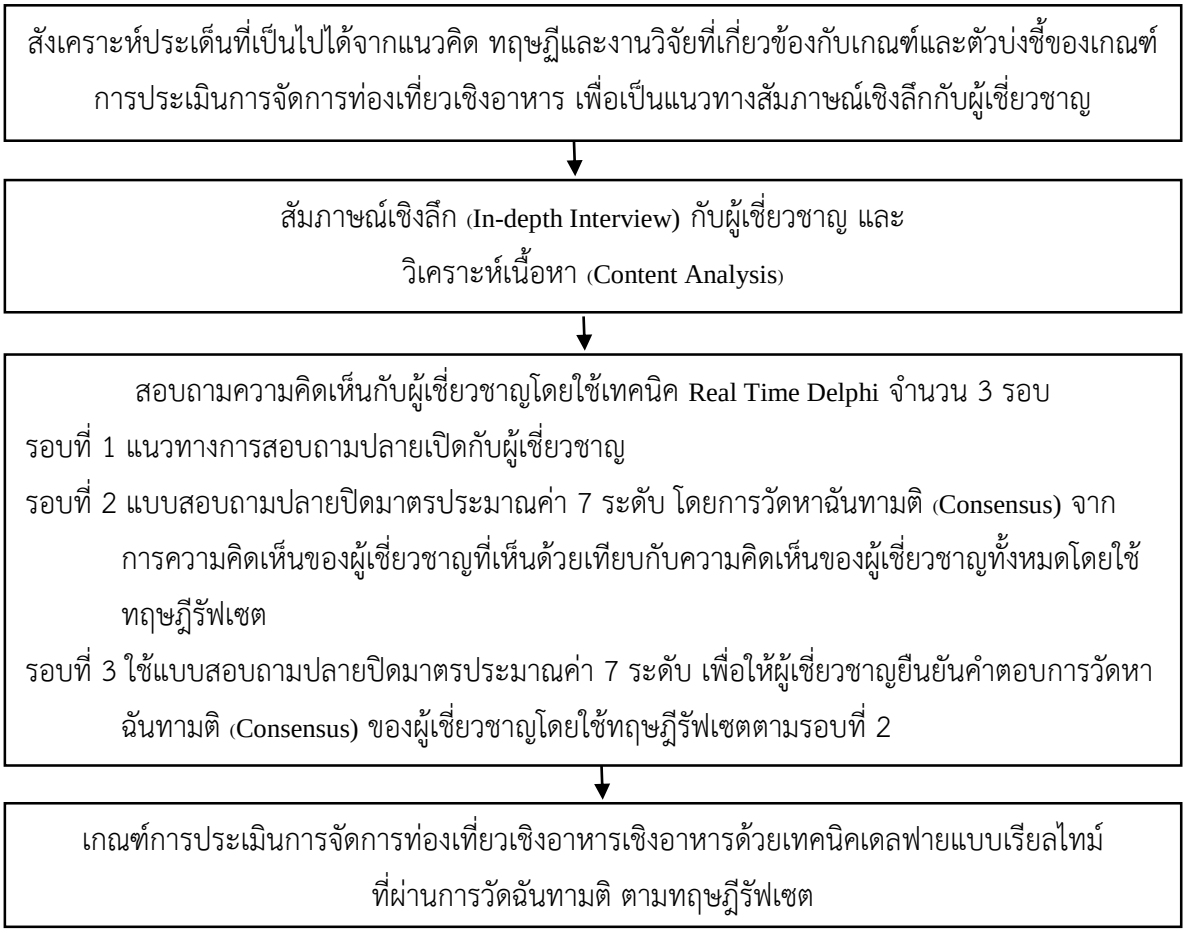

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกณฑ์และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสังเคราะห์ประเด็นที่เป็นไปได้จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อเป็นแนวทางสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวมรวบข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิค Real Time Delphi จำนวน 3 รอบ และวัดฉันทามติ ตามทฤษฎีรัฟเซต (Rogh Set Theory)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์เพื่อหาเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ ประกอบด้วย 10 เกณฑ์ และ 36 ตัวบ่งชี้ 111 เกณฑ์การพิจารณา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

เกณฑ์	ตัวบ่งชี้	จำนวนเกณฑ์การพิจารณา (ข้อ)
เกณฑ์ที่ 1 ผลิตภัณฑ์อาหาร	ตัวบ่งชี้ 1.1 มีกระบวนการสรรหาวัตถุดิบสด ใหม่ สะอาด ตั้งแต่ต้นน้ำ (ปลูก) กลางน้ำ (ผลิต) ปลายน้ำ (ขาย)	5
	ตัวบ่งชี้ 1.2 มีความเป็นอัตลักษณ์ของอาหารในท้องถิ่น	5
	ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการจัดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอาหารเฉพาะถิ่น	4
	ตัวบ่งชี้ 1.4 มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์ และ กระบวนการนวัตกรรมอาหารด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	5
	ตัวบ่งชี้ 1.5 มีการจัดการคุณภาพให้ได้รับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
เกณฑ์ที่ 2 คุณภาพการบริการตามวิถีชุมชนท้องถิ่น	ตัวบ่งชี้ 2.1 มีการสร้างมาตรฐานของผู้ทำหน้าที่ให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	4
	ตัวบ่งชี้ 2.2 มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการอาหารแก่นักท่องเที่ยว	5
	ตัวบ่งชี้ 2.3 มีการจัดการระบบขนส่งหรือเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	5
เกณฑ์ที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว	ตัวบ่งชี้ 3.1 มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมตามวิถีชุมชน	3

เกณฑ์	ตัวบ่งชี้	จำนวนเกณฑ์การพิจารณา (ข้อ)
	ตัวบ่งชี้ 3.2 มีการจัดการด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	3
เกณฑ์ที่ 4 ความสะอาดและความปลอดภัยของสุขลักษณะในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	ตัวบ่งชี้ 4.1 มีการจัดการความปลอดภัยด้านอาหารและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 4.2 มีการจัดการความปลอดภัยด้านที่พักค้างแรม	3
	ตัวบ่งชี้ 4.3 มีการจัดการความปลอดภัยด้านกิจกรรม	2
	ตัวบ่งชี้ 4.4 มีการจัดการความปลอดภัยตลอดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 4.5 มีการจัดการความปลอดภัยด้านยานพาหนะที่ใช้ในเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
เกณฑ์ที่ 5 การส่งเสริมการตลาดและสารสนเทศ	ตัวบ่งชี้ 5.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล รับฟังความต้องการและปัญหาของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 5.2 มีการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างต่อเนื่อง	2
	ตัวบ่งชี้ 5.3 มีการจัดการด้านการตลาด	4
	ตัวบ่งชี้ 5.4 มีการสร้างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์อาหาร หรือตราผลิตภัณฑ์ของชุมชน	2
	ตัวบ่งชี้ 5.5 มีกระบวนการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชน	3
	ตัวบ่งชี้ 5.6 มีการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	3
เกณฑ์ที่ 6 สิ่งแวดล้อม	ตัวบ่งชี้ 6.1 มีการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	5
	ตัวบ่งชี้ 6.2 มีการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้ง และมลพิษทางอากาศในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	3
เกณฑ์ที่ 7 เศรษฐกิจ	ตัวบ่งชี้ 7.1 มีการใช้วัตถุดิบจากชุมชนท้องถิ่นในจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 7.2 มีความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน	2

เกณฑ์	ตัวบ่งชี้	จำนวนเกณฑ์การพิจารณา (ข้อ)
	ตัวบ่งชี้ 7.3 มีการคำนวณต้นทุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	2
	ตัวบ่งชี้ 7.4 มีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน	2
	ตัวบ่งชี้ 7.5 มีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
เกณฑ์ที่ 8 ทรัพยากรมนุษย์	ตัวบ่งชี้ 8.1 มีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชน	4
	ตัวบ่งชี้ 8.2 มีการกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในชุมชนที่ชัดเจน	3
	ตัวบ่งชี้ 8.3 มีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	4
เกณฑ์ที่ 9 ความร่วมมือในชุมชนและเครือข่าย	ตัวบ่งชี้ 9.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 9.2 มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	2
	ตัวบ่งชี้ 9.3 มีการสร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	3
เกณฑ์ที่ 10 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหาร	ตัวบ่งชี้ 10.1 มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	3
	ตัวบ่งชี้ 10.2 มีการนำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	4
10 เกณฑ์	36 ตัวบ่งชี้	111 เกณฑ์การพิจารณา

2. เพื่อหาฉันทามติเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ผลการวิจัย พบว่า ผลการวัดฉันทามติของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยทฤษฎีรัฟเซต (Rough set theory) โดยคำนวณหาค่าคุณภาพของการประมาณขอบเขตล่าง (Quality of Lower Approximation: QL) 10 เกณฑ์ และ 36 ตัวบ่งชี้ ได้ค่า QL มากกว่า 0.75 ผ่านตามข้อกำหนดของทฤษฎีรัฟเซต ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวัดฉันทามติ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	ผลการวัดฉันทามติ	
	QL ≥ 0.75	ผลการพิจารณา
เกณฑ์ที่ 1 ผลิตภัณฑ์อาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 1.1 มีกระบวนการสรรหาวัตถุดิบสด ใหม่ สะอาด ตั้งแต่ต้นน้ำ (ปลูก) กลางน้ำ (ผลิต) ปลายน้ำ (ขาย)	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 1.2 มีความเป็นอัตลักษณ์ของอาหารในท้องถิ่น	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการจัดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอาหารเฉพาะถิ่น	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 1.4 มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์ และกระบวนการนวัตกรรมอาหารด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	0.94	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 1.5 มีการจัดการคุณภาพให้ได้รับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	0.94	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 2 คุณภาพการบริการตามวิถีชุมชนท้องถิ่น	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 2.1 มีการสร้างมาตรฐานของผู้ทำหน้าที่ให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	0.94	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 2.2 มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการอาหารแก่นักท่องเที่ยว	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 2.3 มีการจัดการระบบขนส่งหรือเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 3.1 มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมตามวิถีชุมชน	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 3.2 มีการจัดการด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 4 ความสะอาดและความปลอดภัยของสุขลักษณะในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 4.1 มีการจัดการความปลอดภัยด้านอาหารและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 4.2 มีการจัดการความปลอดภัยด้านที่พักค้างแรม	0.89	ยอมรับ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	ผลการวัดฉันทามติ	
	QL ≥ 0.75	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้ 4.3 มีการจัดการความปลอดภัยด้านกิจกรรม	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 4.4 มีการจัดการความปลอดภัยตลอดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 4.5 มีการจัดการความปลอดภัยด้านยานพาหนะที่ใช้ในเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 5 การส่งเสริมการตลาดและสารสนเทศ	0.94	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล รับฟังความต้องการและปัญหาของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.2 มีการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างต่อเนื่อง	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.3 มีการจัดการด้านการตลาด	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.4 มีการสร้างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์อาหาร หรือตราผลิตภัณฑ์ของชุมชน	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.5 มีกระบวนการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชน	0.94	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 5.6 มีการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.88	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 6 สิ่งแวดล้อม	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 6.1 มีการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 6.2 มีการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้ง และมลพิษทางอากาศในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร	0.94	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 7 เศรษฐกิจ	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 7.1 มีการใช้วัตถุดิบจากชุมชนท้องถิ่นในจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 7.2 มีความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน	0.78	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 7.3 มีการคำนวณต้นทุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.89	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 7.4 มีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน	1.00	ยอมรับ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	ผลการวัดฉันทามติ	
	QL ≥ 0.75	ผลการพิจารณา
ตัวบ่งชี้ 7.5 มีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 8 ทรัพยากรมนุษย์	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 8.1 มีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชน	0.89	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 8.2 มีการกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรในชุมชนที่ชัดเจน	0.89	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 8.3 มีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 9 ความร่วมมือในชุมชนและเครือข่าย	0.94	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 9.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 9.2 มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 9.3 มีการสร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
เกณฑ์ที่ 10 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 10.1 มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	1.00	ยอมรับ
ตัวบ่งชี้ 10.2 มีการนำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	0.94	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ (Real-Time Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ เพื่อพัฒนาเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยใช้การติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทางออนไลน์ผ่าน e-Mail หรือ Line ในระดมความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็วผ่านเว็บไซต์ https://dataaith.com/webfood2/ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อำนวยความสะดวกในเรื่องของเวลาในการระดมความคิดเห็น เป็นการส่ง

ข้อมูลข่าวสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ลดการใช้กระดาษติดต่อระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้วิจัย และการวัดฉันทามติโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซต (Rough set theory) เป็นวิธีการทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเซตและความไม่แน่นอนของสมาชิกของเซต สามารถตรวจสอบความคลุมเครือ (Fuzziness) และความไม่แน่นอน (Uncertainty) ของข้อมูลได้ สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ โดยอาศัยกฎการตัดสินใจ (Decision rule) ทำให้ผลการวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นมีความถูกต้องและสมบูรณ์ (Pawlak, 1997 : 48-57) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของภาสกรณ์ วัฒนพฤกษ์ และคณะ (2564 : 133) ที่ใช้แนวทางการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์ จำนวน 3 เก็บรวบรวมข้อมูล ในรอบที่ 1 จากแบบสอบถามออนไลน์ปลายเปิดแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามออนไลน์ปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า หลังจากนั้นหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เห็นพ้องต้องกัน หรือสอดคล้องกันด้วยทฤษฎีรัฟเซต และในรอบที่ 3 ใช้แบบสอบถามออนไลน์ปลายปิดแบบมาตรประมาณค่าเหมือนกันกับในรอบที่ 2 แต่เพิ่มเติมในส่วนของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของคำตอบของแต่ละคน และค่าเฉลี่ยคำตอบของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น เพื่อยืนยันความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เห็นพ้องต้องกันหรือสอดคล้องกัน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่อีกครั้ง สรุปเป็นเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ค่าฉันทามติผ่านเกณฑ์กำหนด ไปใช้ในการประเมินต่อไป

2. ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบเรียลไทม์และการหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซตนั้น เป็นที่ยอมรับได้ และสามารถนำเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ได้จากการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้น ไปใช้วัดระดับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมามาลย์ ปานคำ และคณะ (2559 : 97-99) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนตัวบ่งชี้ของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครในอนาคต (พ.ศ. 2559-2568) โดยการหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระหว่างวิธีการวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซต กับวิธีการวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเดิม ในเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ ปรากฏว่า ในรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) ของเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวนตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ทฤษฎีรัฟเซตมี 32 ตัวบ่งชี้ และจำนวนตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเดิมมี 32 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจำนวนตัวบ่งชี้ของทั้งสองวิธีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ควรนำเกณฑ์การประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ได้จากงานวิจัยนี้ ไปใช้ประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของตน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร การพัฒนาการบริหารการดำเนินงานภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านอาหาร การบริการลูกค้า การจัดการบริการให้เป็นไปตามมาตรฐาน และผลิตภัณฑ์อาหารมีคุณภาพ และน่าสนใจ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อีกช่องทางหนึ่ง

1.2 หน่วยงาน หรือภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ควรนำเกณฑ์การประเมินการจัดกรท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ได้จากงานวิจัยนี้ ไปประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแล้วนำผลการประเมินที่ได้มานำเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนา และคัดสรรแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในการส่งเสริม สนับสนุนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเทคนิควิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม การสำรวจภาคสนาม เข้ามาผสมผสานให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ประยุกต์ได้ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะทำการศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาพัฒนาเกณฑ์การประเมินในประเด็นอื่นเพิ่มเติม นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชน อาจจะขยายผลครอบคลุมไปยัง อุตสาหกรรมการเกษตร และการบริการในร้านอาหารอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างยั่งยืน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันดึงดูดนักท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะทำการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกียรตินาคินภัทร. (2564). พลิกท่องเที่ยวไทย ให้ฟื้นได้อย่างทรงพลัง ตอนที่ 2. *ออนไลน์* .สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา https://thaipublica.org/2021/03/kkp-research22/

ภาสกรณ์ วัฒนพฤกษ์, กนก พานทอง และปิยะทิพย์ ประดุจพรม. (2564). การวิจัยเดลฟายเพื่อหาหลักการเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพทางการตลาดของร้านสวัสดิการแห่งรัฐ. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 5 (2), 133-141.

วริศ เชาวนศิลป์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (2565). การท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยภายใต้การระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารธรรมศาสตร์. 41* (3), 116-138.

สุมามาลย์ ปานคำ และเสรี ชัดแช้ม. (2559). การพัฒนาวิธีการวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีรัฟเซตในเทคนิคเดลฟายแบบอิเล็กทรอนิกส์. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*.14(2), 87-101.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา http://www.nesdb.go.th/download/plan12/สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังแห่งชาติ ฉบับที่12.pdf

Espinosa, K. J. P., & Caro, J. D. (2011). A real-time web-based Delphi study on ICT integration framework in Basic Education. *In international conference on telecommunication technology and applications* (223-228). Singapore: IACSIT Press

Gordon, T., & Pease, A. (2006). RT Delphi: An efficient,“round-less” almost real time Delphi method.*Technological Forecasting and Social Change,73*, 321–333.

Gnatzy, T., Warth, J., von der Gracht, H., & Darkow, I. L. (2011). Validating an innovative real- time Delphi approach-A methodological comparison between real-time and conventional Delphi studies. *Technological Forecasting and Social Change, 78* (9), 1681-1694.

Macmillan, T. T. (1971). The Delphi Technique. *online*. Retrieved from https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED064302.pdf

Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, *43*(3), 177-195.

Pawlak, Z. (1997). Rough set approach to knowledgebased decision support. *European Journal of Operational Research, 99* (1), 48-57.

การพัฒนากรอบแนวความคิดสมการโครงสร้างสำหรับเศรษฐกิจหมุนเวียน ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

The Development Structural Equation Model for Circular Economy in Small and Medium-Sized Enterprises

ภัทรพล ชุ่มมี
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Pattarapon Chummee
College of innovation management
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
E-mail: pattarapon@vru.ac.th

****

บทคัดย่อ

เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับประเทศไทยมุ่งไปที่การสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรที่มีความหลากหลายเพิ่มความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ใน 4 สาขาจาก 3.4 ล้านล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 21 เป็น 4.4 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 24 โดยเฉพาะสาขาเกษตรและอาหาร พบว่าGDP ของภาค เกษตรจาก 1.3 ล้านล้านบาท เป็น 1.6 ล้านล้านบาท ด้วยการเพิ่มความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตร มีระบบสนับสนุนการตัดสินใจจากเทคโนโลยีการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภค (กระทรวงการอุดมศึกษา, 2564 : Online)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพและปริมลฑลจำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามที่ทำการทดสอบค่าความสอดคล้องแล้วมีค่าระหว่าง 0.80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าค่า P-value ผ่านระดับที่ยอมรับได้ ค่า CFI, NFI, GFI และ AGFI มีค่าระหว่าง 0.98-0.99 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่ามากกว่า 0.90 และค่า RMR,

* วันที่รับบทความ : 24 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 1 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 12 มิถุนายน 2566
Received: April 24 2023; Revised: June 1 2023; Accepted: June 12 2023

RMSEA ผ่านเกณฑ์ ด้านผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์มีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ Chi-square=238.88, df=115, P-value=0.00, RMSEA=0.058

ข้อเสนอแนะสร้างจิตสำนักด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำวัสดุที่สามารถนำมาใช้หมุนเวียนได้มาใช้ในกระบวนการผลิต การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นลง เพื่อไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ร่วมกันสร้างและออกแบบผลิตภัณฑ์แบบใหม่ ๆ ให้มีมูลค่าเพิ่ม

คำสำคัญ: การพัฒนากรอบแนวความคิดสมการโครงสร้าง; เศรษฐกิจหมุนเวียน; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstracts

The circular economy for Thailand aims to generate economic growth from a diversified resource base, increasing gross domestic product (GDP) growth in four sectors from 3.4 trillion baht, representing 21 percent, to 4.4 trillion. baht or 24 percent, especially in agriculture and food. It was found that the GDP of the agricultural sector from 1.3 trillion baht to 1.6 trillion baht by increasing the variety of agricultural products. There is a decision support system based on consumer behavior analysis technology. (Ministry of Higher Education, 2021)

The objectives of this research were 1) to examine the components of the transition to a circular economy for small and medium enterprises and 2) to analyze the causal relationship of the transition to a circular economy for small and medium enterprises. The quantitative data were collected from 400 small and medium business entrepreneurs in Bangkok and its vicinity. The research tool used in the research was a questionnaire that tested the consistency value between 0.80-1.00. Research statistics contains of factor analysis and path analysis.

The results of the confirmatory factor analysis showed that the P-value passed the acceptable level, the CFI, NFI, GFI and AGFI values between 0.98-0.99 passed the specified criteria, which is greater than 0.90, and the RMR, RMSEA values passed the criteria. As for the results of the path analysis, the fit index for measuring consistency passed the criteria. (Chi-square=238.88, df=115, P-value=0.00, RMSEA=0.058)

Recommendations to create the mindset of environmental conservation. Use renewable materials in the production process. New product creation to create added value Reduce unnecessary production processes in order not to cause any impact on the environment. Including various steps together to create and design new products to add value.

Keywords: The Development of Structure Equation Modelling; Circular Economy; Small and Medium Enterprise,

บทนำ

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ แนวคิดที่สนับสนุนให้เราใช้สิ่งของหรือทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด มีการวางแผนให้สิ่งของที่เราใช้สามารถคืนสู่สภาพเดิมหรือพร้อมนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา, 2564 : Online) จากการศึกษาของ Androniceanu, A., et., al. (2021 : 60-73) พบว่าในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป 25 ประเทศพบว่า เยอรมันนีมีการเข้าเศรษฐกิจหมุนคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ รองไปคือ ออสเตรีย และสวีเดน ส่วนสามอันดับสุดท้ายได้แก่ บังการ์เลีย ลัตเวียร์ และโรมาเนียที่คิดเป็น 0 ยิ่งไปกว่านั้น World economic Forum (2022 : Online) พบว่ายังส่งผลต่อมูลค่าโอกาสทางเศรษฐกิจถึง 4.5 ล้านล้านดอลลาร์โดยการลดของเสีย กระตุ้นการเติบโตของธุรกิจ และสร้างงาน การใช้วัตถุดิบให้ดียิ่งขึ้นไม่เพียงแต่ดีต่อโลกเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นทางการเงินอีกด้วย International Resource Panel พบว่าการใช้วัสดุและพลังงานอย่างยั่งยืนมากขึ้นจะเพิ่มมูลค่าอีก 2 ล้านล้านดอลลาร์ให้กับเศรษฐกิจโลกภายในปี 2050

สำหรับประเทศไทยเองเศรษฐกิจหมุนเวียนมุ่งไปที่การสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรที่มีความหลากหลายเพิ่มความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ใน 4 สาขา จาก 3.4 ล้านล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 21 เป็น 4.4 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 24 โดยเฉพาะสาขาเกษตรและอาหาร พบว่า GDP ของภาค เกษตรจาก 1.3 ล้านล้านบาท เป็น 1.6 ล้านล้านบาท ด้วยการเพิ่มความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตร มีระบบสนับสนุนการตัดสินใจจากเทคโนโลยีการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภค (กระทรวงการอุดมศึกษา, 2564 : Online)

อนึ่งสำหรับประเทศไทยเองธุรกิจ SME ส่งผลกระทบต่อ GDP ในปี 2019 ร้อยละ 35.3 ในปี 2020 ร้อยละ 34.2 และในปี 2021 ร้อยละ 34.6 โดยมีมูลค่า 1,445,258 ล้านบาท โดยมีเป้าหมายที่ชุมชนทั้งวิสาหกิจชุมชน และธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนให้ได้มากถึงปีละ 310,000 ล้านบาท โดยที่ธุรกิจ SME ต้องเปิดโอกาสสู่เปลี่ยนผ่านเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสร้างความสมดุลในการดำเนินธุรกิจลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะต่อโลก ด้วยเหตุที่ว่าธุรกิจ SME มีผู้ประกอบการอยู่ทั่วประเทศและสามารถพัฒนาขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนได้ (สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี, 2565 : Online และ Statista, 2022 : Online)

Chaudhuri, A., et., al. (2022: 32-44) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บางแห่งมีส่วนร่วมในการรีไซเคิลขยะพลาสติกเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ SME เหล่านี้ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เช่น การพิมพ์ 3 มิติและบล็อกเชน เพื่อให้ได้เปรียบในการแข่งขันจากรูปแบบธุรกิจที่อิงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) อย่างไรก็ตาม ความสามารถเฉพาะที่จำเป็นในการสร้างมูลค่าให้กับลูกค้าและเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นไม่เป็นที่ทราบแน่ชัด ใน

การศึกษานี้ เราทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ SME สี่รายที่มีส่วนร่วมในเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อระบุทรัพยากรและความสามารถเฉพาะที่จำเป็นในการมอบคุณค่าให้กับลูกค้า ยิ่งไปกว่านั้น Pereira, V., et., al. (2022: : 188-199) พบว่า SMEs มีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรานำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่ไม่เหมือนใครเกี่ยวกับเหตุผล แรงผลักดัน และแรงจูงใจสำหรับการมีส่วนร่วมของ SME ในเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเราสังเกตการผสมผสานระหว่างแนวทางปฏิบัติของชนพื้นเมืองและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เนื่องปัญหาด้านมลภาวะ สิ่งแวดล้อมและการจัดสิ่งของเหลือใช้ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงาน จึงต้องการค้นหาความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจหมุนเวียนและพัฒนากรอบแนวความคิดสมการโครงสร้างขอเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ผลต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน และมีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ มุ่งเน้นค้นหาคำตอบในการวิจัยด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหรือตัวแปร โดยมีความมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยหรือข้อค้นพบนั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นวิธีการดำเนินการวิจัยกำหนดดำเนินการวิจัยแบบตัดขวาง (Cross sectional) เพื่อความเหมาะสมของการเข้าไปศึกษาข้อมูลในบริษัทที่สามารถเก็บข้อมูลได้เพียงครั้งเดียว โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน เป็นแนวทางการวิจัยหลัก สำหรับการศึกษานั้น กำหนดแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย

2. ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายคือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพและปริมลฑล พบว่า SMEs มีจำนวนมากที่สุดโดยมีจำนวนทั้งสิ้น 233,847 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม (SME), 2565 : Online) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 397 ราย อีกทั้งยังได้ยึดหลักตามแนวทางของ Hair (1998 : Online) ที่เสนอว่าต้องมีกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 100 ตัวอย่างหรือมีสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 35 ตัวแปรสังเกตได้ เมื่อคูณด้วย 10 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ จะได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 350 ตัวอย่าง ยิ่งไปกว่านั้น นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542 : 6) เสนอไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรเป็น 400 ตัวอย่าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดด้านการขาดตกหาก ข้อมูลไม่ครบ ตลอดจนการไม่สามารถเข้าร่วมตอบแบบสอบถามได้เนื่องจากภาวะการระบาดของโควิค-19 ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยเก็บตัวอย่างในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ความคาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเรียงตามลำดับรายชื่อ

3. เครื่องมือในการวิจัยและการทดสอบความถูกต้อง

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยโครงสร้างของแบบสอบถาม 5 ส่วน รูปแบบของข้อคำถามส่วนที่ 1 รูปแบบข้อคำถามในแบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด เป็นข้อคำถามที่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ตามความเป็นจริง ส่วนที่ 2-5 รูปแบบข้อคำถามแบบสอบถาม มีลักษณะของข้อคำถามแบบปลายปิดและส่วนของคำตอบเป็นการประเมินค่าด้วยการวัดแบบลิเคิทสเกล งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดใช้ Five-point Rating Scale (numeric scale) พบว่านักวิจัยด้านแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) ความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental commitment) ความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic performance) และ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economic) ที่กำหนดใช้ เช่น Centobelli, P., et., al. (2022 : 108297); Dey, P., et., al. (2022 : 108496); Marrucci, L., et., al. (2021 : 2107-2132) และ Singh, M., et., al. (2018 : 313–322) เป็นต้น

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 เมื่อทำการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบทั้งฉบับ (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักไม่น้อยกว่า 0.50 (Hair, Anderson, Talham & Black, 1998 : 111) และผลการทดสอบความตรงแบบแตกต่าง (discriminant validity) มีค่าไม่เกิน 0.80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544 : 1-470) ผลทางการทดสอบค่าความเชื่อมั่นตามกลุ่มตัวแปรพบว่าตัวแปรด้านแรงกดดันทางสังคมมค่าความเชื่อมั่นที่ 0.678 ตัวแปรด้านความร่วมมือด้านสังคมมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.535 ตัวแปรด้านความสามารถด้านเศรษฐกิจมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.589 และตัวแปรด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.545 ผ่านเกณฑ์ที่ Nunnally (1978: 245) กำหนดว่าต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.50

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factors analysis: CFA) Brown, T. (2015 : Online) Mueller, R., and Hancock, G. (2001 : 195-216) เสนอว่าช่วยให้สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตในแบบจำลองที่ระบุเบื้องต้นตามทฤษฎี ข้อได้เปรียบหลักของ CFA อยู่ที่ความสามารถในการช่วยเหลือนักวิจัยในการเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการสังเกตที่มักถูกสังเกต ตัวอย่างเช่น เครื่องมืออาจได้รับการพัฒนาโดยการสร้างหลายรายการสำหรับแต่ละโครงสร้างทางทฤษฎีเฉพาะต่าง ๆ และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ด้วยการอาศัยแนวคิดด้านการวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิง เส้นตรง (Linearity) (สุทิน ชนะบุญ, 2560 : 82-147 และ University of California, 2017 : Online) อีกทั้งทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการศึกษาของ Centobelli, P., et., al. (2022 : 108297) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างตัวแปรแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) ไปยังความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environment commitment) ในทางบวก การศึกษาดังกล่าวทำการศึกษาผู้ประการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในสหภาพยุโรปจำนวน 577 ราย โดยเป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธี ผลการวิเคราะห์กรอบแนวความคิดสมการโครงสร้างของเส้นทางความสัมพันธ์กล่าวพบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 0.55 และค่าสถิติทีที่ 5.48 สนับสนุนสมมติฐานในการวิจัย และพบความกรอบแนวความคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมกลมกลืนดี) สามารถสร้างเป็นสมมติฐานได้คือ

สมมติฐานที่ 1: อิทธิพลระหว่างตัวแปรแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) มีความสัมพันธ์ในทางบวกความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environment commitment)

ผลการศึกษาของ Uddin, M. an Akhter, B. (2022 : 1399-1417) ทำการศึกษาเรื่อง Investigating the relationship between top management commitment, supply chain collaboration, and sustainable firm performance in the agro-processing supply chain ทำการศึกษาจากผู้บริหารจำนวน 211 รายพบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environment commitment) มีความสัมพันธ์ในทางบวกตัวแปรด้านความสามารถด้านเศรษฐกิจ (Economic performance) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถสร้างเป็นสมมติฐานได้คือ

สมมติฐานที่ 2: อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้านความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environment commitment) มีความสัมพันธ์ในทางบวกตัวแปรด้านความสามารถด้านเศรษฐกิจ (Economic performance)

จากการศึกษาของ Motke, F., et., al. (2022 : 1-12) ทำการศึกษาเรื่อง Circular business model innovation and its relationship with business performance in Brazilian industrial chemical companies พบความสัมพันธ์ระหว่างเส้นทางดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถสร้างเป็นสมมติฐานได้คือ

สมมติฐานที่ 3: อิทธิพลระหว่างความสามารถด้านเศรษฐกิจ (Economic performance) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดได้ดังแผนภาพที่ 1

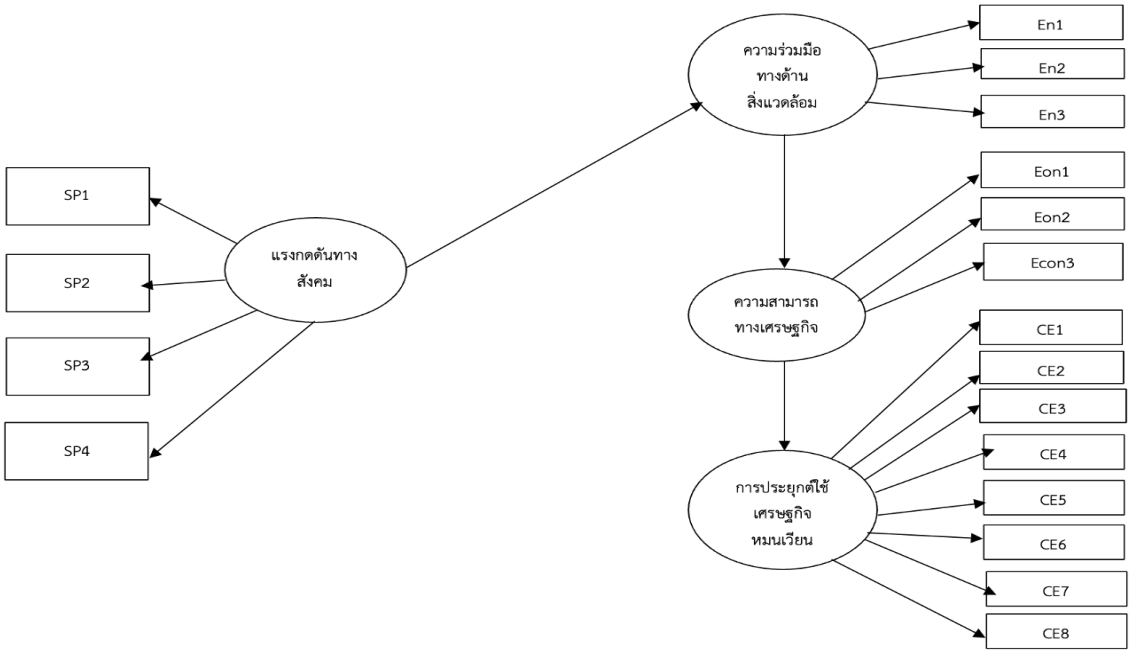

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า 1) ตัวแปรแฝงด้านแรงกดดันทางสังคม (Social pressure: SP) กำหนดใช้ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว 2) ตัวแปรแฝงด้านความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environment commitment: EN) กำหนดใช้ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว 3) ตัวแปรแฝงด้านความสามารถด้านเศรษฐกิจ (Economic performance: ECON) กำหนดใช้ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว และ 4) ตัวแปรแฝงด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy: CE) กำหนดใช้ตัวแปรสังเกตได้ 8 ตัว ผลการตรวจสอบดัชนีวัดความสอดคล้องโดยรวมพบว่ามีค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 266.76 – 973.56 มีค่าไค-สแควร์ ($\chi 2$)/องศาอิสระ (df) มีค่า 0.00 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องมีค่าน้อยกว่า 2.00 (Hair,

Anderson, Talham, & Black., 2010 : 668) ค่า P-value ผ่านระดับที่ยอมรับได้ ค่า CFI, NFI, GFI และ AGFI มีค่าระหว่าง 0.98-0.99 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่ามากกว่า 0.90 (Hair et al., 2010 : 668) และค่า RMR, RMSEA มีค่าระหว่าง 0.050-0.054 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดเช่นกัน กล่าวคือมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 (Hair, Anderson, Talham, & Black, 2010 : 668) ดังแสดงในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Loading) ของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรมีค่าองค์ประกอบระหว่าง 0.52-0.84 พบว่าทุกตัวแปรมากกว่า 0.50 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด (Brown, T., 2015 : Online) ผลการวิเคราะห์ค่า AVE (Average Variance Extracted) มีค่าระหว่าง 0.56-0.66 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือต้องมีค่ามากกว่า 0.50 และค่า CR (Composite Reliability) มีค่าระหว่าง 0.74-0.82 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดที่ต้องมีค่ามากกว่า 0.60 (Shiu, 2010 : Online) และผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเพื่อหาความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง 0.69-0.88 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 (Hair, Anderson, Talham, & Black, 2010 : 125)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ดัชนีชี้วัด/เกณฑ์	SP	EN	ECON	CE	Model fit
P-value	0.074	0.00	0.00	0.00	-
χ^2/df < 2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	**ผ่านเกณฑ์**
CFI > 0.90	0.99	1.00	1.00	1.00	**ผ่านเกณฑ์**
NFI > 0.90	0.98	0.99	0.99	0.99	**ผ่านเกณฑ์**
GFI > 0.90	0.99	0.99	0.99	0.99	**ผ่านเกณฑ์**
RMR < 0.05	0.05	0.00	0.04	0.05	**ผ่านเกณฑ์**
RMSEA < 0.05	0.054	0.00	0.00	0.00	**ผ่านเกณฑ์**
Loading > 0.50	0.52-0.55	0.56-0.60	0.56-0.59	0.77-0.84	**ผ่านเกณฑ์**
CR > 0.60	0.77	0.82	0.80	0.74	**ผ่านเกณฑ์**
AVE > 0.50	0.56	0.66	0.65	0.56	**ผ่านเกณฑ์**
Alpha> 0.50	0.78	0.69	0.80	0.88	**ผ่านเกณฑ์**

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิเคราะห์หลังปรับกรอบแนวความคิดสมการโครงสร้าง พบว่าโมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้พิจารณาจากค่าสถิติ สถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 238.88 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 115 แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\chi 2/df$) มีค่าเท่ากับ 2.00 (ตามมาตรฐานไม่เกิน 2) (Hair et al., 2010

: 668) (แผนภาพที่ 2) ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ (absolute fit index) ประกอบด้วยค่าความสอดคล้องจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 (ตามมาตรฐานมีค่ามากกว่า 0.90) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.90 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ (relative fit index) ประกอบด้วยค่า NFI (Normed Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า NNFI (Non-Normed Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า CFI (Comparative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า IFI (Incremental Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ค่า RFI (Relative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.98 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.90) ดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปความคาดเคลื่อนประกอบด้วยค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.058 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.05) ค่า RMR (Root Mean Square Residual) มีค่าเท่ากับ 0.041 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.05)

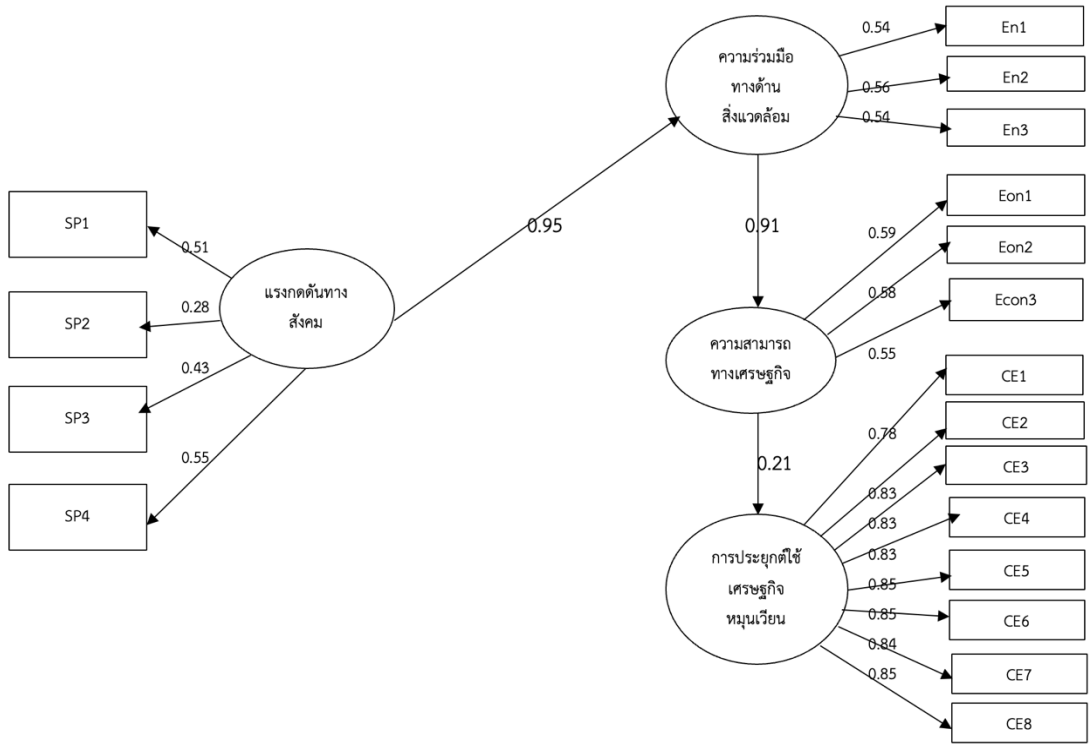

Chi-square=238.88, df=115, P-value=0.00, RMSEA=0.058

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดสมาการโครงสร้าง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวมนั้น เมื่อกำหนดเกณฑ์พิจารณาดัชนีวัดระดับความสอดคล้องด้วยค่าไค-สแควร์ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคาดเคลื่อนกำลังสองของการประเมินค่า ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ และค่าดัชนีความสอดคล้องในรูปความคาดเคลื่อนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรด้านแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) มีความสัมพันธ์ทางตรงในทางบวกกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental commitment) ที่ 0.95 และมีความสัมพันธ์ในทางตรงในทางบวกกับความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic performance) ที่ 0.86 อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางอ้อมในทางบวกกับตัวแปรการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) ที่ 0.18

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์

		ตัวแปรผล		
ตัวแปรสาเหตุ	ผลความสัมพันธ์	EN	ECON	CE
SP	ทางตรง	0.95**	---	---
	ทางอ้อม	---	0.86**	0.18**
	รวม	0.95**	0.86**	0.18**
EN	ทางตรง	---	0.91**	---
	ทางอ้อม	---	---	0.19**
	รวม	---	0.91**	0.19**
ECON	ทางตรง	---	---	0.21**
	ทางอ้อม	---	---	---
	รวม	---	---	0.21**

หมายเหตุ *p < 0.05, **p < 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรด้านความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental commitment) มีความสัมพันธ์ทางตรงในทางบวกกับความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic performance) ที่ 0.91 และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมในทางบวกกับตัวแปรการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) ที่ 0.19 ท้ายสุดตัวแปรด้านตัวแปรความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic performance) มีความสัมพันธ์ทางตรงในทางบวกกับตัวแปรการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) ที่ 0.21

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดและขนาดย่อมผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนประกอบด้วยแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) ความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental commitment) ความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic performance) และ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy)

ผลการตรวจสอบดัชนีวัดความสอดคล้องโดยรวมพบว่ามีค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 266.76 – 973.56 มีค่าไค-สแควร์ (χ^2)/องศาอิสระ (df) มีค่า 0.00 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องมีค่าน้อยกว่า 2.00 (Hair, Anderson, Talham, & Black., 2010 : 668) ค่า P-value ผ่านระดับที่ยอมรับได้ ค่า CFI, NFI, GFI และ AGFI มีค่าระหว่าง 0.98-0.99 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่ามากกว่า 0.90 (Hair et al., 2010 : 668) และค่า RMR, RMSEA มีค่าระหว่าง 0.050-0.054 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดเช่นกัน กล่าวคือมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 (Hair, Anderson, Talham, & Black, 2010 : 668) สอดคล้องกับการศึกษาของ Kwarteng, A., et., al. (2021 : 1311-1341) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบในระดับจุลภาคของการใช้แบบจำลองธุรกิจแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ต่อประสิทธิภาพทางการเงินของบริษัทและผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรในบริบทนี้เสนอว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจของบริษัทจะได้รับอิทธิพลจากบริบททางการเมือง สังคม และสถาบัน ดังนั้น การตัดสินใจของบริษัทที่จะใช้รูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกัน เช่น CE ควรพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกฎและข้อบังคับ พลวัตทางสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร และโครงสร้างสถาบันที่บริษัทดำเนินการอยู่ กลไกเหล่านี้สร้างกรณีธุรกิจสำหรับการดำเนินการตามความคิดริเริ่มของ CE และได้รับการชี้นำจากความตั้งใจและเป้าหมายเฉพาะ สิ่งนี้กระตุ้นและกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมในหน้าที่และปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจของพนักงานในระดับสูง ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลผลิตและความสามารถในการทำกำไร

ด้วยเหตุผลที่ว่าการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากสังคม จากผู้ประกอบการที่สำคัญที่สุดคือตัวบุคคลที่ทำงานอยู่ในสถานที่ประกอบการนั้น ๆ ที่ต้องร่วมมือร่วมกันกันกดดันสร้างความเปลี่ยนแปลงในกิจการของตนเอง และชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัย สังคมและชุมชนต้องร่วมกันกันสร้างแรงกดดัน ร่วมมือกันนำแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน คัดแยกคณะ และนำสิ่งเหลือใช้มาเข้าสู่กระบวนการผลิตหรือแปรรูปใหม่ อันจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนด้านสิ่งแวดล้อม สามารถช่วงสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สร้างนวัตกรรมและความแปลงใหม่ได้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับธุรกิจขนาดและขนาดย่อม

ผลการวิเคราะห์หลังปรับกรอบแนวความคิดสมการโครงสร้าง พบว่าโมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้พิจารณาจากค่าสถิติ สถิติไค-สแควร์ ($\chi 2$) มีค่าเท่ากับ 238.88 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 115 แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\chi 2$/df) มีค่าเท่ากับ 2.00 (ตามมาตรฐานไม่เกิน 2) (Hair et al., 2010 : 668)

ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ (absolute fit index) ประกอบด้วยค่าความสอดคล้องจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.90 ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ (relative fit index) ประกอบด้วยค่า NFI (Normed Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่า NNFI (Non-Normed Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่า CFI (Comparative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่า IFI (Incremental Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่า RFI (Relative Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.98 ดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปความคาดเคลื่อนประกอบด้วยค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.058 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดสอดคล้องกับการศึกษาของ Pereira, V., et., al. (2022 : 188-199) พบว่า SME สามารถปรับและพัฒนาแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจหมุนเวียนในบริบทของตลาดเกิดใหม่ เนื่องจากหลักฐานที่จัดทำโดยวรรณกรรมส่วนใหญ่อ้างอิงจากบริษัทขนาดใหญ่ที่ดำเนินงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว การมุ่งเน้นที่อุตสาหกรรมอายุรเวทพื้นเมืองของอินเดียทำให้เลนส์ที่จำเป็นและเหมาะสมยิ่งขึ้นในการมองกิจกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียน เราใช้การออกแบบการวิจัยสองขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บรรณานุกรมอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนแรกในการเน้นย้ำประเด็นต่างๆ ที่มาจากเอกสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน ประการที่สอง เราเสริมข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ด้วยกรณีศึกษา 2 กรณีจากธุรกิจ SMEs ในอุตสาหกรรมอายุรเวทของอินเดีย การค้นพบของเราพบว่า SMEs มีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรานำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่ไม่เหมือนใครเกี่ยวกับเหตุผลแรงผลักดัน และแรงจูงใจสำหรับการมีส่วนร่วมของ SME ในเศรษฐกิจหมุนเวียน

ด้วยเหตุผลที่ว่าการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน หากปราศจากแรงกดดันทางสังคมการปรับเปลี่ยนสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ เศรษฐกิจหมุนเวียนนำมาซึ่งความสำเร็จด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นลดปัญหาต่าง ๆ ลงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ศึกษาในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันออกไป

ศึกษาตัวแปรกลุ่มใหม่ ๆ ศึกษาตัวแปรและพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน รวมถึงการศึกษาในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป จะได้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านบุคลาการในที่ประกอบการ สร้างจิตสำนักด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำวัสดุที่สามารถนำมาใช้หมุนเวียนได้มาใช้ในกระบวนการผลิต การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นลง เพื่อไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ร่วมกันสร้างและออกแบบผลิตภัณฑ์แบบใหม่ ๆ ให้มีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับสถานประกอบการ ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม นำวัสดุจากธรรมชาติ หรือวัสดุที่ผ่านกระบวนการแปรรูปแล้วมาใช้ หรือนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ในกระบวนการผลิต และในท้องถิ่นมาใช้ในเกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยและดึงดูดความสนใจแก่ผู้บริโภค เปิดช่องทางการตลาดแบบใหม่ ๆ รวมถึงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับการทำการตลาดแบบออฟไลน์ด้วย

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำหรับชุมชนในท้องถิ่น ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุและคนว่างงานในท้องถิ่นของตนเองรวมถึงส่งเสริมการจ้างงานในชุมชนของตนเอง ระดมความคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในเขตหรือพื้นที่ของตนเอง สร้างคุณค่าและมูลค่าแก่ชุมชนของตนเอง ส่งเสริมการจัดหน้าร้านและช่องทางผ่านสื่อสังคมออไลน์ ส่งเสริมกระบวนการผลิตที่ทันสมัยและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้กระบวนการรีไซเคิล และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ สร้างความร่วมมือร่วมใจในชุมชนเพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากกระบวนผลิตให้เหลือน้อยที่สุด

สำหรับประเทศชาติ ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่งเสริมและสร้างจิตสำนักงานอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในทุกกระบวนการผลิต และจัดจำหน่าย สร้างความร่วมมือร่วมใจ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านเศรษฐกิจและรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการอุดมศึกษา. (2564). ยุทธศาสตร์ BCG. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.sepo.go.th/assets/document/file/6%20ยุทธศาสตร์%20BCG%20พ.ศ.%202564-2569.pdf

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา. (2564). เศรษฐกิจหมุนเวียน โอกาสใหม่ของธุรกิจที่สามารถพลิกมาใช้ในชีวิตประจำวัน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.nxpo.or.th/th/9024/

สุทิน ชนะบุญ. (2560). สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น. *สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น.*

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า.

สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี. (2565). *เศรษฐกิจหมุนเวียน.* สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME). (2565). จำนวนผู้ประกอบการ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.sme.go.th/th/?

Andronicеanu, A., et., al. (2021). Circular economy as a strategic option to promote sustainable economic growth and effective human development. *Journal of international studies.* 14 (1), 60-73.

Brown, T. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York, NY: The Guilford press.

Centobelli, P., et., al. (2021). Determinants of the Transition Towards Circular economy in SME: A sustainable supply chain management perspective. *International journal of production economics.* 242, 108297.

Chaudhuri, A., et., al. (2022). Circular economy and digital capabilities of SMEs for providing value to customers: Combined resource-based view and ambidexterity perspective. *Journal of business Research.* 142, 32-44.

Dey, P., et., al. (2022). Adoption of circular practices in small and medium-size enterprises: Evidence from Europe. *International Journal production economics*. 248: 108496.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E., (2010). *Multivariate data analysis: A global perspectives. Upper,* Saddle River, NJ: Pearson Education, International.

Hair, J. F., Anderson, R. E., Talham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis (5th ed.).* Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

Kwarteng, A., Simpson, S.N.Y. and Agyenim-Boateng, C. (2022). The effects of circular economy initiative implementation on business performance: the moderating role of organizational culture. *Social Responsibility Journal*. 18 (7), 1311-1341.

Marrucci, L., Daddi, T. and Iraldo, F. (2022). The circular economy, environmental performance and environmental management systems: the role of absorptive capacity. *Journal of Knowledge Management.* 26 (8), 2107-2132.

Motke, F., et., al. (2022). Circular Business Model Innovation and Its Relationship with Business Performance in Brazilian Industrial Chemical Companies. *Sustainability*. 2, 1-12.

Mueller, R., and Hancock, G. (2001). Factor analysis and latent structure, confirmatory. *International encyclopedia of the social & behavioral sciences.* 5239-5244.

Nunnally, J. (1978). *Psychometric methods*. New York: McGraw-Hill.

Pereira, V., et., al. (2022). An exploratory study into emerging market SMEs' involvement in the circular economy: Evidence from India's indigenous Ayurveda industry. *Journal of business Research.* 142, 188-199.

Shiu, E. (2010). Reliability, validity, generalizability and the use of multi-item scales. *Online.* Retrieved July 11, 2021. from : http://www.strath.ac.uk/.../E.Shiu-Presentation _slides

Singh, M.P., Chakraborty, A., Roy, M. (2018). Developing an extended theory of planned behavior model to explore circular economy readiness in manufacturing MSMEs, India. *Resour. Conserv. Recycl.* 135, 313–322.

Statista. (2022). micro, small, and medium enterprise (MSME). *Online*. Retrieved November 18, 2022. From: https://www.statista.com/statistics/1337348/thailand-msme-output-as-a-share-of-gdp/#statisticContainer.

Uddin, M. B., & Akhter, B. (2022). Investigating the relationship between top management commitment, supply chain collaboration, and sustainable firm performance in the agro-processing supply chain. *Operations Management Research*. *15* (3-4), 1399-1417.

University of California. (2017). *Structural Equation Modeling.* Journal Citation Reports. Web of Science(Science ed.).

World economic Forum. (2022). Circular Economy. *Online*. Retrieved November 17, 2022. From:https://www.weforum.org/agenda/2021/01/why-middle-income-countries-should-embrace-circular-economy/

การให้บริการงานบริการสาธารณะจากทัศนะผู้รับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ในจังหวัดสงขลา

The Public Services from Service Users' Attitude of Kho Hong Town Municipality in Songkhla

นุกูล ชิ้นฟัก[1] วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล[2*]
นิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว[3] เพ็ญสุข เกตุมณี[4] และ ฐิติพงศ์ เกตุอมร[5]
[1,3]คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ [2*,4]คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
[5]วิทยาลัยนานาชาติดิษยะศริน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Nukool Chinfuk[1], Woraluck Lalitsasivimol[2*],
Niwat Sawatkaew[3], Pensuk Katemanee[4] and Thitiphong Ketamon[5]
[1,3]Faculty of Political Science, Hatyai University [2*,4]Hatyai Business School, Hatyai University [5]Didyasarin International College, Hatyai University
Corresponding Author E-mail: woraluck@hu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การให้บริการงานบริการสาธารณะจากทัศนะผู้รับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ในจังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของผู้รับบริการต่อการให้บริการและงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ สอบถามความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการต่อการให้บริการ ประกอบด้วย ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และงานบริการสาธารณะ ประกอบด้วย งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย งานด้านการศึกษา และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยนี้มีจำนวน 467 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการต่อการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ระดับความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการต่องานบริการสาธารณะภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ งานด้านการศึกษา รองลงมาคือ งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ ผลการวิจัยนี้เทศบาลเมืองคอหงส์สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการบริการสาธารณะให้กับประชาชนและกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาในด้านการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิผลต่อไป

[*] วันที่รับบทความ : 3 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 18 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 20 เมษายน 2566
Received: March 3 2023; Revised: April 18 2023; Accepted: April 20 2023

คำสำคัญ: งานบริการสาธารณะ; ทัศนะ; ผู้รับบริการ; เทศบาลเมืองคอหงส์

Abstracts

The public services from service users' attitude of Kho Hong Town Municipality in Songkhla. This research aimed to study the service users' attitude about the public services of Kho Hong Town Municipality, Songkhla Province. This survey study enquired people's opinions on four services in a service process, a service channel, service staff, and facilities for providing service, and four public services: civil registration, maintaining cleanliness in public places and collecting solid waste, education, and receiving grievances through the website of Kho Hong Town Municipality in a service process, a service channel, service staff, and facilities. The sample group was 467 participants selected by accidental sampling. The results found that the level of opinion towards the service's delivery procedure overall was high level. Firstly, the service staff, followed by the service channel, service process and facilities. The public services of Kho Hong Town Municipality overall were high level. Firstly, the service of education, followed by the service of civil registration; while the service of maintaining of cleanliness in public places and collecting solid waste and the service of receiving grievances through the website were respectively. Kho Hong Municipality can use the findings to create and enhance public services for the general public and create a strategy for the future creation of efficient public services.

Keywords: Public Services; Attitude; Service Users; Kho Hong Town Municipality

บทนำ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติราชการโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการเกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ และต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง และในการประเมินผลการปฏิบัติราชการนั้นต้องให้เป็นไปตามหมวดที่ 8 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ส่วนราชการมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในการบริการ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงกำหนดให้ทุกส่วนราชการมีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยอยู่ภายใต้กรอบการประเมิน 4 มิติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2548 : 32) ได้แก่

มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผลตามยุทธศาสตร์ คือ ส่วนราชการแสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและผู้รับบริการ เช่น ผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ผลผลิตของส่วนราชการ เป็นต้น

มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ คือ ส่วนราชการแสดงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ เช่น ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นต้น

มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือ ส่วนราชการแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การบริหารงบประมาณ การรักษามาตรฐานระยะเวลาการให้บริการ การควบคุมภายในและการตรวจสอบ ภายใน เป็นต้น

มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์การ คือ ส่วนราชการแสดงความสามารถในการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์การ เช่น การบริหารความรู้ในองค์การ การจัดการสารสนเทศและการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

เทศบาลเมืองคอหงส์ เป็นส่วนราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2561 ตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ 4 มิติ ข้างต้นนั้น การประเมินผลการปฏิบัติราชการของเทศบาลจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางที่มีความเป็นอิสระมารับผิดชอบการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ งานเทศบาล เป็นงานที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความพึงพอใจให้กับแต่ละบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิด ประสบการณ์และอื่น ๆ ความแตกต่างเหล่านี้ถ้าจะตอบสนองความต้องการให้ครบทุกด้านคงจะเป็นเรื่องยาก อย่างไรก็ตามหากการบริการเป็นมาตรฐานและมีคุณภาพย่อมจะสามารถตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้เป็นอย่างดียิ่ง เมื่อกล่าวถึง “การให้บริการประชาชน” ของภาครัฐมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียวทุกประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา มีความพยายามที่จะปฏิรูปการบริการประชาชนให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและที่สำคัญที่สุด คือ ความพึงพอใจของประชาชนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการให้บริการงานบริการสาธารณะจากทัศนะผู้รับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ในจังหวัดสงขลา ในมิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการใน 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ด้านขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านช่องทางการให้บริการ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งการประเมินผลความคิดเห็นจากทัศนะของผู้รับบริการในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลในรูปแบบตามกิจกรรมของงานบริการอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองคอหงส์ จำนวน 4 งานบริการสาธารณะที่ต้องการประเมินคือ 1) งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร 2) งานด้านการ

รักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย 3) งานด้านการศึกษา และ 4) งานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ เพื่อเทศบาลเมืองคอหงส์จะนำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้รับบริการต่องานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยสอบถามทัศนะของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ โดยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนผู้ใช้บริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ ใน ระหว่างวันที่ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 ถึง 31 สิงหาคม 2565

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย คือ ตัวแทนประชาชนผู้ใช้บริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ ในกรณีที่จำนวนประชากรมีจำนวนไม่แน่นอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 :3) ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$n = \frac{P(1-P)z^2}{e^2}$$

โดยที่ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

P คือ สัดส่วนของประชากรที่กำหนดสุ่ม

Z คือ ระดับความมั่นใจ 95%

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

สามารถแทนค่าลงในสูตร ดังนี้

$$n = \frac{(0.60)\,(1-0.60)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$

$$= 368.80$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มีจำนวน 368.80 คน ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้จะใช้ทั้งหมด 467 คน โดยการสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ มีขั้นตอนเริ่มจาก การศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบเขต ของเครื่องมือ โดยสร้างแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการงานบริการสาธารณะ ขอบเขตเนื้อหา ครอบคลุมภารกิจและงานการให้บริการโดยประเภทและลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา รายได้ต่อเดือน จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ช่วงเวลาที่มาขอใช้บริการ และประเภทของการขอใช้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) รวมคำถามทั้งหมด 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ จำนวน 4 ข้อ
2. ด้านช่องทางการให้บริการ จำนวน 3 ข้อ
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 4 ข้อ

ในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รวมคำถามทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งเป็นด้านขั้นตอนการให้บริการ 4 ข้อ ด้านช่องทางการให้บริการ 3 ข้อ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 5 ข้อ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (จีรภา ดามัง, 2550 : 8)

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับความพึงพอใจ

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงการบริการจากประชาชนผู้รับบริการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดสำหรับประชาชนที่ใช้บริการสาธารณะเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 467 คน โดยผู้ศึกษาได้สอบถามถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้มาใช้บริการ ทัศนะของประชาชนที่ใช้บริการสาธารณะเทศบาลเมืองคอหงส์ในด้านต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริการ และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง

4. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for the Social for Windows) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่จะใช้อธิบายถึงระดับความคิดเห็นจากทัศนะต่อการใช้บริการสาธารณะที่ได้ทำการประเมินและวิเคราะห์ในส่วนของความคิดเห็นในด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้ เกณฑ์การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 8-11) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การให้บริการงานบริการสาธารณะจากทัศนะผู้รับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในมิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการใน 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ด้านขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านช่องทางการให้บริการ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการของเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลในรูปแบบตามกิจกรรมของงานบริการอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองคอหงส์ จำนวน 4 งานบริการสาธารณะที่ต้องการประเมิน คือ 1) งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร 2) งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะ

มูลฝอย 3) งานด้านการศึกษา และ 4) งานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์

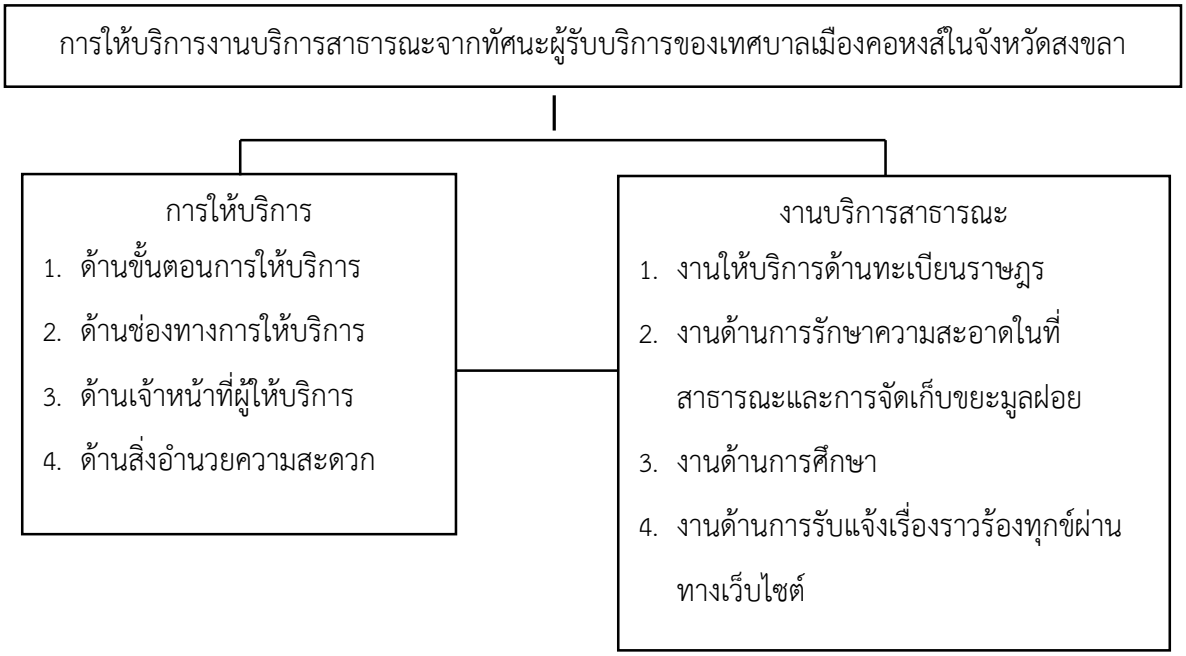

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 467 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-39 ปี จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 40-59 ปี มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีสถานภาพสมรส มีจำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ มีสถานภาพโสด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมามีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 รองลงมามีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ส่วนใหญ่มาติดต่อขอรับบริการ 1-5 ครั้งต่อปี จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมา มาขอรับบริการ 6-10 ครั้งต่อปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ประชาชนที่มาขอใช้บริการมาในช่วงเวลา 08.30-10.00 น. จำนวน 162 คน คิด

เป็นร้อยละ 34.7 รองลงมา มาขอใช้บริการในช่วงเวลา 10.01-12.00 น. จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 ส่วนใหญ่มาขอใช้บริการงานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา คือ งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 งานด้านการศึกษา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ตามลำดับ

สรุปผลระดับความคิดเห็นจากทัศนะของผู้รับบริการงานบริการสาธารณะในประเด็นด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 1 ผลระดับความคิดเห็นจากทัศนะของผู้รับบริการงานบริการสาธารณะ

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความคิดเห็น
งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร	**4.55**	**0.40**	**91.00**	**มากที่สุด**
1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ	4.55	0.47	91.00	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	4.58	0.45	91.60	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.57	0.47	91.40	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.50	0.48	90.00	มากที่สุด
งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย	**4.50**	**0.49**	**90.00**	**มากที่สุด**
1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ	**4.51**	**0.50**	**90.20**	**มากที่สุด**
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	4.50	0.48	90.00	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.55	0.50	91.00	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.47	0.51	89.40	มากที่สุด
งานด้านการศึกษา	**4.56**	**0.53**	**91.20**	**มากที่สุด**
1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ	4.50	0.52	90.00	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	4.55	0.53	91.00	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.59	0.55	91.80	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.59	0.52	91.80	มากที่สุด
งานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์	**4.50**	**0.48**	**90.00**	**มากที่สุด**
1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ	4.52	0.46	90.40	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	4.51	0.48	90.20	มากที่สุด

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.48	0.44	89.60	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.50	0.50	90.00	มากที่สุด
รวม	**4.53**	**0.47**	**90.60**	**มากที่สุด**

ระดับความคิดคิดเห็นจากทัศนะของประชาชนผู้รับบริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 คิดเป็นร้อยละ 90.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่ประเมิน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 รองลงมาคือ ด้านช่องทางการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 คิดเป็นร้อยละ 90.80 ด้านขั้นตอนการให้บริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.52 คิดเป็นร้อยละ 90.40

ระดับความคิดเห็นจากทัศนะของประชาชนผู้รับบริการงานบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ แยกตามงานให้บริการต่าง ๆ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 คิดเป็นร้อยละ 90.60 อันดับแรกคือ งานด้านการศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 คิดเป็นร้อยละ 91.20 รองลงมา คือ งานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ส่วนงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.00 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การให้บริการที่มีศักยภาพ มีความพร้อม สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ตัวชี้วัดที่ 2.1 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักการให้บริการ คือ ต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความเท่าเทียมกัน สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเงินและเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ตามรายละเอียดแต่ละด้านเป็นดังนี้

1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 คิดเป็นร้อยละ 90.40 เมื่อพิจารณาตามภารกิจงาน พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่องานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 รองลงมาเป็นงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 คิดเป็นร้อยละ 90.40 แสดงว่า เทศบาลเมืองคอหงส์มีความชัดเจนในการอธิบายชี้แจง และแนะนำขั้นตอนในการบริการ ให้บริการด้วยความเสมอภาค มีความสะดวกรวดเร็วและทันตามกำหนดเวลา อย่างไรก็ตาม ควรมีวิธี

ลดขั้นตอนให้เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงอย่างทั่วถึง เตรียมวางแผนล่วงหน้า เมื่อมาขอรับบริการ โดยแจ้งรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ผ่านทาง Website, สื่อ Social media เป็นต้น ซึ่งการวางแผนงานที่ดีส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจมากขึ้น นั่นหมายถึง ความสำเร็จในการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับการพิจารณาผลการประเมินของ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (2563 : 9), มหาวิทยาลัยนครพนม (2563) และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2560 : 1) ในแต่ละประเด็นของงานบริการ เพื่อจะได้จัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ประชาชนคาดหวัง ควรกำหนดระบบและกลไกการบริหารจัดการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่บริการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการให้บริการ และยกระดับประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการให้บริการ

2. ด้านช่องทางการให้บริการ ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 คิดเป็นร้อยละ 90.80 เมื่อพิจารณาตามภารกิจงาน พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่องานให้บริการด้านทะเบียนราษฎรมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 คิดเป็นร้อยละ 91.60 รองลงมาเป็นงานด้านการศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 แสดงว่า เทศบาลเมืองคอหงส์ มีการให้บริการหลากหลายช่องทางเพื่อให้ผู้รับบริการเลือกใช้บริการที่เพียงพอ แต่ละช่องทางมีความชัดเจนและไม่ยุ่งยาก ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการขอรับบริการ อย่างไรก็ตาม การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองคอหงส์ถือเป็นประโยชน์ที่สำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธรรม ขนาบศักดิ์ (2562 : 7, 2564 : 8), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2563 : 1) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 เมื่อพิจารณาตามภารกิจงาน พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่องานด้านการศึกษามากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 คิดเป็นร้อยละ 91.80 รองลงมาเป็นงานให้บริการด้านทะเบียนราษฎรมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 คิดเป็นร้อยละ 91.40 แสดงว่า เทศบาลเมืองคอหงส์มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเอาใจใส่กระตือรือร้นเป็นมิตร ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นกันเอง ซึ่งถ้าระดับการบริการสูงกว่าความคาดหวังก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าผลที่ได้จากการบริการสูงกว่าความคาดหวังผู้รับบริการก็จะเกิดความประทับใจ ก็จะส่งผลให้ผู้รับบริการกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง สอดคล้องกับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2560 : 1, 2562 : 1) และ Millett (1997 : 7) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการบริการ คือ การสร้างความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีหลักและแนวทาง คือ การให้บริการอย่างเสมอภาค หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่า

คนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่มุมของกฎหมายไม่มีการแบ่งแยกกีดกัน ในการให้บริการประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานในการให้บริการเดียวกัน การให้บริการที่ตรงเวลา

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 คิดเป็นร้อยละ 90.40 เมื่อพิจารณาตามภารกิจงาน พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่องานด้านการศึกษามากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 คิดเป็นร้อยละ 91.80 รองลงมาเป็นงานให้บริการด้านทะเบียนราษฎร และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.00 แสดงว่า เทศบาลเมืองคอหงส์ มีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่ให้บริการ วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการ สถานที่ให้บริการทั้งภายในและภายนอกมีความสะอาด และความสะดวกในการมาขอรับบริการ ทำให้ประชาชนผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับหัวใจของคุณภาพการบริการที่ต้องมีสถานที่ทำงานที่สะอาด บรรยากาศดีร่มเย็น ภูมิทัศน์สวยงาม เข้าถึงง่าย จอดรถสะดวกเป็นสัดส่วน ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้นเมื่อมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (2562 : 88) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2563 : 1) พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ กุลธร ธนาพงศ์ธร (2550 : 44) ได้ชี้ให้เห็นว่า หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่าย สะดวกสบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนัก ทั้งยังไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากใจแก่ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการมากจนเกินไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา ควรปรับปรุงและพัฒนาด้านขั้นตอนการให้บริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ให้มีขั้นตอนที่ลดลงและมีความสะดวกต่อประชาชนผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้นโดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการได้ดียิ่งขึ้น

2. เทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา ส่วนงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและการจัดเก็บขยะมูลฝอย และงานด้านการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองคอหงส์ พัฒนาปรับปรุงงานการบริการสาธารณะให้กับประชาชนเพื่อลดปัญหาข้อร้องเรียนและกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาในด้านการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อคุณภาพการให้บริการงานสาธารณะ ตลอดจนประเด็นปัญหาและอุปสรรคในงานบริการสาธารณะในแต่ละช่องทางการให้บริการงานสาธารณะ

2. ควรนำรูปแบบการประเมินความพึงพอใจแบบออนไลน์มาประยุกต์ใช้พร้อมทั้งจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อยในงานแต่ละด้าน เพื่อจัดทำแผนการพัฒนางานและพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กุลธร ธนาพงศ์ธร. (2550). *ประโยชน์และบริการในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จีรภา ดังมัง. (2550). *ความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของสตรีในจังหวัดอุตรดิตถ์.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

มหาวิทยาลัยนครพนม. (2563). *การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองเลิง อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ.* รายงานการวิจัย. บึงกาฬ: เทศบาลตำบลหนองเลิง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2562). *การประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลนครลำปาง.* รายงานการวิจัย. ลำปาง : เทศบาลนครลำปาง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2563). *ความพึงพอใจของผู้รับบริการในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ.* รายงานการวิจัย. สมุทรปราการ: เทศบาลนครสมุทรปราการ.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.* กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. (2563). *การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง.* รายงานการวิจัย. ระยอง : เทศบาลตำบลสำนักท้อน.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2560). *การประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี.* รายงานการวิจัย. อุดรธานี : เทศบาลเมืองหนองสำโรง.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2562). *การสำรวจประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี.* รายงานการวิจัย. อุดรธานี: เทศบาลเมืองบ้านดุง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2548). *คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี : การบริหารความรู้.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สุธรรม ขนาบศักดิ์. (2562). *ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการงานสาธารณะของเทศบาลตำบลท่างิ้ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช.* รายงานการวิจัย. นครศรีธรรมราช : เทศบาลตำบลท่างิ้ว.

สุธรรม ขนาบศักดิ์. (2564). *ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการงานสาธารณะของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.* รายงานการวิจัย. สงขลา : เทศบาลนครหาดใหญ่.

Millett, J.D. (1997). *Management in the Public Service: The Quest for Effective Performance.* (5th ed.). New York : McGrow-Hill Book.

The development of Thai language skills by using learning Road Map and STAD technique for Grades 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University

Bualak Petchngam
Demonstration school of Suan Sunandha Rajabhat University, 1-U-thong Nok, Dusit, Bangkok, Thailand.
E-mail : beaurak.na@ssru.ac.th

****

Abstracts

This research aims to discover the benefits, and potential of the learning road map and Student Teams Achievement Division (STAD) technique to enhance the Thai language skills' learning process. Acceding to the research of the university of Isfahan, Student Teams Achievement Division (STAD) elaborates on having team goals based on Cooperative Learning (CL) theory (Alijanian, 2012 : 87). It simply explains the importance of teamwork as a learning strategy. Here we report the comparison of the learning achievement between the pre-test and the post-test before and after using the learning Road Map with the STAD technique for Grade 7 to Grade 12 at the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. For a period of four weeks, a cluster sampling group of a total of 118 students in 2022 was analyzed with mean, standard deviation, and t-test dependent. The results showed a significant development in the process of learning the Thai language.

Keywords: Student teams achievement division (STAD); cooperative learning; Thai language Skill

Introduction

Communication is a fundamental aspect of learning in various fields. It conveys ideas, thoughts, and feelings through both verbal and nonverbal acts. To achieve a higher ground of education, languages are the best medium that humans invented in order to exchange ideas and perspectives from one generation to another. Humans, in fact, are born with a fundamental ability to study a language since they are exposed to human interactions, both verbal and nonverbal. A toddler who is exposed to a language is to become a native speaker of a certain language without proper education. On the contrary, a native speaker who only learns a language from mimicry will never truly achieve the academic level of the language. In that case, STAD is a learning strategy invented to improve the language learning process. Acceding to Rahmatika, a researcher from Sebelas Maret University (2019), "STAD is one kind of cooperative learning, where teamwork in learning English provides students with the team opportunity to express and to communicate with each other". The core of the strategy is simply to share knowledge among the group. On one hand, the strategy should be effective, especially in the field of language development since it requires interaction and communication. On the

* Received: November 25 2022; Revised: January 21 2023; Accepted: January 24 2022

other hand, most parts of the STAD strategy rely teamwork which requires the learners' full participation. Thus, it should work better on the higher grades rather than the younger learners due to their attention spans.

According to Sawatsuk (1999), speaking refers to the behavior of communication between people by using words, tone, language, gestures, facial expressions, and eye contact to convey feelings, thoughts, and perspectives. However, I, as a Thai language teacher, realize the significant benefits of a learning group strategy. A huge issue in most of my teaching years was the gap between the brilliant learners and the slow learners. It raised my awareness and needs to support slow learners while enhancing higher knowledge for fast learners. Consequently, the STAD learning strategy was chosen as the experimental solution for this research paper. The experiment started with the first task of cognitive development for grade 7 students, followed by academically oriented speaking for grade 8 students, creative writing for grade 9 students, developing analytical reading for grade 10 students, persuasive speech for grade 11 students, and analytical writing for grade 12 students. The learning plan is made to fit the group learning strategy. The students are expected to create a discussion and share their perspectives among the group.

Regarding many reasons above, this research paper is aimed to investigate whether STAD is an effective method to improve language skills or not. It is expected to show a significant difference between the pre-test and post-test. Obviously, even though the model is simple and does not require high technology, it has significant advantages that are worth the investigation.

Study Focus: 1) To develop a Thai language learning strategy by using learning Road Map and STAD technique for students in grades 7 - 12 at the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University 2) To compare the learning process between the pre-test and the post-test before and after using learning Road Map and STAD technique of for Grade 7 to Grade 12 at the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. 3) To study the students' satisfaction from applying the learning road map and STAD technique in the classroom.

Theoretical Background

Communicative language teaching is a concept of language teaching that focuses on the level of learners. Native speakers usually neglect the study of their own language since they are familiar with it. In reality, it is possible to achieve a high academic language without taking a language class. Self-learner is one of the most popular and underrated processes of learning in any field. It could have taken months for fast learners, but years for slow learners. The goal of this research is to improve both the duration and effectiveness in order to achieve an academic level of studying a language. A researcher from Oxford university applied the concept of teaching language for communication as a guideline for teaching and learning activities (Wilkins (1976 : 86). The activities emphasized practical training at each level combining the knowledge of language teaching for communication together with the integration of knowledge among the group. This learning roadmap is expected to fulfill the effective communication language teaching method by categorizing the integration of knowledge at each grade level by organizing teaching and learning activities as follows:

Listening defines as an active ability to receive and interpret a message. It requires both physical activity and cognitive thinking in order to digest the information received. This

is the first experience in language that native speaker receives during their childhood. The participants are assigned to listen and repeat the passages from Thai literature.

Reading defines as a process of a manual set of procedures involving recognition, and comprehension (Cooney, 1975:98). Reading was found to be the concept that applies mostly to teaching a foreign or second language. Eg, Bunmak (2009 : 87); Krashen Stephen D. (1987 : 88); Muriel Saville – Troike. (2006 : 89); Rod Ellis. (1997 : 5) ; Krisanaphon Chanprom. (2005 : 53). Rapeepan Suthapannakul and Wisa Chatiwat (2015 : 86). Thus, developing academic reading skills in this research paper is taught by outside reading. The participants are assigned to read two books which are The Happiness of Kati, and Little House in the Big Woods.

Writing defines as the skill to share ideas by integrating language in the form of a spider map or so-called grammar. Famous researchers, Krashen, S.D. & Terrell, T.D. (1983) cited that the holistic approach to language teaching was based on the natural approach, with an emphasis on comprehensible input with the teaching process that was suitable for the learner's language. Creative writing development is expected to develop students' creative writing abilities by improving both comprehension skills and cognitive thinking skills. The participants are assigned to write a creative piece using the Thai language.

Speaking defines as a process of verbal communication through existing language. Systematic Linguistic Theory written by Halliday (1978 : 86), cited a unique teaching theory that emphasized the use of language to convey meanings appropriate to the situation. The main principles of the concept-based language teaching approach referred to the main principles of systematic language teaching theory. Thus, speaking is the fundamental aspect of learning a language. The participants are assigned to give a presentation of both informative speech and persuasive speech.

Research Methodology

A. The research design

To answer the researched questions previously mentioned, it was essential to establish an empirical framework guided the research process. The focuses of the study intended to examine the study using the experimental research in the One – Group Pretest – Posttest Design.

B. The Study Sample

The participants in this research were students of grades 7 to 12 of the Secondary Demonstration School of Suansunadha Rajabat University in semester 2 of the academic year 2022, counting 810 people in total. The sample of this study consisted of 118 students of 1/1(grade 7), 2/1 (grade 8), 3/1 (grade 9), 4/1(grade 10), 5/1(grade 11), and 6/1(grade 12) of Secondary Demonstration School of Suansunadha Rajabat University in semester 2 of the academic year 2022.

C. Measurement Construction

There are three instruments applied to this research. First, the Thai lesson plan covered the learning road map and STAD technique, there were a total of four plans. The second, researcher constructed the pre-test and post-test achievement test; it had forty items for testing both before and after the instruction. Finally, the measurement of satisfaction of students by the questionnaire, Likert’s summated rating scale and, there are fifteen lists.

D. Data Analysis

Descriptive statistics were used to analyze the data collected for the study. In this step, simple descriptive statistics were attained to identify the group by means and standard deviation for analysis of Thai lesson plans, the pre, and post-testing achievement, and the satisfaction questionnaire. Independent samples t-test analysis was used to determine whether the post-test had a higher pretest level; the statistically significant difference was at ($\propto$ = 0.01). Therefore, learning Road Map and STAD techniques could effectively develop Grades 7 to Grade 12 Thai language skills.

E. The Research Planning

The program had three sections which followed the following procedure, first was a pretest achievement of Thai Language skills of samples were 118 people (Grades 7 to Grade 12 in semester 2 of the academic year 2022 of the secondary demonstration school of Suan sunadha Rajabat University). The second step was the experiment by Thai lesson plan instruction covered four weeks of using the learning Road Map with the STAD technique (October, 25 to November 21, 2022) and the third was the post-test achievement of Thai Language Skills after the experiment.

F. The Results Data Analysis

The data analysis was shown as follows.

Part 1 The results of the develop Thai language skills by using the learning Road Map and STAD technique for students in Grade 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University were shown in Table 1.

Table 1 Assessment results of the developed Thai language skills by using learning Road Map and STAD technique for students in Grade 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University by the academic experts.

Topic assessment.	Mean	S.D.	Suitability Level
1. The principle of the learning Road Map and STAD technique for developing Thai language skills was appropriate for basic theories and concepts.	5.00	0.00	Highest
2. The objectives of the learning Road Map and STAD technique for developing Thai language skills were suitable for basic theories and concepts.	5.00	0.00	Highest
3. The objectives of the learning Road Map and STAD technique for developing Thai language skills were clear and can show what the students hope for.	5.00	0.00	Highest
4. The learning material was suitable for teaching and learning activities.	5.00	0.00	Highest
5. The process of teaching and learning activities was suitable for the purpose and use of teaching and learning.	4.90	0.45	Highest
6. Teaching activities promoted Thai language skills.	5.00	0.00	Highest
7. Instructional media were suitable for learning subjects	4.80	0.24	Highest
8. The measurement and evaluation were appropriate in accordance with the theoretical concepts and objectives.	4.90	0.45	Highest
9. The measurement and evaluation were appropriate in accordance with the teaching and learning activities process.	4.80	0.24	Highest

10. The learning Road Map and STAD technique for developing Thai language skills can be used in practice.	5.00	0.00	Highest
Total	4.94	0.03	Highest

From Table 1, it was found that the assessment of the appropriateness of the development of learning Road Map and STAD technique for developing Thai language skills can be used in practice for Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University of the experts as a whole was at the highest level (Mean = 4.94., SD = 0.03).

Part 2 The results of comparing the Thai achievement between the pre-test and the post-test before and after using the learning Road Map with STAD technique of Grade 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University were shown in Table 2 and Table 3.

Table 2 Test results of comparing the Thai achievement between the pre-test and the post-test before and after using learning Road Map with STAD technique of Grade 7 to Grade 12 of the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University.

Test	**N**	**Full score**	**Mean**	**S.D.**	**t**	**p**
Pre-test	118	60	28.62	1. 98	-36.658**	.000
Post-test	118	60	59.11	1.31		

**had significance at the .01 level.

From Table 2, it was found that the Thai language skills of students before and after learning using learning Road Map and STAD technique to develop Thai language skills for Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University were significantly different at the .01 with the mean after school (Mean =59.11 S.D.=1.31) higher than before (Mean =28.62 S.D.=1.98).

Table 3 Thai language skills during learning with learning Road Map and STAD technique to develop Thai language skills for Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University.

Teaching Ability in Thai language skills	Workload Knowledge		Work piece Presentation and self-assessment		Results Communication and presentation activities		Total		Interpretation
	Mean	S.D.	Mean	S.D	Mean	S.D	Mean	S.D	Good
1. Listening and Viewing	2.56	0.70	2.54	0.70	2.56	0.70	2.56	0.70	Good
2. Reading	2.54	0.70	2.56	0.71	2.53	0.71	2.54	0.71	Good
3. Writing	2.50	0.71	2.38	0.71	2.35	0.71	2.45	0.71	Good
4. Speaking	2.58	0.72	2.56		2.57	0.71	2.56	0.72	Good
	Score 1 = 4 persons Score 2 = 32 persons Score 3 = 82 persons								
Mean	2.54	0.75							
Full score	3								

Performance score	84.35

From Table 3, it was found that the scores of Thai language skills during by learning with learning Road Map and STAD technique to develop Thai language skills for Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University of 118 students had a total average score of 2.54 points, representing an average of 0.75%. Summary of process efficiency score (E1) = 84.35.

Part 3 The results of the student's satisfaction in studying by using the learning road map and STAD technique to develop Thai language skills as in Table 4.

Table 4 Opinions of Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University towards learning road map and STAD technique to develop Thai language skills.

Assessment item	**Agreement Level**			**No.**
	Mean	S.D.	Agreement	
1. Content aspect				
1.1 The content is difficult and suitable for students' abilities	4.34	0.55	High	5
1.2 The content is relevant to the interests of the students	4.47	0.60	High	3
1.3 Content is useful to apply in daily life.	4.38	0.51	High	2
1.4 The content can be used as a basis for further advanced learning	4.35	0.63	High	4
1.5 The content is current and up-to-date	4.39	0.52	High	1
Total Content aspect	**4.38**	**0.56**	High	**3**
2. Teaching and learning activities				
2.1 Encourage students to practice critical listening and viewing skills.	4.44	0.56	High	**2**
2.2 Encourage students to practice valuable reading skills and analytical reading skills	4.53	0.55	High	**3**
2.3 Encourage students to practice speaking skills with an academic focus and persuasive speaking skills.	4.36	0.53	High	**4**
2.4 Encourage students to practice creative writing skills Share ideas and writing skills, and creatively communicate.	4.47	0.66	High	**1**
2.5 Encourage students to apply their knowledge to create benefits for society	4.35	0.58	High	**5**
Total Teaching and learning activities	**4.43**	**0.58**	High	**2**
3. Benefits received				
3.1 Learning with a Road map and STAD technique helps to improve students' Thai language skills.	4.49	0.52	High	1
3.2 Learning with a Road map and STAD technique provides students with a more procedural mindset.	4.45	0.54	High	3

3.3 Learning with a Road map and STAD technique allows students to communicate more appropriately, clearly, and accurately.	4.47	0.50	High	2
3.4 Learning with a Road map and STAD technique makes students more creative.	4.43	0.55	High	4
3.5 Students intend to apply their knowledge and practice activities to real life.	4.40	0.52	High	5
Total Benefits received	**4.45**	**0.55**	High	**1**

From Table 4, it was found that the opinions of Grade 7 to Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University towards the Road map and STAD technique to develop Thai language skills overall were at a high level (Mean =4.45, S.D.=0.55).

G. Conclusion and Discussion

There are three main aims expected to achieve. The first objective showed results in the assessment of the development from applying the learning Road Map and STAD technique in the classroom by the academic experts. The scores Mean = 4.94., SD = 0.03, showing were high standard (5.00), the second objective showed a significant difference at ($\propto$ = 0.01). According to the independent samples t-test, the post-test results were higher than the pre-test. Therefore, the students were able to develop their language ability using roadmap and STAD techniques for Thai language skills. Lastly, the third objective showed the overall level was at a high level. It showed the benefits of the highest average of student satisfaction from applying the learning road map and STAD technique in the classroom. Wilkins (1976 : 87) claimed that communicative Language Teaching (CLT) is also greatly accepted and encouraged in second-language classrooms. Communicative Language Teaching and other approaches with less influence can also inspire us. Communicative Language Teaching (CLT) is becoming more popular in the second language teaching classroom. It spreads widely and constantly through the class gaining great harvest in a communicative way. Moreover, Yu (1998 : 381-395) asserts that subjects in cooperation tended to higher scores on both the posttest and questionnaire measuring attitudes toward science courses. Therefore, a learning road map (cooperative learning) and STAD technique (student teams achievement division) are able to encourage and develop the Thai language skills of students the best.

H. Future Work

This research is limited to the use of the learning roadmap (cooperative learning) and STAD technique (student teams achievement division) of branches control structural material. There is a need for further research by applying cooperative learning and STAD technique or material and integration with other subjects for the next research.

References

Alijanian, Ehsan. (2012). The Effect of Student Teams Achievement Division Technique on English Achievement of Iranian EFL Learners. Theory and Practice in Language Studies. 2. 10.4304/tpls.2.9.1971-1975.

Bunmak, S. (2009). Administrative skills of administrators related to administrative and educational standards of educational institutions under the Suphanburi Educational Service Area Office22, Silpakorn University, Nakhon Pathom. [in Thai].

Cooney, T.J, E.J Davis and and K.B Henderson. (1975). Dynamics of Secondary and Mathematics. Boston: Houghton Mifflin Co.

Halliday, M. A. K. (1978). Language as Social semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning.

Krashen Stephen D. (1987) Principles and Practice in Second Language Acquisition. New York: Prentice Hall.

Krisanaphon Chanprom. (2005). "A Study of a Virtual University Model Appropriate for Higher Education Institutions in Thailand." Doctoral Thesis. Department of Educational Technology Srinakharinwirot University.

Muriel Saville – Troike. (2006). Introducing Second Lnaguage Acquisition: Cambride University Press.

Rapeepan Suthapannakul and Wisa Chatiwat. (2015). The development of a technical English teaching model by a workload-based teaching method and a project to improve English reading for the understanding and creativity of undergraduate students. Documents for the meeting 2015, Silpakorn University, Silpakorn University.

Rod Ellis. (1997). Second language Acquisition. Oxford University Press.

Wilkins, D. (1976). Notional Syllabuses: A Taxonomy and its Relevance to Foreign Language Curriculum Development. London: Oxford University Press.

Wilkins, D.A. (1976). Notional Syllabus. Hong Kong: Oxford University Press.

Yu, F. Y. (1998). The Effects of Cooperation with Inter-Group Competition on Performance and Attitudes in a

Computer-Assisted Science Instruction. Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching, 17(4), 381-395. Charlottesville, VA: AACE.

กระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

The Development Process of Prototype Sri Lava Fabric from Sisaket Volcano Durian Shell Fibers

กิจติพงษ์ ประชาชิต และ อุมาพร ประชาชิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Kittipong Prachachit ฟnd Umaporn Prachachit
Sisaket Rajabhat University, Thailand

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการกระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาอัตลักษณ์และพัฒนาต้นแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการทำเส้นใย สามารถทำได้ทั้งใยไหม และใยฝ้าย อัตราส่วนของรังไหมและใยเปลือกทุเรียน 70 : 30 อัตราส่วนของใยฝ้าย: ใยเปลือกทุเรียน เท่ากับ 60 : 40 เส้นใยไหมเปลือกทุเรียนมีความแข็งแรงมากกว่าเส้นใยฝ้ายเปลือกทุเรียน คุณสมบัติเด่นของผ้าใยเปลือกทุเรียน คือ เส้นใยมีขนาดใหญ่ ทนต่อการฉีกขาด เป็นเส้นใยธรรมชาติ 100% สีติดทนไม่หลุดง่าย ส่วนการออกแบบและพัฒนาเครื่องแต่งกายมีองค์ประกอบสำคัญที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและแสดงถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ 1) คุณสมบัติของผ้า 2) พฤติกรรมผู้บริโภค 3) อัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ และ 4) งานหัตถศิลป์พื้นบ้านจังหวัดศรีสะเกษ ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องแต่งกายทั้งหมด 4 รูปแบบ พบว่า ชุดรูปแบบสูทแฟชั่นได้รับความนิยมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.46 ตัดเย็บแบบแจ๊คเก็ตสูท ด้วยเนื้อผ้าพื้นบ้านที่ผสมผสานความแปลกใหม่ของใยเปลือกทุเรียนตกแต่งลวดลายแส่วอัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษศรีสะเกษเพิ่มความสวยงาม และความแปลกใหม่ให้กับชุดสูทแฟชั่น มีพื้นผิวสัมผัสของเนื้อผ้าที่น่าสนใจ มีโทนสีส้มลาวา ย้อมจากดินภูเขาไฟในพื้นที่สวนทุเรียนภูเขาไฟใส่แล้วเย็นสบาย มีการซึมผ่านของอากาศได้ดี สวยงามน่าประทับใจ

คำสำคัญ: ผ้าศรีลาวา; ใยเปลือกทุเรียน; ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ; อัตลักษณ์; เครื่องแต่งกาย

* วันที่รับบทความ : 2 พฤษภาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 31 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 2 มิถุนายน 2566
Received: May 2 2023; Revised: May 31 2023; Accepted: June 2 2023

Abstracts

The research: 'The development process of prototype Sri Lava fabric from Sisaket volcano durian shell fibers' has objectives as follow; 1) study the method for developing a prototype of Sri Lava fabric from volcanic durian bark fibers. Sisaket Province. 2) Study the identity and develop a prototype of clothing from volcanic durian shell fabric. 3) Study assess the quality of costume design from Sisaket volcano durian shell fiber silk. It was found that the fiber making process n can be made with both silk and cotton. The ratio of silk and durian shell fibers is 70: 30. The ratio of cotton fibers and durian bark fibers is 60 : 40. Durian skin silk fibers are stronger than durian skin cotton fibers. The properties of durian shell fiber fabric have a large fiber size, tear resistant, it is 100% natural fibers, long-lasting color, and not easy to fall off. Clothing design and development have important elements that correspond to the needs of consumers and represent the identity of Si Sa Ket Province as follow; 1) fabric properties 2) consumer behavior 3) identity of Si Sa Ket Province and 4) local handicrafts in Si Sa Ket Province. The results of the evaluation of the quality of all 4 styles of clothing found that fashion suit styles were the most popular with an average of 4.46. Designing as a suit jacket with local fabrics that combine the novelty of durian shell fibers. Decorated with patterns that reflect the identity of Sisaket province. Adds the beauty and novelty to fashion suits. There is an interesting texture of the fabric. It has a lava orange tone. Dyed from volcanic soil in the area of volcanic durian orchards. It's cool to wear. It has good air permeability. It is impressively beautiful.

Keywords: Sri Lava Fabric; Durian shell Fiber; Sisaket Volcano Durian; Identity; Clothing

บทนำ

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตทุเรียนรายใหญ่ของโลก โดยพบว่าการส่งออกทุเรียนสดแช่เย็น แช่แข็ง และผลิตภัณฑ์แปรรูป ปริมาณรวมทั้งสิ้น 17,992 ตัน มูลค่า 417 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นทุเรียนสด 15,789 ตัน มูลค่า 282 ล้านบาท ทุเรียนแช่แข็ง 1,354 ตัน มูลค่า 50 ล้านบาท ทุเรียนแปรรูปอบแห้ง 84 ตัน มูลค่า 37 ล้านบาท และทุเรียนกวนแปรรูป 765 ตัน มูลค่า 48 ล้านบาท (อภิรัติ โสพศ. 2555 : 6) ประเทศไทยมีพื้นที่ในการปลูกทุเรียนมากส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี และตราด รองลงมาเป็นภาคใต้ได้แก่ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

จังหวัดศรีสะเกษเป็นหนึ่งในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สามารถปลูกทุเรียนได้ผลดี ได้รับการขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็น "ทุเรียน GI" เรียกว่าทุเรียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีคุณภาพของศรีสะเกษ มาจาก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ พื้นที่การปลูกกว่า 15,000 ไร่ มีผลผลิตออกจำหน่ายประมาณ 7,500 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ. 2565) ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เป็นทุเรียนที่มีรสชาติหวาน มัน กลิ่นไม่ฉุน เนื้อละเอียด และได้รับการชื่นชมจากคนไทยและต่างชาติว่าเป็นทุเรียนที่อร่อยและเป็นที่นิยม ในปี พ.ศ. 2560 นายธวัช สุระบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ มีนโยบายในการสร้างแบรนด์ใหม่ให้กับทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ โดยมุ่งเน้นให้มีการสร้างแบ

รนด์ และโฆษณาเชิงรุกเพื่อให้ประชาชนในประเทศได้รู้จักทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ในแบรนด์ใหม่ว่า “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” ทำให้การวิจัยสร้างแบรนด์และออกแบบโฆษณาดิจิทัลทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษเพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ (กิจติพงษ์ ประชาชิต, 2561 : 296-297) ประสบความสำเร็จทำให้ประชาชนในประเทศไทยได้รู้จัก เกิดการรับรู้ในคุณค่า เกิดการยอมรับ เกิดการจดจำ เข้าใจในคุณภาพและลักษณะเด่นของทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ส่งผลให้ยอดขายทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของปี 2560 ถึงปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ผลผลิตการแปรรูป และการจำหน่ายทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเปลือกทุเรียนเป็นวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรที่มีจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ และงานเทศกาลผลไม้ ของ 3 อำเภอที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ทั้งนี้ยังเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนของจังหวัดศรีสะเกษตระหนักและให้ความสำคัญ จึงทำให้เกิดการศึกษาและการวิจัยในเรื่องการใช้ประโยชน์จากเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถผลิตและจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษได้ ด้วยฐานทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมที่จังหวัดมี ให้เกิดประโยชน์ คุณค่า และมูลค่าให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายให้ประเทศเป็นประเทศที่มีรายได้สูงและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ที่ต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนและความร่วมมือจากในทุกภาคส่วนของประเทศ โดยการผสมผสานกันเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้านที่เชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อกัน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular) และด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green) ถือเป็นเศรษฐกิจแนวใหม่ เพื่อปรับให้ระบบเศรษฐกิจมีความสมดุลและความยั่งยืน โดยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รับงบประมาณสนับสนุนในการวิจัย จากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่เล็งเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้ประโยชน์จากเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษมาพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ซึ่งผ้าทอพื้นเมืองศรีสะเกษ หรือผ้าทอเบญจศรี ประกอบด้วยผ้าศรีลาวา ผ้าศรีมะดัน ผ้าศรีลำดวน ผ้าศรีกุลา และผ้าศรีมะเกลือ เป็นสินค้าขึ้นชื่อของจังหวัดศรีสะเกษ และมียอดขายเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และเป็นแนวทางในการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มทอผ้าและ OTOP ในจังหวัดศรีสะเกษ อีกทั้งยังสามารถเป็นองค์ความรู้ในการวิจัยและพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด “อารยธรรมไทศรีสะเกษ”
3. เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกาย จากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 กระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟจังหวัดศรีสะเกษ มีกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านท่าสว่าง ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ กลุ่มที่ 2 กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองกระทิง ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจแนวคิดใหม่ในอาเซียน ตำบลไผ่ อำเภอราษีไศล จำนวน 30 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลและสภาพความพร้อมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจแนวคิดใหม่ในอาเซียน อำเภอราษีไศล ในการจัดการกับวัตถุดิบและจัดเก็บใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เพื่อการแปรรูปเป็นเส้นใยฝ้ายเปลือกทุเรียน เก็บข้อมูลศักยภาพของเส้นใย รวมถึงความพร้อมในการผลิตเส้นใยเพื่อป้อนเข้าสู่กระบวนการทอผ้า จากนั้นเก็บข้อมูลสภาพความพร้อมกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสว่าง อำเภอกันทรลักษ์ และบ้านหนองกระทิง ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ ในเรื่องของการเตรียมวัตถุดิบให้ได้คุณภาพและการพัฒนาเส้นฝ้าย และเส้นไหมใยเปลือกทุเรียน การย้อมสีธรรมชาติจากดินภูเขาไฟศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาผ้าศรีลาวา และความพร้อมในการเป็นแหล่งผลิตเส้นใยและผ้าทอจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จากนั้นผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อร่วมทดลองและพัฒนาต้นแบบผ้าฝ้ายใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ และผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ เพื่อส่งไปทดลองคุณสมบัติผ้าใยเปลือกทุเรียนในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 การศึกษาอัตลักษณ์และพัฒนาต้นแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด “อารยธรรมไทศรีสะเกษ”และประเมินคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกาย จากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ประเภทเครื่องแต่งกาย จำนวน 30 คน กลุ่มที่ 2 นักออกแบบเครื่องแต่งกายหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ วิธีการรวบรวมข้อมูล จัดนิทรรศการและนำเสนอภายในงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการภายในจังหวัดศรีสะเกษขึ้น ได้แก่

1) งานมหกรรมนำทุ่งกุลา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษงาน วิจัยด้าน BCG ประเด็นผ้าและเครื่องประดับจากเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรี

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และมีกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการ OTOP เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

2) งานเทศกาลทุเรียนภูเขาไฟ ณ ศาลากลางจังวัดศรีสะเกษ โดยมี นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และมีกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการ OTOP เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

3) เทศกาลทุเรียนภูเขาไฟ อ.กันทรลักษ์ จัดแสดง ณ ศูนย์การเรียนรู้ หัตถวิถีมณีวิภา อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ โดยมี หม่อมหลวงสราลี กิติยากร (คุณน้ำผึ้ง) เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และนักท่องเที่ยว เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

4) งานนวัตกรรมแก้จน คนศรีสะเกษ ณ โรงแรมศรีลำดวน จ.ศรีสะเกษ โดยมี นายวัฒนา พุฒิชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยากร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และมีกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการ OTOP เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

5) นิทรรศการ การบริหารจัดการภาครัฐ PMQA ณ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยมี นายวัฒนา พุฒิชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และคณะกรรมการตรวจประเมินรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ PMQA เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และมีกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการ OTOP เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

6) นิทรรศการ การสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์จากเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด BCG ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยมี นายวัฒนา พุฒิชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และคณะกรรมการตรวจประเมินจังหวัดสะอาด เป็นผู้รับฟังการนำเสนอ และมีกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการ OTOP เข้าชมและประเมินแบบสอบถาม จำนวน 5 คน

7) นักออกแบบเครื่องแต่งกาย จำนวน 9 คน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

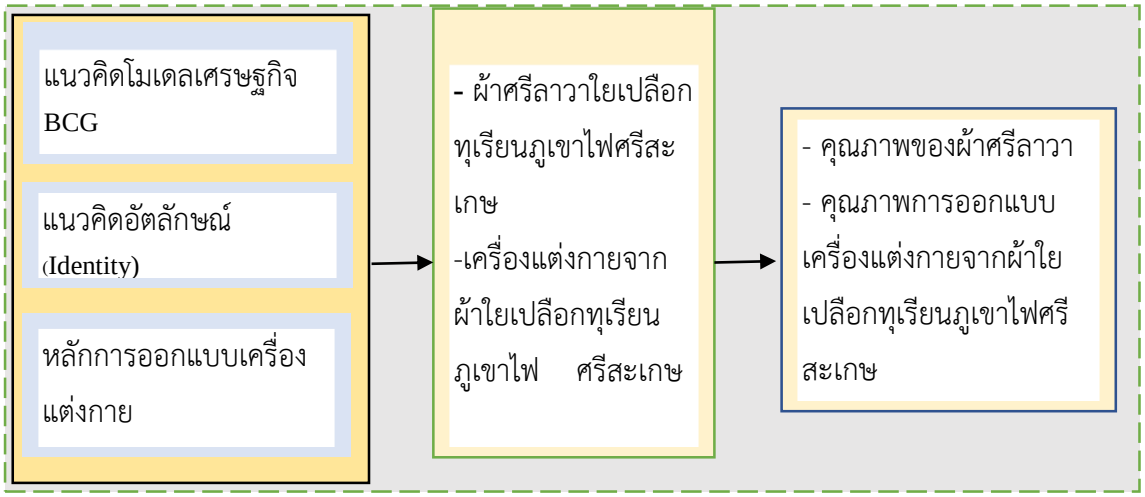

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาต้นแบบผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

กระบวนการผลิตเส้นใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟจังหวัดศรีสะเกษ สามารถใช้ได้ทั้งเปลือกทุเรียนแบบสดและแบบแห้งซึ่งมีข้อดีที่แตกต่างกัน เปลือกสดสามารถทำได้ง่ายประหยัดเชื้อเพลิงและเวลามากกว่าเปลือกแห้ง แต่เปลือกแห้งสามารถเก็บไว้ผลิตนอกฤดูได้ เมื่อสกัดเส้นใยเปลือกทุเรียนแล้วนำเข้าสู่กระบวนการทำเส้นใยสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือใยไหม และใยฝ้าย การผสมส่วนประกอบของใยไหมและใยเปลือกทุเรียนเข้าด้วยกันอยู่ในขั้นตอนการสาวเส้นไหม โดยในการสาวเส้นไหมนี้จะนำรังไหมไปต้มเพื่อทำลายกาวไหม แล้วนำใยเปลือกทุเรียนไปผสมเข้ากับรังไหม ในอัตราส่วนของรังไหมและใยเปลือกทุเรียน 70 : 30 ดึงเอาเส้นใยออกมาตามกรรมวิธี เส้นไหมที่ได้นั้นจะมาพร้อมกับใยเปลือกทุเรียนจากการดึงเส้นใยจากหลาย ๆ รังรวมกันเข้ากับใยเปลือกทุเรียนเป็นเส้นเดียวกันในการสาวคราวเดียวกัน ส่วนกระบวนการทำเส้นฝ้ายใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ทำได้โดยนำผงเส้นใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟมาผสมกับเส้นใยฝ้ายเพื่อให้สามารถปั่นออกมาเป็นเส้นด้ายใช้ทอผ้าได้ ใช้อัตราส่วนใยฝ้าย : ใยเปลือกทุเรียน เท่ากับ 60 : 40 นำมาผสมกันในขั้นตอนการดีดฝ้ายจะทำให้เส้นใยเปลือกทุเรียนถูกผสมเป็นเนื้อเดียวกับเส้นใยฝ้าย เส้นฝ้ายที่ผสมเส้นใยเปลือกทุเรียนไปด้วยจะมีความนุ่มฟู แข็งแรง เส้นใหญ่มากกว่าเส้นใยฝ้ายล้วน

ผลการทดสอบคุณสมบัติของผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จากศูนย์วิเคราะห์ทดสอบสิ่งทอ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่าผ้าใยเปลือกทุเรียนที่นำไปวิเคราะห์ในครั้งนี้ มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เส้นยืน ที่เป็นส่วนผสมของใยไหมผสมเข้ากับใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ หรือเรียกว่า ไหมใยเปลือกทุเรียน และส่วนที่ 2 เส้นพุ่ง ที่เป็นส่วนผสมของใยฝ้ายผสมเข้ากับใยเปลือกทุเรียน เรียกว่า ฝ้ายใยเปลือกทุเรียน โดยผลการวิเคราะห์พบว่าไหมใยเปลือกทุเรียน มีความเหนียวแน่น แข็งแรงกว่าฝ้ายใยเปลือกทุเรียนเนื่องจากพื้นผิวของเส้นใยเปลือกทุเรียนเป็นโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่เมื่อผสมเข้ากับฝ้ายที่มีโครงสร้างเส้นใยใหญ่กว่าเส้นไหม ฝ้ายใยเปลือกทุเรียนมีขนาดของเส้นใหญ่กว่าและมีพื้นผิวที่ใหญ่กว่าเส้นไหมใยเปลือกทุเรียน ทำให้มองเห็นพื้นผิวของผ้าได้อย่างชัดเจน

2. การศึกษาอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด “อารยธรรมไทศรีสะเกษ”

ในการออกแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด อารยธรรมไทศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ผลการวิจัยไว้ 4 ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบ ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการออกแบบและพัฒนาเครื่องแต่งกาย ภายใต้แนวคิด อารยธรรมไทศรีสะเกษ

1) **คุณสมบัติของผ้าศรีลาวาจากเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ** ผ้าใยเปลือกทุเรียนที่นำไปวิเคราะห์ในครั้งนี้มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เส้นยืน ที่เป็นส่วนผสมของใยไหมผสมเข้ากับใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ หรือเรียกว่า ไหมใยเปลือกทุเรียน และส่วนที่ 2 เส้นพุ่ง ที่เป็นส่วนผสมของใยฝ้ายผสมเข้ากับใยเปลือกทุเรียน เรียกว่า ฝ้ายใยเปลือกทุเรียน โดยผลการวิเคราะห์พบว่าขนาดของเส้นใย มีขนาด 218 Tex มีแรงดึงและแรงยืดตัวของเส้นใยสูงสุด (cN) 809.07 มิลลิเมตรต่อนาที การยืดตัวขณะขาด ร้อยละ 6.89 และค่า ความเหนียวของเส้นใยTenacity (cN/Tex) 3.71 Tex ความแข็งแรงของเส้นใย พบว่าแรงดึงของเส้นยืนหรือเส้นไหมใยเปลือกทุเรียน 526.32 นิวตัน และแนวเส้นพุ่ง หรือเส้นฝ้ายใยเปลือกทุเรียน 191.96 นิวตัน แสดงให้เห็นว่าความแข็งแรงของเส้นยืนที่เป็นส่วนประกอบของใยไหมผสมกับใยเปลือกทุเรียน มีความแข็งแรงมากกว่า ใยฝ้ายที่ผสมกับใยเปลือกทุเรียน ส่วนของความต้านแรงฉีกขาดของเส้นใย พบว่าความต้านแรงฉีกขาดของเส้นยืน มีขนาด 71.59 นิวตัน และเส้นพุ่ง มีขนาด 28.24 นิวตัน ความต้านทานต่อการขัดถู พบว่าจำนวนรอบการขัดถูเฉลี่ยที่ทำให้ชิ้นทดสอบขาด 2,125 รอบ ด้วยน้ำหนักและแรงกดทับ ที่ 9 กิโลปาสคาล การซึมผ่านของอากาศ พบว่าการซึมผ่านของอากาศ มีขนาด 61.0 ลูกบาศก์เซนติเมตร ความฝืดของเส้นใย พบว่าเส้นใยแนวยืน ระดับ 24 มิลลิเมตร และเส้นใยแนวพุ่งอยู่ในระดับ 28 มิลลิเมตร การหดตัวของเส้นใย ทำการทดลองซักในห้องทดสอบพบว่าเส้นยืน มีการหดตัวร้อยละ 10.2 และเส้นพุ่ง หดตัวร้อยละ 1.2 การตกสี พบว่าลักษณะของผ้าหลังจากการซัก 1 ครั้ง สีเปลี่ยนจากเดิม ระดับ 3-4 สีมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ไม่พบปริมาณของโลหะหนักในเส้นใยทั้งเส้นยืน และเส้นพุ่ง ความคงทนของสีต่อการซัก โดยการทดสอบตามมาตรฐาน AATCC TM61 : 2013e(2020) พบว่าสีเปลี่ยนไปจากเดิมในระดับ 4 หมายถึงสีตกติดเล็กน้อย

2) **การวิเคราะห์พฤติกรรมกลุ่มผู้บริโภค** เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ช่วงเทศกาลทุเรียนภูเขาไฟ ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (occupants) ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุประมาณ 40-60 ปี มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความชื่นชอบในทุเรียน และวัฒนธรรมศรีสะเกษ ชอบการได้มาสัมผัสวัฒนธรรมที่มีความแปลกและแตกต่างจากที่ตนเคยสัมผัส และมีกำลังซื้อสูง

3) **อัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ** จากการวิเคราะห์ข้อมูลอัตลักษณ์ เพื่อพัฒนาต้นแบบเครื่องประดับจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ ภายใต้แนวคิด “อารยธรรมไทศรีสะเกษ” พบว่า จังหวัดศรีสะเกษขึ้นชื่อว่า ศรีสะเกษแดนดอกลำดวน เมืองปรางค์ร้อยกู่ นครร้อยปราสาท” และยังมีอีกนามหนึ่งที่เรียกขานจนติดปากว่า “ศรีสะเกษเมืองชนสี่เผ่า เขมร ส่วย ลาว เยอ มีผ้าลายลูกแก้ว เป็นผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ตกแต่งลายผ้าด้วยการแส่ว ลายที่นิยมมากที่สุดคือลายเชิงเทียน มีทรัพยากรในท้องถิ่นอีกมากมายที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดศรีสะเกษให้เป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศไทย นั่นคือทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ และยังมีป่าต้นลำดวนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งดอกลำดวนเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวทางการออกแบบเครื่องประดับไว้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

3.1) ดอกลำดวน เป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ เปรียบเสมือนสัญลักษณ์หนึ่งที่อยู่คู่ชาวศรีสะเกษมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจังหวัดศรีสะเกษยังมีป่าลำดวนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ถือได้

ว่าเป็นที่นิยมชมชอบของชาวศรีสะเกษเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นดอกลำดวนยังกลายเป็นชื่องานเทศกาลที่ใหญ่ของจังหวัดศรีสะเกษด้วย นั่นก็คือ เทศกาลดอกลำดวนบาน ถือได้ว่าดอกลำดวนมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับชาวศรีสะเกษทั้งในอดีตและปัจจุบัน

3.2) แส่วลายเชิงเทียน การแส่วเป็นการปักผ้าเพื่อต่อผ้าแต่ละชิ้นให้เป็นชิ้นเดียวกัน และลายเชิงเทียนเป็นลายเอกลักษณ์ที่มีมานาน และเป็นที่นิยมในของชาวศรีสะเกษในทุกพื้นที่ ส่วนมากลายเชิงเทียนจะแส่วเพื่อตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม ลายนี้ตกแต่งได้ทั้งเสื้อผู้ชายและเสื้อผู้หญิง มีความหมายถึงแสงที่ส่องสว่างนำทางให้ชีวิตพบแต่ความสุข ความรุ่งเรือง เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ ถือว่าเป็นลายแส่วที่สวย มีเอกลักษณ์ และมีความเป็นสิริมงคล

3.3) ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เนื่องจากทุเรียนภูเขาไฟได้แสดงให้คนทั้งประเทศได้รับทราบกันอย่างทั่วถึงแล้วว่าจังหวัดศรีสะเกษ เป็นดินแดนทุเรียนภูเขาไฟ ทุเรียนภูเขาไฟจึงเป็นตัวแทนหรืออัตลักษณ์ใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นมา มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์จนกลายเป็นอัตลักษณ์ใหม่ในยุคปัจจุบันของจังหวัดศรีสะเกษ

4) งานหัตถศิลป์พื้นบ้านจังหวัดศรีสะเกษ การแส่วผ้า เป็นหัตถศิลป์ที่โดดเด่นของจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนที่รับรู้กันโดยกว้างขวางเรื่องลายแส่วเสื้อผ้าของจังหวัดศรีสะเกษที่มีความประณีตและมีความงดงามและมีความเฉพาะตัว ซึ่งช่างฝีมือแส่วผ้าในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนมากสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ละชนเผ่าในจังหวัดศรีสะเกษใช้ผ้าย้อมมะเกลือสีดำ นำมาแส่วด้วยมือเพื่อต่อผ้าให้เป็นเสื้อกางเกง หรือโสร่ง ใช้สำหรับสวมใส่ ปัจจุบันจังหวัดศรีสะเกษ ได้นำเอาเทคนิคการแส่ว มาแส่วบนผ้าทอเบญจศรี และผ้าสีอื่นๆ ด้วย แต่ยังคงอัตลักษณ์การใช้สีและลวดลายดั้งเดิม เช่น สีขาว เหลือง แดง เขียว ลวดลาย เช่น ลายขามดแดง ตีนตะขาบ คล้องโซ่ลายประยุกต์เช่น ลายเชิงเทียน ลายดอกไม้ ผสมผสานเข้ากับลายสร้างสรรค์ที่แต่ละท้องถิ่นคิดค้นขึ้นเอง เพื่อเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชนในศรีสะเกษ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นมาออกแบบและพัฒนาเครื่องแต่งกายเพื่อให้สื่อถึงแนวคิด “อารธรรมไทศรีสะเกษ” ที่สะท้อนถึงตัวตนความเป็นศรีสะเกษ ทั้งในส่วนของลายผ้าเอกลักษณ์ ลวดลายแส่วในการตกแต่งเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นวิถีการแต่งกายของชาวศรีสะเกษ ลักษณะของเสื้อผ้าที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เป็นเพศหญิง อายุประมาณ 40-60 ปี ที่มีความชื่นชอบในวัฒนธรรมและทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เป็นวัยทำงานที่ชอบความแปลกใหม่ มีกำลังซื้อสูง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบชุดที่เหมาะสมกับผู้บริโภคไว้จำนวน 4 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 ชุดเดรสพร้อมเสื้อคลุม จำนวน 1 ชุด ชุดเดรสเป็นเสื้อผ้าชนิดหนึ่งของผู้หญิง โดยมีลักษณะในการตัดเย็บส่วนบน (เสื้อ) และส่วนล่าง (กระโปรง) ต่อกัน (รวมเป็นชิ้นเดียว) ชุดนี้เป็นที่นิยมของสาว ๆ ทุกยุคทุกสมัย และสามารถนำไปสวมใส่ และใช้งานได้หลากหลายโอกาส โดยเดรสที่ได้ออกแบบเป็นเด

รสเข้ารูป (Sheath Dress) เดรสชนิดนี้จะตัดเย็บตัวชุดให้พอดีตัวไปกับผู้สวมใส่ และด้านหลังจะมีการทำซิปเพื่อให้เวลาสวมใส่ใส่ได้ง่าย ส่วนความยาวของชุดจะยาวเหนือหัวเข่า ซึ่งชุดนี้จะช่วยขับเน้นสัดส่วนของผู้สวมใส่ได้เป็นอย่างดี มีแขนสั้นเพื่อให้ดูคล่องแคล่ว สง่างาม โทนสี เป็นสีส้มลาวา เอิร์ธโทน เข้ากับเทรนด์การออกแบบในยุคปัจจุบัน และมีเสื้อคลุมที่ตกแต่งด้วยลายแส่ว เสน่ห์ของการตกแต่งเสื้อผ้าแบบจังหวัดศรีสะเกษเอาไว้ออกงานที่เป็นทางการ หรืองานที่ต้องเน้นความสุภาพเรียบร้อย

ภาพที่ 3 ชุดเดรสพร้อมเสื้อคลุม

รูปแบบที่ 2 ชุดราตรี จำนวน 2 ชุด ชุดราตรีเป็นชุดที่ได้รับความนิยมจากผู้หญิงวัยทำงาน ที่มีรายได้สูง มีความมั่นใจสูง เนื่องจากมีโอกาสในการสวมใส่ไปออกงานต่างๆ อยู่เป็นประจำ เช่น งานเลี้ยง งานแต่งงาน งานฉลองต่างๆ ชุดราตรีทั้ง 2 ชุดนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยใช้ลวดลายของผ้าศรีลาวาเปลือกทุเรียนภูเขาไฟที่มีลักษณะการวางลายเหมือนผ้าสไบของชาติพันธุ์เขมร และส่วย จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแนวเส้นตรง ใช้น้ำหนักสีที่อ่อนสลับเข้ม โดยใช้ลายผ้าแสดงจุดเน้นของรูปร่างของผู้สวมใส่ ด้วยลวดลายและโทนสีทำให้ชุดเดรสมีความเด่น สง่างาม ชุดราตรีนี้ได้ออกแบบให้กระโปรงยาวคลุมเท้า เหมาะสำหรับผู้หญิงที่มีรูปร่างเพรียวสูง เมื่อสวมใส่ออกงานราตรีจะเพิ่มเสน่ห์ให้กับคนผู้ที่สวมใส่ ดูทันสมัยและเข้ากับรูปร่าง ช่วยให้ดูสวย เซ็กซี่ มีเสน่ห์มากขึ้น

ภาพที่ 4 ชุดราตรีแบบที่ 1

ภาพที่ 5 ชุดราตรีแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3 สูทแฟชั่น (Blazer) จำนวน 1 ชุด เครื่องแต่งกายชนิดนี้ดูผิวเผินแล้วจะมีการออกแบบที่คล้ายแจ๊คเก็ตสูท แต่เบลเซอร์สามารถใส่กับกางเกงสไตล์อื่นๆ ได้ เช่น กางเกงชิโน่ กางเกงยีนส์ กางเกงสแลค รวมถึงแฟชั่นกางเกงได้ทุกรูปแบบ เหมาะสำหรับคนวัยทำงานที่ชอบความหลากหลายในการแต่งตัวที่สะดวกแต่ดูดี หรือคนที่ไม่ชอบแต่งตัวเป็นทางการมากนัก ด้วยเนื้อผ้าพื้นบ้านที่ผสมผสานความแปลกใหม่ของใยเปลือกทุเรียน มีผิวสัมผัสของเนื้อผ้าที่ดูขรุขระ มีโทนสีส้มลาวา มีความแฟชั่นมากกว่าแจ๊คเก็ตสูททั่วไป ตกแต่งลวดลายแส่วเพิ่มความสวยงามและแปลกใหม่ ซึ่งได้ออกแบบให้เข้ากับกางเกงเพื่อความเรียบหรูดูดี รูปทรงของเบลเซอร์ชุดนี้จะไม่เข้ารูปจนเกินไป เพื่อให้ใส่สบายคล่องตัว สามารถประยุกต์เข้ากับแฟชั่นอื่นได้หลากหลาย สามารถนำมาสวมใส่ออกงานที่ไม่เน้นความทางการมากเท่าชุดสูท สามารถใส่คู่เสื้อเชิ้ต เสื้อคอกลม เสื้อสเวตเตอร์ เสื้อโปโล ได้ทุกรูปแบบ

ภาพที่ 6 Blazer (เบลเซอร์) หรือ สูทแฟชั่น

รูปแบบที่ 4 ชุดทำงาน จำนวน 1 ชุด เป็นชุดที่กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสได้ใช้งานมากที่สุด ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มี 2 โทน คือโทนศรีลาวา (น้ำตาลส้ม) กับโทนศรีมะเกลือ (สีดำ) ซึ่งทั้งสองโทนเป็นสีอัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สีดำเข้ามาเน้นรูปร่างของผู้สวมใส่ให้มีความโดดเด่น ผสมผสานการตกแต่งด้วยลายแส่ว ให้สวยงาม อ่อนหวานและมีกลิ่นไอความเป็นเสน่ห์ของจังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 7 ชุดทำงาน

3. ผลการประเมินคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกาย จากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

จากการนำเสนอเครื่องแต่งกายจากผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไปศรีสะเกษตามงานต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบคุณภาพการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ที่ 1 – 4

ประเด็นการสอบถาม	ค่าเฉลี่ยรูปแบบที่			
	1	2	3	4
ความเหมาะสมด้านการถอดแรงบันดาลใจ				
1) ออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามแนวคิด อารยะธรรมไทศรีสะเกษ	4.45	4.42	4.47	4.34
2) ออกแบบโดยใช้เปลือกทุเรียนมาสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์และเกิดการเพิ่มมูลค่าให้กับเปลือกทุเรียน	4.45	4.36	4.46	4.34
ความเหมาะสมด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์				
3) ลวดลายของผลิตภัณฑ์สามารถสื่อถึงความเป็นศรีสะเกษได้อย่างชัดเจน	4.47	4.32	4.44	4.32
4) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามของรูปร่างรูปทรงและสีที่ใช้	4.50	4.26	4.50	4.36
5) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์	4.47	4.39	4.54	4.34
6) ผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างและมีความแปลกใหม่	4.47	4.34	4.40	4.37
7) รูปร่างรูปทรงและขนาดของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการใช้งาน	4.43	4.28	4.47	4.37
8) ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกในการสวมใส่และการใช้งานในชีวิตประจำวัน	4.35	4.34	4.42	4.37
9) ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ในการใช้ตกแต่งร่างกาย	4.43	4.32	4.44	4.38
10) ความเหมาะสมของการใช้วัสดุและเทคนิคการผลิต	4.48	4.37	4.45	4.42
ด้านศักยภาพในการผลิตและการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์				
11) รูปแบบผลิตภัณฑ์มีศักยภาพสามารถนำไปผลิตและจำหน่ายได้จริง	4.55	4.35	4.55	4.41
12) รูปแบบผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้	4.37	4.33	4.42	4.40
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.45**	**4.34**	**4.46**	**4.00**

จากตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 39 คน ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 30 คน และ นักออกแบบเครื่องแต่งกาย จำนวน 9 คน ด้วยแบบประเมินคุณภาพเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ พบว่าชุดที่ 3 ชุดรูปแบบBlazer (เบลเซอร์) หรือ สูทแฟชั่น ตัดเย็บแบบแจ๊คเก็ตสูท ด้วยเนื้อผ้าพื้นบ้านที่ผสมผสานความแปลกใหม่ของใยเปลือกทุเรียน ตกแต่งลวดลายแส่วเพิ่มความสวยงามและแปลกใหม่ให้กับชุด มีผิวสัมผัสของเนื้อผ้าที่ดูขรุขระ มีโทนสีส้มลาวา มีความแฟชั่นมากกว่าแจ๊คเก็ตสูททั่วไป ซึ่งได้ออกแบบให้ใส่ให้คุมโทนกับกางเกงด้วยเพื่อความเรียบหรูดูดี รูปทรงสำหรับเบลเซอร์ชุดนี้จะไม่ฟิตรัดจนเกินไป ใส่สบายคล่องตัว โดยมีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.46 โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์มีศักยภาพสามารถนำไปผลิตและจำหน่ายได้จริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.55 รองลงมา คือผลิตภัณฑ์มีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.54 อันดับน้อยสุดคือ ผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างและมีความแปลกใหม่ มีค่าเฉลี่ย 4.40 และเครื่องแต่งกายที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ชุดที่ 1 ชุดเดรสพร้อมเสื้อคลุม ตัดเย็บตัวชุดให้พอดีตัวไปกับผู้สวมใส่ ซึ่งชุดนี้จะช่วยขับเน้นสัดส่วนของผู้สวมใส่ได้เป็นอย่างดี มีแขนสั้นเพื่อให้ดูคล่องแคล่ว สง่างาม โทนสี เป็นสีส้มลาวา เอิร์ธโทน เข้ากับเทรนด์การออกแบบในยุคปัจจุบัน และมีเสื้อคลุมที่ตกแต่งด้วยลายแส่ว เสน่ห์ของการตกแต่งเสื้อผ้าแบบจังหวัดศรีสะเกษ เหมาะสำหรับออกงานที่เป็นทางการหรืองานที่ต้องเน้นความสุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 4.45 โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์มีศักยภาพสามารถนำไปผลิตและจำหน่ายได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือผลิตภัณฑ์มีความสวยงามของรูปร่างรูปทรงและสีที่ใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.50 และอันดับน้อยสุด คือผลิตภัณฑ์มีความสะดวกในการสวมใส่และการใช้งานในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 4.35

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการพัฒนาผ้าศรีลาวาจากใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟจังหวัดศรีสะเกษ สามารถทำได้ทั้งในเปลือกทุเรียนแบบสด และแบบแห้ง เปลือกสดสามารถทำได้ง่ายประหยัดเชื้อเพลิงและเวลามากกว่าแบบแห้ง แต่แบบแห้งสามารถเก็บไว้ผลิตนอกฤดูได้ กระบวนการทำเส้นใยสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือใยไหม และใยฝ้าย โดยการนำผงเส้นใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟ มาผสมกับเส้นใยฝ้าย และใยไหม เพื่อให้สามารถปั่นออกมาเป็นเส้นด้ายใช้ทอผ้าได้ จะได้เส้นที่มีลักษณะเส้นใหญ่ พื้นผิวขรุขระน่าสนใจ สอดคล้องกับ เสาวณีย์ อารีจง เจริญ และคณะ (2556 : 6) ได้ศึกษาการนำเส้นใยตะไคร้ไปปั่นเป็นเส้นด้ายใยตะไคร้ 100% จะได้เส้นด้ายซึ่งมีขนาดใหญ่ผิวสัมผัสไม่ค่อยเรียบ สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า หมวก รองเท้า จึงได้ทำการพัฒนาเส้นด้ายใยตะไคร้เป็นเส้นด้ายสำหรับทอเป็นผืนผ้าเพื่อการนุ่งห่ม โดยการนำเส้นใยตะไคร้ผสมเส้นใยฝ้ายอัตราส่วน 60:40 มาผลิตเป็นผ้าทอมือ โดยใช้เครื่องทอมือภูมิปัญญาชาวบ้าน เส้นไหมใยเปลือกทุเรียนที่ได้จากการทดลอง มีความเหนียวแน่น แข็งแรงกว่าฝ้ายใยเปลือกทุเรียนเนื่องจากพื้นผิวของเส้นใยเปลือกทุเรียนเป็นโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่เมื่อผสมเข้ากับฝ้ายที่มีโครงสร้างเส้นใยใหญ่กว่าเส้นไหม ฝ้ายใยเปลือก

ทุเรียนมีขนาดของเส้นใหญ่กว่าและมีพื้นผิวที่ใหญ่กว่าเส้นไหมใยเปลือกทุเรียน ทำให้มองเห็นพื้นผิวของผ้าได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Rosliana Lubis (2018 : 52–58) ได้ศึกษาคุณลักษณะของเส้นใยเปลือกทุเรียน พบว่าเส้นใยทุเรียนประกอบด้วยเซลลูโลส (57-64%) เฮมิเซลลูโลส (30.7%) ลิกนิน (13.6%) และค่าการดูดซึมน้ำ (0.08%) มีคุณสมบัติเชิงกลที่ดี โดยมีค่าการต้านทานแรงดึง 298 MPa และค่าโมดูลัสยัง 5987 MPa การวิเคราะห์ FT-IR แสดงให้เห็นหมู่ฟังก์ชันที่พบได้ทั่วไปในเซลลูโลส เฮมิเซลลูโลส และลิกนิน ผลการถ่ายภาพจากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนพบว่าพื้นผิวของเส้นใยเปลือกทุเรียนเป็นโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่ เส้นใยทุเรียนมีความเสถียรที่ความร้องสูงสุดถึง 367 oC และซึ่งเหมาะสำหรับใช้เส้นใยนี้เป็นวัตถุดิบในการประดิษฐ์ร่วมกับเส้นใยเรยอนได้อีกทางหนึ่ง มีลักษณะของพื้นผิวที่ชัดเจน ในปี 2565 นี้ จังหวัดศรีสะเกษ ได้บรรจุผ้าใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟให้เป็นนวัตกรรมของจังหวัดศรีสะเกษ ในการประกวดคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ PMQA ประจำปี 2565 และเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าให้กับขยะจากภาคการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการจังหวัดสะอาด ประจำปี 2565 ถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหลือใช้ในภาคการเกษตร ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนผ้าทอเบญจศรีของจังหวัดศรีสะเกษอีกด้วย

อัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าเหยียบลายลูกแก้วมาหลายร้อยปี เป็นผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ชาวศรีสะเกษนิยมนำไปย้อมสีดำธรรมชาติด้วยมะเกลือแส่วลายเพื่อต่อผ้าและตกแต่งผ้าให้สวยงาม ปัจจุบันจังหวัดศรีสะเกษได้สร้างแบรนด์ผ้าขึ้นมาใหม่ขึ้นมา เพื่อนำเอาทรัพยากรที่โดดเด่นของแต่ละพื้นที่ในจังหวัดศรีสะเกษ มาย้อมผ้าสีธรรมชาติให้สวยงามและหลากหลายสีมากยิ่งขึ้น เรียกชื่อว่า “ผ้าทอเบญจศรี” เป็นผ้าอัตลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ ที่ย้อมจากวัสดุธรรมชาติที่โดดเด่นในท้องถิ่น ประกอบด้วย ดินภูเขาไฟ เรียกว่าผ้าศรีลาวา ดินทุ่งกุลาร้องไห้ เรียกว่าผ้าศรีกุลา เปลือกต้นมะดันป่า เรียกว่าผ้าศรีมะดัน ใบต้นลำดวน เรียกว่าผ้าศรีลำดวน และผลดิบของมะเกลือ เรียกว่าผ้าศรีมะเกลือ จะทอด้วยลายเอกลักษณ์ คือลายลูกแก้ว มีการแส่วตกแต่งด้วยเส้นด้าย หรือเส้นไหม ด้วยลายที่ประณีตและสวยงาม บางชุมชนจะตกแต่งด้วยกระดุมเงินพดด้วง เพื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์และความมั่งมีของผู้สวมใส่ ผสมผสานกับงานแส่ว เป็นงานหัตถศิลป์ประจำถิ่นศรีสะเกษที่งดงามและเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค (2563 : 21-23) กล่าวว่า การนำศิลปะและหัตถกรรม (Art & Craft) จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ในการออกแบบ สร้างสรรค์ เป็นศาสตร์องค์ความรู้หนึ่งที่มีความน่าสนใจและสามารถนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ในการสร้างสรรค์ต่อยอดคือ การออกแบบหัตถอุตสาหกรรม โดยแนวคิดนี้เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการคิดและผลิตจากการผสมผสานระหว่างทักษะทางภูมิปัญญา วัฒนธรรมและความเชี่ยวชาญเชิงศิลปหัตถกรรม ผนวกกับความคิดเชิงสร้างสรรค์ทางการออกแบบและกระบวนการวิธีเชิงอุตสาหกรรม เพื่อก่อเกิดแบบลักษณ์ที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับรูปแบบวิถีชีวิตรสนิยมร่วมสมัยโดยมีกลิ่นอายทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของมนุษย์ ทำให้การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถ

อุตสาหกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น ต่อยอดทักษะเชิงช่างและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของ อาชัญ นักสอน (2558 : 215-216) กล่าวว่า การออกแบบหัตถอุตสาหกรรมไทยนั้น ต้องทำความเข้าใจเชิงรากดั้งเดิมของมรดกเชิงวัฒนธรรมด้วย เพราะถือเป็นการนำคุณค่าเชิงวัฒนธรรมดั้งเดิม มาคลี่คลาย กลายเป็นองค์ประกอบของการออกแบบเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์

การออกแบบและพัฒนาเครื่องแต่งกาย มีองค์ประกอบสำคัญ ที่นำไปสู่การพัฒนาเครื่องแต่งกายให้สอดคล้องกับความต้องกับของผู้บริโภคและแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 1) คุณสมบัติของผ้า 2) พฤติกรรมผู้บริโภค 3) อัตลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ และ 4) งานหัตถศิลป์พื้นบ้านจังหวัดศรีสะเกษ จากการประเมินคุณภาพของเครื่องแต่งกาย พบว่าเครื่องแต่งกายจากผ้าไหมใยเปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ที่มีคุณภาพมากที่สุด ชุดรูปแบบของสูทแฟชั่น (Blazer) ตัดเย็บแบบแจ๊คเก็ตสูท ด้วยเนื้อผ้าพื้นบ้านที่ผสมผสานความแปลกใหม่ของใยเปลือกทุเรียน ตกแต่งลวดลายแส่วเพิ่มความสวยงามและแปลกใหม่ให้กับชุด มีผิวสัมผัสของเนื้อผ้าที่ดูขรุขระ มีโทนสีส้มลาวา มีความแฟชั่นมากกว่าแจ๊คเก็ตสูททั่วไป ซึ่งได้ออกแบบให้ใส่ให้คุมโทนกับกางเกงด้วยเพื่อความเรียบหรูดูดี รูปทรงสำหรับเบลเซอร์ชุดนี้จะไม่ฟิตรัดจนเกินไป ใส่สบายคล่องตัว โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์มีศักยภาพสามารถนำไปผลิตและจำหน่ายได้จริง รองลงมา คือผลิตภัณฑ์มีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิษฏ์ ลือนาม และวิชิต คลังบุญครอง (2555 : 44) ได้ศึกษาลวดลายก่อนประวัติศาสตร์รวมทั้งลวดลายพื้นถิ่นมาใช้ในการตกแต่งลวดลายบนผิวผลิตภัณฑ์ ผลวิจัยพบว่า การออกแบบลวดลายที่มีอัตลักษณ์ ลวดลายในงานหัตถกรรมและลวดลายผ้าพื้นถิ่นที่นำมาใช้ตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาเพิ่มมูลค่าและสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 การวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์จากเส้นใยพืชสามารถเข้ามาช่วยในการพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองของทุกจังหวัดได้ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่แตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 เปลือกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษมีจำนวนมาก และมีคุณสมบัติที่ดี จังหวัดศรีสะเกษควรส่งเสริมให้นำเปลือกทุเรียนมาใช้หมุนเวียนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดศรีสะเกษ สอดคล้องกับแนวทาง BCG ซึ่งเป็นเศรษฐกิจแนวใหม่ที่ภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญ

2.2 ผ้าไหมใยเปลือกทุเรียน เป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนทุเรียนภูเขาไฟของจังหวัดศรีสะเกษได้ ควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มทอผ้าในพื้นที่ที่ปลูกทุเรียนหันมาเรียนรู้แล้วนำไปพัฒนาผ้าทอของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ตลอดทั้งปี

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 กระบวนการสกัดเส้นใยเปลือกทุเรียนเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างสิ้นเปลืองทรัพยากรด้านเวลาและเชื้อเพลิง อีกทั้งยังต้องมีการจัดการน้ำเสียที่ดี เพื่อไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้นควรมีนวัตกรรมที่จะใช้ให้กระบวนการสกัดเส้นใยเปลือกทุเรียนง่ายขึ้น และประหยัดทรัพยากรได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิจติพงษ์ ประชาชิต. (2561). การสร้างแบรนด์และออกแบบโฆษณาดิจิทัลทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 10 (2), 296-297.

กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค (2563) . แนวคิดการนำมิติทางวัฒนธรรมสู่การออกแบบสร้างสรรค์ที่สับสน. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 21 (2), 21-23.

ศิษฏ์ ลือนาม. (2555). การพัฒนาลวดลายตกแต่งบนเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนองเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 7 (21), 44-45.

เสาวณีย์ อารีจงเจริญ และคณะ. (2556). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยตะไคร้.* รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

อภิรัติ โสพศ. 2555. *การพัฒนาแป้งปั้นจากเปลือกทุเรียนสำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก.* รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

อาชัญ นักสอน. (2558). กระบวนการสร้างงานศิลปหัตถกรรมกับฝ้ายทอมือ "แสงดา บันสิทธิ์". *ศิลปกรรมสาร*. 10 (1), 215-216.

Rosliana Lubis. (2018). Characterization of durian rinds fiber (Durio zubinthinus, murr) from North Sumatera. *AIP Conference Proceedings*. 1 (3), 52–58.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

Innovative Leadership of School Administrators in Piyamit Consortium Under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office

วุฒิชัย แม้นรัมย์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Wuttichai Manram
Eastern Asia University, Thailand
E-mail: wuttichai_manram@tbs.ac.th

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนและเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประชากรได้แก่ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 513 คน จาก 5 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตปิยมิตร สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่าง 217 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.919 มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ และผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงตามคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงาน

วันที่รับบทความ : 6 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 14 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 19 มีนาคม 2566
Received: March 6 2023; Revised: March 14 2023; Accepted: March 19 2023

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการบริหารความเสี่ยง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง 3) แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี คือ ผู้บริหารควรมองถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และต้องรู้จักการบริหารความเสี่ยงขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารโรงเรียน

Abstracts

The objectives of this To study the effect of innovative leadership on school administration and compare teachers' opinions on innovative leadership affecting school administration, classified by education level, work experience and school size and to propose the guidelines to promote the innovative leadership for school administration in Piyamit Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The population was 513 teachers from five schools of Piyamit Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The sample was 217 teachers in Piyamit Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office, which was calculated using Krejcie and Morgan's table. A five-scale rating questionnaire was used as a research instrument for data collection. The instrument's reliability value was 0.919 and a consistency index ranged from 0.67-1.00. Statistics used for data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation and One-way analysis of variance, Scheffe's method used for pairwise comparison when differences were found. An interview form was used as a tool to interview informants, comprising six experts. Data were analyzed by content analysis.

The results of this study indicated that 1) teachers' opinions on innovative leadership affecting school administration for both overall and individual aspects were at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was creativity, followed by teamwork, creation of an innovative organizational climate, risk management, and change vision, 2) the samples with different education level and work experience had indifferent opinions for both overall and individual aspects on innovative leadership affecting school administration in Piyamit Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office, 3) the samples working at different school size had indifferent opinions on overall innovative leadership affecting school administration in Piyamit Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. When individual aspects were considered, the samples had different opinions on change vision and risk management with a statistical significance level of .05, while they had indifferent opinions on other aspects. 3) the guidelines to promote the innovative leadership for school administration in Piyamit

Consortium under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office include that potential changes should be considered by school administrators as information for determining the vision, giving importance to creating an innovative organizational climate, acting as a good role model, and possessing risk management skills, which will drive the school to excellence.

Keywords: Innovative Leadership; School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ส่งผลให้เทคโนโลยีมีเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันทันทีด้วยนวัตกรรม การเกิดขึ้นของนวัตกรรมใหม่ที่เปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ รวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งไปอย่างฉับพลัน การเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันทันที และไม่มีใครตอบได้ว่าที่สุดแล้วมันจะส่งผลต่อการใช้ชีวิตของเราอย่างไรในอนาคต ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษานั้นส่งผลให้เกิดการ สร้าง พัฒนานวัตกรรมการศึกษาขึ้นอย่างมากมาย เพื่อให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นวัตกรรมด้านการศึกษาหลายๆ นวัตกรรม มีการพัฒนาการจนเกิดประสิทธิภาพที่ทำลายล้างด้านระยะทาง สถานที่ และเวลาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานออกไป การเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

การบริหารโรงเรียนให้ตอบสนองกับนวัตกรรมการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายเกิดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเป็นพื้นที่ในการนำร่องในการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายต่าง ๆ เป็นการนำร่องก่อนที่จะมีการประกาศใช้นโยบายทั่วประเทศ สนามปฏิบัติการเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการศึกษาของประเทศ มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ลดความเหลื่อมล้ำ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ตรงตามความต้องการของพื้นที่ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กระจายอำนาจสู่โรงเรียนตามศักยภาพและความพร้อม ส่งเสริมโรงเรียนเป็นนิติบุคคล สามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมกับภาคีเพื่อการศึกษาไทย (Thailand Education Partnership หรือ TEP) ได้สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติจริง (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562, 2562 : 103-104) นวัตกรรมการบริหารจัดการของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินโครงการพัฒนา นวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติขึ้น เพื่อศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลาย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างปฏิเสธไม่ได้ การก้าวสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้บริหารโรงเรียนในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องอาศัยการบริหาร

จัดการสมัยใหม่อย่างมีศิลปะในการทำงาน ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสิ่งสำคัญคือการพัฒนาคนทางความคิด เพื่อให้คนพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มาขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (ฐิตินันท์ นันทะศรี และคณะ, 2563 : 11)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน เป็นข้อมูลในการส่งเสริมทักษะ ให้ผู้บริหารมีทักษะด้านนวัตกรรม จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมต่างๆ ต่อการบริหารโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียนจะต้องสอดรับกับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากจะสามารถนำพาการบริหารจัดการให้มีความสะดวกรวดเร็ว และสร้างสรรค์สู่การพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 513 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในในโรงเรียนสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 217 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion, and Morrison, 2011 : 147) เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำมาหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล, 2561 : 3)

1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและประเมินแนวทางที่เหมาะสมในส่งเสริมการนำภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ชาญการพิเศษ จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน ครูวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามในรูปแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการบริหารความเสี่ยง

2. แบบสัมภาษณ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการบริหารความเสี่ยง

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยทำการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากนักวิชาการและผู้ที่ศึกษาไว้ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ใช้เกณฑ์จากองค์ประกอบที่มีความถี่สูง (ความถี่ตั้งแต่ 7 ขึ้นไป) ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรมประกอบด้วย 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นแนวทางที่ใช้ในงานวิจัย

3.2 กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ได้จากการสรุปองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3.3 สร้างข้อคำถามของ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในแต่ละข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดขึ้น

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence -IOC) ได้ค่าตั้งแต่ 0.67 - 1.0

3.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องแล้วไปทดสอบ (Try Out) กับครูโรงเรียนธัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbrash's Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrash) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.919

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นเปลี่ยนเป็นรูปแบบไฟล์ดิจิตอล โดยใช้เครื่องมือสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ Google Form จากนั้นนำไฮเปอร์ลิงก์ (hyper link) ที่ได้รับแนบไปพร้อมกับหนังสือนำที่ออกโดยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลและช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังคงแนบแบบสอบถามและซองเอกสารสำหรับการส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 209 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.31 ของแบบสอบถามทั้งหมด ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป ในส่วนของแบบสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้ นำส่งหนังสือนำที่ออกโดยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย และนัดหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. วิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ของข้อมูล

5.2. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นรายด้านและภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกความหมาย 5 ระดับ (Semantic Differential) เป็นรายข้อและรายด้าน โดยยึดเกณฑ์ค่าระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.3. เปรียบเทียบความแตกต่างตามระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t- test) เปรียบเทียบความแตกต่างตามประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé’s Multiple Comparison Method) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ และนำมาตั้งแป็นคำถามใช้สัมภาษณ์ แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

5.5. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

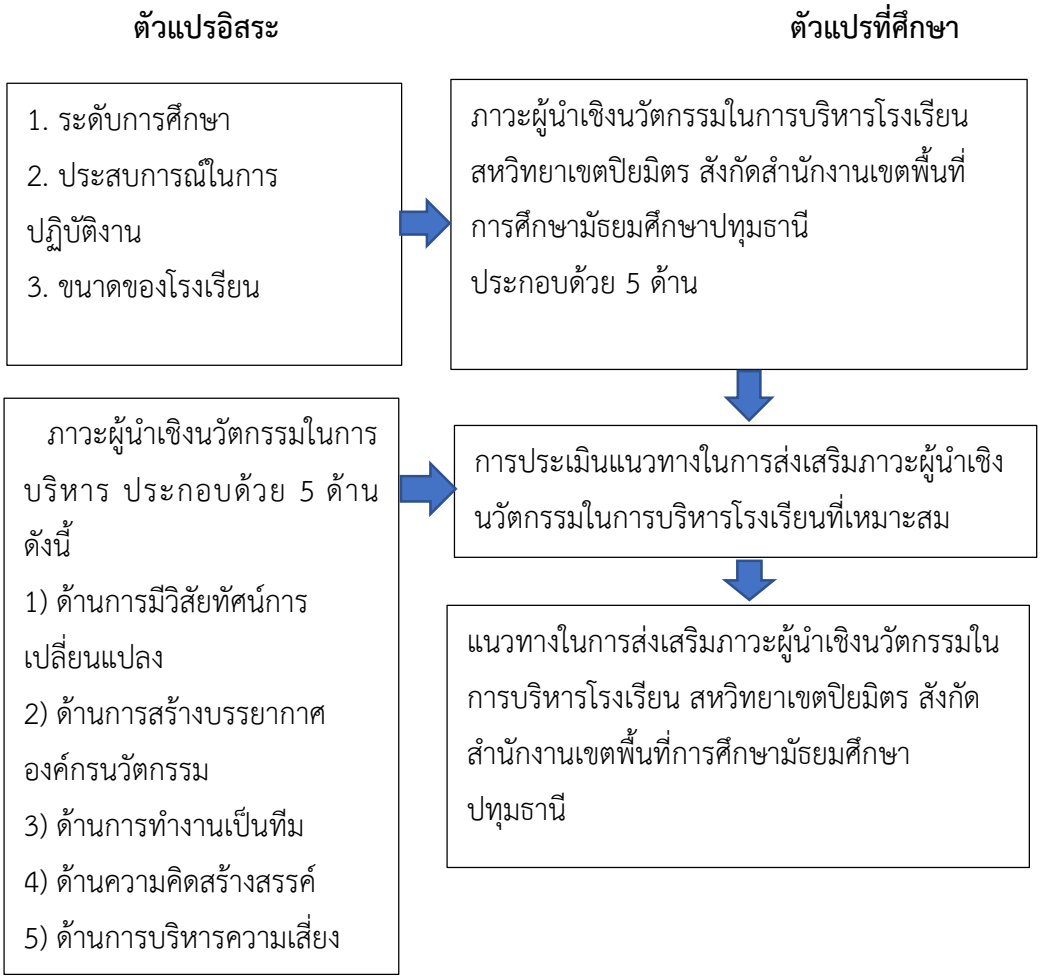

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน	(n=209) ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	3.66	0.19	มาก
2. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.83	0.34	มาก
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.82	0.38	มาก
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.90	0.29	มาก
5. ด้านการบริหารความเสี่ยง	3.75	0.26	มาก
รวม	**3.79**	**0.13**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, SD=0.13) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 3.90, SD=0.29) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 3.82, SD=0.38) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X}$ = 3.83) ด้านการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X}$ = 3.75, SD=0.26) และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 3.6, SD=0.19)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน

(n=209)

	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	3.65	0.19	3.67	0.18	-0.809	0.420
2	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.86	0.33	3.78	0.35	1.867	0.063
3	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.77	0.39	3.89	0.35	-2.156	0.032
4	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.90	0.31	3.91	0.26	-0.180	0.857
5	ด้านการบริหารความเสี่ยง	3.76	0.27	3.74	0.26	0.565	0.573
	รวม	**3.79**	**0.13**	**3.80**	**0.12**	**-0.332**	**0.740**

จากตาราง 2 พบว่า ครูในสังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, SD=0.13) มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80, SD=0.12)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ระหว่างครูที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีและมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านจากตาราง 3 พบว่า ครูในสังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน 2-4 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, SD=0.13) ตั้งแต่ 5-10 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80, SD=0.13) และ10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.78, SD=0.13)

(n=209)

	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน	ตั้งแต่ 2-4 ปี		ตั้งแต่ 5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป		F	*Sig*
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	3.63	0.20	3.68	0.17	3.66	0.19	1.101	0.334
2	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.86	0.36	3.79	0.32	3.84	0.33	0.918	0.401
3	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.80	0.37	3.85	0.37	3.82	0.39	0.328	0.721
4	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.91	0.32	3.91	0.27	3.88	0.27	0.384	0.682
5	ด้านการบริหารความเสี่ยง	3.75	0.27	3.77	0.26	3.74	0.26	0.275	0.760
	รวม	**3.79**	**0.13**	**3.80**	**0.13**	**3.78**	**0.13**	**0.271**	**0.763**

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน 2-4 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

		(n=209)							
	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน	**ขนาดกลาง**		**ขนาดใหญ่**		**ขนาดใหญ่พิเศษ**		F	*Sig*
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	3.61	0.19	3.67	0.18	3.70	0.17	4.07*	0.018
2	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.83	0.35	3.88	0.33	3.75	0.32	2.69	0.071
3	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.88	0.42	3.80	0.33	3.81	0.39	0.83	0.438
4	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.91	0.28	3.92	0.30	3.86	0.28	0.942	0.392
5	ด้านการบริหารความเสี่ยง	3.83	0.27	3.72	0.26	3.72	0.25	3.63*	0.028
	รวม	**3.81**	**0.14**	**3.79**	**0.12**	**3.77**	**0.12**	**1.63**	**0.198**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าครูในสังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81, SD=0.14) ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, SD=0.12) และขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, SD=0.12)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการบริหารความเสี่ยง แตกต่างกัน

3. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และมองถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นผู้มีองค์ความรู้ในการมองการไกล ใส่ใจต่อบริบทแวดล้อม กล้าที่จะก้าวจากสิ่งเดิมๆ ไปสู่สิ่งที่คาดหวังอยากให้เป็นในอนาคต มองถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ข่าวสาร เพื่อดูแนวโน้ม ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอน องค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้ครู ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์โรงเรียนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน อาจจะเป็น 3 หรือ 5 ปี การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยนำพาโรงเรียนเป็นโรงเรียนชั้นนำ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือการนำนวัตกรรมที่เกิดจากการสร้างด้วยตนเอง หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับ เข้ามามีส่วนช่วยในการทำงาน จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

3.2 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรมีความรักในองค์กร ทำให้นวัตกรรมเป็นเรื่องใกล้ตัวขับเคลื่อนองค์กรด้วยระบบบริหารจัดการ แบบหลักการกระจายอำนาจ ให้บุคลากรมีอำนาจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พยายามหาแนวทางในการทำงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น ที่สำคัญจะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ช่วยในการทำงาน ออกแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตามความเหมาะสมขององค์กร สิ่งสำคัญผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำที่แสดงบทบาทผ่านทัศนคติหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการสร้างบรรยากาศภายในองค์กรอย่างชัดเจน ย่อมส่งผลให้บุคลากรได้แนวทางในการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้โรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานที่ดี การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันในองค์กร สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้อบอุ่น ผ่อนคลาย เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการทำงานเป็นทีม

สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ปฏิบัติงานร่วมกันภายในฝ่ายบริหารด้วยความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ต้องมีความเคารพสิทธิ รู้หน้าที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของทีม ไม่ยึดติด

กับกรอบเดิม สำหรับการมอบหมายงานนั้นให้คำนึกถึงความถนัดของบุคลากรแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม ส่งเสริมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาการเรียนของนักเรียนด้วยกระบวนการ PLC ผลที่ได้ไม่เพียงส่งผลต่อนักเรียนเพียงอย่างเดียวแต่ยังเป็นการส่งเสริมการงานเป็นทีมของบุคลากรอีกด้วย การปฏิบัติงานด้วยระบบทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้มีประสิทธิผลและเกิดความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ สร้างผลสำเร็จได้อย่างยอดเยี่ยม และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

3.4 ด้านความคิดสร้างสรรค์

สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ตามบริบทขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ทันโลกที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมุ่งที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงานที่กระตุ้นการระดมความคิดให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ในโอกาสต่างๆ เช่นการประชุมประจำเดือน หรือการประชุมอื่นๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ไม่แสดงออกถึงการขัดขวางการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารนั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์โดยชอบที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แสดงออกถึงการมีความสุขและสนุกกับการทำงาน ใช้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการโรงเรียน

3.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง

สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้จักการบริหารความเสี่ยง เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในโรงเรียนจะต้องมีแผนการรับมืออย่างฉับไวและปลอดภัย ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในองค์กร หรือเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงนั้น เป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุผล มีหลักการ ผู้บริหารจะต้องหาทางลดหรือป้องกันความเสียหาย ในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า สำหรับโรงเรียนที่มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดี ผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการวางแผนและจัดทำเอกสารอย่างเป็นระบบที่ดีด้วย มีคณะดำเนินงานพร้อมที่จะค้นหาและจัดการกับความเสี่ยงที่พบโดยไม่หลบเลี่ยงปัญหาหลังจากการประเมินความเสี่ยงขั้นต้นแล้ว ผู้บริหารควรจะมีการทำซ้ำอีกตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อตรวจสอบความเสี่ยงเดิม และค้นหาความเสี่ยงใหม่ ๆ อยู่เสมอ มุ่งสู่องค์กรที่มีวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริหารความเสี่ยงและด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสหวิทยาเขตปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เนื่องจากบริบทต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลง ความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน เทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ เป็นสิ่งสำคัญที่คอยกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียน แสวงหาหนทางในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ด้วยกระบวนการที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ เชือกพรม (2564 : 78) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองด้านการมีภาวะผู้นำด้านนวัตกรรม ตามบริบทต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสื่อโซเชียลมีเดีย มีการนำเสนอด้านนวัตกรรมกรรมการศึกษาที่หลากหลาย ส่งผลโดยตรงให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการตื่นรู้ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้นำด้านนวัตกรรม ขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ สุพรรษา แก้วสีหมอก (2565 : 1) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรอบรู้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหาร

โรงเรียนเปิดโอกาสให้ได้รับนโยบายและกลยุทธ์เกี่ยวกับเทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ ในทิศทางเดียวกัน โดยมีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำในการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยี นำนวัตกรรมมาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปาริฉัตร นวนทอง (2565 : 90) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน การบริหารงานย่อมมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละขนาดโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม ในการบริหารจัดการโรงเรียน การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียน อย่างรอบด้าน ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยกระบวนการที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน สอดล้องกับ ซานีรา สุมาลี (2565 : 94) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลผลการวิจัย พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุวิมล ตันสิงห์ (2564 : 114) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า หากพิจารณาเป็นรายด้านพบวากลุมตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นตอภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการบริหารงานยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อย่างท้าทาย มีการคำนึกถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์แนวโน้มที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีองค์ความรู้ในการมองการไกล กล้าที่จะก้าวจากสิ่งเดิมๆ ไปสู่สิ่ง

ที่คาดหวังอยากให้เป็นในอนาคต บริหารจัดการงานด้านต่างๆ เพื่อแก้ไข พัฒนางาน สร้างโอกาสได้ในทุกสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดีนั้นต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่มีความเหมาะสม ที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ข่าวสาร เพื่อดูแนวโน้ม ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอน องค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลงได้ และที่ขาดไม่ได้คือต้องส่งเสริมให้ครู ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยนำพาโรงเรียนเป็นโรงเรียนชั้นนำ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

3.2 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน แสวงหาความรู้จากแหล่เรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบความคิดที่เป็นประโยชน์และมีความแตกต่าง เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรมีความรักในองค์กร เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการสื่อสารกันอย่างสร้างสรรค์ ทำให้นวัตกรรมเป็นเรื่องใกล้ตัว สร้างชุมชนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม โดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน นักเรียนมีความสุขในการเรียน สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีแรงผลักดันในการทำงาน ขับเคลื่อนองค์กรอย่างเป็นระบบ มีเครื่องมือวัดความสำเร็จของงาน และมีการนิเทศด้วยวิธีการที่เป็นเลิศ พยายามหาแนวทางในการทำงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำที่แสดงบทบาทผ่านทัศนคติหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการสร้างบรรยากาศภายในองค์กรอย่างชัดเจน ย่อมส่งผลให้บุคลากรได้แนวทางในการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมร่วมกัน

3.3 ด้านการทำงานเป็นทีม แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ให้สมาชิกในทีมมีความภาคภูมิใจร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทุกฝ่าย ทุกคน มีความเคารพสิทธิ รู้หน้าที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของทีม ไม่ยึดติดกับกรอบเดิม มอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่โดยคำนึงถึงความถนัดของบุคลากรแต่ละคนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมต่างๆ ให้มีมากขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม พร้อมทั้งส่งเสริมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาการเรียนของนักเรียนด้วยกระบวนการ PLC สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอย่าง

สม่ำเสมอ และอย่าลืมที่จะเสริมแรงทางบวกให้กับบุคลากร ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการทำงานเป็นทีม การปฏิบัติงานด้วยระบบทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้มีประสิทธิผลและเกิดความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

3.4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดริเริ่มสิ่งใหม่ หรือสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนองค์กร เพื่อให้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมุ่งที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงานที่กระตุ้นการระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์ ประยุกต์วิธีการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ๆ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ไม่แสดงออกถึงการขัดขวางการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ เมื่อมีเวลาว่างช่วงปิดภาคเรียนควรมีการไปศึกษาดูงาน ในองค์กรที่มีความโดดเด่นด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรใช้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการโรงเรียน

3.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง แนวทางในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักการบริหารความเสี่ยง ด้วยวิธีต่างๆ โดยใช้ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อสร้างความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กร มีกระบวนการวางแผนและจัดทำเอกสารอย่างเป็นระบบที่ดี มีคณะดำเนินงานพร้อมที่จะค้นหาและจัดการกับความเสี่ยงที่พบโดยไม่หลบเลี่ยงปัญหา ในส่วนของการบริหารบประมาณนั้นโรงเรียนจะต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กร และผู้บริหารจะต้องมีความพร้อมในการรับมืออย่างฉับไว พร้อมทั้งจะต้องเป็นวิธีการที่มีความปลอดภัย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการบริหารความเสี่ยง มุ่งหวังพัฒนาองค์กรที่มีวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้ผลลัพธ์ภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงขององค์กรแสดงประสิทธิผลดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงในระดับสูงกว่านี้เนื่องจากจะเป็นสิ่งที่เป็นหนทางในการนำพาโรงเรียนสู่โรงเรียนชั้นนำ บริหารจัดการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถในการสำรวจหาข้อมูลสารสนเทศความรู้ใหม่ๆ ที่แตกต่างมาใช้ประกอบการพัฒนาความคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายที่ชัดเจนกว้างไกล แปลกใหม่สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ในบริบทต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนในระดับอื่นๆ ในพื้นที่อื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

2. ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่องานวิชาการ หรืองานด้านอื่นๆ ของโรงเรียน

3. ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูและนักเรียน โดยศึกษาตัวแปรด้านอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562. *ออนไลน์*. สืบค้น เมื่อ 10 มกราคม 2566. แหล่งที่มา https://www.moe.go.th.

ฐิตินันท์ นันทะศรี, วาโร เพ็งสวัสดิ์, วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 17 (79), 11.

ซานีรา สุมาลี. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล*. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ*. 13 (1), 1438-1441.

สุพรรษา แก้วสีหมอก. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7 (8), 420.

สมพงษ์ เชือกพรม. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุวิมล ตันสิงห์. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education (7th Ed.)*. New York: Routledge

Study on the Nationalization in the Development of Chinese Popular Music

Chen Yanan,

Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan

Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 1058554428@qq.com

****

Abstracts

In the course of decades of development of Chinese popular music, many times of national expansion have been formed, fully showing the unique cultural personality of Chinese pop music.This study focuses on three important upsurges of the nationalization of Chinese pop music.Looking at the existing academic theoretical achievements, it has not paid enough attention to the nationalization of Chinese pop music, and has not formed a clear theoretical description of the reasons, characteristics, performance, and social influence of nationalization.Therefore, this study strives to fill the research gaps in these aspects with practical actions. Through the analysis of historical documents and audio-visual videos, it can fully demonstrate the course of the nationalization of Chinese popular music, and promote it to form a more distinctive and better development in the future. Promoting Chinese contemporary pop music culture can demonstrate the cultural charm of the oriental power in an independent way that combines Chinese and Western styles.

Keywords: Chinese Popular Music;Nationalization; Development of History

Introduction

Pop music, as a form of Western music, arose alongside the Industrial Revolution and took its fundamental form in the early twentieth century. After more than a century of development and transformation, it has produced numerous outstanding musical works and become one of the most significant musical genres in contemporary social and cultural life. The development of Chinese pop music is enhanced by the exposure to European and American pop music, as well as Hong Kong and Taiwan pop music. In order to make contemporary popular music works meet the audio-visual needs and aesthetic orientation of the public, we will continue to explore new "nationalization models" in the process of music art creation, and infiltrate the traditional culture and national elements of the Chinese nation into the lyrics and composition of contemporary popular music. , arrangement, etc., to create a popular music style with traditional style and national characteristics.

* Received: June 8 2023; Revised: June 14 2023; Accepted: June 23 2023

Chinese contemporary pop music presents new changes and new features, whether it is pop music creation theme, creation content, expression form, etc., all reflect the trend of nationalization and diversification. (Wang Linjing; 2022) In the independent development, Chinese language and literature and Chinese music melody, tune, and cadence are integrated, which has become representative of the nationalization and localization of pop music and shows the extreme adaptability and compatibility of pop music.

Research Objective

1.From the perspective of national culture, based on the premise of summarizing the elements of law and national development, this study's primary mission and objective is to propose ideas and suggestions for future development.

2.From the perspective of culturalism, fill the gap in this research field.

3.Only with a thorough understanding of the evolution of Chinese contemporary mainstream music will we be able to demonstrate to the world the splendor of China's distinctive national culture.

4.This study serves as a resource for the problems that exist in the evolution of popular music in Thailand and other nations.

Research Methodology

The design of research methods can substantially enhance the effectiveness and outcomes of research. On the basis of existing research objects and objectives, scientific and practical research methods can be used to fully obtain research observations at a variety of levels and aspects, resulting in satisfactory research outcomes.

Literature review method

The application of the literature review method allows for the avoidance of excessive repetition of existing research results, as well as the understanding of the perspectives of existing researchers based on their real emotions during the observation and thinking processes in order to locate the appropriate center of gravity for the further development of this research.

Music analysis

In the process of analyzing and observing artistic works, music analysis is the most intuitive, practical, and ontological research method, as well as the premise and foundation for all other cultural disciplines.

Fieldwork method

A field investigation is required for this study on the nationalization of popular music. Composers, performers, and promoters of popular music are all involved in the realm of popular music. Consequently, the interview with them will be more natural and the outcomes and benefits will be greater.

Interdisciplinary method

This study explores a specific topic from the perspective of music analysis via case study analysis. It must also incorporate relevant knowledge and the crossover of sociology, communication, aesthetics, and popular music anthropology by integrating disciplines comprehensively.

Research Scope

Pop music, as a form of western music. The development of Chinese pop music benefits from the enlightenment of European and American pop music and Hong Kong and Taiwan pop music. In the independent development, Chinese language and literature and Chinese music melody, tune and rhythm are integrated, which has become the representative of the nationalization and localization of pop music, and also shows the extremely strong adaptability and compatibility of pop music itself.

Research Findings

On the basis of collection and classification, the study will conduct in-depth analysis and reflection on pertinent literature, clarify the research subjects of papers in various fields, select their key perspectives, refine the innovation of the research, and provide a sufficient foundation for the research. In the comparative analysis of the papers and works on the subject of "the nationalization of Chinese popular music," there are both accomplishments and shortcomings. According to a search of nearly ten academic databases, including the China Doctoral Dissertation Full-Text Database, the China Excellent Master Dissertation Full-Text Database, and the National Standard Full-Text Database, more than eighty academic accomplishments closely related to the research were found.

Historical development of Chinese pop music nationalization from 1930 to present

1.The Early rise of the nationalization of Chinese popular Music (Old Shanghai Tunes in 1930s)

In the first half of the 20th century, pop music came to China across the sea. Western music represented by jazz gained a foothold and development in the city of Shanghai, thus launching the first stage of communication and expansion of pop music in China. Since the Opium War, China fell into a semi-colonial and semi-feudal society, and Shanghai officially opened its trade port in 1843. With the continuous influx of Western powers, the city of Shanghai was objectively influenced by more Western culture. Combined with the formation of local culture itself, the city became one of the most open cultural gathering places in China at that time, which also laid a solid foundation for the penetration of western pop music.

1. The popularity of jazz in Shanghai

In 1920s and 1930s, Shanghai was full of revelery and dancing. This form of musical expression of jazz is the most important style characteristic of Western popular music at this moment. The performance venue is arbitrary and does not require strict theatrical conditions like classical music. The music itself has typical cultural affinity, and the unique and novel music style is quite different from the previous Chinese folk music melody, which also makes Shanghai citizens quickly love this form of music.

2. Li Jinhui's exploration

Li Jinhui, one of the founders of Chinese popular music, played an important role in laying the foundation for the development of Chinese popular music and the integration of western music and Chinese national culture. His creative practice also provided a favorable path for the nationalization of Chinese popular music. For example, Li Minghui's "Drizzle" had a great social impact at that time. Li Jinhui's contribution is not only to composing, but also to promoting the development of Chinese popular music as a whole, making it a part of Chinese culture and gaining recognition on the international stage. (Figure 1)

《Drizzle》

The drizzle kept falling

A slight wind was blowing

The breeze drizzled and the willow was green

Ouch, ouch, Liu Qingqing

Kissy don't want your money

Figure 1 Brief score snippet of Li Minghui's Drizzle (EMI Recording)

Influenced by the outbreak of the Anti-Japanese War, Shanghai's music culture gradually changed into revolutionary songs with the spirit of anti-Japanese propaganda.

2. The Maturity of the nationalization of Chinese Pop Music (" Northwest Style "in 1980s)

In the late 1970s, China's reform and opening-up brought unprecedented cultural openness and freedom, which gave birth to the development of popular music. With the passage of time, the music industry in mainland China has set off a wave of "northwest wind", and a large number of works with the same theme, style and content have appeared one after another, becoming the most popular theme style of music works. This is the first nationalized wave formed after pop music returned to mainland China after decades, and it is also an important nationalized wave of pop music development.

(1) What is the "Mistral"

In the 80's, there was an unprecedented "northwest wind" in the Chinese pop music world, which was an extremely important cultural phenomenon in the history of pop music development. It represents the pop music creation and performance style to the national culture of an important absorption and feeding. In this process, a large number of pop music works with typical regional cultural styles have been constructed, and many singers and their representative works have been born. The discussion of the cause, significance, gains and losses of the "Northwest Wind" song tide and its relationship with national music in the field of music theory also provided a reference for the social value orientation and basic paradigm for the subsequent development of the nationalization of Chinese popular music. (Shi Yong; 2023)

The term "Northwest wind" comes from a classic pop music piece at that time, "Loess High Slope". "Whether it's the southeast wind or the northwest wind, it's my song, it's my song." (Figure 2)

《The Loess Plateau》

My family lives on the loess plateau

The wind blew down the slope

It doesn't matter if the wind is northwest or southeast

They're all my songs my songs

My family lives on the loess plateau

The wind blew down the slope

Figure 2 Brief score snippet of Loess Plateau

(1) Overview of the development of the "Northwest Wind"

In 1986, Xie Chengqiang composed the song "Xintian You", integrated the northwest tone and singing style, deeply rooted in traditional culture, and overturned people's perception of pop music. In 1989, the "northwest wind" style of pop music began to decline, and the whole Chinese mainland pop music scene entered a period of adjustment of classic oldies. After the explosion of this "Northwest wind" in the 1990s, some creators combined the pop music of the black earth culture in the northeast or the Water city culture in the south of the Yangtze River, which is clearly a continuation of the "Northwest Style" in the Chinese pop music circle. The "Northwest Style" pop music trend is a relatively thorough and pure attempt at nationalization.

3. The Innovation of the Nationalization of Chinese Pop Music (The "Chinese Style" in the early 21st Century)

After the last stage of "Northwest style" nationalization trend, the development of Chinese pop music has entered a new high-speed stage. In the 1990s, Chinese pop music made a qualitative leap. Music works and singers gained market recognition, promoting the development of popular music styles in a diversified direction. At the same time, the gradual deepening of China's market economy also makes Chinese pop music present the trend of industrialization, promoting a more compatible relationship between Chinese pop music and foreign countries. Under this cultural trend, a new wave of nationalization of Chinese pop music was born, which is the emergence of the "Chinese style" trend.

(1) What is "Chinese Style"?

From the perspective of pop music creators, singers and other insiders, "Chinese style" mainly refers to the new generation of pop singers represented by Jay Chou, who are good at integrating Chinese ethnic elements and national culture into their music works at the beginning of the new century. In addition, musical instrument arrangement is also an important part of "Chinese style" pop music, such as the appearance of Erhu, pipa, guzheng and other musical instrument timbre has typical recognition and Chinese nationalized

artistic color. From the perspective of the public on the Internet, in the public cognition, "Chinese style" is mainly reflected as the product formed by the combination of popular music and Chinese culture, with the characteristics of "three ancient and three new", namely, ancient Ci Fu, classical culture, classical melody style, new singing methods, new arrangements and new concepts.

(2) The lasting social influence of "Chinese style"

Different from the two previous nationalization processes of Chinese pop music, In the new century, a large number of "Chinese style" pop music works have not disappeared, but has always maintained strong vitality, and gradually "Chinese style" pop music as the mainstream way of contemporary Chinese pop music creation. Under the guidance of the new creativity, "Chinese style" pop music is more conducive to the formation of a mutual relationship with the diversified new pop music, and at the same time to promote the traditional Chinese culture from the Angle of diversification. Thus forming a kaleidoscope of work creation concept, which makes music works always maintain a sense of novelty.

The nationalization tendency in the development of Chinese popular music

1.The typical idea of the nationalization of popular music in old Shanghai period

As illustrated in the above study, composers are more inclined to choose the way close to Chinese cultural life and social reality to show the color of nationalization, and this trend was formed naturally when the first combination was made. In the 1920s and 1930s, it was easier to form a common denominator with the creation of traditional music culture, thus stimulating the emergence of creative vitality and facilitating the work of a large amount of stylized popular music in a short period of time. Through induction and summary, it can be seen from the aspects of music ontology that nationalized pop music creation in this period has the following outstanding characteristics:

(1) Melodic features based on Chinese traditional music

First of all, from the tonality of the work. As we all know, Chinese traditional music has a specific tonality structure based on pentatonic and heptonal modes, while western popular music works basically continue the Western traditional major and minor tone structure and are created on this basis. Secondly, in terms of the use of thematic tones of musical materials, composers also draw on a large number of national and folk music materials to make their musical forms more Chinese. In addition, in the creation of Shanghai pop music, the orchestration has shown the characteristics of the combination of Chinese and Western.

(2) The content of lyrics with the style of The Times

On the one hand, the content presentation of the lyrics of old Shanghai pop music in the 1920s and 1930s has typical characteristics of ancient poetry culture. For example, Li Jinhui adapted the song "New Red Bean Poems" from Wang Wei's poems, and also created many works with traditional Chinese poetry culture, such as "Poem on Banana Leaf" and "Moonlight Night Ci". On the other hand, the creative process of some songs shows the unique cultural customs of old Shanghai at that time, which on the one hand gives consideration to the characteristics of The Times in the creative content of the lyrics of popular music, and at the same time reflects the unique color of regional culture.

(3) The study and imitation of Western cultural style

First, foreign forms of entertainment imported from abroad opened the way for the expansion of Western pop music in China. In terms of music performances, various forms of Western music art have been staged in various theaters and entertainment venues in

Shanghai, including sacred songs and dances and instrumental solo ensembles that have appeared for the first time on the Chinese mainland. On the other hand, in the 1920s, the open and inclusive social and cultural environment of Old Shanghai was also well prepared for the fusion of popular music and the development of nationalism. In addition, the popularity of pop music in Shanghai also reflects the influence of Western cultural trends. Under the comprehensive effect, the transformation of social aesthetic psychology has been formed.

2. The typical idea of the nationalization of popular music in the period of "Northwest Wind"

(1) Northwest music culture highlights

In the 1980s, the development of "Northwest style" Chinese pop music nationalization was in full swing, showing a good combination with the northwest traditional music culture and folk music materials at the art noumenon level, presenting a strong cultural customs of northern Shaanxi. In the process of collecting and sorting out specific musical elements, it mainly reflects the inheritance and development of northwest music culture in the aspects of tonality, rhythm, rhythm, singing methods and expression forms.

(2) The convergence of national spirit in lyric creation

In the era of "Northwest Wind", the lyrics of popular music are no longer confined to the theme of urban life or love, but instead observe and feel the national culture and history of China from a broader perspective, understand the beautiful mountains and rivers of the motherland, and show the love and attachment to the hometown.

(Figure 3)

《The Land of My Love》

My hometown is not beautiful,

Low hut bitter well water;

A river that is often dry,

Attached around the village.

Figure 3 Brief score snippet of I Am So in Love with My Hometown

(3) Chanting and "searching for roots" of thought

In the popular music period of "Northwest Wind", people adopted the way of singing, which broke the traditional singing idea and presented a brand new form of performance. At the same time, the formation of the concept of popular music creation in this period also stems from the emergence of the trend of "searching for roots". This craze inspired a response from the music industry, which together led to the emergence and growth of "Northwest style" pop music.

3. The typical idea of the nationalization of popular music in the period of "Chinese style"

(1) A musical melody based on R&B and Rap

At the beginning of the new century, "Chinese" pop music was mainly in the form of R&B and rap. As far as "Chinese" works are concerned, in the early stage, Chinese singers like R&B and rap because of their overseas study experience, so they are used to taking them as the main style of singing creation and performance. The combination of these styles and Chinese national culture has been virtually formed.

(2) The use of classical image words and distinctive national symbol words

On the one hand, a large number of classical imagery words are used in the lyrics. For example, many "Chinese style" works created by Jay Chou are derived from Fang Wenshan's lyrics, showing high quality in terms of both literary attainments and technical aspects. On the other hand, symbolic traditional cultural words are also widely used in these "Chinese style" works. For example, The Art of War by Sun Zi by Zhe Tao, Cao Cao by Junjie Lin and so on. By borrowing some folk proverbs, the viewer can immediately feel the presentation of traditional Chinese culture, and bring an innate sense of aesthetic intimacy.

(3) Multiple performance ways and multiple social factors intervention

From the perspective of cultural participation, the emergence of "Chinese-style" pop music is not only an accident, but also the inevitable result of the development of Chinese society and pop music in China. Its extensive social and cultural participation is mainly reflected in the following three aspects: Before the rise of "Chinese style", In the middle and late 1990s and the beginning of the 20th century. Chinese popular music compositions were prepared for the emergence of "Chinese style" by adding folk music, religious music and regional cultural materials. The government's cultural protection and support also contributed to this trend. The policy issued in 2004 protected folk culture and established the intangible cultural Heritage protection list. Xinmin music and new folk songs combine traditional folk music and popular culture. Crossover groups such as Twelve Girls Band integrate pop music elements and modern technology, making folk music more fashionable. These trends and practices make the "Chinese style" pop music market has unlimited potential, rich creative motivation, and has emerged one after another.

Discussion

ChineseAccording to the current summary and analysis of the existing academic literature, we believe that the special discussion on the nationalization of Chinese popular music that this research focuses on can effectively make up for the lack of depth and lack of research content in the previous theoretical circles, It really forms a more objective, meticulous and in-depth analysis of the nationalization of Chinese pop music.In the specific process of this study, the nationalization of Chinese popular music is divided into "old Shanghai period", "northwest wind period" and "Chinese style period" for separate research.Based on the collation of literature and materials, a comprehensive and in-depth observation and understanding has been formed, focusing on the form of music works in each period, the identities and attributes of creators and performers, their ability to act, and the reception and feedback of the public.It also pays attention to the different social backgrounds behind the upsurge of popular music nationalization.These research results are obviously innovative, and have not formed a good design and expression in previous academic

theories.However, this study looks at the historical clues of the development of nearly a hundred years, and finally summarizes it as the overall attribute characteristics and social communication ability of Chinese pop music nationalization.These inductions and conclusions can not only understand the theoretical issues of the nationalization of Chinese pop music more clearly, but also promote the further theoretical research on Chinese pop music, so that it can achieve better development results in the current social and cultural environment.Integrate more cultural materials with Chinese characteristics into the expression and presentation of pop music.Promote Chinese pop music to have distinctive characteristics and achieve good social communication effects.

Conclusion

The nationalization process of Chinese pop music has always existed in the past hundred years and has shown periodic explosions, which shows that pop music itself has broad cultural compatibility.Being able to form a close interactive relationship with traditional Chinese culture is also the main academic achievement demonstrated and presented in this study.Through the analysis process of this study, we can understand the typical characteristics of the nationalization of Chinese pop music in various periods. Through comparison and vertical correlation, I also understand the cultural characteristics carried by myself.Obviously, the issue of nationalization of Chinese popular music will continue to emerge. In the follow-up theoretical research process, because popular music is constantly developing and progressing, it will also keep pace with the times in terms of creation and singing expressions.At the same time, China's social development is also making continuous progress, and the presentation of cultural confidence and integration with the international community are also constantly expanding.Therefore, it can be considered that the theoretical proposition about the nationalization of Chinese popular music will be extended, and there will be more new theoretical issues waiting for researchers to pay attention and answer.

References

Fu Lin. (2003). *20 Years of Chinese Popular Music*. Beijing: China Literary Federation Press.

Gao Xuanyang. (2006). *The Sociology of Pop Culture*. Beijing: China Renmin University Press.

JIN Zhaojun. (2012). *Fashion in Broad Daylight.* Beijing: People's Music Publishing House.

Luoqin. (2014). Culture in Music and Music in Culture. Shanghai: Shanghai Painting and Calligraphy Publishing House.

Liu Chenghua. (2002). *Humanistic Interpretation of Chinese Music*. Shanghai: Shanghai Music Publishing House.

Sun Jinan. (2007). *Li Jinhui and Li School Music*. Shanghai: Shanghai Conservatory of Music Press.

Sun Rui. (2004). *A Brief History of Chinese Popular Music*. Beijing: China Literary Federation Press.

Sima Yunjie. (2001). *Cultural Sociology*. Beijing: China Social Sciences Press.

Tang Yating. (2005). *Urban Music Landscape*. Shanghai: Shanghai Conservatory of Music Press.

Zhang Kuizhi. (2015). *Aesthetic Vision of Culture*. Beijing: Social Sciences Academic Press.

Feng Chunling. (2007). Li Jinhui's Historical Thinking of Pop Song Creation[J]. *Journal of Xinghai Conservatory of Music.* 4 (01), 156-162.

Tang Long, Yang Yi. (2015). On the Trend of the Nationalization of Chinese Popular Music[J]. *Journal of Party School of Zhengzhou Municipal Committee of CPC*. 7 (05), 96-98.

Yang Yaohua. (2015). On the Nationalized Characteristics of Chinese Music Creation[J]. *Dramatic Literature*. 3 (04), 22-25.

Liu Guiyong. (2004). The Trend of National Development of Chinese Popular Music[J]. *Musical Instruments*. 9 (05), 268-273.

กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย

Marketing strategies affecting purchasing decision making and customer loyalty in the dialysis machine in Thailand

มณฑิกานต์ เอี่ยมโซ้
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Montikan Aiemso
Eastern Asia University, Thailand
E-mail: montikan@eau.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1)วิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย (2)วิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย (3)เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทยและ(4)วิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม ในประเทศไทย จำนวน 400 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ หาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย ได้แก่ ราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.50 (2) กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และสื่อสารการตลาดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.50(3) กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย ได้แก่การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญาและการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.50และ (4) กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย ได้แก่การสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่มและการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.50

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด; การจัดการลูกค้าสัมพันธ์; การตัดสินใจซื้อ; ความภักดีของลูกค้า

---

* วันที่รับบทความ : 6 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 28 มิถุนายน 2566
Received: February 6 2023; Revised: June 27 2023; Accepted: June 28 2023

Abstracts

The purposes of this research were (1) To analyze marketing strategies affecting purchasing decision making of customer loyalty in dialysis machines in Thailand (2)To analyze the marketing mix strategies that affect the loyalty of the dialysis machines in Thailand (3) To analyze the customer relationship management strategies that affects the decision of the dialysis machine in Thailand, and (4) To analyze the customer relationship management strategies that affect the loyalty of the of dialysis machines in Thailand. using a quantitative research method. The sample group was the participant in the decision to purchase a hemodialysis machine in Thailand. The sample group was 400 dialysis users.Research by using multi- step samplingtechniques. Research instrument of research were questionnaires, and the data were analyzed by descriptive statistics such as frequency, percentage,mean, standard deviationand multiple regression.

Theresults of this research indicated that (1) Marketing strategies influence customers' purchasing decisions. hemodialysis machines in Thailand, including prices and distribution channelsa significant level of 0. 05 (2) Marketing strategies that affect customer loyaltyhemodialysis Machine in Thailandincluding products and marketing communications a significant level of 0. 05 (3) Customer relationship management strategies that effectcustomer purchasing decisionsHemodialysis Machine in Thailand, namely building a relationship based on contract conditionsand building relationships by providing news and informationa significant level of 0. 05, and(4) Customer relationship management strategies That affect customer loyaltyhemodialysis machine in ThailandIncluding creating value- added relationshipsand building relationships with contract terms a significant level of 0.05.

Keywords: Marketing mix;Relationship management; Purchasing decision; Customer loyalty

บทนำ

จากการที่สถานการณ์โรคไตในปัจจุบันที่กำลังเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลกในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีจำนวนผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่กำลังได้รับการ ทดแทนไตจากปี ค.ศ. 2000 มีจำนวน 340,000 รายได้เพิ่มเป็น 817,100 รายเมื่อปีค.ศ. 2009 โดยที่ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการทดแทนไตเพิ่มขึ้นในทุกปี พบว่าเกิดสาเหตุการเสียชีวิต อันดับที่ 9 ของประเทศ (National Kidney Foundation, 2002) โรคไตเรื้อรังจึงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศต่างๆทั่วโลก โดยเฉพาะในระยะสุดท้าย (End Stage Renal Disease) เนื่องจากเป็นโรคที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ผู้ป่วยเป็นอย่างมากและเป็นโรคที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาลที่ต่อเนื่องปัจจุบันมีจำนวนผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายเพิ่มมากขึ้นและส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุจากข้อมูลของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2558 : ออนไลน์) พบว่าอุบัติการณ์ของผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะสุดท้ายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเท่ากับ 35,944คนและ 117,377 คน ในปี พ.ศ. 2557และ 2558 ตามลำดับ และจากข้อมูลการคัดกรองผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในจังหวัดนราธิวาสพบผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อนทางไตและมีแนวโน้มของการเกิดโรคไตเรื้อรังสูงขึ้นในปี พ.ศ.2557–2558มีจำนวน 19,932 คน และ 20,659 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ป่วยที่มี

ภาวะแทรกซ้อนเป็นภาวะไตเรื้อรังระยะที่ 3-5 ที่ต้องให้การดูแลอย่างต่อเนื่องในปี 2558 มีจำนวนมากถึง 6,031 คน (วิชช์ เกษมทรัพย์ และคณะ, 2548 : 28) หรือมีจำนวนที่สำรวจได้ปีละประมาณ 4-6 พันล้านจากผู้ป่วยจากจำนวนผู้ป่วยที่พบทั้งหมดทั่วประเทศ

จากข้อมูลทางสถิติการเกิดโรคไตเรื้อรังข้างต้นนั้น คาดการณ์ได้ว่าในประเทศไทยกำลังประสบกับผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง เป็นระยะสุดท้ายที่เพิ่มมากขึ้น และมีผู้ป่วยที่ต้องฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมีจำนวนมากขึ้น (เอื้อมพร สกุลแก้ว, 2551 : 63) การที่พัฒนาเพื่อรักษาไตวาย มีมาตั้งแต่ ค.ศ. 1854 ไตเทียมเครื่องแรกเกิดขึ้นใน ค.ศ. 1913 ได้มีการรักษาโดยการทำฮีโมไดอะไลซิสให้กับผู้ป่วยเป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1924 ซึ่งได้มีการพัฒนามาตลอด (ธนิต จิรนันท์ธุวัตร และคณะ, 2553 : 335-354) การรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (Hemodialysis: HD) เป็นการรักษาที่มีประสิทธิภาพสูงที่ช่วยลดการคั่งของของเสีย น้ำและเกลือแร่ต่างๆ ในร่างกายได้ในระยะเวลาค่อนข้างรวดเร็ว (กฤษณพงศ์ มโนธรรม และสมชาย เอี่ยมอ่อง, 2545 : 74) ได้กล่าวถึงการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมซึ่งได้เป็นการรักษาผู้ป่วยที่ไตวายเรื้อรังโดยมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่ดีและเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับ (อบเชย อิ่มสบาย, 2552 : 102) ที่ได้กล่าวว่าผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายหลังจากที่ได้มีผู้ป่วยรับการบำบัดทดแทนไตในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การรักษาผู้ป่วยโรคไตด้วยเครื่องไตเทียมในประเทศไทยจึงได้รับความนิยมจากผู้ป่วยโรคไตเป็นจำนวนมาก และจากแนวคิดความภักดีของ (Aaker,1996 : 85) ได้ให้ความหมายถึงชื่อคำเครื่องหมายสัญลักษณ์ มีการออกแบบหรือส่วนประสมเพื่อแสดงถึงความแตกต่างของสินค้าของผู้ผลิตให้แตกต่างไปจากคู่แข่งขันรายอื่น

จากการศึกษาข้อมูลการตลาดของธุรกิจจำหน่ายเครื่องไตเทียม พบว่ามีการขยายตัวของธุรกิจสูงและได้ภาวะการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมเป็นผลมาจากการส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการ อีกทั้งยังมีคู่แข่งรายใหม่และสินค้าต่างออกผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ามากขึ้น โดยนำเสนอจุดแข็งของตัวสินค้า มีการสร้างกลยุทธ์และทำการตลาดในรูปแบบต่างๆ เพื่อขยายฐานกลุ่มลูกค้าเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ และสร้างกลยุทธ์การตลาดในรูปแบบต่างๆ จึงส่งผลให้ผู้บริโภคมีความภักดีต่อแบรนด์ลดลง

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการธุรกิจผู้จำหน่ายเครื่องไตเทียมจึงจำเป็น ต้องมีการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป กลยุทธ์การตลาดจึงได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาด และนำไปสู่การศึกษารูปแบบการตลาด เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียม เพื่อให้องค์กรธุรกิจและผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการคิดค้น สร้างสรรค์ นำไปปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการตลาดแบบผสมผสาน จากการวิจัยที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการศึกษากลยุทธ์การตลาด แต่รูปแบบการศึกษายังไม่กว้างพอ โดยเฉพาะในด้านกลยุทธ์การตลาด การจัดการลูกค้าสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีต่อตราสินค้าเครื่องไตเทียม การวิจัยในเชิงลึกยังมีน้อย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย

2. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย

3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย

4. เพื่อวิเคราะห์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลจากผู้ที่ตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมได้แก่(1) แพทย์ (2) พยาบาล (3) ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อของศูนย์ไตเทียมในประเทศไทยจากศุนย์ไตเทียมทั่วประเทศจำนวน 800แห่ง(ที่ลงทะเบียนสถานพยาบาลฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด)โดยกำหนดขั้นตอนกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มอย่างง่าย (ran sampling) จำนวน 10 แห่งและเก็บแบบสอบถามศูนย์ละ 40 ชุด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ95% โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5% จำนวน 260 คนตามที่เงื่อนไขกำหนด ในการวิจัยครั้งนี้เก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดโดยแบ่งเป็นศูนย์ไตเทียม10 แห่ง ดังนี้

1. มงกุฎวัฒนะ
2. แพทย์รังสิต
3. สายไหม
4. คลินิกเวชกรรมเฉพาะทางไตเทียมราชวัตร
5. แพทย์ปัญญา
6. ประดิพัทธิ์ไตเทียม คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง
7. เปาโล เมโมเรียล
8. พญาไท 3
9. คลินิกเวชกรรมเฉพาะทางไตเทียมราชวัตร (หลักสี่)
10. คลินิกเวชกรรมเฉพาะทางไตเทียมราชวัตรกรุงเทพกรีฑา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (questionnaires) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 7 ข้อเป็นมาตรวัดแบบให้เลือกตอบคำถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดแบบสอบถาม มี 15 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ซึ่งมี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการความสร้างสัมพันธ์แบบสอบถาม มี 12 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม มี 2ข้อ เป็นมาตรวัดแบบให้เลือกตอบคำถาม

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความภักดี มี 15 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือพร้อมกับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบได้ผ่านการหาคุณภาพโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) การหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตามเทคนิค index of item objective congruence (IOC) โดยข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.6 ทุกข้อ สำหรับการหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธี Alpha coefficient ของ (Cronbach,1990) ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.8 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือแบบสอบถาม มีความน่าเชื่อถือ (กัลยา วาณิชบัญชา, 2552 : 174)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

4.1.1 ศึกษาจากหนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้จากการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 งานวิจัยครั้งนี้ การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด และเก็บรวบรวมได้นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการสำรวจ โดยเริ่มจากการแจกแบบสอบถามได้แก่ (1) แพทย์ 24 ชุด (2) พยาบาล 352ชุด (3) ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อของศูนย์ไตเทียมในประเทศไทย 24ชุด

4.2.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับมา

4.3 จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อนข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มานั้นเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์หรือแปลความข้อมูลให้ได้คำตอบของคำถามวิจัยว่า ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถนำมาทดสอบสมมติฐานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง รวมถึงนำมาลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย

3.ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย

4. วิเคราะห์อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทย โดยใช้สถิติวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

5.วิเคราะห์อิทธิพลโดยกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทยใช้สถิติวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

6.วิเคราะห์อิทธิพลการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทยใช้สถิติวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

7.วิเคราะห์อิทธิพลการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้า เครื่องไตเทียมในประเทศไทยใช้สถิติวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

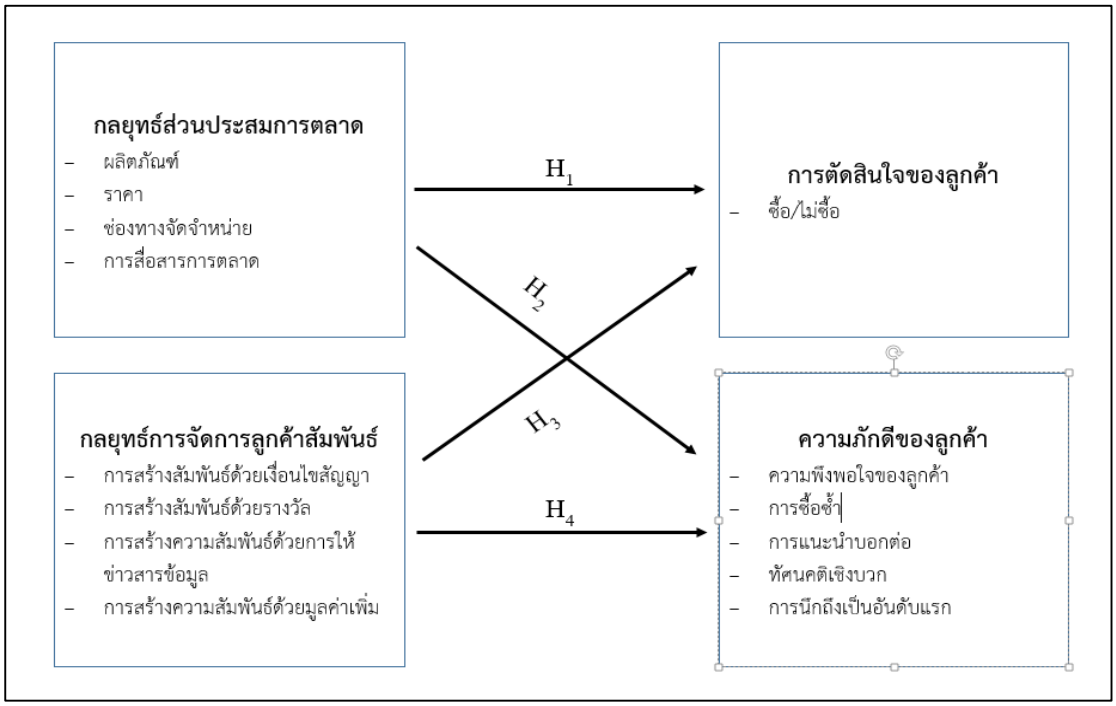

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อพบว่ากลยุทธ์การตลาด ประกอบด้วย ราคา รองลงมาคือช่องทางการจัดจำหน่าย การสื่อสารการตลาด และผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05ผลการวิเคราะห์ส่วนกลยุทย์การตลาดต่อความภักดี พบว่ากลยุทธ์การตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือการสื่อสารการตลาด ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อความภักดี อย่างมีนัยสำคัญที่ .05ผลการวิเคราะห์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่าการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา รองลงมาคือการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูลการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล และการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และผลการวิเคราะห์การจัดการความสัมพันธ์ต่อความภักดีพบว่าจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม รองลงมาคือการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล และการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล มีอิทธิพลต่อความภักดี อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมโดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น

ศูนย์ไตเทียมโรงพยาบาลเอกชน คิดเป็นร้อยละ 54 ระยะเวลาของการดำเนินงานของศูนย์ไตเทียมมากที่สุดคือ 11 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33 ตำแหน่งงานคือพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 88 สถานะภาพของผู้ดำเนินการศูนย์ไตเทียมให้ความสำคัญมากที่สุดคือพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้านไตเทียม คิดเป็นร้อยละ 32 ประสบการณ์ในการทำงานทางด้านไตเทียมมากที่สุดคือ1-5ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35ตราของเครื่องไตเทียมที่ใช้มากที่สุดคือ Fresenius คิดเป็นร้อยละ 35 จำนวนเครื่องที่ใช้มากที่สุดคือ13-16 เครื่องคิดเป็นร้อยละ 53

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	T	Sig. t	ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุ	
				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.999	8.505	.005		
ผลิตภัณฑ์	.014	.134	.894*	.232	1.723
ราคา	.121	1.134	.258*	.187	2.098
ช่องทางการจัดจำหน่าย	.089	.926	.355*	.276	2.359
การสื่อสารการตลาด	.085	.991	.322*	.359	2.012
R^2 = .039, SEE = .93848, F = 4.005, Sig. of F = .003*					

ระดับนัยสำคัญ α = .05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัว ของกลยุทธ์การตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสื่อสารการตลาด มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยตัวแปรต้น (กลยุทธ์การตลาด) สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม(ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม) ได้ร้อยละ 22.00 โดยตัวแปรต้นด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.014 ค่า t เท่ากับ 0.134 ด้านราคา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.121 ค่า t เท่ากับ 1.134 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.089 ค่า t เท่ากับ 0.926 ด้านการสื่อสารการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.855 ค่า t เท่ากับ 0.991 และ และค่า VIF น้อยกว่า10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

การตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม 1.325 + 0.014 (ด้านผลิตภัณฑ์) + 0.134 (ด้านราคา) + 0.121 (ด้านช่องทางการจำหน่าย) + 0.089 (ด้านการสื่อสารการตลาด) 0.855

จากสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า

หากมีการเพิ่ม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการสื่อสารการตลาด ขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม เพิ่มขึ้น 0.014 เท่า 0.134 เท่า 0.121 เท่า 0.089 เท่า และ 0.855 เท่า ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความภักดี

ตัวแปร	**ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)**	T	Sig. t	**ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุ**	
				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.619	8.501	.000		
ผลิตภัณฑ์	.216	3.797	.000*	.580	1.723
ราคา	.134	2.360	.019*	.477	2.098
ช่องทางการจัดจำหน่าย	.023	.446	.656*	.424	2.359
การสื่อสารการตลาด	.137	3.784	.000*	.457	2.012
R^2 = .273, SEE = .50201, F = 37.035, Sig. of F = .000*					

ระดับนัยสำคัญ α = .05

จากตารางที่2 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัว ของกลยุทธ์การตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสื่อสารการตลาด มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยตัวแปรต้น(กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด) สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม(ความภักดีต่อธุรกิจผู้จัดจำหน่ายเครื่องไตเทียม) ได้ร้อยละ 37.56 โดยตัวแปรต้นด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.216ค่า t เท่ากับ3.797 ด้านราคา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.134 ค่า t เท่ากับ 2.360ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ0.023 ค่า t เท่ากับ .446และด้านการสื่อสารการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.137 ค่า t เท่ากับ 3.784 และค่า VIF น้อยกว่า10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

ความภักดี = 1.619 + 0.216 (ด้านผลิตภัณฑ์) - 0.134 (ด้านราคา) + 0.023 (ด้านสถานที่และเวลา) + 0.137 (ด้านการสื่อสารการตลาด)

จากสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า

หากมีการเพิ่ม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการสื่อสารการตลาด ขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความภักดี เพิ่มขึ้น 0.216 เท่า 0.134 เท่า 0.023 เท่า และ 0.137 เท่า ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

ตัวแปร	**ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)**	T	Sig. t	**ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุ**	
				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.488	4.878	.000		
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา	.276	2.499	.013*	.343	2.915
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล		.623	.534*	.359	2.782
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล	.069	-1.426	.155*	.295	3.393
การสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม	-.174	.031	.975*	.319	3.132
	.003				
R^2 = .036, SEE = .93998, F = 3.676.682, Sig. of F = .006*					

ระดับนัยสำคัญ α = .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัว ของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล และการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยตัวแปรต้น (การจัดการลูกค้าสัมพันธ์) สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (ความภักดีต่อธุรกิจจัดจำหน่ายเครื่องไตเทียมในประเทศไทย) ได้ร้อยละ 22.00 โดยตัวแปรต้นด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญามีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.276 ค่า t เท่ากับ 2.499 การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.069 ค่า t เท่ากับ 0.623 การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.174 ค่า t เท่ากับ -1.426 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.003 ค่า t เท่ากับ 0.031 และค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

การตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม = 1.488 + 0.276 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา) +0.069 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล) -1.426 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร) +0.003 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม)

จากสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า

หากมีการเพิ่ม ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม และด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้เฉพาะด้าน ขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความภักดีต่อจำหน่ายเครื่องไตเทียม เพิ่มขึ้น 0.027 เท่า 0.069 เท่า และ0.003 เท่า ตามลำดับ แต่หากมีการเพิ่ม ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมลดลง ลดลง 1.426

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์สมการถดถอยของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์และความภักดี

ตัวแปร	**ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย** (b)	T	Sig. t	**ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุ**	
				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.637	10.434	.000		
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา	.135	2.376	.018*	.343	2.915
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล			.031*		2.782
การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล	.124	2.168	.066*	.359	3.393
การสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม	.115	1.841	.009*	.295	3.132
	.150	2.628		.319	

R^2 = .326, SEE = .48341, F = 47.682, Sig. of F .000*

ระดับนัยสำคัญ α = .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัว ของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัลการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล และการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยตัวแปรต้น(การจัดการลูกค้าสัมพันธ์) สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (ความภักดีต่อเครื่องไตเทียมในประเทศไทย) ได้ร้อยละ 37.56 โดยตัวแปรต้นด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญามีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.135 ค่า t เท่ากับ 2.376 การสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล มี

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.124 ค่า t เท่ากับ 2.168การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.115 ค่า t เท่ากับ 1.841ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.150 ค่า t เท่ากับ 2.628 และค่า VIF น้อยกว่า10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

ความภักดีต่อธุรกิจจัดจำหน่ายเครื่องไตเทียม= 1.637 + 0.135 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา) +0.124(ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล) + 0.115 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร) +0.150 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม)

จากสมการเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า

หากมีการเพิ่ม ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้านคุณค่าเพิ่ม และด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้เฉพาะด้าน ขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความภักดีต่อจำหน่ายเครื่องไตเทียม เพิ่มขึ้น 0.168 เท่า 0.149 เท่า 0.140 เท่า และ0.192 เท่า ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในบทนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ทดสอบสมมุติฐานเครื่องไตเทียมกับการตัดสินใจซื้อและความภักดี และอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดี โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลยุทธ์การตลาด การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐาน	ยอมรับ	ปฏิเสธ
H_1 : กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลต่อต่อการการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมภายในประเทศไทย	✓	
H_2: กลยุทธ์การตลาดมีความภักดีต่อเครื่องไตเทียมภายในประเทศไทย	✓	
H_3 : การจัดการลูกค้าสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าเครื่องไตเทียมภายในประเทศไทย	✓	
H_4 : การจัดการลูกค้าสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อความภักดีเครื่องไตเทียมภายในประเทศไทย	✓	

จากตารางภาพที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลยุทธ์การตลาด และกลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียมในประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า โดยปัจจัยที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ราคาและ ช่องทางการจัดจำหน่าย นโยบายของภาครัฐ มีสิทธิเบิกข้าราชการ ประกันสังคม และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และช่วยเหลือให้มีสถานที่ให้บริการฟอกไต อย่างทั่วถึงปริมาณการสั่งซื้อแต่ละครั้งมีจำนวนมากจึงส่งผลให้มีอำนาจการต่อรองผู้ซื้อมีความรู้สึกคุ้มค่าต่อเครื่องไตเทียมที่ใช้เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เสียไป อย่างไรก้อตามหากมีการสั่งซื้อเป็นจำนวนมากและมีราคาถูก ผู้จัดจำหน่ายยังคงมีความสามารถในการทำกำไรได้ จึงไม่มีผลกระทบต่อการทำธุรกิจจากการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคที่เป็นยุคดิจิทัล มีวิธีการสั่งซื้อหลากหลาย มีความรวดเร็วต่อการใช้บริการจึงจะมีความแตกต่างและสามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมการตลาดของ (Kotler and Keller, 2009) แนวคิดการตัดสินใจซื้อของ (Kotter and Keller, 2012 : 188) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล งามจรัส และ นพวรรณ พจน์พิศุทธิพงศ์ (2551) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้บริการทางการแพทย์

ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลต่อความภักดี โดยปัจจัยที่อิทธิพลต่อความภักดีได้แก่ ผลิตภัณฑ์ และการสื่อสารการตลาดการดูแลผู้ป่วยในการฟอกไต มีจำนวนมากและมีกำหนดเวลาค่อนข้างจะเป็นระบบ ผลิตภัณฑ์ไตเทียมจึงมีความสำคัญในเรื่องเมญูการใช้งานให้ง่ายเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นโดยการเปลี่ยนฟังค์ชั่นการใช้งานใหม่สะดวกต่อการแก้ไขเบื้องต้น ดังนั้นในกรณีที่มีความขัดข้องต่อการใช้งาน ผู้ใช้งานรู้สึกปลอดภัยและมีความเชื่อมั่นเมื่อเลือกใช้งานการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีฟังชั่นการใช้งานง่ายจึงเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการนำมาใช้ทำตลาด เครื่องไตเทียมที่ใช้อยู่และความสะดวกในการเคลื่อนย้ายและจัดตำแหน่งได้อย่างเหมาะสมไม่เปลืองพื้นที่ตลอดจนการสื่อสารการตลาดอย่างทั่วถึงทั้งทางตรงและทางอ้อมเปิดโอกาสให้ผู้ใช้มีคำถามและแสดงความคิดเห็น ต่อผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน เพื่อให้เกิดความภักดีต่อธุรกิจมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมการตลาดของ (Kotler and Keller, 2009) และความภักดีของ (Aaker,1996 : 25) และสอดคล้องกับงานวิจัยอรุณกมล ประดิษฐบงกช และ ยุพาวรรณวรรณวาณิชย์ (2560 : 18) ซึ่งความภักดีต่อคุณภาพการบริการ ในส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญต่อพึงพอใจของลูกค้า

ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าการจัดการลูกค้าสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้า โดยปัจจัยที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าได้แก่ ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญาและด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล เนื่องจากเครื่องไตเทียมเป็นสินค้าที่ใช้เฉพาะทางด้านการดูแลผู้ป่วย

กลุ่มที่ต้องรักษาด้วยเครื่องไตเทียม ดังนั้นผู้ใช้จึงจำเป็นต้องมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตสินค้าและขั้นตอนการใช้งาน ผู้จัดจำหน่ายเครื่องไตเทียมมีสัญญาการดูแลด้วยการพาลูกค้าเยี่ยมชมโรงงานผลิตเมื่อลูกค้าซื้อเครื่องไตเทียมครบตามจำนวนที่กำหนด และในช่วงระหว่างการพาเยี่ยมชมโรงงานจึงมีเวลาอยู่ด้วยกันเป็นโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ ส่วนการให้ส่วนลดในการซ่อมบำรุงรักษารวมถึงอุปกรณ์ของแถมเช่น สายส่งเลือด ตัวกรองเลือดซึ่งผู้ใช้มีการใช้เครื่องไตเทียมและอุปกรณ์ทุกวันจึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จากนั้นเมื่อผู้ใช้มีความชำนาญต่อการใช้สินค้าจึงเป็นโอกาสในการขายสินค้าลำดับต่อมาด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล โดยบริษัทผู้จัดจำหน่ายเครื่องไตเทียมดูแลการลงทะเบียนเพื่อสนับสนุนในการประชุมวิชาการทำให้เกิดแรงจูงใจในการซื้อสินค้าตลอดจนให้คำปรึกษาหรือการให้ส่วนลดจะทำให้เกิดการติดต่อที่กระชับมากขึ้น

เมื่อพิจารณาการจัดการลูกค้าสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อของลูกค้าพบว่าปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ข่าวสารข้อมูล ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เนื่องจากบริษัทผู้จัดจำหน่ายเครื่องไตเทียมได้มีการออกบูธเพื่อแสดงสินค้าในการประชุมทางวิชาการ และส่งตัวแทนจำหน่ายไปพบผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอ ผู้ใช้เครื่องไตเทียมจึงได้รับการติดต่อและข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ ตัวแทนบริษัทมีความรู้ของเครื่องไตเทียมและบริการเพื่อให้คำปรึกษา จึงส่งผลให้ลูกค้ามีข้อมูลเพียงพอในการประกอบการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมสอดคล้องกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ตามแนวคิดของ (Rapp and Collins,1996 : 65) แนวคิดด้านการตัดสินใจซื้อของ (Kotter and Keller, 2012 : 188) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอนกพงศ์ โคตา และ กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556 : 47) การดำเนินธุรกิจและกิจกรรมทางการตลาดเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการอีกครั้งหนึ่ง การปรับตัวการแข่งขันจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ การจัดการลูกค้าสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่ง ต่อการใช้บริการซ้ำมีผลต่อระดับการตัดสินใจซื้อและสอดคล้องกับสมฤดี ธรรมสุรัติ (2554 : 29) คุณภาพบริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน และยังมีความสัมพันธ์กับความภักดีต่อตราสินค้าของโรงพยาบาลเอกชน

ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าการจัดการลูกค้าสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อความภักดี โดยปัจจัยที่อิทธิพลต่อความภักดีต่อความภักดี ได้แก่ ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมูลค่าเพิ่มและด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญา ด้านการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมูลค่าเพิ่ม บริษัทจำหน่ายเครื่องไตเทียมควรมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น การบริการคำปรึกษาในศูนย์ไตเทียมซึ่งการให้ความรู้มีตัวแทนขายไปพบทุกเดือนหรือนำเครื่องไตเทียมไปทดลองใช้เป็นการเพิ่มความภักดีเช่นกันและการมีสัญญาดูแลพาลูกค้าเยี่ยมชมโรงงานผลิต ให้ส่วนลดในการซ่อมบำรุงรักษารวมถึงอุปกรณ์ของแถมเช่น สายส่งเลือด ตัวกรองเลือดเพื่อผู้ใช้มีการใช้สินค้าอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความผูกพันจนกลายเป็นความภักดี เป็นโอกาสที่จะจำหน่ายสินค้าอื่นๆได้เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ตามแนวคิดของ (Rapp and Collins,1996) และความภักดีต่อแบรนด์ของ (Aaker,1996 : 72) รวมถึงการสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา สุบงกฎ,วิโรจน์

เจษฎาลักษณ์ และ จันทนา แสนสุข (2559 : 62) การบริหารลูกค้าสัมพันธ์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1.ในการประยุกต์ใช้ในการสร้างกลยุทธ์การตลาด โดยการกำหนดราคา พิจจารณาความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับความคุณค่าของเครื่องไตเทียมแต่ละประเภทโดยปรับราคาให้ถูกลงเมื่อซื้อเครื่องไตเทียมจำนวนมากขึ้นมีเงื่อนไขการผ่อนชำระเป็นที่น่าพอใจและน่าจูงใจในการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียม

2.กลยุทธ์การตลาดทางด้านผลิตภัณฑ์เพื่อความภักดีของลูกค้า ผลิตภัณฑ์ควรมีลักษณะเป็นรุ่น standard ประโยชน์การทำงานสามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้ดี ควรมีการแนะนำถึงคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้งานเชิงลึกที่เพิ่มจากเดิม ในการทำงานที่เร่งด่วนการใช้งานที่ง่ายจะส่งผลให้ผู้ใช้ดูแลผู้บ่วยได้ทันเวลา

3.ผู้ประกอบการสามารถสร้างความสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขสัญญาโดยให้สิทธิผู้ซื้อ เช่นให้สิทธิ์ในการไปเยี่ยมโรงงานการผลิตเครื่องไตเทียมปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาขาย เช่น การมีส่วนลดในการซ่อมบำรุงและมีสินค้าแถม เช่น สายส่งเลือด ตัวกรองเลือด

4.สร้างความสัมพันธ์เพื่อความภักดีด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมีการจัดสัมมนาย่อยในหน่วยงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่างๆตามศูนย์ไตเทียมติดตามผลการใช้งานโดยมีผู้แทนขายไปพบทุกเดือนและนำเครื่องไตเทียมทดลองใช้ในกรณีมีเครื่องไตเทียมรุ่นใหม่นำเสนอ

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

ตัวแปรที่นำเสนอในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรบางส่วนที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อความภักดีของลูกค้าเครื่องไตเทียม ดังนั้นข้อเสนอแนะของการศึกษาครั้งต่อไป คือ การวิเคราะห์ตัวแปรอื่นเพิ่มเติม ได้แก่

1. ควรศึกษาปัจจัยในด้านผลิตภัณฑ์ เพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องไตเทียมเพิ่มมากขึ้นซึ่งองค์ประกอบด้านตัวแปร ได้แก่ ความหลากหลายของรุ่น คุณภาพสินค้า การออกแบบ ขนาด บริการ การรับประกัน การรับคืนสินค้า

2. ควรศึกษาด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่ส่งเสริมให้ลูกค้ามีความภักดีต่อเครื่องไตเทียมโดยมีองค์ประกอบตัวแปรดังนี้ วิธีการสั่งซื้อ ความครอบคลุมในพื้นที่จัดจำหน่าย สินค้าพร้อมส่ง วิธีการส่งสินค้า

3. ควรศึกษาการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ด้านข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม เป็นสิ่งที่อาจจะยังไม่ตรงใจลูกค้ามากนักการตัดสินซื้อเครื่องไตเทียมอาจลดลงได้

4. ควรศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ด้วยรางวัล ด้วยความประทับใจยิ่งมากจะยิ่งส่งผลให้ลูกค้ามีความภักดีและสั่งซื้อเครื่องไตเทียมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชบัญชา.(2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพธรรมสาร.

กฤษณพงศ์ มโนธรรม และสมชาย เอี่ยมอ่อง. (2545). ***Hemodialysis: Overview.*** *ใน สมชาย เอี่ยมอ่อง ,เกรียง ตั้งสง่าและเกื้อเกียรติ ประดิษฐ์พรศิลป์ (บรรณาธิการ),* ***Practical Dialysis.*** กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

วิชช์ เกษมทรัพย์ และคณะ. (2554). ความต้องการงบประมาณสำหรับการเข้าถึงบริการทดแทนไตอย่างถ้วนหน้าในประเทศไทย.*ประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุข* ครั้งที่ 13/ 2554.ชลบุรี.

ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ. (2557). ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ .*ออนไลน์.*สืบค้นเมื่อ 6 มค.2566 แหล่งที่มา: http://www.bangkokhealth.com/health/article

ธนิต จิรนันท์ธวัช และคณะ. (2553). *การจัดการโภชนาการในไตเรื้อรัง.* กรุงเทพมหานคร: .335-354.

ธัญญารัตน์ ธีรพรเลิศรัฐ. (2555). *ตำราโรคไต.* กรุงเทพมหานคร: วัคคณิชยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมฤดี ธรรมสุรัติ. (2554). *ปัจจัยด้านคุณภาพบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการและความภักดีต่อตราสินค้าโรงพยาบาลเอกชน.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศศิวิมล งามจรัส และ นพวรรณ พจน์พิศุทธิพงศ์. (2551). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการรักษาโรคหัวใจในประเทศไทย กรณีผู้ป่วยหนักในทวีปยุโรปและตะวันออกกลาง.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อบเชย อิ่มสบาย. (2552). อาหารชลอการเสื่อมของไต. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร:แสงแดด.

เอื้อมพร สกุลแก้ว. (2551). *5 โรคร้ายคร่าชีวิตคนไทย อันดับ 5 โรคไต.* กรุงเทพมหานคร: ใกล้หมอ.

อรุณกมล ประดิษฐบงกช และ ยุพาวรรณวรรณวาณิชย์. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีต่อร้านยาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอนกพงศ์ โคตา และ กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). *ปัจจัยการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีผลต่อการใช้บริการซ้ำโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มัลลิกา สุบงกฎ, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ จันทนา แสนสุข. (2559). *การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย.* สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2558). ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service plan สาขาไต. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2559. แหล่งที่มา http://bps.ops.moph.go.th.

Aaker,D.A. (1996). *Building Strong Brand.* London:The Free Press. Bangkok Health Research.

Kotler, P. (2000). *Marketing management*. The Millennium edition.(10 thed.). New Jersey:Pearson.

Kotler,P.andArmstrong,G.(2010). T*he Four Ps of the Marketing Mix.Principle of Marketing*,Pearson (13thed.) New Jersey: Pearson.

Kotler, P.and Armstrong, G. (2009). *Marketing an introduction*. (9thed.). New Jersay: Pearson.

Kotler, P. and Keller,K.L. (2012). *Marketing management.* (14thed). New Jersey: Pearson.

Kotler, P. and Keller, K L. (2009). *Marketing management*. (13thed.).Upper Saddle River.New Jersey:Pearson.

Kotler,Pand Keller K.L. (2006). *Marketing Management*. New Jersey:Pearson.

Lovelock, C.andWirtz, J. (2007). *Service Marketing: PeopleTechnology and Strategy*. (6thed.), Pearson.

Oliver,R.L. (1999). "When consumer loyalty", *Journal of Marketing*, 63 (special edition)

Razalli, M.,Rizal,A., S.and Yusoff, R.Z.(2012). Is halal certification process"Green"?.The AsianJournal of Technology Management. *University Utara Malaysia*. 5 (1), 33-41.

Rapp, S. and Collins, T. L. (1996). *Maxi marketing - The new power of caring and daring*. New York: McGraw Hill.

การพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

Developing PISA - Like Mathematics Task to Support Student's Mathematical Literacy

สุทธารัตน์ บุญเลิศ และ ธัญญา กาศรุณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Suttharat Boonlerts and Thanya Kadroon
Suratthani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: suttharat.boo@.sru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน 2) วิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากผลของงานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงออกแบบ 3 ระยะ คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นออกแบบ และขั้นการวัดประเมิน ซึ่งในขั้นที่ 3 มีการวัดประเมินงาน/โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 5 ขั้นตอน คือ การประเมินด้วยตนเอง การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ การทดลองแบบรายบุคคล การทดลองกลุ่มย่อย และการทดลองภาคสนาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป (ตามความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึก 2) แบบสัมภาษณ์ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การบรรยายเชิงวิเคราะห์ การวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินชอง PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ของนักเรียน มีความเป็นไปได้และส่งผลต่อการพัฒนาทักษะของนักเรียน

2. งานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA ที่ออกแบบ ส่งผลต่อความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนางานทางคณิตศาสตร์; กรอบการประเมินของ PISA; ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์

* วันที่รับบทความ : 6 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 28 มิถุนายน 2566
Received: February 6 2023; Revised: June 27 2023; Accepted: June 28 2023

Abstracts

The purpose of this research is to 1) design and develop a mathematical task in line with PISA's assessment guidelines that promote mathematics literacy of students; with PISA's assessment guideline. It was conducted by using design research in 3 phases: preparation, design, and evaluation. In the third step, there is a 5-step assessment of tasks/mathematical problems, namely self-assessment. Expert assessment individual trials small group trial and field trials The target group used in the research was 30 students in Grade 1, aged 12 years and over (according to their willingness to participate in the project). The research tools were 1) a recording form, 2) an interview form, and 3) opinion questionnaire Qualitative data were analyzed using analytical narration. Document analysis and analyzed the opinion questionnaire by using frequency, mean and percentage.

The results of the study are as follows:

1. The results of designing and developing mathematical tasks that are in line with PISA's assessment guidelines that promote student intelligence. It is possible and affects the skill development of students.

2. Mathematics tasks that conform to the designed PISA assessment framework affect students' mathematical intelligence.

Keywords: Developing mathematical-task; Dssessment framework of PISA; Mathematical Literacy.

บทนำ

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดย PISA เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน ปัจจุบันนี้มีประเทศจากทั่วโลกเข้าร่วม PISA มากกว่า 80 ประเทศ (สสวท., 2563 : 22) การประเมิน PISA จะวัดว่าแต่ละประเทศได้เตรียมนักเรียนให้ใช้คณิตศาสตร์ได้ดีเพียงใด ในบริบทส่วนตัว อาชีพ สังคมวิทยาศาสตร์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 กรอบการประเมินคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการประเมิน PISA 2021 กำหนดรากฐานทางทฤษฎีของการประเมินคณิตศาสตร์ของ PISA ตามแนวคิดพื้นฐานของความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) (OECD, 2021 : online)

ความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์เริ่มต้นจากปัญหาที่พบเจอในโลกชีวิตจริงทั้งเนื้อหาและบริบท กระบวนการของความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์เริ่มต้นจากการระบุปัญหาจากชีวิตจริง และคิดแปลงปัญหาอย่างเป็นคณิตศาสตร์โดยอาศัยความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ที่มีอยู่ ในปัญหา และทำให้อยู่ในรูปแบบทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสม และใช้หลักการ ขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ จนนำไปสู่ผลลัพธ์และตีความย้อนกลับไปที่ปัญหาเริ่มต้น Oktiningrum, W., Zulkardi, Hartono, Y., (2016 : 1-8)

จากรายงานการติดตามแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงผลการประเมินตั้งแต่ PISA 2003 PISA 2012 จนถึง PISA 2015 โดยวิเคราะห์ผลเป็นคะแนนเฉลี่ย และระดับการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD และมีนักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งที่ยังรู้เรื่องคณิตศาสตร์ไม่ถึงระดับพื้นฐาน ในขณะที่ประเทศ/เขตเศรษฐกิจในเอเชียส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง และจาก PISA 2000 จนถึงปัจจุบัน ผลการประเมินของนักเรียนไทยมีแนวโน้มลดต่ำลง (สสวท., 2561 : 6)

Stacey, K., Almuna, F., Caraballo, R. M., Chesné, J. F., Garfunkel, S., Gooya, Z., ... & Perl, H. (2015 : 9) ได้ตีพิมพ์อิทธิพลของ PISA ต่อความคิดและการปฏิบัติ ด้านคณิตศาสตรศึกษา ในหนังสือ PISA's influence on thought and action in mathematics education. In Assessing Mathematical Literacy ไว้ว่า ผลการประเมิน PISA ได้กระตุ้นให้ดำเนินการในแนวทางต่าง ๆ ในหลายประเทศ ทั้งการริเริ่มโครงการมุ่งเป้าไปที่การปรับปรุงผลการประเมินให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครู แต่ก็มีบางส่วนเกี่ยวกับนักเรียนด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ PISA ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินเพื่อพัฒนาครู ในบางประเทศได้กำหนดกรอบการประเมินระดับชาติให้สอดคล้องกับกรอบการประเมิน PISA อย่างเห็นได้ชัด ในหลายประเทศแนวคิดของ PISA เกี่ยวกับความฉลาดรู้ กับการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นประโยชน์สำหรับพลเมืองส่วนใหญ่ในอนาคต ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในการทบทวนหลักสูตร และยังช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน ประเทศต่าง ๆ ยังรวมหรือปรับแนวทาง ที่ PISA อธิบายสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ผ่านความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

งานวิจัยต่างประเทศหลายเรื่องศึกษาการออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ (Mathematical task) ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อที่จะส่งเสริมความฉลาดรู้ หรือความคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิจัยเพื่อพัฒนา และใช้รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาของการวิจัยเพื่อพัฒนา (a formative evaluation) มาใช้ออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ให้คล้ายกับคำถามแบบ PISA (Oktiningrum, W., Zulkardi, Hartono, Y., (2016 : 1-8); Kamaliyah, Zulkardi, & Darmawijoyo , 2013 : 9-28) โดยออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทต่างๆ เป็นปัญหาที่พบเจอในชีวิตจริงของนักเรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยออกแบบงานทางคณิตศาสตร์แบบ PISA ที่มีความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และวิเคราะห์ ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ใช้งานทางคณิตศาสตร์แบบ PISA เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบงาน/ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของครู ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

2. เพื่อวิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากผลของงานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงออกแบบ (Design Research) โดยดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมการ ระยะที่ 2 ขั้นออกแบบ และระยะที่ 2 ขั้นการวัดประเมิน ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์กรอบการประเมินตามแนวคิดของ PISA ความฉลาดรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหาสาระและหลักสูตรคณิตศาสตร์ แล้วจึงออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์จำนวน 10 ข้อ พร้อมกับแบบบันทึกภาคสนาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็น หลังจากนั้นจึงดำเนินการวัดและประเมินงานทางคณิตศาสตร์ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการประเมินตนเอง ขั้นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นบุคคล ขั้นกลุ่มย่อย และขั้นทดลองภาคสนาม โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ที่มีอายุ 12 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงออกแบบ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยโดยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัญหาทางคณิตศาสตร์จำนวน 10 ข้อ พร้อมแบบบันทึกภาคสนาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็นประกอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยการประมวลผลข้อมูลจากงานเขียนของนักเรียน บันทึกภาคสนาม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และการถอดเทปการสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Data Classification) และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้ (Content Analysis)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบชนิดอัตนัย แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน วิเคราะห์เนื้อหาสาระ

และหลักสูตรคณิตศาสตร์ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานต้นแบบ (an initial prototype)

2. ออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ โดยเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 10 ข้อ (ต้นแบบ) และเครื่องมือประกอบกับงานทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย แบบบันทึกภาคสนาม แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. ดำเนินการประเมินงานทางคณิตศาสตร์ที่ได้ออกแบบไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การประเมินด้วยตนเอง ดำเนินการจัดอภิปรายกลุ่มย่อยครูและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับแก้งานทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับต้นแบบเริ่มต้น

3.2 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยนำงานทางคณิตศาสตร์ที่ปรับแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา การใช้ภาษาของต้นแบบเริ่มต้น หลังจากนั้นปรับแก้ตามคำแนะนำและพัฒนาแบบจำลองต่อไป

3.3 ขั้นรายบุคคล โดยนำงานทางคณิตศาสตร์ที่สร้างและพัฒนาขึ้น จำนวน 10 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียน ม.1 ที่อายุไม่เกิน 12 ปี จำนวน 3 คน ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์แตกต่างกัน และใช้เครื่องมือประกอบงานทางคณิตศาสตร์ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นต้นแบบ เวอร์ชั่น 2 (Prototype 2)

3.4 ขั้นกลุ่มย่อย นำงานทางคณิตศาสตร์ เวอร์ชั่น 2 (Prototype 2) มาทดลองใช้กับกลุ่มย่อย (Small Group) คือ นักเรียนชั้น ม.1 ที่มีอายุไม่เกิน 12 ปี จำนวน 10 คน ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์แตกต่างกัน แล้วดำเนินการใช้เครื่องมือประกอบงานทางคณิตศาสตร์ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาเป็นต้นแบบงานทางคณิตศาสตร์เวอร์ชั่น 3 (Prototype 3)

3.5 ขั้นทดลองภาคสนาม ซึ่งนำต้นแบบเวอร์ชั่น 3 (Prototype 3) ที่ปรังปรุงและพัฒนาขึ้น ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่อายุไม่เกิน 12 จำนวน 30 คน หลังจากทดลองงานเสร็จแล้ว ผู้วิจยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นโดยการสัมภาษณ์รายบุคคล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ ตามกระบวนการพัฒนา 3 ระยะ ดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมการ (the preliminary stage) นักวิจัยวิเคราะห์กรอบการประเมินของ PISA แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหาสาระและหลักสูตรคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบงานต้นแบบเริ่มต้น (an initial prototype)

1.2 ขั้นออกแบบ (the design stage) นักวิจัยออกแบบงานทางคณิตศาสตร์ ปัญหาทางคณิตศาสตร์จำนวน 20 ข้อ พร้อมกับสร้างเครื่องมือแบบบันทึกภาคสนาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็น

1.3 ขั้นการวัดประเมิน (the evaluation stage) นักวิจัยวัดและประเมินงานทางคณิตศาสตร์ที่ออกแบบไว้ ในขั้นนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) การประเมินด้วยตนเอง (self-evaluation) คือ นักวิจัยจัดอภิปรายกลุ่มย่อยครูและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับแก้แล้วนำเสนอฉบับปรับแก้ต่อผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นนี้จะได้ต้นแบบเวอร์ชั่น 1 (prototype 1) 2) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert review) คือ นักวิจัยเสนอนำเสนอฉบับปรับแก้ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง การใช้ภาษา และคุณภาพของต้นแบบเวอร์ชั่น 1 (prototype 1) ผู้วิจัยนำคำแนะนำมาปรับแก้และพัฒนาแบบจำลอง หลังจากนั้นนำงานทางคณิตศาสตร์จำนวน 20 ข้อไปทดลองทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน ซึ่งมีความสามารถทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันคือ สูง ปานกลาง และอ่อน แล้วนักวิจัยสนทนากับนักเรียนทีละคน อย่างไม่เป็นทางการ แบบตัวต่อตัว (one-to-one) โดยไม่ได้มุ่งเน้นคำตอบแต่ถามว่านักเรียนเข้าใจคำถาม ภาษา จากงานที่ได้รับเพียงใด มีข้อเสนอแนะอะไร นักวิจัยนำคำตอบและข้อเสนอแนะมาปรับแก้งานทางคณิตศาสตร์ โดยเน้นที่การทำให้เข้าใจชัดเจน ความสะดวกในการใช้งาน และคุณภาพของคำถาม (งานทางคณิตศาสตร์) นำผลที่ได้มาปรับแก้พัฒนาเป็นต้นแบบเวอร์ชั่น 2 (prototype 2) และต้นแบบเวอร์ชั่น 3 (Prototype 3) แล้วจึงนำไปทดลองภาคสนามต่อไป

ตัวอย่างงานทางคณิตศาสตร์ก่อนการปรับปรุง มีดังนี้

คำถามที่ 4 : เกาะสมุย

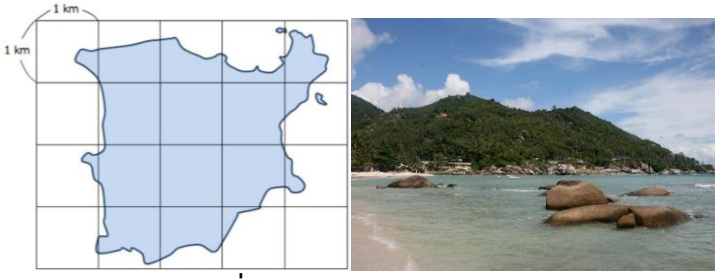

แผนภาพที่ 1 เกาะสมุย ก่อนการปรับปรุง

เกาะสมุย เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย รองจากเกาะภูเก็ต และเกาะช้าง ตั้งอยู่ในอ่าวไทย และเป็นหนึ่งในเกาะที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงดังภาพขวา ให้คำนวณหาพื้นที่โดยประมาณของเกาะสมุย ให้ใกล้เคียงกับพื้นที่จริงให้มากที่สุด พร้อมให้เหตุผลถึงวิธีการที่เลือกใช้

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนผู้เข้าร่วมวิจัย No.1 ในคำถามที่ 4

Validation	Comments/Responds	Revision
Expert review	คำถามเข้าใจง่าย แต่มองว่าควรระบุให้ชัดเจนว่าคำตอบควรประมาณค่าหลักใด และภาพประกอบกับมาตราส่วนไม่สมกับพื้นที่จริง พื้นที่จริงของเกาะสมุยคือ 252 ตารางกิโลเมตร แต่จากภาพตาราง 1 ช่องแทน 100 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมองว่าไม่ใกล้เคียงความจริง จาก 10 km. ควรเป็น 5 km.	ปรับแก้ภาพตารางหน่วย 1 ช่องแทน ด้านละ 5 km
Student	ยาก ข้อมูลไม่ชัดเจน คำถามชัดเจน	

ตัวอย่างงานทางคณิตศาสตร์หลังการปรับปรุง มีดังนี้

คำถามที่ 4 : เกาะสมุย

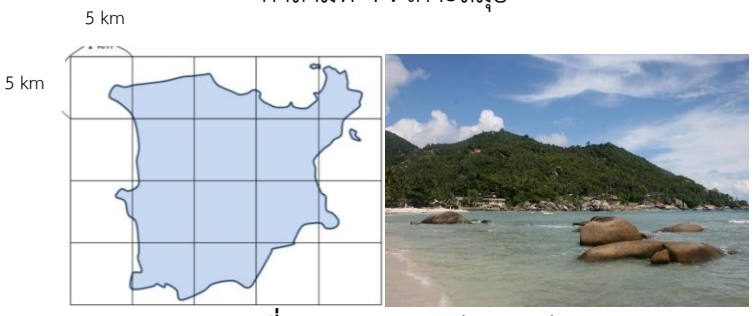

แผนภาพที่ 2 เกาะสมุย หลังการปรับปรุง

เกาะสมุย เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย รองจากเกาะภูเก็ต และเกาะช้าง ตั้งอยู่ในอ่าวไทย และเป็นหนึ่งในเกาะที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงดังภาพขวา ให้คำนวณหาพื้นที่โดยประมาณของเกาะสมุย ให้ใกล้เคียงกับพื้นที่จริงให้มากที่สุด พร้อมให้เหตุผลถึงวิธีการที่เลือกใช้

สำหรับความเป็นไปได้ของงานที่มีต่อความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยผลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน 30 คน หลังจากแก้ปัญหาและการสัมภาษณ์รายบุคคลจำนวน 4 คน ผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปแบบสอบถามความความคิดเห็นเรื่องการใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ด้าน	ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน	$\overline{X}$	แปลความหมายระดับความคิดเห็น
1	การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์	3.59	ระดับมาก
2	การคิด/แปลงปัญหา	3.08	ระดับพอใช้
3	การใช้คณิตศาสตร์	3.45	ระดับพอใช้
4	การตีความและประเมิน	3.52	ระดับมาก

จากตารางสรุปแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน 30 คน หลังแก้ปัญหางานทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่องานทางคณิตศาสตร์ว่าได้มีการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ($\overline{X}$=3.59) มีการตีความและประเมิน ($\overline{X}$=3.52) อยู่ในระดับมาก และได้ใช้คณิตศาสตร์ ($\overline{X}$=3.45) และได้คิด/แปลงปัญหา ($\overline{X}$=3.08) ในระดับพอใช้

จากผลการสัมภาษณ์รายบุคคลจำนวน 4 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่คละความสามารถ ภายหลังแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับการประเมินของ PISA พบว่าระหว่างที่นักเรียนได้ทำงานทางคณิตศาสตร์/แก้โจทย์ปัญหา ได้ใช้การให้เหตุผล ได้ตีความโจทย์ โจทย์ปัญหาน่าสนใจ เป็นเรื่องใกล้ตัว ชอบที่มีภาพประกอบ มีทั้งข้อยากและง่าย หลายข้อมีโจทย์ยาว และตัวเลขเยอะ

ผลการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน จึงสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

2. ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากผลของงานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากงานเขียนตามกรอบความฉลาดรู้ นักเรียนใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์แก้ปัญหาประกอบด้วย 3 กระบวนการประกอบด้วย การคิด/แปลงปัญหา การใช้คณิตศาสตร์ การตีความและการประเมิน แสดงดังตัวอย่างการตอบคำถามของนักเรียนในข้อที่ 15

คำถามที่ 15 : กราฟ

จากข้อมูลในคำถามที่ 15 จงเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรุ่น และจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19

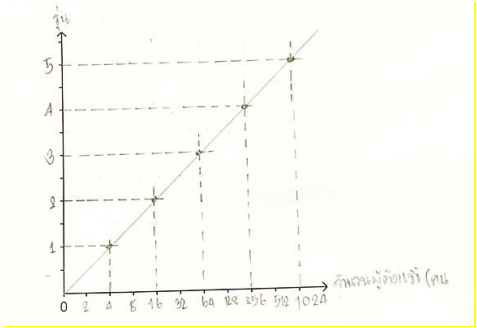

แผนภาพที่ 3 ตัวอย่างการเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรุ่น และจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19

1. จากแผนภาพผู้ติดเชื้อหนึ่งคนสามารถแพร่กระจายโรคไปให้คนอื่นโดยเฉลี่ยกี่คน

   ตอบ 4 คน

2. เมื่อจำนวนรุ่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จำนวนผู้ติดเชื้อจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

   ตอบ เพิ่มขึ้นรุ่นละ 4 เท่า

3. หากการแพร่ระบาดยังคงอัตราเท่าเดิม รุ่นที่เท่าไร จะมีผู้ติดเชื้อมากกว่า 1,000 คน

   ตอบ รุ่นที่ 5

จากตัวอย่างผลงานของนักเรียน พบว่า นักเรียนเกิดสมรรถนะการใช้คณิตศาสตร์ โดยสร้างกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรุ่น และจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19 เข้าใจและใช้แนวคิดพื้นฐาน ระบบที่เป็นขั้นตอนชัดเจนเพื่อแก้ปัญหา รวมถึงการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์แสดงข้อสรุปที่ไม่ซับซ้อนได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ นั้น สืบเนื่องจาก กระบวนการในการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ได้ดำเนินการอย่างมีระบบ มีการประเมินทั้งจากตนเองและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีการใช้กระบวนการประเมินความเหมาะสมเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง การใช้ภาษา และ

คุณภาพของต้นแบบ สู่การพัฒนาแบบจำลองที่ผู้วิจัยต้องนำไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล เมื่อได้ผลการทดลองใช้รายบุคคลแล้วนำมาดำเนินการกับกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้และประสิทธิภาพของงานทางคณิตศาสตร์ และปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมของผู้เรียน เมื่อได้งานทางคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปทดลองใช้ได้แล้ว จึงนำมาทดลองกับภาคสนามต่อไป ด้วยกระบวนการดังกล่าว ได้มีการทดลอง ปรับปรุง แก้ไข ซ้ำหลาย ๆ รอบ จึงอาจส่งผลให้การดำเนินการออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้ที่จะส่งส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน สอดคล้องกับ Dewantara, A. H., Zulkardi & Darmawijoyo (2015) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินความฉลาดรู้ของนักเรียนเกรด 7 ในการแก้ปัญหางานที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมิน PISA โดยใช้การวิจัยเชิงออกแบบประเภทการศึกษาการพัฒนา พบว่า งานทางคณิตศาสตร์ 10 ข้อที่ได้พัฒนาขึ้นสนับสนุนความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายใน 3 กระบวนการทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ 1) การตีความ ประยุกต์ใช้ และประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ 2) การใช้แนวคิด ข้อเท็จจริง วิธีการดำเนินการ และ 3) การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และการคิดสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์

2. ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากผลของงานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ PISA ที่พบว่า นักเรียนเกิดสมรรถนะการใช้คณิตศาสตร์ เข้าใจและใช้แนวคิดพื้นฐาน ระบบที่เป็นขั้นตอนชัดเจนเพื่อแก้ปัญหา รวมถึงการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์แสดงข้อสรุปที่ไม่ซับซ้อนได้ จากงานคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและสร้างขึ้นที่มีความหลากหลายทั้งรูปภาพ กราฟ ข้อความต่าง ๆ ช่วยส่งผลให้นักเรียนเกิดการใช้ทักษะการเรียนรู้ สามารถเลือกอธิบาย เลือกจัดรูปแบบข้อมูล เลือกนำเสนอเชิงคณิตศาสตร์เพื่อการอธิบายและแก้ปัญหา สามารถใช้วิธีการในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจากการนำงานทางคณิตศาสตร์มาทดลองใช้กับนักเรียน สอดคล้องกับ Oktiningrum, W., Zulkardi, Hartono, Y., (2016 : 1-8) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนางานทางคณิตศาสตร์แบบ PISA ในบริบทมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของอินโดนีเซียเพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน สรุปผลวิจัยพบว่า งานทางคณิตศาสตร์ที่ออกแบบส่งผลต่อความฉลาดรู้ของนักเรียนในทุกตัวบ่งชี้ของความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และได้สรุปสรุปผลวิจัยพบว่างานทางคณิตศาสตร์ที่ออกแบบส่งผลต่อความฉลาดรู้ของนักเรียนในทุกตัวบ่งชี้ของความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครู นักศึกษาครูการนำงานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA ไปใช้ร่วมกับการสอนที่เน้นการแก้ปัญหา การสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

1.2 งานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA ที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ ใช้ระดับเนื้อหาไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรพัฒนาในระดับชั้นอื่น ๆ เพิ่มเติม หากนำไปใช้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น เช่น มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ออกแบบและพัฒนางานทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินของ PISA เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน กับนักเรียนกลุ่มอื่น ที่สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลนักเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนหนุนการวิจัยงบประมาณการดำเนินโครงการเพิ่มศักยภาพครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 จากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ประจำปีงบประมาณ 2564 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2561). *ผลการประเมิน* PISA 2015 *วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สสวท.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2563). *ผลการประเมินการอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์* PISA 2018. กรุงเทพมหานคร: สสวท.

Kamaliyah, K, Zulkardi, Z, Darmawijoyo. (2013). Developing the Sixth Level of PISA-Like Mathematics Problems for Secondary School Students. 4 (1), 9-28. DOI: https://doi.org/10.22342/jme.4.1.559.9-28

OECD. (2021). *PISA 2021 INTEGRATED DESIGN*. Online. Retrieved on 1 December 2022. Available from: https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisa-2021-mathematics-framework-draft.pdf

Oktiningrum, W., Zulkardi, & Hartono, Y., (2016). Developing PISA-like mathematics task with Indonesia natural and cultural heritage as context to assess students' mathematical literacy. Journal on Mathematics Education. 7 (1), 1-8.
DOI: http://dx.doi.org/10.22342/jme.7.1.2812.1-8

Stacey, K., Almuna, F., Caraballo, R. M., Chesné, J. F., Garfunkel, S., Gooya, Z., ... & Perl, H. (2015). PISA's influence on thought and action in mathematics education. In *Assessing Mathematical Literacy*. Springer, Cham.

A Study on the Philosophical Dimension of Ritual Music of Mahayana Buddhism in Chinese Han Tradition--A Case Study of Huayan Temple in Chongqing, China

Le Dai,
Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 303508663@qq.com

****

Abstracts

This paper analyzes and studies the ritual music of Chinese Mahayana Buddhism, using Huayan Temple in Chongqing as an example, using field investigation, music data analysis, and other research techniques.Huayan Temple's Buddhist ritual music is not only an essential component of Chinese Buddhist music but also a significant manifestation of Chinese traditional culture and philosophy Huayan Temple's Buddhist ritual music has extensive and profound connotations and significance, which provides a means for modern people to pursue inner serenity and tranquility and has significant cultural and practical value.Through the preservation and transmission of Buddhist ritual music at Huayan Temple, it can radiate with new vigor and vitality into contemporary society and infuse fresh energy into the transmission and innovation of traditional culture.Therefore, it is of great practical and historical importance to continue researching and promoting the Buddhist ritual music of the Huayan Temple in order to promote the transmission and development of traditional culture as well as the sublimation of human spiritual civilization.

Keywords: Buddhist ritual music; Secularization change; Huayan cavity

Introduction

With the development of modern society and changes in people's lifestyles, the pace of the music of life has accelerated, and people are experiencing greater stress levels. In this manner, as a traditional cultural symbol, Buddhist ritual music has been increasingly acknowledged and accepted by modern people for its role in purifying the mind and enlightening wisdom. As an essential component of Chinese Buddhist music, Huayan Temple Buddhist ritual music possesses distinctive musical characteristics and philosophical connotations that can help modern individuals pursue interior peace and tranquility（Wu Guodong, 1997 : 64）.

With the continuous development of society and the diversification of culture, the Buddhist ritual music of Huayan Temple is faced with the problem of protection and inheritance. Therefore, it has become an urgent need to study and protect the Buddhist ritual music of Huayan Temple. The purpose of this paper is to help us better understand Chinese traditional music and culture through the study of Buddhist ritual music in Huayan Temple, and to provide a new way of life and value pursuit for modern people. At the same time, through the protection and inheritance of Buddhist ritual music in Huayan Temple, it can glow with new vitality and cultural vitality in modern society, and inject new impetus into the inheritance and innovation of traditional culture.

* Received: May 29 2023; Revised: June 15 2023; Accepted: June 16 2023

Research Objective

This article's research objectives are primarily divided into two dimensions. The first objective is to examine the theoretical foundations of Chinese Mahayana Buddhist music. The second focuses primarily on cognitive approaches to analyzing the musical phenomena of Chinese Han Mahayana Buddhism.

Research Methodology

Throughout the current research and academic concepts related to ethnomusicology, most academic researches focus on pragmatics (context) and morphology, while few scholars combine musical morphology with semantics (especially philosophy) （Pu Hengqiang, 2000 : 122-124. This paper will follow the research perspective of "form + semantics" proposed by musicologist Yang Minkang, mainly from the methodological level of form: "macroscopy-microscopy-practice", combined with the semantic method （Yang Minkang, 2010 : 60-101, to deeply explore the philosophical implications and functional uses of Buddhist music from the perspective of the three perspectives of music.

(1) Literature review method

After determining the theme of the connotation and function of Buddhist music philosophy from the perspective of the three realms of music, the author conducts data research on the fields involved in the topic selection through the databases CNKI, Sciencenews.com, Scopus and Dangdang.

(2) Music analysis

In this study, the Buddhist music used in the Chinese Buddhist ceremonies in Huayan Temple in Chongqing was recorded in real time, and the typical ritual procedures were described in detail and intuitively.

(3) Field research method

This research took Huayan Temple in Chongqing as the object of field investigation. During this process, various Buddhist events such as chanting, Huoyankou, Water and land Dharma Meeting, Menglanpan Meeting, Guanyin Meeting, Laba Meeting were recorded, and the rules of Buddhist music selection and chanting were learned, and a list of Buddhist music collected and worshipped in Huayan Temple in Chongqing was collected. Audio and video data and music literature of Huayan Temple recitation and Yankou ceremony were recorded.

(4) Interdisciplinary method

This study will make full use of interdisciplinary research methods in ethnomusicology, philosophy of religion, anthropology and psychology to guide the writing and provide a multidisciplinary methodological research perspective for the project research.

Research Scope

The research scope of this paper is Huayan Temple in Chongqing. Huayan Temple is an ancient temple in Chongqing, with a long history and profound cultural heritage. It is one of the important cultural heritages of Chinese Buddhism. The Buddhist ritual music of Huayan Temple occupies an important position in the history of Chinese Buddhist music and is also an important part of Chinese traditional music and culture.

Research Findings

Buddhist music philosophy is an original theoretical model of Oriental music philosophy. The reason why it is called "original" is that it does not have the so-called subject consciousness of music philosophy or music aesthetics. It is a byproduct of Buddhist practice and Buddhist study; It is called "theoretical model" because it has a unique philosophical form and cognitive perspective. Its comprehensiveness, profoundness and meticulousness constitute a theoretical system different from the paradigm and basic principles of modern music philosophy, covering almost all the basic problems of music philosophy. The profound Buddhist complex in Chinese music culture determines the necessity and significance of studying Buddhist music philosophy. The profound Buddhist complex in Chinese music culture determines the necessity and significance of studying this Oriental music philosophy.

The secularization of Buddhist music

Buddhism has exerted a significant and far-reaching influence on eastern culture（Xing Guang;2013: 23. The pursuit of artistic conception of Chinese literati's music, tunes, raps and operas is mostly influenced by Buddhism and Zen. Many of these songs are originated in Buddhist activities such as reading, singing and directing, and popular speaking. They grow within the walls of temples and then develop and expand in the broad secular life （Zhou Yun ;2018: 64-71）.

On the surface, the secularization of religious music is closely related to music notation. From a deep perspective, it is closely related to the religious consciousness of the whole nation. As early as the Western Han Dynasty, Buddhist music was introduced to China from ancient India along with Buddhism. In The Three Kingdoms Period, the rulers created Chinese-style Buddhist music, known as "Yu Shan Bai" in history, which was the beginning of the systematic Sinicization of Buddhist music and the first step of the secularization of Buddhist music.

Xiao Yan, Emperor Wu of Liang in the Southern Dynasty, combined court music with Buddhist music. At that time, Buddhist music introduced folk songs from the South of the Yangtze River: the tone of Wu Song（LI Qiang, 1994 : 18-20.）. Since the Northern Wei Dynasty, Luoyang has been the center of Buddhist culture in northern China, but the Buddhist music in Luoyang has a close relationship with secular music. The ancient poem "Luoyang Jialan Ji" describes the scene of Buddhist music in Luoyang in history（Liu Qiming, 2018 : 44-46. Through the text, it can be found that the long-sleeved and beautiful music of Luoyang Buddhist music is full of the pleasure of secular music.

The Tang Dynasty was the time when Pure Land Buddhism flourished. The biggest characteristic of Pure Land Buddhism was the popularization of the believers and the simplicity of the practice of Dharma. Pure Land School believes that as long as the name of the Buddha is spoken and the practice is continued, one can get thorough understanding and go to the pure land of Western bliss （Robert H. Sharf, 2002 : 88）. Buddhist ritual music was also influenced by this sect, with various and random forms, and a kind of Buddhist music called Laity also flourished（Mesoscopic wind, 2012 : 92-93）.

During the Song and Yuan Dynasties, along with the prosperity of cities and commerce, the rise and influence of the civic class grew. Influenced by the aesthetic taste of the civic class, Buddhist music seemed to accelerate the process of secularization（Yuan Jingfang ;2015: 1-15. The phenomenon of interpenetration between Buddhist music and secular music is growing. For example, the famous Song Ci and Yuan Qu were influenced by Buddhist music, and the Ci "Bodhisattva Man" and the Qu "Two Tunes and Five Offerings" appeared.

Since Ming and Qing Dynasties, a large number of Buddhist songs have directly utilized the tunes of folk music. Zhu Di Xiazhao, Emperor Chengzu of the Ming Dynasty, produced 50 volumes of the Song of the Name of Buddha Buddha Buddha, among which a large number of tones were used in the very popular North-South Song（Fan Bangjin, 2013 : 29-37. Taking a comprehensive look at the historical process of Buddhist music's development and evolution in China, it is not difficult to find a gradual process of secularization throughout.

Buddhist Ritual music recording and function analysis of Huayan Temple

Huayan Temple has a long history. It was built in the Tang and Song dynasties and expanded into the present pattern. In the past four hundred years, there have been sixty-four senior monks abbot. The Dharma has spread to Chengdu, Neijiang, Luzhou, Leshan, Ba County and Huayan Temple in Beijing. Its famous, many believers at home and abroad visitors, many people go to Huayan Temple to visit. This section will record the writer's reports on December 28, 2022 to December 30. In this way, the text application process of Huayan Temple Buddhist music is investigated, as well as the functional uses of ritual music used in various Buddhist meetings in Huayan Temple.

1.Ecological environment of Buddhist ritual music in Huayan Temple

The ecological environment of Buddhist ritual music refers to a series of interrelated environmental factors, including the history, culture and religious background of the music, as well as musicians, players, listeners and places. As a part of ancient Chinese music culture, Buddhist ritual music has a long history and profound cultural deposits. As a kind of religious ritual music, Buddhist ritual music has profound connotation and significance in religious background and belief. Its musicians and musicians are an important part of the music ecological environment. The audience and place of Buddhist ritual music are factors that cannot be ignored in the ecological environment of music. The combined action of these factors has shaped the characteristics and forms of expression of Buddhist ritual music, and also influenced the inheritance, development and interpretation of music.

2.Text characteristics of Buddhist ritual music in Huayan Temple

In the Buddhist ritual music of Huayan Temple, the tonality of the music is usually flat tone, upward and downward tone, and the lyrics are often religious texts such as scriptures, prayers and praises. The performance of these lyrics in the music is also very important. There are many Buddhist ceremonies in Huayan Temple, which involve a lot of singing and ritual music, and the style and singing of each ceremony are also different.

(1) Types of Buddhist rituals in Huayan Temple

Huayan Temple, one of the most famous Han Buddhists in China, is home to many intricate Buddhist rituals. In the process of field investigation of Huayan Temple, the monks in the temple all accept the academic term "Buddhist ceremony", but they prefer to call the Buddhist ceremony "Buddhist event" or "Buddhist Dharma event". After investigation, there are three categories of Buddhist rituals in Huayan Temple:

1) Practice ritual. The practice rituals of Huayan Temple mainly include the daily reciting ritual system and the "beating Buddha" followed by morning and evening classes. These reciting rituals follow the "three Kai" system of ancient India, including the core procedures of chanting Buddha, chanting sutras, vowing back, etc., while the "beating Buddha" is the basic procedure of adding the program of Yansheng tablet and the backward direction before the memorial tablet, and the music is also increased. The repentance ritual is to repent SINS, eliminate evil karma and vow to do good by chanting sutra and praying to Buddha. The repentance ritual held annually in Huayan Temple includes Liang Huangbao Repentance, Great Sorrow repentance, Guanyin repentance and Medicine Master repentance.

2) Popularizing ceremonies. Huayan Temple popular class of ceremonies mainly include the flame mouth ceremony, Yelanpeng and water and land law. The ritual of releasing Huoyankou is for the dead and those praying for disaster for the living. According to different purposes, it can be divided into Yin Huoyankou, Yang Huoyankou and Mingyang Huoyankou. The ritual uses a lot of vocal music, not instrumental music. Yelpon Party's main content is sutra reciting, offering and feeding, the singing used in the ceremony is basically not out of the scope of class chanting and Yankou. Shui Lu Fa is a grand Fa meeting through the crossing of all the ghosts of Shui Lu, Pu Ji six Taoist four life. Huayan Temple holds this ceremony every year, a total of seven days and nights, divided into internal and external altar field. In the ceremony, only the singing, no instrument brand, accompaniment instruments are percussion instruments.

3) Celebration ceremony. The Huayan Temple regularly holds dharma meetings during some important festivals, such as the Laba Festival, the Goddess of Mercy Festival, and the Buddha Dharma Bath Festival. Among them, Laba Dharma Meeting is a dharma meeting to celebrate the enlightenment of Sakyamuni Buddha under the Bodhi tree, which mainly includes chanting Buddha, turning back, offering and perfection. The Dharma Bath is a dharma meeting to celebrate the birth of the Buddha. In addition to the basic celebration ceremony, there is a special ceremony, namely washing the Buddha with fragrant flowers in the Mahavira Hall.

(2) The style of Buddhist ritual music of Huayan Temple

Buddhist music has experienced the development of thousands of years and has spanned different regions. Its dominant style is mainly virtual, quiet and distant, which is closely related to the objective cultural background and the subjective thinking of monks. It is this cultural background that makes the aesthetic style of Buddhist music highly consistent（Pu Heng Qiang Jun ;2000:4）. The musical material used in the Buddhist ceremony of Huayan Temple has a strong regional style, which is mainly reflected in the singing of the monks, showing the characteristics of softness, tranquility and detachment.

By observing the morphological characteristics of Huayan Cavity, we can find that its aesthetic forms have relatively consistent categories. For example, the tone composed of minor intervals, the spiral method of circumferential progression, the continuous melody lines, the continuous downward trend of melody movement, the slightly changing form of music development, the melody structure dominated by variations, the relatively free rhythm and rhythm, the slow speed, the long sound, the singing way of singing with one sigh and the light singing intensity, etc.（Sun Xingqun, 20151 : 22-124）. These characteristics make the aesthetic category of Huayan tune obviously inclined to gentle, elegant, far-reaching, quiet, graceful, soft and elegant, so that people have a sense of beauty beyond the shackles of the

world when listening. The typical form of Huayan Cavity coincides with aesthetic categories such as "vacuity and tranquility", "Xuanyuan" and "beauty" （Zou Jianlin &Fu Limin ;1997:31-33. Of course, it is more appropriate to use the term "soft, quiet and detached" to summarize the style of Huayan Tune in traditional music. It can not only comprehensively and succinctly summarize the aesthetic style of Huayan Tune, but also accord with the Buddhist goal of pursuing the aesthetic concept of purity and transcending the shackling of the world.

(3)Singing of the Buddhist ritual music of Huayan Temple

As an important part of the Buddhist music culture of Huayan Temple, Huayan singing suggests the possible integration of ethnic culture in history. Huayan singing integrates the folk tone characteristics of Chongqing on the basis of the Buddhist music style, and absorbs the spiral characteristics of the folk music of Sichuan, Shaanxi, Hunan and Hubei, becoming the product of the fusion of neighboring regions and similar musical styles.

1) Main cavity morphology of Huayan Cavity

It has been confirmed through research that the main melody of Buddhist ritual music in Huayan Temple is a condensed form of a single melody, including many factors such as tone, rotation, rotation and movement tendency, and its shape can roughly reflect the overall shape of a singing style. Therefore, we need to grasp the most typical form style, namely the core main cavity to discuss. Take the main cavity No. 1 and No. 2 of Baoding Xiangzan, the Buddhist ritual music of Huayan Temple, for example (as shown in

Figure 1 and **Figure 2**) :
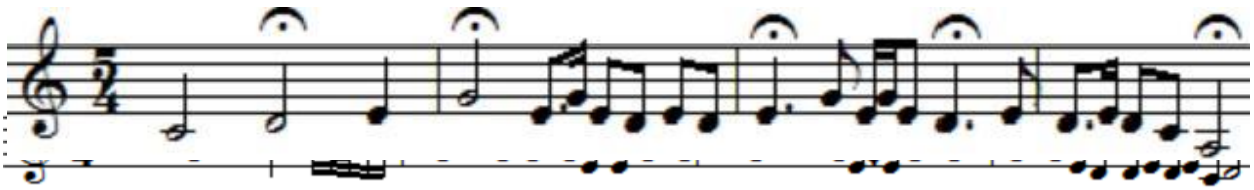
Figure 1: Main cavity No. 1 of the Buddhist ritual music

"Baoding Xiangzan" of Huayan Temple

Figure 2: Huayan Temple Buddhist ritual music "Baoding Xiang Zan" No. 2 main cavity

The overall melody of Huayan Opera is composed of two core main melodies, which are mainly based on narrow rhyme "Sol, La, Do" and its homogenous variant line. In the terminating form, it is often based on the central rhyme "Do, Re, Mi". As a whole, the narrow interval lays the foundation for the progressive rotation of the music, suggesting a soft and quiet tone. The pentatonic scale has no semitone, and the melody lines falling around each layer strengthen the graceful and quiet style, which is in sharp contrast to the bold feeling corresponding to the spiral method and angular spiral in the northern folk songs.

In addition to the above mentioned, the two core main cavities move with the Shang tone as the center in the termination form, and microwave the Shang tone and Angle tone up and down, so that the main cavity has the characteristics of commercial tone. In our ancient times, commercial music has always been famous for gentle and soft. It is often found in ancient literature that "Xuge (refers to the song produced in a quiet and natural environment) was born naturally, and the clear song was a harmonious integration with Gong Shang (the palace and Shang second tone in the ancient five tones)." "And" Kaiyuan relic music (refers to the

song left over from the Kaiyuan period of the Tang Dynasty) itself has the characteristics of desolate, not to mention in the autumn when the tune is mainly commercial "statements. These ancient poems express the artistic conception of singing in the natural environment and emphasize the close connection between music and nature. Combining Shang tone with words such as "empty, clear, desolate and autumn" just proves that its aesthetic style is more feminine and plaintive, as well as a kind of beautiful and quiet aesthetic experience conveyed by pure and harmonious Shang tone.

2) The development mode of Huayan Cavity

The analysis of melody development mode is helpful to reflect the objective feelings contained in the process of the creation of Huayan Cavity, and is conducive to a deeper understanding of the monks' psychological tendency in the creation. Different methods can be adopted for the development of the main cavity, and the different tendencies of these methods will directly lead to the difference in the way of melody movement, and then produce different personality characteristics, which is consistent with people's subjective mental state.

The development methods of Huayan Opera main chamber mainly include "extension, variation and synthesis" three ways. Although these three methods are different, they all reduce the contrasting nature of the musical material. Variation is the basic form of the development of the main cavity, which enables the main cavity to develop into specific cavity sentences in different variations in the same repertoire, and at the same time, the same main cavity will be developed in different forms in different singing tones. This approach not only emphasizes the centrality of the main cavity, but also allows the melody to develop in a relatively flexible, gradual way. The No. 1 core principal cavity of Huayan Opera is presented repeatedly in the form of variation repetition in the same or different operas. However, its basic framework remains unchanged. The following is an example of the development of some musical tones of several Buddhist ritual music investigated in Huayan Temple (as shown in **Figure 3** and

Figure 4) :

Figure 3: Melody fragment of Weidozan, Buddhist ritual music of Huayan Temple

In the melody fragment of Weidozan, the main cavity of l is developed in the way of backward extension. The first two bars are the main cavity, based on the line of narrow rhyme "Sol, La, Do" and its homogenous variant. Finally, the commercial tone terminates, while the extension part is the product of the backward free extension of the termination style.
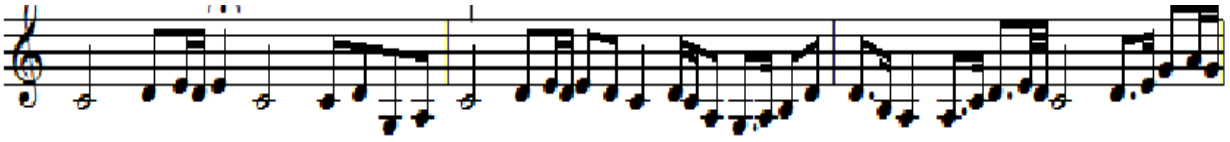
Figure 4:A melody fragment from the Convenient Ket,

Buddhist ritual music of Hwa Am Temple

The Convenience Ket begins with a leaden, or main, opening with four notes of "Mi, Re, Do, La" in a progressive downward motion. At the beginning of the normal tune, the main cavity is repeated once and then expanded backward by free additions. The melody of the development part and the direction of the main cavity movement are basically the same at the beginning, then the progressive upward movement and gradually change.

In the multi - segment singing, it is often used to develop the integrated form of several different main voices. Due to the use of different main cavity between different passages, the melody shape has a certain difference. However, when we carefully analyze the factors such as pitch, rotation and spiral line of these main chambers, we may find that there are similarities between them. Take the Buddhist ritual music "Lingjiu Zhenyan" of Huayan Temple as an example (as shown in **Figure 5**):
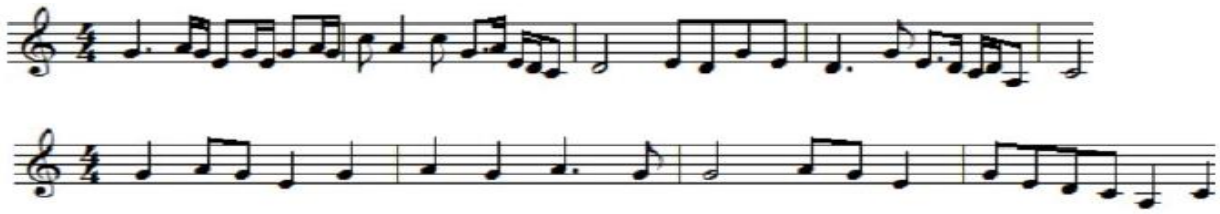
Figure 5: Melody fragment of the Buddhist ritual music of Huayan Temple,

"Bell and Pestle Zhenyan"

The music melody of this part of "Lingjiu Zhen Yan" is mainly composed of two paragraphs, respectively using the comprehensive form of two main cavities. The speed of the second paragraph is obviously faster than that of the first paragraph, forming a certain contrast; However, after careful observation, it is found that the tone, basic rotation, central tone and other aspects of the second paragraph are still similar to the main cavity of the first paragraph, only the melody fluctuation has changed a little. Thus, it can be seen that there is a kinship between the two, and there is no strong contrast of musical material.

3)Analysis of the tone and form of the Heart Sutra
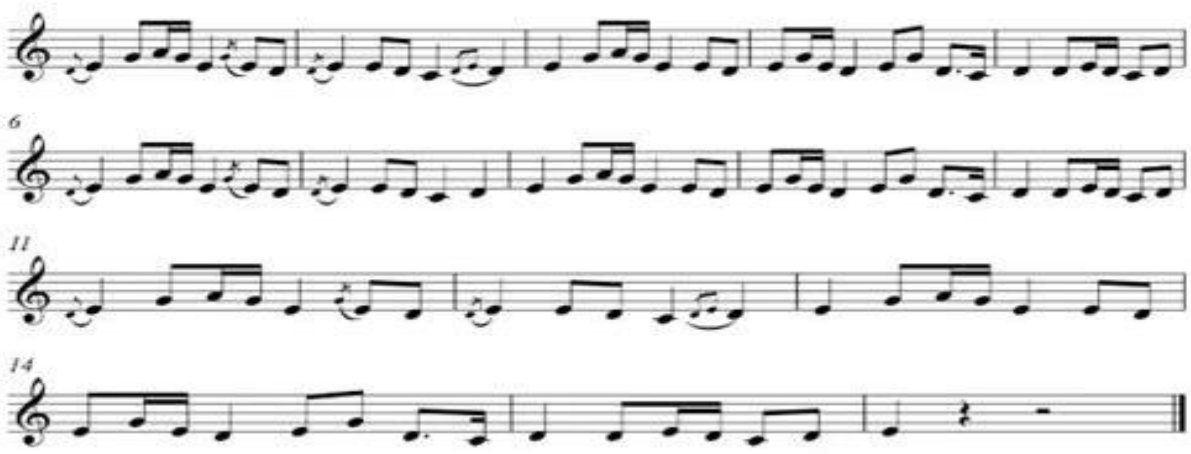
Figure 6：Buddhist ritual music "Heart Sutra" of Huayan Temple

The Heart Sutra consists of three repetitures of the structure of the paragraph, which is a short (1-2 bars) and a long (3-5 bars) melody of two sentences. The first sentence is the beginning sentence, and the second sentence is extended with the melody material of the first sentence. The mode is pentatonic Angle scale, and the appoggiatura line mode uses the tenor "Sol" and the leading tone "Re" around the main tone "Mi", making progressive movement, while the subordinate tone "La" and the lower tenor "Do" are used as the auxiliary tone of the tenor "Sol" and the leading tone "Re", making the melody not only progressive smooth, but also decorative changes. Both of the two phrases that make up the paragraph are semi-terminated by the leading note with the strongest tendency, which is connected with the tonic at the beginning of the next phrase, so that the connection between the phrase and the paragraph is tight and continuous, and finally ends in the tonic "Mi". The structure, mode and rotation of this song contain the core teachings of Buddhism in the monks' singing and show them to the world, symbolizing: all phenomena in the world are constantly moving and changing regularly, good and evil cause and effect in the world are cyclic due to "heart", and all things in the world are endlessly emancipated and transcendent.

3.The application process of Buddhist ritual music at Huayan Temple

The Laba Festival is an important annual celebration at the Huayan Temple, which lasts for three days from the sixth day of the twelfth month of the lunar calendar to the eighth day. During these three days, the temple is bustling with people and incense smoke. The "Laba Ceremony" of Chinese Buddhism originated from ancient India and was gradually formed into a unique ritual content during the development of Chinese Buddhism. The Laba Ceremony is usually held on the eighth day of the twelfth month of the lunar calendar to commemorate the enlightenment of Shakyamuni Buddha, which combines the traditions of Indian Buddhism and the characteristics of Chinese Buddhism.On December 28-30, 2022, the author had the opportunity to witness the three-day Laba Ceremony led by the abbot at the Huayan Temple, and made a detailed record of the use of Buddhist ritual music during these three days. The following is an example of the Laba Ceremony on the actual day:

The Buddha worship ceremony on the eighth day of the twelfth lunar month lasts only half a day, and the entire half day is devoted to the auspicious ceremony. The ceremony will take place in the Grand Hall of the Huayan Temple at 8:30 am on December 30, 2022. The complete auspicious ceremony will consist of the following procedures:

Procedure 1: Dedication before the Medicine Buddha

[Announcement of Buddhist Ceremony] At 8:30, Venerable Vinaya led all the chanting monks to walk to the Medicine Buddha statue to express the merits of the temple and all the donors, and to explain the content of today's ceremony commemorating the day of Shakyamuni Buddha's enlightenment. Then, Venerable Vinaya led all the monks and donors to perform the ceremonial gesture of three bows before the Medicine Buddha statue.

[Chanting of Praise] At 08:31, Venerable Vinaya led all the chanting monks to begin chanting the Buddhist scripture "Flower Offering".

[Recitation of the Holy Name] At 08:34, Venerable Vinaya recited the holy name "Namo Bhaisajya-guru-vaidurya-prabha-rajaya Tathagataya Arhate Samyaksambuddhaya" three times.

[Recitation of the Medicine Buddha Mantra] At 08:35, Venerable Vinaya led the monks

in reciting the Buddhist scripture "The Medicine Buddha Mantra", starting from a slow tempo and gradually increasing to a fast tempo.

[Chanting of Praise] At 08:37, Venerable Vinaya led all the chanting monks to begin chanting the Buddhist scripture "The Praises of the Medicine Buddha".

[Transfer of Altar] At 08:38, while chanting the Buddhist scripture "Namo Amituofo - Western Pure Land, Please Guide Us", Venerable Vinaya left the Medicine Buddha altar and walked to the altar of Amitabha Buddha.

Procedure 2: Dedication before the Amitabha Buddha

[Announcement of Buddhist Ceremony] Starting at 08:38, Venerable Vinaya expressed his gratitude before the Amitabha Buddha altar and led the monks and donors to perform the ceremonial gesture of three bows.

[Chanting of Praise] At 08:39, Venerable Vinaya began chanting the ceremonial music "Leaving for the Western Pure Land Upon Attaining Enlightenment".

[Recitation of the Holy Name] At 08:41, Venerable Vinaya chanted the holy name "Namo Amituofo - Western Pure Land, Please Guide Us" three times.

[Recitation of the Heart Sutra] At 08:42, the monks began reciting the Heart Sutra at a fast tempo while striking the wooden fish as accompaniment, chanting in a "one word, one strike" rhythm.

[Chanting of Praise] Starting at 08:46, Venerable Vinaya led all the chanting monks to begin chanting the Buddhist scripture "Praises of Amitabha Buddha". They then performed the ceremonial gesture of three bows before the Amitabha Buddha statue, before returning to the statue of Shakyamuni Buddha.

Program 3: Buddha's Front Dedication

[Praise] From 8:48, a monk began to rhythmically strike a Dharma drum from slow to fast, reminding all monks and the host that the ceremony of Buddha's Front Dedication was beginning. All monks returned to their seats and picked up their instruments. The Master Vinaya gently tapped a qing instrument, then began to sing the Buddhist music "Incense Praise".

[Chanting of Holy Name] From 8:53, Master Vinaya began to chant "Namo Lengyan Hui Shang Buddha Bodhisattva" three times.

[Recitation of Sutra and Mantra] From 8:54, all monks began to recite the sutra "Lengyan Mantra" together in a fast tempo. They continued until 9:06, when Master Vinaya chanted the mantra "Mahahridaya Prajnaparamita" three times.

[Praise] From 9:07, Master Vinaya began to chant the Buddhist music "Buddha's Treasure Praise" and "Praise of Buddha Verse".

[Circumambulation] From 9:14, Master Vinaya began to repeat the holy name "Namo Shakyamuni Buddha" and led all the monks to circumambulate the temple.

[Dedication Verse] Until 9:40, Master Vinaya and the monks chanted the Buddhist music "Dedication Verse". After singing, Master Vinaya lightly tapped the qing instrument and led all the monks and the host to bow three times to the north, followed by a half-hour rest.

Program 4: Completion

[Announcement, Offering Incense] From 10:13, Master Vinaya struck the large qing instrument and led the instrument ensemble. The main monk recited auspicious words in Chongqing dialect in front of the incense table, expressing the origin and merits of the ceremony. After all the texts were recited, the congregation approached the altar to take incense and kneel for worship.

[Praise] From 10:20, Master Vinaya led the monks in singing the Buddhist music "Precepts, Concentration, and True Fragrance".

[Chanting of Holy Name] From 10:23, Master Vinaya began to chant the holy name "Namo Ling Shan Hui Shang Buddha Bodhisattva" three times.

[Recitation of Sutra and Mantra] From 10:24, Master Vinaya began to sing the fast-paced scriptures "Namo Sthavira Mahasanghika Lokanatha Buddha", "Mantra of Transforming Food", "Mantra of Ambrosial Nectar", and "Mantra of Offering".

[Announcement] From 10:30, Master Vinaya began to recite the Buddhist classic scripture "Mahayana Three Treasures". At 10:32, the Master recited again the purpose and merits of the ceremony at the incense table, and then recited the birth dates of deceased friends and family members written on yellow paper by the hosts as a way of expressing their sympathy.

[Sending Merits] From 10:46, Master Vinaya began to sing the Buddhist text "Sending Merits and Praising Accomplishments".

[Dedication] From 10:48, Master Vinaya sang the Buddhist music "Completion and Offering to Buddha," a seven-character verse. When the song ended, Master Vinaya lightly tapped the large qing instrument, leading all the monks to bow three times to the north of the Great Hall, signifying the end of the three-day Laba Festival ceremony at Huayan Temple.

4.Functional uses of Buddhist ritual music in Huayan Temple

(1) Regulate people's physical and mental emotions and guide individuals to spiritual happiness

Huayan Temple Buddhist music plays a very important role in Buddhist rituals. Zen Buddhism, as a Sinicized sect of Buddhism, takes "escape from life and death" as the ultimate goal of its practice. In Buddhist rituals, such procedures as meditation, meditation and confession help believers to understand the Buddha nature and experience the rational state of the way life exists. As an art form, music plays an irreplaceable role in Buddhist rituals. The Buddhist music of Huayan Temple, with its soft and elegant mood and calm and soothing rhythm, helps to ease the nervous psychology of patients, harmonize their mood, and let people enter the inner precipitation and detachment.

Huayan Temple Buddhist music can also help individuals to establish a relationship with nature, with society, with others, and with their innermost feelings. The existence of music also helps to promote individual identification and understanding of religious culture. Buddhist music has a resonance with the universe and synchronizes with the physiological rhythm of the human body. It can effectively channel individual emotions and emotions, expand individual spiritual world, and help individuals towards spiritual freedom and happiness. Learning Buddhist music enables us to understand the true meaning of life, build up the thinking and perception of life, so as to obtain the eternal spiritual life.

(2) Cultivate people's pursuit of truth, goodness and beauty in life

The Buddhist music of Huayan Temple is a liturgical activity process that integrates various cultural and artistic elements. It is a kind of music that can lead people into the spiritual world beyond reality, so as to achieve spiritual transcendence and sublimation. The Buddhist music of Huayan Temple plays a positive role in the pursuit of "truth, goodness and beauty" in life. From the aspect of "truth", the Buddhist music of Huayan Temple can lead the audience into the spiritual realm of clear emptiness and distant, detached and refined; From the perspective of "goodness", the Buddhist music of Huayan Temple conveys a kind of

compassion and willingness to help the audience cultivate a kind nature and shape an ideal personality through music. From the aspect of "beauty", the Buddhist music of Huayan Temple has a high aesthetic value and aesthetic appreciation, which can inspire individuals to have a stronger sense of experience of beautiful things, and improve people's humanistic quality and life quality.

(3) Promote positive Buddhist teachings and culture

Huayan Temple, as one of the important Buddhist holy places, spreads Buddhist teachings and promotes Buddhist culture through rituals with special functions and purposes such as Laba Dharma Meeting. As an important part of the ceremony, music carries rich Buddhist teachings and cultural connotations. The idea of Buddhist moral education is propagated through music, so that believers can form a good outlook on life, thus affecting their daily life of Buddhism belief and experience. At the same time, music also conveys the followers' praise and belief for Buddha, strengthens their faith and improves their practice level. At the same time, it also enables the followers to have a better understanding of Buddhist culture and in-depth understanding of Buddhist teachings. The inheritance of Buddhist music in Huayan Temple reflects the value and inheritance of Buddhist culture.

In addition, the Buddhist music of Huayan Temple also plays an important role in the restraint and guidance of believers through the ritual system. The use of instruments and music in the ceremony not only accompanied the singing, but more importantly reminded the monks of their behavior and etiquette, including the position arrangement and etiquette of the religious staff of different status levels. The speed of the music, the change of tone and melody, etc., also prompts the pace of the march, urges the change of the altar and so on. The normative function of these ritual music makes believers consciously abide by the social order and form cultural norms and hierarchies.

Discussion

Huayan Temple is one of the most representative Mahayana Buddhist monasteries of the Han Dynasty in China. Its Buddhist ritual music highlights the philosophical thoughts with certain representative and research significance. Through the display of research results, the world can have a comprehensive understanding of the philosophical thoughts behind Chinese Mahayana Buddhist ritual music. Through a thorough understanding of the philosophical thoughts and musical elements of Chinese Mahayana Buddhist ritual music, people can be encouraged to actively participate in, learn and listen to Buddhist ritual music, gradually purify their souls, and become more resourceful and brave in the face of difficulties and challenges. In a sense, the study of Chinese Mahayana ritual music has demonstrated and promoted the educational effect of Buddhist ritual music to the world, and has also enriched and perfected the theoretical system of Chinese Buddhist music philosophy.

Huayan Temple is one of the most representative Mahayana Buddhist temples of Han Dynasty in China, and the philosophical thoughts embodied in its Buddhist rites and music have certain representativeness and research significance. The current research focuses on the philosophical and theoretical basis of Mahayana Buddhist music in the Han Dynasty of China and the cognitive methods of Mahayana Buddhist music in the Han Dynasty of China. The Buddhist ritual music of Huayan Temple, a famous temple in Chongqing, China, is taken as a case study. To a certain extent, taking Huayan Temple as an example, I look at the big picture from a small point of view, and strive to vividly and comprehensively demonstrate the role of Chinese Mahayana Buddhist ritual music in personal cultivation, emotional regulation,

psychological treatment and other aspects, as well as the function, significance and purpose of music philosophy in spreading culture.

Conclusion

Through field research and interviews with the host of Huayan Temple and the master of Huayan Temple, this study found that the existing Buddhist ritual music in Huayan Temple reflects the Buddhist realm view mainly through the two dimensions of individual realm and living beings realm in terms of philosophy. The Buddhist ritual music of Laba Dharma meeting in Huayan Temple is an important part of Buddhist culture, which reflects the characteristics of Buddhist music and the dimension of the realm of living beings in Buddhism.These music, through singing and accompaniment, helps believers to understand Buddhist teachings more deeply, improve the realm of practice, and achieve the purpose of eliminating troubles and purifying the soul.

Research prospect

In the future, researchers can make use of the advantages of contemporary interdisciplinary integration to conduct a more in-depth and comprehensive discussion on the "research on the philosophical dimension of Chinese Han Tradition Mahayana Buddhist ritual Music" with new perspectives and new methods, mainly from the following aspects:

1)Deeply study the connotation of Buddhist music philosophy: deeply study the connotation and significance of Buddhist music in philosophy, and try to integrate music with faith, culture and thought at all levels.

2) Strengthen empirical research: Find more rigorous empirical research methods, such as the use of scene restoration and other ways to restore the expression of ancient Buddhist music, and better analyze its connotation and philosophical dimension. In addition, interviews, questionnaires and audience feedback can also be used to explore the information conveyed by musical expression forms and the application effect of these information in musical performance.

3) Explore the development of Buddhist music in contemporary society: From the perspective of the audience of Buddhist music, further study and discuss how to use scientific and technological means and cultural inheritance and other channels to transmit the values of Buddhist music to a wider audience, expand the development space of Buddhist music in contemporary society, and seek practical solutions for the publicity and promotion of traditional culture.

References

WU Guodong. (1997). *Introduction to ethnomusicology* . People's Music Publishing House.

Pu Heng Qiang Jun. (2000). *Sacred Rites and Music -- A Study of Orthodox Taoist Ritual Music*. Bashu Press.

Yang Minkang. (2016). Description and Interpretation: Methodology Orientation of Music Ethnographic Description [J]. *Journal of Shanghai Conservatory of Music* (04), P96-103.

Yang Minkang. (2010). A Preliminary Comparison of the phonological forms of Buddhism taught by cross-border ethnic groups in Yunnan and Southeast Asia [J]. *Big Yin*, 3 (01), P60-101.

Xing Guang. (2013). Buddhist Impact on Chinese Culture[J]. *Asian Philosophy*, P23 (4).

Zhou Yun. (2018). Music in Contemporary Mainland China -- Taking the "Water and Land Dojo" ritual Music of Tianning Temple as an example [J]. *Music of China* (04), P64-71.

LI Qiang. (1994). Hua Hua of Buddhist Music and Dance (I) . *Symphony (Journal of Xi 'an Conservatory of Music)*. (01), P18-20.

Liu Qiming. (2018). Study on the retention and evolution of Musical cultural characteristics of the Western Regions in the Central Plains: A Case Study of music images of Longmen Grottoes in Luoyang and Buddhist music culture of Daxiangguo Temple in Kaifeng . Peony. (36), P44-46.

Robert H. Sharf. (2002). *On Pure Land Buddhism and Ch'an/Pure Land Syncretism in Medieval China.* T'oung Pao, P88(4/5).

Mesoscopic wind. (2012). A Study on the Musical Factors of "Laity" in Tang Dynasty [J]. *Sound of the Yellow River*. (13), P92-93.

Yuan Jingfang. (2015). Song and Yuan Melodies in the Buddhist Music of the Early Ming Dynasty -- Discussion on the composition of the Song of the Name of the Venerable Buddha Tathagata Bodhisattva . *Music of China*. (03), P1-15.

Fan Bangjin. (2013). Background and engraving of the Song of the Name of Buddha Buddha Buddha Buddha in Yongle Neifu of Ming Dynasty. *Anthology of Tianlu*, 3 (01), 29-37.

Sun Xingqun. (2015).An Important Achievement in the Study of Chinese Traditional Music -- Reading Pu Hengqiang's Sacred Rites and Music -- A Study of Orthodox Taoist Ritual Music . *Music of China*. (01), P122-124.

Zou Jianlin, Fu Limin. (1997). Aesthetic Character in the Category of traditional Music Aesthetics . *Music of the People*. (12), P31-33.

โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Causal Model of Digital Leadership, School Climate and Organizational Agility, with Teacher Competency as a Mediator, Affecting to Teaching Efficiency of Teacher in Primary School Under the Office of Basic Education Commission

สุวิตรา บุญแจ้ง[1], วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์[2],
อัจฉรา นิยมาภา[3] และ สุพจน์ เกิดสุวรรณ[4]
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์[1-3], มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[4]
Suwittra Bunjaeng[1], Wisut Wichitputchraporn [2],
Achara Niyamabha[3] and Suphot Koedsuwan[4]
Kasetsart University[1-3] Saint John's University[4]
Corresponding Author, E-mail: suwittra.bun@ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

การวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษากรอบแนวคิด พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียนความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูใน

* วันที่รับบทความ : 4 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 21 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 22 เมษายน 2566
Received: April 4, 2023; Revised: April 21, 2022; Accepted: April 22, 2023

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเหมาะสม 3) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อครูประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi 2$ =170.53 df = 1.24 P-value=0.05154,GFI=0.97,AGFI=0.94,RMR=0.022 และ RMSEA=0.020)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการสอน; สมรรถนะครู; ความคล่องตัวขององค์กร; บรรยากาศโรงเรียน; ภาวะผู้นำดิจิทัล

Abstracts

The objective of this research 1) to study the conceptual about digital leadership, school climate, organizational agility, teacher competency, and teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission 2) to develop the causal model of digital leadership, school climate and organizational agility, with teacher competency as a mediator, affecting to teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission 3) to examine the consistency of the causal model of digital leadership, school climate and organizational agility, with teacher competency as a mediator, affecting to teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission with empirical data. This is quantitative research. A samples of 600 from school administrators and heads of academic affairs. The instrument was a questionnaire, constructed by the researcher with the overall reliability of 0.98. The data was analyzed using percentage, mean, standard deviation and structural equation modeling analysis.

The finding was as follows; 1) research results the conceptual about digital leadership, school climate, organizational agility, teacher competency, affecting to teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission 2) research results to develop the causal model of digital leadership, school climate and organizational agility, with teacher competency as a mediator, affecting to teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission has suitability 3) examine the consistency of the causal model of digital leadership, school climate and organizational agility, with teacher competency as a mediator, affecting to teaching efficiency of teacher in primary school under the office of basic education commission were fitted to empirical data. ($\chi 2$ =170.53 df = 1.24 P-value=0.05154,GFI=0.97,AGFI=0.94,RMR=0.022 and RMSEA=0.020)

Keywords: Teaching Efficiency; Teacher Competency; Organizational Agility; School Climate; Digital Leadership

บทนำ

การปรับตัวให้สอดคล้องในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565 : ออนไลน์) ได้การศึกษาสาเหตุของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา พบว่าระดับประถมศึกษาเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในด้านความรู้ ทักษะการอ่านและคณิตศาสตร์ ซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ สาเหตุจากการขาดแรงจูงใจ ความสนใจของผู้เรียนลดลง และความสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้เรียนลดลงจากเดิม อีกทั้งปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ นั่นคือ ทักษะครู มีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพในสถานการณ์โควิด 19 เพื่อการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษานั้น ในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ ถือว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมไปถึงการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอยและเติมเต็มศักยภาพผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์

ประสิทธิภาพการสอนของครูนั้นเป็นการแสดงออกถึงประสบการณ์ทั้งทางด้านเนื้อหา ความรู้และศิลปะในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยทั้งกระบวนการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งยังรวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด (OECD, 2018 : online) ซึ่งปัจจัยที่จะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการศึกษานั้นมีหลากหลายปัจจัย แต่ปัจจัยในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ (ทินพันธ์ บุญธรรม, 2556 : 45-56) การยกระดับประสิทธิภาพการสอน ควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาสมรรถนะด้านการสอน เพื่อให้ครูมีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (วิไลวรรณ มาลัย, 2562 : 109-118) เนื่องจากครูถือเป็นบุคคลสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ถือเป็นบุคลากรหน้าด่านและกลไลสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนท่ามกลางสภาวะความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสมรรถนะครูถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : ออนไลน์) ในการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการ บูรณาทั้งทักษะ องค์ความรู้ พฤติกรรม และคุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการของครูให้ดียิ่นขึ้น (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562 : ออนไลน์) การยกระดับสมรรถนะครูให้สูงขึ้นย่อมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนที่ดีขึ้น และคุณภาพการศึกษาจะมีทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับสมรรถนะครูเช่นกัน (พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, 2564 : 180-195) อีกทั้งภาวะผู้นำดิจิทัลยังส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูบนความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มองเห็นโอกาสและสร้างความได้เปรียบในการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการ

ขับเคลื่อนการศึกษาให้ดำเนินบนโลกในยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคง โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือและสนับสนุนให้การดำเนินการและการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลไม่เพียงแต่ใช้เพียงแค่เทคโนโลยี แต่ยังหมายถึงการมีมุมมองเชิงกลยุทธ์ในการเปลี่ยนแปลงองค์กร และสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Sheninger, 2014 : online) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบทในการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปด้วยความคล่องตัว โดยความคล่องตัวขององค์กรถือเป็นปัจจัยสำคัญในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกเหตุการณ์ที่มิทั้งที่คาดเดาได้และคาดเดาไม่ได้ โดยผ่านการตอบสนองอย่างสร้างสรรค์และรวดเร็ว (Ying Lu, K. Ramamurthy, 2011 : 931-954) ความคล่องตัวขององค์กรในสถานศึกษานั้นจะทำให้สามารถรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมในองค์กร โครงสร้างองค์ การใช้เทคโนโลยี ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งภาวะผู้นำเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างความคล่องตัวขององค์กรให้เกิดขึ้น (Menon, S and Suresh, M, 2021 : 307-332) ในสภาพการปัจจุบันนี้ความคล่องตัวขององค์กรถือเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจำเป็นจะต้องขับเคลื่อนองค์กรให้มีลักษณะเฉพาะตัวที่มีความยืดหยุ่นและความสะดวกในการปรับโครงสร้างองค์กร ปรับเปลี่ยนทิศทาง ปรับเปลี่ยนแนวทางในการปฏิบัติและกระบวนการต่าง ๆ เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพสภาพแวดล้อมที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (Menon, S and Suresh, M, 2020 : 561-573) ความคล่องตัวขององค์กรนั้นสามารถที่จะยกระดับประสิทธิภาพการสอนของครูให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา และการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นจะต้องเพิ่มความคล่องตัวขององค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน รวมถึงปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดประสิทธิภาพ บรรยากาศโรงเรียนที่เหมาะสมจะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพของครู ไม่เพียงแต่จะส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิการสอนที่ดีขึ้นแล้ว บรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกนั้นแต่ยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

การศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นเสมือนเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยประสิทธิภาพการสอนของครูสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนในวัยนี้สามารถที่จะแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ตามธรรมชาติและเติมเต็มศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ จากการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล ความคล่องตัวขององค์กร บรรยากาศโรงเรียน ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียนความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียนความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของครู ภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร และสมรรถนะครู โดยการวิเคราะห์เอกสาร

1.2 วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบวิเคราะห์เอกสารและสรุปสาระสำคัญ เพื่อสร้างกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของครู นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3 ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ นักวิชาการ จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวม 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.4 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ดำเนินการสร้างแบบสนทนากลุ่มตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ ตามประเด็น 1 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับคำนิยามศัพท์เฉพาะและความเหมาะสมของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การจัดการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ นักวิชาการ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบาย จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวม 9 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.4 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.1 วิเคราะห์ตัวแบบโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 52,794 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คนและหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 600 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างจากกฎแห่งความเชี่ยวชาญ (Rule of Thumb) โดยใช้ขนาดตัวอย่าง คือ 10 ถึง 20 เท่าต่อหนึ่งตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปร ทั้งสิ้น 30 ตัวแปร ดังนั้นขนาดตัวอย่างจึงมี จำนวน 600 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

3.4 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

จากนั้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ พร้อมทั้งเรียบเรียงเขียนเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กรผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

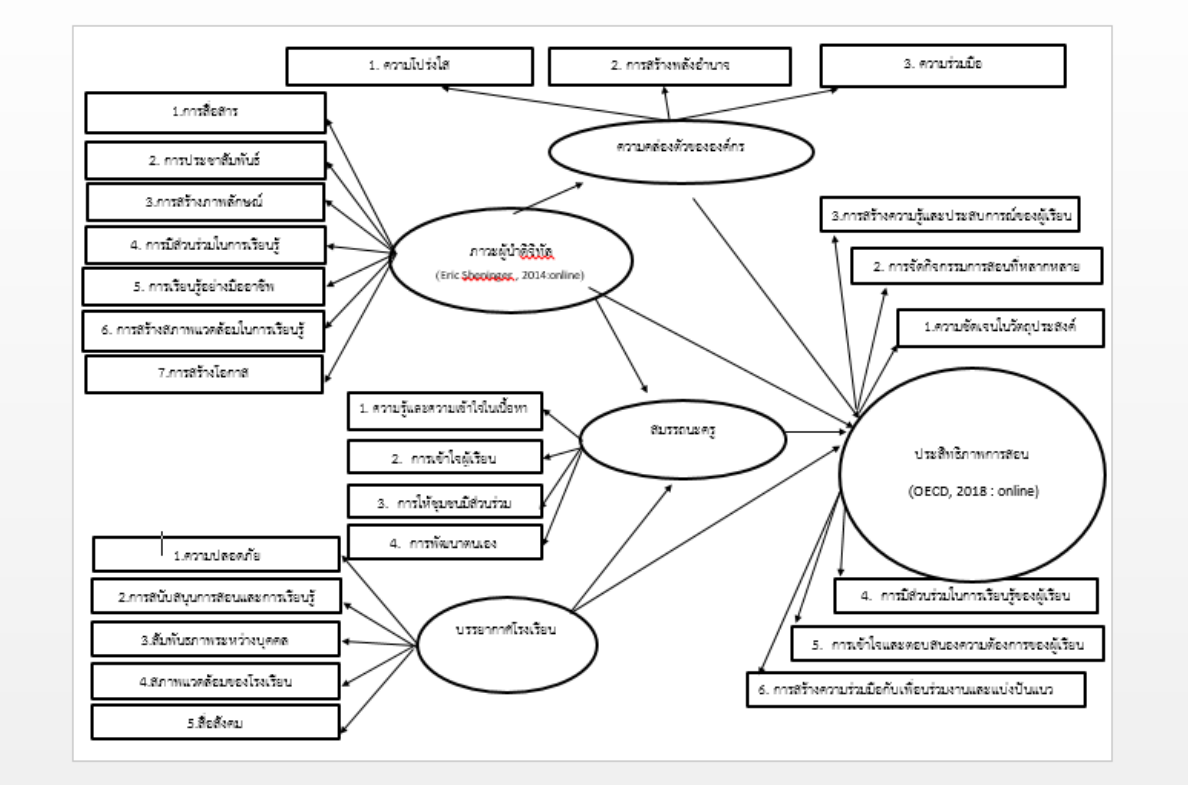

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียนความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู ภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร และสมรรถนะครู เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดสรุปในภาพรวม ดังนี้

ประสิทธิภาพการสอน จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมเห็นว่า ประสิทธิภาพการสอนควรพิจารณาปัจจัยในเรื่อง 1) สมรรถนะครู ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสมรรถนะครูนั้นจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง เนื่องจากครูนั้นเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรงในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ครูนั้นจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่จำเป็นพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะครูในปัจจุบันสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรม เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ตามแหล่งรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะครูนั้นควรได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านสอดรับการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ 2) ภาวะผู้นำดิจิทัล ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลนั้นไม่ควรมีเพียงแต่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี แต่ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะถ่ายทอดแนวคิดในเชิงบริหารเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการของครูให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ 3) บรรยากาศโรงเรียน ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าบรรยากาศโรงเรียนนั้นหมายรวมไปถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวพันธ์และส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน โดยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยเส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งบรรยากาศโรงเรียนที่ดีนั้นสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานและรักษาการทำงานของครูให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลดีไปถึงนักเรียนและองค์กรต่อไป ผู้บริหารถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศเหล่านั้นให้เกิดขึ้น ทั้งทางด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของคนในโรงเรียน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ทั้งทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของทั้งผู้เรียนและครูในโรงเรียนและ 4) ความคล่องตัวขององค์กร ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นถือว่ามีความรวดเร็วเป็นอย่างมาก ซึ่งหากโรงเรียนหรือองค์กรนั้นไม่สามารถที่จะปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทันท่วงที หรือไม่

สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วก็อาจจะส่งผลเสียให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนหรือองค์กรเป็นอย่างมาก ซึ่งโรงเรียนควรลดความซ้ำซ้อนในการบริหารจัดการ มีความยืดดยุ่นในการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน รวมถึงความซ้ำซ้อนของโครงสร้างองค์กร และความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ควรมีคลังข้อมูลที่สามารถช่วยในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับคำนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของครู ภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร และสมรรถนะครู พบว่า

1. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน ว่าเป็นพฤติกรรมของครูในการปฏิบัติการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด และเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 1.1) การสร้างความชัดเจนในวัตถุประสงค์ 1.2) การสร้างกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย 1.3) การสร้างความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน 1.4) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน 1.5) การเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 1.6) การสร้างความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานและแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี

2. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ว่าเป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างทักษะ องค์ความรู้ และคุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย 2.1) ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหา 2.2) การเข้าใจผู้เรียน 2.3) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2.4) การพัฒนาตนเอง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงถึงความความรู้ ความสามารถ กระบวนการเพื่อสร้างแรงจูงใจ และสามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย 3.1) การสื่อสาร 3.2) การประชาสัมพันธ์ 3.3) การสร้างภาพลักษณ์ 3.4) การมีส่วนร่วมในการ 3.5) การเรียนรู้อย่างมืออาชีพ 3.6) การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 3.7) การสร้างโอกาส

4. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน ว่าเป็นสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานหรือคุณลักษณะภายในสถานศึกษาที่สะท้อนถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ โครงสร้างองค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ประกอบด้วย 4.1) ความปลอดภัย 4.2) การสอนและการเรียนรู้ 4.3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4.4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน 4.5) สื่อสังคม

5. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับความคล่องตัวขององค์กร ว่าเป็นความสามารถขององค์กรที่แสดงถึงการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า ตอบสนองต่อ การเปลี่ยนแปลง ปรับตัว และใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 5.1) ความโปร่งใส 5.2) การสร้างพลังอำนาจ 5.3) การทำงานร่วมกัน

ส่วนที่ 2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้พิจารณาร่วมกันเห็นว่ามีความเหมาะสม

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์อิทธิผลเชิงสาเหตุผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร พบว่าสมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงดังแผนภาพที่ 2

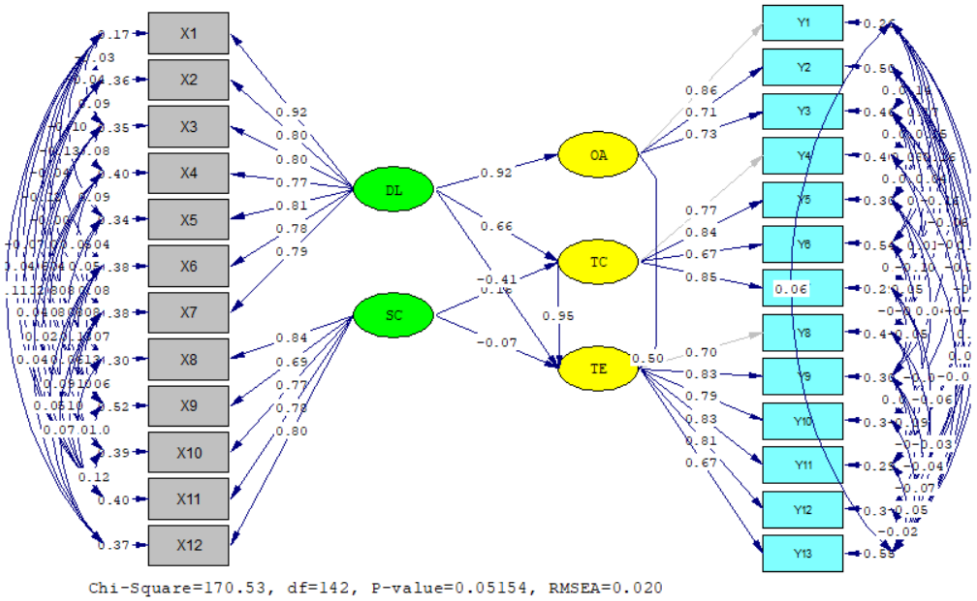

แผนภาพที่ 2 ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากแผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิผลเชิงสาเหตุผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร พบว่า ตัวแปรด้านสมรรถนะครู (TC) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการสอน (TE) เท่ากับ 0.95 และมีอิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมา คือ ตัวแปรภาวะผู้นำดิจิทัล (DL) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการสอน (TE) เท่ากับ -0.41 มีอิทธิพลทางอ้อม (IE) เท่ากับ 1.09 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรความคล่องตัวขององค์กร (OA) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการสอน (TE) เท่ากับ 0.50 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรบรรยากาศโรงเรียน (SC) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการสอน (TE) เท่ากับ -0.07 มีอิทธิพลทางอ้อม (IE) เท่ากับ 0.15 และมีอิทธิพลรวมน้อยที่สุดเท่ากับ 0.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์
Chi square-sig	> 0.05	0.052
Chi square/df	< 2	1.24
GFI	> 0.90	0.97
AGFI	> 0.90	0.94
RMR	< 0.05	0.022
RMSEA	< 0.05	0.020

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบด้วย Chi square/Degree of freedom มีค่าเท่ากับ 1.24 Goodness of Fit มีค่าเท่ากับ 0.97 Adjust Goodness of Fit มีค่าเท่ากับ 0.94 Root Mean Square Residual มีค่าเท่ากับ 0.022 Root Mean Square Error of Approximation มีค่าเท่ากับ 0.020 โดยการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ โดยโมเดลที่ได้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร สมรรถนะครูและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอภิปรายผลการวิจัยจากค่าอิทธิผลเชิงสาเหตุตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สมรรถนะครูมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการสอนมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู หากครูมีสมรรถนะครูสูงจะทำให้ครูสามารถที่จะบูรณาการทักษะ องค์ความรู้ และคุณลักษณะที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น โดยสมรรถนะครูสามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบันนี้บริบททางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะครู เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างมากในปัจจุบัน นอกจากนี้ ชื่นกมล ประสาตร์ (2561 : 15-21) ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก อีกทั้ง พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร (2560 : 144-157) ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูมีความสัมพันธ์ทางบวก รวมถึง พวงเพ็ญ อินทรประวัติ (2564 : 180-195) ยังพบว่าสมรรถนะครูนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด นอกจากนี้คุณภาพของการศึกษาขึ้นนั้นอยู่กับคุณภาพของครู ซึ่งครูควรรู้ว่าตนเองจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในด้านใดบ้างที่จะกลายเป็นครูที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และในเวลาเดียวกันการเตรียมครูที่สามารถสอนผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมีสมรรถนะ 4 ด้าน ประกอบด้วย การสอนในชั้นเรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดระหว่างเรียน และสมรรถนะด้านทักษะชีวิตส่วนตนของครู

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากผู้บริหารถือปัจจัยภายในที่ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโดยตรง ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล ที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีกระบวนการดำเนินงานเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งเป็นกลไลสำคัญในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการสอนของครูเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุไปตามเป้าหมายการศึกษาและนำพาองค์กรก้าวสู่ความสำเร็จ โดยเลอศักดิ์ ตามา (2564 : 224-240) ที่ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะเทคโนโลยี และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึง ฤทธิกร

โยธสิงห์ (2565 : 145-154) ยังพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ในระดับสูง รวมถึง Rini Agustina (2020 : 24-40) พบว่าครูมีความพึงพอใจในความเป็นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทั้งสนับสนุนอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูรู้สึกมีแรงจูงใจและกระตือรือร้นที่จะสะท้อนการเรียนรู้กับผู้นำที่มีคุณลักษณะของภาวะผู้นำดิจิทัลที่เปิดกว้างและปล่อยให้ครูจัดการชั้นเรียนอย่างอิสระ

3. ความคล่องตัวขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากประสิทธิภาพการสอนของครูต้องอาศัยความคล่องตัวขององค์กรที่มีความยืดหยุ่นสูงและมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วจากทั้งภายในและภายนอก รวมถึงความคล่องตัวขององค์กรนั้นยังส่งเสริมให้ครูพัฒนาประสิทธิภาพการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างคล่องตัวและยืดหยุ่น เพื่อก้าวทันต่อการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดย Laksmi M Wijayanti (2021 : 649-661) พบว่าความคล่องตัวกลายเป็นมิติที่สำคัญที่สุดในการเผชิญกับความผันผวน ความไม่แน่นอนสถานการณ์ความซับซ้อนและความคลุมเครือ (VUCA) ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญในการอยู่รอดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม โรงเรียนถือว่าเป็นหนึ่งในองค์กรหลังๆที่เริ่มมีการดำเนินการจัดการเปลี่ยนแปลงความคล่องตัว โดยความคล่องตัวกลายเป็นมิติที่สำคัญในการช่วยให้องค์กรปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน รวมถึง Ayu Meryka Santoso (2021 : 77-122) พบว่าครูที่มีผลงานดีเด่นนั้นมีการเรียนรู้สูง มีความคล่องตัวในการทำงาน สามารถนำบทเรียนจากประสบการณ์การทำงานและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยความตระหนักและความกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถในตนเอง โดยความคล่องตัวมีบทบาทสำคัญในปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้คุณภาพการศึกษาและจิตวิญญาณแห่งการเรียนรู้ สามารถพัฒนาและเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่ต่อไป

4. บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากบรรยากาศโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะภายในสถานศึกษาที่สะท้อนถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ โครงสร้างองค์กรที่ดี นั้นสามารถที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครู โดยสามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเมธาพร เชื้อหอม (2559 : 99-110) พบว่าบรรยากาศองค์การในโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูมีความสัมพันธ์ในทางบวก อีกทั้งสุรีย์รัตน์ พัฒนเธียร (2552 : 130-142) ยังพบว่าบรรยากาศสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อ

ประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงสุภัสร ชูประยูร (2563 : 152-170) พบว่าบรรยากาศองค์กรในด้านการยอมรับความขัดแย้ง การให้รางวัลตอบแทน ด้านการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และด้านความอบอุ่นการให้การสนับสนุนส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูด้วยเช่นกัน รวมไปถึง OECD (2018: online) ได้กล่าวถึงแนวทางที่มีคุณค่าหลายอย่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน ซึ่งผลลัพธ์ของ TALIS ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมความร่วมมือของครูและบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก พัฒนาภาวะผู้นำของครู และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูล้วนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. จากผลการตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีนโยบายและกลยุทธ์ในการส่งเสริมและยกระดับสมรรถนะครูให้สอดรับกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรจัดโครงการในการพัฒนาครูให้ตรงกับความต้องการของครู ส่งเสริมการพัฒนาในทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจผู้เรียน การมีส่วนร่วม และการพัฒนาตนเอง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยสมรรถนะครูนั้นสามารถส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู โดยมีผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา 2) ผู้บริหารควรแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำดิจิทัล มีวิสัยทัศน์ในการยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่ชัดเจน ประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่สถานศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการให้เกิดขึ้น และหาโอกาสในการยกระดับสมรรถนะครูให้เกิดขึ้นอย่างมีความหมาย ซึ่งภาวะผู้นำดิจิทัลนั้นถือเป็นสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งเสริมและผลักดันให้ครูให้เกิดสมรรถนะครูเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการบริหารที่ดี ซึ่งก่อให้เกิดบรรยากาศโรงเรียนที่ดีเช่นกัน ควรให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการปกป้องคุ้มครองคนในองค์กรจากภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด มีการจัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่เหมาะสม มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างความสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล และอำนวยความ

สะดวกในการสอนและการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เห็นได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะครูที่จะส่งผลไปถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำดิจิทัลร่วมกับการพัฒนาบรรยากาศโรงเรียนในการขับเคลื่อนสมรรถนะครูให้ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง 4) ผู้บริหารควรบริหารจัดการองค์กรให้มีความคล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนสำคัญต่อการบริหารงานในยุค 4.0 ผู้บริหารต้องอาศัยภาวะผู้นำดิจิทัล ในการนำพาสถานศึกษาให้ดำรงอยู่ในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างคล่องตัวและยืดหยุ่น นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงาน สามารถทางด้านการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านช่องทางที่หลากหลาย และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และตอบสนองความต้องการของครูอย่างรวดเร็ว ควรมีการสร้างระบบจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศที่คนในองค์กรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เพื่อใช้ในการการตัดสินใจ รวมถึงสื่อสารถึงแผนการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับคนในองค์กร รวมถึงควรมีการชี้แจงผลลัพธ์ และความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างโปร่งใส เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงผู้บริหารควรส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน เสริมพลังอำนาจให้แก่ครู และให้อิสระในการทำงานและการปรับตัวอย่างสร้างสรรค์

2. จากผลการวิเคราะห์อิทธิผลเชิงสาเหตุของสมรรถนะครูมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน การเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การดึงชุมชมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทางมหาวิทยาลัยหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาสมรรถนะครูให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิเคราะห์อิทธิผลเชิงสาเหตุของบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศโรงเรียนที่ดี มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน พัฒนาสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการสอนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมและความปลอดภัยด้านอาคารเรียน ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่จำเป็นและเอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่เหมาะสม สนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จัดเวทีทางวิชาการให้ครูและนักเรียนได้แสดงความสามารถและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในบรรยากาศแห่งความเป็นกันเองและให้เกียรติกัน บรรยากาศโรงเรียนที่ดีย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง

กัน เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. จากผลการศึกษาระดับของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรด้านบรรยากาศโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนรู้จักที่จะเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และแสดงความมีน้ำใจต่อกัน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างกัน จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังให้เกิดความรักและภูมิใจในโรงเรียนของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดพลังแห่งการร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือและสามัคคีกัน อีกทั้งผู้บริหารควรที่จะเคารพความต้องการของนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน รวมไปถึงให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานและส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูได้อย่างเต็มที่ ซึ่งควรอยู่ภายใต้การกำกับ ติดตาม ดูแล และนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยณมิตร มีการกำหนดกฎและระเบียบต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการ และสามารถที่จะมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ

5. จากผลการศึกษาระดับของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรด้านประสิทธิภาพการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ก่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะครู สร้างการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอนโดยยึดที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในประเด็นที่ผู้เรียนสนใจและต้องการจะเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน การเสาะหาวิธีการและเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ทันยุคทันสมัยเพื่อกระตุ้นและดึงผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพร่วมกัน จัดเวทีทางวิชาการให้ครูได้มาร่วมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนรู้ถึงปัญหาและร่วมถอดบทเรียนแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงการยกย่องครูที่ประสบความความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองจนนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของตนเอง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ รวมถึงเป็นแบบอย่างที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ร่วมวิชาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิเคราะห์อิทธิผลเชิงสาเหตุพบว่าสมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนมากที่สุด ดังนั้นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในยุคดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จากผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรพัฒนากลยุทธ์การสอนเชิงรุกที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูน้อยที่สุด ดังนั้นควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศการเรียนรู้ เป็นต้น

4. ผลการวิจัยในครั้งนี้มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูเป็นสำคัญ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

ชื่นกมล ประสาตร์. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า.* 4 (1), 15-21.

ทินพันธ์ บุญธรรม. (2556). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปกร.* 5 (1), 45-56.

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร. (2560). ความสัมพันธ์รหว่างสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 11 (1), 144-157.

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ. (2564). สมรรถนะของครู 4 ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด. *วารสารวิชาการการศึกษาศาสตร์.* 22 (1), 180-195.

เมธาพร เชื้อหอม. (2559). บรรยากาศองค์การในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. *วารสารราชนครินทร์.* 99-110.

ฤทธิกร โยธสิงห์. (2565). ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10 (38), 145-154.

เลอศักดิ์ ตามา. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วารสารรัชต์ภาคย์. 15 (38), 224-240.

วิไลวรรณ มาลัย. (2562). สมรรถนะหลักตามเกณฑ์บ่งชี้สมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์.* 7 (2), 109-118.

สุภัสร ชูประยูร. (2563). การศึกษาบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์.* 12 (3), 152-170.

สุรีย์รัตน์ พัฒนเธียร. (2552). ตัวแบบความสามารถทางภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารเกษตรศาสตร์*. 30 (2), 130-142.

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา: http://gpa.tmk.ac.th/teacher/capasity.pdf.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). Digital Literacy Project. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รายงานการประชุมสัมมนาผลการเรียนรู้ของเด็กไทยในสถานการณ์โควิด-19 : ข้อค้นพบ และข้อเสนอเพื่อการพัฒนา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา: http://fliphtml5.com/wbpvz/hiyo.

Ayu Meryka Santoso. (2021). ANALYSIS OF LEARNING AGILITY IN THE PERFORMANCE OF ACHIEVEMENT TEACHERS IN YOGYAKARTA. *Jurnal Pedagogik,* 8 (1), 77-122.

Eric Sheninger. (2014). Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times. *Online.* Retrieved April 24, 2022. from: https://books.google.co.th/books?id= MjifAgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=th&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Laksmi M Wijayanti. (2021). Organizational Agility in Educational Setting: A Case Study of Sekolah Murid Merdeka. *Jurnal Studi Guru dan Pembelajaran,* 4 (3), 649-661.

Menon, S and Suresh, M. (2020). Organizational Agility Assessment for Higher Education Institution. *The Journal of Research on the Lepidoptera*. 51 (1),561-573.

Menon, S and Suresh, M. (2021). Factors influencing organizational agility in higher education. *Benchmarking:An International Journal*. 28 (1), 307-332.

OECD. (2018). Teaching for the Future: EFFECTIVE CLASSROOM PRACTICES TO TRANSFORM EDUCATION. Online. Retrieved May 26, 2022. from:

https://abdigm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_06/13163543_OECD_TEACHING_FOR_FUTURE_2018.pdf

Rini Agustina. (2020). Influence of the Principal's Digital Leadership on the Reflective Practices of Vocational Teachers Mediated by Trust, Self Efficacy, and Work Engagement. International Journal of Learning, Teaching and Educational Research. 19 (11), 24-40.

Ying Lu, K. Ramamurthy. (2011). Understanding the Link Between Information Technology Capability and Organizational Agility: An Empirical Examination. MIS Quarterly. 35 (4), 931-954.

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักประชารัฐ : ทฤษฎีฐานราก

A Development of Sustainable Tourism of Sub-district Administrative Organization Based on Civil State Principle : Grounded Theory

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ,
กนก พานทอง และ ปริญญา เรืองทิพย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Setthapong Putchakan,
Kanok Panthong and Parinya Ruengthip
Burapha University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kanok1459@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทฤษฎีฐานราก เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสาร จากผู้ให้ข้อมูลหลัก 15 คน โดยเลือกสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 4 กลุ่ม คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบล 2) ผู้นำชุมชน ประชาชน วัด องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ 3) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย และ 4) องค์กรการสื่อสารและสื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีรากฐานของการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ปรากฏการณ์หลัก คือ กระบวนการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดความต้องการร่วมกัน การสร้างทีมและตั้งเป้าหมายร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมสร้าง ตัดสินใจร่วมกัน การพัฒนาความรู้คู่ขนานทำงานร่วมกัน และการสรุปบทเรียนและขยายผล เงื่อนไขเชิงสาเหตุ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เงื่อนไขเชิงบริบท คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย เงื่อนไขเชิงสอดแทรก คือ วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน โดยผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

* วันที่รับบทความ : 23 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 23 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 8 เมษายน 2566
Received: February 23, 2023; Revised: March 23, 2022; Accepted: April 8, 2023

คำสำคัญ: รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน; ทฤษฎีฐานราก; หลักประชารัฐ

Abstracts

This research aimed to develop the grounded theory of sustainable tourism development of Bang Kachao, Phra Pradaeng District Samut Prakan Province. This was qualitative research with grounded theory. Data were collected from the in-depth interview, focus group, participatory observation, and document analysis. The 15 key informants who were selected with the purposive sampling were from five different groups: sub-district administrative organizations, leaders of communities, temples, non-government organizations (NGOs), public benefit organizations (PBOs), scholars from educational institutes and universities, and communication organizations and mass media. Findings illustrated that: The components of the grounded theory of sustainable tourism development of Bang Kachao, Phra Pradaeng District Samut Prakan Province were the primary phenomenon, which was the process of sustainable tourism development of Bang Kachao, Phra Pradaeng District Samut Prakan Province consisting of five steps: requirement determination, team-building and goal setup, creation and decision-making, parallel knowledge development, and lesson summary and result extension, which required the cooperation of all, causal condition which was the influential factors affecting the sustainable tourism development process, contextual condition which was the participation of community and networks, interventional condition which was the community culture leading to the applicable strategy for developing sustainable tourism that involved the participatory development of community potential, tourism innovation development, and individual potential development, that would finally result in the sustainable tourism of Bang Kachao, Phra Pradaeng District Samut Prakan Province.

Keywords: Sustainable tourism; Grounded theory; Civil State Principal

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยในแง่เศรษฐกิจนั้นการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยในการปรับลดดุลการ ชำระเงินของประเทศและสร้างความเข็มแข็งทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นจะก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น ทั้งในภาคการท่อง เที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่นๆ มากขึ้น ซึ่งในภาพรวมแล้วจะนำไปสู่การสร้างความเจริญ เติบโตและความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่ในแง่ทางสังคมนั้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะทำให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้อง ถิ่นของตน อันจะนำมาซึ่งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก นอกจากนี้การเดินทางท่องเที่ยวยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้นำความรู้และ

ประสบการณ์จากการเดินทางมาปรับใช้ในการพัฒนาชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (เฉลิมพล จตุพร, 2564 : 1) ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน ประชาชนมีอาชีพและเกิดการจ้างงาน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

ดังนั้นนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีเรื่องการท่องเที่ยวด้วย (มาตรา 68 (12)) บัญญัติเพิ่มโดยพระราช บัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2542) และตามพระราช บัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน เห็นได้ว่าจากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวบรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงด้วยเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของคณะกรรมการแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในด้านการสำรวจ จัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากิจการท่องเที่ยว (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 : 21)

จากความสำคัญและบทบาทการท่องเที่ยว นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นบทบาทหนึ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดึงความได้ เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นได้เป็น

กอบเป็นกำก็จริง แต่การริเริ่มและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าอย่างเป็นพลวัต และมีความยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการดำรงรักษาจุดขายหรือประคับประคองกิจการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สอดรับกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นประเด็นปัญหาสำคัญหรือเป็นโจทย์ใหญ่ในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง ๆ ที่มีความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เหนือกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ปรากฏว่าส่วนใหญ่งานวิจัยจะมีลักษณะของการวิเคราะห์ทางด้านเชิงปริมาณเป็นส่วนมาก อีกทั้งยังไม่พบนักวิจัยในประเทศคนใดได้ศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลของไทย พบแต่เพียงการศึกษาในต่างประเทศที่ผ่านมาแต่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่มีลักษณะวิธีการศึกษาโดยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผสมผสานกัน และมีลักษณะที่ไม่มุ่งเน้นในองค์การที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากนัก ซึ่งยังไม่สามารถอธิบายให้เห็นเป็นกระบวนรูปแบบกระบวนการในบริบทสังคมไทยได้ ดังนั้นการศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นการศึกษาที่มีความโดดเด่น เป็นการศึกษาจากพื้นฐานหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่อยู่ใกล้ชิดพื้นที่มากที่สุดและวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันยังมีผู้ให้ความสนใจศึกษากระบวนการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ไม่มากนัก ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่เคยศึกษาเจาะลึกไปยังผลกระทบ เงื่อนไขกระบวน การการมีส่วนร่วมและการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากระบวนการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อต้องการศึกษาถึงแบบกระบวนในอดีตที่ผ่านมาเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนในบริบทของสังคมไทย อีกทั้งศึกษาผลกระทบและวิธีการจัดการ โดยเลือกพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่หลายพื้นที่ โดยจะเน้นพื้นที่หลักทางการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มองค์การและเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความตื่นตัวและมีการพัฒนาเครือข่ายการทำงานร่วมกันในหลายด้าน และจากข้อมูลการลงพื้นที่สำรวจ ผู้วิจัยได้เลือกองค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ตัวแทนในการศึกษา เนื่องจากมีความพร้อมในศักยภาพ ด้านต่าง ๆ จึงเป็นกรณีตัวอย่างที่ดีในการศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทยที่ต้องการความรู้ในด้านกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและการพัฒนาความรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) แบบทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 006/2563 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis)

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Patton, 1990 : 169-183) ประกอบด้วย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน

1.2 ผู้นำชุมชน ประชาชน วัด องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ จำนวน 7 คน

1.3 นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน

1.4 องค์กรการสื่อสารและสื่อมวลชน จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดซึ่งมีความสอดคล้องกับคำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย มุ่งเน้นที่ความตรงประเด็น เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนโดยใช้เทคนิควิธีการตะล่อมกล่อมเกลาและหลาย ๆ ครั้งในการการสัมภาษณ์ ซึ่งจะได้ข้อมูลสำคัญที่จะสามารถอธิบายรูปแบบการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยเข้าพื้นที่จริงไปฝังตัวอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ และบริบททางชุมชนสังคมของผู้เข้าร่วมวิจัย 15 คน โดยการบันทึกข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ส่วน คือ 2

4.1การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและการรวบข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.2 จัดแยกหมวดหมู่ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้ การให้รหัสแบบเปิด (Open-Coding) การให้รหัสตามแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) และการให้รหัสแบบคัดสรร (Selective-Coding)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยต้องการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ โดยการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Patterns of Sustainable Tourism Development) ในองค์ประกอบด้านรูปแบบลักษณะองค์ประกอบ กลไกการทำงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติของหน่วยงาน ผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ของแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล มาผนวกกับหลักประชารัฐ (Civil state policy) เพื่อให้ที่ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศ โดยให้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องในทุกระดับ การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิผล คุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และทุกส่วนของสังคม โดยใช้การศึกษาทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Study) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ใช้การเปรียบเทียบจำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ หาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เหล่านั้นเพื่อกำหนดรหัสและเปรียบเทียบ ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง เพื่อนำเสนอเป็นทฤษฎีบูรณาการเข้ากับข้อมูลจริงในเหตุการณ์ กิจกรรม การกระทำ หรือการมีปฏิสัมพันธ์ในประเด็นการศึกษา แล้วนำผลที่ได้นั้นมาเป็นหลักการของการรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักปรารัฐ ดังแสดงตามแผนภาพที่ 1

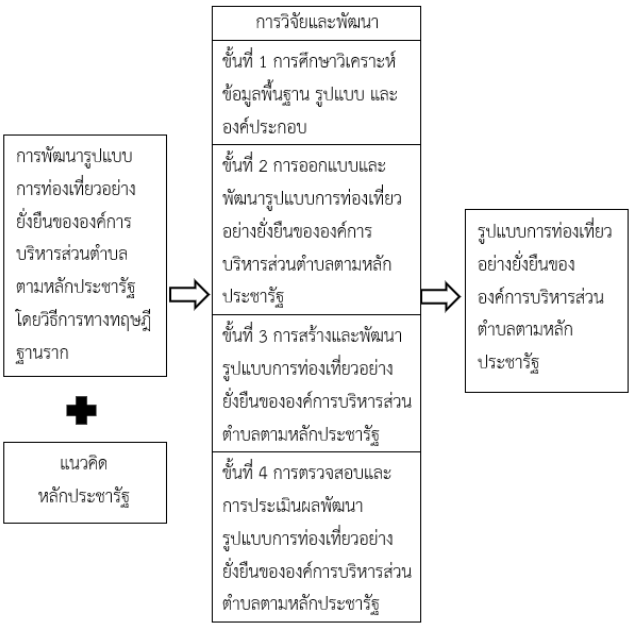

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ : ทฤษฎีฐานราก ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปรากฏการณ์ที่อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างปรากฏการณ์หลัก คือ กระบวนการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ การกำหนดความต้องการร่วมกัน การสร้างทีมและตั้งเป้าหมายร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมสร้าง ตัดสินใจร่วมกัน การพัฒนาความรู้คู่ขนานทำงานร่วมกัน และการสรุปบทเรียนและขยายผล เงื่อนไขเชิงสาเหตุ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เงื่อนไขเชิงบริบท คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย เงื่อนไขเชิงสอดแทรก คือ วัฒนธรรมของชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว

ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

1) นโยบายภาครัฐ แนวคิดประชารัฐ และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2564 - 2565)

2) ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มและทำหน้าที่ตามบทบาทภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีข้อตกลงและกติกาในการบริหารจัดการชมรมที่ชัดเจน การบริหารจัดการบัญชีและการเงินของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ การรับและกระจายผลประโยชน์ ต้องมีข้อตกลงในการรับและการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงเป็นธรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการประชุมกลุ่มกันอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เช่น มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย การให้บริการนำเสนอประสบการณ์การท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

3) แนวโน้มการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดคุณภาพ กระแสและแนวโน้มการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะหลีกเลี่ยงที่จะไปในแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือที่ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่จะค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และใส่ใจในเรื่องสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งที่สำคัญ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะเป็นที่นิยม การท่องเที่ยวในประเทศกลายเป็นตัวเลือกแรก การท่องเที่ยวใกล้ๆ สั้นๆ ขับรถไป และการท่องเที่ยวที่ Unseen นักท่องเที่ยวไม่พลุกพล่าน นักท่องเที่ยวนิยมเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวกลางแจ้ง นิยมหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มาก

4) ความพร้อมของชุมชน โดยชุมชนควรมีกระบวนการทำงาน คือ ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ชุมชนในการพิจารณาทั้งด้านบวกและลบของการท่องเที่ยว สร้างการมีส่วนร่วม ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้านโดยการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อศึกษาในหัวข้อการสำรวจทางกายภาพ ทำแผนที่รอบนอก วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ร่วมกันพัฒนาศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อน วางรูปแบบการบริหารจัดการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับรู้และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเมินผล และพัฒนาองค์กร การฝึกอบรม

5) มาตรฐานด้านการท่องเที่ยว คือ เกณฑ์ของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (GSTC) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - Based Tourism)

6) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย ระบบอินเทอร์เน็ต รูปแบบของเว็บไซต์ท่องเที่ยว และ Weblog

2. กระบวนการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยแบบแผน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความต้องการร่วมกัน 2) การเริ่มต้นของนโยบาย 3) ใช้เครือข่ายหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน 4) สำรวจปัญหาและความต้องการร่วมกันในการแก้ปัญหา และ 5) สำรวจประเด็นปัญหาการส่งเสริมจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษา คือ การบริหารจัดการแบบ “ต่างคนต่างทำ” แหล่งท่องเที่ยว/ กิจกรรมการท่องเที่ยวบางชนิดไม่คำนึงความเหมาะสม หรือผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว มุ่งแต่ผลประโยชน์หรือด้วยความรู้ เท่าไม่ถึงการณ์ จนทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การบริการที่ไม่มีมาตรฐาน นักท่องเที่ยวขาดความเข้าใจจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรและการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนชุมชนในแหล่ง

การสร้างทีมและการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วยแนวคิดย่อย 3 ส่วน คือ

1) การสร้างทีมโครงสร้างเครือข่ายและกระตุ้นกระบวนการปรึกษาหารือ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบภาควิชาการ ได้แก่ การใช้กระบวนการจัดการความรู้ ใช้ปัญญาในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์ประกอบภาคประชาสังคม ได้แก่ การขับเคลื่อนของทุกภาคีในสังคม กระบวนการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบภาครัฐ

2) การทบทวนประเด็นปัญหาและสถานการณ์ร่วมกัน การทบทวนประเด็นปัญหา การจัดกระบวนการในการทบทวนสถานการณ์ โดยใช้การประชุมร่วมกันของเครือข่าย และใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว การทบทวนทุนในพื้นที่ นโยบายและแนวทางการทำงานของ แต่ละฝ่าย การนำทุนทางสังคมภายในพื้นที่มาเป็นฐานการทำงาน เป็นการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งและบูรณาการงานของแต่ละฝ่าย ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำตลอดวงจรการท่องเที่ยว

3) การกำหนดเป้าหมายร่วมของเครือข่ายพื้นที่ชุมชน การกำหนดเป้าหมายร่วมของเครือข่ายที่ตอบสนองต่อปัญหาในบริบทของพื้นที่ การมองประเด็นปัญหาในบริบทของพื้นที่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การสร้างเป้าหมายร่วมของเครือข่ายที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มองค์กรและ เสริมการทำงานซึ่งกันและกัน

การร่วมคิด ร่วมสร้าง ตัดสินใจร่วมกัน ประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ

1) การกำหนดนโยบายของหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและภาคีเครือข่าย และข้อเสนอจากพื้นที่ชุมชน ใช้หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวตั้ง โดยการรวมพื้นที่ชุมชนแต่ละแห่งเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายระดับตำบลในแนวราบ ทุกฝ่ายมีฐานะที่เท่าเทียมกัน

2) พิจารณาประเด็นปัญหาสถานการณ์ ชุดข้อมูลความรู้และข้อเสนอจากพื้นที่ชุมชน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจ กลไกประสานงานเป็นตัวกระตุ้นกระบวนการ ผลที่ได้จากการปรึกษาหารือในพื้นที่ชุมชน เครือข่ายซึ่งจะมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เองในพื้นที่ชุมชน คณะทำงานจะดำเนินการรวบรวมข้อเสนอจากทุกพื้นที่ จัดกลุ่มประเด็นทั้งในเชิงปัญหาและเชิงกลไกการแก้ปัญหา และสังเคราะห์ร่วมกับสถานการณ์ปัญหาและข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะนำเสนอต่อการประชุมเครือข่ายระดับจังหวัด กลไกประสานงานเป็นตัวกระตุ้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

3) การปรึกษาหารือของหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบล สร้างความตระหนักถึงปัญหาร่วม การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของเครือข่าย โดยมีเป้าหมายเชิงผลลัพธ์เป็นเป้าหมายที่ใช้การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่จะจัดการให้เกิดระบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมประสานทรัพยากรต่างๆ ในชุมชน โดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเป้าหมายเชิงการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเน้นการออกแบบ “กระบวนการ” ต่าง ๆ โดยเปิดให้ประชาชนก้าวเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างเต็มรูปแบบ

4) การตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้เกิดการยอมรับของทุกฝ่าย ในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยนั้น การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมกันตัดสินใจกำหนดประเด็นร่วมของเครือข่ายที่จะขับเคลื่อนร่วมกันนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น

5) เป้าหมายและนโยบายของหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน คือ ความตระหนักถึงปัญหาร่วม หรือประเด็นร่วมของชุมชน เป้าหมายร่วมของชุมชน กระบวนการทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีองค์ประกอบเป้าหมายคือ ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชน ตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชน การพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ความพร้อมของผู้ที่สนใจจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประสบการณ์ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการความเพลิดเพลิน ความตื่นตัวและการเรียนรู้ ให้เป็นโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

การพัฒนาความรู้คู่ขนานทำงานร่วมกัน ควรต้องมีหลักการร่วมกัน คือ การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม มีกฎกติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้ ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้าน ทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อาชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และพร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ

สรุปบทเรียนและขยายผล สามารถอธิบายรายละเอียดของแนวคิดย่อยแต่ละแนวคิด ดังนี้

1) การประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายร่วมของหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน

2) การสรุปบทเรียน การทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายทุกระดับ คือ “ใช้กระบวนการกลุ่มในการสรุปบทเรียน ทบทวนการทำงาน” ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดย่อย 2 แนวคิด คือ การติดตามความก้าวหน้า โดยพิจารณาความก้าวหน้าของความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และการตัดสินใจร่วมกันในการปรับปรุงวิธีการทำงาน ใช้กระบวนการกลุ่มในการสรุปบทเรียนจากการทำงานร่วมกันของเครือข่าย การเผยแพร่ต่อเครือข่ายภายนอกและสาธารณะเพื่อขยายผล

3) การขยายผล เพื่อเผยแพร่สู่ชุมชนและสังคม แสดงให้เห็นถึงผลที่ตามมาจากการใช้กระบวนการกลุ่มสรุปบทเรียนทบทวนการทำงาน คือ “การขยายผลการเรียนรู้และปรับแนวทางการดำเนินงาน” ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดย่อย 2 แนวคิด คือ การเรียนรู้และปรับปรุงวิธีการทำงานอย่างต่อเนื่อง ช่วยกันแก้ปัญหาและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน และการขยายการรับรู้คุณค่าสู่สาธารณะ เกิดความตื่นตัวและแรงจูงใจในการทำงานอย่างสม่ำเสมอกระบวนการกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย

เงื่อนไขเชิงบริบท คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือเครือข่ายมีกระบวนการคือ การจัดโครงสร้างและความสัมพันธ์ของชุมชนและภาคีเครือข่าย การขยายชุมชนและเครือข่าย การพัฒนาความสัมพันธ์ และชุมชนและเครือข่ายมีความ สัมพันธ์ที่ดี เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วม

เงื่อนไขเชิงสอดแทรก คือ วัฒนธรรมของชุมชน โดยลักษณะของวัฒนธรรมชุมชนมีดังนี้ วัฒนธรรมที่เป็นระบบความสัมพันธ์และแบบแผนความประพฤติปฏิบัติความสัมพันธ์นี้เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างสังคมหมู่บ้านที่มีความเป็นชนชั้นน้อย มีความใกล้ชิดความเป็นพี่เป็นน้องสูง วัฒนธรรมที่เป็นระบบความคิด ความ

เชื่อเป็นวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นมาอันเนื่องมาจากคนในชุมชน ประเพณีเป็นวัฒนธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติที่สืบทอดกันมายาวนาน ซึ่งชาวบ้านยึดถือต้องทำตาม บรรพบุรุษ ความรู้ของชุมชนถูกชาวบ้านผลิตมาเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนให้สามารถดำรงอยู่ได้ ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ชุมชนสร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นความรู้ประจำแผ่นดินประจำถิ่นมีเอกลักษณ์หรือลักษณะ เฉพาะสะท้อนความเป็นท้องถิ่นของตัวเอง คุณธรรมก็เช่นเดียวกันกับความรู้ที่เกี่ยวโยงกับทุกมิติของชีวิตในชุมชน คุณธรรมเป็นตัวกำกับพฤติกรรมทั้งหมดของคน คุณธรรมหลายประการสอดคล้องมาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ระบบคุณธรรมเป็นสิ่งที่ยอมรับร่วมกันว่าเป็นหลักการที่ทำให้ส่วนรวมอยู่ร่วมกันได้

3. ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ

1) การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยมีกิจกรรมคือ การสร้างทีม มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และชมรมเครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนคุ้งบางกะเจ้า ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคีเครือข่ายและคณะกรรมการทำงานคุ้งบางกะเจ้า ช่วยกันมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่เพื่อปรับพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐาน มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรมในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้าเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการถ่ายทอดและส่งต่อให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

2) การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเช่น นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารชุมชน มีการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของอาหารต่อการเสริฟ

3) การพัฒนาคุณภาพการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว โดยมีการจ้างเหมาถ่ายภาพนิ่งพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า มีการประชาสัมพันธ์ในสื่อออนไลน์ผ่านบล็อกเกอร์ท่องเที่ยว มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ในคุ้งบางกะเจ้า

4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีเส้นทางปั่นจักรยานตามเส้นทางธรรมชาติที่ปลอดภัย มีศูนย์กลางเรียนรู้ชุมชน

5) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน พัฒนานักสืบความหมายในแหล่งชุมชนคุ้งบางกะเจ้า อบรมเชิงปฏิบัติการการคิดต้นทุนและราคาขายเพื่อนำเสนอขายบริษัทนำเที่ยวและนักท่องเที่ยว

ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ : ทฤษฎีฐานราก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาตามกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการศึกษา สรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ประชาสังคม และกลุ่มองค์กรชาวบ้าน มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของภาคีเครือข่ายแนวราบ ทำงานร่วมกันในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยความสมัครใจ มีการวางเป้าหมายและแผนการทำงานร่วมกัน จากนั้นจึงแบ่งงานกันทำและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมตามแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้าในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยแบบแผน 5 ขั้นตอน ดังนี้ การกำหนดความต้องการร่วมกัน การสร้างทีมและการตั้งเป้าหมายร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมสร้าง ตัดสินใจร่วมกัน การพัฒนาความรู้คู่ขนานทำงานร่วมกัน และสรุปบทเรียนและขยายผล ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ นอกจากสนับสนุนการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักประชารัฐ แบบล่างขึ้นบน (Bottom-up approach) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมคิดจากภาคส่วนต่างๆ ตั้งแต่ช่วงการก่อตัวของประเด็นและการกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติแล้ว ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การทำงานของภาคีเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีองค์ประกอบมาจากทุกภาคส่วนของสังคมนี้ เป็นนโยบายสาธารณะในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการวางกฎเกณฑ์หรือกติการ่วมของสังคมที่คนในสังคมร่วมกันสร้างขึ้นและมีการนำไปบังคับใช้ร่วมกันในสังคมนั้นๆ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ (Social enforcement public policy) มีองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนนโยบายเป็นองค์กรและภาคีเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลจากภาคประชาชน โดยหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนและดำเนินการเป็นไปตามแนวคิดประชารัฐซึ่งเป็นการเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน คือ ภาคราชการ จุดเด่น คือ มีคนมากกระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ ภาคเอกชน จุดเด่น คือ ทันสมัย บริหารจัดการเก่ง มีทุนที่คล่องตัว ภาคประชาชน จุดเด่น คือ มีฝีมือ มีความสามารถผลิตสินค้า รักบ้านเกิด ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีองค์ความรู้เทคโนโลยี การค้นคว้าวิจัยเพื่อต่อยอด และภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ ทำงานเชิงลึก เกาะติด มีเครือข่ายมาก (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2551 : 54) และเป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนา การท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีองค์ประกอบครบทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการจัดการเศรษฐกิจ

สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งในส่วนความยั่งยืนด้านสังคมเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านวัฒนธรรม และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนข้อเสนอของ Cuthill and Fien (2005 : 63–80) ซึ่งเสนอว่าการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มชุมชนและระหว่างหน่วยงานระดับต่างๆ ของรัฐ ที่เปิดโอกาสในการใช้ทรัพยากรและข้อมูลร่วมกัน การสนับสนุนการเรียนรู้และความสัมพันธ์เหล่านี้ จะช่วยให้ประชาชนสามารถอยู่รอดในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมความร่วมมือบนพื้นฐานของการเจรจาแบบเปิดและสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนาของความสัมพันธ์ไว้วางใจและความร่วมมือ เพื่อการเสริม สร้างทุนทางสังคม การสร้างความร่วมมือในการทำงานให้เป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในชุมชนจะ ต้องใช้เวลามากและความมุ่งมั่นทั้งกลุ่มในชุมชนเองและระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Hoatson and Egan, 2001 : 8–15) การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนควรต้องมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น คือ กระจายรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ได้รับผลตอบแทนมาบำรุง รักษาแหล่งท่องเที่ยว และสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ มีการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืน สังคมมีการพัฒนาอย่างเหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาของท้องถิ่นเอง ดังเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จัดทำโครงการประชุมประชาคมระดับตำบลบางกะเจ้า เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ณ ศาลาอเนกประสงค์ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน และองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมพัฒนาวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบกระบวนการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมสำรวจศักยภาพของชุมชน เตรียมความพร้อมของชุมชน จัดเวทีพบปะพูดคุยและประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจ วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของการจัดการท่องเที่ยวต่อท้องถิ่นและชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชนถึงกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคีเครือข่ายที่สำคัญตลอดกระบวนการวางแผนงานและนโยบาย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ภาคีเครือข่าย ภาคประชาชนและภาคเอกชนและกลุ่มประชาสังคม ตลอดวงจรการท่องเที่ยว คือ ในภาคแหล่งท่องเที่ยว ภาคการตลาดการท่องเที่ยวและการบริการ สามารถสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือและความไว้วางใจ ซึ่งส่งผลในการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดนโยบายของทฤษฎีหลายกระแส Kingdon (2003 : 53) ซึ่งจากการศึกษานี้พบว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคีจากภาครัฐ และภาค

ส่วนอื่นๆ ของสังคมซึ่งช่วยกันกำหนดนโยบาย ในการปรึกษาหารือเพื่อกำหนดนโยบายของภาคีเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้มาซึ่งฉันทามติของที่ประชุมนั้น เป็นการให้ข้อมูลเพื่อสร้างการเรียนรู้และโน้มน้าวให้ผู้กำหนดนโยบายเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหาและข้อเสนอที่ได้จากการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ชุมชนๆ กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลในการศึกษาครั้งนี้ สามารถเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่รัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Adam and Kriesi (2007 : 7) ที่เสนอว่าการจัดโครงสร้างของภาคีเครือข่ายที่เหมาะสมไม่เพียงแต่เชื่อมโยงถึงผลลัพธ์ของนโยบายที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงวิธีการที่สร้างผลลัพธ์เหล่านั้นด้วย ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์การวิจัยนี้คือเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้าตามหลักประชารัฐ แต่ผลการศึกษายังพบว่าหลังจากขั้นตอนการกำหนดนโยบายแล้ว การดำเนินงานในขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะถูกแยกออกเป็นระบบย่อยของนโยบาย และในระบบขององค์กรหน่วยงานซึ่งเป็นกลไกดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งมีรูปแบบคล้ายคลึงกับแนวคิดกลุ่มผสมผสานการผลักดัน (Advocacy coalition framework : ACF.) เสนอโดย Sabatier (2007 : 55) ซึ่งมองกระบวนการนโยบายเป็นระบบย่อยๆ โดยมีหลักว่านโยบายตั้งแต่เริ่มต้นจนปฏิบัติเป็นเรื่องของการผสมผสานการผลักดัน ซึ่งมีตัวแสดงจากทุกส่วน โดยกลุ่มที่ผลักดันนโยบายมีความเชื่อในนโยบายร่วมกันในส่วนของระบบย่อยๆ ของนโยบาย ประกอบด้วยทุกคนที่มีบทบาทในนโยบาย เช่น ข้าราชการ และนักธุรกิจ รวมไปถึงนักวิเคราะห์ นักคิด นักวิจัย สื่อและตัวแสดงอื่นๆ การเปลี่ยนแปลงในระดับของยุทธศาสตร์การทำงานเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า เนื่องจาก จัดเป็นความเชื่อในระดับรอง จึงมีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์และข้อมูลได้ง่ายกว่า ซึ่งในจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าการเรียนรู้เชิงนโยบายและการเชื่อมโยงของภาคีเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้าระหว่างองค์กรในระบบย่อยๆ ที่เกิดจากการประสานงานการสื่อสารและการจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นกลไกที่ทำให้การทบทวนนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายจะสามารถเกิดขึ้นได้ในระยะสั้นกว่าแนวคิดของ Sabatier ก็เป็นได้

ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ คือ การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของอังคณา ฤทธิกุล (2560 : 42) ที่ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชน บ้านถ้ำผึ้ง ตำบลต้นยวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นยุทธศาสตร์เชิงรุกต้องเสริมสร้างองค์กร โดยการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมภายใต้การบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันวางแผนงาน จัดสรรงบประมาณ เพื่อกระจายรายได้

และผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน และการศึกษาของสีสมพร สุดทิจัก (2563 : 42) ที่ศึกษา กลยุทธ์การบริหารการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทมรดกโลกทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและมรดกโลก และงานวิจัยของสุทธิชัย โล่ห์นารายณ์ (2562 : 5) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ระบุว่า ยุทธศาสตร์ที่ควรให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ บุคลากรต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมในทุกฝ่าย นอกจากนี้สมจินต์ ชาญกระบี่ (2559 : 53) ได้ศึกษายุทธศาตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสุพรรณบุรีระบุว่า ผลการศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี ยังคงให้ความสำคัญในยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรด้านการ ท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ใช้นับเป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยมีการวิจัยต่อยอดและมีการพัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์และส่งเสริมทางการตลาดเพื่อให้ชุมชนมีรายได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

2) ควรศึกษาเพื่อหาข้อมูลความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและส่งผลกระทบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐ เอกชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับผลกระทบของการพัฒนาและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชน เนื่องจากการพัฒนาเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ได้ โดยมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying capacity) เพื่อป้องกันจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมในพื้นที่จำนวนมาก รวมทั้งมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวกับระดับการใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาคุ้งบางกะเจ้าซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 6 ตำบล โดยมีแผนการพัฒนาที่ชัดเจนและต่อเนื่องตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ทั้ง 6 องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้มีการร่วมกันพัฒนาอย่างจริงจังและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ และขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.กนก พานทองและ ผศ.ดร.ปริญญา เรืองทิพย์ ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำจนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีคุณค่า ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมพล จตุพร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2551). *การปฏิรูปการจัดการภาครัฐ กรณีศึกษาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในประเทศไทยกับประเทศสิงค์โปร*. ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมจินต์ ชาญกระบี่. (2559). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *เอกสารชุดฝึกอบรมหลักสูตร: การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา.

สีสมพร สุดทิจัก. (2563). *กลยุทธ์การบริหารการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทมรดกโลกทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. การบริหารการพัฒนา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุทธิชัย โล่นารายณ์. (2562). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

อังคณา ฤทธิกุล. (2560). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านถ้ำผึ้ง ตำบลต้นยวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Adam, S., Kriesi, H. (2007). *The network approach. In P. A. Sabatier (Ed.), Theories of the policy process*. Boulder Colo.: Westview Press.

Cuthill, M., Fien, J. (2005). Capacity building: Facilitating citizen participation in local governance. *Australian Journal of Public Administration, 64* (4), 63–80.

Hoatson, L., Egan, R. (2001). Rebuilding collaboration in a competitive environment: A case study. *Just Policy, 21*, 8–15.

Kingdon, J. W. (2003). *Agendas, alternatives, and public policies*. Longman New York.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage.

Sabatier, P. (2007). *Theories of the policy process* (2nd ed.). Boulder Colo.: Westview Press.

The Comparative Study of Traditonal Chinese and Thai Music wind Instruments

Haibo Shuai,
Veera Phansue and Surasak Jamnongsarn
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 836331246@qq.com

****

Abstracts

This study focuses on the wind instruments of China and Thailand, classifying and comparing them, and delving into the similarities and differences in their structural features, principles of sound generation, and tonal characteristics. It forms the conclusion that the "Chinese and Thai wind instruments shape each other", further activating the ethnic color hidden in the culture of Chinese and Thai wind instruments.

Keywords: Traditional Music history; Chinese wind instruments; Thai wind instruments

Introduction

As the most representative wind instruments in world music culture, with the longest history and widest distribution, many countries have wind instruments with a similar but distinct structure and sound. For instance, the Chinese Guanzi and Suona and the Thai Pi Chawa and Pi Nai produce sound through the vibration of reeds; the Bawu and Paisheng from southwestern China and the Pi Jum and Kaen from northeastern Thailand; and the Pi Jum and Kaen from southern China and northern Thailand. In addition to the Chinese bamboo flute, Thai Khlui, Turk Ney, Korean Daegum, and Japanese Ryuteki, the "flute" is a wind instrument that produces sound through the vibration of its edge. The "flute" of each country has unique characteristics, but its social function and artistic value are universal. This study examines the wind instruments of China and Thailand, classifying and comparing them and examining their structural features, sound generation principles, and tonal characteristics for similarities and differences. It leads to the conclusion that "Chinese and Thai wind instruments influence one another," thereby activating the latent ethnic colour in the cultures of Chinese and Thai wind instruments.

Research objectives

1. To clarify the historical background and the classification of the Chinese and Thai wind instruments

2. To compare of the wind instruments between “Zhudi” （a Chinese bamboo flute） and “Khlui Piang O” (a Thai flute) in organology and musical aspect

3. To study the Chinese and Thai socio - cultural interaction contexts through the dimension of the wind instrument song

* Received: May 30, 2023; Revised: June 14, 2022; Accepted: June 15, 2023

Research Methodology

The research methods include a review of the relevant literature, field research, in-depth interviews, and practical experiments. The procedure utilized all available materials from the libraries of Chulalongkorn University in Thailand, Srinakharnwirot University, Chiang Mai History Centre, and Gannan Normal University in China, in addition to electronic resources such as "Scirus" and "CNKI." For data collection, organization, and analysis, exhaustive research was conducted on the manufacturing process of the Chinese bamboo flute, Xiao, and the Thai Khlui, Pi Chawa, as well as interviews with Chinese and Thai wind instrument players and manufacturers.

Research Scope

Using the wind instruments of China and Thailand as the primary research subjects and focusing primarily on the history, categories, tones, and structures of wind instruments, as well as representative pieces from the Chinese bamboo flute and Thai Khlui Piang O, this study investigates the common features of wind instruments in cultural context: value function, structural association, and iterative changes. It examines the cultural characteristics and significance of Chinese and Thai wind instruments from different vantage points.

Research Findings

1. Comparative Analysis of Chinese and Thai Wind Instruments Categories

According to the Hornbostel-Sachs classification system, Chinese and Thai wind instruments are divided into edge-blown aerophones, reed vibration aerophones, and cavity vibration aerophones. Edge-blown aerophones include the Chinese Bamboo flute and Xiao, and the Thai Khlui and Whode. Reed vibration aerophones include the Chinese Suona, Guanzi, Hulusi, and Bawu, and the Thai Pi Nai, Pi Chawa, Pi Jum, and Kaen. Cavity vibration aerophones include the horns and conch shells of China and Thailand.

Based on the material used for production, these can be classified into categories such as wood, bamboo, clay, and shell. For example, the Khlui, Pi Nai, Pi Nae, Pi Chawa, Suona, and Guanzi are made of wood. The Kaen, Whode, Bamboo flute, Xiao, and Lusheng are made of bamboo. The Xun is made of clay, and the conch shell is an example of a shell instrument. In the course of their development, some wind instruments underwent a transition from bamboo to wood.

In terms of sound production, they can be divided into directly blown aerophones and indirectly blown aerophones, such as the directly blown Bamboo flute, Xiao, Khlui, etc. Indirectly blown aerophones are divided into reed instruments and whistle instruments. Reed instruments use a copper material as the exciter, including the Sheng, Hulusi, Bawu, Kaen, Pijum, etc. Whistle instruments use reeds or palm leaves as the exciter, including the Guanzi, Suona, Pinai, Pichawa, Pinae, etc.

From a structural point of view, they can be divided into single tube (body) instruments and multiple tube (body) instruments, for example, single tube instruments like the Bamboo flute, Xiao, Suona, Khlui, Pinai, Pinae, etc.; single body instruments like the Xun, shell, conch, etc.; multiple tube instruments like the Sheng, Paixiao, Whode, Kaen, etc.

Figure1 Thai Pi Nai

Figure 2 Chinese Guanzi

Figure 3 Thai Pi Chawa

Figure 4 Thai Pi Nae

Figure 5 Chinese Suona

Figure 6 Thai Pi Jum

Figure 7 Chinese Bawu

2. Comparative Analysis of Artistic Features of Chinese and Thai Wind Instruments

2.1 Sound Production Principle. Chinese and Thai wind instruments differ in their sound-producing bodies and power sources, resulting in different sound production principles. The so-called aerophones function on the principle of edge vibration or reed vibration. This is mainly demonstrated when the human body applies force to blow air into a tube, causing the air to strike the column or exciter, producing sound. Although these are aerophones, differences exist between instruments. For example: the Chinese Bamboo flute and the Thai Khlui. The Chinese Bamboo flute is a transverse flute with an open tube, one end of which is plugged with a cork, while the other end is open. The Thai Khlui is a straight tube, played vertically, with a cork at the top and a mouthpiece, and a cut at the cork's location on the tube. Airflow strikes the tube through this cut, causing vibration and sound production. There are also instruments that produce sound via reed and whistle. For instance, instruments that produce sound by the vibration of a copper reed include the Chinese wind instruments Hulusi, Bawu, Paisheng, Sheng, and the Thai Kaen, Pi Jum, etc. Instruments that produce sound through the vibration of a double reed made of reed or palm leaf include the Chinese Suona, Guanzi and the Thai Pi Nai, Pi Nae, etc. Although they produce sound through the vibration of a double reed (a type of exciter), different materials result in different sounds. The exciter material for the Chinese Guanzi and Suona is reed, while for the Thai Pi Nai and Pi Nae, it's palm leaf. When comparing the shapes of the reeds, they all display a characteristic of being wider at the top and narrower at the bottom, mainly due to the relationship between the airflow trigger and the vibrating surface. The wider the contact surface between the airflow and the material, the larger the vibration surface, making sound production more sensitive. Also, the volume of the top pin connecting the tube is not large, and the reed forms a small envelope, creating a closed loop when the input airflow enters the top pin tube, which also forms the narrower-bottom, wider-top shape.

Figure 8 Whistle of Thai Pi Nai

Figure 9 Whistle of Chinese Suona

Figure 10 Whistle of Chinese Guanzi

Figure 11 Reed of Chinese Hulusi

Figure 12 Reed of Thai Pi Jum

2.2 Breath Control. The use of breath has the most direct relationship with sound production. Wind instruments produce sound through air vibration, but different tube bodies, sound-producing bodies, and power sources produce different effects. In terms of breath use and regulation, the intensity of the airflow has the most direct impact on the sound effect. For Guanzi, Suona, Pi Nai, and Pi Nae, which produce sound through reed-whistle vibration, the size of the airflow affects the specific pitch and volume. This pitch control requires the modulation of airflow intensity and results in a sliding up or down pitch. Using different intensity of breath while playing a single tone hole can produce multiple pitches. For single-tube multi-tone instruments like the Bamboo flute, Xiao, and Khlui, controlling the pitch with airflow is more difficult compared to other wind instruments. This mainly depends on the intensity of the breath to adjust the pitch. Moreover, the regulation of volume size with breath intensity also exists among instruments, such as the Chinese Bamboo flute and Thai Khlui. The Chinese Bamboo flute produces sound when airflow directly strikes the edge of the blowhole, and the intensity of the airflow can effectively regulate the volume and pitch. The Thai Khlui produces sound when airflow strikes the edge of the cut near the narrow cork gap, reducing the airflow's strength and control during the process, thereby decreasing the regulation space for volume control with airflow intensity.

2.3 Playing Techniques. In terms of playing techniques for the Chinese Bamboo flute and the Khlui, the Chinese Bamboo flute's techniques are used based on the music theme and style, following a relatively fixed form and system. Songting Zhao, a representative figure of the southern school of the Chinese bamboo flute, mentioned in his work "Spring and Autumn of Flute Art": "The northern tunes are good at articulation, glides, staccato, and trills; the southern tunes are proficient in tremolos, repeats, grace notes, and percussive sounds"（Zhao Songting;1985). vividly expressing the playing techniques of the northern and southern schools of the Chinese bamboo flute. From the technique application of the Chinese bamboo flute, the Thai Khlui's technique performance has both similarities and differences. Similarities lie in the application of similar techniques, such as tremolo, repeated notes, and cyclic breathing. Differences arise from different music cultures, which create different effects in technique usage. The Thai Khlui's music style is primarily rustic, rich, and expressive, which poses specific requirements for its technique performance. At the same time, influenced by language culture, Thai pronunciation and charm are characterized by their subtlety, softness, and delicacy, which make Thai music very gentle. Therefore, the Thai Khlui has very flexible playing techniques. Compared to the Chinese Bamboo flute, techniques like cyclic breathing, repeated notes, and changing fingers for the same note are more common on the Thai Khlui. Meanwhile, Thai wind instrument performers can flexibly add techniques based on playing habits or their understanding of the emotion in the music. This has resulted in various different versions of traditional music performances and traditions.

2.4 Rhythmic Features. The rhythm, beat, and pitch of Chinese and Thai wind instrument music possess unique characteristics. The rhythm, tempo, and speed of Chinese wind instrument music are highly diverse. The music structure often follows a pattern of prelude + theme + allegro + finale, with the tempo mainly varying between free rhythm, slow, moderate, and fast. Thai wind instruments utilize rhythmically divided notes and dotted notes, a fixed 2/4time signature, seven-tone equal temperament, and progressive tempo characteristics, which all contribute to the unique attributes of Thai music.

Comparing melodic segments from representative pieces for the Chinese Bamboo flute, "Gusu Journey Song", and the Thai Khlui, "Lao Duang Deun", clear rhythmic, beat, and technique characteristics of Chinese and Thai wind instruments can be observed. (Figures 13/14)

Gusu Journey Song

Composer: Jiang Xianwei
Transcriber: Hai Bo

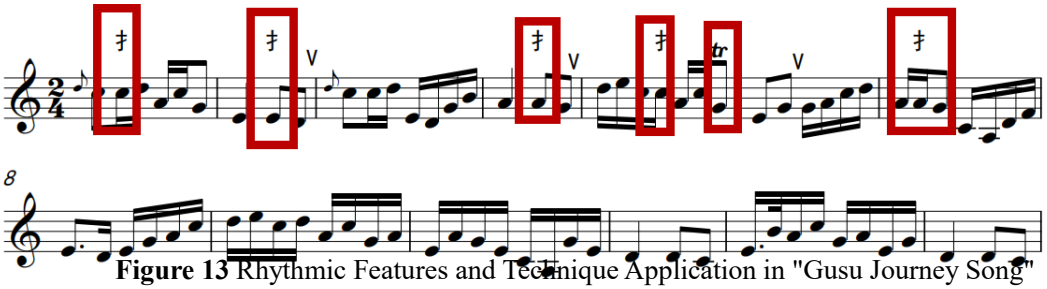

Figure 13 Rhythmic Features and Technique Application in "Gusu Journey Song"

Lao Duang Deun Song

Composer: Prince Benbadhanabongse
Transcriber: Hai Bo

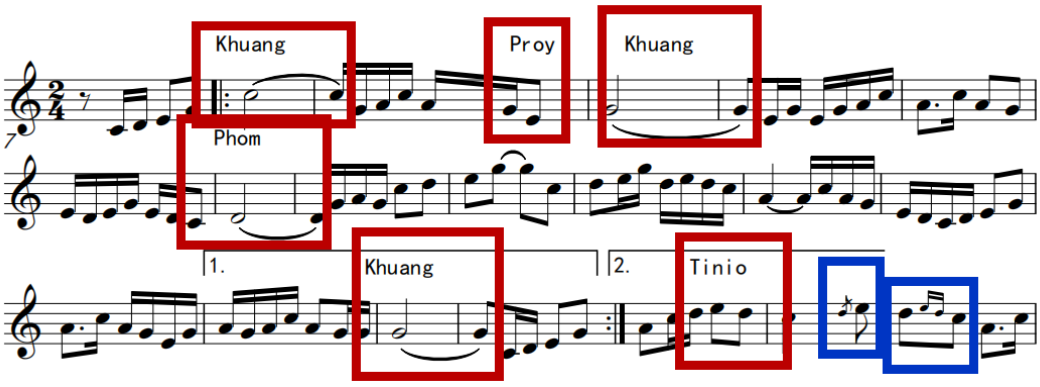

Figure 14 Rhythmic Features and Technique Application in "Lao Duang Deun"
Explanation: Khuang refers to a technique of changing fingering for the same note; Proy refers to a vibrato technique; Tinio refers to a tonguing technique; Phom refers to a circular breathing technique.

Discussion

1. The development of musical instruments and their symbolic representations in Chinese and Thai cultures are diverse, integrating theories from ethnology, anthropology, sociology, and others, forming distinctive yet interconnected musical paradigms. The path from singularity to variation, from systematization to plurality, has enabled the transformation and unification of cultural and musical objects. The structure, tonality, and sound production principles of wind instruments in China and Thailand reflect the integration of foreign and native cultures. This process, marked by social migration, the evolution of objects, cultural synergy, and symbolic representation, has shaped the distinctive cultural symbols of each ethnicity. These symbols are abstract, while the instruments themselves are concrete. In the transformation from object to subject, changes have occurred in the form and tonality of the instruments, aligning with the culture, spirit, aesthetics, and ideas of the host country, thus constructing the ultimate image of the instrument.

2. Discussing the structure of the sound space of the musical instrument from the perspective of the object phenomenon. From an acoustic perspective, Chinese and Thai wind instruments have similarities and differences in their spatial structures. Both the Chinese Bamboo flute and Thai Khlui are edge-tone instruments. In terms of excitation devices, Chinese Bamboo flute, Xiao, and Thai Khlui; Chinese Suona, Guanzi, and Thai Pi Nai, Pi Nae, Pi Chawa; Chinese Paisheng, Hulusi, Chinese Bawu and Thai Kaen, Pijum have similar reed, vibrating body, and pipe structures. However, differences in edge tone, reed, whistle, and pipe structures result in different tonalities and manufacturing processes. Variations in the diameter, radius, and inner diameter of the mouthpiece, as well as the length of the pipe, contribute to the unique characteristics of the Chinese Bamboo flute and Thai Khlui. The development of wind instruments is also a process of subject transformation, reflecting the human need for expression in the object of the instrument. The human-centered needs are reflected in the transformation of the instrument, leading to even greater diversity in its origins and changes.

Recommendations

1. Theoretical Recommendations

The Reconstruction and Review of the Cultural Core of Chinese and Thai Wind Instruments. The British mathematician and philosopher Whitehead's view proposed by the social scientist Whitehead, "seek complexity and make it orderly," is an effective method to deal with multiculturalism in social activities. In the cultural attributes of China and Thailand, each carries its own "aura," possessing unique cultural features. Comparing and analyzing these in depth, there are commonalities in the cultural supports of China and Thailand. This commonality lies in the cultural core, cultural concepts, and cultural atmosphere under cultural opposition.

2. Policy Recommendations

The Specific Path to Breaking the Cultural Barriers between China and Thailand. Franz Boas, the "Father of American Anthropology", proposed cultural relativism, which holds that different cultures have different ethical practices. The views advocated by Franz Boas and Mel Herskovits provide a theoretical basis for breaking down the cultural barriers between China and Thailand. China and Thailand have extremely similar cultural concepts, forming the most fundamental cultural commonality and unity. From the rational interpretation of

ethnicization to the cultural reconciliation that breaks through cultural barriers, it is the easing of conceptual conflicts and the creation of a cultural commonality and unity atmosphere. The solution to cultural problems under cultural conflict is considered the most direct and effective way.

3. Practical Recommendations

The synchronic and diachronic research approaches proposed by the British social anthropologist Radcliffe-Brown in the specific methods of "comparative sociology", when applied to the study of Chinese and Thai music culture, is comprehensive and multi-dimensional. This includes the study of the music history, music theory, instrument performance, and the social activities and ethnic culture reflected by China and Thailand. The establishment of the cultural concept of "harmony in difference", "harmony in similarity", and "harmony in all" between China and Thailand is not only synchronic but also diachronic. For example: the integration of Chinese and Thai traditional music into school curriculum construction; the hosting of Chinese and Thai cultural exchanges, traditional music annual meetings, etc., in order to maximize the value of the cultural core and construct the value system of Chinese and Thai traditional music culture.

References

David R. M. Irving. (2012). *Lully in Siam: music and diplomacy in French-Siamese cultural exchanges 1680-1690.* EARLY MUSIC

Eiichi Hizen & Akria Nozaki. (2015).*In the light of History.* Bangkok: Chatthip Nartsupha and Chris Baker Japanese-Thai Seminar and Sangsan Publishing House

Songting Zhao, (1985). *Flute Art Spring and Autumn*. Zhejiang People's Press

Supinda Rattanatangtrakoon (2018)." *Research on the folk traditional "Naka" arts in Northeast Thailand*". Northeast Normal University Doctoral Dissertation

The Cultural Ecology of Local Chorus Development in Southern Jiangxi,China

Siying Cai,
Surasak Jamnongsarn and Tepika Rodsakan
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, Email: 472375014@qq.com

****

Abstracts

Ganzhou City, the southernmost city of Jiangxi Province, is short for "South of Jiangxi", which has a long history and profound cultural heritage. The mass chorus is the art form that can best highlight the local and local culture. The author investigates the current situation of the mass chorus in this area by using various research methods, and finds out the existing problems in the development of the local chorus culture in South Jiangxi on the basis of finding the main factors affecting the development of the culture in South Jiangxi. The corresponding strategies are proposed according to the existing problems. In addition, it also puts forward three points of thinking about improving the brand influence of Gannan chorus, in order to help the sustainable development of Gannan chorus.

Keyword: Southern Jiangxi; Local culture; chorus

Introduction

Chorus is one of the art forms with the widest participation and the highest audience rate in mass cultural activities. From the principle of physiology and physics, chorus is a multi-part vocal art formed by dividing singing into different parts according to the physiological characteristics of the human voice and combining the parts according to the laws of physics. But above all, it is an art created by human beings, and it is full of local culture (Liu Hao;2021 : 7). Therefore, it is of great significance to study the situation of mass chorus of local culture, which is not only conducive to cultural inheritance, but also provides scientific theoretical support for optimizing the art of mass chorus of local culture.

Jiangxi Province is called "Gan" for short. Ganzhou City, located in the southernmost part of Jiangxi Province, is called "Southern Jiangxi" for short. It is known as "the cradle of the Republic" and "the former Red Capital". Adjacent to Guangdong, Fujian and Hunan in the south, Jiangxi Province is a bridgehead connecting the "Guangdong-Hong Kong-Macao" Greater Bay Area. It has a long history and profound cultural heritage. Besides, after the founding of New China, in order to enrich the cultural life of the masses, improve the quality of life and enhance cultural confidence, Jiangxi Province organized a variety of choral art activities, striving to truly achieve the magnificent transformation from mass singing to choral art

The author finds through the search of previous relevant literature that the academic circle has not yet explored the study of mass chorus in this land infiltrated by the red revolutionary culture. By means of literature research, grounded theory, field investigation and other methods, the author hopes to study the mass chorus in the native culture of southern Jiangxi Province from the perspectives of music anthropology, music sociology, psychology

* Received: May 9, 2023; Revised: June 19, 2022; Accepted: June 20, 2023

and other disciplines, and make a contribution to the academic research and development of the choral art of southern Jiangxi Province.

Research Objective

1.To analyze the ecological environment of the local choral culture in Gannan.

2. To investigate the choral groups, choral activities, and choral works in Gannan's native chorus, and analyze the three-dimensional relationship of sound, behavior, and concept in Gannan's native chorus.

3. To analyze the ecological value and sustainable development path of Gannan's local choral culture by combining the theory of cultural self-awareness.

Research Methods

(1) Literature data method: Based on the local culture of southern Jiangxi Province, music of Hakka culture and music of Red revolutionary culture in southern Jiangxi Province are collected by classification. And study the cultural records of southern Jiangxi Province, try to sort out the history of chorus in southern Jiangxi Province. At the same time, systematically studied the literature about chorus, mass chorus, music anthropology, musician sociology and Grounded theory in the database of China National Knowledge Network, and tried to find scientific and rigorous theories as the theoretical basis of this project. This paper arranges the folk music of southern Jiangxi Province organized by predecessors, and makes a comparative study of Hakka folk song chorus music and revolutionary song chorus music of southern Jiangxi Province. Only through a large number of literature study, can we understand the overall research situation in this field and make the research value and significance of the paper clear.

(2) Grounded theory analysis method: As a typical qualitative research method, Grounded theory is mainly used to induce and construct theories on the basis of existing empirical data. It is a relatively scientific and effective qualitative research method for researchers with experience in this field. On the basis of extensive reading of "choir" related literature, this study finds the key points and difficulties that need to be solved, sorts out the literature that is closely related to the research theme, further focuses on and precision the literature, and then carries out a series of interviews with the survey subjects, and uses the N-Vivo software to convert the recorded text into encoding at all levels. Then, a basic theoretical framework was formed. Based on literature analysis and Grounded theory analysis, different dimensions of variables in the research were operationalized and defined and items were designed (Lin Dongbo;2018).

(3) Historical research method (longitudinal research method) and comparative research method: on the basis of reading related literature, it is necessary to explore the regularity (common characteristics) of the development of chorus of local people in southern Jiangxi Province through historical research; At the same time, on the basis of studying the commonness, it is necessary to find out the personality characteristics of local chorus in southern Jiangxi Province in different periods through comparative research.

(4) Text analysis: One of the research contents of this paper is the analysis and study of local choral works in southern Jiangxi, so it is necessary to make a comparative analysis of local music in southern Jiangxi and choral works adapted from local music.

(5) Questionnaire survey method: In this study, questionnaires were issued and collected by means of the questionnaire Star platform with the permission of the choir director. The questionnaire structure was a closed questionnaire, and after improvement and modification, formal questionnaires were issued to large samples. The questionnaire was conducted by means of online survey, and statistical software tools such as SPPSS and AMOS were used for data analysis.

Research Process

By comprehensively using literature data method, Grounded theory analysis method, historical research method and comparative research method, and text analysis method, the author studied various situations of the cultural ecology of local chorus in southern Jiangxi, and concluded that (1) there are three factors affecting the formation and development of folk songs in southern Jiangxi, including geographical factors, historical factors and cultural factors; (2) The main characteristics of chorus are collectivity, artistry and comprehensiveness; (3) The value of Gannan native chorus culture has inheritance value, education value and social value (Li Ling;2019). Among them, the inheritance value is mainly reflected as follows: it is conducive to carrying forward traditional culture, spreading and developing valuable cultural heritage; It is conducive to speeding up cultural transmission and promoting the improvement of people's cultural life. It is beneficial to build the excellent cultural image of the country and promote diplomacy. The education value is mainly embodied in the aesthetic education and moral education of individuals, which can not only improve the aesthetic level of individuals, but also help to improve the moral level of individuals. The social value is mainly embodied in the close correlation between choral culture and our cultural confidence. Optimizing choral culture is beneficial to the effective promotion of our cultural confidence (Ren Xiulei;2016). On the basis of the research of these text data, a questionnaire survey was also carried out. The specific situation is as follows:

Selection of research objects

In this survey, the questionnaire star is distributed to the members through the people and choirs in southern Jiangxi through the Internet, which saves time and is convenient. Data statistics and processing were conducted by SPSS software. At the same time, to protect the privacy of respondents, 300 questionnaires were sent out anonymously, and 297 valid questionnaires were collected, with an effective rate of 99%.

Preparation of the questionnaire

In order to make the dimensions of the questionnaire clear, I choose to compile the questionnaire by combining the dimensions and the survey objectives, which are divided into five dimensions as follows:

The first dimension: Basic information includes the gender, age, region of the choir participants, and the team's awareness of the commissioned works and copyright.

The second dimension: the conducting dimension mainly investigates from the aspects of professionalism, comprehensiveness of rehearsal dimension, music selection, survival and cost.

The third dimension: the cognitive dimension of chorus members mainly investigates the cost of participating in chorus activities, the satisfaction to the team, the ability to read music and the harvest.

The fourth dimension: management dimension mainly examines whether managers can meet the needs of team development.

The fifth dimension: lovers dimension mainly wants to understand why the number of members of Gannan Mass Choir is relatively small and what causes the chorus lovers in Gannan.

Reliability and validity of the questionnaire

The reliability and validity values of this self-compiled questionnaire were all higher than 0.8 using the corresponding functions of SPSS statistical software, and the Cronbach. alpha coefficient was up to 0.951, indicating that this questionnaire had good reliability and validity and could be used to test the mass text chorus in the local culture of southern Jiangxi Province.

Research Conceptual Framework

The Cultural Ecology of Local Chorus Development in Southern Jiangxi, China		
Research objective	Theory	Objectives
1.To analyze the ecological environment of the local choral culture in Gannan.	Theory 1: Based on the cultural ecologist [U.S.] Steward's view of cultural ecology as an external composite ecological environment that affects the emergence, development and change of culture, we analyze the internal and external factors of the formation, development, i.e., change of the native chorus of Gannan.	Objective 1: To analyze the internal and external factors of the formation, development and changes of Gannan native chorus by describing the natural environment, humanistic environment and other regional ecological environment of Gannan and combining them with the theory of cultural ecology. To derive the inevitability of the formation and development of Gannan native chorus.
2. To investigate the choral groups, choral activities, and choral works in Gannan's native chorus, and analyze the three-dimensional relationship of sound, behavior, and concept in Gannan's native chorus.	Theory 2: Based on music anthropologist [American] Alan.p.Merriam's theory on the three-dimensional relationship between sound, behavior and concept, the three-dimensional relationship between sound, behavior and concept of Gannon's native chorus is analyzed.	Objective 2: Through this theory, it is concluded that the native choral sound of Gannan is produced by the long-term inculcation of language, life and cultural context of Gannan people, and is closely related to the long-term concepts and behaviors of Gannan people. At the same time, the native choral sounds of Gannan promote the development of the native culture of Gannan and deepen the behaviors and concepts of Gannan people.

3.Based on the theoretical basis of cultural ecology, we analyze the ecological value and sustainable development path of Gannan's local choral culture by combining the theory of cultural self-awareness.	Theory 3: According to Chinese sociologist Fei Xiaotong, "Cultural self-awareness means that people living in a certain culture have self-awareness of their culture, understanding its origin, formation process, characteristics and development trends, without any intention of cultural regression, not to revert to the old, and at the same time not to advocate wholesale westernization or wholesale othering, self-awareness is to strengthen the capacity for cultural transformation. The purpose of self-knowledge is to strengthen the autonomy of cultural transformation and to obtain the autonomy to decide to adapt to the new environment, the new era and the new cultural choices." In this paper, we will study the sustainable path of the local choral development in Gannan as a theory.	Objective 3. Through this theory, the sustainable path of choral development in Gannan is the path of cultural "self-knowledge" of the people living in Gannan. The development process is "each one is beautiful, beauty is beautiful, beauty is beautiful, and the world is beautiful."

Research Results

In order to deeply understand the development vein of mass chorus in southern Jiangxi, grasp the characteristics of mass chorus in southern Jiangxi, and analyze the basic status quo and existing problems in the development work of mass chorus in southern Jiangxi, the author starts from the five aspects of choir types, conductors, chorus members, managers and chorus lovers to investigate the development status of mass chorus in southern Jiangxi. The cases with outstanding characteristics are as follows:

(1) Investigation of the basic situation of the choir

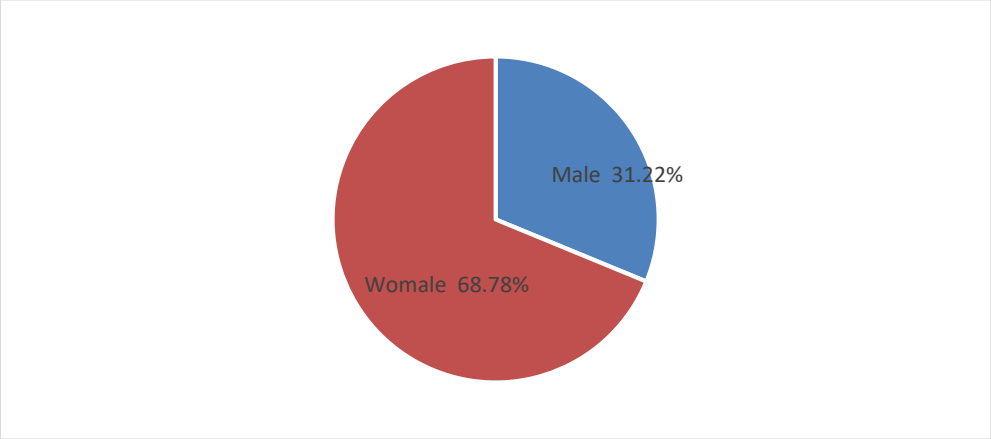

Figure 5.1 Gender Distribution Map of Mass Chorus Participants in Southern Jiangxi

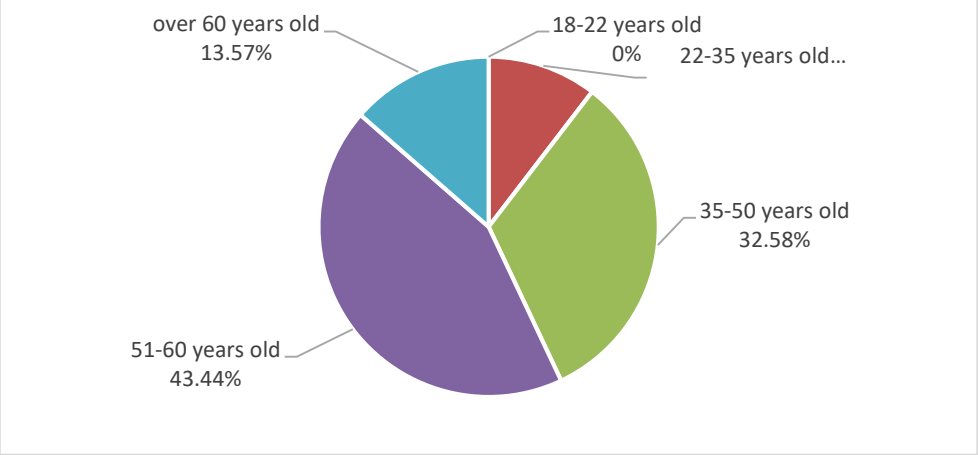

Figure 5.2 Age Distribution Map of Mass Chorus Participants in Southern Jiangxi

As can be seen from the figure, there is a large difference in the proportion of male and female participants in mass chorus in southern Jiangxi. The total proportion of females is 68.78%, and that of males is 31.22%. The proportion of females is much higher than that of males. From Figure b, we can see that 10.41% are aged 22-35, 32.58% are aged 36-50, 43.44% are aged 51-60, and 13.57% are aged over 60.

(2)A survey of chorus conducting in Southern Jiangxi.

Table 5.1 Professional survey of chorus conducting in Southern Jiangxi

Option	subtotal	proportion
Yes	9	16.67%
No	45	83.33%

Table 5.2 Causative matrix scale of non-professional command of chorus in southern Jiangxi

Question/option	1	2	3	4	5	Average score
Love for the choral conducting profession	1（6.67%）	0（0%）	0（0%）	1（6.67%）	13（86.67%）	4.67
Good musical quality	1（6.67%）	0（0%）	2 (13.33%)	4 (26.67%)	8 (53.33%)	4.2
Want to be a leader	5 (33.33%)	3 (20%)	2 (13.33%)	1（6.67%）	4 (26.67%)	2.73
Strong communication skills were selected as conductors	6 (40%)	1（6.67%）	1（6.67%）	2 (13.33%)	5 (33.33%)	2.93
Conductors, unlike league members, have more opportunities to show	5 (33.33%)	1（6.67%）	2 (13.33%)	1（6.67%）	6 (40%)	3.13

subtotal	18 (24%)	5 (33.33%)	7 (9.33%)	9 (12%)	36 (48%)	3.53

According to the investigation on the conducting situation of Gannan Qunwen Choir, non-professionals account for a higher proportion (83.33%). The main reasons include the love for choral conducting, the good musical quality, the desire to become a leader, the strong communication ability, the conductor is selected as the conductor, and the conductor is different from the member and has more opportunities to show. The results of the survey reflect that there are obvious problems in the composition of the conductors of Gannan Qunwen Choir. The non-professional conductors usually do not have other conducting abilities except the basic swing possessed by a qualified chorus conductor, such as vocal guidance ability, music analysis ability, piano playing ability, composition ability, etc. Therefore, from the long-term development of the choir, the use of non-professional conductor team will lead to limited development.

(3) Survey on Glee Club staff's satisfaction with the management

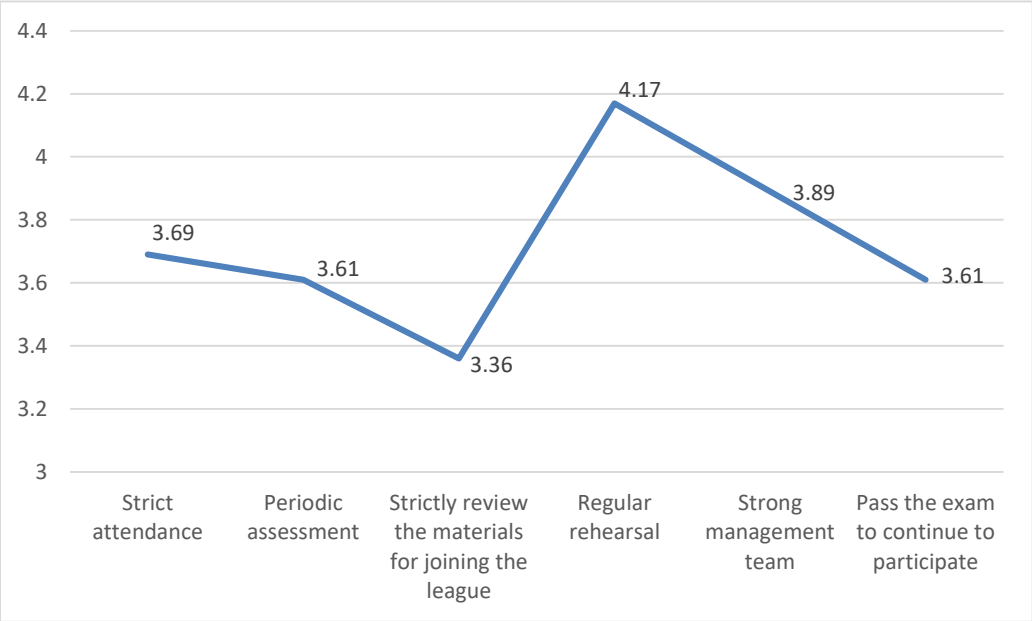

Figure 5.3 Satisfaction Matrix of Gannan Qunwen Choir management system

The survey results of Gannan Qunwen Choir members' satisfaction with the management system are shown in the figure above. It can be seen from the survey results that, except for rehearsal time, the choir has a high satisfaction with the management system, but other management-related content cannot reach a high satisfaction, indicating that the management system needs to be further optimized and the management consciousness needs to be further improved.

Discussion

Problems existing in the development of local chorus culture in Southern Jiangxi

The participants in chorus activities are aging seriously and the group type is single

According to the research results, the local chorus in southern Jiangxi has developed so far, and the group type is still mainly female chorus. The participants of Gannan local choir are mainly women who have reached retirement age, while the number of male singers is relatively small. Therefore, mixed chorus and male chorus are relatively scarce. Even if male chorus is recruited, a reasonable proportion of voice parts cannot be formed. The ratio of male to female in the chorus is basically kept at 1:2. If you divide team types by age group. There is a lack of participation of children's choirs and youth choirs in local choral groups in southern Jiangxi. Regarding the problem of children's chorus, the education department lacks attention (Zhou Xizheng;2018). The current situation of children's voice team in many schools is that there are activities organized, but no activities disbanded.

As a result, the development of team types is single, which is easy to cause problems such as single program type, same repertoire and too traditional music selection in provincial competitions or chorus performances. In the long run, the long-term aesthetic fatigue caused by the same type of team will cause many chorus lovers to lose their confidence and hope for provincial competitions or performances. Inadvertently lost a large number of Gannan native chorus potential development objects.

Another problem exposed by the single type of people participating in mass singing is that the publicity channels and ways of participation in mass singing in the province are narrow. In the publicity of TV, advertisement and network media in Jiangxi Province, it is difficult to see the keywords related to mass chorus. The basic publicity method of chorus activities at the mass level is still retained as: Gannan Chorus Association issues the internal notice of the association, and then adopts the way of head registration. If the chorus activity is held by the government, the publicity is only reserved for the superior to inform the subordinate, and the subordinate can complete the task with the mentality (Li Gang, 2014 : 1). If it is not a group within the department or the association, it is difficult to have the channels and opportunities to participate in chorus activities.

Without professional command and guidance, non-professional command is powerless

Although the non-professional conductor has played an indispensable role in the development of local chorus in southern Jiangxi. However, if a choir wants to make great progress, often the professional ability of the conductor plays a decisive role . At present, non-professional choral conductors in Gannan Province can still be educated. But a qualified choral conductor not only includes the ability of swing and conducting, but also includes vocal singing, piano playing, music analysis and adaptation, and so on. However, the acquisition of many of these abilities cannot be accomplished simply through a period of training (Du Jing;2017 : 10). The non-professional choral conductor in Gannan Province can meet the needs of the choir which does not take development as the purpose. However, if there is a demand for the pursuit of artistic level and competition, the level of non-professional choral conductor and professional conductor shows an obvious gap.

In addition to Gannan Province, choral conducting major is also rare among many colleges and universities that can cultivate music talents. Only a few colleges and universities in Gannan Province offer choral conducting major student training. But most of the graduates' job choices still flow to first-tier cities or southeast coastal cities (Chobonli;2014 : 27). Because the talents trained by the national chorus conducting major cannot meet the demands of first-tier cities and developed cities along the southeast coast. Therefore, the treatment and living situation of Gannan Province is far from being compared with that of southern cities.

The responsibilities of managers are vague and the management system needs to be improved

It is difficult for managers of Gannan local choir to define their responsibilities. Some teams take the commander as the manager, and some teams take the leader as the manager. However, there are also cases of "naked management" in the team, that is, "spontaneous organization into a group, no command or management, all team development determines the collective decision." Chorus is the art of a group of people, and there will be differences and contradictions where there are people (Tian Xiaobao;2017 : 96). Therefore, without a strong manager and rigorous management system, it is unrealistic for such a choir to develop for a long time. Therefore, standardize the management system. Only by setting up corresponding management positions can we ensure that the choir is fully committed to the road of artistic development instead of being hampered by many trifles.

Sustainable development strategy of local chorus culture in Southern Jiangxi

In order to solve the above development problems of Gannan local chorus, the author interviewed 9 outstanding chorus conductors in Gannan Province. See the appendix for the interview content. This paper also combines the viewpoints and essence of the interview records without directly quoting the viewpoints, and proposes the following solutions to the development problems of Gannan local chorus:

Enrich the publicity channels, increase the intensity of activities and improve the awareness of competition

In order to solve the Gannan native chorus personnel single, single team type and other problems. First of all, we should expand the influence of Gannan native chorus in the mass culture. From the content close to the masses' life, and innovate the style of chorus. Enrich the publicity channels, make good use of the influence of new media and accurate presentation function, and expand the potential participants in the development of local chorus in southern Jiangxi (Huang Yuying;2014 : 36). The development and promotion of indigenous choral singing in southern Jiangxi cannot be confined to the efforts of one department of the Secretariat of the Gannan Choral Association. To let the team develop the habit of self-promotion and self-packaging, the macro level of publicity often appears official and traditional. If each excellent team can form a good self-publicity model, each small group to create a good self-image, the mass chorus image of the whole province will be set up naturally.

"Proper participation in stage practice is the driving force of mass chorus and an important link in the development of mass chorus. At present, government departments at all levels gradually realize the importance of stage communication and demonstration to further promote the development of mass chorus, and they provide more opportunities for mass chorus groups to show (Jiang Liping;2018 : 104). Mass chorus competitions and performances held irregularly in various regions and communities have brought impetus to the healthy

development of mass chorus. Through competitions, performances and exchanges between teams, the cohesion within the choir can be promoted and the learning motivation of members can be strengthened. I can test my learning results through stage practice, sum up my singing experience and improve my singing level. Make the chorus team understand the gap between the actual level of their team and other teams in detail (Li Yuqian;2016 : 47); We can learn from other teams' excellent and effective rehearsal methods and performance forms." At present, there are few local chorus activities in Gannan, and there are no domestic and international competitions or performances. The communication between many teams of Gannan local Choir is also "moderate and modest". This is beneficial to the overall unity, but the overall progress will slow down without the sense of competition. Therefore, improve the team's sense of competition. It is necessary to create an atmosphere of mutual learning and transcendence between teams.

Prevent the brain drain of professional chorus conductors and introduce domestic excellent conductors

According to the research results, the author thinks that the development of mass chorus in Gannan province cannot be separated from the input of professional conductor. Therefore, how to retain our province to cultivate excellent command personnel. Moreover, it should be the core issue of the development of local chorus in southern Jiangxi to absorb a large number of high-level conductor talents trained by professional colleges. Other problems can be solved in the number of participants and team members have a leap forward. However, Yang Hongnian, the master of Chinese chorus, once said: "To judge the quality of the people of a country, it is not to see the highest level of the country, but to see the average level of the country. Choral art is the most representative of the national musical quality of the average level. We should not be a big country of choral music, but a powerful country of choral music" (Li Yuqian;2016 : 52). The beginning is low and the end is high, which results in a great span of choral art. That said, joining a choir is very easy. However, it is not easy to train the choir into a highly artistic and musical team. When discussing the development of Chinese chorus, Mr. Wang Yuhe once said, "Historical facts prove that the development of mass singing activities is the real foundation of the development of chorus cause, while the development of professional chorus cause is its core." This is why the non-professional choral conductor at the level of mass singing is very important to the development of mass chorus (Lu Xiaoyan;2013 : 6). But as soon as the choir decides to move beyond the mass singing and into something deeper it has to hire a professional conductor. Because the art of conducting is cultivated through years of training and research. A professional conductor's interpretation of music is by no means comparable to that of an amateur conductor in a single day. This degree of difficulty is that few qualified choral conductors are trained in art colleges and universities (Wang Shujun;2019 : 21). Therefore, Gannan native chorus development want to have a new breakthrough must focus on training a group of excellent chorus command reserve army. It is also suggested that the government or cultural departments should set up special funds for quoting high-level command talents.

Strengthen management training and improve management system

According to the survey results, there are many shortcomings in the management of Gannan Qunwen Chorus team. Chorus members are only satisfied with the rehearsal time, but have low satisfaction with other management related situations. Under the current situation, in order to make Gannan Qunwen Choir sustainable development, we must pay attention to the regular training and assessment of managers, improve the overall quality and work skills of managers, at the same time, we should pay attention to the effective communication of choir members, constantly optimize the existing problems in the management work, and gradually improve the management system that can make members obtain high satisfaction (Wen Xiuhong, Zhao Guizhen;2016 : 74). In this way, through the joint efforts of the management and choir members, to help the sustainable development of Gannan Qunwen Choir.

In addition to rehearsal time, managers should be deeply aware of the current shortcomings in strict attendance, regular assessment, strict review of materials, management team composition and qualified examinations in order to continue to participate in these management work. First, managers conduct objective and in-depth self-examination; Second, members of the management team should evaluate each other and point out the aspects that other members need to improve in their work. Finally, the management staff communicated with the choir members in depth, understood their real needs, and patiently listened to their opinions and suggestions on optimizing the management system.

After the above measures, the management team staff made detailed summary according to self-examination, mutual evaluation and members' opinions, and finally formed a new management system for promoting the sustainable development of Gannan Qunwen Choir. The mutual supervision mechanism between managers and members was established to ensure the strict implementation of the new management system.

Reflections on improving the brand influence of chorus of Mass Writings in Southern Jiangxi

Build public consensus to improve infrastructure

Joint efforts should be formed to promote the development of chorus cause, and high attention should be paid to it at all levels. All townships, departments and units in the county should earnestly care about chorus, support chorus, actively participate in chorus, and jointly promote the development of chorus cause. Major functional departments such as publicity, education and sports, Federation of Trade Unions, Culture, Guangzhou and New Tourism should take the initiative, organize carefully, support the development of chorus cause in terms of policies and funds, and create conditions for chorus lovers to participate in chorus activities (Xiao Wenli;2015 : 58). We need to ensure funding. The county finance shall arrange a certain amount of funds every year as special funds for chorus, which shall be listed in the annual fiscal budget to ensure the development of chorus activities and the improvement of facilities.

To provide good hardware guarantee for the chorus. We will improve the functions of existing public cultural facilities. According to the standards of chorus, the cultural and art center will be transformed and upgraded into a multifunctional chorus hall to provide professional conditions for the development of chorus activities in the county and improve the basic conditions for the masses to participate in chorus). Encourage and support qualified townships (towns), units and schools to build standard chorus rehearsal halls. In public places

such as Chenyi Square, Nanshan Park and Taojiang Wetland Park, "people's big stage" will be set up to provide a display platform for the masses to participate in the chorus. Accelerate the construction of cultural park, comprehensively improve the level of cultural hardware facilities in our county, and create conditions for the hosting of national, provincial and municipal chorus competitions.

Cultivate the main team to pay attention to chorus education

Chorus main team is a strong force to build a featured chorus brand. Efforts should be made to cultivate mass chorus teams, encouraging and supporting towns, units, enterprises, schools, communities and social forces to establish choirs. Chorus training bases shall be set up in towns and schools with mature conditions, and excellent chorus conductors shall be organized to go to the grassroots level to serve as artistic directors and carry out guidance and training .Build the main chorus team. Focusing on the Stars Choir, Teachers Choir, Golden Autumn Choir, Nanshan Choir, Red Scarf Choir, Nightingale Children's Choir and Future Voice Choir, we will build a demonstration professional team of different ages. Select outstanding chorus talents from the county to enrich the Stars Choir, and strive to build a gold medal chorus team.

Education system should play the role of main force and fresh force in chorus cause. Education departments should aim at quality education, take moral cultivation as the fundamental task, and take chorus art as the feature to comprehensively improve the artistic quality and aesthetic taste of teachers and students (Zhang Zhentao ; 2016 : 54-57). To promote the influence of the chorus brand, conscientiously implement the spirit of the provincial government General Office "on Comprehensively strengthening and improving the school aesthetic education work", show the healthy and upward school life and the spirit of young people, and strive to form a strong chorus art atmosphere in the county's primary and secondary school campuses, "Each class has a song, each school has a team, and every year there are performances". Give full play to talent advantages, resource advantages, demonstration and lead the county chorus cause sustained and healthy development. To conscientiously organize to participate in the province's primary and secondary school chorus festival, for "the hometown of Chinese chorus art".

Strengthen foreign exchanges and media publicity

Strengthen external and internal publicity, establish a good brand image. In all levels of media publicity, attention is paid to injecting elements of "the hometown of Chinese choral art", focusing on building Xinfeng cultural IP. Strengthen the county media publicity, and create a strong atmosphere of love, participation and support for the chorus. Strengthen the construction of chorus resource base. Strengthen the collection and management of chorus audio and video, music, books, and film materials of previous chorus activities, establish Xinfeng chorus archive, and strengthen external publicity through digital cultural cloud platform (Fan Fenglong, Ma Yan;2020 : 96-101).

"The journey of the wind is strong, heavy responsibility Qianjun forge ahead." In order to build a sustainable and influential mass chorus culture brand, we need the unremitting efforts of all aspects in South Jiangxi Province, and work hard on the depth, breadth, height and heat of chorus. Only by adhering to the positive enterprising spirit of "perseverance, stone can be carved", finding useful experience and shortcomings, and looking forward to the future, can we further improve the level and charm of chorus art (Lai Dan;2013 : 98-101). The journey of the wind is strong, heavy responsibility Qianjun forge ahead.

The three-dimensional relationship between the voice, behavior and thought of Gannan Native chorus

In this paper, based on Meriam's theory, the author expounds the three-dimensional relationship of "sound, behavior and thought" in Gannan native chorus. The local culture of southern Jiangxi is the integration of many cultures. These include Song City culture, Hakka culture, Kanyu culture, Neo-Confucianism culture and Red culture. Under the long-term influence of these cultures, the thoughts of local residents will also be affected, and people will put this influence into the local customs and labor, and then affect people's behavior. Behavior triggers the production of sounds, which form musical sounds in a certain context. Under the influence of music, people's thoughts and emotions can also be sublimated, so the three are interdependent, influence and promote each other. The three exist together in a certain musical performance. Gannan native chorus is a good carrier, in the chorus activities, we can appreciate the local folk songs of Gannan, listen to the beautiful voice, can understand the local customs and local culture, in the visual and auditory feast of the sound, behavior, thought of a beautiful encounter, forming a closed loop of education. Such coordinated development among the three also promotes the development of local culture in southern Jiangxi, so as to better protect and protect local culture.

Conclusion

Entering the new era, China's development has also shifted from rapid quantitative growth to high-quality development. With the improvement of people's living standard, the quality of life also has higher requirements. In order to better balance spiritual and material civilization, mass cultural activities will inevitably become a main front to develop spiritual civilization. However, the regional development of Chinese chorus is not balanced, and the development of mass chorus in southeast coastal cities led by Xiamen and Shenzhen appears everywhere. But the northeast and northwest regions are relatively backward. Only by paying attention to the balanced development of chorus regions can China transform from a big country of chorus to a strong country of chorus. Through the research of Gannan mass chorus, the present situation, problems and solutions of the development of mass chorus in Gannan are studied. Through the investigation of the current situation, it is found that the problems in the development of mass chorus in southern Jiangxi include: at present, the members participating in chorus activities are aging seriously, the team type is single, the lack of professional command and guidance, the lack of non-professional command, the vague responsibilities of managers, and the management system needs to be improved. And put forward solutions to the problems one by one, such as "enrich the publicity channels, increase the intensity of activities, improve the awareness of competition; To prevent the brain drain of professional chorus conductors and introduce domestic excellent conductors; Strengthen management training, improve management system "related policies. It is believed that the improvement of these strategies can play a certain guiding significance to the development of mass chorus in southern Jiangxi. I hope the above words can throw a brick to attract jade, and become a small beginning of the reform of mass chorus in southern Jiangxi. I hope the author can contribute to the development of mass chorus in southern Jiangxi.

"Fine traditional Chinese culture is the spiritual lifeblood of the Chinese nation, an important source of the cultivation of core socialist values, and a solid foundation for us to stand firm in the global cultural shock." Gannan native choral culture is rich, inheritance is important, but more important is how to inherit and develop. We should fully realize the

artistic value of Gannan native chorus, strengthen the exploration and interpretation of traditional art works, and strive to realize the creative transformation and innovative development of traditional Chinese art and culture with new ideas, new concepts, unique forms and superb techniques.

References

Li Gang. (2014). *"Observation and Reflection on Professional conductors' Participation in Mass Amateur Chorus in Recent 20 Years*." People's Music Publishing House.

Liu Hao. (2021). *Study on the Motivation and Influence factors of Youth Participation in Chorus in Shanghai*, Shanghai Conservatory of Music.

Lu Xiaoyan. (2013). *"On the Characteristics of Chinese Mass Chorus during the anti-Japanese Singing Movement."* Anhui Historiography.

Wang Shujun. (2019). *Research on the cultural Value of Music in the Central Soviet Area,* Nanchang Hangkong University.

Zhang Zhentao. (2016). "The Rattles of Hometown are Louder than Imagined -- Preface to Xiao Wenli, A Study of Hakka Ritual Music in Southern Jiangxi in the Festival System at the Age of 12." *Music of the People.* (03), 54-57.

Fan Fenglong, Ma Yan. (2020). "Traditions and Changes of Tea Picking Opera in Southern Jiangxi from the perspective of Historical Anthropology." *Art Hundred* . 36 (03), 96-101.

Lai Dan. (2013). "The Formation of Tea picking Dance in Southern Jiangxi from the perspective of Tea Culture." *Journal of Beijing Dance Academy*. (06), 98-101.

Influence of Transformational Leadership on the Relationship among Organizational Commitment, Intention to Leave ,and Innovation Capability among Bank Employees in Nakhon Phanom Province, Thailand

Kusuma Soythong
Nakhon Phanom University, Thailand
E-mail: hongthong.tuk@gmail.com

****

Abstracts

In recent years, there has been an increased focus on innovation in the banking sector, driven by the rise of fintech and changing customer demands. The bank sector has more competitions which affect the relationship among organizational commitment, intention to leave the bank employees, and the innovation capability of the firm, respectively. Moreover, the role of leadership in shaping those relationships requires further study because both innovation and leadership are crucial in contributing to competitiveness and organizational performance. The purpose of this research is to study the moderation effect of transformational leadership on the relationship between organizational commitment and innovation capabilities, as well as the relationship between intention to leave and innovation capabilities. This research is a quantitative study that collected data by way of using a questionnaire from 238 bank employees in Nakhon Phanom Province, Thailand. The results of the study found that transformational leadership has a positive influence on the positive relationship between organizational commitment and innovation capabilities. However, transformational leadership has a negative influence on the negative relationship between the intention to leave and innovation capabilities. The study finds that transformational leadership can help to mitigate the negative effects of the intention to leave a group on innovation capability by fostering a culture of innovation, building trust and commitment, and emphasizing the importance of long-term goals and visions. While, transformational leadership can increase employee commitment to the organization and translate into improved innovation capabilities for the firm**.**

Keywords: Transformational Leadership; Organizational Commitment; Intention to Leave; Bank Employees; Innovation Capability

Introduction

In recent years, there has been an increased focus on innovation in the banking sector, driven by the rise of fintech and changing customer demands. This has led to the development of new financial products and services such as mobile banking, digital wallets, robo-advisors, and block chain technology. The banking industry in Thailand has experienced growth and increased competition in recent years due to investments in new technologies such as mobile banking platforms and data analysis. Thai national bank promotes innovation in the banking sector. This leads to the development of new technologies, services, and products that can improve customers' experiences by transforming traditional banking services into digital banking services (Thai National Bank, 2020 : 28). Moreover, digital banking is able to attract

* Received: March 17, 2023; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 6, 2023

customers away from traditional banks with their innovative products and services. The increasing bank competition affects the relationship among organizational commitment, intention to leave among bank employees, and the innovation capability of the firm ,respectively. Moreover, the role of leadership in shaping those relationships requires further study because both innovation and leadership are crucial in contributing to competitiveness and organizational performance (Afriyie, Du, and Ibn Musah (2019 : 1-25).

Employees are a crucial human resource of an organization's ability to innovate because knowledgeable and experienced employees impact the organization's knowledge base. As a result, retaining employees is critical to the development of innovative abilities, as their knowledge and expertise are valuable assets that can drive innovation and competitiveness (Le and Lei, 2019 : 527-547). In contrast, the loss of employees increases the costs of recruiting and training new employees.

There are two distinct characteristics of the human resources of the organization that affect innovation capability. First, employees with a high level of commitment tend to have a tendency to participate in creative behaviors. This group of employees has a drive to develop new ideas and approaches that can benefit the organization's innovation capability. This can be referred to as a group with a high level of commitment to the organization. Conversely, employees with low commitment may have fewer opportunities to participate in innovative behaviors due to their lack of engagement in the organization and creating success. They may also have less drive to develop new ideas and approaches and may be less willing to take risks and experiments with new ideas. This can be referred to as a group with a high level of intention to leave the organization. As a result, a leader of the organization must be able to manage both groups of employees in order to drive the organization towards its goal of developing innovative capabilities. Adequate transformational leadership enhances the innovation capability (Supriadi, Musthan, Sa'odah, Haryanti, Marwal, Purwanto, and Sumartiningsih, 2020 : 299-311) and organizational commitment (Eliyana and Ma'arif, 2019 : 144-150) and reduces intention to leave the job (Park and Pierce, 2020 : 104624). However, Labrague, Nwafor, and Tsaras (2020 : 1104-1113) state that the transformational leadership can still create fatigue among employees. Since the transformational leadership often expects high levels of effort and dedication from employees, who can lead to exhaustion, dissatisfaction among employees, declining commitment over time, and causing the mentioned group of employees to have the intention to leave the job. Zaman, Nadeem, and Nawaz (2020 : 1-26) recommend that transformational leadership in different industries in each country was due to the differences in the ability of innovation in each research context and the differences in competition in each industry. As a result, to response to a study of Zaman, Nadeem, and Nawaz (2020: 1-26), Supriadi, Musthan, Sa'odah, Haryanti, Marwal, Purwanto, and Sumartiningsih, 2020 (299-311), and Labrague, Nwafor, and Tsaras (2020: 1104-1113), this study therefore raises the research question of, "what is the optimum level of transformational leadership that affects on organizational commitment and intention to leave the job in banking business in Thailand?"

This research contributes a role of transformational leadership on how it helps organizations retain valuable talents and drive innovation. This research addresses a significant role of transformational leadership on enhancing two distinct characteristics of the human resources of the organization possessing, namely, organizational commitment group and intention to leave group. And its impact as a moderator among the three variables highlight its importance in driving innovation within organizations. This research makes both the executives

and the human resource managers of the banks understand the different benefits of transformational leadership for employees with different levels of organizational commitment and those with an intention to leave their job.

Research Objectives

1. To study the relationship of organizational commitment and intention to leave on innovation capability under the context of banking in Nakhon Phanom Province, Thailand
2. To assess the transformational leadership as a moderator on the relationship of organizational commitment and intention to leave on innovation capability under the context of banking in Nakhon Phanom Province, Thailand

Literature Review

Transformational leadership refers to a leader who not only motivates and inspires followers to achieve their goals but also serves as a role model for growth and improvement (Xie, Xue, Li, Wang, Chen, Zheng and Li, 2018 : 257–265. The components of transformational leadership, as described by Oeij, Hulsegge, Preenen, Somers, and Vos (2022 : 76-98), are as follows: 1) Ideological influence: transformational leaders act as role models, bringing together the values and behaviors that followers want to see. 2) Inspirational motivation: transformational leaders create motivation and enthusiasm for followers to achieve more than they thought possibly. 3) Intellectual stimulation: transformational leaders encourage creativity, innovation, and a continuous learning environment. 4) Individual consideration: transformational leaders take an individualized approach, focusing on the needs and abilities of each follower.

Organizational commitment refers to the emotional, moral attachment and loyalty that employees have towards the organization, characterized by a level of identification with and participation in the organization and its goals. Knotts and Houghton (2021 : 748-762) discussed the theory of organizational commitment, stating that commitment consisted of three distinct but interrelated components. These were: 1. Affective commitment, which referred to an individual's emotional attachment to a desire to remain with the organization, such as the costs associated with leaving the organization, such as the loss of benefits or difficulty finding new employment. 2. Normative commitment, which referred to an individual's sense of obligation to remain with the organization, often due to social pressures or a belief that it was the right thing to do. 3. Continuance commitment, which referred to an individual's commitment to stay with an organization because of the costs of leaving, such as loss of financial resources or difficulty finding new employment.

Intention to leave referred to a desire or a plan of an employee to leave their current organization, as a measure of their level of motivation to leave their job.

The Relationship among Transformational Leadership, Organizational Commitment, and Innovation Capability

Battistelli, Odoardi, Vandenberghe, Di Napoli, and Piccione (2019: 361-381) stated that the commitment in an organization could greatly impact the ability to innovate within the company. Employees who were committed tend to participate, be motivated, and create work, leading to higher levels of innovation and creativity. The commitment to the organization could also impact the ability to innovate. 1. Increased motivation led employees who were committed to the organization to tend to have a motivation to start and come up with new innovative ideas. They had a tendency to feelings to be dedicated to in the success of the company and were determined to achieve their goals. (Ariyani and Hidayati, 2018 : 275-284). 2. Improved creative thinking led employees who were committed to have a positive attitude, a sense of worth, and a sense of ownership, which could all lead to improving creative thinking and problem-solving skills. (Eliyana and Ma'arif, 2019 : 144-150). 3.Increased teamwork led employees who were committed to tend to create positive relationships with their colleagues, which might lead to increased teamwork, communication, and cooperation. This was a key component in creating a harmonious and positive working environment. (Ariyani and Hidayati, 2018 : 275-284). 4. Problem solving improved when employees were determined, willing to participate, and motivated. They were also more likely to adapt and be less stressed, and problem solving and decision making were better. (Eliyana and Ma'arif, 2019 : 144-150). 5. Aligned with the company's goals, determined employees would align their personal goals with the company's. They were likely to invest time and effort to achieve the company's objectives, leading to improved innovation and performance (Gagné, 2018 : 148-156).

Hypothesis 1: Organizational commitment has a positive relationship with the innovation capability of the firm.

The Relationship between Intention to Leave and Innovation Capability

The relationship between intentionality in the revolving process and the ability to create innovation can be explained by "psychological contract theory," Rousseau, Hansen, and Tomprou (2018 : 1081- 1098) stated. When employees feel that the employer is not fulfilling their expectations and obligations, both parties have a psychological contract ;for example, giving opportunities for learning and growth may make employees feel left behind and have a desire to leave the organization, leading to increased turnover intentions. Additionally, when employees do not see opportunities for innovation, they may feel that their potential is not being fully utilized and their growth opportunities are limited. Potentially, all mentioned lead to a higher level of turnover intentions. (Newman, Herman, Schwarz, and Nielsen, 2018 : 1-9). Therefore, the psych contract that includes the provisions for opportunities to create innovative, learning and development opportunities, and enhancing the competencies of employees can help reduce job turnover and increase the potential for innovation. In conclusion, the psych contract theory suggests that when employees feel that their employer is fulfilling the psych contract and providing opportunities for learning, growth, and innovation, they are less likely to leave and more likely to have a high potential for innovation. (Rousseau, Hansen, and Tomprou, 2018 : 1081- 1098)

A high turnover rate may have a negative impact on the company's ability to innovate when employees leave the organization and cause a loss of work skills, which negatively impacts the company's focus on products, services, or process development. This is because turnover leads to a shortage of experienced and knowledgeable employees, and it also affects employee morale and participation, which can be a hindrance to innovation. Conversely, a low

turnover rate indicates that employees are satisfied with their jobs and have fewer opportunities to leave the organization, leading to a more skilled and stable workforce (Holston-Okae and Mushi, 2018 : 218-248) who can drive innovation when employees are satisfied and engaged. They may have a tendency to create new ideas and are willing to take risks, driven by their commitment to leave. This may impact innovation because a high turnover rate may make it difficult for the company to retain skilled and stable employees. On the other hand, a low turnover rate can indicate that employees are satisfied and engaged and may lead to more innovation (Holtom and Darabi, 2018 : 95-117).

Hypothesis 2: Intention to leave has a negative relationship with the innovation capability of the firm.

The Relationship between Transformational Leadership, Organizational Commitment, and Innovation Capability

Transformational leadership has been acknowledged as one of the most important factors in innovation (Oeij, Hulsegge, Preenen, Somers and Vos, 2022 : 76-98). Eliyana and Ma'arif (2019 : 144-150) stated that leadership could have a significant impact on the organization's internal innovation. A strong leader can create an environment that encourages creativity and risk-taking, which is essential for innovation to occur and can inspire employees to think creatively and propose new ideas. Leaders can also promote innovation by securing resources such as funding and personnel to support projects and new ideas. In addition, leaders who have an open mind to differing perspectives and ideas may lead to greater diversities of thoughts throughout the organization and may have a higher chance of receiving new and creative ideas from employees. (Al-Mansoori and Koç, 2019: 1-26)

The transformational leadership will inspire followers and increase their emotional attachment to the organization and its goals. This can lead to the development of a higher level of commitment and the desire to continuously improve and create new things. The leadership of change creates an environment that promotes creativity and innovation, making followers feel empowered to think outside the box and come up with new ideas. They are also recognized and rewarded for their unique abilities, which further encourages them to bring their skills and knowledge to creativeness and innovation (Oeij, Hulsegge, Preenen, Somers, and Vos, 2022: 76-98 and Al-Mansoori and Koç, 2019: 1-26)

As a result, individuals with high levels of emotional and behavioral commitment to the organization are likely to participate in the organization and have the motivation to improve and create new things. They also tend to participate in the success of the organization. (Holston-Okae and Mushi, 2018: 218-248)

Hypothesis 3: Transformational leadership strengthens a positive relationship between organizational commitment and the innovation capability of the firm.

The Relationship between Transformational Leadership, Intention to Leave, and Innovation Capability

Holtom and Darabi (2018: 95-117) discussed the theory of job embeddedness, stating that an individual's decision to stay or leave an organization was influenced by the strength of the relationships they had with the organization, community, and other individuals. This showed that the stronger the relationships are, the less likely an employee would be to leave the organization. Additionally, Park and Pierce (2020: 104624) stated that transformational

leadership also created a positive work environment, emphasizing the goals and meaning, which might lead to reducing the intention to resign by giving employees a sense of ownership and participation. This could help reduce the chances of employees leaving the organization. Moreover, the ability of the leader of changes to inspire and encourage employees to think creatively and take risks which could lead to increased innovation capabilities.

Hypothesis 4: The transformational leadership weakens a negative relationship between intention to leave and innovation capability of the firm.

Conceptual Framework

In the conceptual framework of the research on the influence of transformational leadership on the relationship among organizational commitment, intention to leave ,and innovation capability as below:

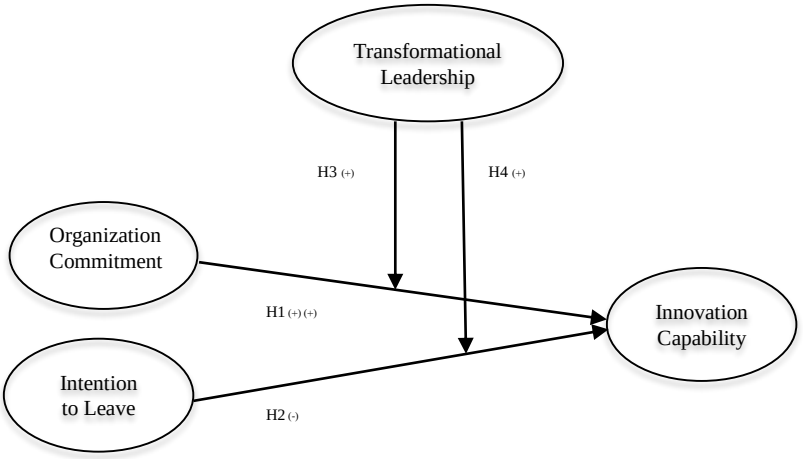

Figure 1. The Conceptual Framework

Research Methodology

The study on the influence of transformational leadership on the relationship among organizational commitment, intention to leave, and innovation capability among bank employees in Nakhon Phanom Province, Thailand, was designed as quantitative research as below:

Step 1: Literature reviewed the meaning and elements of transformational leadership, organization commitment, intention to leave, and innovation capability.

Step 2: Analyzed the research gap of 4 variables and created research questions and research objectives.

Step 3: Constructed a conceptual framework for developing research hypotheses.

Step 4: The questionnaires of the previous research were adopted to develop and customize the questions for this research. The questionnaire was designed as a checking list of answer and rating scale answer (5-point Likert scale). The questionnaire was divided into four sections, including demographic information, transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability. The researcher conducted the test content validity of questionnaire by 5 experts to adjust the appropriateness of the wording used and made adjustments for accuracy and appropriateness. The questionnaires were brought to

try out by collecting the data from 40 people, who were similar to the sample in order to find the reliability value ($\alpha = 0.952$) by using the method of Cronbach's alpha coefficient.

Step 5: The population of this research was the employees from the commercial banks in Nakhon Phanom province. There were 9 banks, such as Bangkok Bank, Krung Thai Bank, Krungsri Ayudhya Bank, Kasikornbank, Thai Tanacharty Bank, Siam Commercial Bank, UOB Bank (Thai), Land and Houses Bank and Thai Credit Retail Bank. Since the specific number of employees was unknown, the sample size need be calculated by using Cochran's formula. The sample size was 385, but the researcher collected the data from 400 customers in order to have the reliable information for data analysis. However, 238 responses were found to be useable after the initial screening and data cleaning. Non-probability sampling was used by selecting the sample using purposive sampling (Cochran, 1977 : 11) by selecting a sample group that was similar to the population group for referencing the results. Based on the properties of the sample group such as: 1. the sample group consisted of full-time employees, with no age/gender restrictions. 2. Employees worked in all positions. 3. The sample group fully cooperated in answering the questionnaire.

Step 6: Collecting sample through trained staffs who traveled to 9 banks : assistant regional managers, branch managers, branch assistant managers, division heads, account openers, and tellers were considered as good representatives of population. In the questionnaire, for section 1, the respondents were asked about demographic information including gender, age, marital status, education level, income range, work experience, and work position. For section 2, 3, 4 ,and 5, the respondents were asked to show the level of transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability by using 5-point Likert- scale (1= very dissatisfied or strongly disagree to 5 = very satisfied or strongly agree).

Research Results

In this research, the data were collected from 238 sets of questionnaires, and demographic information of the respondents divided into seven types: gender, age, marital status, education level, income range, work experience, and work position was shown as frequency and percentage in the table below:

Table 1: Shown Demographic Information of All Respondents as Frequency and Percentage by Gender, Age, Marital Status, Education Level, Income Range, Work Experience, and Work Position

Demographic Information	Frequency	Percentage
Gender		
Male	56	23.5%
Female	182	76.5%
Age		
21 – 30 years	50	21.0%
31 – 40 years	112	47.1%
41 – 50 years	47	19.7%
More than 51 years	29	12.2%

Marital Status		
Single	107	45.0%
Married / Living together	115	48.3%
Divorced / Separated / Windowed	16	6.7%
Education Level		
Below Bachelor's Degree	35	14.7%
Bachelor's Degree	185	77.7%
Above Bachelor's Degree	18	7.6%
Income Range		
Equal/Below 10,000 baht	21	8.8%
10,001 – 20,000 baht	42	17.6%
20,001 – 30,000 baht	62	26.1%
30,001 – 40,000 baht	68	28.6%
41,000 – 50,000 baht	7	2.9%
51,000 – 60,000 baht	8	3.4%
More than 61,000 baht	30	12.6%
Demographic Information	**Frequency**	**Percentage**
Work Experience		
Less than 1 year	14	5.9%
1-4 years	29	12.2%
5-8 years	100	42.0%
9-12 years	43	18.1%
13 – 16 years	28	11.8%
17 – 20 years	24	10.1%
Work Position		
Senior Branch Manager	21	8.8%
Branch Manager	15	6.3%
Assistant Branch Manager	51	21.4%
Account Opening Officer	39	16.4%
Teller	55	23.1%
Credit Analyst	28	11.8%
Other Positions	29	12.2%

When the general data of informants were analyzed, it was found that employees of banks in Nakhon Phanom, totally 238 people, could be classified as above. In terms of gender, the majority of employee were male. There were 56 male employees, accounting for 23.5% and 182 female employees, accounting for 76.5%. In terms of age, the majority of employees were 21-30 years. There were 50 employees, accounting for 21.0%;112 employees were 31 - 40 years, accounting for 47.1%; 41 employees were 41 - 50 years, accounting for 19.7%; and 29 employees were more than 51 years, accounting for 12.2%. In terms of marital status, the majority of employee were single, and married/ living together. There were 107 single

employees, accounting for 45.0%; 115 employees were married / living together, accounting for 48.3%; and 16 employees were divorced / separated / widowed, accounting for 6.7%. In terms of education level, the majority of employees were below a bachelor's degree. 35 employees graduated with below bachelor's degree, accounting for 14.7%; 185 employees graduated with a bachelor's degree, accounting for 77.7%; and18 employees graduated with a bachelor's degree, accounting for 7.6%. In terms of an income range, there were 21 employees earning equal /below 10,000 baht, accounting for 8.8%. There were 42 employees earning 10,001 – 20,000 baht a month, accounting for 17.6%. There were 62 employees, accounting for 26.1%; 62 employees earned 20,001 – 30,000 baht a month, accounting for 26.1%; 68 employees earned 30,001 – 40,000 baht a month, accounting for 26.2%; 7 employees earned 40,001 – 50,000 baht a month, accounting for 2.9%; and 30 employee earned more than 60,001 baht a month, accounting for 12.6%. In terms of work experience, there are 14 employees working less than 1 year, accounting for 5.9%.;29 employees had been working for 1-4 years, accounting for 22.2%;100 employees had been working for 5-8 years, accounting for 18.1%; 43 employees had been working for 9-12 years, accounting for 18.1%; 28 employees had been working for 13-16 years, accounting for 11.8%.; and 24 employees had been working for 17-20 years, accounting for 10.1%. In terms of work position, there were 21 senior branch managers, accounting for 8.8%; 15 employees were branch managers, accounting for 6.3%; 51 employees were assistant branch managers, accounting for 21.4%; 39 employees were account opening officers, accounting for 16.4%; 55 employees were tellers, accounting for 23.1%; 28 employees were credit analysts, accounting for 11.8%; and 29 employees were other position, accounting for 12.2%.

Table 2: Confirmatory Factor Analysis of the Measurement Model

Factor	Factor Loading	Standard Error	t-Value
Organizational Commitment	AVE = 0.82	C.R. = 0.99	Cronbach's alpha = 0.945
Affective commitment	0.876	0.07	12.590
Continuance commitment	1.000		
Normative commitment	0.837	0.062	13.487
Intention to Leave	AVE 0.73=	C.R. = 0.99	Cronbach's alpha = 0.921
Factor 1	1.00		
Factor 2	0.800	0.029	25.719
Factor 3	0.750	0.037	25.712
Transformational Leadership	AVE = 0.52	C.R. = 0.99	Cronbach's alpha = 0.957
Ideological influence	0.445	.022	25.161
Inspirational motivation	0.627	.018	28.274
Intellectual stimulation	1.000		
Individual consideration	0.700	.029	31.309

Table 2: Confirmatory Factor Analysis of the Measurement Model (Continued.)

Factor	Factor Loading	Standard Error	t-Value
Innovation Capability	AVE = 0.66	C.R. = 0.99	Cronbach's alpha = 0.945

Factor1	1.000		
Factor2	0.660	0.023	28.672
Factor3	0.754	0.027	27.461

$\chi 2$= 121.4 df = 42, p = 0.001 relative $\chi 2$ = 7.3 , GFI = 0.900, CFI = 0.950,
NFI = 0.951, TLI = 0.485, RMSEA = 0.045, RMR = 0.032

According to Table 2, the reliability and the validity of a measurement instrument were shown. Average variance (AVE) represented the levels of shared variability that could be explained by the same underlying construct or factor. AVE of organization commitment equaled 0.82, AVE of intention to leave equaled 0.73, AVE of transformational leadership equaled 0.52, and AVE of innovation capability equaled 0.66 , greater than 0.5 which indicated that the measurement model displayed good convergent validity (Fornell, Larcker, 1981 : 39-50). The C.R. values for all factors were above 0.7 which indicated that the measures used in a research study were reliable and consistent internally. The observed variables in a scale or instrument were reliable and could be considered as a representative of the underlying construct which they were intended to measure (Fornell, Larcker, 1981 : 39-50).

The Cronbach's Alpha maintained stable and adequate for researching (organizational commitment, $\alpha = 0.945$; intention to leave, $\alpha = 0.921$; transformational leadership, $\alpha = 0.957$;and innovation capability, $\alpha = 0.945$). it indicated greater internal consistency and reliability. Cronbach's alpha value of 0.7 or higher was considered acceptable for research purposes.

CFA could be used to evaluate the extent to which a set of observed variables or indicators measured the same construct or factor. The model evaluation results showed that the model with the lowest value showed the value $\chi 2$ value at 121.4, the number of degrees of freedom was 42, and p-value was 0.001 to be statistically significant. And it showed that hypothetical models were not fit with empirical data. But since the $\chi 2$ statistic already displayed that limitation. Therefore, other evaluation indexes had to be considered, resulting in the following results: Comparative Fitness Index (CFI) of 0.950, Well-being Index (GFI) of 0.900, and Normal Fitness Index (NFI) of 0.951. It was acceptable that the fitness model was consistent with the empirical data, an RMSEA index of .0045 was considered good, and a normal $\chi 2/df$ value of 2.890 or less than 3 was considered eligible. It was concluded that the theoretical model was fit or consistent with the empirical data.

Table 3: Correlation between Variables

	OC	INL	INNO	TRL
OC	**1**	-0.076	0.296**	0.153*
INL		**1**	-0.186**	-0.139*
INNO			**1**	.428**
TRL				**1**

N = 238
OC = Organizational leadership; INL = Intention to leave; INNO = Innovation capability;
TRL = Transformational leadership., **. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

According to Table 3, the positive correlation was found between organizational commitment and innovation capability (β = 0.296) with the statistically significant correlation at the level 0.01. The positive correlation was found between transformational leadership and organizational commitment (β = 0.153) with the statistically significant correlation at the level 0.05. While the negative correlation was found between the relationship between intention to leave and innovation capability (β = -0.186) with the statistically significant correlation at the level 0.01,the relationship between transformational leadership and intention to leave was negative correlation (β = -0.139) with the statistically significant correlation at the level 0.05. However, organizational commitment did not display a correlation with intention to leave.

Table 4: Comparing Square Root of AVE and Matrix of Correlation between Variable

	OC	**INL**	**INNO**	**TRL**
OC	**(0.90)**	0.005	0.087	0.023
INL		**(0.85)**	0.034	0.020
INNO			**(0.77)**	0.023
TRL				**(0.81)**

The values shown in bold were the square root of AVE. According to Table 4, to assess discriminant validity and to compare the square root of AVE value with the square of correlation value between variables. A square root of AVE value higher than the squared correlation value between the component raised to the power of two indicated good discriminant validity (Fornell, Larcker, 1981: 39-50).

Table 5: Showing Mean ($\bar{x}$), Standard Deviation (S.D), of Variables

Organizational Commitment with	$\bar{x}$	**S.D.**	**Skewness**	**Kurtosis**	**Level**
Organizational commitment	3.75	0.74	-1.07	1.57	High
Intention to leave	2.78	1.04	-0.27	-1.08	Middle
Transformational leadership	4.14	0.75	+0.45	-0.77	High
Innovation capability	4.59	0.70	-1.60	3.32	Maximum

The result of variables in Table 5 indicated that organizational commitment displayed a value of mean at 3.75, intention to leave displayed a mean value at 2.78, transformational leadership displayed a mean value at 4.14, and innovation capability displayed a mean value at 4.59.

The revealed values of skewness (at least less than 2) and kurtosis (at least less than 7) suggested normal distribution of the data. The results indicated the satisfactory level of construct validity and internal consistency of this modified questionnaire.

The reliability of variables. The Cronbach's Alpha was maintained stable and adequate for researching (organizational commitment, α = 0.945; intention to leave, α = 0.921; transformational leadership, α = 0.963; and innovation capability, α = 0.945). The researcher used the data to calculate the inter-correlation coefficient of the four variables. It was found that the variables were related.

Table 6: The Results of the Structural Model

Hypotheses	The Research Structural Model			
	Beta (β)	t-value	P value	Results
H1: Organizational commitment → Innovation capability	0.336	4.604	0.001	H1 Support
H2: Intention to leave → Employee performance	-0.214	-4.524	0.001	H2 Support
Transformational leadership → Employee performance	0.363	6.725	0.001	
H3: Organization commitment * Transformational leadership → Organization commitment	0.047	2.870	0.004	H3 Support
H4: Intention to leave *Transformational leadership → Organizational commitment	0.161	6.186	0.001	H4 Support

N = 238

OC = Organization leadership; INL = Intention to leave; INNO = Innovation capability; TRL = Transformational leadership

***. Correlation was significant at the 0.001 level (2-tailed).

**. Correlation was significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation was significant at the 0.05 level (2-tailed).

The results of the SEM structural model were shown in Table 6. The results showed the direct and moderation effect in this study. The SEM outputs supported the direct positive and significant impacts of organization commitment on innovation capability ($\beta = 0.336$, $p < 0.001$) and the direct negative and significant intention to leave on innovation capability ($\beta = 0.336$, $p < 0.001$); accordingly, hypotheses ***H1 and H2 were supported***. The moderation effect of transformational leadership on the relationship between organizational commitment and innovation capability was positive and significant ($\beta = 0.047$, $p = 0.004$; accordingly, hypothesis ***H3 was supported.*** The moderation effect of transformational leadership on the relationship **between** intention to leave and innovation capability was positive and significant ($\beta = 0.161$, $p = 0.004$), accordingly, hypothesis ***H4 was supported.***

Discussion

One of the main theoretical explanations for the relationship between transformational leadership and organizational commitment is the Social Exchange Theory (SET). This theory proposes that employees engage in a social exchange relationship with their organization, which they contribute their time, effort, and skills in exchange for rewards such as salary, benefits, and job security. When employees perceive that they are receiving adequate rewards in exchange for their contributions, they are more likely to feel committed to the organization. Transformational leaders are thought to enhance this social exchange relationship by providing followers with a sense of meaningful work, personal development, and social support, which

can increase their perceived rewards and their commitment to the organization. There is a significant body of research that supports the relationship between transformational leadership and organizational commitment. For example, a study by Zhu, Sun, Zhang, & Wang (2019: 1468) found that transformational leadership was positively related to employees' affective commitment to the organization, and that relationship was mediated by perceived organizational support.

Transformational leadership strengthens the positive relationship between organizational commitment and innovation capability by creating a work environment that encourages employees to be committed and innovative. According to Schuckert, Kim, Paek, and Lee, (2018: 776-796), transformational leaders inspired and motivated their followers to achieve a shared vision by providing intellectual stimulation, individualized consideration, and charisma.

Firstly, transformational leadership enhances organizational commitment by promoting a shared vision and a sense of ownership among employees. This is because transformational leaders communicate a clear and compelling vision that employees can relate to, and this shared vision creates a sense of identity and belonging among employees. When employees feel that their work is meaningful and aligned with the organization's goals, they are more likely to be committed to the organization and its success.

Secondly, transformational leadership promotes innovation capability by encouraging employees to think creatively, take risks, and experiment with new ideas. This is because transformational leaders create a work environment that fosters innovation by providing employees with the necessary resources, autonomy, and support to explore new opportunities and develop innovative solutions to problems. This empowers employees to take ownership of their work and become more dedicated to the organization's success.

Furthermore, transformational leadership also promotes a culture of innovation by encouraging collaboration and teamwork. This is because transformational leaders create a work environment that values, rewards collaboration, and encourages employees to work together towards common goals. By promoting collaboration, transformational leaders create a diverse range of perspectives, which can lead to more creative and innovative ideas.

In conclusion, transformational leadership strengthens the positive relationship between organizational commitment and innovation capability by creating a work environment that encourages employees to be committed and innovative. By promoting a shared vision, providing resources and support ,and encouraging collaboration, transformational leaders create a work environment that empowers employees to take ownership of their work and become more dedicated to the organization's success, ultimately leading to enhancing organizational performance.

Research has supported the link among transformational leadership, employees' intention to leave ,and innovation capability. For instance, a study by Kim and Beehr (2017: 231-242) found that transformational leadership was negatively related to employee intention to leave their current organization. Similarly, another study by Shin and Zhou (2007: 1709-1721) found that transformational leadership was positively related to employee creativity and innovation. Furthermore, research suggests that employees who have the intention to leave their current organization are less likely to engage in innovative behaviors because they may not feel committed to the organization or dedicated to its success. This is supported by a study by Kim and Beehr (2017 231-242), which found that employees who had the intention to leave

their organization were less likely to engage in innovative behaviors. There is a significant body of research that supports the relationship between transformational leadership and intention to leave. For example, a meta-analysis by Wang, Sui, Liao, and Wu (2018: 1261-1275) found that transformational leadership was negatively related to employees' intention to leave their organizations. Similarly, a study by Huang, Iun, Liu and Gong (2020: 59-70) found that transformational leadership was negatively related to employees' turnover intentions, and this relationship was mediated by job satisfaction.

Overall, transformational leadership can decrease the negative relationship between the intention to leave employees and innovation capability by creating a positive work environment that increases employee engagement and job satisfaction. By doing so, employees are more likely to be motivated to engage in innovative behaviors and less likely to have the intention to leave their current organization.

Recommendation

Policy Recommendations

Policy recommendations for transformational leadership, organizational commitment, intention to leave and innovation capability can include:

1. Developing leadership training programs focuses on transformational leadership skills, such as inspiring and motivating employees, creating a shared vision, and fostering a positive work environment.

2. Creating policies and practices supports employees' commitment to the organization, such as providing opportunities for professional development, recognizing and rewarding good performance, and offering flexible work arrangements.

3. Implementing policies discourages the intention to leave employees, such as providing competitive compensation and benefits, ensuring a safe and healthy work environment, and fostering a culture of open communication and transparency.

4. Encouraging a culture of innovation is within the organization, by promoting risk-taking, providing resources for research and development, and recognizing and rewarding innovative ideas and behaviors.

5. Establishing performance metrics incorporates both innovative behavior and employee commitment, to help leaders evaluate their success in promoting a positive and innovative work environment.

Overall, policy recommendations for transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability can help organizations create a positive work environment that fosters employee commitment, reduces intention to leave, and encourages innovation.

Operational Recommendations

Employee recommendations for transformational leadership, organizational commitment, intention to leave and innovation capability can include:

1. Engaging in professional development opportunities enhances leadership and innovation skills, such as attending training programs, seeking mentorship, and participating in innovation projects.

2. Building positive relationships with colleagues and supervisors creates a supportive and collaborative work environment that promotes organizational commitment and reduces the likelihood of turnover.

3. Providing feedback and suggestions to leadership on ways improves the work environment and promote innovation, such as recommending new tools or resources to support innovation, or suggesting ways to improve communication and collaboration within the organization.

4. Taking ownership of one's work and actively seeking out opportunities contributes to the organization's goals, in order to demonstrate commitment and dedication to the organization.

5. Embracing a growth mindset and being willing takes risks and tries new approaches in order to foster innovation.

Overall, employee recommendations for transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability focus on individual actions that can contribute to a positive work environment and support the organization's goals. By taking ownership of their work and seeking out opportunities for growth and collaboration, employees can help create a culture of innovation and commitment that benefits both themselves and the organization.

Recommendations for future research

Future research on the relationship between transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability can focus on several areas. Here are a few potential avenues for future research:

1. Further research can be conducted to explore the specific mechanisms through which transformational leadership may impact the relationship between employee commitment and innovation capability. For example, researchers can investigate whether there are certain types of innovation that are more affected by transformational leadership or whether the impact of transformational leadership on innovation is moderated by other factors, such as the availability of resources.

2. Another avenue for future research can be to examine how different aspects of organizational culture interact with transformational leadership to influence innovation capability. Researchers can investigate the specific cultural values and practices that are most important for fostering a culture of innovation, and how these values and practices can be effectively promoted and sustained by transformational leaders.

3. Cross-cultural analysis: Most of the research on transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability has been conducted in Western countries. Future research can examine whether these relationships hold true across different cultures and regions.

4. Longitudinal studies: Much of the research on this topic has been cross-sectional in nature, meaning that data was collected at one point in time. Longitudinal studies, which follow employees over time, can provide more insight into the causal relationships between these variables.

5. Mediating and moderating variables: While much research has shown that transformational leadership is positively related to organizational commitment and innovation capability and negatively related to intention to leave. Less is known about the mechanisms through which these relationships occur. Future research can explore the mediating and moderating variables that might explain these relationships.

6. Alternative leadership styles: Although transformational leadership has been shown to be effective in increasing organizational commitment and innovation capability, it is

not the only leadership style. Future research can examine how other leadership styles, such as servant leadership or authentic leadership, might affect these variables.

7. Multi-level analysis: Most research has focused on individual-level variables, such as employee commitment and intention to leave. Future research can examine how leadership and organizational variables at the team and organizational levels might impact innovation capability.

In summary, future research on transformational leadership, organizational commitment, intention to leave, and innovation capability can explore cross-cultural differences, longitudinal effects, mediating and moderating variables, alternative leadership styles, and multi-level analysis.

References

Afriyie, S., Du, J., & Ibn Musah, A. A. (2019). Innovation and marketing performance of SME in an emerging economy: the moderating effect of transformational leadership. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9 (1), 1-25.

Al-Mansoori, R. S., & Koç, M. (2019). Transformational leadership, systems, and intrinsic motivation impacts on innovation in higher education institutes: Faculty perspectives in engineering colleges. *Sustainability*, 11 (15), 1-26.

Ariyani, N., & Hidayati, S. (2018). Influence of transformational leadership and work engagement on innovative behavior. *Etikonomi*, 17 (2), 275-284.

Battistelli, A., Odoardi, C., Vandenberghe, C., Di Napoli, G., & Piccione, L. (2019). Information sharing and innovative work behavior: The role of work-based learning, challenging tasks, and organizational commitment. *Human Resource Development Quarterly*, 30 (3), 361-381.

Cochran, W. (1977). *Sampling Techniques*. New York: Wiley.

Forsman, G. and Berg, S. (1992). *Telephone Interviewing and Data Quality, an Overview and Empirical Study.* LinkoÈping: LinkoÈping University.

Eliyana, A., & Ma'arif, S. (2019). Job satisfaction and organizational commitment effect in the transformational leadership towards employee performance. *European Research on Management and Business Economics.* 25 (3), 144-150.

Fornell C, Larcker DF 1981 J. Mark. Res. 1 39-50

Gagné, M. (2018). From strategy to action: transforming organizational goals into organizational behavior. *International Journal of Management Reviews*, 20, S83-S104.

Holtom, B. C., & Darabi, T. (2018). Job embeddedness theory as a tool for improving employee retention. *In Psychology of retention*. (95-117).

Holston-Okae, B. L., & Mushi, R. J. (2018). Employee turnover in the hospitallity industry using Herzberg's two-factor motivation-hygiene theory. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8 (1), 218-248.

Huang, X., Iun, J., Liu, A., & Gong, Y. (2020). Transformational leadership and employee turnover intentions: The mediating role of job satisfaction. *Journal of Business Research*, 109, 59-70.

Kim, T. Y., & Beehr, T. A. (2017). Can leadership style affect employee commitment to the organization? A study of Korean employees. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 24 (2), 231-242.

Knotts, K. G., & Houghton, J. D. (2021). You can't make me! The role of self-leadership in enhancing organizational commitment and work engagement. *Leadership & Organization Development Journal,* 42 (5), 748-762.

Labrague, L. J., Nwafor, C. E., & Tsaras, K. (2020). Influence of toxic and transformational leadership practices on nurses' job satisfaction, job stress, absenteeism and turnover intention: A cross-sectional study. *Journal of Nursing Management*, 28 (5), 1104-1113.

Le, P. B., & Lei, H. (2019). Determinants of innovation capability: the roles of transformational leadership, knowledge sharing and perceived organizational support. *Journal of knowledge management.* 23 (4), 527-547.

Newman, A., Herman, H. M., Schwarz, G., & Nielsen, I. (2018). The effects of employees' creative self-efficacy on innovative behavior: The role of entrepreneurial leadership. *Journal of Business Research*, 89, 1-9.

Oeij, P. R., Hulsegge, G., Preenen, P., Somers, G., & Vos, M. (2022). Firm Strategies and Managerial Choices to Improve Employee Innovation Adoption in the Logistics Industry. *Journal of Innovation Management*, 10 (1), 76-98.

Park, T., & Pierce, B. (2020). Impacts of transformational leadership on intention to leave of child welfare workers. *Children and Youth Services Review*, 108, 104624.

Schuckert, M., Kim, T. T., Paek, S., & Lee, G. (2018). Motivate to innovate: How authentic and transformational leaders influence employees' psychological capital and service innovation behavior. International Journal of Contemporary Hospitality Management, 30 (2), 776-796.

Shin, S. J., & Zhou, J. (2007). When is educational specialization heterogeneity related to creativity in research and development teams? Transformational leadership as a moderator. Journal of Applied Psychology, 92 (6), 1709-1721.

Supriadi, O., Musthan, Z., Sa'odah, R. N., Haryanti, Y. D., Marwal, M. R., Purwanto, A., & Sumartiningsih, S. (2020). Did transformational, transactional leadership style and organizational learning influence innovation capabilities of school teachers durin covid-19 pandemic?. Systematic Reviews in Pharmacy, 11 (9), 299-311.

Rousseau, D. M., Hansen, S. D., & Tomprou, M. (2018). A dynamic phase model of psychological contract processes. Journal of Organizational Behavior, 39 (9), 1081-1098.

Wang, D., Sui, Y., Liao, J., & Wu, Y. (2018). Transformational leadership and employee turnover intention: A meta-analytic review. Journal of Organizational Behavior, 39 (10), 1261-1275.

Xie, Y., Xue, W., Li, L., Wang, A., Chen, Y., Zheng, Q., ... & Li, X. (2018). Leadership style and innovation atmosphere in enterprises: An empirical study. Technological Forecasting and Social Change, 135, 257-265.

Zhu, J., Sun, Y., Zhang, X., & Wang, Z. (2019). Transformational leadership and employee commitment to the organization: The role of perceived organizational support and psychological empowerment. Frontiers in Psychology, 10, 1468.

Zaman, U., Nadeem, R. D., & Nawaz, S. (2020). Cross-country evidence on project portfolio success in the Asia-Pacific region: Role of CEO transformational leadership, portfolio governance and strategic innovation orientation. Cogent Business & Management, 7 (1), 1-26.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภค ในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Purchase Decisions of Uht Milk Products in the Bangkokyai, Bangkok

เกสรี สมประสงค์,
ณัฐพร มาประชา และ ศิริวรรณ ดีเขื่อนเพชร
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Gasree Somprasong,
Nattaporn Marpracha and Siriwan Deekhueanpetch
Siam Technology College, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Gasrees@siamtechno.ac.th

****

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ตัวอย่าง คือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 271 คน คำนวณจากสูตรของคอแครนกรณีไม่ทราบจำนวนของประชากร สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครใช้ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านราคา ตามลำดับ 2) ผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร มีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านการส่งเสริม

* วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 14 พฤษภาคม 2566
Received: April 1 2023; Revised: May 13 2023; Accepted: May 14 2023

การขาย (X_4) และด้านราคา (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยทั้ง 3 ด้านสามารถอธิบายความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ได้ร้อยละ 57.90

คำสำคัญ: นมพร้อมดื่ม; ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจซื้อ; ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อ

Abstracts

The objectives of this research were 1) to determine marketing mix factors using in purchase decisions of consumers of UHT milk products in the Bangkokyai District , Bangkok, 2) to study the UHT milk products purchase decision in the Bangkokyai District , Bangkok, 3) to study the marketing mix factors affecting decisions to purchase UHT milk products of consumers in the Bangkokyai District, Bangkok. This research was a quantitative research using a questionnaire of five-level scale with a reliability of 0.98 as the research tool. The sample group was 271 consumers of UHT milk products in the Bangkokyai District, Bangkok, the sample size of which was calculated by the Cochran Formula (Accidental Sampling), while the statistical methods using for data analysis were percentage, frequency, average, standard deviation and multiple regression analysis. The research findings showed that 1) consumers in Bagkokyai District of Bangkok made use of marketing mix in their decisions to purchase UHT milk products overall at a high level. When considered each component individually, it was found that all the components were at high level, the average of which can be ranked from the highest to the lowest average point as follows; Product, Promotion, Place, and Price, respectively, 2) consumers in the Bagkokyai District, Bangkok, made purchase decisions for UHT milk products overall at the highest level and, 3) the mix marketing factors impacting the purchase decisions of consumers of the UHT milk products in the Bangkokyai District, Bangkok were; Product, (X1) Promotion (X4) and Price (X2), with a statistical significance at the level of 0.05, whereby the three factors can explain the statistical errors of UHT milk product purchase decisions at 57.90%.

Keywords: Milk; Marketing Mix; Purchase Decision; Factors Impacting Purchase Decision

บทนำ

หากกล่าวถึงการบริโภคนมในปัจจุบันนั้นคงไม่มีใครกล้าที่จะปฏิเสธได้ว่า นมเป็นเครื่องดื่มที่สามารถรับประทานได้ทุกเพศทุกวัย เพราะนมสามารถดื่มได้ง่าย รสชาติอร่อย และทำให้อิ่มท้อง นอกจากนี้นมยังเป็นเครื่องดื่มสุขภาพที่แท้จริง เนื่องจากมีการรับรองว่านมและผลิตภัณฑ์จากนมเป็นอาหารพร้อมบริโภคที่หาได้ง่าย จัดอยู่ในกลุ่มอาหารที่มีแร่ธาตุแคลเซียมสูงที่สุด มีสารอาหารโปรตีนและเกลือแร่ที่จำเป็นต่อร่างกาย เช่น วิตามิน ไขมัน กรดอะมิโน คาร์โบไฮเดรด และฟอสฟอรัส เป็นต้น (สิริมาพร ลีพรหมรันต์, 2557 : 103-123) รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้คนไทยดื่มนมตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงอายุ จากแผนยุทธศาสตร์โคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560-2569 ได้ตั้งเป้าให้คนไทยบริโภคนมมากขึ้นให้ได้ 25 ลิตรต่อคนต่อปี ซึ่งผลการบริโภคนมที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยเลี้ยงโคนม และผลิตน้ำนมคุณภาพดีให้

คนไทยได้ดื่ม เกษตรกรมีความมั่นคง ด้านอาชีพ คนไทยมีสุขภาพแข็งแรง ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีการส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นกำลังของชาติดื่มนมโคมากขึ้น เพื่อสุขภาพแข็งแรง เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของกำลังที่สำคัญของชาติ ในยุคที่มีการรณรงค์เรื่องสุขภาพให้ประชาชนมีร่างกายแข็งแรง ด้วยการรณรงค์ให้ออกกำลังกาย หรือจะเป็นการรณรงค์เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพด้วยการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ หรืออาหารที่มีประโยชน์กับสุขภาพ ทั้งกลุ่มเด็ก วัยรุ่น วัยทำงานหรือวัยผู้สูงอายุก็ตาม ดังนั้น เมื่อผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมการเลือกซื้อเลือกรับประทานนมมากขึ้นเช่นกัน หนองโพเป็นสหกรณ์การเกษตร ที่มีศักยภาพผลิตนำนมดิบได้วันละประมาณ 200 ตัน ซึ่งนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น นมยูเอชที นมพาสเจอร์ไรส์ ไอศครีมนมสด โยเกิร์ตพร้อมดื่มยูเอชที โยเกิร์ตพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ โยเกิร์ตครีม เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นของเกษตรกรไทยแท้เลี้ยงโคนมด้วยความรัก ใส่ใจให้การดูแลเป็นอย่างดี เพื่อที่จะส่งต่อสิ่งที่ดีให้กับผู้บริโภคทุก ๆ คน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2559 : ออนไลน์)

ปัจจุบันช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หนองโพมีหลากหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกขนาดเล็ก ห้างสรรพสินค้า ซุปเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ หรือร้านสะดวกซื้อ รวมถึงแหล่งช้อปปิ้งออนไลน์ที่เปรียบเสมือนมีห้างสรรพสินค้าอยู่ในมือ เพราะมีสินค้าให้เลือกมากมาย โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคที่เต็มไปด้วยสินค้าที่มีคุณภาพมากมาย และมีการให้บริการครบวงจร ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมจากผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์นมในตลาดมีการแข่งขันเป็นจำนวนมาก ทั้งนมสด นมแปรรูป นมพาสเจอร์ไรส์ นมสดสเตอริไลส์ นม UHT อื่น ๆ เช่น นมผง นมข้นหวานเนย เป็นต้น ดังนั้น จึงทำให้เกิดการแข่งขันสูง ไม่ว่าจะเป็นด้านรสชาติ คุณภาพ กระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ หรือความหลากหลายด้านยี่ห้อ เช่น นมหนองโพ นมไทยเดนมาร์ก นมโฟร์โมสต์ นมดัชมิลล์ นมตราหมี นมจิตรลดา แต่ละยี่ห้อรสชาติของนมก็แตกต่างกันไป เช่น บางยี่ห้อนมวัว 100% บางยี่ห้อนมวัว 80% นมผง 20% รวมถึงการทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการ และกระตุ้นการซื้อผู้บริโภคได้

จากเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาหัวข้อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Method) เก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามจากตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองเมื่อได้รับแบบสอบถามกลับ จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง

2. ตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ที่อาศัยอยู่ในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของคอแครนกรณีไม่ทราบขนาดประชากรที่แท้จริง โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 0. คน 271 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended) ให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert, 1967) ประกอบด้วย

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) จำนวน 9 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert, 1967) ประกอบด้วย

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับการตัดสินใจมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับการตัดสินใจมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับการตัดสินใจปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับการตัดสินใจน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูล แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการการตลาดการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT)

2.2 กำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมคุณลักษณะทฤษฎี และกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

2.3 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดเกณฑ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 1.00

2.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในด้านการใช้ภาษาให้ถูกต้อง แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่มีประสบการณ์เคยดื่มนมพร้อมดื่ม (UHT) ผ่านแพลตฟอร์ม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. 6 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1977) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

2.7 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามจัดเข้าฟอร์มแบบสอบถามโดยใช้แอพพลิเคชั่นที่มีให้บริการฟรีบนอินเทอร์เน็ต (Google Form)

2. ผู้วิจัยได้นำลิงค์ของแบบสอบถามนำเสนอไว้ในช่องทาง Facebook line เพื่อเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้ช่วงของค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best,1981) ประกอบด้วย

4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด

3. ข้อมูลการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) จำนวน 9 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้ช่วงของค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best,1981) ประกอบด้วย

4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการตัดสินใจมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการตัดสินใจมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการตัดสินใจปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการตัดสินใจน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จากการค้นคว้าทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

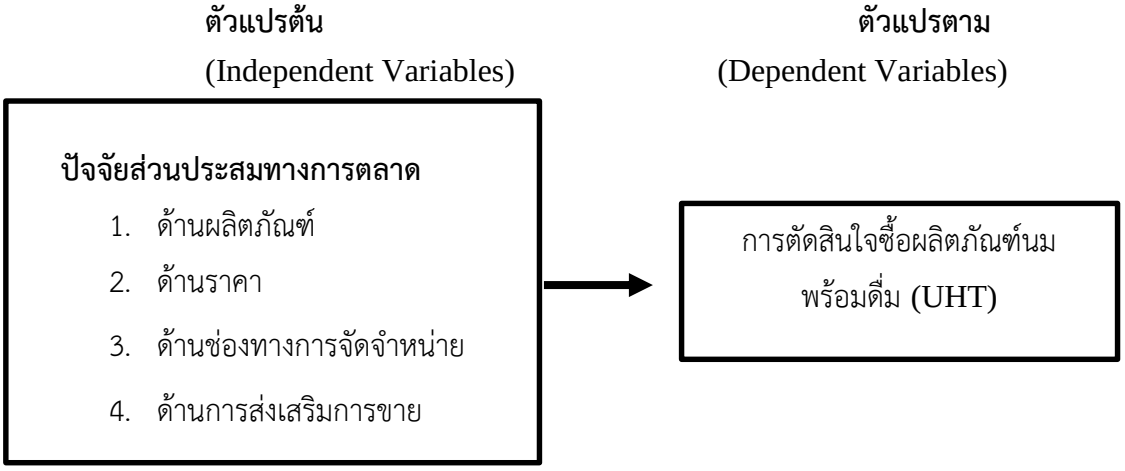

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.52 มีอายุส่วนใหญ่น้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 33.95 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 48.71 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 38.75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	107	39.48
หญิง	164	60.52
รวม	271	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	92	33.95

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31 - 40 ปี	62	22.88
41 - 50 ปี	44	16.24
51 - 60 ปี	41	15.13
มากกว่า 60 ปี	32	11.80
รวม	271	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	132	48.71
ปริญญาตรี	105	38.74
สูงกว่าปริญญาตรี	34	12.55
รวม	271	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	91	33.58
10,001 – 15,000 บาท	105	38.75
15,001 – 20,000 บาท	40	14.76
มากกว่า 20,000 บาท	35	12.91
รวม	271	100.00

2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคนมพร้อมดื่ม (UHT) พบว่า ค่าเฉลี่ยและ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ด้านราคามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	4.48	0.51	มาก
ด้านราคา	4.42	0.55	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.43	0.54	มาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการส่งเสริมการขาย	4.47	0.57	มาก
รวม	4.45	0.57	มาก

3) การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเทากับ 4.54 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT)

การตัดสินใจซื้อ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT)	4.54	0.49	มากที่สุด

4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านราคา ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยทั้ง 3 ด้านสามารถอธิบายความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ได้ร้อยละ 57.90 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT)

ตัวแปรการวิจัย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	Beta	Std.Error	Beta		
(Constant)	1.065	0.184		5.787	.000
ด้านผลิตภัณฑ์(X1)	0.366	0.059	0.384	6.177	.000
ด้านการส่งเสริมการขาย(X4)	0.300	0.045	0.351	6.605	.000
ด้านราคา(X2)	0.112	0.051	0.126	2.188	.030
$R = 0.761$, $R^2 = 0.579$, Adjusted$R^2 = 0.574$					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ และประเด็นที่น่าสนใจ แล้วจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคจะเน้นไปที่รสชาติของนมพร้อมดื่มเพราะมีความเข้มข้น มีประโยชน์ต่อสุขภาพมีแร่ธาตุแคลเซียมสูง มีสารอาหารโปรตีนและเกลือแร่ที่จำเป็นต่อร่างกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา เกื้อหนุน (2552) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคนมพร้อมดื่มและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่า รสชาติของนมสำคัญในการเลือกซื้อนมพร้อมดื่ม (UHT) ด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญปัจจัยด้านราคาโดยรวมในระดับมาก โดยต้องมีความเหมาะสมของราคาคุ้มค่ากับคุณภาพผลิตภัณฑ์มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑารัตน์ นิ่มนวล (2557 : 49) พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มระดับมากกับนมพร้อมดื่มหาซื้อได้ง่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภาคภูมิ ภัควิภาส และคณะ (2562 : 54-65) พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากกับการหาซื้อได้ง่าย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Walangitan et al. (2018 : 64-70) พบว่า ด้านการส่งเสริมการขาย ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายในระดับมาก โดยจะเน้นการจัดโปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา เกื้อหนุน (2552 : 28) การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคนมพร้อมดื่มและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ที่กล่าวถึงความสำคัญกับการจัดโปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม มากที่สุด อันดับสุดท้าย โฆษณาสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ฯลฯ จำนวน 180 คน

2. ผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร มีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในยุคที่มีการรณรงค์เรื่องสุขภาพให้ประชาชนมีร่างกายแข็งแรง ด้วยการรณรงค์ในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพโดยการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ จึงทำให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ นิ่มนวล (2557 : 47) ศึกษาการตัดสินใจซื้อนมพร้อมดื่มจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้บริโภคซื้อนมพร้อมดื่มเนื่องจากรสชาติอร่อย มีรสชาติหลากหลาย และมีประโยชน์ต่อสุขภาพ

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร คือด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านการส่งเสริมการขาย (X_4) และด้านราคา (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยทั้ง 3 ด้านสามารถอธิบายความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ได้ร้อยละ 57.90 ชี้ให้เห็นว่า ด้านผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) มากที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2533 : 33) กล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์ คือ สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยสินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์จะต้องมีอรรถประโยชน์ มีคุณค่าในสายตาของลูกค้า จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ ราคา หมายถึง จำนวนเงินหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ หรือหมายถึงคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของผลิตภัณฑ์กับราคาของผลิตภัณฑ์นั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ของผู้บริโภคในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับรสชาติของนมพร้อมดื่ม และความเหมาะสมของราคาคุ้มค่ากับคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นเพราะผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจ และหันมาให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพมากขึ้น จึงควรเน้นเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนาการ สารอาหาร ประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพร่างกาย

2. ด้านราคา การตั้งราคาเพื่อเป็นการจูงใจลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าสามารถจับต้องได้ หารืออาจเน้นแบบขายเหมารวม (แพ็กเกจ) การตั้งราคาควรนำนึงถึงต้นทุนด้านการขนส่งไปยังสถานที่จัดจำหน่ายต่าง ๆ เช่น ระยะทาง สถานที่จัดจำหน่าย วิธีการขนส่ง ค่าขนส่ง หรือตั้งราคาส่งมอบราคาเดียว การตั้งราคาในช่วงเทศกาล หรือจัดเทศกาลลดราคาประจำปี เป็นการลดราคาสินค้าพิเศษในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่นเทศกาลปีใหม่ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าได้ซื้อสินค้าราคาพิเศษ

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าให้ลูกค้าได้รับความสะดวก รวดเร็วในการสั่งซื้อสินค้าที่บ้านผ่านช่องทางออนไลน์ หรือเน้นความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสเลือกสรร ลดระยะเวลาการรอคอย ลูกค้าตัดสินใจซื้อแล้วได้สินค้าทันที

4. ด้านการส่งเสริมการขาย ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้บริโภค รวมถึงการใช้เครื่องมือสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกใช้

ช่องทางโฆษณาบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มวัยรุ่น ทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้ง่ายและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) ควรใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น เพื่อหาเหตุผลที่แท้จริงในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรม หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการซื้อซ้ำ (Repurchasing) ของผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ และใช้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์เพื่อรักษาและขยายฐานลูกค้าต่อไป

3) ควรมีการขยายขอบเขตของงานวิจัยให้กว้างขึ้น โดยศึกษาข้อมูลของผู้บริโภคนอกเหนือจากเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม (UHT) มีวางจำหน่ายทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความแตกต่างของข้อมูลพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้องของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

ขนิษฐา เกื้อหนุน. (2552). *การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคนมพร้อมดื่มและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของนักศึกษาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.* วิจัยสาขาวิทยาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุฑารัตน์ นิ่มนวล. (2557). *การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคในเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรสงคราม.* วิจัยสาขาการตลาด (บัณฑิตศึกษา) คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ภาคภูมิ ภัควิภาส และคระ. (2562). พฤติกรรมและกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ระดับ พรีเมี่ยม กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 11 (1), 54-65.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ.(2533). *การบริหารการตลาดยุคใหม่.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา.

สิริมาพร ลีพรหมรัตน์. (2557). ความพอใจต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์นมยูเอชทีของผู้บริโคในเทศบาลนคร เชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*. 24 (2), 103-123.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2559). ยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมปี 2560-2569 *ออนไลน์.* แหล่งที่มา http://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-17/policy/Strategic_02.pdf

Walangitan et al. (2018). Analysis of Marketing Mis's Factors on Purchasing Decision of UHT (Ultra High Temprature) Milk in Hypermart Manado Town Square City of Manado, North Sulawesi Province – Indonesia. *Journal of Business and Management*. 19 (8), 64-70.

รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz

An Analytical Study of the Suffering Appears in Buddhism Writings of Somdej Phraphutthakosajarn (P.A.Payutto)

พระภาณุวัฒน์ จนฺทวฑฺฒโน[1], พระมหามิตร ฐิตปญฺโญ[2],
อมรรัตน์ เตชะนอก[3], สุทธิพงษ์ อุพลเถียร[4] และ นครินทร์ ตามบุญ[5]
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น[1-4], มหาวิทยาลัยขอนแก่น[5]
Phra Panuwat Candavaḍaḍhano[1], Phramaha Mit Thitapanyo[2],
Amonrat Techanok[3], Suttipong Upontean[4] and Nakarin Tambun[5]
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus,Thailand[1-4]
Khon Kaen University, Thailand[5]
Corresponding Author, E-mail; Threekingdome28@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบภาคสนามโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 34 รูปคน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาวิธี ผลวิเคราะห์รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz : มีการดำเนินการความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตามองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) การเข้าถึงบริการ เป็นการบริการเพื่อประโยชน์สาธารณชน ตามหลักปรหิตปฏิบัติ 2) การมีส่วนร่วมขององค์กร มีความพร้อมเพรียงในการดำเนินการ ตามหลักอปริหานิยธรรม 3) ความหลากหลาย มีรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะแก่การพัฒนาตามลำดับไตรสิกขาและภาวนาสี่ 4) ความเป็นท้องถิ่นเข้าถึงชุมชนตามหลักสาราณียธรรม และ 5) ความเป็นอิสระ ให้สิทธิเสรีภาพเอื้ออาทร ตามหลักสังคหวัตถุ

คำสำคัญ; องค์กรวิถีพุทธ; วิทยุ

* วันที่รับบทความ : 4 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2566
Received: June 4 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

Abstracts

The objectives of this research are as follows: Through the communication of Buddhist radio station FM 101.75 MHz to analyze the form of strengthening Buddhist organizations through the communication of Buddhist radio station FM 101.75 MHz, it was a qualitative field research using in-depth interviews with 35 key informants. Data is analyzed descriptively. Analysis of the form of strengthening Buddhist organizations through the communication of the Buddhist radio station FM 101.75 MHz: Implementation of the strategic plan and mission of the radio station. It is consistent with the concept of organizational development according to Buddhist principles, according to 5 elements, namely 1) access to services It is a service for the public benefit. According to the principles of conduct. 2) Participation in the organization. Be ready to take action 3) Diversity, there are activities suitable for development according to the Threefold Training and Fourfold Meditation. 4) Locality, access to the community according to the principles of Saraniyadhamma (states of conciliation), and 5) independence give freedom and generosity according to the principle.

Keyword: Communication of Buddhist; Radio

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้ก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MH เป็นสถานีที่ที่มีอุบาสก อุบาสิกา สนใจรับฟัง และเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เกี่ยวเนื่องด้วยรูปแบบการจัดการกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้มีรูปแบบการหล่อหลอมชุมชนวิถีพุทธขึ้นอย่างมีอัตลักษณ์ โดยการนำของพระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.ผู้วางรากฐานการพัฒนา ร่วมกับชมรมรวมพลคนพุทธ มุ่งเน้นการสร้างองค์กรวิถีพุทธตามหลักไตรสิกขา คือ 1) มีด้านพฤติกรรมซึ่งถ้าจะพูดให้เต็มความหมายยังไม่รู้จะใช้ศัพทอะไรดีเคยลองใช้คำหนึ่งไปพลางก่อนว่า “พฤติสัมพันธ์ ”ซึ่งไม่ ใชแคพฤติกรรมแต่กวางกวานั้นซึ่งจะต้องหาดูวาใชศัพทอะไรจึงจะดีด้านนี้เรียกเป็นภาษาพระวา“ศีล”คือสัมพันธ์กับโลกภายนอกทั้งหมด 2) เบื้องหลังศีลก็มี“จิตใจ”คือมีสภาพจิตใจซึ่งมีเจตนาหรือเจตจำนงเป็นตัวนำที่จะกำหนดใหเราสัมพันธ์อย่างไรพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2545 : 11) แล้วอีกด้านหนึ่งเหนือขึ้นไปเราจะสัมพันธ์ได้แคไหนอย่างไรก็ต้องเป็นไปตาม“ปัญญา”เริ่มจากความคิดเห็นความรู้ความเข้าใจเท่าที่มีและยึดถือไว้ ยังให้ความมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาการศึกษาว่า ควรมีจุดมุ่งหมาย 2 ระดับ คือ

ก) โดยกาละ คือ การพัฒนาให้มนุษย์อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมของยุคสมัยอย่างกลมเกลียว ยั่งยืน การศึกษาระดับนี้เรียกอีกอย่างว่าการศึกษาเหนือยุคสมัย ไม่ขึ้นต่อกาลเวลา ได้แก่การศึกษาที่สิ่งเสริมคุณค่าที่มีโดยธรรมชาติของมนุษย์ รู้เท่าทันโลก ไม่ติดยึดกับสมัยนิยมที่ผ่านมาผ่านไป

ข) โดยเทศะ คือ การศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของถิ่น และศึกษาเพื่อพ้นจากเทศะเฉพาะกล่าวคือมนุษย์ทุกคนเป็นประชาคมโลก การศึกษาต้องหล่อหลอมให้มนุษย์มีความเป็นอยู่เช่นพี่น้องในบ้านหลังเดียวกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสร้างองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารเครือข่ายสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz ซึ่งเป็นการตระหนักถึงวาระสำคัญของพระพุทธศาสนา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังเกิดความเสื่อมโทรมทางจริยธรรม จึง ต้องการค้นหาความจริงเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างสื่อสารมวลชนกับความมั่นคงของ พระพุทธศาสนา และแสวงหาวิธีการและแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อหาแนวทางที่ เหมาะสมในการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนา และนำไปสู่การ แก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MHz

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายและเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 34 รูป คน ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารสถานีวิทยุ จำนวน 4 รูป/คน
2. นักวิชาการศาสนาและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 รูป/คน
3. นักจัดรายการ จำนวน 10 รูป/คน
4. กลุ่มผู้รับฟังรายการ จำนวน 15 รูป/คน

เครื่องมือการวิจัยดังนี้ เป็นสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยประยุกต์จากการศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1** คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ **ส่วนที่ 2** คือ ข้อคำถามที่เกี่ยวกับสภาพความเข็มแข็งขององค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MH **ส่วนที่ 3** คือ ข้อคำถามที่เกี่ยวกับการใช้รูปแบบการพัฒนาองค์ความรู้และกิจกรรมองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MH **ส่วนที่ 4** คือ ข้อคำถามที่เกี่ยวกับวิเคราะห์รูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MH **ส่วนที่ 5** ความคิดเห็นทั่วไปและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างแบบสัมภาษณ์จากกรอบเนื้อหาของวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัย 2) เสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 4) นำข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ 5) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา นำไปจัดพิมพ์และดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้านทฤษฎี และภาคสนามโดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ในประเด็นต่างๆ สภาพความเข็มแข็งขององค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz รูปแบบการพัฒนาองค์ความรู้และกิจกรรมองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz และรูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MHz

2. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัย

3. เขียนรายงานการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการรูปแบบการสร้างความเข็มแข็งองค์กรวิถีพุทธผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมขององค์กร (participation) พบว่า การมีส่วนร่วมของการดำเนินงานสถานีวิทยุสามารถจำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ร่วมคิด คือ คิดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย คิดนโยบาย แผนงาน เพื่อกำหนดทิศทางหรือ อนาคตของรายการหรือสถานี คิดหลักการบริหารจัดการทั้งกิจกรรม บุคลากร และงบประมาณ คิดผังรายการ เนื้อหารายการ รูปแบบรายการ และระยะเวลาของรายการ 2) ร่วมตัดสินใจ คือ ร่วมตัดสินใจใน ประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ร่วมคิดดังกล่าวข้างต้น 3) ร่วมทำ คือ ร่วมบริหารจัดการสถานี ร่วมในกระบวนการผลิตรายการ ทั้งก่อนการผลิตรายการระหว่างการผลิตรายการ และหลังการผลิตรายการ ร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ เช่น ศึกษาค้นคว้าหรือสำรวจข้อมูล เขียนบท และ ประสานงาน ร่วมในขั้นตอนระหว่างการผลิตรายการ เช่น ร่วมจัดรายการ ร่วมอภิปรายหรือแสดง ความเห็นในรายการด้วยตนเองที่สถานีหรือผ่านทางโทรศัพท์หรือจดหมาย ข้อความ ร่วมในขั้นตอนหลังการ ผลิตรายการ เช่น การคัดเลือกเสียงจากการบันทึก และการตัดต่อเสียง ร่วมประชาสัมพันธ์ รายการและสถานี ร่วมระดมทุนเพื่อสนับสนุนการ

ดำเนินการสถานี ร่วมติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน และการประเมินผลรายการ4) ร่วมฟัง คือ ร่วมเปิดรับฟังรายการที่ ออกอากาศการที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมฟังในระดับมากเพียงใดย่อมสะท้อนถึง ระดับของการบริหารจัดการด้วยตนเองมากเพียงนั้น การมีส่วนร่วมขององค์กรสอดคล้องกับพันธกิจของสถานีวิทยุ ดังนี้ 1) มีการบริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคม ในรูปแบบของรายการมีการออกแบบผังรายการวิทยุให้มีเนื้อหาของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเชิงบูรณาการ และเชิงวิชาการ ในส่วนของรูปแบบกิจกรรมมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจำนวนมาก กิจกรรมแข่งขันทักษะวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กิจกรรมฟังเทศน์ทุกวันธัมมสวนะ 2) ด้านทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ จัดให้มีบุญประเพณีตามฮีต 12 ของชาติพันธ์สองฝั่งโขง กล่าวคือ มีการจัดบุญเข้ากรรม ในรูปแบบของโครงการปฏิบัติธรรมประจำปี การจัดบุญกุ้มข้าวใหญ่ฟังเทศน์มหาชาติสองฝั่งโขง การเสวนาวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ว่าด้วยการพร้อมเพรียงกันร่วมประชุม ไม่ขัดต่อหลักการเดิมพร้อมกันนั้นก็สืบสาน รักษา ต่อยอดจารีตประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม ให้ความเคารพปราชญ์ ผู้สูงวัย ผู้มีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเสาหลักของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความหลากหลาย (diversity) พบว่า ความหลากหลาย การเข้าถึง และการมีส่วนร่วมขององค์กรอยู่บนความหลากหลายของการมีส่วนร่วม และความหลากหลายของเนื้อหา กล่าวคือ ทุกคนในชุมชนไม่ว่าเพศใด วัยใด อาชีพใด กลุ่มหรือองค์กรใด ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรเอกชน (เอ็นจีโอ) ควรเข้ามีส่วนร่วม และเรียนรู้การดำเนินการสถานี และการผลิตรายการ ฯลฯ การมีส่วนร่วมของคนหรือกลุ่มที่มีความหลากหลายดังกล่าวจะนำไปสู่ความหลากหลายของเนื้อหา ความหลากหลายของเนื้อหารายการสถานีวิทยุมีความสอดคล้องกับหลัก ภาวนา ธรรมเป็นเครื่องอบรมพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิต 4 ระดับ ได้แก่ 1) กายภาวนา การเจริญกาย, พัฒนากาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สอดคล้องกับรายการที่มีเนื้อหาเชิงบูรณาการ ได้แก่ รายการฟื้นกายฟื้นใจ รายการอีสานบ้านเฮา รายการออนซอนอีสาน รายการชีวิตนี้มีหวัง รายการฮักแพงอีสาน รายการโลกอาเซียน รายการสุขภาพกายสุขภาพใจ รายการข่าวรอบรั้ว อบต.พบประชาชน เคาะข่าวชาวบ้านและรายการ มจร.ส่องโลก รายการดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข้อคิดการดำเนินชีวิตให้เท่าทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคม 2) สีลภาวนา การเจริญศีล, พัฒนาความประพฤติ, การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน สอดคล้องกับรายการที่มีเนื้อหาพัฒนาศีลธรรม ระดับโลกิย มีรายการฎหมายน่ารู้ สำหรับประชาชนที่มีความสนใจใส่ใจตัวบทกฎหมาย ป้องกันการละเมิดและถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้อื่น ระดับโลกุตร มีรายการธรรมนูญชีวิตธรรมก่อนนอน พระไตรปิฎกศึกษา บันเทิงธรรม ซึ่งมีเนื้อหาเน้นหลักปฏิบัติทางศีลธรรมอันดี ตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3) จิตภาวนา การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วย

คุณธรรมทั้งหลาย สอดคล้องกับรายการที่มีเนื้อหาพัฒนาจิตใจให้ความสงบ แช่มชื่น รื่นเริงในธรรม ได้แก่ รายการทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น รายการปาฐกถาธรรม ธรรมก่อนนอนรายการดังกล่าวเน้นการพัฒนาจิตให้มีคุณภาพ คือให้มีคุณธรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม เป็นผู้มีจิตใจสูงละเอียดอ่อน เช่น มีเมตตา มีความรัก ความเป็นมิตร มีกรุณา อยากช่วยเหลือปลดเปลื้องความทุกข์ของผู้อื่น มีจาคะ คือมีน้ำใจสูง ละเอียดอ่อน เช่น มีเมตตา มีความรัก ความเป็นมิตร มีกรุณา อยากช่วยเหลือ ปลดเปลื้องความทุกข์ของผู้อื่น มีจาคะ คือมีน้ำใจเผื่อแผ่ มีคารวะ มีความกตัญญูเป็นต้น 4) ปัญญาภาวนา การเจริญปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ สอดคล้องกับรายการที่มีเนื้อหาพัฒนาสติปัญญาให้รู้เท่าทันความเป็นจริงของโลก ได้แก่ รายการพระไตรปิฎกศึกษา รายการปาฐกถาธรรม รายการแนวทางเจริญวิปัสสนาของพระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ) รายการธรรมนูญชีวิต รายการดังกล่าวเน้นการเจริญสติตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร เป็นการฝึกหรือพัฒนาใน ด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดการต่างๆสร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้น การรู้ตรงตามความเป็นจริง หรือรู้เห็นตามที่มันเป็น ตลอดจนรู้แจ้งความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง จนถึง ขั้นรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต ที่ทำให้มีจิตใจเป็นอิสระ ปลอดปัญหาไรทุกข์เข้าถึงอิสรภาพโดยสมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ความเป็นท้องถิ่น (locality) พบว่า สถานีวิทยุกระจายเสียง 101.75 MHz มีความเป็นท้องถิ่น ผลิตและออกอากาศรายการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน หรือท้องถิ่นอีสาน ทั้งข่าวสาร ความรู้หรือความบันเทิง อันสะท้อนถึงความเป็นท้องถิ่นของสื่อชุมชน เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิด จุดประกายประเด็นสาธารณะ เป็นศูนย์ประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ตรวจสอบและรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่น อนุรักษ์คุณค่า และเอกลักษณ์ท้องถิ่น ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ภาษา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม องค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของในลักษณะเครือข่าย ความเป็นท้องถิ่นของสถานีวิทยุ มีความสอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม หลักปฏิบัติเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม มีความประพฤติที่แสดงออกด้วยความเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตาวจีกรรม มีคำพูดที่แสดงออกด้วยความเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตามโนกรรม มีความคิด ทัศนคติที่แสดงออกด้วยความเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลังคือตั้งจิตปรารถาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดีมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน รักใคร่ปรองดองอยู่ร่วมกันฉันมิตร 4) สาธารณ์โภคี ความรู้จักแบ่งปันกัน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อย ก็

ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยเจือจาน ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน มีการจัดโครงการช่วยเหลือสมาชิกในองค์กรเมื่อประสพเคราะห์ภัย มีค่านิยมการประกอบทานเป็นนิจ 5) สีลสามัญญุตา มีศีลบริสุทธ์เสมอกัน คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะรักษาฮีตคอง ประเพณีหลักปฏิบัติที่ดีงามและร่วมกันแสดงออกผ่านกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีทัศนคติที่ดี มีวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาองค์กร คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ชุมชน มีความคิดสร้างสรรค์สามารถยกระดับกิจกรรม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีความน่าสนใจ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ความกลมกลืนเข้าหากันเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคีและเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ผลการวิเคราะความเป็นอิสระ (independence) ของสถานีวิทยุพบว่า สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz มีความเป็นอิสระ กล่าวคือ มีเสรีภาพในการสื่อสาร ไม่ถูกครอบงำหรือแทรกแซงจากกลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์ แต่มีอิสระทั้งการบริหารจัดการการแสดงความคิดเห็น และการผลิตรายการ มีความเป็นอิสระ ปราศจากเนื้อหาที่ล่อแหลมทางอบายมุข ดำเนินการโดยไม่หวังและแสวงผลกำไร โดยการจัดตั้งกองทุนและดำเนินกิจกรรม ระดมทุนขอรับบริจาคอย่างไม่ให้สร้างเงื่อนไขต่อการดำเนินการ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์สาธารณะ บริหารงานในรูปคณะกรรมการ ผู้มีส่วนร่วมทุกคนเป็นอาสาสมัครที่ทำงานด้วยความเสียสละ ดำเนินการโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดสัดส่วนเวลาและรายการที่เหมาะสม กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ มีกลไกและกระบวนการการสร้างจิตสำนึก จรรยาบรรณ ความ รับผิดชอบ และการพัฒนาบุคลากร มีการประสานกันเป็นเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงภาค ประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์

รูปแบบการดำเนินงานของสถานีวิทยุมีความเป็นอิสระ สอดคล้องกับหลักสังคหะวัตถุสามารถสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการได้ดังนี้ 1) ภายในองค์กรมีกิจกรรมทำบุญบริจาคทาน แก่ผู้ประสบเคราะห์ภัยตามโอกาส เพื่อช่วยเหลือจุนเจือในยามลำเค็ญ เช่น การช่วยเหลือภัยน้ำท่วม กองทุนฌาปนกิจ 2) มีการสื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยนประเด็นความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนา การถามไถ่ทุกข์สุข ให้กำลังใจเมื่อยามป่วยไข้ ภัยคุกคาม ซึ่งถือได้ว่าเป็น ปิยวาจา 3) อัตถจริยา มีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาเยียวยาสังคม พัฒนาชุมชน โดยอาศัยกำลังหลักจากการสื่อสารของสถานีวิทยุกระจายข่าว ประชาสัมพันธ์การช่วยเหลือสงเคราะห์ พร้อมกับลงพื้นที่ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกและชุมชนใกล้เคียงที่สามารถดำเนินการได้คล่องตัว 4) สมานัตตา มีพื้นที่ให้ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ประกอบการสถานีวิทยุ ผู้ใช้บริการ ร่วมแสดงออกทางความเห็นที่ดีงาม ประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเท่าเทียม การผลิตรายการมีความเป็นอิสระ

อภิปรายผลการวิจัย

1) การเข้าถึงบริการ (access) สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนา 101.75 MHz มีเครือข่ายคลื่นกระจายเสียงที่ครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้บริการ อีกทั้งรูปแบบของรายการมีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้มีความหลากหลายเหมาะกับค่านิยมการบริโภค เช่น การขยายช่องทางผ่านเฟสบุ๊คแฟนเพจ ผลิตสื่อวีดีโอผ่านช่องยูทูป เป็นต้น มีการจัดตั้งชมรมรวมพลคนพุทธ จัดตั้งชมรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนาและสังคม ร่วมโครงการสมัชชาชาวพุทธแห่งประเทศไทย ร่วมภาคีเครือข่ายชาวพุทธแห่งประเทศนไทย การสื่อสารผ่านการออกอากาศ เช่น การประชาสัมพันธ์แนะแนวหลักสูตร การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการต่าง ๆ หรือการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย เพราะในปัจจุบันไม่เพียงออกอากาศผ่านทางสถานีวิทยุเท่านั้น ยังมีการไลฟ์สดผ่านเพจเฟสบุ๊ค สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ทำให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการหลากหลาย

2) การมีส่วนร่วมขององค์กร (participation) พบว่าจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางโครงสร้างระบบ พัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจหลัก มอบหมายงานแก่ผู้รับผิดชอบที่มีความสามารถ ทักษะเฉพาะด้าน รวมถึงการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน รับฟังปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา พิจารณาปัจจัยเสี่ยง และอุปสรรคเพื่อการตั้งรับปัญหาอย่างถูกต้อง เหมาะสม สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามรูปแบบงานที่รับผิดชอบ เริ่มจากแผนการปฏิบัติงานกำหนดกระบวนการทำงาน รูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่าย ส่วนร่วมจากชมรมคนพุทธ นักปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีบทบาทในการจัดรายการ ร่วมงานบุญประเพณี การออกโรงทาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเมื่อยามประสบเคราะห์ภัย กลุ่มผู้ฟังมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบของบุญประเพณี ตามเทศกาลฮีต 12 ของชาวอีสาน กิจกรรมฟังเทศน์ทุกวันธัมมสวนะ ผู้ฟังบางท่านมีส่วนร่วมในการจัดรายการโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตที่มีความสามารถและทักษะ ได้รับคัดเลือกให้จัดรายการร่วมกับผู้ดำเนินรายการหลักซึ่งถือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรายวิชาเฉพาะด้าน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 36-43)กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (At Stakeholders Participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือ กระทำอย่างแข็งขันดังนั้น สมาชิกในเครือข่าย จึงควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะของความเท่า เทียมและในฐานะหุ้นส่วนของเครือข่าย และควรสานต่อความสัมพันธ์ในแนวราบ

3) ความหลากหลาย (diversity) พบว่ารูปแบบของรายการสามารถจำแนกได้ 2 ประเภทหลักคือ 1) รูปแบบถ่ายทอดผ่านคลื่นเสียงสถานีวิทยุ จัดให้มีการดำเนินการถ่ายทอดสดตามผังรายการ และการ

ถ่ายทอดสดกิจกรรมพิเศษตามโอกาศผ่านเฟสบุ๊คแฟนเพจ 2) รูปแบบกิจกรรมในที่ตั้ง ซึ่งมีสถานีวิทยุ และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นเป็นเจ้าภาพการดำเนินงาน ร่วมกับชมรมรวมพลคนพุทธและประชาชนทั่วไป จัดกิจกรรมทุกโอกาสสำคัญเช่น บุญประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมของมหาวิทยาลัย เป็นต้น รูปแบบรายการ กิจกรรมของสถานีวิทยุมีความหลากหลายโดยเนื้อหาและรูปแบบ กล่าวคือ ด้านศาสนา เน้นพระพุทธศาสนาและหลักธรรมที่เหมาะสำหรับการครองตน ครองคน ครองงาน ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชุมชน เน้นฮีต 12 ของชาวอีสาน ด้านวิชาการ เน้นความรู้ที่หลากหลายสาขาผ่านอาจารย์และนิสิตสาขาวิชาต่างๆ ด้านภาครัฐ เน้นกฎหมาย ระเบียบ ขนบธรรมเนียมต่างๆ มีนักจัดรายการความสามารถหลากหลาย มีการนิมนต์-เชิญ คณาจารย์แต่ละสาขาวิชาจัดรายการ เชิญปราชญ์ชาวบ้านมาจัดรายการ สามารถสื่อสารพูดคุยกับผู้ฟัง โดยโทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหา หรือร่วมจัดรายการ และยังมีการ Live สดไปทั่วโลก สถานีวิทยุมีกิจกรรมตลอดทั้งปี โดยเฉพาะบุญประเพณีแบบชาวบ้าน เช่น บุญกฐิน บุญผะเหวด ฟังเทศน์วันพระ กิจกรรมทั้งหมดมีการถ่ายทอดสดผ่านสถานีวิทยุ และเฟสบุ๊คด้วย ทำให้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งเข้าถึงภาพและเสียงทางไกลได้ มีรูปแบบการใช้ภาษาที่หลักหลายเช่น ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาถิ่น ภาษาอังกฤษ ซึ่งภาษาถิ่นเป็นที่นิยมของผู้ฟังชาวอีสาน และได้รับผลตอบรับที่ดีเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชนของ ธนิตา กลิ่นลำดวน (2546 : 14) กล่าวว่า เป้าหมายสูงสุดของวิทยุชุมชน คือ ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น และ เนื่องจากในแต่ละชุมชนประกอบด้วยคนหลายกลุ่ม ดังนั้นวิทยุชุมชนเองก็ต้องมีหลักประกันว่าจะ สามารถตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่มได้ มีเนื้อหาหรือรูปแบบที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมความสนใจ ความต้องการ และผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่ม และเพื่อให้สอดรับกับสภาพ ความเป็นจริงของชุมชน เช่น เรื่องทำมาหากิน การอยู่ร่วมกัน การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม มรดก ด้านภูมิปัญญาของชุมชน ส่งเสริมศีลธรรม ศาสนา การพักผ่อนความบันเทิง การละเล่น ประเพณี พิธีกรรม ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน สอดคล้องแนวคิดเรื่องของ สก็อต เอ็ม คัทลิป และเอเล็น เอช เซ็นเตอร์ (Scot M. Cutlip and H.Center, 1999 : 30) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสารขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมกับกาลเทศะ (Context) คือเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารต้อง สอดคล้องกลมกลืนไม่ขัดกับวัฒนธรรมของสังคม สิ่งแวดล้อม บุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อหาสาร (Content) สารที่ส่งต้องมีเนื้อหาสาระ เป็นประโยชน์ มีคุณค่าและสำคัญ ต่อผู้รับ รวมทั้งเหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของผู้รับให้มาก ที่สุด และก่อให้เกิดความหมายบางอย่างแก่ผู้รับ มีความเข้าใจความหมายเพื่อเป็นปัจจัยในการนำเอา ข่าวสารนั้นไปประพฤติปฏิบัติ ช่องทางในการสื่อสาร (Channel) สื่อแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ ผู้ส่งสารเลือกช่องทาง หรือสื่อให้เหมาะสมกับผู้รับสารและสถานการณ์ในการสื่อสาร

4) ความเป็นท้องถิ่น (locality) พบว่าการออกแบบกิจกรรมอาศัยพื้นฐานความต้องการ ค่านิยม วัฒนธรรมของผู้ใช้บริการ หรือชาวบ้านเป็นที่ตั้ง รวมถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเชิญปราชญ์ชาวบ้านร่วมจัดรายการ รายการเปิดช่องทางสื่อสาร พูดคุยระหว่างผู้ฟัง-ผู้จัดรายการ การเปิดรับบริจาคร่วมทำบุญกับชุมชนต่างๆ เป็นต้น สถานีวิทยุมีความเป็นท้องถิ่นเข้าถึงกลุ่มประชาชน โดยอาศัยรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย มีกิจกรรมบุญพิธี ประเพณีอีสาน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเมื่อยามสมาชิกเดือนร้อน ถูกน้ำท่วม ไฟไหม้ หรือแม้กระทั่งวันล่วงลับของสมาชิก การใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารก็ได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังรายการเป็นอย่างดี เปิดกว้างให้สมาชิกมีการใช้พื้นที่โดยการต่อสายเข้ารายการที่ถ่ายทอดสด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เสนอแนวคิด สนับสนุน แนะนำ แก้ไข พัฒนา ส่งเสริมกิจกรรม สมาชิกในองค์กรมีความผูกพันกับสถานีวิทยุ เนื่องด้วยกิจกรรมมีพื้นที่ให้แสดงความเห็นร่วมกัน ทุกคนจึงมีความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมและมีส่วนในการบริหารจัดการ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น การออกโรงทาน การร่วมบุญตามเทศกาล หรือการทำอาหารจัดเลี้ยงแขกร่วมงาน มีการออกพื้นที่ร่วมบุญในแต่ละชุมชนตามวาระต่างๆ ทำผ้าป่า เยี่ยมเยือนสมาชิก นักจัดรายใช้ภาษาอีสานในการจัดรายการ หรือใช้สื่อสารพูดคุยกับผู้ฟังเป็นประจำ รวมทั้งเนื้อหารายการก็มีความเป็นท้องถิ่น การเผยแพร่ข่าวสารของชุมชน การทำกิจกรรมนอกพื้นที่กับชุมชน ชาวบ้านมีความผูกพันกับสถานีวิทยุ และกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา บุญประเพณี โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างเครือข่ายสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาและชุมชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ของ บุญส่ง นาแสวง (2558 : 161) สถานีวิทยุพระพุทธศาสนานั้นเป็นของชุมชนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญบางครั้งชุมชนอาจจะเข้าร่วมโดยการเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งจะนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจในชุมชน หลักการสำคัญก็คือ สถานีวิทยุพระพุทธศาสนาจะต้องมีการบริหารจัดการโดยชุมชน ซึ่งจะต้องมีการแต่งตั้งตัวแทนจากหลายๆ กลุ่มในสังคม ในหลายๆ กรณี คณะกรรมการสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาจะมีบทบาทในการจัดการ การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ จะเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย และโปร่งใสชมรมรวมพลคนพุทธของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เกิดจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ซึ่งได้เชิญชวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียงเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในวันพระ 8 ค่ำและ 15 ค่ำ จะมารักษาศีลอุโบสถ ณ สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น โดยการฟังเทศน์ ทำวัตรสวดมนต์ ในทุกปีมีกิจกรรมคือกิจกรรมวันสิ้นปีกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นมีการประกวดสรภัญญะ บุญกุ้มข้าวใหญ่ กฐินสามัคคีเทศน์มหาชาติ นอกจากนี้ เมื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จัดกิจกรรม โครงการ หรือคณะสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียงมีการประชุม ชมรมคนพุทธก็จะร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

5) ความเป็นอิสระ (independence) พบว่าแนวทางการพัฒนากิจกรรม โครงการได้รับการพิจารณาจากฐานเสียง ความพึงพอใจของสมาชิกในองค์กร ผู้ใช้บริการ รวมถึงผู้รับผิดชอบงานทุกแผนก เพื่อนำขึ้นสู่วาระพิจารณาปรับเปลี่ยน ยกระดับกิจกรรม โครงการในครั้งต่อไป การดำเนินงานมีความเปิดกว้างให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมถึงเปิดกว้างความเห็นผ่านรายการวิทยุ กล่าวคือ การถาม-ตอบปัญหาจากผู้ฟังผ่านจดหมาย โทรเข้าขณะจัดรายการ ฝากถาม และฝากตอบปัญหาทั้งในรายการและนอกรายการวิทยุ โดยยึดหลักภราดรภาพ ถือว่าทุกคนคือคนในครอบครัว สามารถที่จะรับรู้ข่าวสารที่เป็นจริง ถูกต้อง รวดเร็ว สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายได้ อาศัยการพึ่งพาอาศัยกันให้ความสำคัญกับทุกเครือข่าย ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นอย่างเท่าเทียม ผ่านรายการ การโทรเข้ารายการ การพูดคุยแลกเปลี่ยนในกิจกรรม ทุกความเห็นนำมาสู่การพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาท ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย ที่ตอบโจทย์การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ที่สามารถบูรณาการกับศาสตร์ต่างๆ ที่ต้องการให้คนในสังคมรู้จักการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาช่วยเสริมสร้างสังคมอย่างมีความสุขและสันติสุข ผู้ฟังให้ความเห็นว่าการดำเนินการมีความเคารพสิทธิ ในความเชื่อ ความเอื้ออาทรต่อคนฟังอย่างดี มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูศรีนนทวัฒน์ (2558 : 94) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี กล่าวว่าปัจจัยการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่น พระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความ หลากหลาย ด้านความเป็นท้องถิ่น และด้านความอิสระ พบว่ามีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการดำเนินการในระดับมากทุกด้าน และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการประกอบด้วย การเผยแผ่เข้าถึงชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สื่อมีความหลากหลาย เนื้อหาสาระมีความเป็นท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลของการศึกษารูปแบบการสร้างความเข็มแข็งและกิจกรรมองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะเชิงวิชาการดังต่อไปนี้

1) จัดทำคู่มือนักจัดรายการวิทยุพระพุทธศาสนา ให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ของสถานีวิทยุ

2) ผลักดันการพัฒนาหลักสูตรอบรมระยะสั้น นักจัดรายการวิทยุพระพุทธศาสนา โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3) รวมรวมองค์ความรู้จากรายการวิทยุที่มีความเฉพาะด้าน รับผิดชอบโดยผู้เชียวชาญศาสตร์ เพื่อจัดทำตำรา หรือวีดีโอ เผยแพร่ต่อสาธารณะชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นและสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา 101.75 MHz สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์กรวิถีพุทธ

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลของการศึกษารูปแบบการสร้างความเข็มแข็งและกิจกรรมองค์กรวิถีพุทธ ผ่านการสื่อสารของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM 101.75 MHz ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะเชิงปฏิบัติการดังต่อไปนี้

1) ดำเนินการจัดทำคู่มือนักจัดรายการวิทยุพระพุทธศาสนา ให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ของสถานีวิทยุ

2) จัดตั้งเครือข่ายดำเนินการทำความร่วมมือระหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักวัฒนธรรม คณะสงฆ์และมหาวิทยาลัย

3) สร้างแรงจูงใจ และพัฒนารูปแบบรายการ กิจกรรมของสถานีวิทยุ เข้าถึงความต้องการ และวิถีชีวิตของกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป การศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทซัคเซสมีเดียจำกัด.

ธนิตา กลิ่นลำดวน, (2546). *“การบริหารจัดการรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช”.* รายงานโครงการ เฉพาะบุคคล คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญส่ง นาแสวง. (2558). *การเสริมสร้างเครือข่ายสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาและชุมชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *การศึกษาฉบับง่าย.* นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.

พระครูศรีนนทวัฒน์. (2558). *การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Scott M. Cutlip, Allen H. Center and Glen M. Broom. (1999). Effective Public Relations. s"h ed.

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

School Administration Strategies for Developing Moral Principle and Ethics Of Primary Students under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2

ปนัดดา จันตุ่ย,
สุพรรณี สมานญาติ และ พิชิต ฤทธิ์จรูญ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Panudda Chuntuy,
Supannee Smarnyat and Pichit Ritcharoon
Sripatum University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: panudda.ff@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา (2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา (3) เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 72 คน จาก 87 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิด และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ และวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม

สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็น โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.080 และ 3) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา มี 7 กลยุทธ์ คือ (1) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (2) ผลักดันผู้บริหาร ครู และบุคลากรสู่ต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม (3) ส่งเสริมการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน (4) บริหารจัดการและพัฒนาการ

วันที่รับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2566
Received: February 2 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

เรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง (5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามวิถีชีวิตในชุมชน ให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (6) ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงภาคีเครือข่าย สังคม และบวร (7) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

Abstracts

The objectives of this study are 1) study current conditions and desirable conditions of school administration for developing moral principle and ethics of primary students2) study requirements of school administration for developing moral principle and ethics of primary students 3) develop strategy for school administration strategies for developing moral principle and ethics of primary students This research employed a mixed method approach. Data was collected from 72 primary schools' administrators in 87 schools under the rayong primary educational service area office 2 by means of questionnaires, workshop, brainstorming and Group discussions. The data was analyzed using descriptive statistics, frequencies, percentages, mean values, and standard deviations. Priority needs were analyzed using the modified priority needs index ($PNI_{modified}$)

The results of the study are concluded as the following: 1) The study of current conditions and desirable conditions is high and highest. 2) The study of average $PNI_{modified}$ value of school administration for developing moral principle and ethics of primary students under the rayong primary educational service area office 2 for school management (= 0.080) and 3) School administration strategies for developing moral principle and ethics of primary students under the rayong primary educational service area office 2 include 7 strategies ; (1) Encourage developing moral principle and ethics curriculum, (2) Further school administrator teacher and personnel to be a model of morality and ethics, (3) Encourage integration moral principle and ethics in teaching and learning, (4) Administration and develop learning according to philosophy of the sufficiency economy, (5) Encourage learners' develop activities according to the community's way to be able to apply in students' daily life. (6) Further participatory process Connecting network partners society, and Bowon. (7) Encourage providing a school environment that is conducive to student learning.

Keywords: Stratigies; Developing Moral Principle and Ethics; Primary Students under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง ตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคมสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม (ราชกิจจานุเบกษา, 2560 : 54) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีการแสดงออกด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น 100 % จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับสังคมไทย ภูมิภาคอาเซียน และสังคมโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 39) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ/สติปัญญา/มีความรู้คู่คุณธรรม/มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานที่จะให้เกิดกับเด็กและเยาวชนนั้น เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนเพราะโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญที่ต้องให้การเรียนรู้และสร้างให้เด็กมีคุณธรรมพื้นฐาน โรงเรียนจะส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้นั้นต้องมีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตร ผู้บริหารครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม/สถานที่ (นิทรา ฉิ่นไพศาล, 2559 : 174 : 105) Berkowitz (2005 : 283) ได้กล่าวว่า แนวทางการอบรมสั่งสอนเป็นวิธีการกำหนดคุณธรรมที่พึงประสงค์ของกลุ่มหรือสังคม แล้วจึงดำเนินการอบรมสั่งสอน รวมถึงการจัดให้มีการปฏิบัติตามคุณธรรมนั้นจนเกิดเป็นนิสัย จนแปรเปลี่ยนเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนและการดำเนินชีวิต

การจัดการศึกษาและการให้ความรู้ แก่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยจะต้องมีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม เพราะความรู้ และวิทยาการทั้งปวงไม่ช่วยให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ได้ แต่การพัฒนาด้านที่สำคัญที่สุด คือ การปลูกฝัง ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เป็นการทำ หน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ จากรายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ภาคเหนือ รองลงมา คือ ภาคใต้ และ ภาคกลาง ตามลำดับ สำหรับภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาคตะวันออก (กลุ่มยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2559 : 38) ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในพบว่า ประชากรในจังหวัดระยอง และประชากรแฝงและชาวต่างชาติ มีการเคลื่อนย้ายสูงตลอดปีการศึกษาส่งผลกระทบต่อ การจัดการศึกษา /การจัดการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุมชนโดยรอบสถานศึกษาส่วนหนึ่ง มีสภาพเสื่อมโทรมเป็นแหล่งอบายมุข ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ สภาพครอบครัวของประชาชนในจังหวัดระยองมีแนวโน้ม เป็นสังคมเดี่ยวมากขึ้น ผู้ปกครองประกอบอาชีพเป็นช่วงเวลา (ทำงานเป็นกะ) ทำให้ ไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดลูกหลาน ที่ต้องดูแล ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน (ติดเกมส์/ไม่ทำการบ้าน/ใช้เทคโนโลยีที่ฟุ่มเฟือย ฯลฯ) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ : ผู้เรียนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการกระทำมีคุณธรรมจริยธรรมและน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง, 2560 : 301) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 กำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ประสิทธิผลคุณภาพผู้เรียน “4Gดี”คือ ซึ่งเป้าหมายแรกคือ มุ่งเน้นให้เป็นเด็กดี (Good Student) หมายถึง นักเรียนที่มี คุณลักษณะคนดี มีคุณธรรม ค่านิยมต่างๆเพื่อจรรโลงสังคมไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2, 2563 : ออนไลน์) แต่ก็ยังมิได้ปรากฏกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาจึงทำให้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมาย

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยคาดหวังว่าเมื่อได้กลยุทธ์การบริหารที่มีประสิทธิภาพแล้วจะทำให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมซึ่งผลที่ได้อย่างมีประสิทธิผล เป็นจุดเริ่มต้นที่จะขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้สังคมอุดมไป

ด้วยความดีงามอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสังคมสู่ความยั่งยืนของประเทศต่อไป ทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้คือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 89 คน จาก 87 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน จากนั้น สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดและ การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม และวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นและนำข้อมูลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม และประเมินสถานการณ์ขององค์กรโดยจับคู่รายการ TOWS Matrix โดย การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกแบบเจาะจง คือเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต กำหนดร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดย การระดมความคิด กับนักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญและ/หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารที่มีความโดดเด่นด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 12 คน และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของร่างกลยทุธ์ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

1. กรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป

2. กรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้วิจัยศึกษาจากการวิเคราะห์วรรณกรรม และสังเคราะห์แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

3. คุณลักษณะของคุณธรรม จริยธรรมตามสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ซึ่งได้กำหนดคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสรุปออกมาเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีระเบียบวินัย 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านความอดทน อดกลั้น และ 6) ด้านความพอเพียง

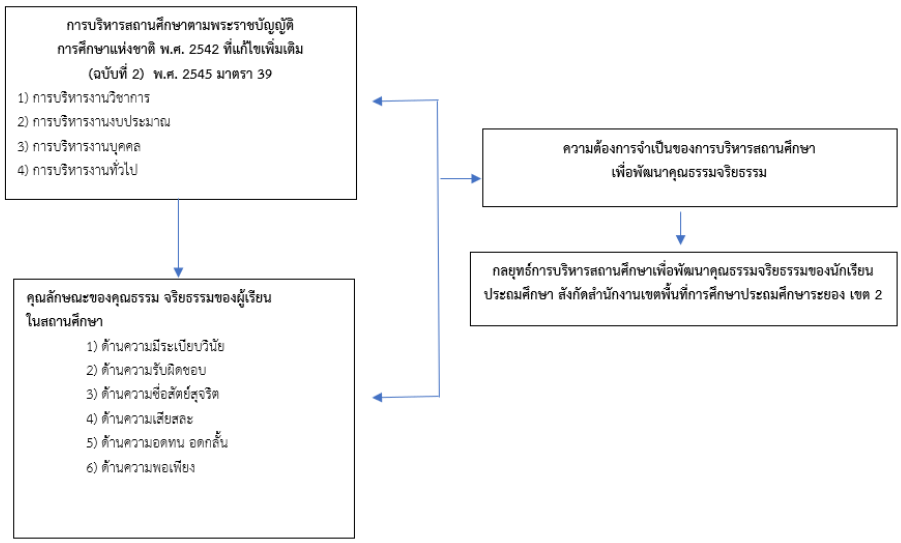

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.189, S.D. = 0.725) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.237, S.D. = 0.70) รองลงมา การบริหารงานบุคคลคือ ($\overline{X}$ = 4.258, S.D. = 0.707) และการบริหารงานงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.159, S.D. = 0.724) และการบริหารทั่วไป ($\overline{X}$ =4.151, S.D. =0.708) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.523, S.D. =0.626) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านมีสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.550, S.D. =0.644) รองลงมา คือ การบริหารงานวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.542, S.D. = 0.592) การบริหารงานงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.503, S.D. = 0.603) และ การบริหารงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.497, S.D. = 0.664) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

2.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงาน 4 ฝ่ายของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 เพื่อนำผลไปวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม และประเมินสถานการณ์ขององค์กรโดยจับคู่รายการ TOWS Matrix โดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.080 ($PNI_{modified}$ =0.080) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป ($PNI_{modified}$ =0.083) รองลงมา คือมีการบริหารงานบุคคล ($PNI_{modified}$ =0.081) ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือการบริหารวิชาการ($PNI_{modified}$ =0.072)

2.1.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอนของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.069 ($PNI_{modified}$ =0.069) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.085) รองลงมา คือ มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ ($PNI_{modified}$ =0.074) และมีการประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.064) ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและความพอเพียง และมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified}$ =0.060)

2.1.3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการวัดและประเมินผลของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.075 ($PNI_{modified}$ =0.075) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.081) รองลงมา คือ มีการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ในไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้/การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.075) และมีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจริยธรรม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{modified}$ = 0.071)

2.1.4 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณา

จากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.083 ($PNI_{modified}$ =0.083) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ($PNI_{modified}$ = 0.084) รองลงมา คือ มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.081)

2.1.5 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.081 ($PNI_{modified}$ =0.081) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มีการวางแผนการพัฒนาและการประเมินบุคลากรเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.085) รองลงมา คือ มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.076)

2.1.6 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานกิจการนักเรียนในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.090 ($PNI_{modified}$ =0.090) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ($PNI_{modified}$ = 0.106) รองลงมา ด้านความเสียสละ ($PNI_{modified}$ =0.099) และด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความพอเพียง ($PNI_{modified}$ =0.087) ตามลำดับ

2.1.7 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารด้านวัสดุและกายภาพในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ พิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตามลำดับพบว่า โดยภาพรวม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.076 ($PNI_{modified}$ =0.076) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรด้านวัสดุและกายภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.084) รองลงมา มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรด้านวัสดุและกายภาพเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ($PNI_{modified}$ =0.069)

3. ผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ ประเมินและตรวจสอบกลยุทธ์ ได้กำหนด “กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2” ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ 22 มาตรการ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรบูรณาการด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริตในทุกรายวิชา 2) ขับเคลื่อนกระบวน การวัดผลประเมินผลการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาระบบการนิเทศติดตามประเมินผล

กลยุทธ์ที่ 2 ผลักดันผู้บริหาร ครู และบุคลากรสู่ต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้ 1) ขับเคลื่อนการจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรม 2) ส่งเสริมการวิเคราะห์องค์กรในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และกำหนดคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียน มอบหมายภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้ชัดเจน 3) ส่งเสริมและยกย่องและเชิดชูครูและบุคลากรที่ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความเสียสละ 4) สนับสนุนการพัฒนาตนเองในด้านองค์ความรู้/นวัตกรรมและการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active learning) โดยบูรณาการด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต ในทุกรายวิชา 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรโดยสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต 3) ส่งเสริมการจัดทำนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต 4) พัฒนาระบบนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริตให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 บริหารจัดการและพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 2 มาตรการ ดังนี้ 1) บริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วม 2) ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การมีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามวิถีชีวิตในชุมชนให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต ให้กับนักเรียน 2) ส่งเสริมจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารียุวกาชาดเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความอดทน อดกลั้น 3)ส่งเสริมกิจกรรมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมี

ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต 4)ส่งเสริมการจัดทำนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามวิถีชีวิตในชุมชนให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

กลยุทธ์ที่ 6 ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงภาคีเครือข่าย สังคม และบวร ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) สร้างเป้าหมายร่วมกันในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของของนักเรียน ภาคีเครือข่ายผู้แทนชุมชน/ผู้มีความสำคัญในชุมชน ผู้แทนศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ปกครอง 2) ส่งเสริมบทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต 3) สนับสนุนภาคีเครือข่ายและสังคมให้มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 มาตรการ ดังนี้ 1) สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการสร้าง พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space)ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน 2) พัฒนาระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ทั้งภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเป้าหมายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 มุ่งมั่นสร้างสรรค์ประสิทธิผลคุณภาพผู้เรียนได้ตามเป้าหมายคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ “4_Gดี” ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นเด็กดี (GoodStudent) มีคุณลักษณะคนดี คุณธรรม ค่านิยมต่างๆเพื่อจรรโลงสังคมไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับเจ้าอธิการบุญช่วย โชติวโส (อุ้ยวงค์) (2563 : 69) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ได้ให้ความเห็นว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักของความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบ แบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม มุ่งกระทำดี เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม มีความเกี่ยวข้องกัน คือคุณธรรมจะอยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมซึ่งจะเป็นลักษณะในทางที่ดี ที่ถูกต้อง เหมาะสมของบุคคล ส่วน

จริยธรรม เป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมเพื่อสะท้อนความมีคุณธรรมที่ดีของบุคคล โดยที่จริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นข้อห้ามมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งามไม่ถูกต้อง บุคคลที่มีคุณธรรม คือบุคคลที่ประพฤติอยู่ในหลักธรรม ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม เป็นพฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่ดีงามของมนุษย์เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม ทุกคนในสังคมพึงพอใจและปรารถนาในสิ่งที่ดีงาม สอดคล้องกับไพศาล มั่นอก (2557 : 105) ที่พบว่าสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม ก่อนดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า นักเรียนในโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมมีคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้านโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีความเพียร 2) การมีความขยันอดทน 3) การมีสติปัญญา และ 4) การมีความซื่อสัตย์สุจริต สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2553 : 60) ได้ให้ความเห็นว่าสถานศึกษาต้องเป็นแหล่งบ่มเพาะความดีงามให้แก่เด็กตั้งแต่ประถมศึกษา ให้เห็นคุณค่าของความดีงามมากกว่าความเก่ง โดยการปลูกฝังจิตสำนึกและอบรมให้ความรู้ทั้งด้านการศึกษาและคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก ซึ่งเน้นความสำคัญ ของการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ กาย วาจา ใจ ที่ดีงามของมนุษย์เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม ทุกคนในสังคมพึงพอใจและปรารถนาในสิ่งที่ดีงาม สถานศึกษามีความต้องการในด้านการพัฒนาด้วย สอดคล้องกับเจ้าอธิการบุญช่วย โชติว์โส (อุ้ยวงค์) (2563 : 69) ที่ได้ให้ความเห็นว่า สถานศึกษามีความต้องการในด้านการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยการพัฒนาจิตสาธารณะพัฒนาวินัยพัฒนาความรับผิดชอบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยไปพร้อมๆ กับเนื้อหาวิชาอื่น กำหนดรูปแบบการสอนด้วยวิธีต่างๆ หลายวิธี เช่น กรณีตัวอย่างการใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านวินัยในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม และประเมินสถานการณ์ขององค์กรโดยจับคู่รายการ TOWS Matrix พบว่าการบริหาร 4 ด้าน โดยภาพรวม $PNI_{modified}$ = 0.080 สอดคล้องกับ ประภาพร จันทรัศมี (2559 : 183) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($PNI_{modified}$ = 0.463) ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ความพอเพียงมีค่าเฉลี่ยความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($PNI_{modified}$ = 0.498) สอดคล้องกับเจ้าอธิการบุญช่วย โชติว์โส (อุ้ยวงค์) (2563) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 พบว่า โดยรวม $PNI_{modified}$ = 0.32 ด้านที่มี $PNI_{modified}$ สูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม $PNI_{modified}$ = 0.34 การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน $PNI_{modified}$ = 0.32 การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี $PNI_{modified}$ = 0. 31 และด้านการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน $PNI_{modified}$ = 0.30 สอดคล้องกับ พระครูธรรมธราจารย์ (2560 : 62) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ ของกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 อธิสีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ในภาพรวมเท่ากับ 0.18 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการ จากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 18 อธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรม จิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ เน้นมโนกรรม ในภาพรวมเท่ากับ 0.27 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 27 อธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ในภาพรวมเท่ากับ 0.19 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลง ในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 19

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 กลยุทธ์เหล่านี้ได้มาจากกระบวนการวิจัยและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลการศึกษาความต้องการจำเป็นมาใช้ประกอบการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (SWOT) และการทำ TOWS Matrix การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดและการสนทนากลุ่ม กลยุทธ์ที่ได้จะแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ 22 มาตรการดังนี้กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 3 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 2 ผลักดันผู้บริหาร ครู และบุคลากรสู่ต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 4 บริหารจัดการและพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 2 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามวิถีชีวิตในชุมชนให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประกอบด้วย 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 6 ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงภาคีเครือข่าย สังคม และบวร ประกอบด้วย 3 มาตรการ และกลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 มาตรการ ตามลำดับ สอดคล้องกับเจ้าอธิการบุญช่วย โชติว์โส (2563 : 69) ที่ว่ากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ได้แก่กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน 6 มาตรการ กลยุทธ์ที่2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4 มาตรการกลยุทธ์ที่3การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี 3 มาตรการ กลยุทธ์ที่4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 2 มาตรการ ทั้งยังสอดคล้องกับประภาพร จันทรัศมี (2559 : 105) ที่ว่ากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา มี 4 กลยุทธ์หลัก คือ (1) เร่งสร้าง “ต้นแบบ”ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม (2) เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายและสังคมมี “เอกภาพ” ในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม (3) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มุ่งสร้างความ “เข้มแข็ง” ทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (4) บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ “พอเพียง” เข้ากับการบริหารงบประมาณให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ ทั้งยังสอดคล้องกับไพศาล มั่นอก (2557 : 105) ที่ว่า ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมในรอบที่ 1 ในการวางแผนคณะผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ 5 อย่าง ได้แก่ 1) กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม 2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม 3) กลยุทธ์วันพุธพบพระละกิเลส 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และ 5) กลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทาง ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เมื่อนำกลยุทธ์ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ผู้บริหารสถานศึกษาก็ ควรจะปรับใช้ให้มีความสอดคล้องกับภารกิจหลัก ทั้ง 4 ด้าน ความสำเร็จของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาจะเป็นผลจากการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบูรณาการด้าน ความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริตในทุกรายวิชา พัฒนาระบบการนิเทศติดตามประเมินผล ขับเคลื่อนกระบวนการวัดผลประเมินผลการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ผลักดันผู้บริหาร ครู และบุคลากรสู่ต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกลยุทธ์นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ส่งเสริมการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active learning) โดยสอดแทรกคุณลักษณะของคุณธรรม จริยธรรมด้านความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริตในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร บริหารจัดการและพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมสู่การมีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตของนักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีชีวิตในชุมชนให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จนเกิดชีวิตวิถี

แห่งคุณธรรมจริยธรรม ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงภาคีเครือข่าย สังคม และบวรโดยความร่วมมือทั้งองคาพยพเข้ามาร่วมดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนสร้างพื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะของคุณธรรม จริยธรรมโดยการมีส่วนร่วม รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สร้างความตระหนัก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจัง แต่ละสถานศึกษาร่วมกันวางแผนปฏิบัติการสร้างและขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบท ค้นหา และประเมินวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนความจนเกิดคุณลักษณะของคุณธรรม จริยธรรม 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีระเบียบวินัย 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านความอดทน อดกลั้นและ 6) ด้านความพอเพียงได้อย่างเหมาะสม และประพฤติปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

กลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 เป็นการนำวิธีการแนวทางที่ได้ ปฏิบัติตามสภาพจริงตามบริบทของ แต่ละสถานศึกษา โรงเรียนสามารถนำวิธีการนี้ทดลองใช้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่สำคัญตัวอื่นเพิ่มเติม ที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาเนื่องจากยังมีอีกหลายปัจจัยที่ผู้วิจัยยังไม่ได้นำมาศึกษา เช่น สมรรถนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมถึง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองแต่ละสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวแปรนอกดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

2.2 กลยุทธ์ที่ได้สร้างขึ้นสามารถนำไปศึกษาวิจัยเป็นกลยุทธ์เทียบเคียงใช้กับสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งเป็นการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคุณภาพต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอรต์ ซินดิเคท จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอรต์ ซินดิเค จำกัด.

กลุ่มยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.*

เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวโส (อุ้ยวงค์). (2563). กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์.* 20 (2), 69

นิทรา ฉิ่นไพศาล. (2559). กลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*. 7 (2), 165

ประภาพร จันทรัศมี. (2559). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข็มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา*. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระครูธรรมธราจารย์. (2560). กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *ธรรมทรรศน์*. 17 (2), 62

ไพศาล มั่นอก. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม. *สุทธิปริทัศน์*. 28 (88), 105

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.* เล่ม 114 ตอนที่ 55ก, 11 ตุลาคม 2540, 1-99.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2563*. เอกสารลำดับที่ 6/2562

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2575*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยอง (พ.ศ.2562 – 2565).* เอกสารลำดับที่ 1/2560

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2553). *คุณธรรม นำความรู้.* กรุงเทพมหานคร: ฟรีมายด์.

Berkowitz, M.W. (2005). *What works In character education: A research-driven guide for educators*. University of Missouri-St. Louis.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Development of the Model of Healthy Canteen Management in Establishments Phranakhon Si Ayutthaya Province

วิชาญ ดำรงค์กิจ[1], พัชราภรณ์ กระต่ายทอง[2],
เดชา บัวเทศ [3] และ ประจวบ แสงดาว[4]
ศูนย์อนามัยที่4 สระบุรี[1 2 4] สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี[3]
Vichan Damrongkij[1], Patchaporn Krataithong[2],
Decha Buathed[3] and Prachuab seangdao[4]
Health Region 4 Saraburi[1 2 4] Office of Disease Prevention and Control, Region 4 Saraburi[3]
Corresponding Author, E-mail: vichan.hpc2@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษา ระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในสถานประกอบการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อพัฒนารูปแบบโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ของผู้ประกอบการร้านอาหาร และปัญหาในการจัดการโรงอาหาร 2) ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) ศึกษาวิธีการพัฒนาโรงอาหารให้ได้มาตรฐาน และ4) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า หลังการดำเนินงาน ระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ของผู้ประกอบการร้านอาหาร อยู่ในระดับดี วิธีการพัฒนาโรงอาหารให้ได้มาตรฐาน ประกอบด้วย 1)การสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนา 2) จัดทำขั้นตอนการพัฒนาโรงอาหาร ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ 3) จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาโรงอาหาร ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ 4)ประเมินผลการพัฒนา ประกอบด้วย 1) มีนโยบายการดำเนินงานโรงอาหารปลอดภัย 2) มีคณะกรรมการคณะกรรมการสุขาภิบาลอาหาร 3) มีการตรวจสุขภาพผู้ประกอบการ 4) มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่ปลอดภัย 5) มีระบบสุขาภิบาลที่ปลอดภัย 6) ทำความสะอาดโรงอาหารทุกสัปดาห์ 7.การจัดอบรมตามกฎกระทรวงสุขลักษณะสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ.2561

* วันที่รับบทความ : 2 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2566
Received: June 2 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับ ผู้ประกอบการ และนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมมาดำเนินการร่วมด้วย

คำสำคัญ; การพัฒนารูปแบบ; การบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัย; สถานประกอบการ

Abstracts

This research is a participatory action research to investigate the level of knowledge, attitude and behavior of restaurant operators. in factories, canteens, in factories of Phra Nakhon Si Ayutthaya province. and the development of a Healthy Canteen with participation Divided into 4phases: 1) Investigation of the knowledge, attitude and behavior of restaurant operators. 2) Workshop on the application of participatory planning process techniques 3) Investigation on how to develop the canteen to meet the standards 4) Summary and presentation of a model for the development of a healthy canteen. Using questionnaires, interview forms and interactive workshops, the data obtained were analyzed using descriptive statistics. Qualitative information was evaluated using content analysis.

The study found that after operation, the level of knowledge, attitude and practice of restaurant operators was good level. Development process the standard of Healthy Canteen Standard 1) Survey the problem conditions and development needs 2) Set up the canteen development process3) Set up indicators for the success of healthy canteen development. 4) Evaluate Operation. The model for developing a healthy canteen consists of: 1) There is a guideline for the operation of a healthy canteen. 2) There is a food hygiene committee. 3)Health inspections for restaurant operators.4) A choice of safe food 5) There is a good hygiene system. 6)Weekly cleaning of the canteen 7) Training as per the regulations.

Activities should be organized to educate entrepreneurs and adopt a form of participation to operate as well.

Keywords: Development of the model; Healthy canteen; Management, Establishments

บทนำ

อาหารเป็นสิ่งสำคัญต่อการในการดำรงชีวิตของมนุษย์ สภาพสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนจากปรุงอาหารเองมาใช้บริการร้านอาหารในสถานประกอบการมากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยปรุงอาหารรับประทานกันเองในครัวเรือนเปลี่ยนมาเป็นการบริโภคอาหารนอกบ้านร้อยละ 57.64 รวมทั้ง มีการซื้ออาหารปรุงสำเร็จและอาหารพร้อมรับประทาน จากร้านอาหารและแผงลอยจำหน่ายอาหารมารับประทานคิดเป็นร้อยละ 42.35 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555 : ออนไลน์)

จากข้อมูลการสำรวจสุขภาพพนักงานไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562 - 2563 เมื่อเปรียบเทียบกับครั้งที่ 5 พ.ศ.2557 พบว่า สัดส่วนของพนักงานไทยอายุ15ปีขึ้นไปที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.6 มีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอเพิ่มมากขึ้น ความชุกของภาวะอ้วน (BMI $\geq$25 kg/m^2) มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในผู้หญิง ร้อยละ 46.4 ส่วนในผู้ชาย ร้อยละ 37.8 ภาวะอ้วนลงพุงในผู้ชายมีความชุกเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 26.0 เป็นร้อยละ 27.7 ความชุกของโรคเบาหวาน ร้อยละ 9.5 ความชุกในผู้หญิงสูงกว่าในผู้ชาย ส่วนโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 25.4 ผู้ชายร้อยละ 26.7 และผู้หญิงร้อยละ 24.2 โดยพบว่าประชากรในวัยทำงานส่วนใหญ่ จะรับจ้างในสถานประกอบกิจการ (วิชัย เอกพลากร และคณะ, 2564 : 47)

เขตสุขภาพที่ 4 มีสถานประกอบกิจการ จำนวน 45,096 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564 : ออนไลน์) ประชากรวัยทำงาน อายุ 15-59 ปี จำนวน 3,261,996 คน เป็นช่วงอายุ 15-29 ปี ร้อยละ 31.13 ช่วงอายุ 30-44ปี ร้อยละ 37.57 และช่วงอายุ 44-59 ปี ร้อยละ 30.54 พบว่าสาเหตุการป่วย 5 อันดับแรก คือ ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุนำ เบาหวาน การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลัน เนื้อเยื่อผิดปกติ และความผิดปกติอื่นๆ ของฟันและโครงสร้าง (ระบบคลังข้อมูลด้านสุขภาพ, 2564 : ออนไลน์) ทั้งนี้ประชากรวัยทำงานถือเป็นกำลังสำคัญในเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งมีผลต่อการประกอบการของสถานประกอบกิจการดังนั้นสุขภาพที่ดีของคนกลุ่มนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยในเขตสุขภาพที่ 4 มีนิคมอุตสาหกรรม ในพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดมีประชากรวัยทำงานมากที่สุด จำนวน 247,453 คน และมีสถานประกอบการ มากที่สุด จำนวน 1,336 แห่ง โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังไม่มีการประเมินมาตรฐานโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพในสถานประกอบการ (Healthy Canteen) ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพของพนักงาน หากไม่มีการจัดการพัฒนามาตรฐานโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพในสถานประกอบการ

ทางผู้ทำวิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนามาตรฐานโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ได้ตามมาตรฐาน โรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) โดยการใช้เทคนิคกระบวนการ (participatory action research : PAR) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้บริหารในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) และนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาโรงอาหารในสถานประกอบการ ในพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ ในเขตสุขภาพที่ 4 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับความรอบรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบการร้านอาหารในสถานประกอบการโรงอาหารในโรงงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปรียบเทียบก่อน-หลัง

2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาโรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วมในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาโรงอาหารในสถานประกอบการปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วมในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยและการพัฒนานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) ที่เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนามาร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาโรงอาหาร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการโรงอาหารให้มีคุณภาพสะอาดปลอดภัย แก่ผู้มารับบริการ การวิจัยจำแนกเป็น 4 ระยะ (Phase) ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบการร้านอาหารในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 2 การกำหนดแนวทางหรือวิธีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 4 สรุปและนำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงอาหารให้ได้มาตรฐาน (HEALTHY Canteen) แบบมีส่วนร่วมในสถานประกอบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอาหาร, ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการจัดการโรงอาหารในสถานประกอบการ และหัวหน้าฝ่ายอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มโดยใช้วิธีการเลือกแบบ การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีรัตน์ ปิตยานนท์, ดิเรก ศรีสุโข., 2551 : 58).

ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวน 16 อำเภอ สุ่มมา 5 อำเภอ

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงงานอำเภอละ 1 โรงงาน ได้มา 5 โรงงานในแต่ละโรงงาน ประกอบด้วยผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของร้านอาหาร ทั้ง 5 โรงงานประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของร้านอาหาร เพื่อเป็นการพัฒนาร้านที่อยู่สถานประกอบการ จำนวน 20 คน

2.ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโรงอาหารในสถานประกอบการ5แห่ง แห่งละ จำนวน 2 คน รวม 10 คน

3.หัวหน้าฝ่ายอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

พื้นที่วิจัย ได้แก่ โรงงานในสถานประกอบการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 สถานประกอบการ โดยใช้วิธีการสุ่มเลือกจาก 16 อำเภอเลือกมา 5 อำเภอเลือกมาอำเภอละ 1 สถานประกอบการ ได้แก่ อำเภอวังน้อยได้แก่สถานประกอบการ A อำเภอนครหลวงได้แก่ สถานประกอบการB อำเภอท่าเรือได้แก่ สถานประกอบการ C อำเภออุทัยได้แก่ สถานประกอบการ D และอำเภอบางประอินได้แก่ สถานประกอบการ E

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นดังนี้

1. ใช้แบบสำรวจโรงอาหาร ตามมาตรฐานของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย 74 ข้อ ของกรมอนามัยในการประเมินสถานการณ์โรงอาหารว่าอยู่ในระดับใด

2. ใช้แบบสอบถามความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติด้านสุขาภิบาลอาหาร

3. แบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการของสถานประกอบกิจการผู้สัมผัสอาหาร/พ่อค้าแม่ค้าในประเด็นการจัดการโรงอาหารให้ได้ตามมาตรฐานโรงอาหารคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย (Healthy Canteen)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistic)

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารแล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

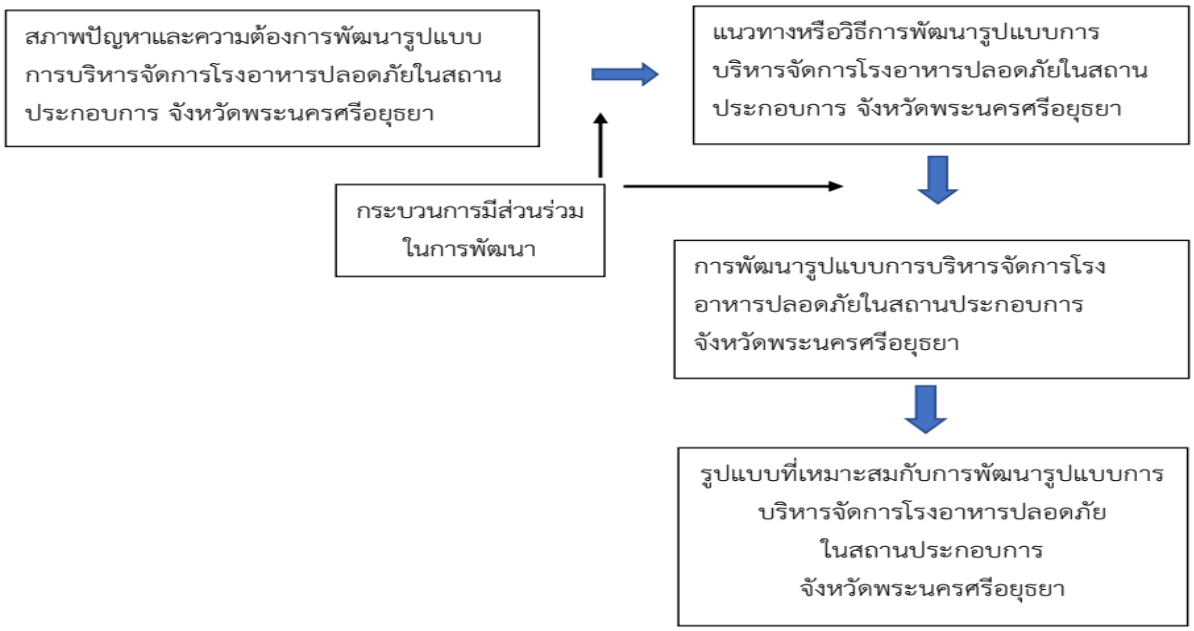

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในสถานประกอบการโรงอาหารในโรงงาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในสถานประกอบการโรงอาหารในโรงงาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง ดำเนินการพัฒนา (N=20)

ระดับความรู้	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	4	20.00	20	100
ปานกลาง	10	50.00	0	0
ต่ำ	6	30.00	0	0

จากตารางที่ 1 ระดับความรู้ของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในสถานประกอบการโรงอาหารในโรงงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง ดำเนินการพัฒนา พบว่าหลังการพัฒนาระดับความรู้ของผู้ประกอบการร้านอาหาร ทุกคนอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติและการปฏิบัติด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้ประกอบการโรงอาหารในสถานประกอบการ A, B, C ,D ,E เปรียบเทียบก่อน-หลัง การพัฒนา (N = 20)

ระดับการประเมิน	ก่อน			หลัง		
	$\bar{x}$	*S.D.*	แปลผล	$\bar{x}$	*S.D.*	แปลผล
ทัศนคติด้านสุขาภิบาลอาหาร	1.89	.208	ดี	2.00	0.00	ดี
การปฏิบัติด้านสุขาภิบาลอาหาร	1.94	1.67	ดี	2.00	0.00	ดี

จากตารางที่ 2 ระดับทัศนคติและการปฏิบัติด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้ประกอบการโรงอาหารในสถานประกอบการ A, B, C ,D ,E เปรียบเทียบก่อน-หลัง พบว่า ก่อนและหลังการพัฒนาระดับทัศนคติและการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการโรงอาหารในสถานประกอบการ A, B, C ,D ,E เปรียบเทียบก่อน-หลัง การพัฒนา (N = 20)

ระดับการมีส่วนร่วม	ก่อน			หลัง		
	$\bar{x}$	*S.D*	แปลผล	$\bar{x}$	*S.D*	แปลผล
มีส่วนร่วมวางแผน	3.00	.715	ปานกลาง	4.54	.435	มาก
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.07	.655	ปานกลาง	4.69	.330	มาก
มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	2.81	.826	ปานกลาง	4.51	.375	มาก
มีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.82	.921	ปานกลาง	4.83	.272	มาก
ภาพรวมเฉลี่ย	**2.92**	**.752**	**ปานกลาง**	**4.64**	**.321**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการโรงอาหารในสถานประกอบการ A, B, C ,D ,E เปรียบเทียบก่อน-หลัง พบว่า หลังการดำเนินงานระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทุกประเด็น

3. วิธีการพัฒนาโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วมในสถานประกอบการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

3.1 การสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ พบว่า โรงอาหารทุกแห่งยังไม่ได้จัดการอบรมสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหารตามกฎกระทรวง ปี 2561 ให้กับผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร,การสื่อสารความรู้แก่ผู้บริโภค เรื่องอาหารปลอดภัย,การเฝ้าระวังอาหารปลอดภัยในโรงอาหาร,การพัฒนาให้มีเมนูชูสุขภาพ,การมีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานโรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพในสถานประกอบการ,การกำกับติดตามสุขาภิบาลอาหารร้านอาหารทุกวัน,การประเมินความพึงพอใจของพนักงานต่อร้านอาหาร โดยได้มีการกำหนดแผนการปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานประกอบการ

3.2 ร่วมจัดทำขั้นตอนการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ

3.2.1. ศึกษาวิเคราะห์บริบทการดำเนินงานอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการ A สถานประกอบการ B สถานประกอบการ C สถานประกอบการ D สถานประกอบการ E

3.2.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์ สถานการณ์ของโรงอาหาร กำหนดการดำเนินงานในส่วนที่ยังต้องพัฒนาอันเป็นภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาโรงอาหาร ร่วมกันคิดกิจกรรมโครงการที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภาพที่พึงประสงค์นั้น แนวทางปฏิบัติแบ่งความรับผิดชอบตามความถนัด รวมทั้งหาทีมร่วมรับผิดชอบแนวทางปฏิบัตินั้นจนสำเร็จ

3.2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Pain)

3.2.4 ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ

3.2.4.1 โครงการเฝ้าระวังอาหารปลอดภัย

3.2.4.2 ประกาศนโยบายอาหารปลอดภัย

3.2.4.3 โครงการ Big Cleaning Day

3.2.4.4 จัดบอร์ดให้ความรู้แก่ผู้บริโภคในเรื่องอาหารปลอดภัย

3.2.4.5 การนำผักปลอดสารพิษมาใช้ปรุงในโรงอาหารในสถานประกอบการ

3.2.4.6 โครงการปรับปรุงการจัดการขยะในโรงอาหาร

3.2.4.7 โครงการอบรมตามกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ.2561

3.2.5 ติดตามสนับสนุนและประเมินผลการดำเนินงานจากเจ้าหน้าที่และกลุ่มเป้าหมาย

3.2.6 ถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้น

3.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่า สถานประกอบกิจการทั้ง 5 แห่งมี ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ได้แก่

3.3.1 มีคณะกรรมการสุขาภิบาลอาหารดำเนินการในสถานประกอบการ

3.3.2 สถานประกอบการผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานโรงอาหาร ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ

3.4.1 การประเมินผลการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ โดยจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนา โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมิน โรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพในสถานประกอบการ (n=5)

การประเมิน โรงอาหารปลอดภัย	**ก่อนการพัฒนา**		**หลังการพัฒนา**	
	ผ่าน	**ร้อยละ**	**ผ่าน**	**ร้อยละ**
สถานประกอบกิจการ(แห่ง)	0	0	5	100

จากตารางที่ 5 ผลการประเมิน โรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพในสถานประกอบการ (n=5) พบว่า หลังการพัฒนารูปแบบโรงอาหารโรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ ทำให้โรงอาหารทุกแห่งสามารถผ่านเกณฑ์ประเมินได้ทั้ง 5 แห่ง

3. รูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการ จากการศึกษาพบว่า สถานประกอบการ 1. มีนโยบายการดำเนินงานโรงอาหารปลอดภัย 2.มีคณะกรรมการสุขาภิบาลอาหารดำเนินการในสถานประกอบการ 3.มีการตรวจสุขภาพผู้ปรุงผู้เสิร์ฟที่มาค้าขาย 4.มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่ปลอดภัยเพื่อนำมาปรุงอาหาร 5.มีระบบสุขาภิบาลที่ปลอดภัย 6.ทำความสะอาดใหญ่โรงอาหารทุกสัปดาห์ 7.การจัดอบรมตามกฎกระทรวงสุขาภิบาลอาหารฯ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

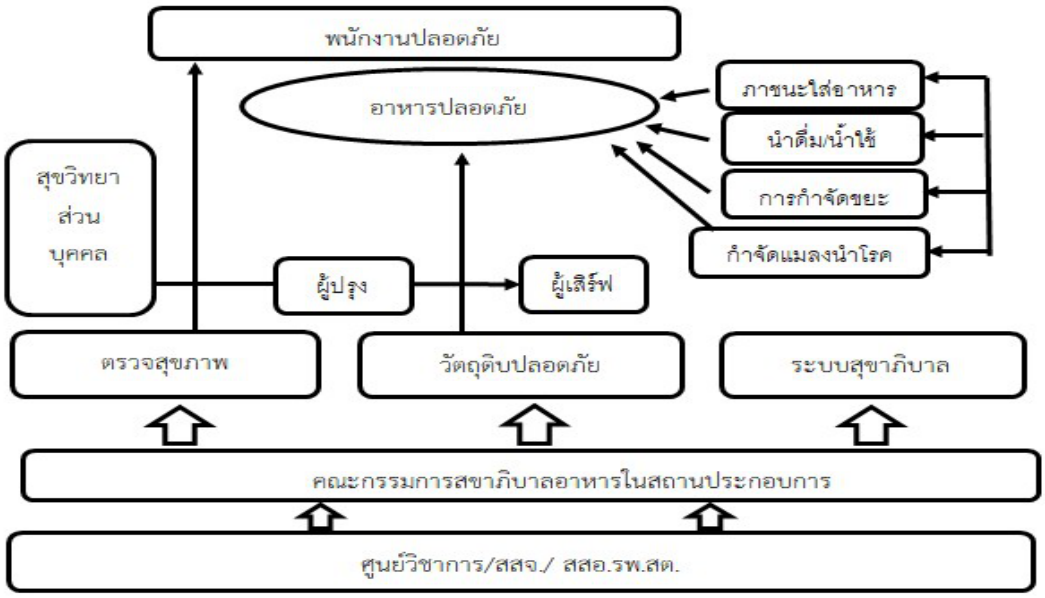

ภาพประกอบที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการโรงอาหารปลอดภัยในสถานประกอบการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการร้านอาหาร อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนชีพ พีระธรณิศร์ และคณะ (2558 : 230-243) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาวการณ์สุขาภิบาลอาหารในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้สัมผัสอาหารมากกว่าร้อยละ 90 มีความรู้อยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดี ของผู้สัมผัสอาหารในตลาดสดมีคะแนนการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพิน สุขสองห้อง และคณะ (2560 : 101-110) ที่ศึกษาการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี กรณีศึกษาถนนสังคโลก พบว่า กลุ่มผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีบริเวณถนนสังคโลก มีความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารอยู่ในระดับดี และทัศคติอยู่ในระดับมาก รูปแบบการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วม ในสถานประกอบการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่งผลให้ โรงอาหารในสถานประกอบการผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงอาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ บัญชา พจชมานะวงศ์ (2561 : 200-201) ที่พบว่า ผู้ปรุงอาหารควรมีความรู้และความเข้าใจในการใช้เครื่องปรุงและวัตถุดิบทุกชนิดเพื่อสามารถพัฒนาการปรุงอาหารให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและหลักโภชนาการ การแต่งตัวของผู้สัมผัสอาหารต้องมีการปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหาร โดยผู้สัมผัสอาหารต้องมีความรัดกุมเพื่อป้องกันเส้นผมและไม่มีการสวมใส่เครื่องประดับ เพื่อเป็นลดการปนเปื้อน ส่วนการเก็บรักษาอาหารที่ปรุงเสร็จ ควรมีภาชนะปิดอย่างมิดชิดเพื่อป้องกันสิ่งปนเปื้อนที่ลงสู่อาหาร และยังสอดคล้องสันติสิทธิ์ เขียวเขิน (2542 : 99-102)

ที่พบว่า ผู้สัมผัสอาหารในร้านอาหารแผงลอยจำนวนมากปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง อาจเนื่องมาจากความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานและความเร่งรีบในการจำหน่ายอาหาร ประกอบกับการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติตามหลักการด้านสุขาภิบาลอาหาร การขาดตัวอย่างที่ดีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มตลอดจนการขาดหลักเกณฑ์ในการยึดปฏิบัติและขาดการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และนอกจากนั้นจากการศึกษายังพบอีกว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาโรงอาหารในโรงงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญและมีนโยบายขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับโรงอาหารปลอดภัย พนักงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบโรงอาหาร และร่วมประเมินผลร้านอาหาร รวมทั้งการมีคณะกรรมการสถานประกอบการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร่วมตรวจประเมินตามกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การสื่อสารความรู้ ควรจัดให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ไลน์กลุ่ม, การจัดบอร์ดให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเรื่องอาหารปลอดภัย การใช้เสียงตามสาย, การประชุมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรนำรูปแบบการพัฒนาโรงอาหารในโรงงาน ปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) แบบมีส่วนร่วม นำไปขยายการดำเนินงานในพื้นที่อื่น เช่น โรงอาหารในสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาพบว่า ความรู้ ทัศคติ และการปฏิบัติ มีผลให้โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ จึงควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับผู้ประกอบการ และนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมมาดำเนินการร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มพัฒนาระบบสุขาภิบาลอาหาร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). การเฝ้าระวังสถานการณ์สุขาภิบาลอาหารในสถานประกอบการด้านอาหาร ประจำปี 2558. *ออนไลน์.* สืบค้น 21 เมษายน 2565, จาก https://foodsan.anamai.moph.go.th/th/research?page=2

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2563. *สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2563 [e-book]*. นนทบุรี: กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

ดวงใจ มาลัย, นิตยา เหมาวนิค, กนกนาฏ แขงามขำ, ศันสนีย์ ศรีพาย. (2558). การประมินความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติด้านความปลอดภัยอาหารของผู้สัมผัสอาหารในโรงอาหาร. *วารสารอาหาร*. 45 (3), 67-78.

ธนชีพ พีระธรณิศร์, ดุสิต สุจิรารัตน์, ศิราณี ศรีใส. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาวการณ์สุขาภิบาลอาหารในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*. 45 (3), 230-243.

นภสร เมืองแพน. (2556). *การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการปรับเปลี่ยนสภาวะสุขาภิบาลอาหารในครัวเรือน กรณศึกษาบ้านหนองบัวเงิน ตำบลอูบมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

น้ำทิพย์ เตรียมการ และนฤมล นันทรักษ์ (2558) การวิจัยและพัฒนาร้านอาหารให้ได้มาตรฐานอาหารสะอาดรสชาติอร่อย. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. 11 (3), 156.

บัญชา พจชมานะวงศ์. (2561). *ต้นแบบการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งอาหารการกินด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสยาม.

วิชัย เอกพลากร, หทัยชนก พรรคเจริญ และ วราภรณ์ เสถียรนพเก้า. (2564). การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562-2563. *ออนไลน์.* สืบค้นจาก https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/5425

วัชรินทร์ ทองสีเหลือง. (2562). *การพัฒนาการดำเนินงานอาหารปลอดภัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภัทริกา ต่างใจเย็น. (2551). *การจัดการสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านอาหารและแผงลอย ในเขตเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ระบบคลังข้อมูลด้านสุขภาพ. (2564). สาเหตุการป่วย 5 อันดับแรก. *ออนไลน์.* สืบค้นจาก https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=491672679818600345dc1833920051b2

ลลนา ทองแท้.(2560). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักสูตรสุขวิทยาส่วนบุคคลด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหารในเทศบาลนครรังสิต. *ออนไลน์.* สืบค้น 6 พฤษภาคม 2565, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5517030283_3022_6385.pdf

วิชัย ชูจิต (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหารในร้านอาหาร จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สันติสิทธิ์ เขียวเขิน. (2542). *การจัดการความสะอาดและความปลอดภัยของร้านอาหารแผงลอยในเขตเทศบาลเมืองพิจิตร.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). เอกสารสรุปผลที่สำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2553. Online. Retrieved 23 ตุลาคม 2565. from http://www.nso.go.th

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีรัตน์ ปิตยานนท์, ดิเรก ศรีสุโข. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสาหรับการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำสำหรับสาธารณสุขอำเภอ ข้อกำหนด/มาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหาร.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อรพิน สุขสองห้อง, วงศ์พันธ์ ลิมปเสนีย์ และ ธีตา ศรีคช. (2560). การปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารของ ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี: กรณีศึกษา ถนนสังคโลก. Networking in the Smart City. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2561 มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช*. 101-110.

Improving the alternative care system in Thailand : Research to develop the National Alternative Care Action Plan

Tanya Rujisatiensap,
Kanthamanee Ladaphongphatthana and Pusa Srivilas
Thammasat University, Mahidol University, Step Ahead Foundation, Thailand
Corresponding Author, Email: tanyaruji@yahoo.com

****

Abstracts

This qualitative research aimed to develop the alternative care action plan for Thailand. The method used in this study included the analysis of documents related to the alternative care situations in Thailand and the interviews where the key informants were specifically selected so that the collected data could be used to develop the alternative care action plan. The study found that Thailand had seven areas of strengths and challenges related to the alternative care i. e. laws and policies related to the gatekeeping and family strengthening, collaborative structured and mechanisms, alternative care service providing capacity, and attitudes, social norms, and culture related to the alternative care. For the Alternative Care Action Plan, Phase 1 (2022-2026), the important goals are as follows: The children and families at risk, who are unable to raise children properly, should be able to access the sufficient and a variety of family strengthening services. There should be the screening process to prevent the unnecessary alternative care. Such process must be systematic and cover all formal forms of alternative care. All environments of formal alternative care in Thailand should be standardized and aim to provide the best interests for the children, etc. The objectives of the alternative care action plan are: 1) To be the policy framework and direction for alternative care development whereas the Department of Children and Youth should be the leader of such changes; 2) To be the guidelines for all sectors in the implementation of the alternative care; and 3) To establish the mechanism supervising the alternative care for the best interests of children. This plan consists of 5 strategies and 37 measures. To evaluate this action plan, the Department of Children and Youth may discuss and define more specific indicators both at the aggregate and individual levels. Overall, this action plan should be evaluated in the third year of operation (evaluation in the middle of the plan) and in the fifth year at the end of the plan, respectively.

Keywords : Alternative care; residential care; family strengthening

Introduction

It is estimated that around 23% of children in Thailand live without both of their parents. (National Statistical Office & Unicef, 2020) That is approximately 3 million children. In the area with high outmigration, the primary caretakers are grandparents. (Institute for Population and Social Research & Unicef, 2016) There are also children living in different residential care settings. Government has 30 children's homes and 77 provincial shelters. However, the exact number of private institutional care or the number of children living in them is unknown. In 2016, a survey was conducted to enumerate private children's homes and found at least 214 private institutional care in Thailand, with an average number of 58 children per facility. (CRC Coalition Thailand, 2016) In 2022, the number of private institutions found to be active is

* Received: March 25 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

around 700, with 57% operating without being granted a license. (Alternative Care Thailand, 2022) However, orphanages and shelters are not the only residential care setting. In Thailand, residential care includes boarding houses, school dormitories, group homes, and religious places caring for children.

This is in sharp contrast to the number of foster care, a family-based alternative care option for people not biologically related to the children to care for them temporarily with supervision from the authority. Thailand has a very minimal number of foster care of around 400. (Department of Children and Youth, 2020) The government also provide monthly financial assistance of THB 2,000 (Approximately USD 60) to approximately 5,000 kinship families. (Department of Children and Youth, 2020) who care for biologically related or those with a previous relationship with children without parental care, such as neighbours or family friends.

Without family-based options available, Thailand's alternative care still relies heavily on residential care. At the onset, having the private sector contributes to caring for children without adequate parental care is an advantage. Many children can access education because they are in alternative care, and there are children's homes founded mainly to provide access to education. (CRC Coalition Thailand, 2018) However, the main concern is the limitations of institutional care in giving sufficient individual care they need. Many institutional care providers' great heart and dedication are restricted by the high child to caretaker ratio. With an average number of 58 children per facility (CRC Coalition Thailand, 2016), it is not unusual to have two adult caretakers, often a couple, paid to care for them. Also, research in Thailand and another on a global level resonates that most children in residential care still have at least one living parent or someone to care for them. (Alternative Care Thailand, 2014; Lumos, 2015) This indicates a demand for a mechanism to discern the family's needs and provide support to reduce the possibility of the family relinquishing the child unnecessarily.

According to the United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children, the importance of family as a "natural environment for the growth, well-being and protection of children" is emphasised. (United Nations, 2009, paragraph 3) Therefore, the state as duty bearer should "ensure that families have access to forms of support in the caregiving role". Also, "efforts should primarily be directed to enabling the child to remain in or return to the care of his/her parents, or when appropriate, other close family members" (United Nations, 2009, paragraph 3), when it is safe and in the child best interest.

Since there has never been any alternative care action plan in Thailand, the analysis of alternative care situations and alternative care action plans are therefore presented in this research article to provide benefits and also drive the alternative care in various dimensions such as family empowerment, operator potential enhancement, child development in goalkeepers, and more systematic working coordination among related parties.

Research Methods

Concerning the intention of the Guidelines for the Alternative Care of Children, this qualitative research identified five key themes as a research framework; family support and strengthening, gatekeeping, quality of care, deinstitutionalisation, and enabling environment.

Primary and secondary data were collected. The imperative secondary sources consulted are the Thai alternative care situational analysis report and relevant legal international and national legal documents, including the national strategy, its model schemes, and related plans.

The plans include the second National Child and Youth Development Plan (2017-2021) and the National Child Protection Strategy (2017-2021).

For primary data, key informants were selected with the purposive sampling method. There are five groups of key informants. The first three groups are selected based on the location known to have good practices in each category. There are key informants reflecting on family support services at a community level (Nakornsrithammarat Province), key informants on family-based alternative care and gatekeeping (Khonkaen Province), and key informants on child and family welfare management (Chiangmai Province). Other two groups of key informants are experts on alternative care and practitioners or scholars working on related issues; for example, an informant from the Ministry of Education, Department of Local Administration, and Department of Children and Youth. The list of key informants was sent to the Alternative Care System Development Working Group for consultation.

This research employs semi-structured in-depth interviews. The key interview guide has seven sections; current situation and challenges of alternative care seen from the key informant's work, approach to addressing the challenges, the mechanisms and resources used particularly on family and community strengthening, strengths and concerns in working on alternative care, attitudes, norms and values on alternative care, foreseeing desirable alternative care scenario, and recommendations.

After the interview guides were amended, prospect key informants were contacted. The authorised request letters were sent to the key informants and the research information document. Due to the pandemic, the interviews were conducted online via an online meeting application at the time the key informants chose. At each interview appointment, key informants were informed again of the research information and privacy measures. Permissions to record the interview for validity purposes were sought before each interview began. On average, interviews lasted 60-90 minutes. There was no financial incentive for any key informants.

In analysing data, the successive approximation technique was used. The content was analysed thematically, and key concepts were identified and applied in the roadmap. The key themes were also used and discussed at the National Alternative Care Conference in November 2021. The National Alternative Care Action Plan draft was presented to the Alternative Care System Development Working Group a few times for comments and suggestions. The final first draft was presented in March 2022.

This qualitative research was approved by the Human Research Ethics Committee of Thammasat University (Social Sciences) on 23rd August 2021, with an approval certificate number 079/2564. It was conducted in 2021.

Research Results

The study results were presented in the 2 following topics:

1. Analysis of alternative care situations in Thailand
2. National Alternative Care Action Plan (Phase 1) B.E. 2565-2569 (2022-2026)

The study results of the study are as follows:

1. Analysis of alternative care situations in Thailand

The result was presented in 7 themes; laws and policies related to gatekeeping and family strengthening, structure and collaborative mechanism, supervised and supported quality services, alternative care service providing capacity, budget, monitoring and evaluation, and attitude, social norms, and culture. In each theme, strengths and challenges are discussed in

contribution to the recommendation in the action plan. Because the action plan or this roadmap is drafted for the Department of Children and Youth to see how to advance further in improving care services, the results focus more on the strengths and challenges of the government, particularly the Department of Children and Youth. However, it is very well recognised that improving alternative care systems requires interdepartmental and interministerial collaborations, and the recommendations were made in light of it.

1.1 Laws and policies related to gatekeeping and family strengthening

One of the strengths Thailand has is in the legal and policy documents. The Child Protection Acts emphasises the importance of family and requires that children be raised as per the minimum standard. (Child Protection Act B.E. 2546, 2003) As of 2022, the Act is being improved and will prioritise local child protection mechanisms and family-based alternative care. The National Child Protection Strategy is also being amended with more highlights on family strengthening. Also, due to COVID-19, the Ministry of Social Development and Human Security has mobilised a post-pandemic family development policy targeting vulnerable people by integrating services from 12 ministries comprehensively to allow better access to the services.

However, the key challenge is updating the legal documents and policy to promptly respond to children's needs. For example, a ministerial regulation on kinship and foster care services does not allow the private sector to outsource the family-based alternative care services and help cascade the services to vulnerable families yet. This limits the country's service provision capacity. Additionally, there has not yet been a policy on the prohibition of new orphanages, resulting in new institutional care being initiated even recently during the pandemic.

1.2 Structure and collaborative mechanism

Thailand has child protection mechanisms as per the Child Protection Acts. At least there is a multidisciplinary team in every province who can help process alternative care cases as the responsible authority is improving the working system to be more compatible with the Act. Another strength is the increasing collaboration between the central government units on children and youth and the local administrative body. This aligns with the policy to transfer more authority on child and family welfare to the local administrations because they are the closest agencies to the family and community. They can respond to local needs and emergencies and provide help when needed.

Yet, the crucial challenge is the lack of a central coordinating unit, particularly within the responsible department. A unit to coordinate relevant work on alternative care will be an asset in advocating and mobilising stakeholders towards a care reform. Additionally, it is expected that the Department of Children and Youth will shift its role from direct service providers to supervising service provision of other authorised bodies such as the local administration offices or non-governmental actors. One of the challenges in the approach is the capacity of the staff. A knowledge and skill enhancement scheme is crucial for the department to fulfil the supervising role in the future.

1.3 Supervised and supported quality services

The Department of Children and Youth has 107 residential care units, which can be diversified to suit the different needs of children. Also, the government plans to engage the private children's homes with positive approaches informed by the studies on alternative care in a few provinces with a high number of residential care. The strategies prioritise family and the need for all private facilities to notify the authority or register for an orphanage license and

invite them for capacity enhancement programs to improve their practice, directly benefiting the children currently under their care. These are the strength the country has in its alternative care system.

Another advancement in alternative care in Thailand is foster care service management. Realising the limitations of orphanages in providing adequate individual care, the government has trained, equipped, and encouraged the staff in public residential care to increase more family-based care options. In addition, the government has tried to equip the children in residential care to have more life skills in preparation for their lives outside the institutions.

Yet, the gate to residential care is still wide open. There are no effective and robust gatekeeping mechanisms available. Staff awareness and capacity to prevent unnecessary family separation are still limited. There is an apparent lack of permanency planning, promoting the maintenance of family relationships while the child is in care, and the sensitivity to the cultural diversity in light of planning for reunification.

1.4 Alternative care service providing capacity

There is a performance standard for child protection officers and social workers working on protecting children. The standard evaluation manual is also available. However, the main challenge is the insufficient number of officials, and those working specifically on children and families are even less. This problem leads to work overload, resulting in the need to retain and encourage staff as well as promote self-care among them.

The lack of enough social service workforce is a significant limitation to care reform. To prevent necessary family separation, identify support suitable for family needs, develop and review individual care plans for each child aiming for permanency planning, work with the family and the child in question to prepare them for family and community reintegration all require knowledgeable and skilful social service workforce. The current number of human resources available will not be sufficient to undergo an extensive scale care reform.

In terms of knowledge and skills, it is found to have minimal content on alternative care featured in higher education social work programs. This indicates the need to raise awareness and enhance practitioners' understanding and capacity, especially on family strengthening, gatekeeping, individual care plans, and reintegration.

1.5 Budget

The Department of Children and Youth and Unicef have done a costing study for the operation of the Child Protection Act. This is to prepare for transferring authority to the local administration offices and is considered an advantage. Another strength that key informants have mentioned is the financial assistance available for supporting families designated in other laws and mechanisms, allowing practitioners to have more options in promoting family care.

However, there has not yet been a campaign targeting funders to change their approach to supporting right-based services. This is a case for donors of both public and private residential care. Another two gaps identified are the Child Protection Fund, which may not conveniently facilitate the support for children with special needs, and the lack of costing study to promote foster care.

1.6 Monitoring and evaluation

With the effects of COVID-19, the Thai government has used evidence to inform its policy on poverty reduction. One of the databases often mentioned is the Thai People Map and Analytics Platform (TPMap) (NECTEC NSTDA, 2018), which details the multiple vulnerabilities of Thais categorised by households. In monitoring the children and family services, databases such as this and others are available for the stakeholders to utilise. When the Ministry of Social Development and Human Security surveyed vulnerable families, secondary data from other sources like this were used.

The Department of Children and Youth also developed the Child Protection Information System (CPIS) as a platform to report cases and provide services comprehensively. Among a few benefits of the CPIS are functions to register volunteers online, to register for foster care, a database of child protection interpreters, and a private residential care database. Furthermore, there are studies and research to inform alternative care policy. Apart from the alternative care situational analysis, there are three more alternative care studies in Tak, Kanchanaburi, and Chiangmai Province. These studies contribute to developing tools and mechanisms in monitoring and evaluation, particularly of private residential care in the Thai context.

However, two crucial challenges in monitoring and evaluation are identified. First, there is no active mechanism to follow up on both the evidence (i.e. updating the database) and the child care service and practice. Second, the voices of children or care leavers are not prominent in the policymaking process. This may be due to the cultural bias of this hierarchical society where the voices and representatives of the inferior are not of great concern.

1.7 Attitude, social norms, and culture related to alternative care

Thailand has strength in the generosity of the people. 96% of Thai households spent for charity, with an average of THB 6,200 per annum. (Siam Commercial Bank, 2562) However, the general attitudes and norms still value orphanages. For this reason, financial support for orphans and vulnerable children often goes to institutional care or orphanages.

Interestingly, a few key informants mentioned a perception of many that children's homes are like correctional facilities for children with behavioural problems. This indicates the negative notion of orphanages in the perception of the public. Yet, institutional care is the main option of services for children without adequate parental care known to them.

While familiar with institutional care, the Thai culture still has a socio-cultural bias against caring for biologically unrelated children. A Thai saying says do not "raise the other's child or munch on other's snack." Though a few foster care recruitment successes in Thailand are strong evidence that this bias is not always the case, this cultural perception does affect an effort to promote foster care in Thailand.

2. National Alternative Care Action Plan, Phase 1 B.E. 2565-2569 (2022-2026)

National Alternative Care Action Plan is in light of five guiding principles; 1) "the family being the fundamental group of society and the natural environment for the growth, well-being and protection of children" (United Nations, 2009, paragraph 3) 2) "Where the child's own family is unable, even with appropriate support, to provide adequate care for the child, or abandons or relinquishes the child, the State is responsible for protecting the rights of the child and ensuring appropriate alternative care" (United Nations, 2009, paragraph 5), prioritising family-based care 3) considering the child's best interest in deciding on care

approach 4) respecting the rights to be heard of the children and 5) having a child-centred approach.

At this first stage of the National Alternative Care Action Plan, five goals and overall indicators of each goal for the first five years are specified.

Goals	Overall indicators (1st stage)
1. At-risk children and families can access family strengthening services which are diverse and sufficient.	- At-risk children and families access welfare which addresses the needs of the family.
2. A systematic gatekeeping process is in place for all formal alternative care.	- The child and family assessment tool is improved to facilitate decision-making based on the children's best interests, discerning the necessity and the suitability more accurately. - Shift mindset and enhance the capacity of practitioners to provide more preventative measures, supporting families as an early intervention when the risk level is still low.
3. Every form of formal alternative care has a standard and is provided for the children's best interest.	- The alternative care standard is drafted (for both family-based and institutional care) in light of the children's best interest, necessity, and suitability principles. The standard is to be applied to all forms of formal alternative care provided by the government and private sector, with close and effective monitoring.
4. More family-based alternative care options are available, and less reliance on institutional care	- There is a process of communication and raising awareness of the children' s best interests among the stakeholders and the public to promote the importance of having children live in a family environment.
5. A coordinating unit is assigned to encourage collaboration on alternative care within the government and between public and private sectors.	- The Department of Children and Youth has expertise and capacity in working on alternative care. The department will be ready to mobilise the welfare system for children at risk of living without a parent, working with other government agencies and the private sector and being a model in child and family welfare service provision.

It is noted that the Department of Children and Youth, as the primary agency responsible for child protection, is the main coordinator mobilising the care reform to ensure children's best interests. But they are not the only implementing agency. This National Alternative Care Action Plan was designed for other relevant stakeholders to contribute. This reflects clearly on the component of the Alternative Care System Development Working Group, which includes representatives from other agencies apart from the department. The members of this working group include representatives from the Department of Women's Affairs and Family Development, the Department of Social Development and Welfare, the Department of Empowerment of Persons with Disabilities, the Ministry of Education, the Ministry of Public Health, and several national and international non- governmental organisations. When 37 measures were designed for the five strategies in this action plan, the responsible agencies were much more than the Department of Children and Youth. This is to avoid a bottleneck problem in the implementation and increase the awareness and engagement of alternative care across stakeholders. The five strategies of the National Alternative Care Action Plan are detailed below.

1) Strengthening family and community to care for children appropriately

Family strengthening and robust gatekeeping mechanisms are the main instruments preventing unnecessary family separation. It is the "efforts…to enabling the child to remain in or return to the care of his/her parents, or when appropriate, other close family members." (United Nations, 2009, paragraph 3) Therefore, alternative care work involves these preventative measures to promote family strengthening.

There are three specific objectives of this first strategy to be achieved in the first stage of the action plan. First, every province is to have a database of welfare services for children and families available at the local level. The services include those provided by the government, the private sector, or the local community. Second, to raise public awareness of the importance of family and the effects of institutionalisation. This is to touch upon the issue of deinstitutionalisation while trying to change norms and values, promoting the need for children to be raised in a safe and nurturing family. Third, raising awareness of the stakeholders, including the Department of Children and Youth staff as well as donors, to promote family-based over institutional care. Examples of ways to support families rather than institutions will be identified and promoted to the stakeholders and public.

Intriguingly, a measure proposed in this strategy is to promote supporting family-based alternative care rather than institutional care by applying the concept of merit-making in Buddhism. In predominantly Buddhist Thailand, orphanages are known to be a place to make merit. Helping vulnerable children is a charitable act that also benefits the givers in a celestial realm. Therefore, in raising public awareness, the limitations of orphanages can be translated as a bane, while supporting families to raise their own children when it is safe and in the child's best interest is a boon.

2) Integrating mechanisms and resources to enable children to be in safe and nurturing families

This strategy focuses on redesigning mechanisms and reallocating resources to promote more family- based care for children in need of alternative care. Regarding the mechanisms, the policy focus is shifted to the local level, where vulnerable children and families can better access the services due to the closer proximity. In this first stage of the action plan, the objective is for 30% of the local administrative offices to have a local child protection mechanism to provide services for at-risk children and families.

There are two of the many ways to engage the local administrative offices. First, to raise awareness of the high-ranked leaders of the local administration, believing that they can and should be motivated to decide on local policies benefitting vulnerable families and children without adequate parental care. Second, to mobilise for family strengthening and child protection issues to be featured in the Local Performance Assessment (LPA), in the welfare and social work section. The key informant insists on utilising the performance assessment since it commands the attention of the local administrative offices better than other mechanisms and will make the efforts more sustainable at a local level.

This strategy also addresses resource reallocation. Measures proposed are, for example, adjusting the quota of kinship support as per the needs of the children or the number of vulnerable children in each province, reallocating the public budget from institutional care to family-based care, and creating a network of government certified foster care to provide a platform for mutual support and beyond. In the first stage, the objective is to have at least 350 more foster families available. Given the socio-cultural bias against fostering children, this small number of around five foster families per province is a good start.

To increase the number of foster families, this research found a good practice of first persuading village leaders to foster a child in his/her home. At least four key research informants indicated that Thais are generous and would like to help the children. Once a village leader has started to foster, others will follow. This seems to be a way to gradually overcome the previous socio-cultural norms against caring for biologically unrelated children. However, the second strategy also mentions the need to improve the foster family selection process to be more convenient for most people. Currently, prospective foster parents are to pay for required mental health assessments by themselves. To have more foster families, there has to be more support available.

In Thailand, there are also children with special needs needing alternative care, preferably family-based options. The second strategy of the action plan also proposes foster care recruitment and training to care for children with special needs. Since foster families for children, in general, are already few and challenging to find, ones that are ready to care for children with special needs will need more support in doing so. The proposed measure is to consider additional support for these specialised foster families.

3) Developing care standards, tools and building the capacity of alternative care practitioners

This strategy lists the basic standards and guidelines to promote alternative care to be more aligned with the international standards. First, it calls for the standard covering all forms of alternative care, not just institutions that Thailand currently relies heavily upon. Care environments which are not prevalent but should also be addressed in this alternative care standard are group homes, unsupervised independent living, and respite care.

Within the government children's homes, an individual care plan prioritising family should be in place. This measure aims to develop the standards and tools for the care plan and identify support systems for care leavers when they reintegrate back into the family or community settings. Third, guidelines or models on listening to the voice of children to decide on their best interest has to be settled despite cultural challenges.

With the standards and guidelines, practitioners need to be able to maximise them for the benefit of the children. 70% of policymakers and government practitioners have to be trained on family strengthening and gatekeeping. Instead of praising institutional care against its limitations, there should be a celebration of best practices within the Department of Children

and Youth reflecting the value of having children raised in safe and nurturing families. Case studies like these will send a strong message to stakeholders about the government's policy stance on child protection and alternative care in particular. This link to another measure on the alternative care providers database. For the private sector, a survey of all facilities is needed, including those function as institutional care but may not be categorised as one in the current definitions of alternative care used. The survey has to consider not only the data on the care facilities and providers but also primary data on children under their care. Every care institution should be on the government database, so standard improvement schemes like a plan to decrease or minimise the effects of institutionalisation on children, another objective of this strategy, can be implemented more widely. The plan is to provide a trauma recovery scheme and enhance the careleavers' skills appropriate for living in society.

4) Support and monitor formal alternative care

From the evidence, Thailand has around 700 orphanages. (Alternative Care Thailand, 2022) Although they are often clustered together geographically, the number is more than sufficient for the needs of residential care options, which is expected to be much fewer than what is available now. Therefore, this strategy has the objective of launching a deinstitutionalisation policy. At least, there should not be a new orphanage, both public or private. Institutionalised children are to have their cases reviewed periodically. 20% of them should eventually be reintegrated into the community, with preparation and follow up process to ensure sustainable reintegration. The strategy also calls for at least one public orphanage to implement a deinstitutionalisation pilot project to change the care environment from institutions to family-based care. These are challenging objectives. The measures and projects to fulfil these objectives include raising awareness and engaging all types of residential care (link this with the database development), increasing the social service workforce (including parasocial workers), and mapping the financial and other tangible resources to plan for a transformation.

Effective monitoring is needed because Thailand relies heavily on residential care and private children's homes run primarily on their own standards (Unicef, 2015). Two approaches to monitor the sector more closely are first promoting and encouraging self notification and registration for an orphanage license. There is a debate on whether the Child Protection Act should be implemented vigorously on the punishment of those operating orphanages without a permit. However, this study founds that a more positive and friendly approach would be more culturally sensitive and therefore more effective. Private residential care operators and staff should be invited to participate in the training and skill enhancement activities. After all, they are currently caring for vulnerable children. The training programs will benefit the overall quality of care, benefiting institutionalised children under their supervision. Yet, the laws have to be implemented firmly. Self notification of residential care operators to the authority is a must for all types of residential care, without which the monitoring of formal alternative care in Thailand will not be possible.

5) Database development and research for evidence to inform policy

Thailand has a database of private children's homes, but that is not all forms of alternative care. First, the country must reconsider and redefine alternative care as per its context. Charity boarding schools, religious places, boarding houses, group homes, and other facilities functioning as institutional care have to be identified as such. With contextualised definitions, a database of each form of institutional care can then be developed. But the

database alone will be obsolete lest mechanisms for verifying data and monitoring each type of institutional care are also identified.

More family strengthening services have to be provided at the local level to promote family strengthening as a preventive measure over a responsive measure of alternative care service provision. Therefore, research on vulnerable children and families in each area is needed to inform the welfare service plan at a local level. Another study which will fill the gap in evidence to inform alternative care policy in Thailand is the costing study of improving the alternative care system or care reform.

The National Alternative Care Action Plan will be implemented over five years. Each of the 37 measures is labelled with a government sub-unit that will implement programs to achieve the objectives. It is expected that the action plan will be integrated into the Department of Children and Youth's working plan and considered in the draft of the second Child Protection Strategy.

Evaluation of National Alternative Care Action Plan, Phase 1, B.E. 2565-2569 (2022-2026)

This alternative care action plan will be combined together with the draft of child protection strategy (2nd edition) and the governmental action plan of the Department of Children and Youth. Having been deployed and operated for a while, this action plan can be evaluated by the evaluation process of the draft of child protection strategy and the governmental action plan of the Department of Children and Youth. Nevertheless, The Department of Children and Youth may discuss and define more specific indicators both at the aggregate and individual levels. Overall, this action plan should be evaluated in the third year of operation (evaluation in the middle of the plan) and in the fifth year at the end of the plan, respectively.

In regard with the details related to the evaluation of each strategy, the quantitative index and implementation duration shall be mainly determined the Department of Children and Youth through the national administrative mechanism i.e. the National Child Protection Commission and its sub-committee on child protection system development. The alternative care working group shall be responsible for driving the operation, supervising, following up, evaluating, suggesting, and improving the relevant laws or measures. Such working group shall also coordinate with the public, private, and civil society sectors, local government organizations, academic institutions, and children and youth networks so that the goals can be achieved.

The study results on the development of National Alternative Care Action Plan, Phase 1, B.E. 2565-2569 (2022-2026) can be summarized as the diagram as follows:

Diagram 1 shows the study results on the development of National Alternative Care Action Plan, Phase 1, B.E. 2565-2569 (2022-2026).

Alternative Care Situations in Thailand

1. Laws and policies related to gatekeeping and family strengthening
2. Structure and collaborative mechanism
3. Supervised and supported quality services
4. Alternative care service providing capacity
5. Budget
6. Monitoring and evaluation
7. Attitude, social norms, and culture related to alternative care

National Alternative Care Action Plan, Phase 1, B.E. 2565-2569 (2022-2026)

5 Goals

1. At-risk children and families can access family strengthening services which are diverse and sufficient.
2. A systematic gatekeeping process is in place for all formal alternative care.
3. Every form of formal alternative care has a standard and is provided for the children's best interest.
4. More family-based alternative care options are available, and less reliance on institutional care
5. A coordinating unit is assigned to encourage collaboration on alternative care within the government and between public and private sectors.

Objectives of Action Plan

1. To be the policy framework and direction for alternative care development whereas the Department of Children and Youth should be the leader of such changes
2. To be the guidelines for all sectors in the implementation of the alternative care
3. To establish the mechanism supervising the alternative care for the best interests of children

5 Strategies

1. Strengthening family and community to care for children appropriately
2. Integrating mechanisms and resources to enable children to be in safe and nurturing families
3. Developing care standards, tools and building the capacity of alternative care practitioners
4. Support and monitor formal alternative care
5. Database development and research for evidence to inform policy

Discussion

The goals of the alternative care action plan included: 1) The children and families at risk, who are unable to raise children properly, should be able to access the sufficient and a variety of family strengthening services; 2) There should be the screening process to prevent the unnecessary alternative care. Such process must be systematic and cover all formal forms of alternative care; and 3) All environments of formal alternative care in Thailand should be standardized and aim to provide the best interests for the children, etc. These goals are in line with the key measures preventing the entry into the alternative care system such as the family support program. Alternatively, upon entering the institutional care system, there should be the individual planning process to provide the family preparedness so that the children can be properly returned to their families (Rehabilitation and reintegration program) (Unicef, 2009). Furthermore, when considered from the goals of the alternative care action plan, it is found that there are more family-based alternative care choices and reduced dependency on institutions. The research report of Bombach, Gabriel and Stohlec (2018) suggested that there should be the appropriate preparedness for the infrastructures in terms of human capital, information system, support processes and mechanisms. If this matter is not appropriately handled, the negative consequences will be resulted such as the violation against children's rights, the children negligence, etc.

The Alternative Care Action Plan, Phase 1, has paid importance to the community involvement in monitoring and taking care of children, who are risky to leave their families, as shown in Indicator 4 (Strategy 3). The policymakers and practitioners in the Department of Children and Youth understand and realize the importance of families and the need that all children should grow up in a warm and safe family environment. There are the examples of projects such as the promotion of development in terms of innovation and role model agencies bringing the better changes to the family-based child welfare. This shall be the model gatekeeping owning the child care experience in terms of the empirical knowledge (explicit knowledge) and knowledge from experience (tacit knowledge). In addition, the role model institutions for child raising should analyze their readiness, attitudes of people in the community, social context, and beliefs on alternative care to achieve the linking of institutional knowledge and community knowledge on child caring (Assim, 2013).

However, a study by N. Petrowskietal et al. (2017) found that the number of children raised in the extended families began to decline and replaced by the raising in the single families instead. The monofamily relationship system is a piecemeal relationship. In other words, it is an interpersonal relationship, not a kinship relationship. Such piecemeal relationship is hence a challenge of alternative care where the community is encouraged to take care of children as children are also the community members.

The empirical data on children entering the alternative care are important. For this matter, N. Petrowskietal et al. (2017) suggested that one of the pieces of important affecting the administrative system is the voices of children who are separated from their families including the factors causing such family separation. This factor should be comprehensively considered not only from the social structure, economy, politics but also the potential of the operators monitoring and preventing the children from entering the alternative care. The guidelines of individual case management and relevant service systems, etc. should be also regarded. Such information will make the provision of services consistent with the situation and also satisfy the needs of children and families. These suggestions are in line with Strategy 3, on the development of standards and tools and capacity enhancement of alternative care

practitioners for the best interests of children. The relevant indicators include the guidelines for listening to children's voices, allowing children and families to participate in making decisions on children raising. One example of the projects is the preparation of form for listening the opinions and needs of children in the child care program, etc.

Conclusion

The major principle of the National Alternative Care Action Plan, Phase 1, B.E. 2565-2569 (2022-2026) is to encourage the children to be raised in the family-based environment. To achieve all the 5 goals of the National Alternative Care Action Plan, the Department of Children and Youth shall be the main leader in driving the plan and coordinating with the various relevant parties. In this regard, the National Alternative Care Action Plan shall rely on the participation of all sectors including the central, provincial, and local ones in evaluating, analyzing and exchanging ideas on the child protection system related to the alternative care so that the strategies and indicators of participative development as the social actors, agencies, practitioners, families, communities and children can be obtained. The outcomes upon implementing the National Alternative Care Action Plan are that the risky children and families should be able to access the sufficient and a variety of family strengthening services. There should be the screening process to prevent the unnecessary alternative care. Such process must be systematic and cover all formal forms of alternative care. All environments of formal alternative care in Thailand should be standardized and aim to provide the best interests for the children. There should be also the main bodies to to coordinate, supervise, follow up, and evaluate the performance of alternative care.

Suggestions and Recommendations

1. The Department of Children and Youth should establish the regulatory system and closely monitor the implementation of the National Alternative Care Action Plan. Concerning the evaluation of each phase of the National Alternative Care Action Plan, apart from the evaluation of indicators, the attitudes, knowledge and understanding of the executives and practitioners involved with the alternative care should be also assessed.

2. As the social changes affect a variety of personal status, the meaning of family is changed accordingly such as living alone, parents LGBTQ groups, etc. So, the Department of Children and Youth should review the regulations related to alternative care so that people can participate more in taking care of children.

3. To adjust the National Alternative Care Action Plan to be more in line with the target groups, in the next phase of research, the opinions of children having experienced various forms of alternative care should be deliberately listended to.

References

Alternative Care Thailand. (2014). Exploring the "Orphan Myth" in Thailand. In Alternative Care Thailand (Ed.): Alternative Care Thailand.

Alternative Care Thailand. (2022). Database of private children's homes in Thailand.

Assima, U.M. (2013). Understanding kinship care of children in Africa: A family environment or an alternative care option. (Doctoral dissertation). South Africa: Faculty of Law at the University of the Western Cape. *Online.* Retrieved Janruly 29, 2020. http://etd.uwc.ac.za/ xmlui/handle/ 11394/3476

Better Care Network, Centre for Excellence for Looked After Children in Scotland (CELCIS), Eurochild, Family for Every Child, Hope and Homes for Children, International Social Service (ISS), RELAF, Save the Children, SOS Children's Villages International, and UNICEF. (2017). Tracking Progress: Measuring the implementation of the 'Guidelines for the Alternative Care of Children'. Better Care Network and Save the Children.

Bombach, Gabriel and Stohlec. (2018). Acknowledge the complexity of processes leading to foster care breakdown. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 9 (2), 38.

Child Protection Act B. E. 2546. (2003). *Online.* Retrieved October 25, 2003. from : http://www.coj. go.th/en/pdf/ ChildProtectAct.pdf

CRC Coalition Thailand. (2016). Report of Online Survey to Assess the extent of unregistered Children's Homes in Thailand. CRC Coalition Thailand.

CRC Coalition Thailand. (2018). raingan kansuksa kan patibat to dek rai korani khong sathan songkhro dek priapthiap kap næo patibat dan kanliangdu thotthæn samrap dek khong Sahaprachachat: kọrani suksa sathan songkhro dek 'ekkachon thi chotthabian nai changwat Chiang Mai [The study of case management practices of children's homes in comparison with the Guidelines for the Alternative Care of Children: the case studies of registered private children's homes in Chiangmai province]. CRC Coalition Thailand.

Department of Children and Youth. (2020). Raingan kan wikhro sathanakan kanliangdu thotthæn nai prathet Thai: chongwang dan khomun læ næothang kandamnœn kan thi phop chak kan prap chai khrurangmur pramœn khwam kaona waduai kanliangdu thotthæn (Tracking tool) [Thai alternative care situational analysis report: information gap and recommendations from applying the Tracking Progress Tool]. Department of Children and Youth.

Department of Children and Youth. (2021). Khamsang tængtang khana tham ngankan phatthana rabop kanlīangdu thotthæn [the department order on the appointment of the Alternative Care System Development Working Group]. (11/2564).

Faith to Action Initiative. (2015). A continuum of care for orphans and vulnerable children. Faith to Action Initiative.

Institute for Population and Social Research, & Unicef. (2016). The Impact of Internal Migration on Early Childhood Well-Being and Development: Baseline results of quantitative and qualitative surveys. Unicef. *Online.* Retrieved May 22, 2016. from : https://www.unicef.org/thailand/media/386/file/The%20Impact%20of%20Internal%20Migration%20on%20Early%20Childhood%20Well-Being%20and%20Development.pdf

Lumos. (2015). Children in Institutions: The Global Picture. *Online.* Retrieved July 16, 2015. from : https://wearelumos.org/sites/default/files/1.Global%20Numbers_2_0.pdf

Lumos. (2015). Children in the orphanages (global overview). *Online.* Retrieved July 2, 2020. from : https://lumos.contentfiles.net /media/assets/file/Global_Numbers_-_Thai.pdf

N. Petrowkietal et al. (2017). Estimating the numbers of children in formal alternative care: Challenges and results. *Child Abuse & Neglect 70*, 388-398.

National Statistical Office, & Unicef. (2020). Thailand Multiple Indicator Cluster Survey 2019: Survey Findings Report. National Statistical Office. *Online.* Retrieved July 29, 2020. from : https: / / www. unicef. org/ thailand/ media/ 5146/ file/ Multiple% 20Indicator% 20 Cluster% 20Survey%202019.pdf

NECTEC NSTDA. (2018). Thai People Map and Analytics Platform. *Online.* Retrieved July 29, 2018. from : https://www.tpmap.in.th/

Save the Children. (2003). A last resort: The growing concern about children in residential care. International Save the Children Alliance.

Siam Commercial Bank. (2562). EIC Data Infographic: คนไทยใจบุญ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562. แหล่งที่มา : https://www.scbeic.com/th/detail/product/6245

Tolfree, D. (1995). Roofs and roots. the care of separated children in the developing world. United Kingdom: Save thw Children Fund UK. *Online.* Retrieved May 28, 2020. from : https: / / bettercarenetwork. org/ toolkit/ developing- an- informed- national- care-strategy/ reducing- institutionsincreasing- community- based- care/ roofs- and- roots- the- care-of-separated-children-in-the-developing-world

Unicef. (2009). Indicators for children in formal care 1-73. New York. Better Care Network. *Online.* Retrieved May 1, 2020. from : https://www.unicef.org/protection/formal_care20 Guide20Final.pdf

United Nations. (2009). Guidelines for the Alternative Care of Children.

The Mediation Effects of Teachers' Quality and Organizational Factor on the Relationship between Teachers' Leadership and Teachers' Professional Development: A Case Study of Art Teachers in Colleges and Universities in Shenyang City, Liaoning Province

Qin Yuanyuan,
Sukhum Moonmuang and Prapatpong Senarith
Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6263210002.edu@bkkthon.ac.th

****

Abstracts

The objectives of this research were: (1) To study the effect of art teachers' leadership on art teachers' professional development; and (2) To find the mediating effects of teachers' quality on the relationship between art teachers' leadership and art teachers' professional development in Shenyang's public colleges and universities; and (3) To find the mediating effects of organizational factors on the relationship between art teachers' leadership and art teachers' professional development in Shenyang's public colleges and universities.

The research was a quantitative research method. Population was Art teachers of 10 public colleges and universities in Shenyang, Liaoning Province, totaling 1056 people. The samples were obtained through G * Power software, with a total of 122 people. The key informants were Art teachers in public colleges, obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection was Online questionnaire survey platform_ Questionnaire Star. The statistics used for data analysis were confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation model (SEM) were used for the data.

The research findings revealed that; (1) the constituent factors of the professional development of art teachers in public colleges and universities in Shenyang City, Liaoning Province include: art teacher leadership; teacher quality; organizational factors; teacher professional development. and (2) Analyzed the impact on the professional development of art teachers in public colleges and universities in Shenyang City, Liaoning Province, and found that the leadership of art teachers has a direct impact on the professional development of art teachers through the intermediary variable teachers' personal quality and organizational factors.

Keywords: Teachers' Quality; Organizational Factor; Teachers' Leadership; Teachers' Professional Development

Introduction

In recent years, with China's accession to the WTO, the economic development has entered the fast lane, and the higher education policy has been increasingly improved, which has promoted the development of various colleges and universities, and escorted the economic development. As the cradle of cultivating talents directly, colleges and universities play an increasingly important role in the whole education system. As the capital city of Liaoning Province, Shenyang is the center of politics, economy, science and education, culture and

* Received: March 8 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

transportation. In Shenyang, which has nearly 50 colleges and universities, in the process of development, it is inseparable from these colleges and universities to cultivate excellent cultural talents for the city, of course, including fine arts and cultural talents. The core competitiveness of colleges and universities lies in the quality of talent training, and good talent training quality depends on teachers. Therefore, the establishment of high-quality teachers is also an inevitable requirement for the development of colleges and universities (Wu Y. , 2010).

Teachers, as preachers, are the main leaders in the teaching process and other related activities, which requires teachers to have professional knowledge, skills, professional quality, and have the characteristics of honesty, competence, foresight, and encouragement, and be able to use knowledge and practical ability to guide students to achieve goals and complete tasks. Teachers are always a valuable resource of a school. The transformation of the school and the development of students ultimately depend on teachers to promote implementation. The theory of teacher leadership and teacher professional development provides a basis for the study of the growth path of university teachers. He professional development of teachers determines the quality of teachers, and the quality of teachers determines the quality of teaching. Teachers' leadership is based on teachers' personal development and also rooted in teachers' professional development. Teacher professional development is a continuous process, which runs through the whole career of every teacher. Using the theory of teacher leadership to promote the professional development of teachers, explore the relationship between the two, and help teachers establish a correct "leadership concept", which has strong practical significance for the development of teachers and teachers' groups. The development of teacher leadership can promote the professional development of teachers themselves, so that every teacher can obtain happiness in their own career, and ultimately promote the continuous development of education.

Research definition and objectives

Research definition

Teacher Leadership, as a sub-concept of leadership, teacher leadership is the application of leadership in the field of education and the ability of teacher leaders to influence other members of the group to achieve organizational goals. The leadership of university teachers includes four dimensions: professional ethics leadership, teaching leadership, scientific research leadership, and social relations leadership.

Teacher professional development refers to the process of individual and internal professional improvement of teachers based on the professional characteristics of teachers, including the improvement of comprehensive quality including all knowledge, skills, abilities and emotional characteristics related to teaching activities.

Organizational factors including incentive system and school atmosphere. The school atmosphere includes teaching atmosphere and interpersonal atmosphere. The incentive system refers to the policy support, help and care provided by the school for the interests and development of teachers in the process of seeking development, such as the policy of salary, rewards and punishment, promotion conditions, as well as the talent incentive mechanism and other relevant rules and regulations that affect teachers' performance. The teaching atmosphere included in the school atmosphere refers to the way to get along with colleagues and the ability to communicate and cooperate with colleagues in teaching work; Interpersonal atmosphere refers to the way to get along with colleagues in addition to work in the organizational atmosphere.

Teacher quality including the educational background obtained by teachers themselves in the early stage; Professional title obtained; Accumulated work experience; And the learning ability embodied on this basis. Through the early accumulation of these aspects, we can devote ourselves to continuous learning, and form and improve the comprehensive embodiment of the quality of individuals and teams in the learning process, which can be transformed into the ability to promote the practice and innovation of quality education, and promote the development of school art education.

Research objectives

1. To study the effect of art teachers' leadership on art teachers' professional development.
2. To find the mediating effects of teachers' quality on the relationship between art teachers' leadership and art teachers' professional development in Shenyang's public colleges and universities.
3. To find the mediating effects of organizational factors on the relationship between art teachers' leadership and art teachers' professional development in Shenyang's public colleges and universities.

Research Method

1. research design

Step 1: ask questions. This study will start with the investigation of the situation related to the research topic, carry out data analysis and comprehensive comparison to obtain information, and then carry out research questions.

Step 2: Analyze the problem. Prioritize the information. The variables to be studied are how to specify the sample size, target population and sampling technology, how to determine the data collection tools, and finally how to analyze the data based on descriptive statistics and inferential statistics.

Step 3: solve the problem. The researchers will analyze the collected data, make descriptive statistics, inferential statistics, CFA modeling and structural equation modeling reports on the data, summarize the research problems according to the data analysis results, and finally determine the solutions or make suggestions.

2. Population and sample

The object of this study is art teachers of public colleges and universities in Shenyang, Liaoning Province. In 2022, Shenyang, Liaoning Province, has 45 ordinary colleges and universities. In this study, 10 public colleges and universities with art majors in these colleges and universities will be selected by multistage random sampling method. According to the total number of in-service teachers of 1056, the sample size is calculated by using G * Power software to set the following parameters: effect size w=0.50, α the error prob=0.05, the degree of freedom=51, and the statistical data of 0.80 are obtained through chi-square test. The total number of samples is 122 teachers. This study mainly adopts the following methods: literature research; Survey and research methods; Quantitative analysis; Comparative research methods and other methods.

3. Data processing and data analysis

Through the survey tool of this study - questionnaire, sample the sample population, collect and sort out the data, sort out the valid questionnaire, and correct and delete the invalid questionnaire. The total number of valid questionnaires collected in this study is 158, which is larger than the expected 122. For these 158 questionnaires, data processing and data analysis

are carried out. Descriptive statistical analysis, basic statistical value analysis, model testing, inferential statistics, and path analysis are used to find the intermediary role of teachers' quality and organizational factors in the relationship between teachers' leadership and teachers' professional development in Shenyang, Finally, the hypothesis of path coefficient and its direct and indirect effects are tested by test statistics.

Conceptual Framework

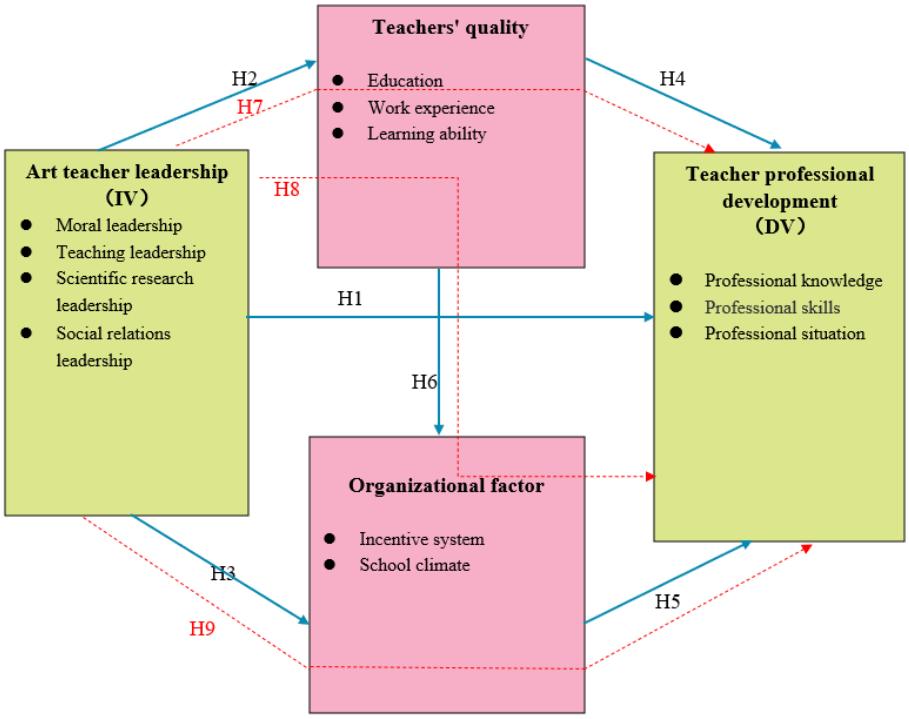

Result

According to the questionnaire data, the measurement model of this study is constructed and evaluated.

1.Measurement model

In standardized

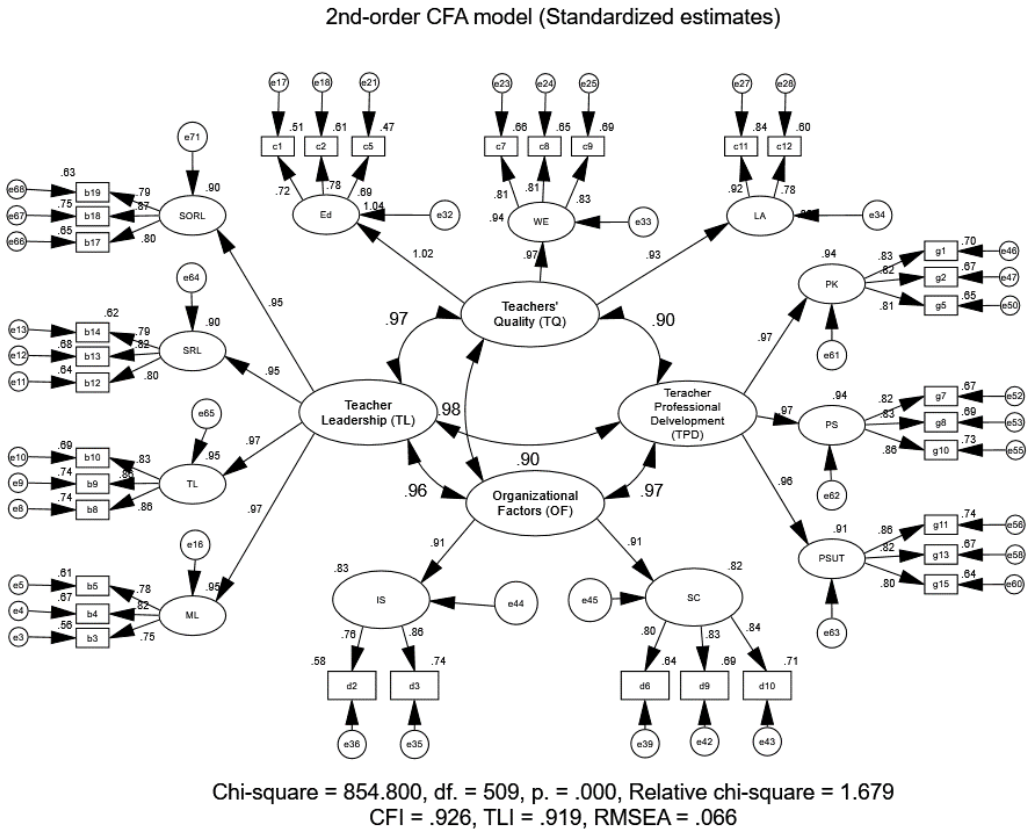

Figure 1 Parsimony CFA model (Standardized estimates)

2. Model evaluation the parsimony model

Table 1 Parsimony Model fit evaluation.

Measure	Estimate	Threshold	Interpretation
χ^2	854.8	--	--
df	509	--	--
χ^2/df	1.679	Between 1 and 3	Excellent
CFI	0.93	>0.95	Acceptable
SRMR	0.04	<0.08	Excellent
RMSEA	0.07	<0.06	Acceptable

Table 2.1 Shown model fit evaluation of original measurement model. The data analysis revealed that the chi-square was 854.8 with degrees of freedom of 509, the CMIN/DF or relative chi-square was 1.679 which conformed to the threshold of between 1-3, or excellent fit. The comparative fit index (CFI) was 0.93 which was conform to the threshold of >0.95 or terrible fit. The standard root mean square (SRMR) was 0.04 which conformed to the Threshold of <0.08 or shown excellent fit. The Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) was 0.07 compare to the threshold of <.06 was still acceptable.

From data analysis above, we concluded that the original measurement model can fit well.

3. Quality of measurement model

Table 2 the composite reliability (CR), the average variance extracted (AVE) the maximum shared variance (MSV), the Maximum reliability (MaxR(H)), and the latent variables intercorrelation with square root of AVE at the diagonal.

Latents	CR	AVE	MSV	MaxR(H)	TL	TQ	OF	TPD
TL	0.98	0.923	0.948	0.982	**0.961**			
TQ	0.981	0.946	0.962	1.279	0.974***	**0.973**		
OF	0.906	0.828	0.962	0.906	0.961***	0.981***	**0.91**	
TPD	0.977	0.934	0.933	0.978	0.902***	0.899***	0.966***	**0.966**

Note: in order to identifying the latent variable reliability, the CR ≥ .70, MSV less than CR and the MaxR(H) >CR, in order to identifying the convergent validity, the AVE ≥ .50, to identify the discriminant validity by the method of Fornell & Larcker, the square root of the latent variables must be greater than its correlations to the others latent variables.

Reliability

In this model we used the composite reliability to assess the measurement model reliability with the cut off criteria of. 70 (Hair, et. al, 2019). Date analysis in table 4.2 showed that the CR value of TL is 0.98, the CR value of TQ is 0.981, the CR value of OF is 0.906, and the CR value of TPD is 0.977, which indicates that the selection and preparation process of questionnaire items is relatively successful, and the internal consistency is better. It can be seen that the data of this scale is authentic and reliable.

Convergent validity

In From Table 4.2, the AVE value of TL is 0.923, TQ value is 0.946, OF value is 0.828, and TPD value is 0.934. It can be seen that all AVE values are greater than 0.5, which means that the data of this scale is very high, which provides a guarantee for the next research.

Discriminant validity

From Table 4.2, the MSV value is mainly observed. The MSV value of TL is 0.948>AVE value is 0.923, the MSV value of TQ is 0.962>AVE value is 0.946, the MSV value of OF is 0.962>AVE value is 0.828, and the MSV value of TPD is 0.933 and AVE value is 0.934. From the MSV values of the above four dimensions, we can see that the discriminant validity of the scale data is very good. However, it is worth noting that the OF value in this group of data is 0.91, which is less than the previous value of 0.981, but does not affect the discriminant validity.

4.Hypothesis testing

Table 3 Hypotheses test for direct effects

Direct effects	Estimate	Beta	S.E.	z	p	Hypotheses
TPD <--- TL	0.3	0.29	0.43	0.7	0.48	H1
TQ <--- TL	1.01	0.97	0.11	9.52	***	H2
OF <--- TL	0.19	0.17	0.45	0.43	0.67	H3
TPD <--- TQ	-0.21	-0.21	0.58	-0.37	0.71	H4
TPD <--- OF	0.81	0.85	0.41	1.96	0.05	H5
OF <--- TQ	0.85	0.8	0.44	1.94	0.05	H6
Indirect effects						
TPD<--TQ<--TL	-1.56	-1.47	2.53	-0.58	0.56	H7
TPD<--OF<--TQ<--TL	1.96	1.85	2.57	0.72	0.471	H8
TPD<--OF<--TL	0.26	0.25	0.88	0.28	0.78	H9

Note: * represents $P \leq 0.05$, ** represents $P \leq 0.01$, *** represents $P \leq 0.001$

According to the data analysis in Table 3, hypothesis 1 is that teacher leadership (TL) has a positive impact on teacher professional development (TPD). In hypothesis testing, we usually observe the P value calculated according to the model, which is the result probability when the original hypothesis is true. The P value ≤ 0.05 statistically indicates that this hypothesis is valid. This table shows the P value, (p.0.48), which is greater than 0.05 and has no statistical significance, indicating that hypothesis 1 is unacceptable. Hypothesis 2: teacher leadership (TL) has a positive impact on teacher quality (TQ). This table shows the P value, (p.), which is less than 0.05, indicating that hypothesis 2 is valid. Hypothesis 3 shows that teacher leadership (TL) has a positive impact on organizational factors (OF). This table shows P value, (p.0.67), which is greater than 0.05, which is not statistically significant, indicating that hypothesis 3 is unacceptable. Hypothesis 4 shows that teacher quality (TQ) has a positive impact on teacher professional development (TPD). This table shows the P value, (p.0.71), which is greater than 0.05, which has no statistical significance, indicating that hypothesis 4

is unacceptable. Hypothesis 5 shows that organizational factors (OF) have a positive impact on teacher professional development (TPD). This table shows the P value, (p. 0.05), which is 0.05, indicating that hypothesis 5 is valid. Hypothesis 6 shows that teacher quality (TQ) has a positive impact on organizational factor (OF). This table shows the P value, (p. 0.05), which is 0.05, indicating that hypothesis 6 is valid.

In the indirect impact hypothesis test, hypothesis 7 shows that teacher leadership (TL) has a positive impact on teacher professional development (TPD) through teacher quality (TQ). In the hypothesis test, we usually observe the P value calculated according to the model. The P value is the result probability when the original hypothesis is true. The P value ≤ 0.05 statistically indicates that this hypothesis is valid. This table shows the P value, (p.0.56), which is greater than 0.05 and has no statistical significance, indicating that this indirect assumption 7 is unacceptable. Hypothesis 8 shows that teacher leadership (TL) has a positive impact on teacher professional development (TPD) through teacher quality (TQ) and organizational factor (OF). This table shows P value, (p.0.471), which is greater than 0.05, which is not statistically significant, indicating that this indirect hypothesis 8 is unacceptable. Hypothesis 9 shows that teacher leadership (TL) has a positive impact on teacher professional development (TPD) through organizational factors (OF). This table shows P value, (p.0.78), which is greater than 0.05, which is not statistically significant, indicating that this indirect hypothesis 9 is unacceptable.

Conclusion and Discussion

1. Conclusion

Hypothesis 1 the leadership of art teachers has no direct impact on the professional development of art teachers. Hypothesis 3 The leadership of art teachers has no direct impact on the organizational atmosphere of the school. Hypothesis 4 The factors of art teachers themselves have no direct impact on the professional development of art teachers. Hypothesis 7 The leadership of art teachers has no indirect impact on the professional development of art teachers through their own quality. Hypothesis 9 The leadership of art teachers has no indirect impact on the professional development of art teachers through organizational factors. In previous studies of experts and scholars on teacher leadership and teacher professional development, the research results have a significant impact, and the theory in this regard is very strong (Wang Y. , 2019) (Chen D. , 2017). A good school atmosphere and the improvement of teachers' quality have a positive role in promoting teachers' professional development (Li , 2008) (Zhao, 2018). The research results of this study are different from the previous research results of other experts. It may be that there is no or very little special research on the group of art teachers. The art discipline has its specialty particularity. As an art discipline, there are professional differences between arts, science and engineering, and medicine. It may be that there are professional differences in the population sample of this study, or the time of data collection, It is caused by a series of objective reasons, but this study provides relevant research basis and data reference basis for follow-up research.

Hypothesis 2 The leadership of art teachers has a positive and direct impact on the improvement of their own factors. Hypothesis 5 The school organizational atmosphere has a positive and direct impact on the professional development of art teachers. Hypothesis 6 Art teachers' own factors have a positive and direct impact on the school organizational atmosphere. Hypothesis 8 The leadership of art teachers has an indirect impact on the professional development of art teachers through the improvement of their own quality and

good organizational atmosphere (Stefan & Olivera , 2016) (Susanne & Andreas , 2018) In the previous expert research results, teacher leadership has a significant impact on teacher quality. Different organizations in the school perform their respective duties and responsibilities in teacher professional development, which is indispensable. The teacher professional development developed under the positive organizational atmosphere of the school is a healthy development (Lin, 2014). No matter what time and place, teachers' professional development needs to be nurtured and nurtured by schools, education-related departments and other powerful matrixes (Xu , 2012). With the improvement of teachers' quality and good organizational atmosphere, teacher leadership plays a role in promoting teachers' professional development (Gao , 2021). This study is the same as the previous research conclusions of experts and scholars. It enriches the methods and ways for art teachers to improve their own quality, strengthens the weak links of the research, and expands the relevant research in the fields of organizational climate, teacher performance, innovation, etc. The relevant conclusions provide a theoretical basis for the follow-up research, and also provide practical inspiration and guidance for school managers.

2. Discussion

2.1 Change the traditional school leadership concept and realize distributed leadership

Improving the leadership ability of art teachers requires the "decentralization" of school leaders - the democratization of school decision-making process. In order to give full play to the leadership role of art teachers, researchers believe that the implementation of distributed leadership strategy provides a new perspective for the study of teacher leadership. Through this theory, teachers no longer have fixed leadership positions. The internal organization of the school only allows the allocation of management functions to individual teachers, and complex teaching tasks can be carried out more comprehensively. Teachers also need to take the responsibility of developing themselves and others, managing themselves and others. Teachers have the right and obligation to become leaders, and take the responsibility of sustainable development of the school organically (Gao Y. , 2014).

2.2 Improve the individual quality of teachers

To strengthen the accumulation of teachers' knowledge, teachers must have rich and in-depth professional knowledge reserves, and other relevant disciplines, such as management, psychology, sociology, and other disciplines. They also have a strong interest in the knowledge of other disciplines between classes, and will continue to learn and absorb to adapt to the current education. Second, strengthen the construction of teachers' teaching ability. In order to effectively prevent teachers from "having knowledge in mind, but not speaking", we must strengthen the construction of teaching skills. Such as modern teaching methods, advanced teaching concepts, education-related psychological skills, student management essentials, etc. Third, "sponge" learning ability. In the new era of "Internet plus", learning advanced teaching tools, teaching tools and new teaching methods are combined, such as professional multimedia resources, a large number of micro courses, online live broadcast platform, student information management platform, flipped teaching equipment, etc.

2.3 Rebuild the school cultural atmosphere

A good campus atmosphere plays an important role in promoting teachers' leadership and professional development. As an art teacher, his confidence in the development of his professional ability is not only from his own professional pursuit, but also from the radiation of his school environment to a certain extent. School leaders should abandon the previous

idea of "one size fits all" and "monopolizing power", build a school learning community, and create a good atmosphere for teachers to learn and progress together, so as to promote teachers' scientific research ability and teaching experience (Gong , 2020).

Implement effective supervision, evaluation, reward and guarantee system. Art teachers in colleges and universities should have the ability to update their knowledge and ensure the teaching quality and level through the reward and assessment system. In the process of supervision, assessment and reward, teachers should be evaluated objectively and impartially from different levels through multi-angle and multi-dimensional methods. At the same time, it is also of great significance to appropriately reduce the burden on teachers, ensure teachers have a stable and high-quality working environment, and encourage teachers to develop a higher sense of work happiness and school belonging.

2.4 Professional development measures for art teachers

2.4.1 Build a high-level mechanism for art teacher training and further study, and carry out school-based teaching and research model

The first is the necessary induction training. Such training is mainly school training, and the training content belongs to the field of pedagogy, such as educational practice theory, educational psychology and educational administrative regulations. Secondly, do a good job of regular school-based teaching and research. Set up a learning group to carry out collaborative group behavior research and gather the wisdom and strength of the whole group. The third is to encourage art teachers in colleges and universities to take advanced courses in high-level and professional colleges and universities. High-quality universities have rich academic resources. Continuing education teachers can improve their own experience, acquire teaching knowledge and skills, improve the professional ability of college art teachers, and promote professional development and teaching reform.

2.4.2 Establish the concept of self-renewal and strengthen the self-development awareness of college art teachers

According to relevant research conclusions at home and abroad, there are two main ways for art teachers to strengthen their professional development. One is outward seeking, that is, to promote their professional development through seeking external forces and help, such as training; The second is introverted seeking, which means that art teachers have the consciousness of self-development and can achieve their professional growth through self-development. This study shows that teachers' professional formation process is based on individual self-reflection in advance, and the most important method of self-development is reflective teaching. At the same time, cultivate the habit of reading. Reading is the basis of reflection and can actively read books. An excellent art teacher, in addition to his classroom teaching ability, depends largely on his own love for education and his friendship for education.

In short, the leadership of art teachers and the professional development of art teachers have internal consistency in value orientation, development path, functional objectives and other aspects. At the same time, improving teachers' leadership plays an important role in promoting teachers' professional development, enriching teachers' professional role cognition, enhancing teachers' professional development self-esteem, and promoting teachers' professional development. Facing the challenges and opportunities faced by teachers' professional development under the new situation, art teachers should dare to become leaders, be willing to become leaders, and be willing to become leaders, fully explore their own internal leadership ability, and provide valuable guidance strategies for schools and teachers'

professional development. In this study, under the mediation of teachers' quality and organizational factors, the art teacher's leadership conforms to the predicted value and the actual value of the art teacher's professional development assessment (R^2) 0.85, the better the regression fitting effect is, so the correlation of this study is very high. The remaining 15% will be further studied by future art educators.

Recommendations

1. Recommendation for Policies Formulation

With regard to the teacher education policy, there are the Opinions of the State Council on Strengthening the Construction of Teachers, the 13th Five-Year Plan for the Development of National Education, the National Plan for the Development of School Art Education (2011-2020) and other relevant documents, but they have not really penetrated into the field of teacher leadership. In fact, relevant departments do not pay enough attention to teacher leadership training, and the specific concept of teacher leadership training is not clear. The design of top promotion needs to be strengthened, and the relevant education authorities also need to strengthen their efforts. National policies strengthen research, teacher leadership and the top-level design of progress. Relevant educational institutions should speed up the pace, create a platform for teachers and cultivate leadership at all levels with the help of relevant policies to promote teacher leadership. At the same time, we should democratize the school decision-making process in all colleges and universities, implement distributed leadership, transform and share to improve the participation of teachers. Management support is crucial to the successful leadership of art teachers. Only when the policy keeps up, can art teachers in colleges and universities really gain methods and knowledge that are conducive to the development of their own teachers' leadership and improve their own leadership.

2. Improving the leadership ability of art teachers requires the "decentralization" of school leaders - the democratization of school decision-making process. Transform and share to improve teacher participation. Management support is crucial to the successful leadership of art teachers.

3. Recommendation for Further Research

Due to the limited time and insufficient knowledge of the researchers, the sample size and geographical scope of this study are small. The future research on the leadership of art teachers can expand the research scope to achieve more comprehensive professional development and objective research data and conclusions.

References

ChenDan. (2017). Improve teachers' leadership and promote teachers' professional development. Higher Education, 158-159.

Gao Yan. (2021). Under the background of the Internet era. Internet education, P178-179.

GaoYanyan. (2014). Research on the development of primary art teachers under the background of curriculum reform. Northeast Normal University.

Gong Yuting. (2020). A New Probe into the Leadership of Music Teachers under the Concept of Teacher Professional Development. Hunan Normal University .

Hair, et. al. (2019). Multivariate Data Analysis, 8th ed. United Kingdom: Cengage Learning EMEA.

Li Jifeng. (2008). The concept and growth of "expert teacher". Contemporary TeacherEducation, P21-23.

Linkesong. (2014). Workplace learning and professional innovation. Southwest University.

Stefan Ninkovic , & Olivera ˇ Knezˇevic ´ Flori. (2016). Transformational school leaders and teacher self-efficacy as predictors of perceived collective teacher efficacy. Education management administration and leadership.

Susanne Tafvelin, & Andreas Stenling. (2018). A Self-Determination Theory Perspective on Transfer of Leadership Training: The Role of Leader Motivation. Educational research.

WangYi. (2019). Research on the cultivation of teachers' leadership from the perspective of teachers' professional development. Hebei Normal University.

WuYanhui. (2010). Analysis on the Present Situation of Higher Teachers' Educational Technology Ability. Electronic Education Research, 64-69.

WuYingmin. (2008). Foreign research and enlightenment on the leadership of primary and secondary school teachers. Comparative Education Research,P 52-57.

Xu Nan. (2012). On the organizational dimension of teachers' professional development. Southwest University.

Zhaoying. (2018). Research on the construction of leadership model of young teachers in Colleges and universities. Educational research.

Factors Affecting Talent Training Program of Art and Design Postgraduate Students: A Case Study of Shenyang University, Liaoning Province, China

Zhang Sheng,
Sukhum Moonmuang and Sataporn Pruettilul
Bangkok Thonburi University, Thailand
Corresponding Author, Email: zhangsheng521521@126.com

****

Abstracts

The objectives of this research were: (1) To determine the factors that affect the talent training program for art and design postgraduate students at Shenyang University, Liaoning Province, (2) To analyze the relationship between factors affecting the talent training program for art and design postgraduate students, and (3) To evaluate the fit of the model.

The research was a quantitative methodology research. Population was students which were selected from year1, 2, and 3, totaling 450. The sample size was determined by G*power software, obtained by a stratified random sampling technique sampling method, totaling 280 samples. The instruments used for data collection was a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Confirmatory Factor Analysis (CFA) and structural equation model (SEM).

The research findings revealed that: there were five factors affecting the talent training program of art and design postgraduate students at Shenyang University in Liaoning Province which consisted of (1) the source structure of graduate students, (2) the quality of tutor team, (3) postgraduate training conditions, (4) postgraduate training system, and (5) postgraduate training quality. The relationship of factors affecting the talent training program for art and design postgraduate students were the graduate training system had both direct and indirect effect on the dependent variable of the postgraduate training quality, the source structure of graduate students had only direct effect on the postgraduate training quality, the quality of tutor team and postgraduate training conditions did not effect on the postgraduate training quality. Also, the relationship model fit well to empirical data.

Keywords: Talent Training Program; Postgraduate Students; Shenyang University of Liaoning Province.

Introduction

Facing the in-depth adjustment of the world economy, the acceleration of knowledge innovation and the intensification of competition for educational talents, Chinese graduate education is facing unprecedented development opportunities and challenges. Promoting the reform and innovation of training mode in the development of graduate education has become the key support for the construction of first-class disciplines in China. Among them, the exploration of the training mode of MFA in design specialty is one of the important issues discussed in recent ten years, which has positive and constructive significance for the postgraduate education of MFA in design specialty in the future.

* Received: March 8 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

Since the MFA has two major directions of art and design, The National Art Degree Graduate Education Steering Committee organized colleges and universities and experts to issue "The writing Norms for Professional Dissertations of Master of Fine Arts graduates (revised in 2020)" and "The Writing Norms for Professional Dissertations of Master of Fine Arts graduates", which have made more clear provisions and requirements on the training objectives, curriculum and credit settings, graduation assessment, thesis writing, basic requirements of education direction and other aspects of Master of Fine Arts graduates (The National Steering Committee for Graduate Education of Art Majors, 2020). Therefore, in the face of new requirements and the development of new disciplines, how to establish a more effective and high-quality training mode for art and design postgraduates is in urgent need of research.

From the perspective of the progress and implementation effect of international cooperation in higher art education, it is necessary to training art talents to meet the needs of social development and strengthen international cooperation and exchange of art education in primary and secondary schools. Education administrators should explore the management mode of art interdisciplinary overseas learning and exchange in Liaoning Province, according to the characteristics of domestic colleges and universities, and find a better way to implement vision leadership and promote the international cooperation of Chinese art education.

In the liaoning area, reasonable practice of master's teaching in designing disciplines is a major step in promoting the reform of Chinese graduate students. This study tries to find out the factors that affect the training of art and design graduate students in Liaoning province from the current situation of the training mode of graduate students, so as to better develop the training of art graduate students in Liaoning province and realize the national expectations.

Research Objectives

1. To identify the positive impact of training system on the training quality.
2. To identify the positive impact of graduate source structure on the training quality.
3. To identify the positive impact of tutors and team’s quality on the training quality.
4. To find out the positive impact of training conditions on training quality.
5. To find out the intermediary effect of structure source, tutor quality and training conditions on training quality.

Research Methodology

Population and Sample

The population in this study was postgraduate students in Shenyang University in academic year 2021. The number of the population were 450 students. The research group was postgraduates studying in the Academy of Fine Arts of Shenyang University in 2021.

The samples were selected by proportional stratified random sampling technique, which years of study was used as strata, sample from the population in 2021. This study used stratified random sampling technique to select samples. The first step is 3 stratum, and 3 years in a row are randomly selected for investigation. The second step is simple random sampling. Students are selected from the year1, 2, and 3 selected in the first step. Each year was selected about 53 students to answer the questionnaire.

In order to have an appropriate sample size, the researcher used the G*power software to calculate the sample size by identified the chi-square test for goodness of fit. The researcher obtained the sample size = 280 detail.

Research Instruments

The researcher employed a questionnaire which composed of three parts; Part I: Demographic variables (Checklist) e.g., Gender, Age Range, Educational Level, Working Experience in University, Position, Colleges/University Size, and Colleges/University Type, Part II: Variables of tutor and postgraduate training conditions (Five-point rating scale) (65 items), and Part III: Suggestion (Open Ended). Instrument was developed from five instruments as a questionnaire. The quality of questionnaires was assessed by content validity and reliability. For the content validity, it was checked by five experts and analyzed by Item-Objective Congruence (IOC). The item value was ≥ 0.50. For the reliability, it was analyzed by Cronbach's Alpha, the value of Cronbach's Alpha was above 0.7. Also, in this study, five instruments were applied for data collection. Those were the Likert's 5-point rating scale and the qualitative data.

Data Collection

This study takes Shenyang University in Liaoning Province as the research object. In 2021, there were 562 graduate students (from first year of graduate school to third year of graduate school) majoring in art and design in Shenyang University, Liaoning Province. The research adopts proportional stratified random sampling technique. In the first step, 450 students at Shenyang University were randomly selected through cluster random sampling. In the second step, excellent students were selected from postgraduate students at Shenyang University by simple random sampling method. The researcher used both the optimization design and empirical method to determine the sample size, which was about 280 people. The researcher employed a questionnaire which composed of seven parts; Part I: Demographic variables (Checklist), general information of the respondents, totaling 7 items; Part II: Management of the Source Structure of Graduate Students (Five-point rating scale); Part III: Construction and Management of Graduate Tutor Team (Five-point rating scale); Part IV: Management of Postgraduate Training Conditions (Five-point rating scale); Part V: Management of Postgraduate Student Training System (Five-point rating scale); Part VI: Quality Management of Postgraduate Training (Five-point rating scale); and Part VII: Recommendation (Opened End). Instrument was developed from step (1) as a questionnaire. The quality of questionnaires was assessed by content validity and reliability. For the content validity, it was checked by five experts and analyzed by Item-Objective Congruence (IOC). The item value was ≥0.60. For the reliability, it was analyzed by Cronbach alpha at .85. The questionnaires were sent by online, mail, and researcher. The data of demographic variables were analyzed by descriptive statistics, frequency, and percentage. The variables of factors affecting talent training program of art and design postgraduate students: a case study of Shenyang University were analyzed by descriptive statistics, mean, Standard Deviation (S.D.). The components of factors affecting talent training program of art and design postgraduate students: a case study of Shenyang University were analyzed by Confirmatory Factor Analysis (CFA) to reduce irrelevant variables. After the completion of data collection, content analysis was used to analyze the collected data.

The Likert's 5-point rating scale was used to measure and judge the questionnaire (Likert, 1932). First of all, experts and scholars in this field are invited to review the completed questionnaire and gradually revise and improve it. After that, a small-scale preliminary survey

was conducted on outstanding graduate students from Shenyang University. According to the feedback of the respondents, the questionnaire was revised again, and the formal questionnaire was finally determined. The questionnaire contained 5 variables and 65 measurement items.

Data analysis

In this research, software to be used for data management and data analysis were (1) The SPSS software packet was employed for analyze the categorical variables. (2) The AMOS software was used for analyzing hypothesis testing.

For quality data analysis, basic statistics were applied for the categorical data or the qualitative data and to know the personal information of the sample. The analysis was performed using the frequency and percentage.

For quantitative data analysis, (1) The descriptive statistics were applied for data analysis. The mean ($\bar{x}$) to calculate the average score, and the standard deviation (s.d.) to calculate the score variation. (2) Inferential statics. Model evaluation used the chi-square goodness of fit, such as Chi-square test, CFI, TLI, and RMSEA. Also, the z-test was used to the hypothesis testing.

Conceptual Framework

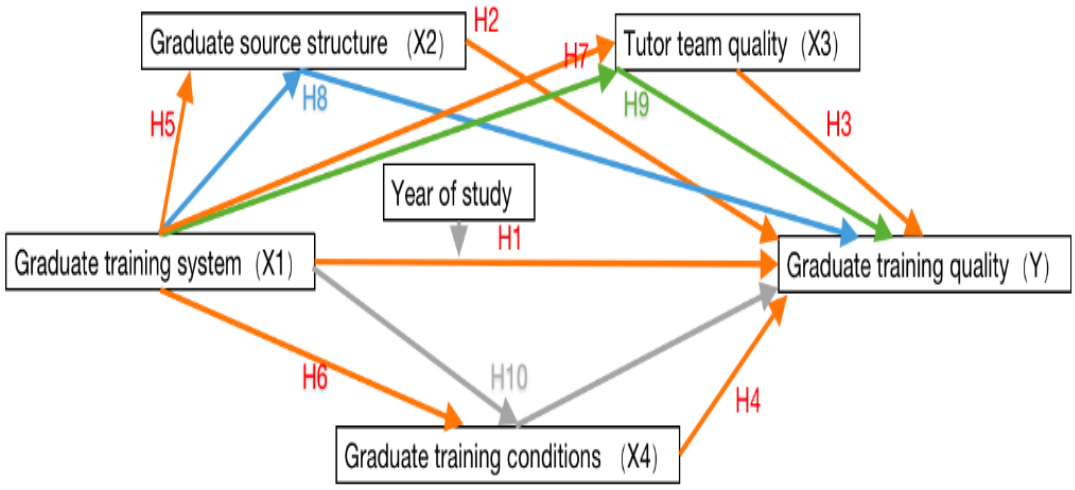

Research Findings

Table 1 Frequencies, percent, valid percent and cumulative percent of qualitative data.

variables		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
gender	Male	107	38.2	38.2	38.2
	Female	173	61.8	61.8	100.0
	Total	280	100.0	100.0	
age	Under 25	191	68.2	68.2	68.2
	More than or equal to 25	89	31.8	31.8	100.0
grade level	First year graduate student	78	27.9	27.9	27.9
	Second year graduate student	91	32.5	32.5	60.4
	Third year graduate student	111	39.6	39.6	100.0
professional direction	Public Art	21	7.5	7.5	7.5
	Painting	87	31.1	31.1	38.6
	Environmental Art	18	6.4	6.4	45.0
	Visual Communication Design	55	19.6	19.6	64.6
	Product Design	12	4.3	4.3	68.9
	Others	87	31.1	31.1	100.0
expereince	Yes	145	51.8	51.8	51.8
	No	135	48.2	48.2	100.0
undergraduate attribute	The first batch of undergraduate	104	37.1	37.1	37.1
	The second batch of	130	46.4	46.4	83.6
	The third batch of undergraduate	46	16.4	16.4	100.0
present attribute	Comprehensive university	130	46.4	46.4	46.4
	College of art specialties	150	53.6	53.6	100.0
	Total	280	100.0	100.0	

It shows that the total number of respondents is 280 students. The results of this study indicated that (1) the majority of art graduate students were women, (2) more than two thirds of the students were under the age of 25, less than one third of students aged 25 and under, (3) the three groups in grade level were relatively average, (4) The number of students who answered the questionnaire was uneven, not only because of the variety of majors, but also because of the difference in the number of major enrollment, (5) both work experience answers were relatively average, (6) the graduate students have a high level of student resources, and (7) The results are relatively average, which proves that the school has a high level of students.

Table 2 Means, standard deviation percent of coefficient of variation, skewness, kurtosis, and z-test.

Variables	$\bar{x}$	s.d.	%CV	skew	c.r.	kurtosis	c.r.
DD1	4.050	0.957	23.619	-0.860	-5.890	0.380	1.290
DD59	4.200	0.836	19.895	-0.940	-6.440	0.940	3.190
DD58	4.164	0.839	20.150	-0.860	-5.900	0.750	2.570
DD57	4.125	0.873	21.163	-0.790	-5.430	0.390	1.320
DD53	4.186	0.881	21.038	-1.000	-6.840	0.940	3.200
DD51	4.171	0.875	20.984	-0.950	-6.490	0.860	2.930
DD50	4.196	0.847	20.186	-0.990	-6.740	0.990	3.390
DD40	4.130	0.928	22.470	-0.970	-6.600	0.600	2.050
DD38	4.240	0.861	20.307	-1.020	-6.960	0.850	2.890
DD36	4.170	0.898	21.535	-0.900	-6.150	0.540	1.850
DD20	4.140	0.914	22.077	-0.920	-6.290	0.570	1.930
DD18	4.130	0.912	22.082	-0.830	-5.680	0.210	0.710
DD15	4.150	0.907	21.855	-1.080	-7.370	1.160	3.950
DD13	4.160	0.926	22.260	-0.990	-6.800	0.760	2.610
DD10	4.140	0.909	21.957	-0.970	-6.660	0.740	2.520
Mardia's coefficient						246.490	91.320

Table 3 Chi-square test, degrees of freedom, relative chi-square, Comparative fit index (CFI), Standardized Root Mean Square (SRMR), Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA).

Measure	**Estimate**	**Threshold**	**Interpretation**
CMIN	205.357	--	--
DF	78.000	--	--
CMIN/DF	2.633	Between 1 and 3	Excellent
CFI	0.980	>0.95	Excellent
SRMR	0.020	<0.08	Excellent
RMSEA	0.080	<0.08	Acceptable

Table 4 Factor loadings in unstandardized and standardized for each factor and the z-test for statistically significant.

Factor loadings	Estimate	beta	S.E.	C.R.	P	R^2
DD1 <--- GTS	1.050	0.860	0.050	19.560	***	0.740
DD10 <--- GTS	1.000	0.860				0.740
DD13 <--- GTS	1.060	0.900	0.050	21.620	***	0.810
DD15 <--- TTQ	1.000	0.900				0.810
DD18 <--- TTQ	1.010	0.900	0.040	23.530	***	0.810
DD20 <--- TTQ	0.990	0.890	0.040	22.640	***	0.792
DD36 <--- QTC	1.000	0.920				0.846
DD38 <--- QTC	0.920	0.910	0.040	26.040	***	0.828
DD40 <--- QTC	0.980	0.900	0.040	25.320	***	0.810
DD50 <--- STS	1.000	0.890				0.792
DD51 <--- STS	1.040	0.900	0.050	23.120	***	0.810
DD53 <--- STS	1.040	0.890	0.050	22.750	***	0.792
DD57 <--- GTQ	1.000	0.880				0.774
DD58 <--- GTQ	0.970	0.900	0.040	22.120	***	0.810
DD59 <--- GTQ	0.950	0.880	0.040	21.240	***	0.774

Table 5 Factor loadings in standardized, square of factor loadings, measurement error, composite reliability (CR) and average variance extracted (AVE).

Factors	loadings	Square-loadings	measurement error	CR	AVE
GTS(DD1)	0.860	0.740	0.260		
GTS(DD10)	0.860	0.740	0.260		
GTS(DD13)	0.900	0.810	0.190		
	2.620	2.289	0.711	0.906	0.763
TTQ(DD15)	0.900	0.810	0.190		
TTQ(DD18)	0.900	0.810	0.190		
TTQ(DD20)	0.890	0.792	0.208		
	2.690	2.412	0.588	0.925	0.804
QTC(DD36)	0.920	0.846	0.154		
QTC(DD38)	0.910	0.828	0.172		
QTC(DD40)	0.900	0.810	0.190		
	2.730	2.485	0.516	0.935	0.828
STS(DD50)	0.890	0.792	0.208		
STS(DD51)	0.900	0.810	0.190		
STS(DD53)	0.890	0.792	0.208		
	2.680	2.394	0.606	0.922	0.798
GTQ(DD57)	0.880	0.774	0.226		
GTQ(DD58)	0.900	0.810	0.190		
GTQ(DD59)	0.880	0.774	0.226		
	2.660	2.358	0.642	0.915	0.783

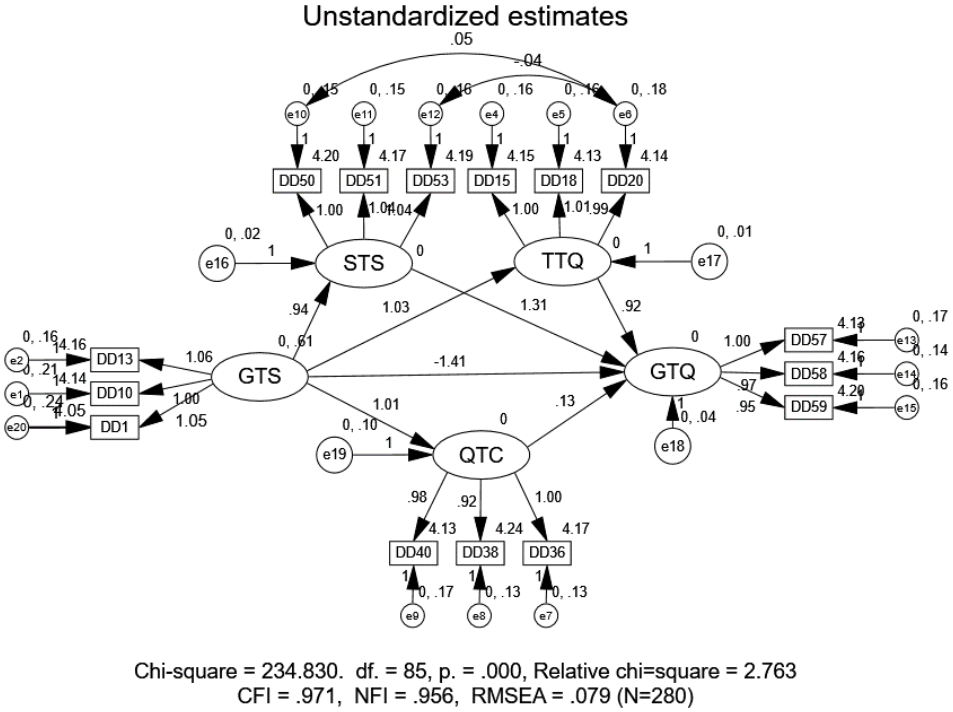

Figure 1 Structural equation model and their path coefficient in unstandardized and statistics for model evaluation.

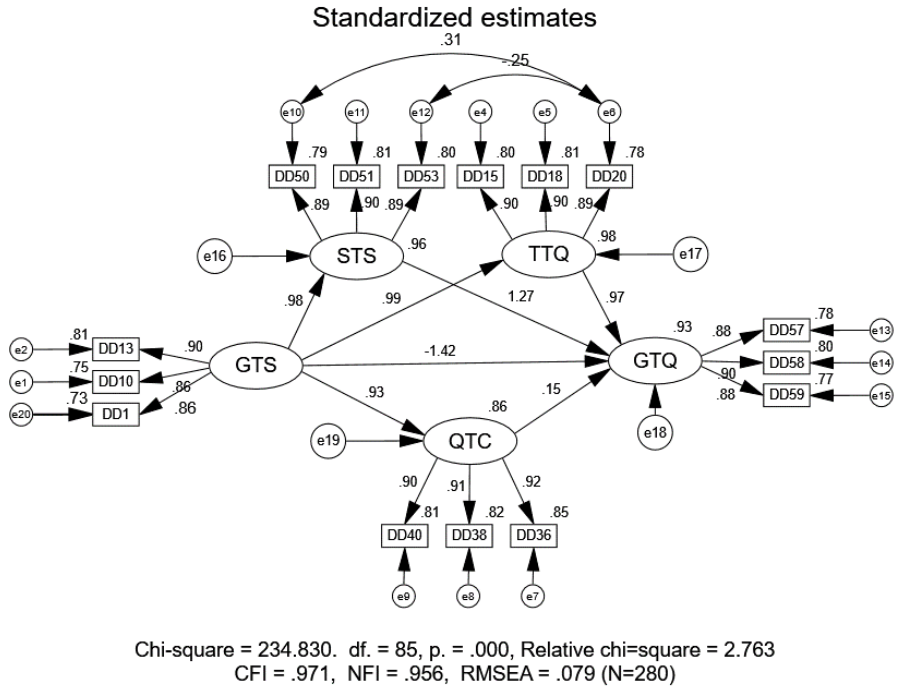

Figure 2 Structural equation model of factor

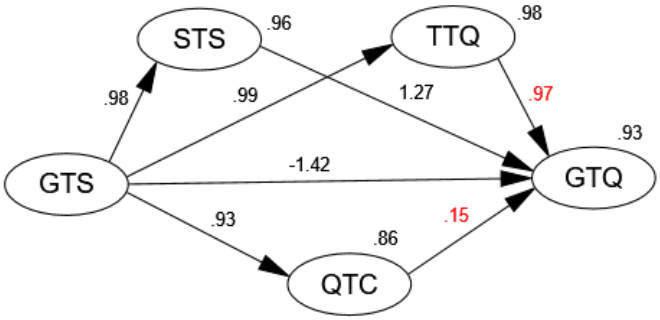

Figure 3 The path coefficient in standardized in hypotheses testing.

These finding showed that: (1) all the samples in this study have perceived high and their perception were not different, (2) the hypothetical model was right and the hypotheses within the model could be meaningful tested, (3) all 15 indicators had the conversion quality, and it was good to measure the measure factors well, and (4) the result found that all factor loadings' CR >0.7 and AVE >0.5, so it concluded that factors had good reliability and good convergent validity and the factors measurement had enough quality to be used to test hypotheses.

According to the figures 1 and 2, the χ^2 was 234.830 with 85 df. The p-value was 0.000, which was significant and showed that the model was not fit well to the empirical data. However, the model had more degrees of freedom which means the chi-square could not be used to match, so it should use other indicators instead of using chi-square in this case. Furthermore, other model fit indicators, x^2 /df was 2.763 less than 3, CFI is 0.971 more than0.90, NFI = 0.956 and RMSEA was 0.079 less than 0.8 all pointing that the model fit well. Therefore, it could be concluded that the hypothetical model fit to the empirical data so the structural equation model was right and the hypotheses within the model was meaningful tested.

Moreover, the research findings revealed that: there were five factors affecting the talent training program of art and design postgraduate students at Shenyang University in Liaoning Province which consisted of (1) the source structure of graduate students, (2) the quality of tutor team, (3) postgraduate training conditions, (4) postgraduate training system, and (5) postgraduate training quality. The relationship of factors affecting the talent training program for art and design postgraduate students were the independent variable of the graduate training system had both direct and indirect effect on the dependent variable of the postgraduate training quality, the variable of the source structure of graduate students had only direct effect on the postgraduate training quality, the quality of tutor team and postgraduate training conditions did not effect on the postgraduate training quality. Also, the relationship model fit well to empirical data.

Discussion

Discussion about major findings of objective 1

There were five factors affecting talent training program of art and design Postgraduate Students at Shneyang University which consisted of the source structure of graduate students, the quality of tutor team, the postgraduate training conditions, the graduate training system, and the postgraduate training quality.

1. The source structure of graduate students. The design and implementation of postgraduate course practice; the innovation of talent training mode; and the improvement of tutors' own ability and quality. This research finding was in accordance with the theories or research of Zhang Rui, Gao Chengcheng, Chen Xicheng, and Wu Yazhou (2021) which was found that standardize the process of professional practice training, improve the scientific research infrastructure and the construction of professional practice bases, and improve the training quality of professional degree graduates. Also, the findings were in the same direction with Guan Erqun, Shang Jianhua, She Dawei, and Hou Shaolong (2012), it was found that there is a direct and important relationship between the design and implementation of the practice link and the quality of the training of full-time master students

2. The quality of tutor team. Optimizing the professional curriculum design; constructing the international development path of talent training; and strengthening the core values education of master tutors. This research finding was in accordance with the theories or research of Liu Shijun and Liu Shan (2019) which was found that the tutor cooperation system could give full play to the strengths of the team teachers, make full use of the different academic structure, knowledge structure and professional skills of the tutor, and train the students in an all-round way. Also, from the research of Cao Xia and Hu Qiang (2021), it was found that it is urgent to strengthen the ideological and political construction of graduate tutors in colleges and universities.

3. The postgraduate training conditions. Strengthening the subject of responsibility and promote the establishment of a scientific evaluation mechanism; establishing a scientific evaluation and guidance system of graduate education; and establishing a more scientific evaluation system. This research finding was in accordance with the theories or research of Wei Ling and Zhang Tonghui (2021) which was found that while improving the quality of education, it should also pay attention to the scientific connotation of graduate education and establish a scientific evaluation and guidance system for graduate education. Also, from the research of Wang Xiaofei and Li Hongyu (2009), it was found that optimize the training program and improve the construction of the curriculum system.

4. The graduate training system. Strengthening discipline construction, improving the quality of postgraduate education, and realizing the connotative development of postgraduate education; strengthening interdisciplinary cooperation, optimizing training process, and constantly exploring adapting to the goal of adapting to the new era of graduate training; and building the "5S" construction system framework for postgraduate quality assurance with self-enhancement, external empowerment and multiple participation. This research finding was in accordance with the theories or research of Gao Tianzhi (2022) which was found that by improving the internal quality guarantee mechanism of the source of students, preparatory education, training quality, graduate alumni development and so on, it could solve various problems in the process of international graduate training. Also, from the research of Wang Houneng, Wang Houneng, and Li Zicheng (2022), it was found that at the school level, relevant management system and evaluation system should also be formulated to

ensure the normal and effective operation of the curriculum system, with the ultimate goal of effectively achieving the training program.

5. The postgraduate training quality. The construction of an internal guarantee system for the quality of postgraduate training in colleges and universities, the construction of an evaluation system for the effectiveness of industry colleges and universities in establishing moral education; and the construction of a double-driven postgraduate innovation training system of "science and technology integration + industry-education integration". This research finding was in accordance with the theories or research of Wang Guilin, Pei Qingqing and Chen Xi (2021) which was found that take the initiative to participate in and cooperate with the whole staff in the whole process and in all aspects to improve the external and internal quality assurance system, deepen the cooperation between production and education, so as to improve the education quality of the joint training base. Also, the findings were in the same direction with Li Hongyang, Chen Lina, Yang Yuqian, Wu Xiaojian, Zhang Ming, and Zhang Baojun (2022), it was found that by optimizing the management mode of the internal quality assurance system process, the supervision group, the tutor team and the student grass-roots organization are set up to explore the construction of the internal quality assurance system which could realize the participation of multiple subjects such as administrative departments, tutors and graduate students.

Discussion about major findings of objective 2

Hypothesis H2: The source structure of graduate students has positive direct effect on the postgraduate training quality, the estimated path coefficient was 1.310, and had statistically significant ($p<0.001$), which showed that the GTS had positive direct effect on GTQ. This research finding was in accordance with the theories or research of Shang Rui (2021) which was found that how colleges and universities break through the siege and strive for high-quality students is of great significance to their high-quality development, which is closely related to the quality of graduate students and graduate training quality. Also, the findings were in the same direction with Zheng Nanshan, Zhang Qiuzhao, Wei Ke, Zhang Shubi, and Zhang Tingting (2020), it was found that the quality of students is an important prerequisite for training high-level graduate students. Moreover, from the research of Gao Xinbao, Yuan Xichao, and Wang Jinzhu (2018), it was found that only by focusing on the personalized training of graduate students, making great efforts in the enrollment structure, tutors' own ability and quality, scientific research conditions and funding investment, professional curriculum setting, dissertation quality management and other aspects, giving full play to students' autonomy and initiative, and actively creating a learning atmosphere of tempering leniency and discipline, could the training quality of graduate students in the military academy be improved. Meanwhile, from the research of Chen Haojue (2014), it was found that how to build an effective quality assurance system for postgraduate students has become the top priority in the recruitment of postgraduate students in universities.

Hypothesis H5: The graduate training system has positive direct effect on the source structure of graduate students, the estimated path coefficient was 0.94 and had statistically significant ($p=0.000$), which showed that the GTS had positive direct effect on GTQ. This research finding was in accordance with the theories or research of Li Hongyang, Chen Lina, Yang Yuqian, Wu Xiaojian, Zhang Ming, and Zhang Baojun (2022) which was found that the internal quality assurance system, as the core driving force of postgraduate training, needs to be constantly explored and optimized. Also, the findings were in the same direction with Gao Tianzhi (2022), it was found that under the background of the national demand for innovative

talents, it is very important to construct a scientific and effective evaluation index system for graduate students' innovation ability to train innovative talents. Moreover, from the research of Li Bohua and Luo Wen (2022), it was found that it is necessary for local universities to establish and improve the internal guarantee system of postgraduate training quality.

Hypothesis H6: The graduate training system has positive direct effect on the postgraduate training conditions, the estimated path coefficient was 1.010 and had statistically significant (p=0.000), which showed that the GTS had positive direct effect on GTQ. This research finding was in accordance with the theories or research of Zuo Congliang (2021) which was found that there are many factors affecting the quality of postgraduate training, so it is necessary to promote the reform of postgraduate training mechanism, and build a "trinity" comprehensive quality assurance system with training units as the main body, the government as the leading role and diverse social participation. Also, the findings were in the same direction with Sun Yuwei, Liu Chao, Gong Linan, Qi Jinglin, and Du Baoguo (2021), it was found that it should strengthen the construction of curriculum teaching, scientific research, professional practice, tutor's guidance, dissertation, training institution management and service, so as to improve the training conditions of postgraduates in multiple dimensions. Meanwhile, from the research of Zhang Chuanjian and Yao Yun (2021), it was found that the interaction between the scale, quality and length of graduate education. Moreover, from the research of Zhang Liang (2020), it was found that the establishment of a more scientific evaluation system, strictly strengthen the quality management, to guide the characteristics of graduate training to high quality development direction.

Hypothesis H7: The graduate training system has positive direct effect on the quality of tutor team, the estimated path coefficient was 1.030 and had statistically significant (p=0.000), which showed that the GTS had positive direct effect on GTQ. This research finding was in accordance with the theories or research of Zhang Weijun (2015) which was found that tutors are the core strength of graduate education and training. The quality of graduate supervisor team construction has a direct influence on the quality of graduate training and a tremendous influence on talent construction and social development in our country. Also, from the research of Wei Lin and Zhang Tonghui (2021), it was found that to strengthen the construction of the postgraduate tutor team and improve the level of the tutor team is the key process of postgraduate training.

Hypothesis H1: The GTS has no positive direct effect GTQ, the estimated path coefficient was -0.1410 and had statistically significant (p=0.020), which showed that the GTS had negative direct effect on GTQ.

Hypothesis H3: The TTQ has no positive direct effect GTQ, the estimated path coefficient was 0.920 and had statistically significant (p=0.090), which showed that the GTS had no effect on GTQ.

Hypothesis H4: The QTC has no positive direct effect GTQ, the estimated path coefficient was 0.130 and had statistically significant (p=0.150), which showed that the QTC had no effect on GTQ.

Discussion about major findings of objective 3

According to the figures 1 and 2, the χ^2 was 234.830 with 85 df. The p-value was 0.000, which was significant and showed that the model was not fit to the empirical data. However, the model had more degrees of freedom which means the chi-square could not be used to match, so it should use other indicators instead of using chi-square in this case. Furthermore, other model fit indicators, x^2 /df was 2.763 less than 3, CFI was 0.971 more than

0.90, NFI = 0.956 and RMSEA was 0.079 less than 0.8 all pointing that the model fit well (Hair,et al., 2014). Therefore, it could be concluded that our hypothetical model fit to the empirical data so the structural equation model was right and the hypotheses within the model could be meaningful tested.

Recommendation

Recommendation for plicices formulation

1. Actively promote the reform of enrollment and improve the quality of students.

First, establish a long-term mechanism of enrollment publicity. Organize experts and professors to give popular science lectures to the majority of students, and establish a relatively stable recruitment publicity team. At the same time, in the era of new media, colleges and universities should consider the use of new media means for publicity, with convenient publicity channels to enhance the school brand value. In terms of enrollment, they should expand the publicity channels, take advantage of external publicity media, increase the power of authoritative publicity, and expand the influence of the school.

Second, combine professional quality with comprehensive quality assessment. Especially in the stage of the second examination, attention is paid to students' innovation ability, scientific research ability and future development potential.

Third, in order to ensure the quality of students, the college and university must adhere to the principle of scientific selection, actively explore and follow the principle of high-level talent selection, adopt diversified investigation methods, adhere to the people-oriented, improve the management level, quantitative assessment results and other reform measures, attract more excellent candidates to apply for the school, improve the quality of students.

2. Improve the supervision mechanism of dissertation evaluation and constantly improve the quality of dissertation.

First, expand the scope of dissertation evaluation. If possible, experts from foreign countries should be invited to review the paper. To expand the subject fields for examination, and strengthen teachers of related disciplines and marginal disciplines to evaluate dissertations.

Second, improve the paper evaluation and defense system. Strict examination, supervision and management of dissertation application and dissertation defense procedures should be conducted, and serious treatment should be given to some tutors who lack responsibility and ineffective guidance.

Third, at the same time in the proposal, the middle and graduation defense each link to strengthen management.

3. Innovate the mentor guidance mode, optimize the allocation of mentor resources, and improve the quality of the mentor team.

Frist, establish a reasonable tutor team and division of labor. The tutor team should be an echelon that can be assembled in a number of ways. The team members should be composed of experienced and knowledgeable old professors and new teachers who are quick in thinking and good at accepting new things.

Second, provide a good team research exchange platform. After the establishment of the tutor team, the tutor team members and postgraduate students should actively organize regular or irregular discussions on scientific research achievements and problems.

Third, establish a reasonable team management system. A good postgraduate tutor team could promote the development of the academic core competitiveness of the team

members and promote the academic exchange between the teams, and a good team management system is the key to the harmonious and sound development of the team. An effective incentive mechanism for scientific research is an important guarantee to improve the output of scientific research and the quality of team training.

Recommendation of practical applicaion

1. Ensure the quality of graduate students and improve the quality of graduate education.

(1) Optimize the allocation of higher education resources around the supply and demand of postgraduate education. First, strengthen the supervision of postgraduate enrollment and improve the quality of graduate students. Second, to meet society's demand for high-level talents. Third, the government needs to shift its focus and give universities more autonomy to recruit students.

(2) Expand the source of high-quality students and adjust the expansion of graduate enrollment. First, the college and university should continue to dig deep into the undergraduate resources of their own and instill the concept of postgraduate education in undergraduate education, so that they could have access to postgraduate education resources in advance and constantly improve their theoretical knowledge and scientific research level, so as to meet the needs of postgraduate education. Second, improve the screening level of the second examination. Thirdly, the proportion relationship between enrollment expansion and potential source of students is detailed.

(3) Strengthen organizational management, improve the enrollment plan allocation mechanism. Colleges and universities might set up special organizations to conduct systematic research on the annual industry development report, employment information report, postgraduate enrollment and other information. At the same time, a competitive quota allocation method could be appropriately adopted to eliminate the results of performance evaluation of each discipline.

2. Postgraduate training should fully reflect the scientific, forward-looking, attach importance to the cultivation of innovative talents.

(1) Postgraduate training should strengthen the process supervision and management. The postgraduate training system is an orderly system composed of training objectives, training methods, curriculum system, training process, management system, quality evaluation and other factors, which are related and mutually restricted. The four closely related elements of training objectives, training methods, process supervision and management, quality evaluation together constitute the graduate training mode, especially the supervision and management of the training process should be emphasized.

(2) Diversified training mode.

First, the combination of production, education and research.

Second, the joint training. It should make full use of the strong faculty of key universities or research institutes and improve the mature postgraduate training mechanism, realize the complementary advantages and disadvantages of local key universities, research institutes and local universities, and drive the development of postgraduate education in local universities.

Third, multiple complementarities. The multi-complementary talent training model is a complementary model that integrates the traditional "apprentice graduate training model, professional graduate training model, writing graduate training model and teaching graduate training model.

(3) Systematized graduate training model.

The systematic graduate training mode is more flexible and achieves the unity of diversity. Colleges and universities should be based on the actual situation of disciplines and majors, regulate the postgraduate training mode system in advance, organically combine disciplines and majors with training mode, and realize the interaction of complementary modes of majors.

3. Establish a more scientific evaluation system, strictly strengthen the quality management, and guide the characteristics of graduate education to the direction of high quality development.

(1) Build a "Trinity" comprehensive quality assurance system with training units as the main body, the government as the leading role, and pluralistic participation of society.

First, improve the discipline construction system, optimize the system framework. For example, subject evaluation, degree evaluation and degree authorization application will also be the focus of future work.

Second, enhance the concept of the discipline and promote the ecological development of the discipline. With the enrollment of graduate students increasing year by year, the education direction of art colleges and universities has also changed from teaching-to-teaching research or research-based, which requires highlighting the role of discipline construction in college talent training objectives.

(2) Reform and innovation, improve the system, promote the development of connotation.

First, improve the graduate training mechanism. Postgraduate education is the highest level of academic education, which has a very important influence on the training of talent innovation, the enhancement of academic height, the service of social economy, and the promotion of the modernization of national governance ability and governance system.

Second, optimize the structure of tutor team. Adhere to the tutor dynamic adjustment mechanism, system incentive, assessment incentive, the combination of example and incentive breaks the chronic disease of lifelong tenure of supervisor status and seniority title, and the quota of enrollment is inclined to tutors with great academic contribution and high scientific research output.

(3) From "strict entry and wide exit" to "strict entry and strict exit", so as to improve the quality of postgraduate training.

First, strict enrollment management, improve enrollment management methods. The best and most suitable students will be selected by adjusting the admission assessment method in the limited student pool. Colleges and universities should consider increasing the proportion of interview and examination scores in the reexamination stage, focusing on the students' usual results, ideological and political quality, learning attitude and scientific research ability.

Second, optimize the curriculum structure and improve teaching methods. The teaching method has changed from the traditional "teacher's theory" to "student's theory", adopting case, discussion and open teaching, fully exploiting students' independent learning ability and active thinking ability, and improving students' initiative and creativity.

Thirdly, establish the mechanism of diversion and elimination, strengthen the management of training process. In order to improve the training quality, it is necessary to strengthen the management of the training process, from course teaching, thesis proposal, mid-term assessment and thesis defense, to establish the elimination mechanism, give warnings or elimination to those who fail to meet the assessment requirements, improve students' sense of

crisis, stimulate students' learning motivation, change from "strict entry and wide exit" to "strict entry and strict exit", so as to improve the quality of graduate training.

4. Improve the construction of graduate training system, innovate the guidance style of the tutor team, and improve the quality of the tutor team.

(1) Tutors should devote themselves to study and inspire students with their own unique charm with rigorous academic accomplishment. First, the supervisor should be good at conveying the bright vision of the future to the postgraduates, so that the postgraduates could have firm faith, identify their own value, and make contributions to the team. Second, the tutor should understand the students' life, study, marriage and other situations, establish emotional communication, and form a harmonious teacher-student relationship of good teachers and helpful friends. Thirdly, tutors should stimulate students' innovative thinking, pay attention to their interests and hobbies, and mobilize their enthusiasm for innovation.

(2) Students should have the spirit of studiousness, assiduous study. Graduate students should devote themselves to study, constantly surpass themselves and challenge new things. Actively adapt to the tutor, often communicate with the tutor.

(3) The training unit should provide sufficient resources for the tutor team for the cultivation of graduate talents. Training units should organize regular meetings between tutors and tutors, and between tutors and students. The training unit should provide a platform for teachers and students to interact with each other, so as to create deep teacher-student relationship between supervisors and graduate students.

Recommendation for further research

1. To further verify the rationality and scientific of factors affecting the talent training program of art and design graduate students at Shenyang University in Liaoning Province.

2. To further discuss the application of the results to Shenyang University in Liaoning Province to promote the development and reform of graduate talent training program.

3. Moderate popularization of the research results to further verify the practical application effect of the research results.

References

Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98-104.

Gaertner, H. (2014). Effects of Student Feedback As a Method of Self-Evaluating the Quality of Teaching. *Studies in Educational Evaluation*, 91-99.

Gridina, Elena G. et al. (2012). An industry-specific personnel training system: devel-opment and implementation. *Education Journal*, 15-23.

Guan, Erqun et al. (2012). Mode Selection and Reflections on Practical Training Mode for Full-time Postgraduates of Education: A Case Study of Liaoning Normal University. *Journal of Liaoning Normal University(Social Science Edition)*, 71-74.

Hair,et al. (2014). *Multivariate Data Analysis (7th ed.).* Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hoyle, R. (1995). The Structural Equation Modeling Approach: Basic Concepts and Fundamental Issues. In R. E. Hoyle, *Structural Equation Modeling: Concepts, Issues, and Applications* (pp. 1-15). Thousand Oaks: Sage Publications.

Krause, K. L. (2012). A quality approach to university teaching. In L. &. Hunt, *University Teaching in Focus: A Learning-centred Approach* (pp. 235-252). London: Routledge.

Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitude. *Archives of Psychology*, 1-55.

MacCallum, R. C., & Austin, J. T. (2000). Applications of Structural Equation Modeling in Psychological Research. *Annual Review of Psychology*, 201–226.

Miroshin, Dmitriy G. et al. (2017). Corporate Personnel Training System. *Eurasian Journal of Analytical Chemistry*, 1237-1248.

Rovinelli, R. &. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 49-60.

Streiner, D. L. (2003). Starting at the beginning: An introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 99-103. Retrieved from Statistics How To Web site: https://www.statisticshowto.com/probability-and-statistics/statistics-definitions/cronbachs-alpha-spss/

The National Steering Committee for Graduate Education of Art Majors. (2020). *Notice on the Revision of Master's Degree Training Program for Master of Fine Art Graduates.* Beijing, China: The National Steering Committee for Graduate Education of Art Majors. Retrieved from http://gs.zzu.edu.cn/info/1122/10449.htm

Van de Grift, W. J. (2014). Measuring Teaching Quality in Several European Countries. *School Effectiveness and School Improvement*, 295-311.

The Impact of Intangible Assets on Firm Growth and Firm Value

Pattaraporn Pongsaporamat
Naresuan University, Thailand
E-mail: pattarapornp@nu.ac.th

****

Abstracts

This study investigates the relationship between intangible assets, firm growth, and firm value of non-financial listed firms in the Stock Exchange of Thailand. Prior research in this area mainly used the intangible assets in various forms, this study divided the intangibles assets into intangible assets obtained from business acquisition or goodwill and other intangible assets. Firm value is proxy by Tobin q, an economic measure that reflects the market value of the whole business. Firm growth is calculated from the sustainable growth model which specify from a financial statement perspective. The results are consistent with the hypothesis that the intangible assets and goodwill are positively associated with firm value. However, both intangible assets and goodwill are not significantly related with firm growth. This result implies that firms with large amount of physical capital accelerates the sustainable growth rate than firms with intangible investment. Finally, the study also finds significant relation between firm characteristics and the firm value.

Keywords: Intangible assets; Firm growth' Firm value

Introduction

Financial statement user, both inside and outside company, frequently focus on the firms' performance rather than other information (Breton & Taffler, 1995). Therefore, accurate and reliable financial information by companies is one of the most important sources for investors and analysts in evaluating a company. However, there are many criticized for the indeed ability or inability of financial reports to reflect the actual value of firm. Previous research often identified the intangible asset as one of the most issue that cause the widening gap between market value of firms and book value reported in financial statement (Canibano et.al., 2000; Skinner, 2008; Lev et.al., 2009; Penman, 2009).

With respect to the recognition, the International Accounting Standard (IAS) 38 indicated that an intangible asset appears in a firms' financial statements if it is identifiable, controlled by the firm and has future economics that can be measured reliability. As a result of this policy, few intangible assets have been reported within corporate assets. In addition, Zeghal and Maaloul (2011) stated that the difference of market and book value occurred when firms may have items that meet the criteria of an intangibles, but such items will not be contained in the financial statements for reliability reasons of their measurement. Consequently, the financial statements are become less informative as they provide reliable but not relevance information (Skinner, 2008).

Meanwhile, the intangible assets investment of the company remains expanded rapidly in various country such as United states, Japan, and Europe due to the intensified global competition, the use of information and communication technology, the emerging of new

* Received: March 19 2023; Revised: June 29 2023; Accepted: June 30 2023

business models, and the prevalence of service-oriented businesses. The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) cited that the increasing of intangible assets in such businesses have significant impact on firms' performance (OECD, 2011). Moreover, intangible assets are the most critical resources for sustainable competitive advantage. It enhances a firm's financial and market performance (Lin & Huang, 2011; Roulstone, 2011; Makrominas, 2017). Due to the important role of intangible assets, several accounting standard setters such as the International Accounting Standards Board (IASB) and Financial Accounting Standards Board (FASB) have changed the accounting treatment of the intangible assets, especially the goodwill's impairment approach, in order to provide more qualitative information to financial statements users.

Prior literatures demonstrate that intangible assets are the key components in driving the economic (Gu & Lev, 2003). Mehta and Madhani (2008) found that investment in intangible assets also enhance firms' performance. Megna and Klock (1993) and Peters and Tylor (2017) report that intangible assets affect the firm value. Moreover, Dettori (2012) noted that intangible assets develop firm level and country level productivity. Furthermore, intangible assets influence stock price (Ely & Waymire, 1999; Ritter & Wells, 2006), and economic growth. According to intangible assets literature, this research is interested in studying the relationship between intangible assets and business growth and business value of companies listed on the Stock Exchange of Thailand.

Hypotheses Development

Resource-Based Theory (RBT) was proposed by Penrose (2009) who suggested a model on the effective management of firms' resources, diversification strategy, and productive opportunities. The Resource-Based Theory (RBT) indicate that firm's resources are the main drive behind competitiveness and performance. These resources include both tangible physical assets and intangible assets that have been internalized by the firm and used effectively and efficiently to implement specific competitive and profitable strategies.

Helfat and Peteraf (2003) demonstrated that there are two underlying assumptions of the RBT related to the explanation of how firm-based resources generate sustained competitive advantage and why some organizations may continually outperform others by gaining higher competitiveness. First, the bundles of resources owned by firms are different from each other. Since firm possesses unique resources in a specific situation, it can possibly be more skilled to perform particularly activities and create competitive advantage. Second, the complexities of trading resources across firms may create persistence in differences in resources.

Resources in RBT refer to assets, business processes, capabilities, the firm's attributes, knowledge, information, etc. controlled by a company to implement strategies in order to enhance efficiency and effectiveness (Barney, 1991). Prior literatures suggested that the source of firm resources can come from both within the organization (Internal resources) and outside the organization (External resources) (Kozlenkova et.al., 2014; Lewis et al., 2010; and Li & Calantone, 1998).

Moreover, Barney (1991) divided firm's resources into three categories, namely physical capital resources, human capital resources and organizational capital resources. Physical capital resources refer to firm equipment, plant, geographical location including the physical technology utilized by a firm. Human capital resources comprise of experience, intelligence, training, judgment, relationships, and insights from employees. Finally,

organizational capital resources refer to a firm's structure, the firm's formal, and informal system such as planning, managing, and coordinating systems. Organizational resources also relate to informal relations amongst divisions within a firm and the relationships between a firm and its business environments.

According to the categorization of firm's resource, Barney (1991) organized the three types of resources in RBT into tangible and intangible assets. Tangible resources refer to all the assets, which include economic gains and visible business contributions, such as products and goods. (Lyons & Brennan, 2019) while intangible resources comprise all the assets possessed by a firm including the access to capabilities and knowledge, organizational, strategic, and social benefits (Keranen & Jalkala, 2013). However, Lev et.al. (2009) remark that while all firms own and use these three resources, there is notable difference in their ability to convert them into financial success.

While the role of tangible assets is well established in the literature and in practice, RBT emphasis the role of intangible assets as strategic resources that needs and deserves investigation (Mahoney & Pandian, 1992; Grant, 1991). Chen et.al. (2005) also suggests that a firm's resources, which are internally developed, is a significant determinant of its ability to achieve and sustain the competitive advantage. Consistent with RBT, Villalonga (2004) indicated that firm with high intangible resource intensity, have more persistence earnings streams resulting in firm value enhancement and diversity in firms' financial and market growth.

Prior research frequently demonstrates the relationship between the intangible assets and firm performance. For example, Canibano et.al. (2000) found that investment in intangible assets of the firm, especially R&D, resulting in higher performance. Similarly, Sougiannis (1994) reported that increase in R&D investments led to an increase in profit over seven years. Moreover, Lu and Beamish (2004) indicated that Japanese firms with higher investment in intangible assets reached more profitability. Mehta and Madhani (2008) revealed that an increase in firm's performance depends on various forms of intangible assets such as customer and supplier relationship, the performance of employees, and brand quality. In addition, intangible assets are a key performance indicator of a firm's profitability and future performance sustainability. Furthermore, Russel (2014) found that intangible assets, especially exploration, evaluation, and goodwill, are associated with the performance of Australian firms.

Besides the performance view, intangible assets also related with firm value. Prior literature commonly measured firm value by Tobin q or Q ratio and use proxy for intangible assets in various forms. For example, Megna and Klock (1993) used patent and R&D to proxy for intangible capital of the firms. They found that intangible capital is an important determinant of firm value. Moreover, Gleason and Klock (2003) focused on intangible capital in pharmaceutical and chemical industry. They revealed that intangible capital is a statistically significant determinant of Tobin q. Similarly, Tseng and James (2005) construct intellectual capital from four type of intangible capital including human capital, relational capital, innovation capital, and organizational capital, and found the positive relationship between intellectual capital and firm value proxy by Tobin q. Furthermore, Gamayuni (2015) study on the effect of intangible assets and firm value of public companies in Indonesia. The results indicated the positive and significant effect between intangible assets and firm value.

Another stream of research reveals the relationship between intangible investment and firm sustainable growth. Chen et.al (2005) highlight that intangible assets, particularly intellectual capital shows a high prospect of being an indicator of future financial performance

as it is an important in enhancing the firm growth. In addition, Mukherjee and Sen (2019) reported that intellectual capital is an influencing factor for corporate sustainable growth much as other factors, including physical capital, relational capital, innovation capital, and process capital. Demir and Tolga (2014) used R&D expenditure to proxy intangible assets and found that R&D investment positively affect firm growth.

As mentioned above, the prediction about the relationship between the intangible assets, firm value, and the firm growth stated in alternative form is as follow:

H1: the intangible assets are associated with firm value.
H2: The intangible assets are associated with firm growth.
H3: the goodwill is associated with firm value.
H4: The goodwill is associated with firm growth.

Sample and Data Collection

The sample of this study consists of non-financial listed Thai firms in Stock Exchange of Thailand (SET index). From the samples, incomplete or missing data firms and rehabilitation firms were removed. The data are obtained from the annual report submitted annually to the Stock Exchange of Thailand in SET Market Analysis and Reporting Tool (SETSMART) database for the year 2019. Financial firms are excluded due to the difference and more restricted regulations.

Variables

The dependent variable in this study is firm value and firm growth. Firm value is an economic measure that reflects the market value of the whole business. Prior research is commonly used Tobin q or Q ratio to proxy for the value of firm. The ratio measures the firm's market value in connection with the replacement cost of assets. Since the original Tobin q concept is quite complicated, the simple approximation of Tobin q is generated.

The simplified approaches of Tobin q are widely used in market value literature such as Linderberg and Ross (1981), Chung and Pruitt (1994), and Lewellen and Badrinath (1997). This paper calculated Tobin q based on Chung and Pruitt (1994) because the model is less complicated and the result is reliable compared to the original q (Wardhani and Hamidah, 2019). The Tobin q from Chung and Pruitt (1994) approach is as follow,

$$Tobin\ Q = \frac{MVE + PS + Debt}{BVA}$$

Where; MVE = Market value of equity,

PS = Market value of preferred stock,

Debt = Market value of debt, and

BVA = Book value of assets

Firm growth demonstrates a maximum rate that a firm grows a relying on it owns resources without using any financial tools outside the firm. The study measures firm sustainable growth model formulated by Higgins (1977) and many researchers (for example:

Xu & Wang, 2018; Arora et.al, 2018). The model specifies firm's optimal growth from a financial perspective such as firm's retention policy, cost management ability, assets utilization efficiency, and financial strategy (Lockwood & Prombutr, 2010). The model specification is as follow,

$$Growth = Profit\ margin\ x\ Assets\ turnover\ x\ Retention\ ratio\ x\ Equity\ multiplier$$

Where; Profit margin = Net income / Net sales,
Assets turnover = Sales / Average assets,
Retention ratio = Retained earnings / Net income, and
Equity multiplier = Total assets / Total equity

The independent variable is intangible assets which firm reports in statement of financial position in year 2019. The intangible assets in this study divided into intangible assets obtained from business acquisitions or goodwill and other intangible assets.

The control variables are firm characteristics consist of firm size, and firm leverage. Many empirical studies found the associated between firm value and firm size. In this paper, size measured as the natural log of the firm's total assets as of the end of the firm's fiscal year. The expected sign is positive because larger firms are expected to have higher firm value. Moreover, large firms have more resources to enhance the firm value because it has better access to sources of external information than small firm. The leverage concept is an important consideration for investors in making stock assessment. The higher the leverage will result on the greater the financial risk and lower firm value. (Siahaan, 2013). In this paper, the leverage is measured as the total liabilities to total assets ratios and the expected sign is negative.

Model Specification

This study uses the multiple regression technique to test whether intangible assets and goodwill are associated with the firm growth and firm value. The firm growth and firm value are regressed on the intangible assets and control variables for testing hypothesis 1 and 2 while the firm growth and firm value are regressed on the goodwill and control variables for testing hypothesis 3 and 4. The following models are used for hypothesis testing.

Model 1: $Q_i = \beta_0 + \beta_1 IA_i + \beta_2 SIZE_i + \beta_3 ROA_i + \beta_4 LEV_i + e_i$

Model 2: $GROW_i = \beta_0 + \beta_1 IA_i + \beta_2 SIZE_i + \beta_3 ROA_i + \beta_4 LEV_i + e_i$

Model 3: $Q_i = \beta_0 + \beta_1 GW_i + \beta_2 SIZE_i + \beta_3 ROA_i + \beta_4 LEV_i + e_i$

Model 4: $GROW_i = \beta_0 + \beta_1 GW_i + \beta_2 SIZE_i + \beta_3 ROA_i + \beta_4 LEV_i + e_i$

Where; Q_i= the market value (Tobin Q) of firm I, $GROW_i$= the growth of firm I, IA_i= the intangible assets of firm I, GW_i = the goodwill of firm I, $SIZE_i$ = the natural logarithm of firm's total assets., ROA_i= the return on total assets of firm I, and LEV_i= the total debts to total assets of firm i.

Results

The purpose of this study is to examine the association between the intangible assets and firm growth and firm value of listed companies. This study uses listed firms in The Stock Exchange of Thailand (SET) in year 2019.

In order to test the hypotheses, 126 firms in financial services and insurance sectors are eliminated because of the difference in accounting rules, financial requirements, and other regulations. Moreover, they are more heavily regulated by Bank of Thailand and Department of Insurance. 11 firms under the rehabilitation process are excluded. Then, another 13 firms are eliminated because their data are not available or incomplete data in the database, the company's annual registration statements or annual report. The final sample is 499 firms which is equivalent to 77% of all sample.

Table 1 reports the correlation matrix for the variables. This study focuses on the Pearson correlations because the Spearman-rank correlations are generally consistent with the Pearson correlations.

Table 1 Correlation

	IA	***GW***	***Q***	***GROW***	***SIZE***	***ROA***	***LEV***
IA	1	0.661**	0.131**	0.035	0.235**	-0.001	0.001
GW		1	0.106*	0.051	0.219**	-0.030	-0.033*
Q			1	0.057	0.087	0.247**	0.004
GROW				1	0.156**	0.042	-0.717**
SIZE					1	0.078	0.142**
ROA						1	-0.020
LEV							1

Note: ** represent significance at the 0.01 level.
* represent significance at the 0.05 level.

Regarding to the intangible assets (IA), the correlation coefficients indicate that the intangible assets are significantly positively related to goodwill (0.661) and firm's value proxy by the Tobin q (0.131). The relationship between IA and Tobin q is consistent with Choi et.al (2000) and Gamayuni (2015) that intangible assets are extremely important in creating corporate value. Moreover, the intangible assets are significantly positively related to firm's size (SIZE) which indicates that larger firms are likely to recognized more intangible assets. However, the intangible assets is not significantly related to the firm's growth (GROW) which calculated from accounting-based model using information in the firm's financial statements.

In addition, the correlation between goodwill (GW) and firm's value (Tobin q) positive significantly (0.106) consistent with Lin and Huang (2011) that the inclusion of goodwill within the financial statement can be implicit about firm's value for investors. On the other hand, the relationship between GW and firm growth is not significant. Regarding to control variables, GW is positively related to firm's size while negatively related to firm's leverage.

The association between Intangible assets, Firm value, and Firm Growth

The purpose of this study is to test whether there is the association between the Intangible assets, Firm value, and Firm Growth. Firms' value is proxy by Tobin Q and firm growth is calculated by the sustainable growth formulated by Higgins (1977) and widely used by many researchers (Xu & Wang, 2018; Arora et.al., 2018;). Moreover, this study also investigates the association between the intangible assets and firm characteristics, including firms' size and firms' leverage.

The regression of the intangible assets on firm value are performed and shown in Table 2. The adjusted R2 is equal 0.015 The model shows that firm value proxy by Tobin q is positively significantly related to the intangible assets (IA). This result supports hypothesis 1 that the intangible assets is positively associated with firm value. The finding is consistent with prior research (Ritter & Wells, 2006; Gamayuni, 2015; Rahko, 2014) that intangible assets or some types of specific intangible assets affect firm performance, firm value, firm productivity, stock price and economic growth. Regarding to control variables, firm's size and firm's performance have significantly positive relationship with firm value.

Table 2 Firm value, Firm growth, and Intangible assets

	Firm value *(Q)*		**Firm growth *(GROW)***	
	B	***Sig.***	***B***	***Sig.***
Intercept	0.312	0.770	0.4791	0.000**
IA	1.958	0.006**	0.376	0.365
SIZE	0.041	0.394	0.246	0.000**
ROA	4.176	0.000**	0.430	0.853
LEV	0.003	0.993	0.458	0.000**
N=499				

Note: **, and *represent significance at the 1%, and 5%, respectively.

Table 2 also demonstrates the relationship between the intangible assets and firm growth. The finding shows that the intangible assets (IA) is not significantly related with firm growth. This result implies that firms with large amount of physical capital accelerates the sustainable growth rate than firms with intangible investment (Yu & Zhang, 2018). However, there are another stream of prior research indicated the significant impact of intangible assets to firm's sustainable growth (Demir & Tolga, 2014; Mukherjee & Sen, 2019; Xu & Wang, 2018; Xu & Wang, 2019). Although, the result is inconsistent with hypothesis 2. Moreover, it finds that firm size and firm leverage are significantly related to firm growth.

The association between Goodwill, Firm value, and Firm Growth

This section provides the result of examining the association between goodwill, the sub-component of intangible assets, firm value, and firm's growth. Table 3 outlines the result of testing the effect of goodwill on firm value and firm growth.

Table 3 Firm value, Firm growth, and Goodwill

	Firm value *(Q)*		**Firm growth *(GROW)***	
	B	***Sig.***	***B***	***Sig.***
Intercept	0.228	0.831	4.817	0.000
GW	3.317	0.019*	0.908	0.269
SIZE	0.046	0.335	0.247	0.000**
ROA	4.222	0.000**	0.063	0.883
LEV	0.005	0.880	0.459	0.000**
N=499				

Note: **, and *represent significance at the 1%, and 5%, respectively.

The result indicates that goodwill has a statistically positive association with firm value proxy by Tobin q. Thus, the results support hypothesis 3 and is consistent with Gamayuni (2015) that the higher the intangible assets the higher the firm value. Moreover, Sudana (2005) suggests that while the intangible assets are not always recognized in the financial statements, the intangible assets together with the tangible assets is one unit that determines the value of the firm. With respect to control variables, ROA is positively associated with firm value.

In addition, Table 3 illustrates that there is no statistically significant association found between goodwill and firm growth proxy by the sustainable growth that derive from the model based on accounting measure in financial statement while firm size and firm leverage is positively significant related. Thus, the hypothesis 4 is reject.

Conclusions

This study explores the association between the intangible assets and firm growth and firm value of listed firms in SET index. The intangible assets in this study divided into intangible assets obtained from business acquisitions or goodwill and other intangible assets. Firm value is proxy by Tobin q, an economic measure that reflects the market value of the whole business. The firm growth in this study employed the sustainable growth model formulated by Higgins (1977) and many researchers. The data are obtained from the annual report submitted annually to the Stock Exchange of Thailand in SET Market Analysis and Reporting Tool (SETSMART) database for the year 2019.

The empirical results supports hypothesis 1 that the intangible assets is positively associated with firm value. The finding is consistent with prior research (Chin et.al, 2006; Ritter & Wells, 2006; Gamayuni, 2015; Rahko, 2014) that intangible assets or some types of specific intangible assets affect firm performance, firm value, firm productivity, stock price and economic growth. On the other hand, the intangible assets (IA) is not significantly related with firm growth. The result is inconsistent with hypothesis 2 and prior research which indicated the significant impact of intangible assets to firm's sustainable growth. The results implies that

firms with large amount of physical capital accelerates the sustainable growth rate than firms with intangible investment (Yu & Zhang, 2018).

The results also reveal the association between goodwill, the sub-component of intangible assets, firm value, and firm's growth of listed firms in SET index. The result support hypothesis 3 which indicates that goodwill has a statistically positive association with firm value proxy by Tobin q. However, hypothesis 4 is reject because there is no statistically significant association found between goodwill and firm growth proxy by the sustainable growth that derive from the model based on accounting measure in financial statement.

The result of this study contributes to various parties such as academics, investors, financial practitioners, standard setters, and regulators. Moreover, the findings are fulfill to the literature in the following ways. First, this study provides an information of the intangible assets of Thai Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand. Second, this study provides a better understanding of the relationship between intangible assets, firm growth, and firm value. Finally, this study provides a better understanding of the relationship between firm characteristics and firm growth, and firm value of Thai Listed Firms.

Reference

Arora, L., Kumar, S., & Verma, P. (2018). The Anatomy of Sustainable Growth Rate of Indian Manufacturing Firms. *Global Business Review*, *19*(4), 1050–1071.

Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120.

Breton, G., & Taffler, R. J. (1995). Creative Accounting and Investment Analyst Response. *Accounting and Business Research*,25(98), 81-92.

Canibano, L., Garcia, A. M., & Sanchez, P. (2000). Accounting for intangibles: a literature review. *Journal of Accounting Literature*, 19(1), 102–130.

Chen, M. C., Cheng, S. J., & Hwang, Y. (2005). An empirical investigation of the relationship between intellectual capital and firms' market value and financial performance. *Journal of Intellectual Capital*, 6(2), 159-176.

Chung, K. H., & Pruitt, S. W. (1994). A simple approximation of Tobin's q. *Financial Management*, 23(3), 70-74.

Demir, K.A., & Tolga, I. B. (2014). A sustainable growth rate metric based on R&D experience for government R&D organizations. *Journal of Global Strategic Management*, 8(2), 26-36.

Dettori, B., Marrocu, E., & Paci, R. (2012). Total factor productivity, intangible assets, and spatial dependence in the European regions. *Regional Studies*, 46(10), 1401-1416.

Ely, K. & Waymire, G. (1999). Accounting standard-setting organizations and earnings relevance: Longitudinal evidence from NYSE common stocks. *Journal of Accounting Research*, 37, 293-317.

Gamayuni, R. R. (2015). The effect of intangible asset, financial performance and financial policies on the firm value. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 4 (1), 202-212.

Gleason, K.I., & Klock, M. (2003). *Intangible capital in the pharmaceutical & chemical industry*. (Working Paper), University of New Orleans. Retrieved from https://scholarworks.uno.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=econ_wp.

Grant, R. M. (1991). The resource-based theory of competitive advantage. *California Management Review*, 33, 114-135.

Gu, F., & Lev, B. (2003). *Intangible assets measurement, drivers, usefulness*. Working paper, School of Management Accounting, Boston University USA.

Helfat, C. E., & Peteraf, M. A. (2003). The dynamic resource-based view capability lifecycles. *Strategic Management Journal*, 24(10), 997-1010.

Higgins, R. C. (1977). How Much Growth Can a Firm Afford? *Financial Management*, 6(3), 7-16.

Keranen, J., & Jalkala, A. (2013). Towards a framework of customer value assessment in B2B markets: An exploratory study. *Industrial Marketing Management*, 42(8), 1307-1317.

Kozlenkova, I., Stephen, S., & Robert, P. (2014). Resource-based theory in marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 42, 1-21.

Lev, B., Radhakrishnan, S., & Zhang, W. (2009). Organizational capital. *Abacus*, 45(3), 275-298.

Lewellen, W. & Badrinath, G. (1997). On the measurement of Tobin's q. *Journal of Financial Economics*, 44, 77-122.

Lewis, M., Jones, A. B., Slack, N., & Howard, M. (2010). Competing through operations and supply: The role of classic and extended resource-based advantage. *International Journal of Operations and Production Management*, 30(10), 1032-1058.

Li, T., & Calantone, R. J. (1998). The impact of market knowledge competence on new product advantage: Conceptualization and empirical examination. *Journal of Marketing*, 62(4), 13-29.

Lin, C.S., & Huang, C. P. (2011). Measuring competitive advantage with an asset-light valuation performance? *Journal of Accounting Research*, 47(1), 147-178.

Lindenberg, E. B., & Ross, S. (1981). Tobin's q ratio and industrial organization. *The Journal of Business*, 54(1), 1-32.

Lockwood, L., & Prombutr, W. (2010). Sustainable growth and stock returns. *The Journal of Financial Research*, 33(4), 519-538.

Lu, J. W., & Beamish, P. W. (2004). International diversification and firm performance: the S-curve hypothesis. *Academy of Management Journal*, 47(4), 598-609.

Lyons, P. & Brennan, L. (2019). Assessing value from business-to-business services relationships: Temporality, tangibility, temperament, and trade-offs. *Journal of Service Research*, 221, 27-43.

Mahoney, J. T., & Pandian, R. (1992. The resource-based view within the conversation of strategic management. *Strategic Management Journal*, 13(5), 363-380.

Makrominas, M. (2017). Recognized intangibles and the present value of growth options. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 48(2), 311-329.

Megna, P., & Klock, M. (1993). The impact of intangible capital on Tobin's q in the semiconductor industry. *The American Economic Review*, 83(2), 265-269.

Mehta, A.D., & Madhani, P. M. (2008). Intangible assets-An introduction. *The Accounting World*, 9, 11-19.

Mukherjee, T., & Sen, S. S. (2019). Intellectual capital and corporate sustainable growth: The Indian evidence. *Journal of Business, Economics and Environmental Studies*, 9(2), 5-15.

OECD (2011). *New sources of growth: intangible assets*. Retrieved from http://www.oecd.org/sti/inno/46349020.pdf.

Penman, S. H. (2009). Accounting for intangible assets: there is also an income statement. *Abacus*, 45(3), 358-371.

Penrose, E. (2009). *The Theory of the Growth of the Firm*. 4th edition, Oxford University Press, Oxford.

Peters, R., & Taylor, L. A. (2017). Intangible capital and the investment-q relation. *Journal of Financial Economics*, 123(2), 251-272.

Rahko, J. (2014). Market value of R&D, patents, and organizational capital: Finnish evidence. *Economics of Innovation and New Technology*, 23(4), 353-377.

Ritter, A., & Wells, P. (2006). Identifiable intangible asset disclosures, stock prices and future earnings. *Accounting and Finance*, 46(5), 843-863.

Roulstone, D. T. (2011). Discussion of intangible investment and the importance of firm-specific factors in the determination of earnings. *Review of Accounting Studies*, 16(3), 574-586.

Russell, M. (2014). *Capitalization of intangible assets and firm performance*. University of Queensland. Retrieved from http://rsabis.anu.edu.au/media/209957/Capitalisation-of-Intangible-Assets-and-Firm-Performance-ANU.pdf

Siahaan, F. O. P. (2013). The effect of good corporate governance mechanism, leverage, and firm size on firm value. *Journal of Business Review (GBR)*, 2(4), 137-142.

Skinner, D. (2008). Accounting for intangibles: a critical review of policy recommendations. *Accounting and Business Research*, 38(3), 191–204.

Sougiannis, T (1994). The accounting-based valuation of corporate R&D. *Accounting Review*, 69(1), 44-68.

Tseng, C.Y., & James G, Y. J. (2005). Intellectual capital and corporate value in an emerging economy: Empirical study of Taiwanese manufacturers. *R&D Management*, 35(2), 187-201.

Villalonga, B (2004). Intangible resources, Tobin's Q, and sustainability of performance differences. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 54(2), 205-230.

Wardhani, P. C., & Hamidah (2019). The signaling of sustainability reporting award in Indonesia and its effects on financial performance and firm value. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 9(8), 14-32.

Xu, J., & Wang, B. (2018). Intellectual capital, financial performance and companies' sustainable growth: Evidence from the Korean manufacturing industry. *Sustainability*, 10, 1.

Xu, J., & Wang, B. (2019). Intellectual capital performance of the textile industry in emerging markets: A comparison with China and South Korea. *Sustainability*, 11, 2354.

Yu, F., & Zhang, L. (2018). *Does intellectual capital really create value?* Proceedings of the IEEE 4th International Conference on Wireless Communications, Networking and Mobile Computing, Sydney, Australia, 1-4.

Zeghal, D., & Maaloul, A. (2011). The accounting treatment of intangibles - A critical review of the literature. *Accounting Forum*, 35(4), 262-274.

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

Development of a Non-Formal Education Program to Enhancement of Attitudes in Learning English of Undergraduate Students Based on Transformative Learning Concepts

อิทธิวดี อึ้งรัศมี,
ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย และ ภัทรา วยาจุต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ittivadee Eungrasamee,
Choosak Ueangchokchai and Pattra Vayachuta
Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ittivadee@outlook.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 2. ศึกษาปัจจัย ข้อจำกัด และแนวทางการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการดำเนินงานตามโมเดลการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหา การกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การทดลองใช้แผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 334 คน ในขั้นการศึกษาสภาพปัญหา ด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และทดลองใช้โปรแกรมกับกลุ่มเป้าหมายอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 37 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของเจตคติด้านความรู้สึกและการแสดงออกมีผลการประเมินในระดับปานกลาง และด้านความเชื่ออยู่ในระดับมาก เนื้อหาที่เหมาะสมกับการกำหนดไปใช้ในการเรียนรู้ควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน รูปแบบการเรียนรู้ที่นำไปใช้คือแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งประยุกต์ไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 10 แผน และผลการเรียนรู้ยืนยันว่าโปรแกรมดังกล่าวสามารถเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

* วันที่รับบทความ : 7 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 20 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 21 มีนาคม 2566
Received: March 7 2023; Revised: March 20 2023; Accepted: March 21 2023

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ; เจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ; แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

Abstracts

The objectives of this research were: 1. To develop a non-formal education program to enhance attitudes toward learning English for undergraduate students with the concept of Transformative Learning. 2. To study the factors, limitations, and guidelines for the use of a non-formal education program. In this research, we used five steps based on Boyle's (1981) institutional program development model: the study of problem conditions; Defining learning content, designing learning, learning plan trials, and learning assessments. Data were collected with a participant sample of 334 first-year students from the Panyapiwat Institute of Management. with quality-checked questionnaires and trial using the program with a target group of volunteers who are first-year students of the Panyapiwat Institute of Management for 37 people. The results showed that the components of feeling and behavior were assessed at moderate levels. And belief in the high- level. Suitable content for use in learning should be relevant to everyday life. The learning model used is a transformational learning concept that has been applied to a total of 10 lesson plans. And the learning results confirmed that the program was able to enhance the attitude toward learning English after the completion of the experiment.

Keywords: Program Development in Non-Formal Education, Attitudes in Learning English, Transformative Learning Concepts

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นนโยบายหนึ่งทางการศึกษาในการวางรากฐานการพัฒนาทักษะความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งวิชาการ วิชาชีพ และทักษะการสื่อสารในระดับที่ใช้งานได้ (Working Knowledge) (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) แต่ถึงกระนั้นกลับพบว่าในปัจจุบันคนไทยมีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษลดลง เห็นได้จากผลสำรวจดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษ English Proficiency Index หรือ EF PI (EF Education First, 2565) ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การเป็นกลุ่มแรงงานที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศไทยและตลาดแรงงาน

ด้านปัญหาของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนจากครอบครัว และจากตัวผู้เรียนเอง อ้างอิงจากงานวิจัยของ สิริดนย์ แจ้งโห้ และคณะ (2564 : 42-56) ซึ่งพบว่าปัจจัยปัญหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีอยู่ 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านเจตคติของผู้เรียน ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน รวมถึงงานวิจัยของ ชนัดดา ภูหงส์ทอง (2561 : 163-182) ที่พบว่ารูปแบบการเรียนรู้รวมถึงผู้สอน เป็นปัจจัย

ที่มีผลต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้แต่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืนและส่งผลระยะยาวควรเป็นการพัฒนาที่ตัวผู้เรียน ทั้งนี้มีข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าความไม่ใส่ใจในการเรียนรู้เกิดจากทั้งความรู้สึกไม่ดีต่อวิชา ผู้สอน การไม่เห็นความสำคัญของการนำไปใช้ ซึ่งสิ่งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการมีเจตคติที่ไม่ดีในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ดังเช่นงานวิจัยของ Shahrzad Eshghinejad (researchgate. net/publication, 2016, online) ที่พบว่า การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัย ได้แก่ พฤติกรรม ความรู้และอารมณ์

เจตคติมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วยความเชื่อ ความรู้สึก และการแสดงออกอันเป็นสิ่งสร้างแรงจูงใจให้บุคคลมองเห็นคุณค่าและความสำคัญต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนำไปสู่ความมุ่งมั่นเพื่อจะทำสิ่งให้สัมฤทธิ์ผล เพราะหากผู้เรียนมีเจตคติด้านลบต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบใดก็ตามก็จะส่งผลให้เกิดพบปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษามีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ และวิธีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่นักศึกษานำไปใช้มากได้แก่การดูภาพยนตร์ และการฟังเพลงภาษาอังกฤษ (ณัฏฐ์นรี ฤทธิรัตน์ และคณะ (2557 : 2839-2848) และทั้งนี้การสร้างเจตคติให้แก่ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน ปัญหาในการเรียนรู้ ความต้องการ รวมถึงความเป็นกัลยาณมิตรในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษานอกระบบ โดยโปรแกรมการศึกษานอกระบบจัดเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้น ซึ่งในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในโปรแกรมดังกล่าว การใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มาเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้ เพราะมีงานวิจัยหลายผลงานที่ยืนยันให้เชื่อได้ว่าแนวคิดดังกล่าวสามารถผลักดันไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติได้ ภายใต้องค์ประกอบของการใช้พื้นที่เพื่อการสะท้อนคิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอย่างสร้างสรรค์ เช่นงานวิจัยของศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ (2562 : 1-10) การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: การจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลในคลินิก พบว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด (ความเชื่อ) มุมมองการสะท้อนคิดที่มีต่อการเรียนรู้ (ความรู้สึก) และ การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตนเอง (การแสดงออก)

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยใช้โมเดลเชิงสถาบันของ Boyle (1981) ทดลองดำเนินการกับนักศึกษาสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งเป็นสถาบันที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการสร้างนักศึกษาเพื่อเป็นแรงงานที่มีคุณภาพสู่ตลาดการทำงาน โดยการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้าน

ภาษาอังกฤษของบุคคล เป็นการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่การมีอาชีพ ลดอัตราการว่างงาน และได้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

2. เพื่อศึกษาปัจจัย และข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกพัฒนาระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งใช้ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) ที่มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย จากประชากร ได้แก่ นักศึกษาจากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 3,000 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 334 คน จาก 6 คณะ ประกอบด้วยคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และข้อคำถามเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนที่ 1 มาระบุเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่กำหนดได้มาสร้างแผนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการเรียนรู้ดังกล่าวไปตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษานอกระบบ จำนวน 5 คน โดยพบว่าทุกแผนการเรียนรู้มีคุณภาพในการนำไปทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้แผนการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำแผนการเรียนรู้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ซึ่งใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 37 คน โดยทั้งก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยแบบสอบถามเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ใช้ในขั้นตอน ที่ 1

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ นำผลการประเมินเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมเรียนรู้ตามแผน

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัย และข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ในระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวมข้อมูลจากนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 37 คน ที่ใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร(Voluntary Selection) เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกพัฒนาระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จำแนกเป็น

1) การวิเคราะห์ผลสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณาหาค่าเฉลี่ย

2) การวิเคราะห์ผลการกำหนดเนื้อหา และการออกแบบการเรียนรู้ ด้วยการเขียนข้อสรุปจำแนกเป็นประเด็น เนื้อหาในการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้

3) การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้แผนการเรียนรู้ ด้วยการเขียนอธิบายข้อสรุปผลการดำเนินการเรียนรู้เป็นรายกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้

4) การวิเคราะห์ผลการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณาหาค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัย และข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ใช้วิธีการเขียนข้อสรุปและบรรยายรายละเอียด จำแนกเป็นประเด็นด้านปัจจัย และข้อจำกัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

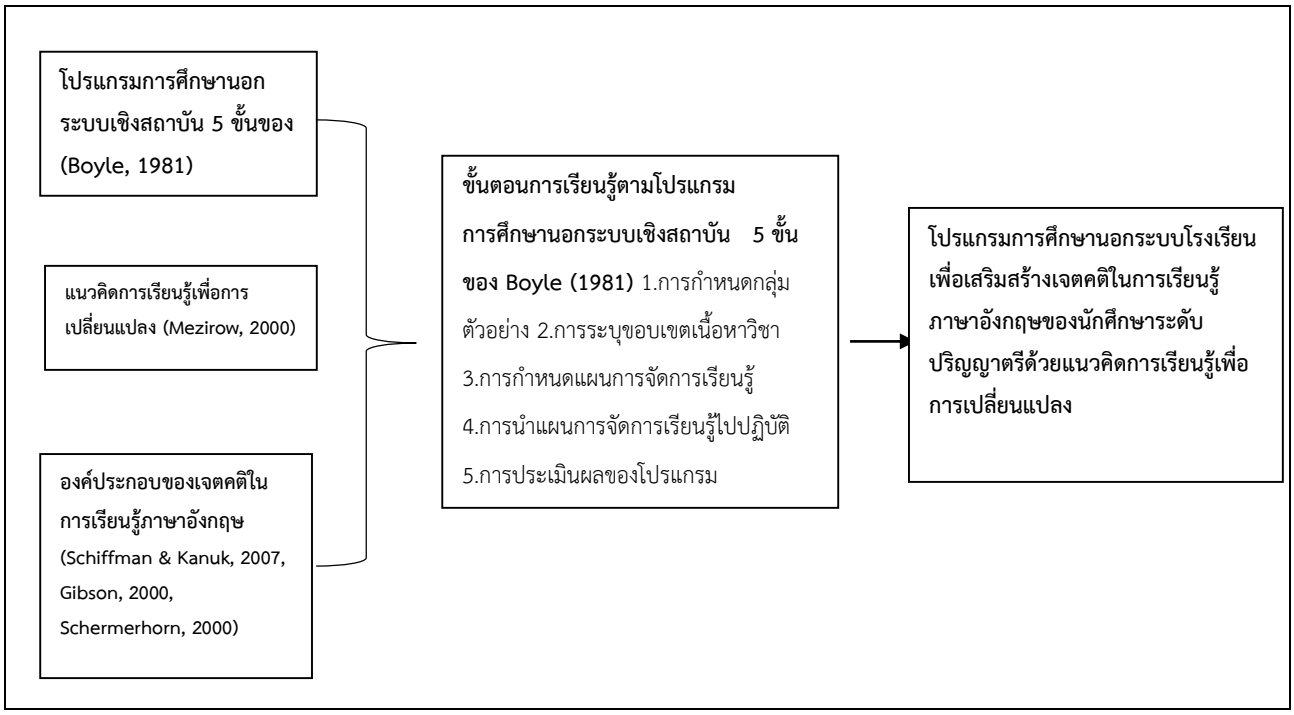

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี

องค์ประกอบเจตคติ	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
	N	P	N	P	N	P	N	P	N	P
ด้านความเชื่อ	179	53.59	125	37.43	30	8.98	0	0.00	0	0.00
ด้านความรู้สึก	53	15.87	112	33.53	124	37.13	42	12.57	3	0.90
ด้านการแสดงออก	37	11.08	67	20.06	118	35.33	90	26.95	22	6.59
ภาพรวม	47	14.07	151	45.21	114	34.13	22	6.59	0	0.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรีในภาพรวม พบว่า ในภาพรวม นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.21 แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนิสิตระดับปริญญาตรี ในองค์ประกอบด้านความเชื่อ นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.59 ระดับเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนิสิตระดับปริญญาตรี ในองค์ประกอบด้านความรู้สึก นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.13 ระดับเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนิสิตระดับปริญญาตรี ในองค์ประกอบด้านการแสดงออก นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.33

เมื่อศึกษาข้อคำถามจากการประเมินในแต่ละด้านพบว่า ด้านความเชื่อ ข้อคำถามที่มีคะแนนการประเมินน้อยที่สุด ได้แก่ การรู้ภาษาอังกฤษทำให้ฉันสามารถอ่านหนังสือหรือตำราต่างประเทศเพื่อพัฒนาความรู้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ด้านความรู้สึก ข้อคำถามที่มีคะแนนการประเมินน้อยที่สุด ได้แก่ ฉันมั่นใจที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่ว ด้านการแสดงออก ข้อคำถามที่มีคะแนนการประเมินน้อยที่สุด ได้แก่ ฉันมักพูดคุยกับเพื่อนเป็นภาษาอังกฤษ

1.2 ผลการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้

เนื้อหาที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม พบว่า ควรเป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน อาทิ การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังเพลง งานอดิเรก การพูดคุยในสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่เป็นทางการ โดยเป้าหมายของการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) เสริมสร้างความเชื่อโดยทำให้ผู้เรียนเชื่อว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญจำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติหรือการอ่านออกเขียนได้และทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีหากรู้ภาษาอังกฤษ

2) เสริมสร้างความรู้สึก โดยทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในชีวิตประจำวันและโดยเฉพาะการพูดในที่สาธารณะ

3) เสริมสร้างการแสดงออก โดยการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเป็นประจำโดยเฉพาะการฝึกฝนในสถานการณ์จริงเช่น การพูดคุยกับเจ้าของภาษา การฝึกพูดออกเสียงด้วยศัพท์และสำนวนที่ถูกต้อง การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมถึงการฝึกฝนผ่านการพูดหน้าชั้นเรียนเป็นประจำความเชื่อ ความรู้สึก และการแสดงออก

1.3 ผลการออกแบบการเรียนรู้

ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) มาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการสะท้อนคิด การวิพากษ์ การเขียนอนุทินและการทำกิจกรรมที่ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยสามารถสร้างแผนการเรียนรู้ได้ทั้งหมด 10 แผนการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการเรียนรู้ที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน
1	Hello! How are you?	เพื่อตรวจสอบความเชื่อและความรู้สึกของตนเองในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรม	- การเขียนอนุทิน
2	Speed Speech	เพื่อตรวจสอบความเชื่อและความรู้สึก ของตนเองในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในอดีต/	- การเขียนอนุทิน - การสังเกตผ่านการวิพากษ์

แผนการเรียนรู้ที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน
			ประสบการณ์วัยเด็กผ่านกิจกรรม	
3	Who am I?	เพื่อให้เกิดการใคร่ครวญจากการวิพากษ์ประสบการณ์เดิมรวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อและความรู้สึกของตนเองในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างรอบด้านด้วยใจที่ยอมรับ	ให้ผู้เรียนวาดรูปและเขียนสะท้อนความรู้สึกของตนเองต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในวัยเด็ก	- การเขียนอนุทิน - การสังเกตผ่านการวิพากษ์
4	4. Oh! I see	เพื่อให้เกิดการใคร่ครวญจากการวิพากษ์ประสบการณ์เดิมรวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อและความรู้สึกของตนเองในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างรอบด้านด้วยใจที่ยอมรับ	โดยให้ผู้เรียนระบุความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบผ่านกิจกรรมการอ่านการ์ดความรู้สึกและการวิพากษ์ผ่านประสบการณ์เดิมในวัยเด็ก	- การเขียนอนุทิน
5	Happy English	เพื่อให้เกิดการสร้างความหมายใหม่ที่มีผลต่อความเชื่อและความรู้สึกในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	โดยให้ผู้เรียนระบุความรู้สึกรวมถึงเป้าหมายและความสำเร็จจากการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	- การเขียนอนุทิน
6	My Signature	เพื่อให้เกิดการสร้างความหมายใหม่ที่มีผลต่อความเชื่อและความรู้สึกในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	โดยให้ผู้เรียนระบุเป้าหมายและความสำเร็จจากการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	- การเขียนอนุทิน

แผนการเรียนรู้ที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน
7	7. Let's enjoy the show	เพื่อวางแผนแนวทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจตามความหมายใหม่ที่สร้างขึ้น	โดยให้ผู้เรียนระบุรูปแบบวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่จะสามารถนำไปปรับใช้และแสดงออกในทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจน	- การเขียนอนุทิน
8	The show must go on	เพื่อวางแผนแนวทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจตามความหมายใหม่ที่สร้างขึ้น	โดยให้ผู้เรียนเขียน Learning Contract หรือสัญญาการเรียนรู้เพื่อวางเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของตนเอง	- การเขียนอนุทิน
9	I am a professional!	เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและความรู้สึกที่ดีสอดคล้องตามความหมายใหม่ที่สร้างขึ้น	โดยให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเองต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามรูปแบบที่ตนเองเลือกว่ารู้สึกอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง และเจตคติต่อภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพราะอะไร	- การเขียนอนุทิน
10	Last but not least	เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและความรู้สึกที่ดีสอดคล้องตามความหมายใหม่ที่สร้างขึ้น	โดยให้ผู้เรียน อธิบายความเชื่อ ความรู้สึกและการแสดงออกหลังจากการทำกิจกรรมทั้งหมดและบอกเจตคติของตนเองที่มีต่อภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพราะเหตุใด	- การเขียนอนุทิน

1.4 ผลการทดลองใช้แผนการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 1 พบว่า ผู้เรียนเห็นความสำคัญและจำเป็นของภาษาอังกฤษต่อการเรียนและการทำงาน มีความรู้สึกทางบวกต่อการเรียนรู้ รวมถึงมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ดีขึ้น

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 2 พบว่า พบว่าผู้เรียนมีความเชื่อที่เปลี่ยนไปจากวัยเด็กเนื่องจากกิจกรรมทำให้เรียนรู้ว่าภาษาอังกฤษจำเป็นต่อการใช้ชีวิตและมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีผลด้านความรู้สึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในวัยเด็ก ได้แก่ 1. บทบาทของครู 2. รูปแบบวิธีการสอน 3. บรรยากาศการเรียนรู้ และ 4. ความเชื่อมั่นหรือความรู้สึกของตนเอง

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 4 พบว่า ผู้เรียนเกิดความรู้สึกต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งด้านบวก เช่นชอบ ภูมิใจ มั่นใจ สนุกสนาน เท่ห์ ยอมรับ รู้สึกสนุก และความรู้สึกต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้านลบเช่น ยาก ไม่มั่นใจ กลัว อาย ไม่ชอบ เข้าไม่ถึง รู้สึกกลัว

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 5 พบว่า ความรู้สึกของผู้เรียนที่เคยไม่ชอบภาษาอังกฤษเปลี่ยนไป เพราะ 1.รูปแบบการเรียนการสอน 2.บรรยากาศการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมกลุ่มจะเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ 3. ผู้สอน 4. ความต้องการในการพัฒนาตนเอง 5. ความตระหนักต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 6 พบว่า ผู้เรียนมีความรู้สึกด้านบวกต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่จะส่งผลต่อเป้าหมายและความสำเร็จในอนาคต

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 7 พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจการวางแผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียนจากสื่อออนไลน์ หรือแอพพลิเคชั่นการเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง รวมถึงการสื่อสารกับเจ้าของภาษา และการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 8 พบว่า ระยะเวลาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้เรียนมีระยะเวลาที่ไม่เท่ากัน เพราะขึ้นอยู่กับพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 9 พบว่า ผู้เรียนมีการวางแผนรูปแบบการฝึกฝนการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษตามแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษที่ตนเองถนัดและชอบ

ผลการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 10 พบว่า รูปแบบกิจกรรมมีผลต่อความรู้สึกในการเรียนรู้ และเพราะบรรยากาศในการเรียนและการเข้าใจผู้เรียนของผู้สอนทำให้สามารถฟัง พูด อ่านเขียนภาษาอังกฤษได้มากขึ้น

1.5 การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับที่สูงขึ้นทุกคน โดยมีค่าคะแนน t-test เท่ากับ 4.50

2. ผลการการศึกษาปัจจัย และข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 ปัจจัยของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับบริการที่ต้องการรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย สนองตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย แต่ก็ยังคงมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

2.2 ข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน โดยผู้สอนควรเข้าใจและให้ความเป็นมิตรกับผู้เรียนเพื่อสร้างความไว้ใจในการแสดงความรู้สึกและการแสดงออก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในด้านองค์ประกอบของเจตคติด้านความเชื่อ พบว่าผู้เรียนเชื่อว่าภาษาอังกฤษสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวันและการทำงาน สามารถนำไปใช้เรียนต่อหรือไปทำงานต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง มีวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิต (สำนักวิชาการและมาตราฐานการศึกษา, 2551: ออนไลน์) เชื่อว่าการเรียนที่ไม่กดดันและมีอาจารย์คอยให้กำลังใจทำให้มีความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้มากขึ้น และเมื่อได้ฝึกฝนหลายๆครั้งทำให้เชื่อว่าตนเองก็มีความสามารถและทำได้ ทั้งนี้เชื่อว่าผู้สอนมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้เพราะหากผู้สอนเข้าใจผู้เรียนทั้งเรื่องพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ของผู้เรียนในวัยเด็ก สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่ไม่ดีต่อภาษาอังกฤษให้ดีขึ้นได้ จินดา ลาโพธ (2563 : 34-45) ด้านความรู้สึก พบว่าความรู้สึกเป็นไปในทางบวก เช่นรู้สึกชอบภาษาอังกฤษมากขึ้น มั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น รู้สึกสนุกทุกครั้งที่ได้เรียน ดีใจที่ได้รับคำชมและได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆในห้อง รู้สึกภูมิใจที่ทำได้ในกิจกรรมต่างๆ ดารุณี ถาวรวัฒนะ และคณะ (2559 : 2256-2266) ด้านการแสดงออก พบว่ารูปแบบกิจกรรมมีผลต่อความรู้สึกในการเรียนรู้ และเพราะบรรยากาศในการเรียนและการเข้าใจผู้เรียนของผู้สอนทำให้สามารถฟัง พูด อ่านเขียนภาษาอังกฤษได้มากขึ้น โดยเป็นการเรียนจากการค้นคว้าของผู้เรียน โดยมีผู้สอนช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถ

ประเมินและพัฒนาความ สามารถของตนเองได้ รวมถึงการแสดงออกในการเรียนรู้ยังเป็นลักษณะของบุคลิกภาพของผู้เรียนด้วย (ชุดา จิตพิทักษ์, 2525: อ้างถึงใน อนงค์ จำปาจร, 2561: 49) โดยในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้นตรงกับแนวคิดและทฤษฎีเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเจตคติของเกรชและ ครัชฟีลด์ (Kretch and Crultahfield, 1948: อ้างถึงใน จอมขวัญ รัตนกิจ : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ผลรวมของกระบวนการที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจ อารมณ์ การยอมรับ และการรู้การคิด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะเป็นผลมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นผลของการศึกษาวิจัยจึงบรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวว่า เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งด้านความเชื่อที่ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษ ด้านความรู้สึกคือมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้ รวมถึงด้านการแสดงออกโดยมุ่งเน้นให้นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติการทางภาษาจากกิจกรรมทางภาษานอกห้องเรียนผ่านรูป แบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้มีความ สามารถในการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาต่อและการนำไปใช้ในชีวิตการทำงานและสามารถนำไปใช้กับการเรียนภาษาอื่นๆได้อีกด้วย

2. การกำหนดเนื้อหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเสริมสร้างเจตคติ ผลการวิจัยพบว่าควรเป็นเนื้อหาการเรียนรู้เรื่องการพูดภาษาอังกฤษโดยการเปิดโอกาสและสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่ สุมิตรา อังควัฒนกุล (2540 : อ้างถึงใน ชไมพร อร่ามวิทย์ และคณะ, 2560 : 1313) ได้กล่าวว่าถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนภาษาอังกฤษมานานแค่ไหนหากไม่มีบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกทางทักษะการพูดแล้วนั้น ผู้เรียนก็ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นสาเหตุอื่นๆได้แก่ ปัญหารูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่น่าสนใจ และไม่สัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน ตามที่ Kukulsla- Hulme & Shield (2008) (อ้างถึงใน ชไมพร อร่ามวิทย์ และคณะ, 2560 : 1313) ได้กล่าวว่า ควรมีการบูรณาการระหว่างการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนในยุคปัจจุบัน ดังที่ ปัญวลี เสริมทรัพย์ (2560 : 32-43) ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีสามารถพัฒนาและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษาได้ดังนั้นการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน

3. เหตุผลที่ผู้วิจัยนำแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากจากผลการประเมินเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษพบว่า ผู้เรียนมีจุดอ่อนในการฝึกฝนทักษะผ่านการปฏิบัติจากรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมถึงยังมีเจตคติและความเชื่อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในวัยเด็กเป็นเชิงลบ ทั้งนี้เพราะขาดโอกาสและพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความคิดความรู้สึกต่อการเรียนและต่อผู้สอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความเชื่อมโยงในการนำแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมาใช้ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ออกแบบมีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ การสะท้อนคิด หลังจากผ่าน

ประสบการณ์ (experience) มีการนำมาคิดใคร่ครวญ (contemplative thinking) มีการสะท้อนการเรียนรู้ (critical reflection) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองกัน (rational discourse) และใช้การสนทนาระหว่างบุคคลและกลุ่ม (dialogue) เพื่อให้ได้ข้อสรุป (conceptualization) จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมตนเองจากภายใน (behavior change/ inside out) การเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติให้เป็นเชิงบวก (positive psychology) ให้เกิดความสุข สนุก เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ (พนม, 2562 : ออนไลน์) และพบว่าความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Mezirow,1981) ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเชิงมุมมองทำให้เกิดเจตติใหม่ ๆ ได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิด ใคร่ครวญประสบการณ์เก่าและนำมาบูรณาการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในสังคมโลก จินดา ลาโพธ (2563 : 34-45)

4. ผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคือผู้สอนโดยผู้สอนควรมีการกระตุ้น ปลุกเร้าหรือสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวและร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข รวมถึงร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียนอย่างกัลยาณมิตร มีการให้คำแนะนำหรือเล่าประสบการณ์เดิมตามความเหมาะสม มีการให้การเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ช่วยเติมเต็มเนื้อหาสาระให้มีความสมบูรณ์และจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ จินดา ลาโพธ (2563 : 34-45) โดยเฉพาะการเสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจในด้านความรู้สึก จากงานวิจัย (สมชาย, 2550: ออนไลน์) กล่าวว่าควรให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) ซึ่งหมายถึงการให้สิ่งเร้าที่พึงพอใจซึ่งมีผลทำให้เพิ่มพฤติกรรมทางบวก เช่นการกล่าวชมเชย การให้รางวัล การให้คำแนะนำจะสามารถกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น หรือมั่นคงขึ้น โดยควรจะต้องให้ทุกครั้ง เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรม การเรียนรู้จะดำเนินไปอย่างดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้รับการเสริมแรงทางบวกในทุกๆครั้งที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่ให้ความสนใจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เช่น ผู้เรียนเคยอายในการออกไปพูดหน้าชั้นเรียน แต่เมื่อผู้สอนและเพื่อนๆให้กำลังใจ ผู้สอนแก้ไขรูปประโยคให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น ใช้รูปแบบในการสอนแบบเข้าใจง่ายและสนุกสนานผู้เรียนจึงเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมในการออกมาพูดหน้าชั้นเรียนและรูปแบบกิจกรรมที่ทำให้กล้าแสดงออกและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน เป็นกันเองระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาเพื่อให้เกิดความสบายใจในการเรียนรู้ กล้าสอบถาม กล้าแสดงความรู้สึก กล้าวิพากษ์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. ผู้สอนควรเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และฝึกฝน รวมถึงให้คำแนะนำในบูรณาการการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการนำไปใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ควรเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านรูปแบบการเรียนรู้และการเรียนการสอนที่มีการสืบค้นอย่างกว้างขวาง หรือรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่นักศึกษาชอบหรือสนใจ เน้นการปฏิบัติในชั้นเรียน และกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมทางภาษาที่นำมาใช้กับการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยกับนักศึกษาในแต่ละคณะเพราะนักศึกษามีความถนัดและพื้นความรู้ที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้เจอข้อค้นพบมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องนโยบายการยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการการอุดมศึกษา.

จินดา ลาโพธ. (2563). พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.* 7 (5), 34-45.

จอมขวัญ รัตนกิจ. เอกสารประกอบการสอน PGED 331 ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: บทที่ 4.pdf (psru.ac.th)

ชนัดดา ภูหงษ์ทอง. (2561). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: ความท้าทายของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์.* 24 (1), 163-182.

ชไมพร อร่ามวิทย์ และ สิตา มูสิกรังสี. (2561). เจตคติและตัวแปรที่มีผลต่อการฝึกพูดภาษาอังกฤษด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 19 (ฉบับพิเศษ), 14-26.

ณัฏฐ์นรี ฤทธิรัตน์ และธัญภา ชิระมณ, (2557). ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย. *Graduate Research Conference 2014, มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2839-2848.

ดารุณี ถาวรวัฒนะ, รัตนาภรณ์ ศรีพุ่มบาง, สายพิน จิตต์ศิริ และ ศิรินภา เพียรทอง. (2559). การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์. *การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 13 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ชลบุรี.* 2256-2266

พนม เกตุมาน. 2562. การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงแนวทางจิตวิทยาเชิงบวก Transformative Learning and Positive Psychology. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: https://drpanom.wordpress.com/2019/11/17

ปัญวลี เสริมทรัพย์ (2560). การใช้เทคโนโลยีในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0. *วารสารมหาจุฬาคชสาร.* 8 (1), 32-43.

สิริดนย์ แจ้งโห้1, สิริมา ป้วนป้อม, อมลณัฐ หุ่นธานี และสำราญ มีแจ้ง. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารอักษราพิบูล.* 2 (2), 42-56.

สมชาย รัตนทองคำ. (2550). เอกสารประกอบการสอน 475 759 การสอนทางกายภาพบำบัด. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2564 แหล่งที่มา: http://ams.kku.ac.th/aalearn /resource/edoc/tech/ 1philos.pdf.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ. (2562). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: การจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลในคลินิก. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ.* 6 (1), 1-10.

อนงค์ จำปาจร. (2561). พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารร้อยแก่นสาร.* 3 (2), 47-61.

EF PI (EF Education First). (2565). The world's largest ranking of countries and regions by English skills *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2565. www.ef.co.th/epi/

Shahrzad Eshghinejad. (2016). "EFL students' attitudes toward learning English language: The case study of Kashan University students". *ResearchGate. Online.* Retrieved September 8, 2019. from : www.researchgate.net/publication/ 341216346_EFL_ Students'_ Attitude_Toward_Learning_English

ผลการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Using the Synectics instruction model on creative writing skills of Grade 6 students

คฑาพร เหมภูเขียว
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Khathaporn Hemphukheaw
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6312440006@rumail.ru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดโคนอน จำนวน 14 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ (2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ **t-test (Dependent Samples)**

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสร้างสรรค์ก่อนเรียนเท่ากับ 52.14 คะแนนหลังเรียนเท่ากับ 60.00 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนซินเนคติกส์; การเขียนเชิงสร้างสรรค์

* วันที่รับบทความ : 20 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 5 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 8 พฤษภาคม 2566
Received: April 20 2023; Revised: May 5 2023; Accepted: May 8 2023

Abstracts

The purposes of this research were to (1) compare the creative writing abilities of Students in Grade 6 students before and after learning. (2) to compare the creative writing abilities of Students in Grade 6 students after learning with the criteria of 70 percent. The sample was 14 students in Grade 6 students in semester 2 of the academic year 2022 of Wat KhoNon School. A sample was selected from the purposive sampling method. Research tool (1) Thai language lesson plan by using a Synectic method. (2) creative writing ability test. The statistics used in the research were mean, standard deviation, statistical values, t-test (Dependent Samples)

The finding of this research found that (1) students had creative writing ability before learning equal to 52.14 and after learning equal to 60.00. The post-test scores were significantly higher than the pre-test scores at the .05 level. (2) The comparative results of creative writing abilities of Grade 6 students after studying were higher than the criteria of 70 percent with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Synectics Instruction Model ; Creative Writing

บทนำ

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน โดยใช้ตัวอักษรเป็นสื่อ ซึ่งนับว่าการเขียนเป็นทักษะพื้นฐานและมีความสำคัญในการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ เนื่องจากการเรียนเกือบทุกวิชาจำเป็นต้องอาศัยการจดบันทึกข้อมูลความรู้ การสรุปเรื่องราวที่ได้ยิน ได้ฟัง หรือเขียนตอบปัญหา เขียนแสดงความคิดเห็นต่างๆ นักเรียนจึงต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้การสื่อสารนั้นๆบรรลุจุดประสงค์ การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตนออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเป็นนักปราชญ์ เพราะการเขียนเป็นผลรวมของการพูด การอ่าน การฟัง และการคิด (นราวัลย์ พูลพิพัฒน์, 2529 : 52) และเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้มาใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้ ฉะนั้นการเขียนจึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสื่อสารที่ควรพัฒนาและฝึกฝน (ประภาศรี สีหอำไพ, 2524 : 85)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่จำเป็นในการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และประสบการณ์ โดยเชื่อมโยงลำดับความคิดให้เป็นถ้อยคำที่สละสลวย สามารถเขียนได้หลากหลาย แปลกใหม่ และไม่ซ้ำกับผู้อื่น เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงกับผู้เขียน การเขียนสร้างสรรค์ยังช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และปัญหาแปลกใหม่ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาได้อีกด้วย การที่จะดำรงชีวิตหรือปรับตัวให้อยู่ในสภาพสังคมลักษณะนี้ได้ จะต้องอาศัยทักษะที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และความกล้าแสดงออกในด้านความคิดให้มากขึ้น ซึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 61) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา จาก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านการเขียนไว้ว่า ผู้เรียนในระดับนี้ต้องเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ประสบการณ์ จินตนาการในการเขียน ผู้เขียนจึงต้องมีความคิดจินตนาการที่ดี มีคลังคำอย่างหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียนและใช้เทคนิคการเขียน ฝึกฝนกระทั่งใช้ถ้อยคำได้อย่างสละสลวย จากทัศนะดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการในการเขียนให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตามผู้เขียน ใช้สำนวนภาษาดี เรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวย มีความหมาย มีคุณค่าทางด้านจิตใจและสติปัญญา ไม่เลียนแบบใคร มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง (ปราณี สุรสิทธิ์, 2549 : 74)

จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโคนอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนยังมีความบกพร่องด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ขาดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนางานเขียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเฉลี่ยร้อยละ 67.45 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับ (จงกล วจนะเสถียร, 2559 : 63) พบว่า การสอนเขียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 67.57 ซึ่งต่ำกว่าสาระอื่นๆ และยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนพบว่า รูปแบบการสอนที่นิยมใช้มากคือ ซินเนคติกส์ หรือ “Synectics Instructonal Model” เป็นรูปแบบที่จอยส์ และวีล (Joyce & Weil, อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2557 : 71) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ กอร์ดอน (Gordon) ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ ของตน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบและไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่น และถ้ายิ่งให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นกอร์ดอนจึงได้เสนอให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยแนวคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่นหรือเป็นสิ่งอื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ ไว้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่แย้ง (compressed conflict) วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนและการพูดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างสรรค์งานทางศิลปะ

วิธีสอนแบบซินเนคติกส์ มีลักษณะเด่นอยู่ที่การใช้การเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ 3 รูปแบบ โดยมีการโยงความสัมพันธ์ของการเปรียบเทียบ สิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน โดยเด็กมีอิสระทางความคิด เป็นตัวของตัวเอง และก็ยอมรับในแนวคิดของผู้อื่น ครูเป็นเพียงผู้ที่คอยกระตุ้นด้วยการใช้คำถามให้เด็กได้คิดหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน ครูจะไม่ตัดสินผลงานของเด็กที่หลากหลาย ให้กำลังใจเขา ส่งเสริมให้เขาพบกับความสำเร็จได้ด้วยตัวของเขาเอง และการฝึกต้องเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง โดยมีการวัดผลและประเมินผลเพื่อหาจุดบกพร่องเป็นระยะ ๆ แล้วนำมาแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ทันท่วงที ซึ่งจะเป็นผลทำให้เด็กมีความสามารถในการเขียนความเรียงที่ดียิ่งขึ้น มีแนวคิดที่แปลกใหม่ เกิดความมั่นใจในการคิดและการนำเสนอ อีกทั้งยังรู้จักการยอมรับในผลงานของผู้อื่นที่มีเหตุมีผล ย่อมจะทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งถือเป็นการค้นพบองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในทุกสาระวิชา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545 : 102 ; สุวิทย์ มูลคำ, 2547 : 58 และ สุคนธ์ สินธพานนท์, 2554 : 28) กล่าวว่า วิธีสอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนคิดพิจารณาและเปรียบเทียบอย่างละเอียดเป็นระบบ พัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ทำให้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด แล้วถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเพื่อสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์มาพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโคนอน เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สะท้อนความรู้สึกนึกคิด มีความมั่นใจ สามารถเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ เขียนเรื่องจากคำที่กำหนดให้ เขียนเรื่องจากหัวข้อที่กำหนดให้ เขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนดให้ และเขียนนิทานตามจินตนาการให้มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมความสามารถการเขียนในวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ระเบียบวิธีวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย**

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มเดียว (One Group Pretest –Posttest Design)

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มเดียว (One Group Pretest –Posttest Design)

T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 แทน การสอบก่อนเรียน (Pretest)

X แทน แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์

T_2 แทน การสอบหลังเรียน (Posttest)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดโคนอน ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 14 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโคนอน ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 14 คน โดยพิจารณาจากห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 แสดงถึงคุณภาพมีความสอดคล้องกันทุกด้าน

4.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ ที่ใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Coefficient Alpha) จำนวน 10 ข้อ มีค่าเท่ากับ 0.904

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยผลการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 แบบแผนการทดลอง การวิจัยนี้ทำการทดลองใช้แบบทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มเดียว (One Group Pretest –Posttest Design)

T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 แทน การสอบก่อนเรียน (Pretest)

X แทน แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์

T_2 แทน การสอบหลังเรียน (Posttest)

5.2 ขั้นตอนการทดลอง

5.2.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง แจ้งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคนอน สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย

5.2.2 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้ Pre-test จำนวน 5 ข้อ จำนวน 2 ชั่วโมง เพื่อวัดพื้นฐานทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์

5.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในชั่วโมงวิชาภาษาไทย โดยดำเนินการเป็นเวลา 10 วัน

5.2.5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ Post-test

5.2.6 ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นำข้อมูลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

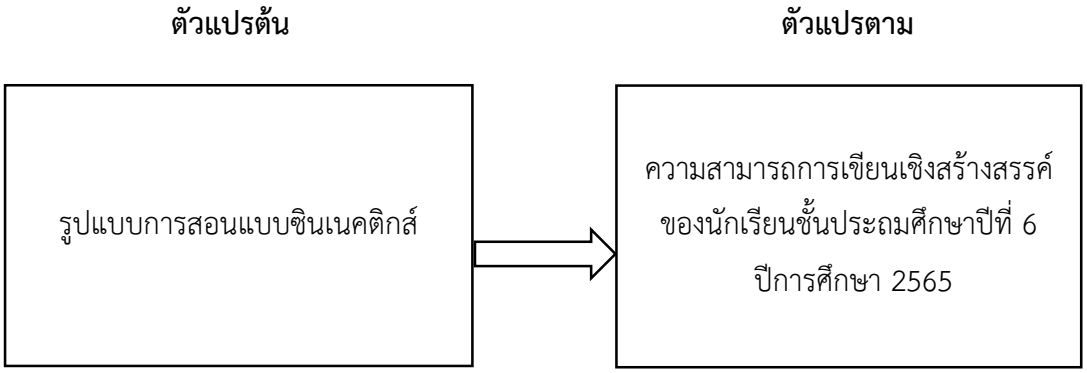

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 14 คน

การทดลอง	จำนวน	$\overline{X}$	S.D.	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	14	52.14	9.718	-13.280	.000
หลังเรียน	14	60.00	10.799		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 52.14 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.00 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน

คนที่	คะแนนทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ
1	69	92.00
2	64	85.33
3	42	56.00
4	62	82.67
5	66	88.00
6	44	58.67
7	70	93.33
8	64	85.33
9	67	89.33
10	44	58.67
11	65	86.67
12	46	61.33
13	71	94.67
14	66	88.00
รวม	**840**	**1120.00**
$\overline{X}$	**60.00**	**80.00**

จากตารางที่ 2 พบว่า เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน กับเกณฑ์ ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ ร้อยละ 80 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนเรื่องจากรูปภาพ เขียนเรื่องจากคำที่กำหนด เขียนเรื่องจากหัวข้อที่กำหนด เขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และเขียนนิทานตามจินตนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยผลการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน ประกอบด้วย การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีคะแนนก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 52.14 คะแนนหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.00 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบการสอนซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดพิจารณา กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่างกระตือรือร้น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้แนะนำและส่งเสริมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและเขียนได้อย่างเต็มที่ทั้งรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่นักเรียนสามารถคิดคำอุปมาอุปไมยได้อย่างหลากหลาย คู่คำขัดแย้งในลักษณะที่นักเรียนจะไม่เคยใช้มาก่อน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะคิดและสร้างคำได้อย่างไม่จำกัด นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาผ่านกระบวนการเขียนโดยใช้การเปรียบเทียบและการสมมติจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น

2. การเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 และเมื่อดูผลคะแนนความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนรายบุคคล มีพัฒนาการเขียนเรื่องจากรูปภาพ เขียนเรื่องจากคำที่กำหนด เขียนเรื่องจากหัวข้อที่กำหนด เขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และเขียนนิทานตามจินตนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร นันทะเสนา (2560 : 104-110) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จากผลการวิจัยข้างต้นอภิปรายได้ว่า อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์นั้น เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดแนวคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม มีความคิดนอกกรอบ ได้เปรียบเทียบ

สิ่งของที่มีทั้งความเหมือนและความต่าง และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1.1 การแสดงความคิดเชิงเปรียบเทียบในบางครั้งนักเรียนจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ครูควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจหรือช่วยอธิบายขยายความเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าที่จะแสดงความคิดออกมา และเกิดการสร้างองค์ความรู้ที่แปลกใหม่

1.2 ครูจะต้องอธิบายขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ด้วยการศึกษาตัวแปรอื่นๆร่วมด้วย เช่น เจตคติ ความพึงพอใจหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ และใช้ร่วมกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือนวัตกรรมต่างๆ

2.2 ควรมีการทดลองวิจัยการนำรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ไปพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: ซัคเซสมีเดีย.

จงกล วจนะเสถียร. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา แขมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์. (2529) *การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้บทร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ปราณี สุรสิทธิ์. (2549). *การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสาร*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธการสอนคิดสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

อัมพร นันทะเสนา. (2560). การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์. *วารสารราชพฤกษ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.* 15 (2), 104-110.

กระบวนการขับเคลื่อนแผนงานวิจัยเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป บนฐานอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่

The Process of Driving Research Plan for Value Creation of Processed Agricultural Products Based on Khao Pa Na Le identity, Nakhon Si Thammarat Province with Modern Innovation and Management

เมธาวี จำเนียร
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Methawee Chamnian
Nakhon Si Thammarat Rajabhat Univeristy,Thailand
Corresponding Author, E-mail :methawee_kae@nstru.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนแผนงานวิจัยเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ จัดทำขึ้นเพื่อค้นหากระบวนการขับเคลื่อนแผนงานวิจัยที่ประกอบไปด้วย 6 โครงการวิจัยย่อย โดยแผนการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ทุนทางสังคม และทุนวัฒนธรรมของสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล ของจังหวัดนครศรีธรรมราช นำไปสู่การสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล และถ่ายทอดนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่สินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล เพื่อสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนงานวิจัยให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ประกอบด้วย การกำหนดโครงการวิจัยย่อยเพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาคุณวุฒิของคณะนักวิจัย การหารือภาคีเครือข่ายเพื่อชี้เป้า การดำเนินการวิจัยแบบส่งต่อข้อมูล การปรับแผนการดำเนินการระหว่างการวิจัย การนำองค์ความรู้จากโครงการวิจัยย่อยพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ และการสร้างเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์สู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กระบวนการขับเคลื่อน; การเพิ่มมูลค่า; สินค้าเกษตรแปรรูป; นวัตกรรม; การจัดการสมัยใหม่

วันที่รับบทความ : 23 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 20 มีนาคม 2566
Received: November 23 2022; Revised: March 2 2023; Accepted: March 20 2023

Abstracts

This academic article on the process of driving research plan for adding value of processed agricultural products based on Khao Pa Na Le identity, Nakhon Si Thammarat Province with innovation and modern management. It was created to find out the process of driving research plan that consists of 6 research projects. The objectives of this research plan are to study the community context, social capital and cultural capital of processed agricultural products based on Khao Pa Na Le identity,Nakhon Si Thammarat Province. This will lead to value creation of processed agricultural products based on Khao Pa Na Le identity, and transfer of innovation and modern management of processed agricultural products based on Khao Pa Na Le identity to generate income for the grassroots economy. The process consists of setting up research project to solve the problem and considering the qualifications of the research team, discussion with network partners to point out goals, transferring research information among research projects, adjusting the action plan during the research, applying knowledge from research projects to develop entrepreneurial skills and building a network of users to be sustainable.

Keywords: Research Plan Driving Process; Value Creation; Processed Agricultural Products; Innovation, Modern Management

จุดเริ่มต้น: การทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

จากทิศทางการปฏิรูปประเทศที่มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้มีการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีขีดความสามารถทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยจึงได้มุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้าง พื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนา คนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับ อนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในประเทศได้ในคราวเดียวกัน โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง

ความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2561 : 18-19)

นอกจากนี้ ที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product หรือ OTOP) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชน ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป, : ออนไลน์)

ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้วการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับฐานบริบทและทุนต่าง ๆ ในชุมชน เนื่องจากเป็นการผลิตมาจากฐานทุนที่เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถือเป็นต้นน้ำของการผลิต โดยเฉพาะในประเทศไทยนั้นเหมาะสมกับการผลิตทางการเกษตร และชุมชนควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาให้โดดเด่นมีความเหมาะสมกับบริบท แล้วมีการเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์ไปสู่กระบวนการปลายน้ำอย่างการทำการตลาด (Marketing) ที่มีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่ากัน ซึ่งผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลของวิสาหกิจ OTOP (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2563 : ออนไลน์) พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่ขายสินค้า OTOP ยังคงมีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความคิดสร้างสรรค์ที่ต่ำมาก เพียงประมาณร้อยละ 11.9 ของจำนวนวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดในจังหวัดหนองคายเท่านั้น ในขณะที่ผลการศึกษาจากแบบจำลองทางเศรษฐมิติกลับพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ผ่านระบบการวิจัยและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะมีแนวโน้มที่จะมีกำไรสูงกว่าวิสาหกิจชุมชนที่ไม่มีกระบวนการวิจัยผลิตภัณฑ์ประมาณร้อยละ 67-69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเลยทีเดียว โดยความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของการผลิตสินค้า OTOP นี้ล้วนมาจากตัววิสาหกิจชุมชนเอง

ในด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายจึงควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการนำความรู้สมัยใหม่ทั้งด้านการตลาด การผลิต และการบริหารจัดการมาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนโดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองและใช้ทรัพยากรภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ประกอบการชุมชนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องศักยภาพของการบริหารจัดการ การสร้างและพัฒนา ด้านการตลาดและตัวแทนจำหน่าย ผู้ประกอบการชุมชนจะต้องพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักถึงคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ยังมีผู้ประกอบการชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนเป็นจำนวนมาก ที่ยังคงประสบปัญหาด้านการตลาด ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการออกแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้

ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภค (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2563 : ออนไลน์)

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 9,942.502 ตารางกิโลเมตรหรือ 6,214,064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศหรือประมาณร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งการใช้ที่ดินออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 363,224 ไร่ (2) พื้นที่เกษตรกรรม 4,152,703 (3) พื้นที่ป่าไม้ 1,366,008 ไร่ (4) พื้นที่น้ำ 107,408 ไร่ และ (5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด 224,701 ไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2561 : 4)

ด้วยมีพื้นที่กว้างใหญ่ดังข้อมูลข้างต้น จึงได้มีการแบ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชในมิติของสภาพภูมิประเทศ มีพื้นที่เขา กล่าวคือ เป็นพื้นที่อยู่ในบริเวณเทือกเขาหลวงและเขานัน มีป่า มีภูเขา (พื้นที่ลาดชันสูง) พื้นที่ป่า (พื้นที่ลาดชันปานกลาง) ที่นา (พื้นที่ราบ) และพื้นที่ติดทะเล (อ่าวนคร) ซึ่งลักษณะของพื้นที่จะส่งผลต่อกิจกรรมการผลิตของชุมชนมีความหลากหลายตามไปด้วย พื้นที่ เขา ป่า นา เล เป็นการจำแนกพื้นที่ตามลักษณะภูมิศาสตร์และบริบทต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งวิธีคิด จิตใจ ทรัพยากรที่ส่งเสริมในการดำรงชีวิต การจำแนกในลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่ต้นน้ำ (พื้นที่เขา) ถึงปลายน้ำออกทะเลอ่าวไทย (พื้นที่เล)

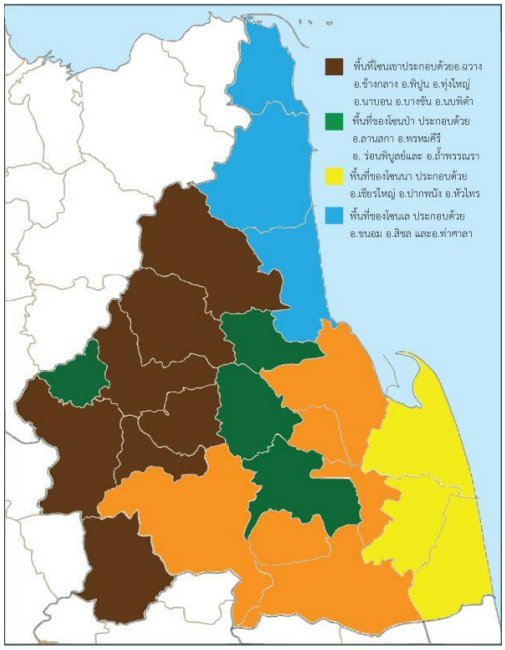

แผนภาพที่ 1 การแบ่งพื้นที่ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : คณะผู้วิจัย (มีนาคม, 2565)

ในส่วนของสินค้าเกษตรของจังหวัดนครศรีธรรมราชถือว่าได้รับการยอมรับของผู้บริโภคทั่วประเทศและในต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรประเภทผลิตภัณฑ์ไม้ผล อย่างไรก็ตาม ปัญหาของสินค้าเกษตรพบว่า พื้นที่ทางการเกษตรมีจำนวนมาก และผลผลิตมีจำนวนมากเช่นกันแต่ราคาตกต่ำ มีสินค้าเกษตรบางประเภทมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบ เช่น ยางพารา แต่การพัฒนาแปรรูปยังไม่มีประสิทธิภาพ ยังไม่มีการสร้างมูลค่าที่ชัดเจน และไม่สามารถจำหน่ายในวงกว้างได้ทั้งในแบบออฟไลน์และออนไลน์ ทั้งนี้ จากสถานการณ์วิกฤต การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมา ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถขายสินค้าเกษตรได้เท่าที่ควร ทำให้สินค้าเกษตรเหล่านั้นเน่าเสีย ไม่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ การวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปจึงมีความสำคัญเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน

สอดคล้องกับข้อมูลของ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ที่ให้ข้อมูลว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมทางการเกษตร เราจำเป็นต้องยอมรับว่าผลจากการแข่งในตลาดขันที่ รุนแรงหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้มูลค่าหรือราคาของสินค้าทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ หรืออาจมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ ที่จะส่งผลให้ราคาของสินค้ามีการขยับขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นแล้วผู้ผลิตสินค้าทางการเกษตร หรือเกษตรกร อาจจำเป็นต้องมีการฝึกฝน เรียนรู้ และพัฒนาเทคนิคในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้างทางการเกษตรของตัวเอง เพื่อให้สามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรได้มากขึ้น

การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตร เป็นเทคนิคที่สำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตทางการเกษตรของตัวเองได้ โดยความหมายโดยทั่วไปจะหมายถึง การนำผลผลิตทางการเกษตรมาเพิ่มลักษณะพิเศษหรือจุดเด่นบางอย่างให้ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น โดยจะมีทั้งสินค้าที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สินค้าทางการเกษตรที่เป็นอาหารนั้นจะมีเทคนิคในการเพิ่มมูลค่าโดยการการแปรรูป หรือการถนอมอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าให้มีราคาที่สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งหากมีการทำอย่างเป็นระบบจะช่วยส่งผลให้ผลผลิตสินค้าทางการเกษตรมีปริมาณไม่ล้นตลาด ทำให้ไม่เกิดสงครามราคาที่จะทำให้ราคาสินค้าลดลง อีกทั้งยังเสริมสร้างอาชีพใหม่ ๆ ในชุมชน และยังสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าได้อีกด้วย เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูปมาแล้วนั้น โดยส่วนใหญ่จะมีขนาดที่เล็กกว่าขนาดปกติ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปยังแหล่งจัดจำหน่ายลดลง อีกทั้งผลจากการแปรรูปที่จะทำให้สินค้าสามารถเก็บได้นานขึ้น ยังจะก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่องแก่ธุรกิจ (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), ม.ป.ป. : ออนไลน์)

โดยเฉพาะเมื่อชุมชนได้นำความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นมีความเหมาะสมกับบริบท แล้วมีการเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์ไปสู่กระบวนการปลายน้ำอย่างการทำการตลาด (Marketing) มีการสร้างองค์ความรู้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้เข้าใจถึงระบบห่วงโซ่คุณค่า (Supply Chain) ของ

วิสาหกิจของตน และสามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงมีการเชื่อมต่อในด้านของการทำการตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่ที่มีความโดดเด่นและมีมาตรฐานนั้น ในยุคปัจจุบันสามารถขยายยอดขายสินค้าหนึ่งอำเภอหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้กระจายมากไปกว่าภายในจังหวัด หรือในระดับภูมิภาคเท่านั้น หากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างความเชื่อมต่อไปสู่ตลาดที่มีอำนาจซื้อสูงอย่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือตลาดต่างประเทศ ผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจได้มีการผลิตสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาดที่มีอำนาจซื้อสูงเหล่านั้น นอกจากนั้น วิสาหกิจชุมชนยังไม่ได้มีการสร้างเครือข่ายความเชื่อมต่อกับหน่วยงานภายนอกพื้นที่มาเท่าที่ควร โดยเฉพาะความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน และมหาวิทยาลัย ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้สร้างสรรค์นวัตกรรมและการทำการตลาดได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการพัฒนาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่การกินดีอยู่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเหมาะสม ลดการพึ่งพิงจากภายนอก การใช้อย่างระมัดระวัง สามารถสร้างรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ รวมถึงวัฒนธรรมของวิถีชีวิตได้ยาวนานยั่งยืน ในที่สุดจะทำให้ผู้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และที่สำคัญคือ ประชาชนจะมีอำนาจทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2563 : ออนไลน์)

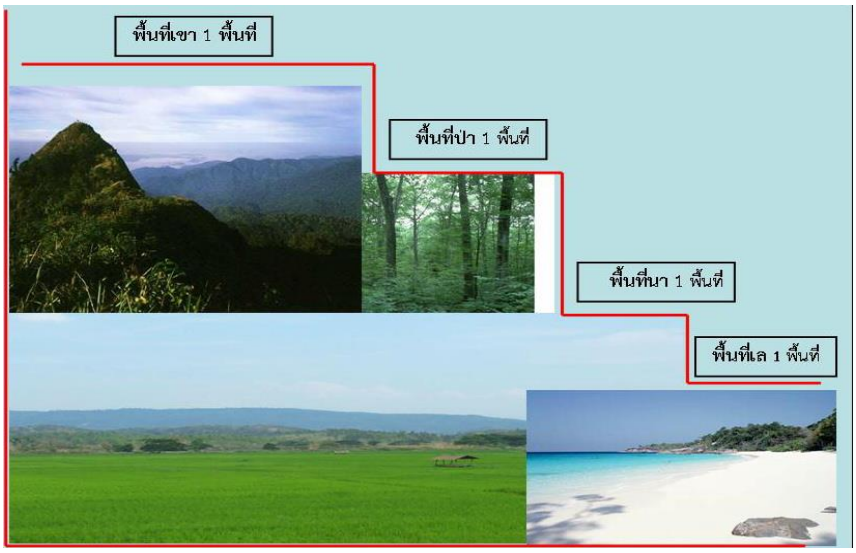

แผนภาพที่ 2 ขอบเขตการเลือกพื้นที่
ที่มา : คณะผู้วิจัย (มีนาคม, 2565)

ความจำเป็นในการยึดพื้นที่เป็นเกณฑ์ เพราะมีการใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งการใช้ที่ดินตามข้อมูลข้างต้นที่สอดคล้องกับลักษณะของการผลิต โดยเฉพาะผลผลิตที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกันตามระดับของพื้นที่ อีกทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในผลผลิตจากการเกษตรและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชนนั้น โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับวิถีของประเพณีวัฒนธรรม ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้บริหารจัดการทุนของท้องถิ่นต่าง ๆ (ทุนทางการเงิน ทุนสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติ) ที่ถือว่าเป็นของส่วนรวม และการบริหารจัดการของ อปท. จะมีเป้าหมายอยู่ที่ประชาชนทุกคน ในขณะที่การผลิตภาคการเกษตรของชุมชนซึ่งถือเป็นทรัพยากรของปัจเจก การบริหารจัดการจะเน้นเป้าหมายไปที่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกัน การใช้ทุนและทรัพยากรของปัจเจกและส่วนรวม จะมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตของคนในขุมชน ซึ่งคือ เศรษฐกิจรากหญ้าของชุมชนไปด้วย

ด้วยเหตุนี้จึงนำสู่แผนการวิจัยเรื่องการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลต้นน้ำ เกี่ยวกับบริบทชุมชน ทุนทางสังคม และเศรษฐกิจนำไปสู่การคัดสรรผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่มีความโดดเด่นทางอัตลักษณ์พื้นที่แต่ละพื้นที่ เขา ป่า นา เล มาพัฒนาและยกระดับ ผ่านการใช้การเล่าเรื่องเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมอัตลักษณ์ชูจุดเด่นของสินค้าต่อมา ในระดับกลางน้ำ ประกอบด้วย โครงการวิจัยเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้า ความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรแปรรูปโดยการใช้นวัตกรรมการตรวจสอบย้อนกลับ โครงการการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป โครงการ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ทางวิชาการสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะของนวัตกรและบุคลากรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป และพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาและองค์ความรู้ทางวิชาการ โครงการการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายและสื่อสารการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเกษตรแปรรูป และเพิ่มช่องทางการตลาดโดยการออกแบบและพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และพัฒนาการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับเป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยภายใต้แผนการวิจัย ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ทุนทางสังคม และทุนวัฒนธรรมของสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล 2) เพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป

ตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล สู่การสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก และ 3) เพื่อถ่ายทอดนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่สินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล เพื่อสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก

กระบวนการขับเคลื่อนแผนการวิจัย

โดยในบทความฉบับนี้จะเป็นการสกัดกระบวนการขับเคลื่อนแผนการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาประมาณ 1 ปีจนประสบผลสำเร็จตามที่คณะผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดโครงการวิจัยย่อยเพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาคุณวุฒิคณะนักวิจัย

เมื่อได้โจทย์วิจัยจากวิเคราะห์ปัญหาระดับประเทศ ระดับจังหวัด รวมถึงการลงพื้นที่พูดคุยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมกันกำหนดโครงการย่อย และพิจารณาคณะนักวิจัยที่จะมาดำเนินการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรแปรรูปล้นตลาดและขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วย คณะนักวิจัยด้านสื่อสารมวลชน ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ตารางที่ 1 ปัญหาการวิจัยและโจทย์การวิจัยเพื่อแก้ปัญหา

ปัญหา	โจทย์วิจัย
การประกอบการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชน	การศึกษาบริบทชุมชนและทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
ข้อมูลภูมิปัญญา ความเชื่อ และเรื่องเล่าเพื่อนำมาสร้าง แสดง และสื่อสารอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน	การศึกษาภูมิปัญญา ความเชื่อ และเรื่องเล่าสินค้าเกษตรแปรรูปชูอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
วิธีการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป	การสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
การพัฒนาสมรรถนะระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี	การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและการบัญชีของสินค้าเกษตรแปรรูป จังหวัดนครศรีธรรมราช
การพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการด้วยองค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ

ปัญหา	โจทย์วิจัย
	บุคลากรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป จังหวัดนครศรีธรรมราช
การขาดตราสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย และสื่อสารการตลาด	การพัฒนาตราสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายและสื่อสารการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การหารือภาคีเครือข่ายเพื่อชี้เป้า

คณะผู้วิจัยได้ร่วมกำหนดโจทย์วิจัยร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยนำแนวคิดด้านอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป ในแต่ละโซนพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแนวคิดสำคัญ ในการคัดสรรผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่เหมาะสมในแต่ละโซนพื้นที่

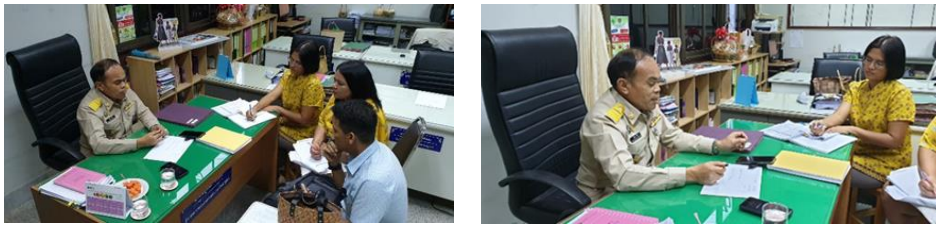

แผนภาพที่ 3 การหารือกำหนดเป้าหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ชี้เป้า คณะผู้วิจัยยังคำนึงถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการวิจัย และการยอมรับการเข้าร่วมโครงการวิจัยจากกลุ่มผู้ประกอบการ

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่ภาคสนามสำรวจสินค้าเกษตรแปรรูปเบื้องต้นของคณะนักวิจัย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช และจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยเฉพาะจากฐานข้อมูล OTOP ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2562 (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562 : ออนไลน์) และยังพิจารณาจากลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนและมีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาไปกับการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าในเบื้องต้น การดำเนินการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งใช้เกณฑ์การแบ่งพื้นที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช (2561 : ออนไลน์) จะประกอบด้วยประเภทผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจบนฐานอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เขา ป่า นา เล ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเภทผลิตภัณฑ์บนฐานอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เขา ป่า นา เล

โซน	พื้นที่	ผลิตภัณฑ์	หมายเหตุ
โซนเขา 7 อำเภอ	ลานสกา ฉวาง ช้างกลาง พิปูน พรหมคีรี นบพิตำ ถ้ำพรรณรา	แป้งสาคู	ผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ มีทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สามารถนำมาพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่อยู่ในฐาน OTOP ของจังหวัด มี อย. แต่ยังไม่รับการคัดสรรดาว ซึ่งหมายถึงควรจะต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่เกณฑ์ OTOP ที่ได้รับการคัดสรรดาว 1-5
โซนป่า 6 อำเภอ	ทุ่งสง นาบอน ทุ่งใหญ่ บางขัน ร่อนพิบูลย์ จุฬาภรณ์	โลชั่นน้ำผึ้ง	
โซนนา 6 อำเภอ	เชียรใหญ่ ชะอวด ปากพนัง หัวไทร เฉลิมพระเกียรติ พระพรหม	ปลาดุกร้า	
โซนเล 4 อำเภอ	เมือง ขนอม สิชล ท่าศาลา	ปลาหวาน	

ที่มา: คณะผู้วิจัย (มีนาคม, 2565)

3. การดำเนินการวิจัยแบบส่งต่อข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยทุกโครงการวิจัยจะดำเนินการแบบสอดรับเชื่อมโยงกัน โดยจะประกอบด้วยวิธีการดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

1. ศึกษาบริบทชุมชน ทุนทางสังคม และทุนวัฒนธรรมของสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล โดยการลงพื้นที่สำรวจชุมชนใน 4 พื้นที่ เขา ป่า นา เล ตามอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การสำรวจและการคัดสรรผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่จะนำชูอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านการเล่าเรื่อง ภูมิปัญญา ความเชื่อ วิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่การสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ สู่การสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ ด้านบรรจุภัณฑ์ ระบบสารสนเทศทางบัญชีและการเงิน การพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบการชุมชน

3. การสื่อสารผ่านตราสินค้า ช่องทางการตลาด และการสื่อสารการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล สู่ผู้บริโภคทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์

4. เพื่อถ่ายทอดนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่สินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล เพื่อสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก

5. การประเมินรายได้ชุมชน เศรษฐกิจฐานราก ภายหลังการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการวิจัย

ผลการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 1 การศึกษาบริบทของการประกอบธุรกิจผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ข้อมูลว่า จากฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน ของจังหวัดนครศรีธรรมราช (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562 : ออนไลน์) พบว่ามีจำนวนผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งหมด 2,449 ราย และมีการจัดระดับผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์จัดระดับดาว จำนวน 242 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 5.48 ซึ่งนับว่าน้อยมากในทุกอำเภอ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการจัดจำแนกตามพื้นที่เขาป่า นา เล พบว่ามีการกระจายตัวและกระจุกตัวและกระจายตัวแตกต่างกันค่อนข้างมาก โดยโซนนามีร้อยละของการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนระดับมากที่สุดถึงร้อยละ 7.09 รองลงมาเป็นโซนเล ร้อยละ 6.87 โซนเขา ร้อยละ 5.49 และโซนป่า ร้อยละ 2.16 ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562 : ออนไลน์) คณะนักวิจัยและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมออกแบบการทำงาน การคัดเลือกและนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนและมีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาไปกับการวิจัยในครั้งนี้

เมื่อจำแนกประเภทของผลิตภัณฑ์ตามโซนพื้นที่ โดยต้องกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นระดับดาว โดยมีเกณฑ์ดังนี้

.1มีความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ใช้เฉพาะปัจจัยหรือทรัพยากรในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอ สม่ำเสมอ และมีต้นทุนถูก

.2ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับการจัดเป็นระดับดาว แต่สามารถพัฒนาในการสร้างมาตรฐานได้ไม่ยาก

3. มีความเอกลักษณ์โดดเด่น สามารถสร้างอัตลักษณ์ต่อยอดได้

4กลุ่มผู้ผลิตมีความ .พร้อม ความเต็มใจ ที่จะพัฒนาต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มได้

จากสนทนากลุ่มในการคัดเลือกและนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนและมีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาไปกับการวิจัยในครั้งนี้คัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่เหมาะสมที่จะนำพัฒนาชูอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ของแต่ละพื้นที่ เขา ป่า นา เล

ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการ 4 ผลิตภัณฑ์ดังนี้

กลุ่มผู้ประกอบการโซนเขา แป้งสาคู ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มผู้ประกอบการโซนป่า โลชั่นน้ำผึ้ง กลุ่มผึ้งร่มไทรตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มผู้ประกอบการโซนนา ปลาดุกร้าชะอวด ตำบลควนเครง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มผู้ประกอบการโซนเล ปลาหวาน กลุ่มแปรรูปอาหารทะเลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากนั้นจะนำมาสู่การกำหนดโครงการย่อย เพื่อดำเนินการวิจัยในรูปแบบต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เห็นภาพรวมของแผนการวิจัย และการส่งต่อข้อมูลจากโครงการต้นน้ำ ไปสู่กลางน้ำและปลายน้ำตามลำดับ เพื่อการบรรลุผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของแผนการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

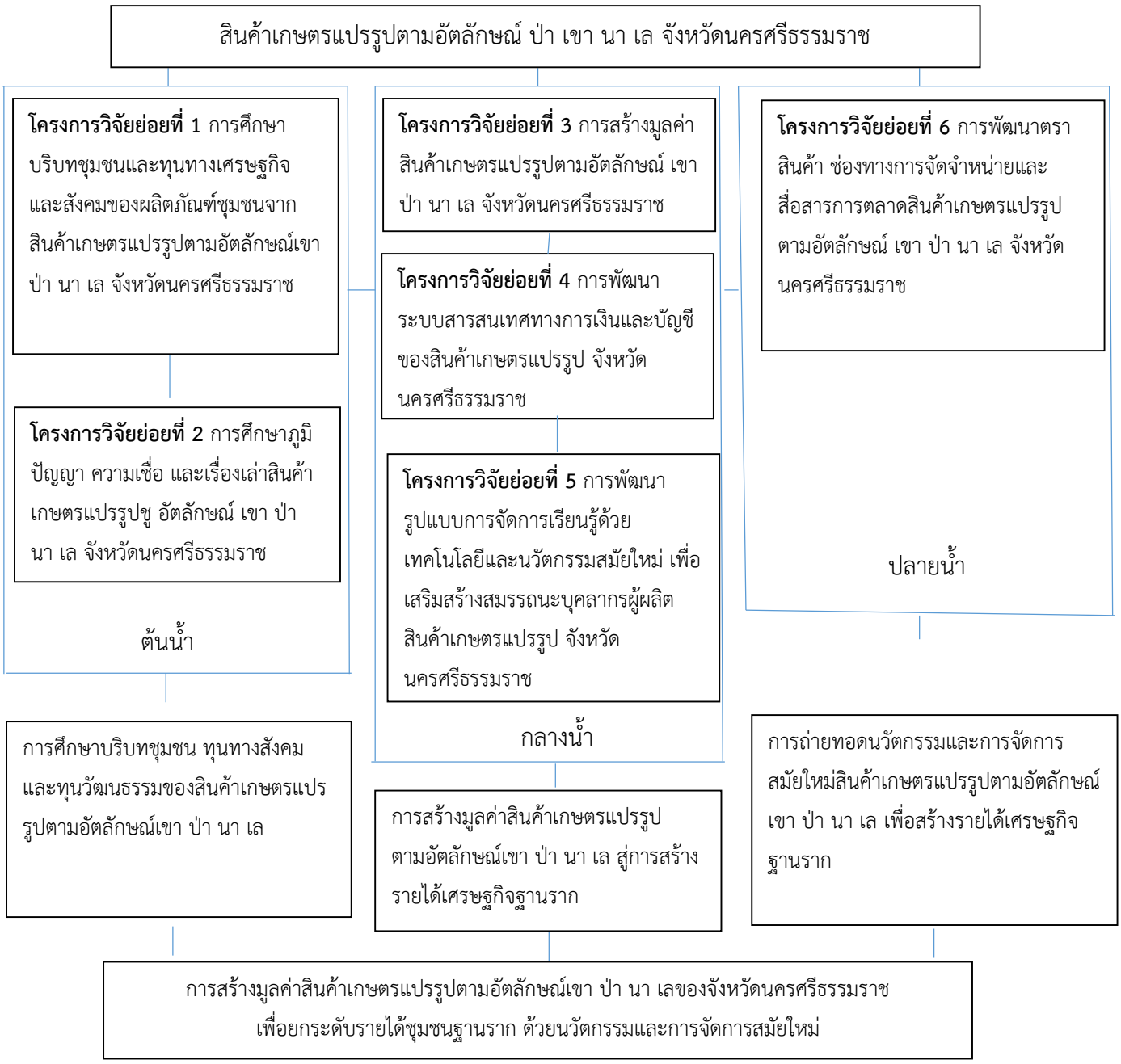

แผนภาพที่ 4 การบริหารจัดการแผนงาน (แผนการเชื่อมโยงชุดโครงการในแผนงาน)

4. การปรับแผนการดำเนินการระหว่างการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยมาตลอดระยะเวลา 6 เดือน ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลผลิต และผลลัพธ์ของแต่ละโครงการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งยังเห็นกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูล ส่งต่อข้อมูลไม่ชัดเจน จึงได้ให้แนวทาง ข้อเสนอแนะแก่คณะนักวิจัย ให้ดำเนินการวิจัยแบบเชื่อมโยง ส่งต่อข้อมูลกันให้มากขึ้นในทุกทิศทาง จนสามารถสังเคราะห์การส่งต่อข้อมูลมาได้ดังแผนภาพที่ 5 ดังต่อไปนี้

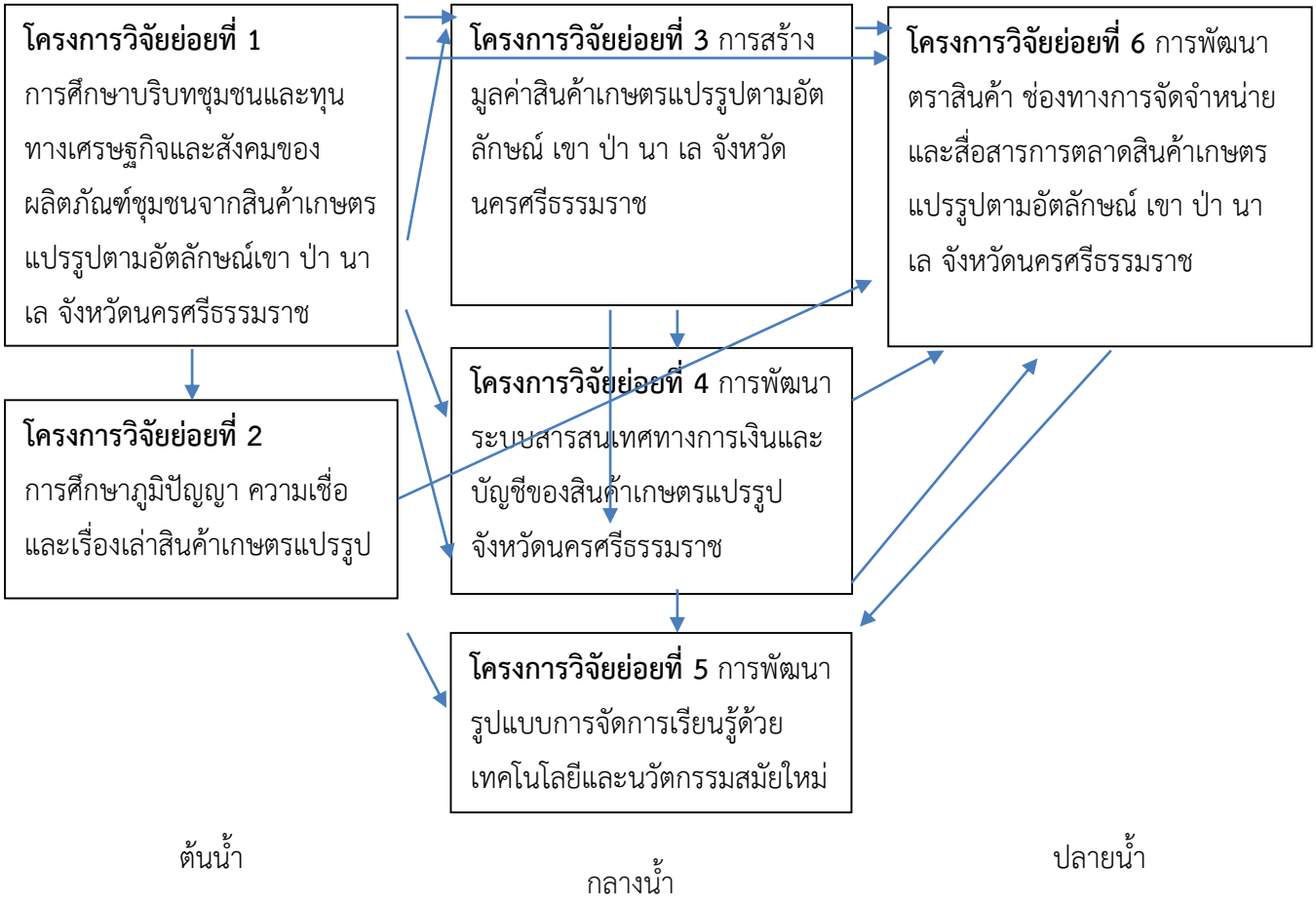

แผนภาพที่ 5 การส่งต่อข้อมูลของโครงการการวิจัยในแผนการวิจัย

5. การนำองค์ความรู้จากโครงการวิจัยย่อย พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ

เมื่อแต่ละโครงการวิจัยย่อยดำเนินการวิจัยแบบส่งต่อข้อมูลซึ่งกันและกันแบบหลายทิศทาง ส่งผลให้ได้ชุดข้อมูลที่สอดคล้องกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาเป็นองค์ความรู้ทั้งชุดข้อมูลการประกอบการธุรกิจ ชุดข้อมูลภูมิปัญญา ความเชื่อ และเรื่องเล่า ชุดข้อมูลแนวทางการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยระบบตรวจสอบย้อนกลับและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ชุดข้อมูลการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ชุดข้อมูล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร ตลอดจนชุดข้อมูลตราสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายและสื่อสารการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งคณะนักวิจัยได้นำชุดข้อมูลดังกล่าว นำไปพัฒนาออกแบบเป็นลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการในทุก ๆ ด้าน ทุก ๆ ทักษะ เติมเต็มองค์ความรู้ ประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ได้จริง

แผนภาพที่ 6 การถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการ

6. การสร้างเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์

ภายใต้การวิจัยดังกล่าว สามารถสร้างเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์ตั้งแต่ในระดับนโยบาย คือ การดำเนินการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางในแก่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นตัวอย่างในการวางนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปอย่างยั่งยืน ผ่านทางนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ โดยไม่ละทิ้งการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สามารถนำผลการวิจัยและแนวทางการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปไปบรรจุในแผนเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

สำหรับผู้ประกอบการ การวิจัยดังกล่าว สามารถช่วยแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรที่ล้นตลาด สินค้าเกษตรที่เน่าเสีย และปัญหาหลักคือ การจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรในราคาต่ำ ชุมชนสามารถนำแนวทางการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ชุมชน และการใช้นวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่มาช่วยในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เกิดการรวมของชุมชนเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

ในด้านการศึกษา จากการดำเนินการวิจัย สามารถนำไปเผยแพร่องค์ความรู้ในการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ชุมชน ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ ในรูปแบบบทความวิชาการ บทความวิจัย รวมถึงการจดทรัพย์สินทางปัญญาสิ่งที่ได้จากการดำเนินการวิจัย นำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแวดวงวิชาการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 7 ตัวอย่างชุดความรู้จากผลการวิจัยโครงการย่อยในแผนการวิจัย

นอกจากนี้ ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งในอันที่จะช่วยกันผลักดันให้สินค้าเกษตรแปรรูปในชุมชนสามารถจำหน่ายได้ผ่านการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกขั้นตอน ทุกโครงการวิจัยย่อย เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้การเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น

สรุป

จากการวิเคราะห์ปัญหาสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมากล้นตลาดในปัจจุบัน การผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในลักษณะเหมือนกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการค้นหาอัตลักษณ์ โดยเฉพาะในเชิงพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีความโดดเด่นเรื่องภูมิประเทศเขา ป่า นา เล ที่กว้างใหญ่ คณะผู้วิจัยร่วมกับผู้ประกอบการภายใต้โครงการวิจัย ได้ค้นหาข้อมูลทุนเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความเชื่อ นำไปสู่เรื่องเล่า นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี การจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร ตลอดจนการพัฒนาตราสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายและสื่อสารการตลาด สินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนการดำเนินการประกอบด้วย การกำหนดโครงการวิจัยย่อยเพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาจากคุณวุฒิคณะนักวิจัย จากนั้นนำไปสู่การหารือภาคีเครือข่ายชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายผลิตภัณฑ์ ต่อมา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบส่งต่อข้อมูล อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการปรับแผนการดำเนินการระหว่างการวิจัย และมีการนำองค์ความรู้จากโครงการวิจัยย่อยพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ และการสร้างเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้ผลการดำเนินการวิจัยเกิดความยั่งยืนแก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพิ่มมูลค่าสินค้าประเภทอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัยการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปบนฐานอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *แผนที่เกษตรเชิงรุก จังหวัดนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2563). กลยุทธ์ 4C เพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/633562

สำนักงานคณะกรรมการเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). *การทำเกษตรแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2565. แหล่งที่มาhttps://www.arda.or.th/knowledge_detail.php?id=11&fbclid=IwAR0aUK7wySlZ3ZAU6e6bBZk_RzaAoMRtz2Zihw0lvctIombgE-plh5_JG8

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). *ข้อมูลฐานข้อมูล* OTOP *ปี 2562*. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด นครศรีธรรมราช: จังหวัดนครศรีธรรมราช.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2561). *รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน* O-NET *จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2561. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2565. แหล่งที่มา http://nstpeo.go.th/pubnstpeo/2562_001.pdf?fbclid=IwAR1AUwZxRmY4Qq7xsYlbA0ppe5UWdgIoq3mcaSY7rGLoLhSars8QbNn6ZLo

สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.). *โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา https://cep.cdd.go.th/เกี่ยวกับ-otop/ข้อมูลทั่วไปotop

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์
Essential Knowledge for Science Teachers

พินิจนันท์ เนื่องจากอวน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Phinitnan Neangjakoun
Thepsatri Rajabhat University,Thailand
E-mail :phinitnan4605@gmail.com

****

บทคัดย่อ

"การที่จะเป็นครูวิทยาศาสตร์ได้ จะต้องมีความรู้หรือจะต้องเรียนอะไรบ้าง?" คำถามนี้นำไปสู่การคิดทบทวนเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู เพราะปัจจุบันนี้ นิสิต/นักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาความรู้ด้านเนื้อหาและความรู้ด้านวิธีสอนแบบแยกส่วนกัน อาจจะด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงพบว่ายังมีครูบางส่วนที่สอนวิทยาศาสตร์โดยไม่คำนึงถึงความรู้ของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงทำได้เพียงการบรรยายเพื่อถ่ายโอนแต่เพียงเนื้อหาไปยังผู้เรียนเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูยังขาดความรู้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม ดังนั้นในบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายองค์ประกอบของความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูจากมุมมองของนักการศึกษาหลายๆ คน โดยสรุปแล้ว ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูที่นักการศึกษาเห็นตรงกัน ประกอบไปด้วย ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับการสอนในวิชาเฉพาะด้าน ถึงแม้ว่า ที่ผ่านมาเราไม่ได้ให้ความสำคัญต่อความรู้ด้านการสอนในวิชาเฉพาะมากนัก แต่ในอนาคตนักการศึกษาก็มีแนวโน้มว่าจะให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่ขาดหายไปตรงนี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะได้พัฒนาครูวิทยาศาสตร์ต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความรู้สำหรับครูวิทยาศาสตร์; ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน; การพัฒนาวิชาชีพครูวิทยาศาสตร์

Abstracts

"In order to become a science teacher, what kind of knowledge or lessons does a science teacher require?" This question leads to rethinking the knowledge needed for teachers because nowadays, science student teachers have developed content knowledge and teaching method knowledge separately. For a reason, it is found that there are still some teachers who teach science regardless of the prior knowledge of the students; to transfer the content, the learning process can only be lectured to the learners. This demonstrates that teachers lack the ability to adapt scientific content in order to convey it to learners in an appropriate way.

วันที่รับบทความ : 12 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 19 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 20 เมษายน 2566
Received: March 12 2022; Revised: April 19 2023; Accepted: April 20 2023

In this article, we examine the elements of teachers' knowledge from the perspectives of various educators. In summary, the teachers' knowledge includes: content knowledge, curriculum knowledge, students' knowledge, pedagogical knowledge, measurement knowledge and pedagogical content knowledge which is knowledge about teaching in specific subjects. Therefore, in the past, educators have conducted research to find answers to the knowledge they needed. Nowadays, the concept of essential knowledge for teachers is becoming more apparent. In the past, teaching knowledge in specific subjects was not emphasized. However in the future, educators are likely to pay more attention to this lack of knowledge in order to further develop effective science teachers.

Keywords: Science teacher knowledge; Pedagogical content knowledge; Professional development for science teachers

บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นในทุกเวลาและทุกสถานที่ นักเรียนจึงสามารถเสาะแสวงหาความรู้ได้รอบตัว ดังนั้นหากครูผู้สอนไม่มีความสามารถในการเลือกนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้ได้มีประสิทธิภาพ นักเรียนอาจไม่ได้เรียนรู้ผ่านวิธีสอน ที่สอดคล้องกับ เนื้อหา หลักสูตร และพื้นฐานประสบการณ์เดิมของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งอย่างที่ทราบกันดีว่าวิทยาศาสตร์เป็นแขนงของศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งประกอบไปด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับโลก วิธีการได้มาซึ่งความรู้ และการทำงานแบบนักวิทยาศาสตร์ แต่ที่ผ่านมา ผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้นำเสนออุปสรรค ปัญหา และความยากในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งมีสาเหตุหนึ่งมาจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้สอนที่เข้าใจว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ดี คือ การเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงองค์ความรู้ และ กระบวนการวิทยาศาสตร์เท่านั้น อีกทั้งแนวคิดเดิมที่คลาดเคลื่อนของผู้เรียนก็ยังถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการสอนของครู (Bartholomew, H., Osborne, J. and Ratcliffe, M, 2004 : 655-656 และ ลือชา ลดาชาติ และลฎาภา ลดาชาติ, 2561 : 331-332) จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ครูจะมีความรู้ในเนื้อหา แต่ครูก็ยังขาดการผสานความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหานั้นและถ่ายทอดไปยังผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่า ความรู้ด้านการสอน และความรู้ในเนื้อหา ของครูถูกแยกออกจากกันอย่างชัดเจน การมีความรู้คู่ขนานนี้ เกิดขึ้นในหลายประเทศ สอดคล้องกับข้อค้นพบที่ว่า กระบวนการผลิตครูมีจุดเน้นของความรู้ที่สลับไปมาระหว่าง เน้นความรู้ในเนื้อหา และ เน้นความรู้ด้านการสอน แต่เมื่อผลิตครูออกมากลับไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหานั้นได้ (ลือชา ลดาชาติ, 2565 : 10)

จุดประสงค์ของบทความนี้จะเป็นการอธิบายถึงองค์ประกอบของความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์ จากมุมมองของนักการศึกษาหลายๆคน เพื่อหาคำตอบว่า เหตุใดครูที่มีความรู้ในทุกด้านจึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นหมายถึงครูมีความรู้ แต่ครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความรู้ในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ให้อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิทยาศาสตร์ได้ถ่องแท้ (Kind, V, 2009 : 2-3; Zembal-Saul, C. , Krajcik, J. and Blumenfeld, P., 2000 : 445-446) ปัญหาที่กล่าวมาเป็นปัญหาของครูที่ส่งผลต่อกับผู้เรียนโดยตรง เพราะครูที่มีความสามารถในการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูที่สอนดีจะเลือกเนื้อหาและเทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน (Kind, V, 2009 : 3; Gess-Newsome, J, 1999 : 12) นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาด้านอื่นๆ เช่น ครูความเชื่อมั่นในการสอน ครูขาดความรู้ด้านหลักสูตร ครูสอนโดยไม่คำนึงถึงความรู้ของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงทำได้เพียงการบรรยายเพื่อถ่ายโอนแต่เพียงเนื้อหาไปยังผู้เรียนเท่านั้น (Loughran, J., A. Berry and P. Mulhall, 2008 : 1310-1312) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สังเกตได้ว่า ครูที่สอนดีจะต้องมีความรู้หลายด้านประกอบเข้าด้วยกัน และเพิ่มความรู้ไปอีกหนึ่ง นั่นก็คือ ความรู้ความสามารถของครูในการปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาให้อยู่ในขอบเขตที่นักเรียนจะทำความเข้าใจได้

ในบทความนี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงมุมมองการเปลี่ยนผ่านของนักการศึกษาที่มีต่อความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู ว่า แต่ละยุคสมัย เรามีความเชื่อว่า ครูจะต้องมีความรู้อะไรบ้าง อีกทั้งแต่ละองค์ประกอบของความรู้นั้นหมายถึงอะไร และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ความรู้ที่ขาดหายไป

เพื่อให้ครูมีพัฒนาการด้านการสอน ตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา นักการศึกษาจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาความรู้ของครูและแนวทางการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพที่ว่ามานี้เกี่ยวข้องกับ ความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาเฉพาะ ความรู้ความสามารถนี้ Shulman L, (1986 : 43-44) เรียกว่า “ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน” (pedagogical content knowledge) นอกเหนือจากนี้ เขาได้อธิบายความหมายและขยายความว่า ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสอน อันเกิดจากการผสมผสานความรู้ในเนื้อหา และวิธีสอนในเนื้อหาเฉพาะ โดยผู้สอนต้องสามารถจัดเรียง นำเสนอ และ ปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ไปสู่วิธีการสอนที่ตรงกับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนจะมีความเข้าใจถึงธรรมชาติและอุปสรรคการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ ให้อยู่ในรูปที่นักเรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้นได้ เมื่อคำว่า ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนถูกยอมรับว่าเป็นความรู้ด้านหนึ่งที่สำคัญสำหรับครู นักการศึกษาคนอื่นๆ จึงให้ความสนใจและศึกษาถึง ความหมาย องค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนอย่างหลากหลาย

ในปัจจุบันนี้ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน ถูกสร้างความหมายขึ้นโดยผ่านทรรศนะ (Lens) ที่แตกต่างกันออกไป เช่น การมองว่า ความรู้จำเป็นสำหรับครูแต่ละองค์ประกอบช่วยส่งเสริมความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Morine-Dershimer, G. and Kent, T., 1999 : 21-25) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและความเชื่อของครูมีส่วนสัมพันธ์กัน (Magnusson, S., L. Krajcik and H. Borko, 1999 : 95-99) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนมีความแตกต่างกันในแต่ละเนื้อหา (Mavhunga, E., and M. Rollnick, 2014 : 115) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนเป็นความรู้เฉพาะส่วนบุคคล ยืดหยุ่นได้ มีความแตกต่างและเป็นปัจเจก (Cochran, K. F., J. A. DeRuiter, and R. A., King, 1993 : 268) หรือบางงานวิจัย มุ่งเน้นที่จะพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน เช่น การใช้เครื่องมือวัดตัวแทนเนื้อหา (Content Representations: CoRes) และเครื่องมืออธิบายความสามารถในการสอน (Pedagogical and Professional-experience Repertoires: PaP-eRs) การใช้วิชาการสอน (Method course) พัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนโดยเฉพาะ ผ่านการสะท้อนคิด และ การปฏิบัติ นอกจากความน่าสนใจในแง่ของที่มาและองค์ประกอบด้านต่างๆ ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนยังได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนจะจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนและสร้างรูปแบบในการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหา ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของครูในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นแล้ว การพัฒนาความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอนนั้นย่อมนำไปสู่การสอนที่บรรลุถึงเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ได้ (Abell, S.K., M.A. Park-Rogers, D.L. Hanuscin, M.H. Lee and M.J. Gagnon, 2009 : 87-88) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ ของ ทรงผล ผดุงพัฒนากุล และคณะ (2561 : 242) ที่อธิบายไว้ว่า หลักสูตรการผลิตครูวิทยาศาสตรควรให้ความสำคัญกับการสงเสริมทั้งความรูในเนื้อหาผนวกวิธีการสอนและแนวทางการจัดการเรียนรูแบบสืบเสาะเพราะความรูดังกลาวนั้นเปนความรูที่สำคัญสำหรับครูวิทยาศาสตร์ สำหรับในบทความวิจัยนี้ ผู้เขียนจะนำผู้อ่านไปสู่จุดเริ่มต้นของแนวคิดเริ่มต้นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร

ครูต้องรู้อะไรบ้าง

จุดเริ่มต้นเกิดจากนักการศึกษาที่ชื่อว่า Shulman L, (1986: 43-44) เขาเคยสรุปไว้ว่าครูจำเป็นต้องมีความรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเนื้อหา 2) ความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอน 3) ความรู้ด้านหลักสูตร จากนั้นในปี 1987 Shulman L, (1987 : 3-4) ก็ได้พัฒนาความคิดและเพิ่มเติมความรู้ที่จำเป็นของครูไว้ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับบริบททางการศึกษา 2) ความรู้ด้านการสอนทั่วไป 3) ความรู้ด้านหลักสูตร 4) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน 5) ความรู้เกี่ยวกับเป้าหมายทางการศึกษา 6) ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน 7) ความรู้ด้านเนื้อหา ซึ่งที่กล่าวมานั้น ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน เป็นองค์ความรู้ที่โดดเด่นมากที่สุด และถูกนำมาขยาย

ความตีความกันอยู่ 2 แง่มุมนั่นคือ ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนที่หมายถึงความรู้เกี่ยวกับวิธีการเฉพาะที่จะสอนในเนื้อหาหนึ่ง (Grossman, P. L, 1990 : 5) กับ ความรู้ของครูในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบที่นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น (Geddis, A.N, 1993 : 674) จากนั้น Gess-Newsome J, (1999 : 12) จึงได้ผนวกแนวคิดทั้งสองนี้เข้าด้วยกันแล้วอธิบายว่าความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนประกอบไปด้วย 2 กระบวนการนั่นคือ 1) การบูรณาการความรู้ด้านเนื้อหาและวิธีสอนเข้าด้วยกัน 2) การเปลี่ยนรูปของเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบใหม่ที่นักเรียนเข้าใจ จากนั้น Grossman P. L, (1990 : 5) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ของครู และได้จัดองค์ประกอบความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูใหม่ เป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเนื้อหาสาระ 2) ความรู้ด้านการสอนทั่วไป 3) ความรู้เกี่ยวกับบริบท และ 4) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน ซึ่งองค์ประกอบของความรู้ใน 3 องค์ประกอบแรกนั้นต่างช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนขึ้นมา ต่อมา Carlsen W. S, (1999 : 136) ได้นำแนวคิดของ Grossman มานำเสนอใหม่โดยอธิบายว่า ความรู้ด้านบริบทเป็นความรู้ที่อยู่เบื้องหลังของความรู้อีก 3 องค์ประกอบ จนเมื่อปี 1999 Magnusson, S., L. Krajcik and H. Borko, (1999 : 99) ได้นำเสนอแบบจำลองเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์ โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แนวโน้มในการสอนวิทยาศาสตร์ 2) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตร์ 3) ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจในวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน 4) ความรู้เกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ 5) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ สิ่งที่ Magnusson และคณะ ได้อธิบายเพิ่มเข้ามาคือ การสอนของครูวิทยาศาสตร์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้อย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความเชื่อบางอย่างซึ่งเป็นแรงผลักดัน แรงจูงใจ ที่ถูกขับเคลื่อนพร้อมประสบการณ์เดิมอยู่ภายใน จนทำให้ครูสอนวิทยาศาสตร์ได้แตกต่างกัน

วิวัฒนาการของแบบจำลอง (Model) ที่อธิบายความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูตามที่นักการศึกษาหลายคนเคยนำเสนอไว้นั้น องค์ประกอบด้าน “ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน” กลายเป็นความรู้ที่โดดเด่นมากที่สุด และ เป็นความรู้ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงและทำวิจัยกันเป็นส่วนมาก จนทำให้องค์ประกอบอื่นของความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูถูกละเลยไป จนกระทั่งในปี 2015 แบบจำลอง (Model) เกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูถูกนำมาเสนอขึ้นมาใหม่อีกครั้งเพื่อย้ำว่า ครูจำเป็นต้องมีความรู้หลายด้านประกอบเข้าด้วยกัน สัมพันธ์กัน และ ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนก็ยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างละทิ้งไม่ได้ ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวนี้ มี 5 องค์ประกอบคล้ายแบบจำลองของ Magnusson et al. (1999 : 99) พัฒนาโดย Gess-Newsome, J., and Carlson, J, (2013 : 28-32) ประกอบไปด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน 2) ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน 3) ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา 4) ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน และ 5) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดเด่นของแบบจำลองนี้คือ แต่ละองค์ประกอบของความรู้ต่างมีความสำคัญและ

ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ความรู้ทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ในขณะเดียวกันการพัฒนาวิชาชีพครูก็ส่งเสริมความรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ให้พัฒนาไปพร้อมกันด้วย ความรู้ในวิชาชีพที่กล่าวถึงในองค์ประกอบ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้กลยุทธ์ในการสอน ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหา ความเข้าใจผู้เรียน ทักษะกระบวนการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ถึงแม้ว่าครูจะมีความรู้ 5 ด้าน แต่เมื่อครูต้องปฏิบัติการสอนในห้องเรียนความรู้ทั้ง 5 ด้านจะถูกกลั่นกรอง และถูกขยายความคิดให้กว้างขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้จะถูกกระตุ้นโดยความเชื่อของครูและบริบทในการสอน ในแบบจำลองนี้อธิบายไว้ว่าก่อนที่ครูจะปฏิบัติการสอน ผู้สอนจะมีความรู้ในวิชาชีพ จากนั้นเมื่อครูจะต้องสอนในเนื้อหาเฉพาะเจาะจงครูจะมุ่งเน้นไปที่การหาวิธีและตัวแทนเนื้อหาที่เหมาะสมกับความรู้เฉพาะนั้นๆ จากนั้นความรู้ดังกล่าวจะถูกขยายกลั่นกรองและคัดเลือกจนไปสู่การปฏิบัติการสอนในห้องเรียน ความรู้นั้นจะถูกขยายให้ชัดเจนขึ้นอีกครั้งเมื่อการสอนถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบ ถ่ายทอด ในที่สุดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนจะสะท้อนถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนทั้งหมดนี้ทำให้กรอบแนวคิดของความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนถูกเปลี่ยนแปลงซ้ำไปซ้ำมา

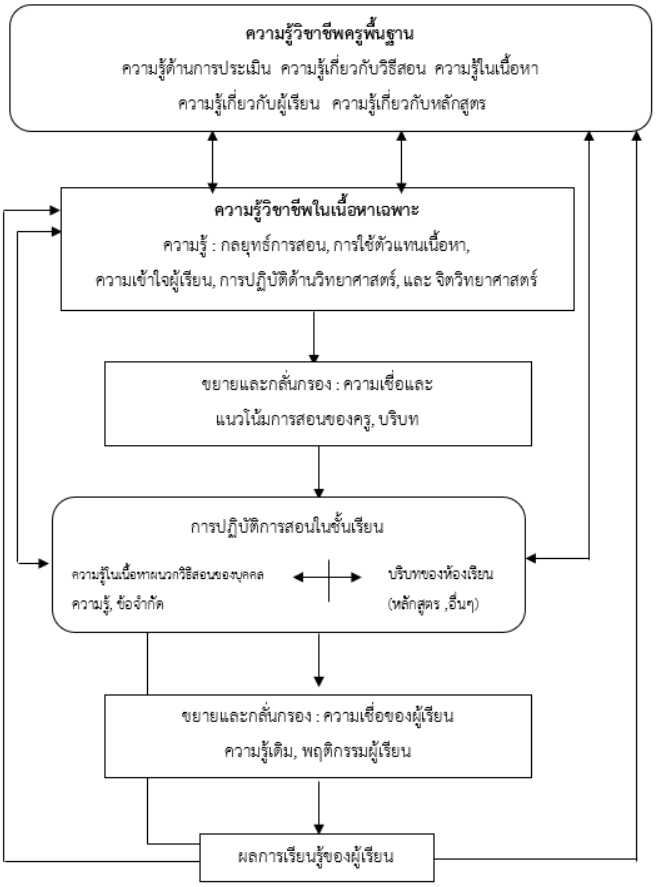

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงโมเดล ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู
(Gess-Newsome and Carlson, 2013 : 31)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนก็คือความรู้ที่เกิดจากการคัดเลือก กลั่นกรองและปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ย่อยๆ ที่มีอยู่แล้วในตัวครู ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมการสอนที่ขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะ (Gess-Newsome, J., and Carlson, J, 1999 : 12) เรียกว่า แบบจำลองของการแปรเปลี่ยน (Transformative model) ข้อสรุปนี้ทำให้ Abell S.K, (2007 : 1107) เสนอว่าการพัฒนาครูก่อนประจำการ ควรพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนแบบเน้นย้ำความเข้าใจความรู้ในแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจน จากนั้นจึงพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนโดยให้ครูได้ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนซ้ำๆ (Barnett, D. and Hodson, 2001 : 428-430)

ล่าสุดในปี 2019 Carlson, J. and Daehler, K.R, (2019 : 83) นำเสนอโครงสร้างความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์ โดยออกแบบเป็นรูปวงกลม 5 วงซ้อนกัน วงนอกสุดชั้นที่ 5 แสดงถึงความรู้พื้นฐานของครูซึ่งมี 5 องค์ประกอบย่อย วงกลมชั้นที่ 4 คือความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนระดับส่วนรวม หมายถึงความรู้ในการสอนเนื้อหาเฉพาะหนึ่งๆ เป็นความรู้แบบทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนหรือตำรา วงกลมชั้นที่ 3 คือ บริบทการเรียนรู้ เช่น บริบทของโรงเรียน นักเรียน สื่อการสอน เป็นต้น วงกลมชั้นที่ 2 คือความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนระดับส่วนบุคคล หมายถึง ความรู้ในการสอนเนื้อหาเฉพาะซึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ผ่านการคัดเลือก กลั่นกรองและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเนื้อหาเฉพาะด้วยตัวเอง และชั้นในสุดคือ ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนระดับการปฏิบัติ หมายถึง ความรู้ในการสอนเนื้อหาเฉพาะที่เกิดขึ้นเมื่อครูปฏิบัติการสอนจริง เมื่อครูได้ประเมินถึงสิ่งที่ปฏิบัติและนำมาปรับวิธีสอนเพื่อให้เกิดผลที่ดีมากขึ้น

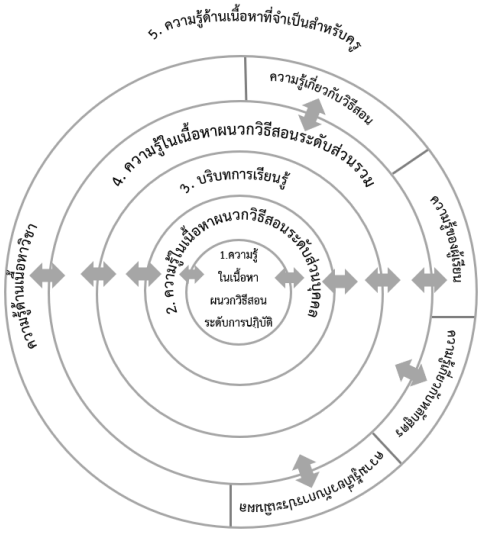

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงแบบจำลองความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูวิทยาศาสตร์
(Carlson, J. and Daehler, K.R., 2019 : 83)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู

องค์ประกอบของความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู / นักการศึกษา	1) ความรู้เนื้อหา	2) ความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอน			3) ความรู้หลักสูตร	4) ความรู้ด้านการสอนทั่วไป	5) ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน	6) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล	7) ความรู้ด้านบริบท	8) ความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์	9) ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน
Shulman L, (1986: 43-44)	/	/			/	-	-	-	-	-	-
Shulman L, (1987 : 3-4)	/	/			/	/	/	/	/		
Magnusson, S., L. Krajcik and H. Borko, (1999 : 99)		/			/	-	-	-	/	/	/
Gess-Newsome, J., and Carlson, J, (2013 : 28-32)	/	-			/	-	/	-	/	-	/
Carlson, J. and Daehler, K.R, (2019 : 83)	/	ความรู้ด้านบริบท	ความรู้ด้านวัตถุประสงค์	ความรู้ด้านการเรียนการสอน	/	-	/	-	/	-	/
		/	/	/							

จากข้อมูลทั้งหมดสรุปได้ว่า ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูจะต้องมีความรู้หลายด้านประกอบเข้าด้วยกัน ดังตารางที่ 1 องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูที่นักการศึกษาส่วนมากอธิบายได้ตรงกัน ประกอบไปด้วย 1) ความรู้ด้านเนื้อหา 2) ความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอน 3) ความรู้ด้านหลักสูตร 4) ความรู้ด้านการสอนทั่วไป 5) ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน และ 6) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล การพัฒนาครูจึงควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ในแต่ละองค์ประกอบให้เข้มแข็ง แต่อย่างไรก็ดีการมีความรู้ในแต่ละด้านแยกขาดจากกันไม่อาจช่วยทำให้เกิด

การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการในกระบวนการผลิตครูจึงควรมีการ บูรณาการแต่ละองค์ความรู้เข้าด้วยกัน และ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาที่ยากไปสู่รูปแบบที่ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจได้ จากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูควรเริ่มต้นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดยเน้นย้ำความเข้าใจความรู้พื้นฐานในแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจน และหากจัดการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ และ ทฤษฎีการพัฒนาวิชาชีพ ก็จะช่วยส่งเสริมการบูรณาการและการพัฒนาความซับซ้อนและความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบของความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนให้มากยิ่งขึ้น (Lowery, N.V, 2002 : 78; Faikhamta C, 2017 : 106)

สรุป

ในปัจจุบัน การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู ถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษามากมายหลายแง่มุมดังที่กล่าวมา แต่ท้ายที่สุดนี้ความพยายามที่จะทำความเข้าใจถึงความรู้ที่จำเป็นสำหรับครู ก็ช่วยให้นักวิจัยเข้าใจกระบวนการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนในวิชาเฉพาะของครูมากขึ้น

สำหรับการผลิตครูวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย พบว่าใช้การจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน หมายถึง นักศึกษาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่คณะวิทยาศาสตร์ และเรียนวิชาการสอนที่คณะศึกษาศาสตร์แยกออกจากกัน โดยนักศึกษาถูกคาดหวังไปเองว่าจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปยังผู้เรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งในความเป็นจริง นักศึกษาครูได้เรียนในหลักสูตรที่มีวิชาการสอนเฉพาะด้านน้อยมาก การสอนวิชาแยกตามคณะนี้ ทำให้นักศึกษาเรียนเนื้อหาวิทยาศาสตร์แยกออกจากวิชาการสอน และส่วนมากอาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย หากนักศึกษาเรียนวิชาการจัดการเรียนรู้เฉพาะด้าน กับอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้เพียงเนื้อหา หรือ มีความรู้เพียงวิธีสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้นักศึกษาคุ้นชินกับการสอนที่เป็นการนำเสนอแต่เพียงเนื้อหา หลักการ และทฤษฎี ส่งผลให้นักศึกษาครูไม่อาจตัดสินใจว่าจะเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างไรและจะเริ่มต้นสอน หรือ จัดลำดับการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างไร รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับการระบุผลการเรียนรู้ที่ตั้งใจไปให้ถึงกว้างเกินไปและไม่ได้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดหรือทักษะทางวิทยาศาสตร์ใดที่นักเรียนคาดหวัง ซึ่งที่กล่าวมานั้นเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ในวิชาเฉพาะทั้งสิ้น

สรุป ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูมีหลายองค์ประกอบ และการเริ่มต้นพัฒนาความรู้ที่จะเป็นสำหรับครูควรเริ่มต้นตั้งแต่ในระดับมหาวิทยาลัยในทุกๆ องค์ประกอบ เพราะกระบวนการพัฒนาครูนั้นเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกิดขึ้นอย่างช้าๆ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน เพราะเป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนได้ใน

อนาคต นอกจากนี้แล้วสถาบันการผลิตครูควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อและ ความรู้เดิมของนักศึกษาว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้จัดประสบการณ์ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างมีความหมาย อีกทั้งนักศึกษาควรได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการสอนแบบสืบเสาะ การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนตั้งอยู่บนการสอนตามเนื้อหาเฉพาะ เช่น มีวิชาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แยกออกจากวิชาการสอนทั่วไป โดยเป็นวิชาที่สอนให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการสอนได้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาอย่างแท้จริง และอาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้สะท้อนความคิดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการสอนของตัวเองควบคู่กันด้วยในตอนท้าย

เอกสารอ้างอิง

ลือชา ลดาชาติ. (2565). *ความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอนสำหรับการสอนวิทยาศาสตร์: สิ่งที่ผู้เตรียมและพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ควรรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลือชา ลดาชาติ และ ลฎาภา ลดาชาติ. (2561) *ความรู้เดิมของนักเรียน: อุปสรรคหรือทรัพยากร.* วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ (JSTEL). 9 (2). 324-339.

ทรงผล ผดุงพัฒนากุล, วันเพ็ญ ประทุมทอง และจรรยา ดาสา, (2561). *ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะของนักศึกษาครูเคมีก่อนและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู*. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 34 (1), 225-246.

Abell, S.K., M.A. Park-Rogers, D.L. Hanuscin, M.H. Lee and M.J. Gagnon. (2009). *Preparing the next generation of science teacher educators: A model for developing PCK for teaching science teachers*. Journal of Science Teacher Education. 20, 77-93.

Abell, S.K. (2007). *Research on science teacher knowledge.* In S.K. Abell and N.G. Lederman. (eds.). Handbook of research on science education. London: Lawrence Erlbaum Associates, 1105-1151.

Barnett, D. and Hodson. (2001). *Pedagogical context knowledge: Toward a fuller understanding of what good science teachers know*. Science Education. 85(4), 426-453.

Bartholomew, H., Osborne, J. and Ratcliffe, M. (2004). Teaching students “ideas-about-science”: Five dimensions of effective practice. Science Education. 88, 655-682.

Carlsen, W. S. (1999). *Domains of teacher knowledge*. In J. Gess-Newsome and N. G. Lederman (eds.). Examining Pedagogical Content Knowledge. Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

Carlson, J., Stokes, L., Helms, J., Julie, G. N., & Gardner, A. (2015). *The PCK summit: A process and structure for challenging current ideas, provoking future work, and considering new directions.* In Re-examining pedagogical content knowledge in science education. 14-27.

Carlson, J.; Daehler, K.R. (2019). *The Refined Concensus Model of Pedagogical Content Knowledge in Science Education.* In Repositioning Pedagogical Content Knowledge in Teachers' Knowledge for Teaching Science; Hume, A., Cooper, R., Boroswki, A., Eds.; Springer: Singapore. 77–92.

Cochran, K. F., J. A. DeRuiter, and R. A., King. (1993). *Pedagogical content knowing: An Integrative model for teacher preparation.* Journal of Teacher Education. 44 (4). 263-272.

Faikhamta C. (2017). *The development of research and reflective practice (RARP) - based internship program to enhance pre-service science teachers' pedagogical content knowledge (PCK).* Thailand Science Research and Innovation.

Geddis, A.N. (1993). *Transforming subject-matter knowledge: the role of pedagogical content knowledge in learning to reflect on teaching.* International Journal of Science Education. 15 (6). 673-683.

Gess-Newsome, J. (1999). *PCK: An introduction and orientation.* In J. Gess-Newsome and N. Lederman (Eds.). Examining PCK: The construct and its implications for science education. Boston: Kluwer.

Gess-Newsome, J., & Carlson, J. (2013). *A report on the PCK summit: Current and future research directions*. In Symposium at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching (NARST). Puerto Rico.

Grossman, P. L. (1990). *The making of a teacher: Teacher knowledge and teacher education*. New York: Teachers College Press.

Kind, V. (2009). *Pedagogical content knowledge in science education : potential and perspectives for progress*. Studies in science education. 45 (2). 169-204.

Loughran, J., A. Berry and P. Mulhall. (2008). *Exploring Pedagogical Content Knowledge in Science Teacher Education.* Journal of Science Education**.** 30 (10). 1301-1320.

Lowery, N.V. (2002). *Construction of teacher knowledge in context: Preparing elementary teachers to teach mathematics and science.* School Science and Mathematics. 102 (2). 68-83.

Magnusson, S., L. Krajcik and H. Borko. (1999). *Nature, sources, and development of PCK for science teaching.* In J. GessNewsome & N.G. Lederman (eds.). Examining PCK: The construct and its implications for science education. Boston: Kluwer Academic Press. 95-120.

Mavhunga, E., and M**.** Rollnick. (2014). *Improving pck of chemical equilibrium in pre-service teachers, African*. Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education. 17 (1-2). 113-125.

Morine-Dershimer, G. and Kent, T. (1999). *The Complex Nature and Sources of Teachers' Pedagogical Knowledge in Examining Pedagogical Content Knowledge.* Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Shulman, L. (1986). *Those who understand: A conception of teacher knowledge*. American Educator, 10(1): 9–15. 43–44.

Shulman, L. (1987). *Knowledge and teaching: Foundations of the New Reform*. Harvard Educational Review. 57(1). 1–22.

Zembal-Saul, C. , Krajcik, J. and Blumenfeld, P. (2002). *Elementary student teachers' science content representations.* Journal of research in science teaching. 39: 443-463.

Buddhist Doctrine, Transforming Suffering Into Peace for Hiv/Aids Clients

Kamonmarn Virutestazin and Amornrat Kaewsuwan
Western University, Ratchaphruek University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: amkaew@rpu.ac.th

****

Abstracts

AIDS is not evil, it gives many complimentary views to alert society. The critical, vital key in solving the AIDS problem is basic molecular knowledge, oxidative stress, free radicals, and antioxidants. AIDS is a lifestyle disease that is one's duty to follow the precaution and try earnestly to practice proper conduct. This article is in the field of behavioral science, the purpose is to describe and illustrate the health promotion program and place a greater emphasis on action-oriented activities in HIV/AIDS clients. All of these need to be considered with a multidisciplinary approach by a pluralistic medical system, emphasized on the popular sector (Kleinman, 1980), that is based on the requirement of living with HIV. For human beings, Dhamma must be utilized as a tool for the practice that create wisdom, decision making, and actions. HIV/AIDS clients must respond to the calls of their conscience and the Essence of Dhamma, they should learn how to obtain the value from utilizing Buddhist as a way of life, because it lies in Buddhist's hands. It is possible for HIV/AIDS clients can improve the quality of life, experienced proportionate promoting behavior, and can live a symptom-free life. Provide the Buddhist doctrine together with maintaining a healthy lifestyle are the advocacy for health promotion, the future medicine.

Keywords: Buddhist doctrine; Suffering; Peace; People infected with HIV and AIDS

Introduction

Buddhist doctrine views all phenomena in terms of a causal relationship, teaching by the Noble Friend and learning with critical reflection, based on The Four Noble Truths (Ariya Sacca). They introduced to the interactive learning through action; they learned to develop wisdom not merely by listening and thinking, but also in action that functions together during all activities in daily life, and learned that any event was related to another. This relationship extended to all other conceived phenomena.

* Received: February 27 2023; Revised: April 17 2023; Accepted: April 19 2023

The Threefold Training (Trisikkha) in Buddhism

	Three Higher Trainings in the Buddhist path	The three signicant sources of knowledge integrated into the health education process
Training for outer practices	1) Moral (Sila) training resolves the problem of suffering from social concerns.	1) Knowing the truth through listening is used to utilize information and activate prior knowledge
Training for inner practices	2) Mental (Samadhi) training also resolves the problem of physical and mental suffering. 3) Wisdom (Panna) training resolves the problem of spiritual suffering for the way of life.	2) Knowing the truth through thinking is used to provide knowledge orderly and leads to make decisions. 3) Knowing the truth through direct experience is used to realize one's actions and leads to wisdom.

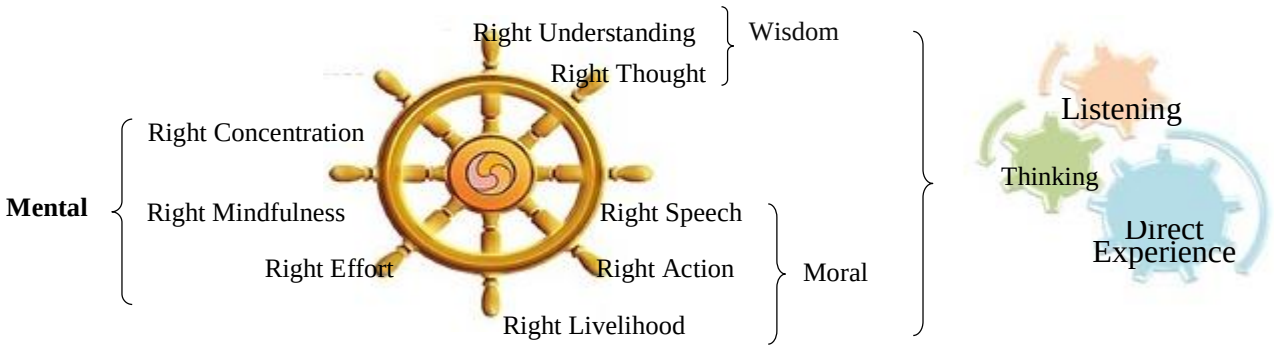

Three Higher Trainings Three signicant sources of knowledge

The organized health education program applying Buddhist Doctrine

The organized health education program developed a combination of listening, thinking and acting, a fundamental guideline for behavioral modification. The program planned to follow up six times every two weeks for four months. There was a broad discussion and sharing on experiences of individual problems and ways of life. It led to a better understanding of AIDS that affected the regularity of the clients.

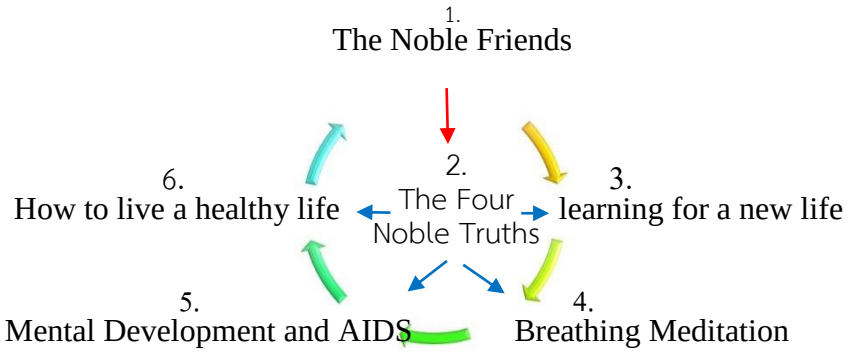

1. The Noble Friends

The provided program started with a sense of friendliness. It tended to depend mainly on the Noble Friends to build trustworthy, very beneficial in solving the problem. They certainly learned how to give and take. They felt arousal, valuable, had a meaningful experience, and expressed that association with Noble Friends (Kalyana-mittata) is the greatest blessing.

2. The Four Noble Truths

The program was provided step by step, based on The Four Noble Truths (Ariya-Sacca) that used critical reflection as solving the problem process. They have great emphasis on wisdom and developed an understanding of solving the problem, realizing what should be done, and put it into practice. It depends on the basic concept, that once the causes and conditions of a problem are identified, they can solve it that directly approach the causes through the consideration of one's own action (Payutto, 1995; Varadhammo, 1996).

Group discussion question guidelines are the conceptual frame of The Four Noble Truths, understanding how to solve it.

2.1 The Noble Truth of suffering(Dukkha) At the beginning of solving the problem, they were hopeless, felt that AIDS threatened their life. They went to any lengths to kill AIDS by using any means available through ignorance. They did not solve their problems and frequently raised more problems and more tremendous suffering. This vicious cycle went on and on. One must thoroughly understand the condition of the problem, the truth of suffering.

2.2 The Noble Truth of the cause of suffering(SamuJaya) They constantly confronted with statements and generalizations about social and moral problems. They assessed risks and expressed many different conclusions by interacting within groups for the activities that gave valuable insights and recognizing statements, closely related to daily life. They concluded that potentially harmful chemical in foods and air pollution act as oxidizing agents that cause a chain reaction, producing free radicals and damaging cells continuously. These crucial triggers can further weaken the immune system and accelerate the progression to clinical AIDS that affected their lives. In this way, the chemical contaminated in foods influences HIV/ AIDS clients' needs to be given a more meaningful perspective The

Five Hindrances (nivarana); sensual desire, ill will, dullness, anxiety, and doubt, act like manner, causing suffering. The mind cannot experience real peace when these Five Hindrances are present. Listening to Dhamma, they learned to observe their mind and realize the characteristics of all feelings or concocted emotions that arise for a brief time and then pass away. It could instantly change to the neutral state. They did not suffer from any of these

feelings. They realized the harmfulness and danger of the Five Hindrances, along with the benefits of a neutral state. Therefore, the Hindrance decreased considerably.

2.3 The Noble Truth of the no suffering (Nirodha) They explored and prioritized the problems through experiences and set the goal of solving the problem, the end of suffering; the right mindfulness, and concentrate that only HIV does not cause AIDS. They were also able to establish their right understanding and thought of living without illness, and to set the right action to take care of themselves in a healthy way to prolong symptom-free life. They were much interested in the importance of eating. They set eating as the priority first in their lives and shared their experience with food allergies that increased their consciousness about xenobiotic and improved eating behavior.

2.4 The Noble Truth of the way of practice (Magga) They appreciated group participation in identifying health problems and attempted to demonstrate a new way of life, a solution to the problem, the path frees from suffering. It introduced a fundamental guideline for behavioral modification, the Noble Eightfold Path, to create daily life based on the wisdom. They had a well-trained mind with positive mental qualities that found a solution. Food was the most exciting issue to share; the chemical contaminated in foods influences HIV/AIDS clients. They developed continued mindfulness about potentially harmful chemicals in foods. The significant change of eating showed that right understanding with critical reflection is the excellent decision making, and it is very urgent to develop mindfulness in any situation and at any time. Thus, the condition for significant changes in one's life is the right understanding of the realities. Whoever develops the right way will see oneself, and realized that it is not easy to change habits; it cannot be changed all at once. Gradual changes were seen in one's character. They took necessary action according to eat wisely.

3. Learning for a new life

Only HIV does not cause AIDS: AIDS involves 2 words; Immunity is the body mechanism to carry a normal life, HIV attacks and eventually destroys the immune. When the immune remains 1/5, the body becomes deficiency state, and susceptible to any infection.

The cofactor of AIDS is a polluted lifestyle.

HIV/AIDS can be compared to a forest on fire. Inutility, it can be put out spontaneously. When being dry and windy, the fire grows and finally rages beyond control.

At the onset of HIV seropositive, the immunity can resist against infection. When exposed to polluted air, water, food, some symptoms can develop quickly (Person, et al. 1996).

HIV/ AIDS is like a train traveling down a track with an obstruction up ahead. It runs high on speed for a short distance and will crash at a high velocity. When reducing speed and given enough distance, it travels along the track safety.

Goals of living: Having a high viral load and low immunity make one more susceptible. Having a low viral load and normal immunity make one less susceptible.

It is necessary to slow the train down and lengthen the distance.

HIV/ AIDS must inhibit HIV replication and enhance the immunity to have a longer symptom free life span (McDonald, J.H. 1994).

In the past there were Acacia by the way, grilled fish by the field, Morning glory in the big lake. Today, our lives are opposite of nature, there are residue toxin in the air, water and food. There are no flowers in the field nor lotuses in the swamps. In the water there is no fish, in the field there is only rice and chemicals.

These cause health to deteriorate, especially in HIV/ AIDS, whose body defense mechanisms are low. There are susceptible to any chemical. The allergy affects the immunity which leads to opportunistic infection (Ali A Al-Jabri, 2007).

The allergy should not be tested.

Learning suffering to live a happy life

Learn what cause you get allergies. Learn to associate with the environment.

Learn the precautions, to live with no careless

Learn the contraindications, put into practice.

Learn what can't eat, to choose some can eat.

Consider yourself, remind yourself, improve yourself

It is necessary to change lifestyle correspond to situation, especially being warned by body signs, HIV infection is just a warning sign. It is a direct consequence of life: One is constantly remained of HIV, the immunity is partially damaged, and one must, therefore, change the lifestyle.

In daily life, only you know how to adjust your habit, to harmonize with your lifestyle, until getting one more time. It means **Only the Adaptation Survive.**

Ready for a change

A new life cannot be changed immediately. The most certain way to succeed is always to try just one more time. And there are more than one health related behaviors to consider.

In life, there are rather many certain decision making. There must be some gradual changes in one's character. Find out what you can do. Building a better life and self-regulation. Learning the reality that...One have to rely on oneself.

4. Breathing Meditation

Training by Dr. Anne rose Akanke (Dr. Amu: Family doctor)

Harmony in life

Life is composed of mind and body, as the statement;

Mind is the boss, body is the slave

A healthy mind in a healthy body

Meditation is a means to control the body and mind through physical movement and mental calmness, lead to harmony in life rather than strengthen body. There are various practical postures for everyone to choose.

1) Physical training: all movements and gestures are function of flexor muscles, such as bending, standing and moving. Physical training is extensor muscles and tendons stretching. Therefore, each day no matter what kind of activity you act, including the physical training, you gain a balance of your muscles. This is the physical preparation for the mental training step.

2) Mental training is achieved initially by mindfulness of breathing. Every movement cultivate mindfulness, focusing attention on inhalation and exhalation in order to release tension both body and mind. Body-scan meditation experience the sensations in the body and relaxation. It can be done in various postures: sitting, lying down or while walking. It relies on the smoothness of deep breathing that are going to engage the lungs, full inhale to

extend the lungs, then exhale the lungs are completely empty. This helps to increase the lungs' capacity and also helps one to feel strong and fresh.

Mind setting: Place the palm of your hand on your abdomen and feel the movement as you inhale and exhale. Know your abdomen movement, breath each time, consider every moment. Keep your mind calm, not distracted. Know the condition as they are. That, train yourself not to be careless. **A well-trained mind brings happiness.**

How to feel relaxed: Physical and mental training are achieved through meditation. Warming up physically for about 20 minutes, makes it easier to feel a sense of peace. Meditate about 30 minutes to relax your mind.

The practice: Become familiar with your exercises, become expert on controlling your breath, and develop optimism. Send love and compassion in everything with a smile in every exhalation. Get a sense of clean (Sila), calm (Samadhi) and clear (Panna) into yourself with every inhalation.

This is truly how to find Harmony in life. A well- trained mind will be one that experiences true peace and happiness. It will lead to both understanding and wisdom.

5. Mental Development and AIDS

Phra Songserm Kasaradhammo, Panyanantha Institute, Umong Temple, Chiang Mai

Dhamma and AIDS

AIDS is a physical illness, it attacks the immunity. It cannot yet be cured, like many other diseases.

AIDS is a mental suffering, HIV stigma and discrimination. This increases their suffering.

These two statements reflected that the real problem is not only AIDS. They got stuck on thoughts in a mind trap, no solutions to solve the problem.

There are many thoughts running through their mind (The Five Hindrances, nivarana): sensual desire, ill-will, dullness, restlessness or anxiety, and doubt. It is the weak mind vary according to a wide range of impact. AIDS is a warning sign to learn a new way of life.

The Buddha's View of Life

Change is a natural aspect of life, such as suffering, aging, sickness and death. Today, many still live with carelessness, do not learn about the facts of life. When facing unexpected change, they escape from reality. Some may even think of committed suicide. AIDS is a cycle of suffering. It attached to problems, and one suffers more and more. Some ask for sympathy from others, who are afraid and worried. We can't depend on anyone more, that turn to develop self-reliance, facing-reality with courage.

Physical illness reduced by prescription

Mental suffering releases by wisdom

The way to a happy life

Several experiences of pleasure and suffering occur in daily life. It is not in the past nor AIDS, it is in the present moment that how we view, think and manage life. Initially, one must understand what HIV is. Although it is undesirable, it has already happened permanently. Open your mind, Happiness can be achieved through training the mind (Dalai Lama). Training the mind to be in the present moment, the key to making healthier choices. Explore all feelings and thoughts, how it was. Why do we stay angry? Do not let thoughts threaten your life. Let the past be a lesson make you stronger. Know what a life view is, shift your perspective to

grasp new opportunities. Mindfulness in the face of unexpected change, release tension in a crazy world, and experience sense of peace.

Do not dwell in the past, do not worry about the future, living in the present moment.

No other happiness is beyond peace

AIDS is one event in life. We should learn how to look the best at everything. Learn to find peace of mind and happiness. Don't attach to problems, see through everything changes. Experience the body and mind in reality. In this way, you can find liberty in the mind. Recall realistic thoughts, be liberated from worldly concerns. Release the tension. Doing one thing at a time. Keep your life in order, empower yourself to reach full potential in life. That is Spiritual Immunization

The guideline

Basically, experience the mind in the present moment.
Concentrate on smooth breathing.
Concentrate on all movement.
Concentrate on what really matters.
Concentrate on everything and even thought.
Thank you **AIDS,** reminds us being self-considering.
Thank you **The Noble Truths**, leading to see reality of life
Thank you **Buddha, Dhamma,and Buddhist monk,** providing the right way, and Buddhism as Lived and Cherished by the Thai People

6. How to live a healthy life

Change your life forever

In reality, everyone comes in contact with microorganisms, xenobiotics, a heavy polluted environment, but HIV/ AIDS clients are much more susceptible because of weaken immunity, leading to be at high risk (Vijayanthiwala, 2013). Therefore, life adjustments is a mission to survive.

Seven Keys to a healthy life

1. Air…Today, air pollution from car smoke and cigarette smoke effect the HIV particles and the immunity as well. Intoxication from pesticides and various petroleum products, such as engine oil, lubricants, thinner, lacquer, nail enamel cause deteriorate the body.

2. Food…Cooking today, from preparing in a family to the industrialization, people are threatened with unknowns in food. Therefore, not only need the 5 food groups, but also be aware of the contaminants in food: preservatives, colorings and fragrances, residues etc. From now on, you must never forget the expression "You are what you eat" (Hippocrates)

3. Water…Bathing clean body, proper handwashing get rid of dirty, and appropriate sanitation/ hygiene are especially important. And drinking water keep hydrated, be crucial for health and well-being, Fluids transport the nutrients you need through your body, and assists bowel absorption, relieves constipation, clears up urine, enhances skin moisture and freshens breath. ๘ Dehydration leads to many issues, makes it difficult for your body to eliminate the accumulation of toxins, and over-burdens the immune system, making it weak and leaving your body more susceptible to opportunistic infections.

4. Exercise…Exercise should be a natural activity in daily life. It should not be like work or a burden. Everyone should select an activity that is suitable for oneself. The goal of exercise is sweating, strong heart beat and pulse rate 100-120 a minute. This naturally accelerates immunity. One must exercise 30-40 minutes every other day. It increases strength,

endurance and alertness. It helps deal with both physical and emotional health. It provinces excellent relaxation and builds self-discipline.

5. Sleep... Sleep is essential to both physical and mental health, to rest and recover. Restful sleep means a deep sleep, being away from harsh light. One must rest both the body and mind, only 5-6 hours deep sleeping is sufficient and allows one to awake with a refreshed feeling.

6. Bowel movement…The digestive tract is a source of toxin in the body. Large intestine, a self-cleaning oven, gets rid of whatever remains. The longer it remains, the more solid the feces are accumulated. This may cause reabsorption into blood stream, including bacteria, virus and/ or toxins. One must have bowel movements every day that is important to health, more radiant skin and having more energy. It is an effective detoxification.

7. Emotion…It is generally accepted that stress has a direct effect on physical health. Stress from depression, hopeless, anger etc. also effects the immunity. HIV/AIDS clients' stress is prolonged. They are more susceptible to infection. Optimism relieves tension, unhealthy body but healthy mind helps the body to resist infection.

How to success with Seven Keys

The greatest obstacle to success is ignorance. They see no different whether they do or don't. Whenever you have to face the problem on the narrow way of life, you'll only go forward if you are ready. It means; critical thinking to decision, put thought into life that create a bright future. Take courage to get rid of your habits. To fill the gap with something better and confidence to bring life to success. Success in life is to do the best you can. Lifestyle changes, only you have responsibility for your life. Brave enough to be yourself, your worst enemy is yourself.

Conclusion

It hope that this will more effectively solve these long-standing problems by utilizing the Buddhist doctrine. However, it is individual way of solving the same problem through critical thinking may be different. They all must establish the right way when solving a problem. Thus, there may be more than one way to explain specific problems. The best approach to solve the problems is to practice and experience the Dhamma for oneself. It implies wisdom and, or understand the problem deeply and correctly. Thus, Buddhists need to commit themselves more meaningfully to their religion.

Reference

Perelson, A. S., et al. (1996). HIV-1 Dynamics in Vivo: Virion Clearance Rate, Infected Cell Life–Span, and Viral Generation Time. Science. 271, 1582-1586.

Ali A Al-Jabri. (2007). Mechanisms of Host Resistance against HIV Infection and Progression to AIDS. Sultan Qaboos Univ Med J. 7 (2), 82–96. Available from: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3074872/

Kleinmann. (1980). Patients and healers in the context of culture. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.

K. Vijayanthiwala. (2013). AIDS and the Role of Nutrients. Anthropological Bulletin. 1 (1), 1-7. Available from: https://www.anthropologicalbulletin.in/journals/Vol1 (1)2013.pdf

Varadhammo, V., (1996). Phar. Suffering, and no Suffering. Bangkok, Thailand: Pim Dee.

Payutto, P.A. (1995). Buddhadhamma: Natural laws and values for life. New York: University of New York Press.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1.ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง เข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2.การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอ 4 (A4) ระยะ ขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิดผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

1. นิ้ว

1 นิ้ว **ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)** 1 นิ้ว

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)

Name - Surname of Article author (12 pt)

Agency (12 pt)

E-mail (12 pt)

****

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ) .....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ **(16 pt)**

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

1 นิ้ว

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภวานนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็นคณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (http://www.apastyle.org)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). *2475 การปฏิวัติสยาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏบทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสารปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Eeonomy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พีรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.buddhismth.com/index.hp?y.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online.* Retrieved May 3, 2017. from : http://www.bbc.com/2016/ WORLD

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิดตาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน.* 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมนภานิมิต. กรุงเทพมหานคร: พิสุดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation.* 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) **และส่วนตาราง** (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ **ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่** หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1) ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

....

(.....) (.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

ID : Line .....

E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม ท่าน 2 ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

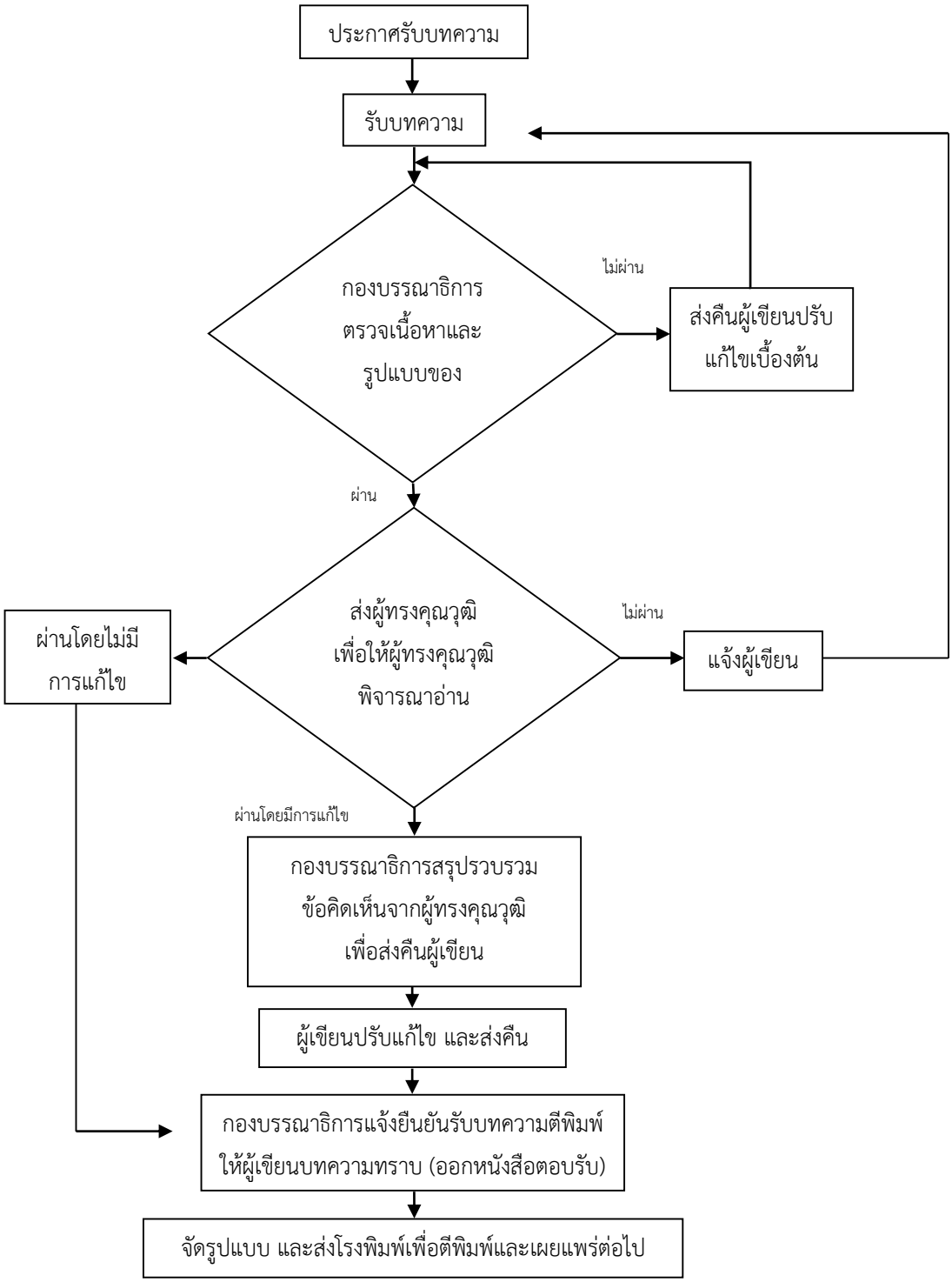

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักบริหารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”

4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย

5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)

6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป

7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as 'the revoked article'.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper's author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper's contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail : journal1990jmsd@gmail.com